. Nr. 4. qvo.

(Lubenzæ Henr)

Corvinus postilla.

defect.

Från Jöns Bengtsson

1516 57.

Jahrs Journ. 67-57.

blod huert ed þyre ydur verdur vt hellt tijl Syndañe þyregeþningar.

Hin ytra vmskurdarskirnin var mercking hiñ- Rom. 6.
ar sem hid iñra skier i Andanũ/ Swo oc lika þr hue-
rier ed skirazt/ verda i Sanda Christz skirder swo at
þr verdi i ollu samliker hans sialþs i mynd.

Þat bornin vorn i hinni gamla Laugmale a hin-
nm attanda deigi vmskorin/ tijl teicknar eirnin þat
vor born skuln eigi halldin vera þra vatzskirninne/
huer at komin er i sadin vmskurdar skirnariñar/ Ein
agæt grein i mote þm twiskurdum villu moñum.

Nafngiptin sueinsins Jhesu vtuisar huert at
seirna meir ætti hans embetti at vera/ þuiat Jhesus
þydizt Lausnare.

J Vtlegging þessa Gudzspialls.

Þyrstu med þui hiñ heilage Lucas Gudzspialla madur/ heþer swo kosigæþ-
uiligaña vtskriþat pædingina Christi/ Per.
hñ nu tijl oc vill þar epter a vpptelia/ huer.
ria nyttsemd oc gagnseme ed hun þlutti oss med sier/
Einckum þessa/ þ þyrir þeñañ sama Christum/ sie G
aþ oss suipt þunga oc oki Laugmalsins/ oc oss skuli
gepit verda þrialsligt hiarta/ oc vilianligur andi/ sa E
em o þuingadur/ eigi vr aþ ogn pinuñar/ vardueis-
ter Gudz bodord/ oc giorir þ huat rietþerdugt er/
hui þ er deigunum liosara/ oc verdur eigi helldur nei
kuedit/ At Laugmalit er andligt/ oc krepie eigi

alleinazta hina ytre augsyneligu verckana/ helldur myckiu þramar hiartans ineligañ vilia/Og þar þyre kañ eingiñ Saudligur mana aþ sinum sialþs eiginligum mætti tijl/ þui þullnægiu at giora/ swo sem þ eirnin vottar hiñ heilage Petur i Postulaña giorningum/ Huat þriisti þier Gudz (seiger hañ) at þier leggit ok yþuer Lærisueinaña halsa/þ huorcki þedur vorer nie vier gatum borit/ Nu hlytur þar þo eitt aþ þessum tweimur at skie/þat añathuort hlioti Laugmalit at vppþyllazt/ eda vier þriedœmder at verda/ swo sem þ ritningin seiger/ At boluadur sie sa huer/ sem eigi bliþur i ollu þui sem skriþat er i Laugmalsbokiñe/ Vel swo/ þui hier heyre eg/ þat Laugmalit krepur algiorligrar vppþyllingar/ oc þar i mot þiñ eg eckert þra medur mier vera/ huar eg kuñe þ med vyp at þylla/ Huat er mier hier þa tijl gioranda? Christum skalltu/ sa ed Laugmalino þullnægu giordi þyrir þig/ oc þig vt aþ boluaniñe þrelsadi/ medur riettri tru hondla/ þuiat hañ sialþur er ending Laugmalsins swo sem þ Paall Postule seiger/ I huerium ed aller þr sem a hañ trua riettlater verda/ Item eñ odrum stad seiger hñ/ Þa er vppþylling tijmaña var komen/ vtsendi Gud siñ Son/ þæddañ aþ kueñmanne Laugmalino vnder vorpiñ/ swo at hñ endurleysti þa sem Laugmalino vorv vnder gepner/ Hier tijl heyrir oc þ/ at Christur liet eirnin vmskera sig/ þui þar med vill hañ audsyna/ þ hñ sie komiñ tijl at vppþylla Laugmalit þyrir oss/ oc at giora oss þrialsa vr aþ Laugmalsins boluan/ at hñ swo þyrir Gudzspiallzins lærdom hlutskipte oss sinum anda/ swo

Deut 27
Gala.

Roma. 10
Gala

vier þyrfr hañ endur nyiader/ giorum hiedan i þra/
eigi vt aþ þuingā/helldr þrialsmañliga oc viliugliga
vt aþ kærleiksins astsemi/huat er Gud krefr vt aþ oss
Jañare grein þa megum vier vel læra oc vita/
þat vmskurdar skirnin var þ sattmals teickn/ er Gud Teickne
setti oc batt vid Abraham/ oc vidur hans aþkuæmi/ na idia.
Genesis xvij. Swo er oc occki þetta teickn þar fyre
vt gefit/ at meñ skylldu fyre þ riettlater verda/ hell-
dur þat at þr sem heyrdu Gudligt fyrirheit/ skylldu Teicknin
styrckiazt oc stoduger blüþua i truñe/ Og þ Gydin- styrckia
garner væri þar med þragremder odrum þiodum t Truna.
vantruodum moñum/ Eñ huert eitt teickn þa hefer
sitt fyrirheit/ hueriu fyrirheite ed hiartad hlytur at
trua/ oc i at huilazt/ Lika sem þ Noa Genesis vj. ve.
fyrirheitid/ þ hañ skylldi eigi tapazt i vatz flodinu/
oc þessu fyrirheite tül teickns hafdi hañ orckina/huer
ed hm var aþ Gudi bodin at smida/ Jtem i hiñe sau-
mu bok ix. cap. verdur hm fyrirheitid/ þat verolldin
skylldi eigi þadan i þra i vatne forganga/ oc þessko-
nar eþne tül teickns gaf hañ hm regnbogañ/ Med
sama hætti skier þ oc eirnin hier/At Gud fyrirhiet sig
vera skylldu Gud Abrahams/ oc hans afspringis/
þessu hinu sama tül teickns/ gefur hañ hm vmskur-
darskirnina/med huerri hañ styrckir oc orugga giorir
hans tru/ swo at hñ væri med ongu moti eþuablan-
diñ / helldur trydi þui stadfastligaña / at Skottiñ
mundi þ halda/huat hñ hafdi hm fyrirheitid Eñ þo
skalltu þessa hlute s° skilia/at þ huat hellz oss er fyr-
reheitid sie oss eigi gefit/vegna hins ytra teicknsins
helldur fyrir ordzins saker/þar ed teicknit a heingur

oc vor trua hefer nu medtekit/ þui þ hid andliga hlyt
tur at samteingiazt hinu likamliga/ oc hid iñra at
tilleggiazt hinu ytra/ Sun ytra vmskurdarskirnin ke
mur fyrir eckirt/ ef at vmskurdarskirn hiartans sem
fyrir andã skier verdur þar eigi tíl laugd/ huer at eir
nin fyre hina ytre merckizt/ Deutro. xvj. cap. Vm
skere þier yfuer hud yduars hiarta/ Ef at Gydingi
num skylldi nu hin ytre vmskurdarskirnin nytsamlig
vera/ þa hefer hañ hlotid med stadfastri tru/ at hein
gia a Gudz bodordum/ oc hans fyrirheitum / med
þui at hid ytra teicknit/ giorir ecki añat/ vtan þ styrc
kir oc stadfester/ swo sem at þu matt sia a Gedeoni/
Judicum vj. cap. Med hinum sama hætti seigium
vier eirnin vt af teicknum hins nyia Testamentisins
swo sem þa nær ed eg skirunzt/ þ eg lite alleinazta a
vatnit/ þa væri mier sú hin ytra vatzdyfingin tíl ein
skis nytsamlig/ Eñ ef eg hefui alit a Christz bod
ordum oc hans fyrirheitum / af huerium ed vatnit
verdur helgat/ oc þ eg true þm/ oc verd swo medur
þessu moti eirnin hid iñra skirdur fyrirheitagañ An
da/ þa er skirnin mier atsoñu nærsta nytsamlig/ þt
un hefuer Gudz ord oc hans fyrirheit/ oc verdur
forgefins af Paule Posiula kollut endurfædins
ar birnñ/ Slickt hid sama eirnin/ nær ed eg i Drot
ñligre Kuelldmaltid álit ecki bodordit e fyrirheitid
Christi/ oc geing swo þar tíl/ ecki medur rieitri tru
heñar at neyta/ þa er bergtingin oc dryckian/ Likama
c vlodz Christi/ eigi einazta mier ecki nytsamlig/
ll ur myckliu fiaanar fyrirfæmelig/ s° sem þ Paull
osiuli seiger af þm/ sem hana ouerdugliga med
taka/

Ayia Te
amentis
ns Sa
ament
stirnin.

taka/ Eñ nær ed eg alit Christz tylskipan/ ord/oc þy
reheit/ þa er mier bergingin oc dryckian/ Likama oc
blodz Jesu Christi/ nærsta nyttsamlig/ þuiat i ordi-
nu þiñ eg þyregepning syndaña/ Og i Sacramen-
tino / þat er/ i synelign teickninu styrcking/ miñar
trunar/ Eñ þ skaltu vita/ at vier hiner Christnu hopum
i stadiñ vmskurdar skirnariñar/ vatzskirnina/ ap Jo-
hanne baptista vppbyrnur/ Eñ pyre Christum stad-
pest/ Marci vltimo/ Og swo sem þ vmskurdar skir-
nin vard vng bornunum hlutskipt/ swo hlytur oc skal
cirnin vorum bornum vatzskirnin at hlutskipte verda Barna
pott þat hiner siñulausu genskirendur / kenne allt na skir
odru vis.

I þridiu grein/ Lærum vier ap napninu þui sem
barninn Christo Jesu vard gepit/ oc adur pyre þraañ
var ap Enginlinum bodat/ þat i þm epnum sem vor
riettlæti oc saluhialp a hrærir/ duge eingin verck/
nie verdskulldan pyre Gudi/ helldur alleinazta Na-
din oc miskunñsemiñ/ hueria ed hañ i þesum Christo
ollum heimenum audsyndi/ þuiat napnit Jesus/ ep Jesus r
at þu vtleggur þ/ þydir swo mickit sem Lausnare; ettlæti
Eigi skalltu meina þ einpalldligt napn vera/ helldur
er i þesu napne sialpt gagnit/ verckit/ oc þull k
ligleikiñ/ Epter þui sem þ S. Paall hañ seiger eirnin/
þat Jhesus Christur sie oss giordur ap Gudi tyl vis-
doms/ tyl riettlætis/ tyl helgunar/ oc tyl endurlaus-
nar/ vpp a þat / at huer sier vill hrosa/ sa hrose sier i
Drottne/ Og i Postulaña giorningum seigizt swo/
At þar sie eckert añat napn vnder himnenum/ mön-
gepit i hueriu vier þaum saluhialpliger vordit. tt

da seigizt ecki swo lika Matthei j. cap. Þat þessi Jhesus stali þrelsa sitr þolk af þra syndum/ Verdu vier nu þyre þetta naþn/ Þ er/ þyre verdskulldan/ pis nu/oc dauda Jesu Christi/ hialpliger/ Huar blöþur þa hrosan vorra verka? þuiat hier þæ eg ecki mier hrosat af minum verckum/ helldur vt af Jesu Christo/ Hier tijl heyrir oc Þ/huar ed i hinu gamla z Nyia testamentino/ vt af naþninu oc verdleik Jesu Christi lesit verdur/ Og þessi er malsins iñelukning/ þo at huer Christiñ madur sie skylldugur tijl/ medurkærleiks verckum/ oc odru gudligu at hæþui sina tru at auglysa/ þa giorir mañm þo eckirt verck riettlatañ z saluhialpligañ/ vtan alleinasta verdskulldan Jhesu Christi.

dz ver
u skyn
iñe
snuin

J þiordu grein/Lærir oss þetta Gudzspiall/ þat Gudz ord/ oc hans verck/ eru alla tijma mañligre skynsemi motsnuin/ þui eþ at vier a stundum epter skynsemiñe/ Þ af at meta/ huat i vmskurdarskirniñe skier/ þa synizt Þ nærsta athlægiligt/ Þ Gud skylldis° o rierugañ lim/ þryda sliku bodordi/ Huat er tijl gioranda/ þui swo vill Þ vera at Gud vtvelur ecki þa hlus seu oss þocknazt/ oc medal vor eru mickils malsmetandi/ helldur þa bluti/ huerier þorfmanarliger oc afræckuliger eru/ þyre vorum augum/ Og þetta hid sama hellz þyre þa sauk/ Þ vor skynsemi gefui ig herþeingna oc yþueruña Gudz ordi oc hans verc um/ swo at vier prisim/ eigi Þ huat oss þocknazt Þ soma samligt/ synizt/ helldur Þ huat hañ heþer sialit/ Vmskurdar skirnin var atsoñu myrckur oc Þ irdiligur hlutur/ Eñ þa ed Gudz bodord/ oc

hans

hans þyrcheit lagdizt þar tijl/ er hun vordiñ/eitt dyr darþullt/ heilsu samligt/ oc gudligt verck/Slickt hid sama er þ oc eirnin litilmotligr hlutr i vatne skirdr at verda/ Eñ nær ed Gudz bod/ hans þyrcheit oc ord/ legzt þar tijl/ þa er þ eiñ oþur mata heilsusamligur oc dyrdmætur hlutur/ Huar þyri þo þ synduzt/ þyrc veralldar skynsemi þorsmanarlig verck at vera at vmskerazt/ oc i vatne skirdur verda/ þa skal þo vatz skirnin/ þyrst þ vmsturdarskirnin tok enda/ eitt dasamligt oc dyrdmætt verck halldin vera i vorre augsyn/ þyri þui hun heper Christz bodord oc hans þyrcheit.

Jl hiñ þrettanda dag Jola/ Gudzspiallit Matthei ij. Cap.

Þa ed Jhesus var fæddur tijl Bedlehem a Gydinga landi/ a daug um Herodis Konungs/ Siaþu/ ar
2 þa komu vitringar vr Austurueg tijl Jerusa lem/ oc sogdu/ Huar er sa nyfæddi Konungr Gydinga? þuiat vier hofum sied hans stiornu i Austurueg/ oc erum komner at tijl bidia hañ.

Eñ er Herodis Konungr heyrdi þat/

hyrgdizt hñ oc aull Jerusalem medur hm̃/oc
let saman sapna ollum keñe maña hopdin-
gium oc skriptlærdum lydsins/ oc þorheyrdi
ap þm huar Christur skylldi pædazt/ Eñ þr
sogdu hm̃ tijl Bedlehem i Judea/ þuiat swo
er skripat pyre spamañiñ/ Og þu Bedlehem
a Gydinga landi/ ert onguanciñ hin minz-
ta medal hopdingium Juda/ þuiat ap þier
mun koma Hertogi/ sa er stiorna skal ypuer
mitt polk Jrael.

Þa kalladi Herodis Vitringana leyne-
liga tijl sin/oc spurdi þa tñeliga at a huerium
tijma/ þ stiarnan hepdi birst þm/ oc visadi
þm tijl Bedlehem oc sagdi/þari þier/oc spy-
rier vandliga at Sueininum/oc nær þier pin
nit hañ/ þa kuñgiorit mier þ aptur/ Swo at
eg kome eirnin at tijl bidia hañ.

Sem þr hopdu nu Konūginum hlytt/
þotu þr apstad/ oc Siaþu/ at stiarnan sem
þr hopdu sied i Austur vegi/ gieck þrañi py-
rir þm/ allt þar tijl hun kom/oc stod þar vpp
ypuer huar ed barnit var/ Eñ er þr sau stior-
nuna/ glaudduzt þr ap nærsta micklū þaug-
nudi/ Og geingu i husit tñ/ oc þundu þar
barnit med Mariu modr þes/ þiellu þrañ/
oc tijl

oc tíjlbadu þ/ Og at vpploknum sínum þi-
arsiodum/ oppryddu þr þui giapuer/ gull/
reykilse/ oc myrru/ Og þiengu þ andsuar i
suepninum/ at þr kæmi eigi aptur tíjl Hero-
dem/oc þoru s° añañ veg aptur i sitt Land.

J Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Þr Vitringarner sem komu vr Austruegnum tíjl Jerusalem/ oc spurdu at hinum nyfædda Ko-
nungi Gydinga/ þrtemynda kallan heidiña þioda þuiat hañ er ecki alleinazta Gud Gydingañ/ sa er sagdi/ At i þinu sædi skulu blezadar verda allar þioder/ Merck þ/ at allar þioder skulu Christum medkenna. Genes. oc 22.

Gudzspiallzins lios oc ordzins kraptur/ skelp-
nir oc yþnir stigur/ alla holldzins snilld/ rietttuise oc
mackt/ Herodis skelþuizt hier/ af þui hañ heyrdi
Gydinga Konungiñ fæddañ vera/ med ollum Je-
rusalems borgar iñbyggiorum/ oc vard miog odr
reidur/ Merck at þtta otdit/ allr/ teckr hier þrte
Sumañ part.

Kraptur sialfræddis vilians/ synir sig hier i kē-
nemañs hoppdingunñ oc skriptlærdum lydzins/ þui
þo at þr skyrte gloggliga ritningina af þm stad i hin
rinn ed Christur skylldi fædazt/ oc heyrdu nu af
Vitringunum hañ fæddañ vera/ En þo var þm
vist fiarre

vist þiarre/at þr villdu medur þm skunda hm̃ a moti
swo at þeir þyrelita eirnin alla þa hlute/ huerier ed
hier verda þramm̃talder oc giorder.

Herodis talar heimogliga vid Vitringana/ þ
hañ vilie oc sina þionuztu syna þui nyþædda barni
eþ hañ þienge þ vppspurt/oc keñir oss swo med einu
hugkuæmu epter dæmi/ huersu boluanligur hlutur
þ hræsnin sie/ Eda er þ ecki ein boluod hugran at hñ
loþar sig at heidra oc tijl bidia þeña Suein/ Eñ eþ
hm̃ hepdi þæri geþizt/þa hepdi hañ larid i helsla hñ/
m.13. Vt aþ hueriu epne þ Psalma skalldit swo seiger/ At
biturligt eitur sie vnder þra vaurum.

Þa mycklu a hyggiu sem Gud blezadur ber þyr
re sinum astuinum/ hana mœ hier vel sia/ þui med
leidzlu stiornuñar/huatti hañ Vitringana þra sinum
heim kyñum/ Og med þre hiñe somu leidzlu stiornũ
nar leidde hañ þa tijl þess stadar i huerium ed barnit
oar/ Eñ epter þ ed Herodis var vordiñ aþar reidur/
oc hapdi i radi at lata drepa Sueiniñ/ vrdu þr vm
nottina aþ Einglinum aminter/ at þr skylldu vm
añañ veg aptur snua tijl siña heimkyña.

Eitt truariñar teickn var þ i Vitringunum/ at
þa ed þr þundu barnit/ at þr heilsudu þui s° virdus
liga/ veg somudu þ oc tijl badu/oc þui heidran giorz
du/ huer med sinum giopum oc opþre/ Eñ huilickt
o þacklæti er þessa heimsins/ þui þessir Vitringar
na vr þiarlægum stodum leita at oc tijl bidia Chris
Drottiñ vorn/ Eñ vier þyrelitum hañ hiñ sama/
ium ed hñ verdur þo dagliga heima predikadur
Kringum stodurnar i vpphapui þessa Gudz
spiallz

ſpiallzins/ ſwo ſem at er borgin/ oc perſonan ꝧ illa Herodis/ hneigia tijl ſpaſogunar Michei ſpamanz/ oc Jacobs Patriarcha/ hueriar ed votta Jheſum Chriſtum ſannarligan Meſsiam vera/ þat er heimſins Lauſnare.

¶ Ein Stutt vtlegging þeſsa Gudzſpiallz.

VGdzſpialla madrin a Mattheus/ epter þat ed han hafdi i fyrſtu þat fyrirheitid ſem Sauid oc odrum forfedrum var ſkied/ oc ſwo þar nærſt Eingilin/ Joſeph/ Eſaiam/ ſem adra ſannarliga votta Chriſti fædingar i midit fræmleidt/ fer han nu tijl i þeſsa dags Gudzſpialle/ huar ed han nockrar kringumſtædur vtſkrifar/ oc vill þar med ſanna/ at þetta barnit/ ſie Chriſtr oc Meſsias/ ſa fordum var Fedrunum fyrirheitin/ en nu ſendur i peñan heim/ ſwo at aller hluter fullkomnader yrdi i hm/ Eñ kringumſtædurnar eru ſtadurin/ oc timin/ þui Gudzſpialla madrin ſeiger/ þat i Bedlehem a Gydinga landi ſie Jeſus fæddur/ Nu hefer þu ſtadin/ þar fyre er þ ollum augljoſt/ þat þeſsi borgin hefuer verit tijl Chriſti fædingar ſkickut/ huat er longu adur fyrre af Spamoñunum var fyrc ſpad/ þat ſwo ſkylldi ſkie/ Huar fyre þ diarfliga er orſkurdanade/ af þeſsum ſtad/ þ þetta hid ny fædda barnit ſie ſannur Meſsias/ Eñ þeſsi eru Spamanzins ord/ Og þu Bedlehem a Gydinga lande ert ongua

Chriſsiac

Staþar ſtur fæd

M

h n mi

In minzta ꝛc. Þuiat vt aþ þier/ skal mier koma sa
Hertogi/er stiorna skal yþuer mitt þolk Israel/Tuen-
nar eru nu Bedlehem/ ein hun liggr i Galilea/ i ætt-
leiþd Zabulons/ eñ oñr I Judea/ Nu þyrst Gudz-
spialla madrin/ skyrir s° greineliga/ oc med vtþryck-
tum ordum tyl einckar Bedlehem i ættjord Juda/ oc
verdur swo agætliga medur Spamoñunum sam sa-
ga/ Huersu skal þa Gydingrin mega dirþuazt at nei-
ta/ þ þessi Christur sie ecki sañur Messias? Þuiat
lika sem þ stadrin/swo kemur oc tijmin yþuer eitt/Li-
ka sem þ Genes. niu oc þrettugazta Capitula/aþ Pa-
triarchanum Jacob var akuedit/ Þar ed swo seigizt/
at Eigi skule i burt takazt Konungligur sproti aþ ju-
da/oc eigi hertogi aþ hans herdum/þangat tyl ed hñ
kæmi sem sendazt skal/Vt aþ þessu spadomi er ang-
liost/þ Christr hlaut þa at þædazt/ nær ed rikis stior-
nin Gydingaña var s° i burtu numin/ þ eingin Ko-
nungur nie hertogi aþ kyne Juda rickti þa leingur.
Eñ þetta hid sama skiedi nu þyrr þeñan Herodem/
sa er eigi var aþ kyne Juda/ nie aþ Gydinga blodi
þæddur/ Helldur eiñ Edomite aþ ætt Esau oc vtlen-
dingur aþ Romuerium tyl Konungs settur/ Huar
þyrr þ hiñ hardsuiradi Gydingur/ gerir oc ecki hell-
dur i þessum stad/þui neitad/ At þessi Christur skyll-
di ecki Gudz Son/oc sañur Messias vera/þott þess
væri vel æskianda/ oc allz kostar bidianda/þ Gydin-
gar einer/ oc ecki swo marger Christner meñ/mælltu
þessari þædingu Jesu Christi i mot/ þui þo at vier
seigum optliga/ oc Jatum þ/at Christr sonur Gudz
sie fæddur aþ Mariu Meyiu/ eñ þyrst vier vilium

ecki

ecki skilia/ huar þyrc at þ er skied/ hnat er oss þ þa nyttsamligt/ þu hlytur at vita oc at vidurkeña/ þ hñ sie þier/ þier tíl endurlausnar oc saluhialpar gædd:/ Líka oc eirnin þ/ Paderiñ vilie alleinazta J þessum Christo sinũ syne medkend: oc dyrckadur verda/ Ep at eiñhuer Christiña maña treystir nu vpp a verdleik síña eiginligra vercka z vonar sig medur þm at audlazt geta cilíþa sælu/ Sa hiñ same heþer s° þungliga oc haduglíga þessari gædingu Christi i mote mællt/ sem þat heþdi eiñhuer Gydingaña giort/ Eñ huer hñ medkeñir þ/ at hñ verdi alleinazta þ' verdskulldan Jesu Christi riettlatur oc hialpligr:/ Sa heþer eilíþt líþ sem Johannis seiger i þridia Capitula.

Esaie.

J añarc grein Lærum vier vt ap þessu Gudzspialle/ þ Christur sie/ ecki alleinazta þyrc Gydingaña saker/ helldur japnuel eirnin vegna heidiña þioda/ komiñ i þeñañ heim/ þui þyrc þessa Vitringana/ þr ed Christz þorn at leita tíl teicknazt/ þ Gudzspiallzins predikan skylldi þra Gydingunum takazt/ eñ heidnum þiodum þramboðut oc predikut verda/ oc þ hid sama þyrir þañ skulld/ þo at þr hapne þýrst ap sialpum Christi/ z sidan þar nærst ap hans Postulum heyrt Gudz euangelion/ þa hapa þr þo samt þorsmad þ/ eirnin líka med op sóknum oc hadungum þra sier rekit/ Eg spyr þig/ Huer ap ollum Gydingum skundar nu tíl þ hñ þriette at þessu barninu Jesu z þo þ sie alkuñigt vordit/ at þra Konungur skuli nu dæddur vera z Eñ alleinazta heidner meñ koma vr Austurueg/ spyria z leita s° lenge at þessu barni/ þangat tíl þr geta þ þundit/ Nu þo at Gydingarner sie

Kallan Heidiñ þioda.

Acto. u

ær sie sidan hiedan i þra/ þyre þra vantruar saker
otstuþader / þa giorizt þ aþ Gudz riettþerdugum
na. domi/swo at huer madur mæ vel seigia. Justus es
domine/ þ riettlatur ert þu Drottiñ/ oc riettþerdu-
l. 118. gir er þiñ domur/ þar i mot/ þo at vier aumer meñ
aþ heidnum þiodum vtkomner sieum medtekner/ oc
i sam þielag Gudz Euangelij kallader/ þa er þ vt aþ
skærri Nad z Gudz miskuñsemi/ Og eþ at vier vill-
dum riettiliga breyta þa wæri alldreigi aþlatanda/
10 þyre slika o vm rædiliga Gudz milldi sem oss er veitt
þacker at giora/ Eñ þ vier aumer heidner meñ erum
vt aþ nadiñe kallader tijl kyñingar Gudz Euangelij/
saie. 65. vtmsazt aþ þm ordum Esaia spamanz þar hñ seiger/
Eg em aþ þm þundiñ/ sem ecki hafa at mier spurt/
15 oc snarliga mun eg seigia tijl þess folks/ sem mitt
nafn hafa eñ eigi a kallat/ Siaet/ hier em eg/ hier
em eg.

Heyr nu/ þ þr þiña hañ/ huerier ecki hafa noc-
kurn tijma at hñ leitad/ eda seigizt þetta ecki nærsta
20 skilmerckiliga aþ oss heidnum moñum? þar fyri er
hier vt aþ þessari grein vel lærande oc medkeñande/
þ eilijfr lijf kemr ecki vt aþ verdskulldū vorra vercka/
helldur vt aþ nadiñe/ oc þ er sañarligazt halldandi/
phe. 2. sem Paall Postuli hañ seiger/ At vt aþ nadiñe eru
25 þier hialpliger vordner þyre truna/ swo þat enginn
hrose sier.

Jotligur I þridiu grein/Lærum vier vt aþ þessu Gudz-
i adr hü spialle/ huersu herþuligur oc sargrætiligur hlutur
ur at er þ madrinn kiotligur er/ I huerju at hiñ fyrne Adam
er eñ ecki fyre andañ oc rietta tru deyddur/ Hiner

visu

viſu meñ þr koma vr Auſtrueg tȳl Jeruſalem/ ꝛ ſpyria at huar ſa hiñ nyþæddi Konungriñ Gydingaña ſie ꝛ geþua þar med tȳl merckis/ at þr haþui ſied hans ſtiornu i Auſtur veg/ oc ſie nu komner at tȳl bidia hañ/ þer/ hm̃ lotning oc heidran at veita/ Hier hefdi allur mugur Jeruſalem borgar att at taka ſig vpp/ med allri vegſemd oc gledſkap/ oc ſpyria at þeſſum Konungi/ oc hañ at medtaka/ þyrſt at þr hofdu i s° maurg ar epter bedit hans tȳl komu/ oc viſſu þullkomliga vt aþ ſpadomi Jacobs/ þ hañ ſkylldi a þm tinum koma/ Eñ huat giora þr ꝛ ecki alleinazta Herodis Konungur hyggizt vid/ þa er hañ haþdi heyrt þeſſi tȳdindi/ Helldur eirnin aull Jeruſalem medur hm̃/ þer hiñ meſti partur borgar maña/ ſierdeilis þr/ ſem ecki epter bidu medur hinum rietttuiſa Simeoni oc Hauñu ſpadoms konu endurlauſnar Iſraelis/ Huar blȳþua nu ſwo maurg þyrheitꝛ Huerneñ miñazt þr nu a ſpaſogu Jacobs ꝛ Huat batar þ hier vnder Moyſes Laugmale at vera ꝛ Herodis lætur ſier at ſoñu þickia/ þ hañ haþui rietta ſauk ſiñar hyrgdanar/ þo at hun væri o þaurþ oc tȳl einſkis neyt/ Eñ hucrt tȳl eþue hofdu Gydingarner/ huerium ed ſauñ endurlauſn var/ þyrfeinn aþ þeſſum Konunge/ Hier heþer þu holldzins venin oc edle/ Þeſſir eru vorer kraptar/ þetta er vor matr/ þuiat holldit kañ eigi odin vis at giora/ſyndunum er þ vnderuorpit/ Ephe ij. cap. oc þærir eigi helldur adra auogrtu/ vtan ſyndina/ añat huort hid ytra/ ſem eru opinberar ſtor ſyuder/ eda hid iñra/ ſem eru þau verck huer at yþuer litum ſynazt god/

At tȳl bidia. 5

Gene. 4

15

20

25

Auogrtu iñ holldzins.

í huerium eð þ ſialfu ſier þocknazt oc hræſizt/ Óg í ſkauñu male at ſkyra/ huat er þ ſkal elſka/ þat ſama hefer þ at hatri/ Eñ þat ſem at hatri væri hafanda/ þa elſkar þ/ oc í þm hlutum ſem þ ſier Gudz heidr/ oc vora ſaluhialp/ þa helldur þ jafnan þui þuert i mot/ Þyre þui hlytur holldit oc hid natturliga edlit i oſs endurnyiad at verda þyre heilagañ Anda/ oc at leidazt tíl gudligs otta/ oc naungſins kærleika/ annars blýfur þ æfuinligaña holld/ þ er ophardnat oc þorblindat Rom viij. cap.

Í þiordu grein Lærir oſs þetta Gudzſpiall/ í þui þ hiner viſu meñ verda af Einglinum viduarader/ at þr ſkylldu vm añañ veg aptur ſnua tíl ſiña heimkyña/ þ Gud vor himneſkur þader vill alla þa milldiliga geyma/ vernda oc vardueita/ ecki alleinazta þyrc iñrum oc andligum/ helldur jafnuel eirnin þyrr ſyneligum oc likamligum haſkaſemdum ſem hans elſkuligañ ſon Jeſum Chriſtum/ medkeña/ heidra/ tíl bidia/ oc allt trunadar trauſt hiartans a hañ ſetia/ medur epter fylgiandi þackar giord/ oc med Chriſtiligum kærleika/ heidarligu ſidferdi/ oc gudligum lýfnadi/ ſina tru í lioſe lata/ ſwo ſem þ þeſsir viſenda meñ giordu med ſinar oppraner/ Eda er ecki Gudz kærleikur/ ſa ed hañ hefer a oſs nærſta merckiligur hlutur? ſwo þ eirnin Einglarner hliota af hinne opan at koma oc Gudz vtualdum pionuztu at veita í ollum þra nauðſynium? Eñ ſwo er þeſsu varit? Þat ecki alleinazta Einglarner/ helldur hliota allar ſkepnur Chriſtruodum moñum lidueitzla at veita tíl ſaluhialpariñar/ Í fyrſtu þa hlaut ſtiarnan

Einglar- er þiona Gudz vt- oldum.

at ſyna

at ſyna Vitringunum ſina þionuztu/ þar nærſt keñi
meñirner/ oc olldungar lyðſins/ medr þui at þr aui-
ſudu þm/ huar Christur ætti at þædazt/ Eñ ſeinazt
þa audſyner eirnin Eingilliñ þm ſina lidueitzlu/ oc
vill eigi tylſtedia þm/ þ þr þari at þiña hiñ o mylda
Herodem aptur/ huer ecki at eins a þtti nyþædda
barni þiandſkapar hug haþdi/ helldur eirnin lika vid
þa Vitringana var hañ eigi hreiñ i hiarta/ Hier tyl
heyrir nu oc þ/ ſem i Piſtlinñ tyl Ebreos vt ap Eing-
lunum ſagt verdr/ At eru þr eigi aller þionuztuſam- 1. Cap.
liger andar/ þr ed tyl þionuztu vt verda ſendir þyrir
þra ſaker/ſem erþuingiar hialpræðiſins ſkulu verda/
Jtem i hinum þridia oc þritugazta Pſalmi ſeigizt
ſwo/ þat Eingill Drottins ſlæ ſkialldborg um þa/
ſem Gud ottazt/ oc hialpe þm vr ollum vanda/ Lika
ſwo eirnin hlaut Eingilliñ at þrelſa Loth ap elldgan-
ginum i Sodoma/ Eda vtleidde ecki Eingill Drott- Gene. 18
ins Jraels ſonu ap Egipta lande/ Leyſti oc ecki Ein- oc 19.
gilliñ Petrum Poſtula vr þiotrum z myrckua ſtopu z Acto. 12
Huar þyrfe ep at vier leggium þar tduliga allt kapp a 20
at vier medr þeſsum Vitringuñ/vidrkeñumm/heidrñ
z tyl bidiñ vorn herra Jeſum Christñ/ z þorn þærum
hñ/ s° ſem Oſeas ſerger/ Ygrn vorra vara/ þa mu- Oſee. 14
num vier oc eirnin viſsiliga þiña þa hinu ſonu hug
gan/ þullting/ oc lidueitzlu hia Gudi/ hueria ed ec- 25
ki allenazta þeſsir Vitringar/ helldur Japnuel eir-
nin aller vtualder þra veralldar vpp haþui haþa
þundit/ oc þ ſwo nærſta/ ſkylldi eñ Gud
þyrfe ſina Eingla lata oſs þio-
nuztu veita. 30

Sunnudagin fyrstan 'epter

Guds spiallit Sunnudagin fyrstan epter hin Þretanda/ Luce ij. Cap.

DOg þa ed han var tolf ara gamall/ foru þau upp til Jerusalem/ epter siduenid hatidar dagsins/ Og er þr Dagar voru lidner/ oc þau foru heimleidis/ bleif barnit Jesus epter til Jerusalem/ oc hans forelldrar visu þ ecki/ En þau meintu þ han væri hia selskapnum/ oc voru swo komin cina dagferd/ oc leitudu hans medal fraenda oc kunningia/ Og þa er þau fundu han ecki/ geingu þau aptur til Jerusalem/ oc leitudu at hm/ Og þat skiedi swo epter þria daga/ at þau fundu han i Musterino/ sitiandi mitt a millum Laerifedrana/ heyrandi þm yfuer oc atspyrjandi þa/ En aller þr er han heyrdu undruduzt yfuer hans skilningi oc andsuorum.

Og er þau sau hn/ hyckti þm vid/ Og hans moder sagdi til hans/ Son min þui breytir þu swo vid ockur: Siadu/ Fader þin oc eg/ leitudum harme þrungin at þier/ Og han

hañ sagdi tíl þra / Huat er þ / at þier leitid at mier: Vissu þier ecki / at mier byriar at vera / i þm hlutum sem míns faudurs eru: Og þau vnderstodu ecki þetta ord sem hñ mælti til þra / Og hañ for med þm oban / oc kom til Nadareth / var þm oc hlydin / Og hans moder geymdi aull þessi ord / i sinu hiarta / Og Jhesus proadizt at vitzku / oc alldre / oc Nad hia Gudi oc monnum.

I Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

Joseph oc Maria þo at þau væri nu fyre truna riettlat vordin / oc þurftu eigi Laugmalsins vid / þa giora þau þo sina ferd / vpp til Jerusalem til Paschá hatidar Gydingaña / swo at þau væri eigi neinum til hneyckslunar / Huat at er eitt Kærleiksins epter dæmi.

Eñ þ Christur hadi spurningar oc hafdi samtal vid Lærifedurna oc Laugspekingana vm þ / huar fyre þat hañ væri i heimiñ sendur / til teicknar huat er hañ mundi eiga at giora / þa ed hañ væri til fullz alldurs komiñ / Enckum þ hañ skylldi oss sañ frodare giora vm vilia sins faudurs / Þetta hid sama er oc swo sem nockur fyre fare Predikunar heilagz Euangelij.

Þat var Joseph oc Mariu eigi allitill kross ed

þau tyndu Sueinunum/ oc fundu hañ varla aptur innañ þriggia daga.

Christur þa ed hañ var a varpadur af modurliñe/ suaradi hañ nockut swo snaugligа/ Einckum swo þ hañ væri at kenna i eyrindi sins faudurs/ oc þ aller hluter væri hia Gudz Euangelij predikan yfuer
kap. 10. gefandi/ eirnin þo þ sie fader oc moder/ ef at þau vilia nockra hamlan giora oss i þui efne.

En þo skulum vier hina messtu rækt hafa a vorum forelldrum/ ef at þr heimta eckert/ nie bioda þ neitt sem Gudz ordi er a moti/ Huat er Christur kennir oss med þessu sinu epter dæmi. þuiat vt endadre sine Disputieran vid Phariseos z Laugspekingana/ giordizt hañ þm hlydugur/ swo at hañ sneri heim aptur med þm.

Þat er Maria oc Joseph leiddu Christum til Jerusalem/ huar ed Laugmalet vard vtgefit/ þar med vilia þau ollum forelldrum kenna/at þr skuli sin born/ Jafnsnart ed þau kuna at skynia/ menta lata i ordi Drottins/þuiat þ er huerium tamazt sem vngr lærir.

J Vtlegging þessa Gudzspialls.

Sjñ heilage Lucas Gudzspialla madur hefer vt af sierligre nockurskonar kostgæfne/ barndomñ Christi vtskrifat/ þo at hañ hafui yfner summ þagat/ swo sem flotrannm a Egiptaland/ Og med þui at þ matti vel siallds syn-

ligt

ligt þickia oc vndrum gegna/ þ Jhesus Christur at eins tolþ ara gamall/ skylldi dirþuazt at heyia spurningar/ vidur hina diuplærduztu meñ sem voru tijl Jerusalem/ Og þyre þui heþer Lucas þetta s° þullkomliga viliat viskriþa/ oc þ sama oss tijl vorrar huggunar at keña/ Þyrst þ Christur sie komiñ eiñ Lærimeistare i þeñan heim/ þo at hañ i þañ tijma þa er slikar spurningar þromduzt/ hefdi ecki vppbyriat sitt predikunar embætti (huat er eigi þyrre eñ a þritugazta are hans alldurs sie skylldi) þa heþer hañ þo viliat med þessu vercki at lata oss þormerckia/ huert hans embætti oc þionuztu lag ætti at vera/ allt tijl tijma siñar piningar/ Einckum þ hañ villdi ritningarnar vm hond haþa/ oc heilsusamligañ lærdom tracktiera/ oc ecki sig þiña lata i veralldligre handtieran/ helldur i þm hlutum sem a hrærdu dyrd hans himneska þaudurs/ Gydingarner hiellду þyre satt (i huerri meiningu þr eñ stoduger standa) þ Christur skylldi i þessum heime/ i myeklu skrauti oc mackar velldi sinu riki stiorna/ Eñ hañ verdur eigi þundiñ i storgaurdum Hoþdingiaña/ helldur i Mustierino/ huar ed hañ ransakar Laugmal Drottins/ oc vill at vt aþ sier skuli heyrazt seirna meir/ þat hans riki sie ecki aþ þessum heime/ sem at villdi hañ swo seigia/ Þull komlig sanninde eru þ/ at eg em settur eiñ Konungur yþuer þiallit Zion z þetta mitt riki er andligt/ eñ eigi likamligt/ Stiornar sproti mins rikis er heilagt Euangelion/ huar med eg stiorna þm/ sem þaderiñ heþer mier geþit/ swo sem þ eirnin i hinum odrum Psalme aþ mier sagt verdur Prædicans

præceptum eius/ Hier heyrir þu mig vtsendañ vera
til at predika/ Eñ med þui at Christr er nu eiñ. Doc-
tor oc keñepader/ oc i hans Lærdomi er þolgit eilyfr
lyf Johannis. vj.ca. þa er þ oc eirnin hagkuæmili-
gazt/ at vier medtokum alleinazta hans lærdom/ oc
truum þm hinum sama/ oc lidum eigi þ/ at neckurs
manz draumar nie vitraner/ snue oss þar burt i þra/
þuiat vier verdum alla vegaña i ritningunum amiñ-
ter/ þ vier skulum þessum Christo hlyda/ eirna mest
þyre þañ skulld/ þ hñ sialfur er sañleikurin Esaie. lv.
Capi. Inclinate aures vestras &c. Hneigi þier eyru
ydar/ oc komit til min/ hyggit at þui/ oc mun ydar/
aund heilbrigd verda/ Ep at eg yþuer gep nu þeñan
Christū/ huer at er lyfsins brunnur/ oc gep mig vnder
þa/ sem odru vis læra/ eñ þ hañ heper sialfur lært/
þa hlyt eg i villu oc eilyfa þyredæming at hrapa/ Eñ
ep at eg hlydi hm̄ medur eyrum hiartans/ oc medtek
hans lærdom/ þa mun hañ visiliga/ vtan ep/ hid
ytra þyre sitt ord/ oc hid iñra þyre siñ anda læra mig/
oc alleinazta vt ap siñe sialps verdskulldan mun hañ
giora mig hlut takara eilyfs lyfs.

J añare grein/ Lærir þetta Gudz spiall/ huerus
leidis þ þorelldrañer skulu sin born vpp ala til sid-
semdar oc Gudz otta/ oc þetta kemur nu at þadan/ þ
Joseph oc Maria tokn medur sier barnit Jesum oc
hopdu vpp til Jerusalem til Pascha hatidarñar/
swo at hñ skylldi þar þa med odrum Jraelitis þram-
þlyria gudliga þionuztu sem ap Moyse var bodin/
medur opþre/ oc Pascha lambs eathe/ oc a hinum
siounda deigi at heyra Laugmal Drottins/ þo at
Christur

Luc. 45.

Mat. 15.

Christur þyrþti þess eigi vid/ regna siñar sialþs pers
sonu/ þa villdi hañ þo swo sem adrer/ liþua vnder
Laugmalino/ þangat tijl hañ hefdi vppfyllt oc afs
skafit allt Laugmalit/ Og medur þessu hinu somu
kendi hañ oss/ þ hañ hafdi visiliga mañliga nattu 5
ru a sig tekit/ oc var madur vordiñ (oc þ sama allei
nazta fyrir vorar saker) swo lika hefer hañ eirnin at
alldri vitzmunum/ J nad/ dag fra deigi æ meira oc
meira þroska þeingit/ oc epter samre tegund t onnur
born þa er hañ af sinum þorelldrum vpp aliñ/ Eñ 10
fyrst at þetta barn er sinum þorelldrum swo hlydit/
oc verdur epter mañligum plagsid swo agætliga
mentad tijl gudligrar þionuztu/ þa hæfuir oc eirnin
lika þ vor born fyrdi oc mentud i Gudz otta/ oc i hei
dursamligu sidblende oc vmgeingne hia moñum/ 15
Þui o truanligt man þickia/ huer mackt ed liggur a
þui þ bornin verdi vel mentud/ Ja hefdi þ ecki þott
swo mickils vert vera/ meinar þu þ Gud mundi þa
Gydingunum swo streingiliga bodit hafa/ at þr
skyllde sin born menta lata i gudligum otta t Eingiñ 20
hefer þ oc betur vitad eñ sialfur hañ/ þ æsku madriñ Prouer. 8
þae þ trautt latid i elliñe/ sem hañ verdur a skynia i
æskuñe/ Þar fyrir seiger hañ oc swo Deut. vj. Cap.
Eruntque verba hec tc. Þessi ord sem eg byd þier i
dag/ skulu vera i þinu hiarta/ t þu skallt seigia þau þi 25
nũ sonũ/ oc ræda vm þau nær ed þu situr i husi þino/
eda þa þu geingur vm þariñ veg/ oc nær ed þu fer at
sofa/ t þa ed þu vpp aptur ris tc. Ef at þetta skier nu
ecki i vngdominum/ señeliga þa verdur þui torfuellt
at hlyda nær ed ellin yfuer kemur/ Eñ þott þu faller 30

hier i mot oc seiger/ Enginn predikare em eg/ Þar til
gep eg suar medur hinum Sæla Augustino/ Quod
nos sumus docẽtes in Ecclesia/hoc vos singuli estis
in domibus vestris. Huat hellzt predikarin er a pre-
dikunar stolnum/ Þ hid sama er huer sem ein Hus-
buandi i sinu huse/ Og lika sem predikarin hlytur
reikningskap at gepna ap sinn saudum a epztu deigi/
Swo hlytur þu oc reikningskap at giora ap þinum
bornum z heimapolki þm riettpердugum Domara/
þar þyri sianu swo til at þu þinnizt ecki rækslu laus
nie gleymsku samur i þessu epne.

Notgangs oss Maria oc Josephs.

I þridiu grein/ Verdur oss i þessu Gudzspialle
þyre augsyn settur/ sa kross ed þau Joseph oc Maria
barn/ þyrir barnsins saker er þau mistu/ huat Ma-
ria sialp medkenner Þ hun hapui med mycklum ecka z
angurtrega at synenum leitad/ En þetta henar hiar-
tans angur var eigi hid þyrsta/ Þ Maria hapdi hapt
med þui hun hapdi adr þyrre reynt huat er slickt hug
ar angur mætti/ þan tijd hun hlaut at plyia þyre
grimdar saker Herodis burt i Egiptaland/þo heper
Matt.2. henne þessi tapan Sueinsins þyngra i gedsinnid/
helldur en Egipta landz plottin i huerium þat hun
hapdi barnit med sier/ Þyrst at Christur heper nu ecki
vægt sine sialps elskuligre modur/helldur viliat læra
Acto.14. hana/ þat oss byriadi þyrir margar harmkuælingar
in at ganga i himna riki sennelega þa lætur han oss
ecki helldur vera an krossburdar oc motgangs/
Huat meinar þu Þ Mariu hapui þa i skapi buit/ ed
hun tyndi sinum hiartaligum syne? Vissiliga vtan
allt ep/ þa heper henne þetta i hug komit/ Au wi/

þenaſt

þennañ Son birbol Gud þier a hendi/ at þu skylldir gætur gefa at hm̃/ huernen skal þ tijl koma at eg misse hans nu þañiñ? Sæliga þa verdur þ þin skuld/ Og ma vera at Gudi hafni swo litizt þ eigi skylldir þu hiedan i þra vm sion hafa ypner hm̃/ þuilikar hugraner hafa visuliga hiarta hiñar Sæla Marin bitrum broddum stungit/ þuiat hun verdur hier ecki alleinazta Synenum suipt/ helldur eirnin lika þre tru ed hun hafdi a Gudi/ þui hun bar þa jafnan kuidu fyre þui/ þ Gud mundi sier reidur verda/ oc eigi leingur vilia/ þ hun skylldi hans syne vpp fædi veita/ Þetta hid sama eru hinar þyngstu þreistaner/ J hueriar ed Gud lætur sumtijdis sina astuine rata/ swo at þr stæri sig ecki nie vpphefie helldur lærdi þar vt af at medkenna/ þat aull stadfesting kome af hm̃ tijl/ oc sie af hm̃ væntande/ Lika so sem þ Maria þieck huergi huggan vtan i Mustierino/ huar hun oc eirnin Soniñ finnur/ ecki þo jdiuslansañ/ helldur Gudz ord vm haund hafandi/ Eckirt huggunar traust fañ hun hia frændum oc kuñingium/ eigi helldur hia Jerusalems borgar mõm/ helldur alleinazta i Mustierino/ Lika swo skulum vier eirnin/ huersu opt sem vier kuñum at rata i nockrar harmkuælingar/ Ja eda i hinar þyngztu þreistaner (hueriar at eingiñ skilur/ nema hañ sie er at raun hefer lært) huergi añarstadar vtan hia Christo pullrings oc huggunar at leita/ huer ed sig i Mustierino/ þ er/ i sinu ordi/ vill huergi añarstadar finna lata/ þo at hñ sum tijdis hylie sig vm stundar saker fyre vorum augum/ þa tru þu alleinazta/ oc vert eigi

Psal. 29

Christur finzt i ordino.

efua

esaie. 57. eꝛuablandiñ vm þ/ þuiat s° vottar rꝛitningin. Non in perpetuum iraſcetur/ þ eigi reidizt hañ æꝛuinliga

Barnaña lydne. J þioꝛdu grein lærum vier hier/ huernen þat boꝛnen ſkulu ſinum þoꝛelldꝛum hlydug vera/ þui þo at Chꝛiſtur hañ ſegdi tꝛl ſiñar modur/ þ hm̃ byriadi at vera i þm eꝛnum ſem hans þaudurs voꝛu/ þa vnder gaþ hañ ſig henne þo (epter þ hañ hafdi nu afleyſt vercknad ſins himneſka þaudurs) ꝛ gieck heim med ſinum þoꝛelldꝛum. Hier vt af lærum vier ecki alleinazta þ/ at þoꝛelldꝛunum ſie hlydanda/ helldur eirnin huerſu langt þ ſlik hlydne a at taka/ oc huernen hun ſkuli veitazt/ Nær ed þiner þoꝛelldꝛar eru þier eigi tꝛl neiñ*ar hindꝛunar i tru þiñe/ þꝛe ſem er a Jeſum Chꝛiſtum/ helldur ſtunda þig tꝛl hennar at huetia/ oc eru þier ſamſiñandi þar iñe/ þa matru med ongu moti þm þiñar hlydne ſynia/ Þuiat þu hefer at auk þeſſa epter dæmis/ eirnin Gudz bodoꝛd þar tꝛl/ Þar þu ſkulir heidꝛa þaudur þiñ/ ꝛ modur þina/ oc þeſſu ſama bodoꝛdi er eitt þyꝛfeit tꝛl lagt/ huat er oñ: bodoꝛd eigi hafa/ Vt af hueriu ed gnogliga auglyſizt/ at þar liggie eigi alluꝛ d a/ þ þetta bodoꝛd ſie vel halldit/ Eñ ef þoꝛelldꝛañer vilia teygia þig i burt fꝛa rꝛettri tru a Chꝛiſtñ Jeſum/ tꝛl þoꝛnra o ſidſemda/ oc mannaña vppſetninga/ þa ſkallt þu vita/ þ þoꝛelldꝛunum er þa þar iñe eigi fꝛamar meir hlydanda i þui er andligum eꝛnum tꝛl kemur/ Helldur er þa þeſsari malſgrein Chꝛiſti epterfylgianda/ At huer hañ hatar eigi Faudur oc Modur. ꝛc̃. Sa er min eigi verdugur/ Epter þeſſum hinum ſama hætti gioꝛir oc Chꝛiſtur þui þa ed hañ hlaut i eyrindum

Exodi. 20

Luce. 14.

ſins

sins himneska þaudurs at vera/ yþuergaþ hañ Jo-
seph oc Mariam/Eñ at þm vtendudum/giordizt hñ
aptur sinum þorelldrum vndergeþiñ.

Þañ añañ Sunnudag
epter hiñ þrettanda Gudzspiallit
Johannis ij. Capitula.

Þar giordust brudkaup tijl Cha
na i Galilea/oc moder Jesu uar þar/
Eñ Jesus oc hans lærisueinar uoru
oc bodner tijl brudkaupsins/ Og er þa þraut
vinit/ segir moder Jesu tijl hans!/ Þeir ha-
þa ecki vin/ Jesus sagdi til heñar/ Þu kuiña
huat hefe eg med þig? min stund er eñ eigi
komen/ Moder hans sagdi tijl þionuztu
mañaña/Huad hñ seiger ydur/þ giorit/ Eñ
þar voru sex stein ker sett epter veniu ebreſk-
rar hreinsunar/ Og huert eitt tok two edur
þria mæler.

Jesus seiger tijl þra / Fyllit vpp kerin
ap vatni/oc þi þylldu þau allt a barma/ Og
Jesus seiger tijl þra/ Hellit nu a/ ⁊ þærit kæ-
meistaranum / oc þeir þærdu hñ/ Eñ þa ed
kæmeistariñ smackadi vatnit/ þ at vine var
vordit/

vordit/oc hañ visi ecki huadan þat kom/eñ þionuztu meñirner sem vatnit socktu visu þ/kallar hñ a brudguman/oc seiger hm̃/Aller meñ gepa i þristu hid goda vinit/oc nær ed þr taka auluader at giorazt/þa þ hid liettara/eñ þu heper geymt hid goda tijl þessa.

Þetta er hid þrista Jardteickn/þat Jhesus giordi tijl Chana i Galilea/oc hañ opinberadi sina dyrd/Og hans Lærisueinar trudu a hañ.

G Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Brudkaupin heidrar Christur medur siñe ꝛ sinar Modur nauerv/Ja oc med einu agætu jardteikne hellz þar þrie/at þau hapa ord oc iñsetning hans himneska þaudurs/Vt ap hueriu þ skynsamur lesare kañ hægliga grein at taka/þat o saurgut hionabandz sængiñ eg meina ap añarligum ꝛ o hoplígum hiahuilum) munc Gudi hin þeckazta vera. genes. 2.

Hin sæla Maria þa hun heyrdi þ vandrædz var vm at þryti vinit i brudkaupino/þa kendi hun i briosti vm þ/oc trade þrie sinum Syne vanepne þess þatæka Brudguma/Med hueriu hun kendi oss kærleikiñ at hapa.

Swo lika bijþaladi hun oss oc truma/þuiat þa ed hun var at bidia þrir Brudgumanum/hlaut hun at heyra

at heyra þetta ſnaugglegt andſuar/ Huat hefue eg
med þig þu Kuinā? þa var hun þo þegar ecki ſtragr
epuablandin/ helldur hiellt hun þāſtliga a þu þat
Sonnin munndi eigi neita ſier þeſs hun bædi/ þar fyr
re ſeigir hun oc tīl þionuztu mannāna/ Huat hellt 5
hann ſeiger ydur/ þā giorit þ/ þuilika tru þā hliotum
vier oc āt hapa i vorum bænum oc ākalle/ ſwo fram
ed vier vilium andlazt þat/ huat vier bidium/ epter
þeſsu ordtake/ At ſa hliote orugga tru at hapa/ ſem
rækiliga vill fyrir bidiazt. 10

Huerier ed þeſsari medal gongu Sællrar Ma
riu treyſta ſwo fram/ at þi þar fyre giora hana at
einne forſuars Kuinu/ þre ſem fram̄i ſkuli ſtanda/ oc
bidia Gud fyrir oſs/ þi hiner ſomu litazt mier gio
ra nockut s° o ſkynſamligāna/ þuiat lyfpuandi bidur
hun hier fyrir lifpuanda mānne/ huert bænar at gerdi
þat ſa er eingin̄/ ſem þ nockurn tīma hafni fyrelí
tid/ þui hin heilage Jacobus ſeiger oc lika/ Bidiet Jacobi.
huer fyre odrum/ ſwo at þier Saluhialpliger verdit.

Þat Chriſtur ſuarar ſinne Modur nockut ſwo
ſnaugglega/ ſkier helltz fyre þan̄ ſkulld/ at han̄ aug
lyſe ſig aunguan̄ mangreinar alitz man̄ vera/ oc all
dreige helldur neina holldzins fordilld fyre ſier du
ga/ þuiat ſwo ſeiger Jeremias ſpamadur. Drottin̄ Jeremi.
hin augu alita at eins truna/ Eñ þat han̄ bænheyrir
ecki at ſyndur Modurina/ z kemur Budgumans aur
þrori tīlhialpar/ ſkier nockurn part ſwo ſem þar fyre
at han̄ fae oc ſwo talit vm fyrir oſs/ at vier truum
oſs lika i akallinu ſannarliga bænheyrda vera/ eirnin
þo at þar þicki ſtundum ſwo ſem nockur dratur eda

preſt

þrest a verda/ Swo skier þat oc lika nockurn part þyre þañ skulld/at vier trumm þa seirna meir eckert briesta mega/ sem sig binda vnder a nauder hiuskapar bandzins.

Hopsamliga vinsins tiðkan hnoit þ er i Brudkaupum edur odrum hæþuerskligum samdryckium getur Gud vel vm lidit/ Enn opneytzlu oc o hopligañ dryckiuskap þær hañ ecki lidit/ Swo seiger oc lika Timo. 5 Paall Postule/ Sieck þu nockut litid vin/ þyre þina cle. 31. jduligra franckdæma saker/ Item Ecclesiasticus hñ seiger. Þat vinit sie skapat monum til yndis oc gledskapar.

Medur þessu hinu sama Jardteickne/ styrcktizt tru Postulaña eigi allitid.

J Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

ionas Þyrstu verdur vt ap þessu Gudzspi
andit. alle opinbert/þ hinskapar bandit sie Gudi vorum þaudur nærsta þægiligt/ med þui þat Christur sialfur hefer ecki alleinazta þagat oc prydt Brudkaupit med sine sialfs nauern/ helldr eirnin med þui hinu dasamligazta Jardteickne/ Og huernen skylldi Gudi sin eiginlig skepna oc skickan eigi þocknazt? þui þ hlytur med ollu gott at vera/ sem Gud sialfur hefer gioit/ Genesis j. Cap. Þessa hinn somu hlute at vita/ er huerium Christnū manne miog nyrtsamligt/ þiñ sem sig vill iñgefua

i þessa

i þessa lifnadar stiett/ Skialet hier tijl er þetta/ þat i
þyrstu bok Moysi verdr auglyst/ Ar þyrir yþner trodz- Genes.
ning vorra þyrstu þedgina þa sie hiuskaparbandinu
nærsta þungur kross vpp a lagdur/ Madrin/ (segier
Gud i þim stad) skal neyta sinar þædn i sucita sins
andlitz/ En Konan skal sin born þæda i sorg/ oc vera
vnder karlmanzins yþnernalldi. &c. Sancti Paull 1. Corin
heþer eirnin lika/ þenan kross vel sied/ þar hann sei-
ger/ þat sliker munu þo holldzins harmkuælingar
eiga at hapa/ Ep at nu þessi stiett/ sem swo morgum
harmkuælingum er vnder vorþin/ heþdi ecki þar
japn þrane sinar hugganer ap Gudi/ Huer villdi
hene þa vnderbindazt? huer villdi þa Bionabandit
swo nyttsamligt halldaz? huer villdi swo margh at-
tadan oc allzkyns motgang lida? Huar vt ap vier
megum vel læra/ þyrst at Gud sialpur heþer þessa
stiett innsett/ oc hana þyrir Christum swo merckiliga
þrydt oc þagat/ þat visselliga sie eckirt annat vnder
þessum krosi þolgit/ vtan tahrein nad oc Gudz mis- 3 kross
skunsemi/ En þyrst þ vnder slikum kross burdi/ sorg- burdinn
um oc erþnidis munum þessarar æþui/ er nu þnilik er alleina
Gudz nad þolgin/ þui styllde at sonu eingin þirra sig ta alinad
þess kyns lifnadi/ þo at him synizt hin vera/ sier stun- Gudz na
dum beiskur at bera/ helldur skal hin mycklu þramar/ dar samli
japnan alita Gudz godan vilia/ þyrc huern/ ed oss gur vilie
verdur slikur mot gangur tijl stickadur/ þniat vier
erum þar þyrc komner i þenan heim/ þ vor vilie skule
briotazt/ en Gudz miskunnsamur vilie skule ætijd skie
vidur oss/ Par þyrc/ huer han þiinur sig nu o bijkuæ
mligan vera tijl hreinlifnis lifnadar/ oc vill þenan

or. 6. S. Pals hyggiligañ orskurd vm ply/ par hañ seis
ger/ At prillu lyfnis meñ munu ongua arftoku has
fa i Gudz riki/sa hin same gefui sig i hiuskapar ban
dit/ i hueriu fo at hm verdi eigi med ollu eckalauser
oc rosamliger lyf dagar gefner/ fa ma hñ fo i fes
su sier huggan veita/ f hñ lyfuer i fre stiett/sem af
Gudi sialfum er infett/ oc huer ed mickilliga prydd
att. 10. oc stadfest er af Christo Jesu/ Eñ ef fier er bindin
dis giofin veitt/ fa skaltu eigi meina at fu furfuer
stragr far fyre i Klaustur at gefazt/ Helldur blif
fu vnder hlydni fina forelldra oc valldzstiornar
mana/ oc hallt fo eigilat sijdur medur fackleti fessa
Cozin. 7 Gudz astgiof/ Fuiat hreinlyfue at hallda er gott/ f
mætti oc ecki elligar hreinlyfuis lyfnadur kalladur
verda/ tijl Ebreos j. oc Hiob 31. Eñ at draga sig burt
vndañ fre hlydne sem hañ forelldrunum/ oc valldz
moñunum skylldazt at veita/ f sama er eigi gott.

Jud ber byggiu yrir ofs. Jañare grein/ Siaum vier i fesu Gudzspis
alle hueria a hyggiu fat Gud ber fyrir fm/ sem sig
epter hans bodordi iñgefna i feñañ lifnat/ z vnder
bindazt hañ med truskap at hallda/ Einckum swo at
fr skulu i ongre a naud edur freistan/ huersu fung z
torfuelld sem f hun er/ an huggunar yfuer gefner
verda/ Eñ hier heyrir tru til/ oc ef at hun er sauñ oc
riettferdug i ofs/ fa man Christur eigi helldur gleys
ma sinu fyreheite/fui sem hañ hefer ofs i fesu lyfs
uanda oc kroftugu epter dæmi fyre sioner sett/ Eñ
huat skier hier z Vinir frytur/ Og lika swo sem fat
hier er brestur a vinino/ swo eru oc f cirnin marger
hluter sem i hiuskapar stiettiñe oc buskapar laginu

kuña

kuña vid at þurfua/Nu þrytur þetta/Eñ i annañ tíſ
ma þa breſtur hut/ ſwo er ecki þie giallð i handrada/
þa hoþum vier eigi þat/ huar vier ſkulum klæda oſs
vt aþ/ ſwo eru eigi viſter nogar/ oc dryckiar þaung
litil/ oc margt þ annat ſem þeſs konar er/ Eñ ſlik vor
naudþurft er Jeſu Chriſto drottne vorum hiartgroin
Og lika ſem hañ giordi i þeſsu brudkaupi vin vr vat
in/ oc auglyſti þar med ſina ahyggiu ed hañ ber þy
rir oſs/ Swo lika vill hañ oc eirnin vmſion oc ahyg
giu haþa þyrir oſs/ ep at vier i þeſsari ſtiett ſetium
vorn ſañañ hiartans atrunad til hans/ Ecki einaz
ta þ/ at hañ ſtyrcki oſs ſwo/þat vier lidum eigi neina
veſolld/ helldur mun hañ eirnin konu oc bornum oc
ollu heim kyñe nogligañ ſadning veita/ þuiat ſan
narliga heþer hañ oſs þeſsu (Matthei vj. cap.) þy
reheitid/ oc med ſwo morgum epterdæmum þetta ſitt
þyriheit ſtadþeſt/ ſwo at oſs hæþner med ongu moti
vantruodum at vera/helldur Gudz þyrcheite i ollum
greinum at trua/ Huer gaþ Jacob ſadning þañ tíð
ed hañ ecki vtan vid eiñ ſtaþ ſtuddizt/ oc wod ypter Gene.
vm ana Jordan/ oc þerdadizt i Meſopotaniam?
Huer gaþ Joſeph þædi a Egipta landi? edur Iſra- Gene.
els ſonum a eydi morcku? Señeliga þyrir hungurs
oc þatæktar ſaker/ ſkalltu eigi lata ſkelþna þig i burt
þra huſtapar bandino/ ſwo ſem þ nu giora marger/
helldur vert med o ſkelþdum huga/ oc gack til þeſs
epnis/ i Gudz otta oc kærleika/ erþuida epter þiunc
kallan dygguliga ſwo ſem at þier er aþ Gudi bodit/ z
ſet þyre Jheſu Chriſti velgiorning allt þitt trunadar
trauſt vpp a Gud/ þa muntu i ſañleik þiña/ þ Gud

hefer eigi miñe a hyggiu fyre hier/ helldur eñ hañ fyre fm liufum forfaudur Jacob forðum/ oc fyre ollum vtuoldum i fra veralldar vpp hafui/ hafi hefer.

J fridin grein lærum vier i feſon Gudzſpialle/ med fui at hin sæla Maria i fwo godre meining vnderuſar ſinum syne/ at fr hafue ecki neitt vin/ oc fo medtekur hun ecki at ſyndur hart andſnar farfyre/ fwo at Gud ſie ecki alitare neiñrar manz perſonu/ oc fat eigi neinar kiotligar ſipiar edur frændſkapur ſie hia hm i nockru gilldi/ nær ed hañ er eigi med rietri tru oc Chriſtiligum kærlika fagadur/ Huat hefer f ſinna Gydinga batad/ f fr nafrænder Chriſtz voru? Huat ſtodadi fm fat/ fañ tijd feir hroſtudu ſig/ Abrahams ſonu vera? Señeliga i fm epnum ſem truariñar er/ oc eilijfa saluhialp ahræfir/ er eckert mañgreinar alit fyrir Gudi/ huadan f eg kem/ eda af huerium f eg fæddur em/ helldur ranſakar hañ/ huort f mitt hiartans trunadar trauſt er ſañarligt a hm/ Jeremias i fimta cap. Domine oculi tui fidem intuentur/ Drotten augu fin alita at eins truna/ Syn fu mier huat edſkier i Lucas Gudzſpiollum? f kona nockur medal folkſins hefur vpp hliod yfuer alla/ oc ſeiger/ Sæll er ſa kuidur ſem fig hefer borit/ t fau briofi er fu hefer ſogit/ Huar ed Chriſtur ſuarar fwo tijl/ huat vm fat/ sæler eru fr/ ſem heyra Gudz ord oc vardueita f/ ſem at ſegdi hañ fwo. Atſoñn verdur nun moder eigi at eins far fyre sæl/ at hun bar mig i feñañ heim/ helldur fyre fat hun hefer truat/ huat er eirnin Elizabet full af heilogum

Anda

Anda vitnar/þa hun seiger/Sæl ert þu/ huer ed tru-
at heþer/ Eþ at þu vilt nu (seiger Christur) sem
min moder sæll vera/ þa heyr mitt orð/ ꝛ vardueit þ
med stadfastri tru/Med sonnu moti talar eirnin Chri
stur sialfur tíl síñar modr i Mustierino Luce i oðrñ
Capitula. Item oc lika þa ed tíl hans var sagt/ Sia: Mar
þu/ at moder þin/ ꝛ brædur þiner/ eru hier uti ꝛ spy-
ria at þier/ Huer er seigir hañ min moder/ syster oc
broder/ sa sem giorir mins faudurs vilia/ hñ er miñ
broder/ min syster oc moder/ Vt af þessu hinu sama
epterfylger nu/ þ eingrñ hafni odrum fremar noc-
kra forðilld hia Gudi/ Þui ef at eg true a Jhesum
Christum/ þa hefni eg eilyfst lyf/ Eñ ef eg true ecki/
swo em eg fyrirdæmdur/ þo at eg eirnin væra Christo
at mestu swo nacñ sem þ hans moder eda broder.

Trua
orir o
brædr
Christ

Þ fiorðu grein/er oss hier fyrirsett eitt agætligt
epter dæmi af sællri mey Mariu/ huerneñ þat vor-
tna skal i hæniñe skiekt vera/ Einckum swo/ Nær
ed þu i þiñe naudsyn akallar Gud þiñ himneskañ
faudur fyrir Christum/ oc þa ed hañ hænheyrir þig
eigi swo bradliga/ Ja oc nær ed eyrne þins mals liete
swo asiazt sem væri þier auil von þins fulltings af
saugd/ þa skaltu þo eigi at helldr skelfuazt nie i aur-
nilnan eda mishop falla/ þuiat vnder þuilikre þogn
er sañarligt hyggiunar traust/ oc vnder slikre neitan
þa er eitt visiligt Jaord folgit/ Þuiat Gud heþer
þañ sierligañ plagsid at hñ driegur sitt fulltting vnd-
an/ þangat til þ mõm synizt i aull skiol. þokit vera/
swo at hans hialp verdi þess liosare/ oc heimenum
kuñigre/ Hañ hefdi oc vel kunnat at hamla hinum

Z 3 Z bæ
skulu
ecki ef
blande
ra þo
verdur
ki straf
bænhe
dir.

myckla Sennacherib/ oc þm odrū Assyrios huerier
10. þ Jerusalem villdu nidur at velli briota/ adur þyrre
eñ þ þr hoþdu borgina vmkringt med sinum herbus-
dum/ helldur leyþdi hañ þm at draga þar þyrir med
allañ siñ Her/ swo at Gydingarner skylldu hugra at
þa mundu þeir med ollu yþuer geþner oc vt giorder
vera/ ꝛ siaþu huersu dasamiliga at þr vrdu stragr aþ
Gudi þyre Engilū þrelsader/ Lika eirnin voru oc
11. 15. ecki Israels syner þyr þrelsader þra Pharaone/ allt
þar til ed hñ kom med mycklum þiolda ridanda her-
lids sem hñ epter þylgdi/ oc er þr voru iñe luckter a
millū harra þialla ꝛ haþsins rauda/ s° at þr þeinckte
þa o mattugligt vera/ þ nockur þra skylldi vmþluit
geta grimdar reide Pharaons/ Eñ Gud aptradi
stragr hans illum vilia/ Allt saman þetta veit hin
sæla Maria sem bezt/ þui þo at Christr seige til hen-
nar/ þu Kona/ huat heþui eg med þig ꝛ þa læt hun
eigi helldur skelþua sig þar i þra/ þo at Christur tale
nockut swo hardliga til hennar/ helldur seiger hun
til þionuztu mannaña/ huat hellz hañ seiger
ydur þat giorct. Þar þyre veittizt oc hen-
ne eirnin/ þ er hun epter beiddizt.

Þañ þridia Sunnudag epter hiñ þrettanda/ Gudzspiallit.

Matthei viij. Capitula.

Eñ þa

Qlln þa ed Jesus gieck oþan aþ þialline/ þylgde hñ margt þolk epter/ Og sia þu at Likþrar madur kom/ tñlbad hañ oc sagdi/ Drottñ/ eþ at þu villt/ þa getr þu mig hreinsat/ Og Jesus rietti vt hondina/ a hræri hñ oc sagdi/ Eg vil/ vert þu hreiñ/ Og jafnsnart vard hans likþraa hrein/ Og Jesus sagdi tñl hans/ sia þu tñl/ at þu seiger þat eigi neinum/ helldur far þu/ oc syn þig Reñe moñunum/ & offra þina giof/ þa er Moyses hefer bodit/ tñl vitnisburdar yfuer þm. Marci. Luce. 5. Luce. 7.

Eñ þa ed Jesus gieck iñ i Capernaum kom tñl hans Hundrads hofdingie nockur/ bidiandi hañ/ oc sagdi: Herra/ þion miñ liggur heima stukur i lima falle/ oc kuelz þungliga/ Jesus sagdi tñl hans/ Eg vil koma oclæckna hañ/ Og Hundrads hofding iñ suaradi/ oc sagdi/ Lauardur/ eg em eigi þess verdugur/ at þu ganger iñ vnder mitt þak/ helldr seig þu eitt ord/ oc mun miñ þion heilbrigdur verda/ Þuiat eg em madur yfuerualldinu vnder gefiñ/ hafandi vnder mier stridz folk/ oc nær eg seige þessum far/ þa fer hañ/ oc odrum kom þu/ oc hñ kemur/ Johan.

oc þræli minum gior þetta/ oc hañ giorir þ/ Eñ þa Jesus heyrdi þetta / vndradizt hañ æ sagdi til þra er hm epter þylgdu/ sañ liga sege eg ydr/ at þui lika tru hefe eg eigi þundit i Jrael/ Eñ eg seige ydr/ þ marger munu koma ap austri oc vr vestri / oc sitia med Abraham/ Ysaac/ oc Jacob i himnariki / eñ rikisins syner vtrekner verda i hin ydztu myrckr/ þar sem vera mun op/ oc tana gnistran/ Og Jesus sagdi til Hundradz hopdingians/ Gack þu hedan / verdi þier epter þui sem þu truder til/ Og hans pion vard heill a þre somu stundu.

J Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Tweñ truariñar epter dæmi hefer þetta Gudzspiall iñe at halldа.

Fyrst i þm hinum Likþra mañe/ þui þo at hñ trydi þui þ Christur gæti hægligaña/ og an allrar mædu/ gefit sier sina heilbrigde aptr/ þa lætr hañ þo allt þ sama efne epter hans vilia vera þui hañ visse vel/ at Gud mundi sturlazt vid/ ef at vier bædum hañ eins huers þess/ sem hm væri eigi þeckt/ Lika s° hliotum vier eirnin i vorre bæn siñader at vera/ þui med a trunadar traustino eigum vier at bidia/ Eñ þo skulum vier þar japn þrañe/ þ allt huat vier bidium yþuer

yþner geþa hans godgirne/ þuiat hañ eiñ veit huer ir hluter ed oſs koma þyrir beztu. Matt.

Hut añat truariñar epter dæmi mæ ſia a þm Hundradz hoþdingia/ þui þa ed Chriſtur var bediñ/ oc hañ hid godþuſligazta loþadi ſig koma ſkylldu/ at giora þion hans heilbrigdañ/ þa ſuaradi hiñ s°/ Eg em eigi verdug: þeſs at þu iñganger vnder mitt þak/ helldur mæl þu at eins eitt ord/ oc mun miñ þion þa heilbrigdur verda/ Eñ þ ſama er ein ſañarlig tru/ at trua ordmo/ eirnin þo at Chriſt: ſie ecki inand at lifams nauetu/ oc þo þat aller hluter ſynizt mot ſtadliger/ þui ſwo trudi oc Abrahami voniñe/ þar eingin von var vppa. Rom. 4

Chriſtur oþurmñiñ medur tru hins likþræ oc Hundradz hoþdingians/ bænheyrir huorutweggiu/ oc veitte þm þ þr villdu/ Med hiñe ſomu godgirne mun hañ oc eirnin bæn heyra oſs/ ſwo þramt þat vor bæn er ecki tom nie truarlauſ/ Hier tijl heyrir oc eirnin/ ſu hin liuþligazta rauſt/ Eg vil/ vert hreiñ.

Þat hinum likþræ mañe verdur bodit at ſyna ſig keñemoñunum/ þat ſama heyrir i Laugmalſins bodord/ huert ed þa var eñ eigi þyrir dauda Jheſu Chriſti aþ tekit/ Huar þyrir þat leyniligt ſkiptar mal vid vora Preſtmeñ/ kañ ecki hier vt aþ ſañþroþuad at verda/ Huert ed vier þo med ongu moti þorleggium/ þyrir ſaker tijdkunar Kirckiuñar lyckla.

Kallan heidiña þioda/ verdur hier med augliſoſuztum ordum þyrirſaugd/ þuiat marger munu koma/ ſeiger hañ vr Auſtri oc Veſtri/ Og leggur þo þetta þar tijl/ At Gydingarner ſkulu þorblindader oc

vt dripner verda/ þyre saker sins vantrunadar i æpsuinlig myrckur/ Ap þessu epne les þu Pistil Pals Postula til Roman. 9. Capitula.

J Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

istz girne, J Fyrstu siaum vier i þessu Gudzspialle/ þa myckla godgirne/ milldi/ z kærleiks sins astsemi/ sem Christus Jesus audsyndi/ ecki einazta hinum likþræa mañe/ helldur eirnin lika hinum heidna hundradz hopdingia/ ja eins þa er hñ alla vegaña reidubuiñ til oss ollum sig sialfzuañ swo at tia/ nær ed vier vidur keñum vora synda syki/ oc leitum hans swo sem hins truazta salu læknara/ oc bidium hañ vm nad oc pulltting/ Þui þetta eru med ollu lipuandi oc kroptug epterdæmi/ þau er oss verda hier þrañi halldin/ Hiñ þyrsti kærleiksins velgiorningur oc godvilie Christz/ verdr hinum Likþræa mañe veittur/ þuiat vpp a hans stadligt akall oc beidne/ riettir Jhesus vt sina blezudu hannd/ oc a hrærir hañ/ s° seigiandi/ Eg vil vert þu hreiñ/ O hue myckit millde verck var slickt/ Þui swo snart sem hiñ likþrac taladi eitt ord/ med hverju hañ bad vm heilbrigde/ er Christr japnsnart reidubuiñ til oc hialpar hm̃/ Þar nærst þa merck nu vel/ at þetta ordit/ Volo/ eg vil/ er ecki hiegomligt/ eda eitt tomt ord/ helldur er þat pullt allrar huggunar/ Þui huat hañ i þesu ordi til seiger hinum Likþræa mañe/ Þ

Volo j vil.

sama

ſama ſeiger hañ ypner allt oſs ollum tȳl/ Huar med
hañ vill eirnin ſtyrckia oc ongg gioza vor hiortu/ sº
at vier ſkulum eckı þat muſgruna/ at hñ ſie oſs reidu-
buiñ i ollum vorum naudſynium pulltíng at veita/
Hier tȳl heyrir oc þat/ huat hiñ hcilage Marcus ſei-
ger/ At Jheſus hapui ſied aumor a þeim mañi/ oc i Cap. 1.
þeſsari aumkan ſiaum vier/ þat i ſañleika er Chriſto Samann
Jeſu vor eymdar a naud/ hugſtæd oc hiartgroin/ oc kan Chri-
þ vier hoþum eiñ þuilikañ biſkup/þañ er vt aþ hiar- ſti.
ta ſampınizt vorum breyſkleika/ Tȳl Ebreos v. Cap.
Eñ ſwo ſem þ Chriſti gódgirne r kærleikſins aſtſemi/
anglyſti ſig oc tiade a hinum likþrea mañe/ Lika ſwo
eirnin verdur oc vors Herra Jheſu Chriſti hidmink-
azta hiarta tȳl vor oc hans þægiligaztur vilie birtur
oc þrifadr i þui/ at hñ þeſsum hinum heidna Hunds
radz hoþdingia tȳlſeiger japuſnart medur hiñe þyrſ-
tre bon/ þ hañ vilie koma/ oc gioza hans þion heil-
brigdañ/ Þui þo at Chriſti væri eigi kominn at vitia/
vtan þottapadra ſauda aþ huſe Iſraels/ þa heþer hñ
þo hier med/ viliat geþa oſs tȳl at ſkilia/ þ hañ villdi Matt. 15.
epter ſina vppriſu/ kalla bædi Gydinga oc Heidna Kallan
meñ tȳl ſameiginleika eiñrar truar/ ſwo ſem þat hañ heiduña
ſeiger r eirnin hier/ Þat marger munu koma aþ Au- þioda.
ſtri oc vr Veſtri/ oc ſitia med Abraham/Iſaac/r Ja-
cob i himnariki/ Fyrſt at Gud vor himneſkur þader/
heþer nu þannig allaucgaña anglyſt oſs ſina nad oc
miſkunſemi i Chriſto Jeſu/ þui hæþuer oc eirnin/ at
vier vidur kennum þa ſomu Nad/ oc medur rietri tru
hondlñ/ sº at vier verdum eilipligaña bædi med salu
oc likama/ aþ hñ ſialfum geymder oc vardueitter.

Jaña

J annare grein/ hoßum vier i þessum stad two agætlig truariñar epterdæmi/ eitt aß hinum Likþræa mañe/ Ñ annat aß Hundrads hoßdingianum/ Ñ hiñ likþræe madur/ haßui haßt saña oc riettßerduga trv/opinberazt med þui þ hañ skundar med þlyti tijl Christo/ bidiandi hañ gratandi þullting s/ oc at hañ medkeñer þ/ at hañ geti sier hialpat/ þo at hañ væri i Laugmalino þra greindr aß samblendi annara manna/ oc hañ hefdi þar ßyre att at ßorda sier/ þa skundar hañ þo saint tijl Christo/ i þui hugarins trunadar trausti/ þ hañ sie Drottiñ bædi Laugmalsins oc Likþræariñar/ J hverin vercki hañ vtvisar art oc edle truariñar/ hun sem huerge annars stadar/ eñ tijl Christo Jhesu skundar/ oc væntir hia hñ i allre siñe naudsyn/ huggunar oc þullting s/ oc vmlidur eigi þ at nockurskonar hlutur hamle sier þar i þra/swo sem þ skrißat er i hia Matheo vt aß þm tweimur blindñ moñum/ at þui meir sem þolkit bañadi þñ at kalla/ þess meir þa kolludu þr/ Ñ huadan kemur þessum Likþræa mañe þuilik trua? Vissiliga þar aß at hañ hafdi heyrt huersu lußur oc godgiarn þ Jesus Christur hañ væri/ oc huersu milldiliga þ hañ hlutskipte ollum vanßærum siñe nad / oc vt aß þessari somu heyrn / þieck hañ þuilickt trunadar traust a Christo Jesu/ þ hañ mundi eirnin vissiliga hñ hialp veita/ lika sem þat hañ hafdi odrum þleirum hialpat/ Og þetta hid saina er ein sañarlig trua/ sierdeilis/nær eg truc s°/ þ Gud þader mune vilia (þyrir Christum) mig heilbrigdañ/ riettlatañ oc saluhialpligañ giora/ þ vtan alla verdskulldan miña vercka/ vt aß skærri

Epterdæmi Truariñar.

Matt. 20.

Riett trua

nad oc

nad oc miſkuñſemi/ Þeſs hattar tru hefer eirnin
Hundradz hofdingiñ hafit/ þui fyrſt hañ hafdi vt
af heyrn Gudz Euangelij lært ok vidurkent/ þ Jeſus
Chriſtur væri Drottiñ oc herra yfuer ſyndiſne oc ollu
ſotta kyne/ þui trudi hañ Chriſtum ecki einazta þa
hialpa kuña/ eð hañ var ualæger/ helldur jafnuel
eirnin fraueradi þo hũ ſegdi at eins eitt orð/ oc þar
fyre villdi hũ ecki at Chriſti/ epter þui ſem hũ baudzt
tijl at giora/ kæmi iñ vnder ſitt þak/ helldur þ hañ at
eins mællti eitt orð/ oc yrdi hans þion ſwo heilbrig-
dur/ Eg hefui eirnin (ſeiger hañ) þionuztu meñ/ ok
tijl huers þra ſem eg ſeige/ kom/ ſwo kemur hañ/ oc
nær eg ſeige þar burt/ ſwo fer hañ/ huerſu þramar
þa hlytur þ at ſkie/ huat þu bydur med þui þu ert ecki
ſwo litilshattar hofdinge/ ſem eg er/ helldur Herra
oc Drottiñ himins oc jardar/ Þeſſa ſomu tru þuſar
Chriſtur ſialfur/ oc ſeiger/ At þuilika tru hafui hañ
eigi fundit i Jrael/ Og ef þu villt nu eirnin hreiñ ver
da vt af likfra falſligs lærdõs/ oc i Gudz Enãgelio
ſtodugliga ſtadfeſtaz allt tijl enda dags/ þa bið Chri Chriſtur
ſtum at hũ hlutſkipte þier ſiñe nad oc ſignudum An- vill bediñ
da/ oc mun hañ þa ſeigia tijl þin/ Eg vil/ oc ſwo lika vera.
mun hañ gefa þier ſiñ Anda/ Framar meir/ ef þu
villt þig/ edur þina i salu ok likama heilbrigda hafa/
þa þar þu Chriſtz at vitia/ ok treyſt ecki vppa ſialfuañ
þig/ oc mun hañ þa ſeigia tijl þin/ Verdi þier epter
þui þu hefer truat.

J þridiu grein/ Lærum vier vt af þeſum Lik-
fraa mañe/ at huers ſem vier bidium i vorre bæn/ þa
ſkulum vier gefa þat allt gudligre milldi oc hans
nadarſam-

nadarsamligum vilia i vallð/ hugxandi þat/ at vier
sialfner hoftum eigi skyn votrar salnhialpar/ þuiat
vier vitum eigi stundum sialfner/ huers eð vier stu-
lum bidia/ Þessi hin likprae/ bidur Christ vm heil-
brigði/ þo med þeim hætti oc skilmala/ at þat sie eckj
Guðz vilia a moti/ oc sialfs sine salnhialp/ huar
med han gefur at skilia/ ep at hans likams heilbrig-
de/ skylldi hm verda nockurt til epne Þ at giora/ huat
Guðz vilia væri motstadligt/ þa kiose han helldur
vanheill at vera/ oc at hafa Guðz vinattu/ en med
heilbrigðan likama ꝛ velmeganda in at falla i Guðz
reide/ En þetta hid sama at medkenna er eigi huers
manz/ þuiat holldit oar jafnan vid krossi oc kual-
ningum/ oc kan eigi at medkenna/ at fyre Þ leggi Guð
Matt. 26. stundum kualer oc pianing a sina astuine/ at han te-
Jeremi. 33 mic oc piae par med Þra motproanligt/ oc lostasam-
ligt holld/ swo at Þ verði heilogum Anda hlydit oc
vndergefit/ Huar fyre at þessi epter dæmin oc oðr
Þm lik eru i mine leggiande/ oc vt af Þm lærandi/
Huat er oss samer at geyma i vorn bæna akalle/ þui
Matt. 20. moder Zebedei sona/ bad med sonum sinum/ At Þr
mættu sitia i hans riki/ ein til vinstri/ en anar hm til
hægri handar/ par fyre vard Þm neitad oc afsagt/
þuiat Þra bæn var i moti Guðz vilia/ þuiat Christz
riki skylldi ecki likamligt/ helldur andligt vera/ Chri-
Luce. 22. stur hefer oc eirnin bedit sialfur i grasgardinum/ Þ
af hm skylldi takazt kaleikur pislariñar/ en þo gaf
hn Þ sama i vallð oc vilia sins himneska Fadurs/ oc
sagði/ Eigi swo sem eg vil/ helldur verði þin vilie/
Þetta hid sama hefer han eirnin kent oss i Drottin-
ligre bæn

ligre bæn at giora/ Ẽn hueriæñ þ vier skulum skicka oss vti Gudz vilia/ þa heyer þu eitt þagurligt epter dæmi ap Dauid Konunge 2. Regum 15.

I þiordu grein/ Lærir oss þetta Gudzspiall/ huar tijl þ aũarlig trua er nyttsamlig/ einckum/ þat hun bidie fyrir odrum/ þm sem eñ eru vantruader/ oc leide tijl kyñingar riettrar truar/ Lika sem þ Hundradz hopdingiñ bad hier fyre sinum þionuztu manne/ Ẽn þ eiñ añar skylldi fyre mina trũ/ riettlatur/ ⁊ saluhialpligur verda/ kañ ecki at skie/ þuiat ritningiñ seiger/ Þat hiñ riettlate lifyue vt ap tru siñe/ Swo merck nu þ/ at hun aiskilianliga seiger/ vt ap tru siñe þuiat þar med heimtizt ap einum oc sier huerium sin eiginlig trua/ I Pistilinum tijl Romanos seigizt oc/ þ Euangelion sie kraptur Gudz tijl saluhialpar/ eñ þo verdur þar tijl sett/ ollum þm ed trua/ Og swo heimter Pœll Postuli nu at sier huerium einum/ sina eiginliga trũ/ Hier vt ap epterfylger oc þat/ at vngbornin sem i vatne skirazt/ verdi eigi skird vpp a annarliga trũ Kirckiuñar/ helldur hliota þau at hapa sierliga oc sina eiginliga trũ/ Christilig Kirckia kañ señeliga at bidia fyrir vngbornunum/ þat Gud fyre heilagañ Anda vercki oc vppuekie i þm eiginliga trũ eñ añarskosti þa hlytur huert vngbarna at hapa fyrir sig sina eiginliga trũ/ þuiat þessar greiner standa stodugar oc o hrœranligar/ At huer sem truer a hañ/ sa skal ecki fyre dæmdur verda/ Item huer hañ truer oc verdi skirdur/ sa skal saluhialpligur verda. ꝛc. Ja seiger þu/ Hueriæñ kañ þ barn at trua/ sem ecki heyer eñ neina skynseme? Þar suara eg swo tijl/ Þat

Añarl trua.

Abac. 2

Johan. 3 Mar. vl

truan

truan sie ein Gudz giof/s° sem Þ S. Paall tꝛ̄l Ephes
sios.i odrum cap. seiger/ Fyrst þat Gud verckar nu
rietta tru i Þm sem tꝛ̄l þullz alldurs eru komner/ swo
þat skynsemin styrckir þar eckirt tꝛ̄l/ visslliga s° kañ
hañ eirnin truna at vercka i vngbornunum/ Eda vo-
ru Þr eckı Johannis Baptista oc Jeremias spamadr
helgader þa þegar Þr vorn i modur kuide: Þa hlytur
oc truan i Þm at hafa verit/ þuiat an riettrar truar/
kañ eingiñ Gudi at þocknazt/ eda heilagur at vera/
tꝛ̄l Ebꝛ. rj. cap. Eñ fyrst Þ truan var med Þm Je-
remia oc Johanni/ adur eñ Þr vorn fœdder/ oc Þ sa-
ma vt af verckan heilagr Anda/ swo vill oc Þ epter-
fylgia/ At Gud kunne med einu oc sier huerium barne
rietta tru at efla/ Og swo at eg i stuttu male hondle
giorallañ malsins iñelukning/ þa er þessi meinin-
gin/ At ein añarlig trua kañ at bidia fyrir mier/
eñ min eiginlig trua giorir mig (fyrir Je-
sum Chꝛistum) riettlatañ/ saluhialp-
ligañ/ oc at einu Gudz barni
Johañis j. Cap.

Fiorda Sunnudag
epter hiñ þrettanda/ Gudz-
spiallit Matth. viij. Cap.

Marci. 4. Luce. 8.

OG er Jesus stie a skipit/ fylg-
du hans lærisueinar hñ epter/ Og
siaþu/ at mickill okyrrleike giordizt
i sionum

ſionum / ſwo at ſkipit la vnder a þaullum / eñ hañ ſuaþ / Og hans lærifucinar geingu tijl hans / oc vocktu hañ vpp / oc ſogdu / Lauardr hialpa þu oſs / vier þorgongum / Og Jeſus ſagdi tijl þra / Huat hrædizt þier litlatruader? Þa reis hñ vpp / haſtadi a vindiñ z ſioiñ / oc þa vard ſpakuidre mickit / Eñ meñirner vndruduzt oc ſogdu / Hualikur er þeſsi / þuiat Vindur oc Sior hlyda hñ.

Jnne haulld þeſsa Gudzſpiallzins.

Huort þ vor trua er ſañarlig / eda eigi / þa kañ eigi at vitazt / nema þ hun verdi reynd oc þorſockt i þreiſtniñe / Viſsiliga ep at eiñ huer hepdi ſpurt lærifucinana at adur eñ þr ſtigu a ſkipit huort þr trydu Chriſto edur eigi? eñeliga þa hepdi þr ſwo ſwarat / At vier truum hñ / Eñ huerſu ſañarligt ed þetta þra andſuar mundi ſeirna vera / þ reyndizt þa ed i rauninna rak.

Þott þ truan Poſtulaña ſkeike hier / þa var þo ecki rt i motſtadligum hlutum radligra / eñ þ þr þludu tijl Chriſtñ / kuñgiorandi hñ þa ſomu nalæga haſſafenid / bidiandi eirnin ap hñ þullting / Þat hid ſama er oſs eirnin gioranda / ſnær ed vier verdñ ap hylgiuur opſocknaña ypuer hladner.

Chriſtur þa ed hañ reynir oc þorſækir vora tru /

lætur hañ sem hañ sofue a medan/ þ er/ at hañ hæn-
heyrir ecki þyrr/ eñ þat aller hluter synazt annæn-
tandi/ Sic þar þa (s° þramt vier latum eigi aþ medr
akalle oc vorum bænum at vpp vekia hañ/ sendir hañ
Psal. 19. oss pullting aþ hinu heilaga/ oc verndar oss vt aþ
Sion/ Huat er Christilig hrudur oc helldur vti lop-
anti. 2. kuædum Salamonis/ þar hun seiger/ At miñ el-
skanligur stendur a bak vid veggiñ/ litur vm vindau
gat vt/ oc sier þrañ vm pilarana.

10 Christur med bænum Postulaña verdur s° sem
aþ sucþne vacktur/ oc auitar i þyrstu vantrunad þra
hiñu sonnu/ vtmsandi þar med/ þat vantrunadriñ
þær med ongu moti stadþastur blyþit i motganginū
Eñ truan hun genir stodug stadit/ swo at hun kañ at
Roma. 4. 18 trua oc treysta i voniñe/ eiruin þess huar eingin von
er tyl.

Þar med auglysti hañ sina guddomliga mackt
at hañ baud sionum oc vindinum at kyrrazt/ huerm
bodi þ japnsnart epter þylgdi merckiligt hæguidre/
Huar vt aþ þu skallt merckia/ þ Christur kañ oc swo
vill hañ oss pullting veita/ Hañ kañ þui at hañ er
Gud/ eñ hañ vill aþ þui hañ er miskunnsamur/ Eñ
truariñar krepur hañ hier/ þeirrar sem ecki er epua
blandin.

Folkit verdur s° sem þelmspullt aþ þesu jard-
teickne/ oc ecki þeckir þ Christum riettiligaña/ eñ þo
tekur þ tyl swo sem nockut meir vt aþ hñ at hallda/
eñ aþ odrum o breyttum mañe/ Huer er þesi seiger
þ/ huerium þ eiruin siariñ oc vindriñ eru hlydug?
Þuiliker hluter eru nu vpphaþ riettrar oc sañrar tru-

ar/tyl

er/ tíl huerrar ed þa verdur auduelliga komizt.

J Vtlegging þesa Gudzspiallz.

JFyrstu þa skal í þessu Gudzspialle a latin oc athugut verda persónan Christi/ huer ed oss swo skilmerckiligaña er vtnalut/ oc þyrir sioner sett/ swo þ eingiñ kañ seigia þar nei vid/ at slikur mañ haþui eigi verit meir eñ añar madr/ þuiat í skipe at sitia/ oc a vatne at þara/ oc at soþa eru allt mañligt verck/ eñ at bioda vatni oc vinde/ oc þau verda hans skipan at hlyda/ swo þar verdur logn oc hæguidre mickit/ þ sama yfuergeingur señeliga alla mañliga krapta/ oc natturligt edle/ oc eingiñ þorma slickt at giora/ vtan Gud alleinazta/ Eñ med þui at Christur verdur hier eiñ þuilikur vtskriþadur sem sa er langt þrañ vm natturlig verck/ oc þat huat natturuñe var omoguligt/ hefer giort/ þyrfe þui hlytur hañ þa oc eirnin/ sañur Gud at vera/ eñ þessi sömu verck eru med augum truariñar alitandi/ oc vt aþ þm aþ metanda/ huilikr madr þ Christur sie/ oc huers vier eigum i ollum vorum nauðsynium aþ hñ at vænta/ Þessi persónan er/ an allz motmælis/ nærsta mattug/ Fyrst hañ med einu ordi kuñe at kyrra swo hrædiligañ vind/ oc ogurligañ storm/ Huar vt aþ þ augliost er/ at þessari persónuñe sem er Christur/ sie gefin mackt a himnum t a Jordu/ Matthei vltimo/ Eñ fyrst þ Christur er nu sañur madr t sañur Gud/ þa megum vier þyrir vtan

allt eþ/ oruggliga ſetia vört trauſt vpp a hañ/oc alla
vora ſorg oc ahyggiu hñ i hendur at ſetia/oc hañ i
ollum naudſynium/ oc harmkuælingum truligaña
rm hialp oc þullting at bidia/ þuiat hañ er ſa/ ſem
hialpa kañ/ ſwo ſem þat hañ i þeſu Jardteickne/ oc
odrum þleirum þm ed ſkied haþa i þra veralldariñar
vpphafui/ heþer vollduglgaña anglyſt/ Hier med
kañ hañ ecki at ems/ helldur er hañ eirnin reidubuñ
hñ tül at hialpa/ epter þui hañ heþer viliat geþa hier tül
kañ at ſkilia/ þo at hañ eigi medur vtþryckdum ordum/
lpa. s° ſem i hinu þyrra Suñudags Gudzſpiallino/ ſeige
ecki/ Volo/ Eg vil/ þa geþur hañ þo þat medur giorz
ninginum tül at ſkilia/ þ hñ vilie hialpa/ Fyrſt hañ s°
ſkiott at Poſtulaña bon kyrdi þañ ſtora ſtorm vind.

nen Eñ hier vt aþ megum vier vel þermerckia/ huer
iſtur ſu margfalldligaña þat Chriſtur/ hañ. ladar oſs oc
oſs lockar tül ſin/ þui ſtundum giorir hañ þ medur opin
berum oc angliosum ordum/ ſwo ſem Matthei i El
lefta capitula/ Komit aller tül min (ſeiger hñ) þier
ſem erfiduidrygit/oc þunga erut þiader oc eg vil en
dur næra ydur/ Eñ ſtundum giorir hañ þ med heim
ogligum visbendingum ſiña Jardteickna giorda oc
daſemdar vercka/ ſwo ſem vti þeſſa dags Gudzſpi
alle/ Eñ huernen ſem þ ſkier hellz/ þa megum vier
þo þar vt aþ læra/ þat Chriſti vill oſs nalægur vera/
medur ſinu þullringe oc huggan/ i ollum vorum haſ
kaſemdum/ bædi andligum oc likamligum/ s° þramt
þino ſem vier erum med hñ i ſkipino/ þ er/ hñ iñ liþua
a. der þyrir rietta tru/ Eñ þo þier ſynizt ſtundū duolin
leingre/ eñ þ þu þickizt borit geta/ eda ſem þickie þier

þ hñ

þ hñ sie i þungañ sueþn þalliñ/ z haþui gleymt þier
med ollu/ þa skalltu þo eigi vilazt i hyganum/ edr
vanhop þalla/ helldr kalla þu tíl hans a lika oc Pos-
tularner/ eda kalla med hinum sæla Dauid/ Exurge
quare obdormis domine. Ris vpp/ þui sefur þu s°
þast Drottiñ/ oc munu þa i sañleik reyna/ at eigi sie
þ neiñ hiegome/ huat er Dauid eñ aptur i odrñ stad
seiger/ Siaþu þ eigi syþiar hañ/ nie sækir sueþn/ sa
er Jrael varduciter.

Jañare grein Lærir þetta Gudzspiall/ huer-
nen þat ein sañarlig trua/ skal þeckiazt i þra lyum
bleckadre tru/ einckum vt aþ krossi motgangi oc op-
sockum/ Atsoñu vtã eþ þa haþa Postularner verit i
þre meining/ þañ tíd þr geingu medur Christo a ski-
pit at þr hefdi rietta tru/ oc villdu sig þyrir ongnar
preistaner nie motgang/ þra slikre tru slira lata/ Eñ
huat skiedi þa er daudans hætta oc motgangur tok
yþuer at dynia? Huernen vorn þr nu stoduger? þiar-
re þui/ swo þar var eckirt/ vtan hrædligur otte/ skialf
te oc mistreysting/ Litt kom þm þa þ i hug/ at þeir
hefde þñ iñañ borðz hia sier/ sem Herrañ var vind-
zins oc siaþuarins/ Ja lika sem i Marcus Gudzspi-
ollum sia ma/ þ þr þeinckte/ at Gud mundi ongua
a hyggiu þyre þm bera/ oc þ þr væri med ollu aþ hm
þyrelatner/ med þui hañ suaþ oc gaþ sier ecki at þm/
Huar þyre þr seigia eirnin/ Meistare/ skeytir þu ecki
vm þ þo vier þorgongum? Siaum hier heyrir þu ec-
ki vtan vantru eina samam/ Hier vt aþ megum vier
oc þormerckia/ þ allar preistaner verda vtuoldum aþ
Gudi þyre hins bezta saker tílskickadar/ swo at þar

med verdi holldzins oruggleike oc ædigangur tamiñ
oc piadur/ oc lærir þa swo/ at þr brokizt eigi vpp/ nie
þyllizt aþ metnad/ helldur swo at þr telie þ allt Gudi
tijl/ huat þ er/ ed þr þormega/ þui vier vitum huersu
opbelldit/ heimsku pullt/ oc motþronnarsamt at holl-
dit er/ Nær ed þ verdur ecki þyrir þuilikar þianingar
oc alangur myckt tijl þolinmædiñar oc litelætisins/
Eda sagdi ecki S. Petur þ hañ villdi medur Christo
i daudañ ganga? Saugdu oc ecki eirnin syner Zebe-
dei/ þ þr villdu þañ kaleik drecka/ huern ed Christur
drecka atti? Sæncliga var þar opstækum nalæg/ eñ
reynd oc þorsockt trua var þar visst piarlæg/ Lika swo
erum vier aller saman siñader/ nær ed vor breysklei-
ke/ verdur ecki vt aþ krapti heilagr Anda i sannañ
styrckleik vm vendur/ Forkostinliga kuñum vier vt aþ
handtieran Gudz Euangelij/ aþ krossins þyngslum
oc aþ þoliñ mædiñe at seigia/ oc aþ morgu odru sem
þesskyns er/ Eñ þa ed vier siaum þ krosse mun yþuer
koma/ oc nær ed vier skulum strida oc hilldc heyia vi-
dur Syndina/ Saudañ/ Siopuliñ oc heluite/ þa ski-
ta þum vier jaþnsnart/ oc erum tol einskis neytir/ rey-
num þa eirnin i sañleika þ vier hopum eigi nockurt
siñ sæña tru oc eigi neiñ tijma hreinþerdugañ hug
hapt tijl Gudz Euangelions/ Nu þr hiner somn sem
swo liettþerdugliga þreytazt vpp i krossi burdinum/
i opsockniñe/ harmkuælingunum z haskasemdunum
oc apneita Christum/ oc vilia sier i ongua hættu (þo
ai þeurþ giordizt) hans vegna vtnoga/z stadþestazt
i þessari apneitan/ allt tijl sins enda dags/ þr hiner
somu hapa eñ alldreige neiñ mola sañrar truar hapt/
helldur

helldur einañ samañ truariñar skugga z yþueruarp/
þar þyre munu þr oc eirnin heyra a þm deige/ Farit i Matt. 25
burt þra mier/ þier boluader i eilifþañ elld/ þui eg
þecki ydur ecki/ Eñ hiner þeir sem siñ breyskleik vidur
keña oc ecki helldr añarstadar i krosburdinum/ vtan
aþ Gudi/ þyre Christum/ stadþestiñar bidia oc heñar
væntа/ þr sonu verda med ongu moti Christo Jhesu
þraskilder/ þui þo at þra tru haþni stundum nærsta
reyk verit i motganginum/ þa haþa þr þo ecki med
ollu i aurmulnan þallit/ helldur bedit Gud vm þolin-
mædina oc stodugleikiñ/ Huar þyre þeir haþa me-
durhialp oc þulltinge Herrans Christi/z vt aþ krapt-
ti heilagr Anda/ allar þreistingar yþuerunnit/ Lika s°
giordu Postularner/ huerier med Christo i skipino
vorv/ nær ed þeirra tru var opueyk rijl þess/ i mote
daudans hættu at strida/ þa vocktu þr Christiñ vpp/
oc beiddu hañ vm þullting/ Suer ed þm oc i slikre
naud eigi allitla huggan veitte/ þar þyre hopñ vier
nu oc sagt/ þ truan hliote þyre krosburdiñ/ opsock-
ner/ oc allzkyns harmkuælingar sem silþur i elde/
reynd oc þorsockt at verda/ Eþ at hun bliþur nu
stadþaust oc stodug i opsockniñe/ þa er hun riettilig/
oc med ollu þleckleus/ oc skal himna rikis arpleiþd
medtaka/ þui Matthei þimta capitula/ seiger Chris-
tur/ At sæler eru þr sem opsockn lida/ þyrir riettlæ-
tisins saker/ þuiat þra er himna rikit/ Eñ ep hun
verdur reikande oc ostodug/ oc apneitar Christiñ i vil
uid veralldar meñina/ þa mun hun hliota eilifa þy-
redæming.

Þridiu grein/ Huggar os þetta Gudzspiall

medur þessu/ þat Christur baꝛ swo milldiligaña bæ-
ꝛistur yskleik sina Postula/ ocrak þa eigi jaꝛnsnart i burt
i lidur þꝛa sier/ þott þeirra tru være þa eñ eigi fullkomlig/
stulan- Hañ a taldi at sonu þꝛa vantrunad eñ hañ rak þa eis-
breysk- gi at hælldur i burt þra sier/ Fyꝛst þ Christ hefer nu
k. ecki sina Postula i þra sier rekit/ þañ tijd þꝛs° breysk-
truader vonu/ hælldur vm lidit þꝛa breysklek/ þangat
tijl ed þꝛ giorduzt styrckuare oc oflugre i rietti tru/
Swo lika mun hañ eirnin vonu breysklik vmlida/ oc
þu hinum sama vmuenda i truariñar styrckleik/ swo
þramt vier vidurkeñum vorar misgiorder/ oc syndum
spillta natturu/ oc hañ o aflatanliga bidium i vonu
bæna akalle/ vm hialp oc fulltting/ seigiande. Drot-
ice. 17. tin Drottin auk þu tru vora/ Lika swo eirnin verdur
ofs oc þetta Christz epterdæmi fyre sett/ at vier sku-
lum þu epterfylgia/ oc medtaka þa sem breysklner
eru i truñe/ oc forsma þa ecki/ uic a burt reka/ hælldr
þa polinmodliga at vmlida/ z þꝛa breysklek at bera/
þangat tijl ed þꝛ koma i rietta vidrkeñing truariñar/
Swo sem þ S. Paall i morgum stodum þm kennir/
om. 14. sierdelis i Pistlunum tijl Romanos/ Swo seiger oc
ecki hælldur Christur sialfur þetta hid sama tijl þorz
gefins vid hiñ Heilaga Petrum. Tu aliquando
ucc. 22. conuersus/ confirma fratres tuos.
Nær ed þu snyzt nu med tijd-
iñe aptur/ þa styrck þu
brædur þina.

Fimta Sunnudag epter hiñ Þrettanda/ Gudzspiallit Matthei xiij. Capitula.

ADra epterliking lagdi Jesus þm̃ fyrir/ oc sagdi/ Himnarikit er lickt þm manne/ huer ed sadi godu/ sædi i akur sinn/ En þa ed menn suafu/ kom o vin hans/ oc sadi illgresi med i bland hueitid/ oc gieck i burt/ En er grasit spratt vpp/ ⁊ bar auogyt/ þa auglysti sig illgresit/ En þionustu menninner geingu til husbuandans/ oc sogdu hm̃/ Lauardur/ sader þu eigi godu sadi i ak̃r þinn/ huadan kemr hm̃ þa illgresit: Og hann sagdi til þra/ Fiandmadrinn hefer þat giort/ En þionustu menninner sogdu þa/ Viltu at vier forum/ oc vtlesum þ/ Og hann sagdi/ Nei/ svo at þier vpprætid ecki hueitid vnder eins/ nær þier vtlesit illgresit/ Latid huortweggia vaxa allt til kornskurdarins/ og a kornskeru tijma skal eg segia til kornskurdarmanna/ Lesit fyrst illgresit saman/ oc bindit þat i sina byndine/ til at brenna þui/ en hueitino saman safnit i mina korn hlaudu.

Fimta Sunnudag epter

J Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Christur atspurdur ap Læristueinunum/ vtskyrir sialpur þessa epterliking/ Og atsoñu hid goda sædit kallar hañ sonu rikisins/ Eñ huer sær þui sædino nidur? Manzins souur seiger hañ/ Hier skalltu merckia/ þa alleinazta talda verda medal rikisins Sona/ hueria ed Christur sialpur medur sinu ordi dregr þar tøl/ oc rietta tru veiter/ Huar blöpur hier kraptur sialp rædis vilians? huat verdur hier vorum verckum oc verdleikum tøl lagt? allz eckirt/ Christur eiñ hañ verdur oss hier þyre settur/ swo sem riettlætingariñar vpphepiare oc vorrar saluhialpar.

Eñ a millum Christz ? andskotaus er eitt osamþyckiligt hatur oc strid/ Eñ þessu einu þa kemr Christur tøl vegar med sinu ordi/ þ vier erum gudrækner/ godgiarner/ oc heilager/ eñ þar i mot þa heper Andskotiñ alla vtuegu um þ/ at hañ geti giort oss semherþuiligazta/ ? snuit i burt þra sañleiksins jatningu heilagr Euangelij/ Og i skauñu male at skyra/ þ hñ gæti tælt oss/ oc med sier apuega leidt i diup helui tis/ Huar vt ap ed koma/ swo marger plockar villumaña/ oc þuilikur þalspostula þioldi.

Nu þo at med þessu moti swo verdi/ þat þleire sie i taulu hræsnazaña/ eñ riettruadra maña/ oc þato millder sie japnan med milldum i samblende/ þo skulu þr vmlidner verda/ þar þyre þ Gud hepersier einum vardueitt stiornina i hiortunum/ Og ecki tøl liet hañ veralldligre valldzstiornine adra at gætzlu oc

yþuersi-

yþuerſion/ eñ vt yþuer opinberligum laga brotum oc
augliosum illzku verckum.

Eñ þo blijþur ſamt hepndar kuol þuilikra hræſ-
nis maña þuiat i enda teckt þeſsarar veralldar/ mun Matt. 7.
Manzins ſonr þyrc Englana þraſkilia illgreſit hueſ-
tino/ þ er/ millda þra o milldum/ Milldum mun hñ
gepua eilijþt lijþ/ Eñ o millda mun hañ burt reka i
eilijþuar kualer.

Hoþdinginum oc yþuervallds mõm være hier
radleggianda (þyrſt at oþſe oc ædigangur allzkonar
villu maña/tekr s° miog at magnazt i þeſsari heimſ-
aulldiñe) at þr þorſialligaña handuere vid þeſshat-
tar meñ/ Eþ at þr eru eigi neiner ſtyrialldar meñ/ Eþ
at þeir þordiarþa eigi neina naudſynliga hlute þyrir
alþydneñe/ Eþ at þr laſta ecki opinberligaña Gudz
Sacramenta oc heilagt Euangelion/ þa mega þeir
nu ecki ſina mackt oc velldis ſtiorn bruka vid þa/ þuiſ
at i atkuædi orſkurdarins ſtendur s°/ Læti þier huorn
tweggia vagra allt tijl kornſkurdar tijma/ Eñ eþ þr
eru o þyrc lat ſauer/ r eþ þr eru ſpillendr almeñeligra
þarfuinda/ oc eþ þr hæda oc laſta Gudz naþn opin-
berliga/ huat er vier optſinnis hoþum þornuerckt þa
hefer veralldlig yþuer valldz ſtiornin riett tijl
þeſs gætr at þeim at gepua/ Swo at hun
bere ecki repſingar Suerdit tijl þor-
gepins. Roman. xiij.cap.

Ein Stutt vtlegging þeſsa Gudzſpiallz.

þeſsa

Þessa epterliking/ hefer Christr sialfr ur at bon sina Postula vtlagt/ oc i huerre vtleggingu/ ed hann hefer gnogliga gefit atskilia/ huersu at þ hier i Christninne (hueria hin epter ritningarinnar art kallar himnariki) skal hattad vera/ einckum s°/ þ goder menn skulu alla tijma med vondum i samblendi vera/ allt tijl þess at Christur vtsendir sina Eingla a epsta domi/ oc lætur atskilia fidin i burt fra saudunum/ þo vilium vier þorheyra/ huat þat er fyre sierligann lærdom sem oss gefinn verdur i þessu Gudzspialle/ medur þui at þat er allt heilagt oc heilsusamligt/ huat er af munne Jhesu Christi fram kemur.

Tijl þaudrsins komum vier alleinazta fyre Christum. Johan. 14

I fyrstu seiger Christr i vtleggingu þessa Gudzspiallzins/ þ Manzins sonur sie hann/ Sa sem sæer godu sædinn / en akurinn þa sie verolldin/ hid goda sædit sie born rikisins/ i huerre epterliking hann eckert annat kener/ en þ hann i Johannis Gudzspiollum augliosligar seiger/ Sem er þetta/ þat eingin komi tijl þaudursins/ nema fyrir mig/ Item en i odrum stad seigir hann/ Eg em veguriñ/ sannleikrinn/ oc lifsuit/ En med þui vier verdum alleinazta fyre Jesum Christinnættleidder tijl arftokunnar Gudz barna/ swo sem af Gudzspiallit vottar/ þui hliotum vier atsonu hiñ þin heidr at lata/ s° at vier medkennum hann fyrer þann hinn sama mann/ sem oss giofir rettChristna/ En at medkenna/ þ Christur hann giofe oss fyre sitt ord oc signadan anda rettChristna/ s° z lika þat/ at hin sialfur sie 1.Cor.1. vor rettlæti/ helgan/ oc endurlausn/ þat sama er

eckir-

eckert añat/ eñ þrialsliga at vidnrkeña/ þ vier sie:m
at natturu edle synduger meñ/ ranglater/ diopulsins
syner/ oc eilïþre þyrcdæmingu vnderuorpner/ oc þat Ephe.2.
vier getum þyre ongua adra medal gongu nie veg
saluhialpina audlazt/ vtan alleinazta þyre Jhesum
Christum/ Huar blïþur hier nu mañlig hrosan z
snilld oc vitzka/ verdleikur/ eda sialþrædis vilieñ z
Hier hliotum vier med spamañinum Daniel at seis Dani. 9.
gia. Tibi domine iustitia/ nobis autem confusio fa-
ciei. Þin er Drottiñ riettuisin/ eñ vor er vanuirdings-
in/ Og þetta hid sama er ein sañ Christilig Jatning
nær ed vier jatum oss synduga/ ranglata/ illgiarna
meñ/ oc eilïþre þyrcdæmingu vndergeþna at vera/
Eñ medkeñum Christum at vera vort riettlæti god-
leika oc saluhialp/ Medþui at hañ eiñ er sa/ sem
oss vt ap syndunum þrelsar Matthei 1. oc hañ sem
oss vid siñ himneskañ þaudur þridþægir z þorlikar/
1. Timoth. 2. oc sa ed þyre siñ Anda endur þædir oss
i nyia skepnu Johan. 3. Og señeliga vtan þ hñ (eg
seige þyre mig) endr nyie z þorbetre mina syndũ spill
ta natturu/ z ep at eg medtæka ecki ap hans gnægd Johan.1.
þa væra eg med ollu þyrcdæmdr/ z æþuinligre boluâ
vnder vorpiñ/ Þui huernen mætta eg stadizt geta/
ep at Gud villdi ganga i Dom vid mig/ oc eg kyñe
ecki verdskulldan Jhesu Christi þraũ at bera z Þar
mundu visslliga miner verdleikar ecki at eins tïl eins
skis neyter vera/ helldur mundu þr oc eirnin ecki sta-
izt geta/ Huar þyre þat naudsynligt er/ at eg vt ap
þessari epterliking/ læri at medkeña huer at sie sañ-
ikñ Gudz ordz/ oc þat eg halldi Jesum Christum
eiñ þañ

ein þañ vera/ huer ed mig giorir at syne oc erþingia himnarikisins/ þui sswo hlioda Gudzspiallarans ord/ þat eingin þecki þandrin/nema sonrin/oc eingin þecki sonin/ nema þaderin/ oc huerinn ed þaderin vill þ opinbera/ Enn verckin/þott þau eige t hliote at skie/ þa stoda þau eckirt tyl þesshattar epnis þar vier skylldum þyre þau þ rietlæte audlazt geta sem þyrir Gudi duger/ sswo lika ep at vor saluhialp skylldi a þm grunduollut vera/ þa væri hun þalluollt oc onis/ t yrdi ap hinum minzta vindbyl umturnut/med þui at eingin hepers° mickin kærleik sem han hapa skylldi / oc eigi helldur giorir nockur sswo mickit gott/sem þ ed at hm heimtizt.

Johan.14 5 10

Siopul° liñ er Christz t hans tru adra mana ep/ uinligur o vin.

Matt.7.

15 20 25 30

Jañare grein/Lærir oss þessi epterlikingin/oc Christur sialpur i sine vtskyring/ þat Andskotin sien ep uinligur o vin Kornsædarans Christi/ oc allra þra er a han trua/ Christur vor þrelsare han giorir men þroma/ oc visar þm hid þrongua hlidit oc þan krappa veigin/ sem tyl lyfsins leider/ En Andskotin han giorir men at strakum oc illþydi/ oc visar þm þat ruma hlidit/ oc hin breida veigin/ sem leider tyl þyredæmingarinar/ Og þo vill han einatt þar vera/ huar ed Gudz born eru/ eigi þyre þ/ at han hapni þau sier sswo kær/ helldur þat han kan eigi/ oc getur onguanein lidit/ þ þau a hangi Christo Jhesu/ oc hans blezudum ordum/ i þra huerium ed han villdi oss giarnan slitid geta/ oc mañana vppsetningum vndergepna at giora/ Og med þui at han er nockri sierligre slægd vmplæckt/ oc hid glaungguazta veit/ medur huerri list þ men verda hellz viclader/ þ

þyrc kemur hañ oc a nattar þeli þa ed meñ Soþa/ oc
ſaer illgreſino/ þ er/ hañ vmſnyr ſier i lioſsins Eing-
il/ ſwo ſem S. Paall hañ ſeiger/ þat hañ kome ecki
vtan i myckliñ hræſnes heilagleik/ take ſier oc tíl naþ- 2. Cor.
nit Chriſti/ Dyrcki ſig oc mickit vt aþ verckunum/ s° 5
at i villu dóm leidduzt (ep moguligt væri) eirnin Matt.
hiner vtuoldu/ Eñ ſwo er ſem Chriſtur ſeiger/ at hañ
er hiñ beiſkazte o vin Chriſtiligs lærdoms/ oc hans
blezada naþns/ oc eigi ſie helldur añat vnder ſlikum
heilagleik þolgit/ eñ ein æþuinlig þortapan/ Suat 10
eirnin i ſañleik vel ſiod hefer Propheriñ Dauid/ þañ
tíd hañ bad/ þ Gud villdi vardueita hañ i þra þre
drepſott ſem i myrckrunum lædizt rẽ. Ypuer ſkoda
þu allañ hiñ 91. Pſalm. Og Johañis i tiunda cap.
ſeiger Chriſtur þat þeſsi þiofur Dio þulliñ/ huerſu 15
hæþuerſkliga ſem hañ brunar hier þrañ/ þa kome hñ
þo ecki tíl añars/ eñ þ hañ ſtele/ drepi/ r i eydileggi/
Hier tíl heyrir oc þ/ ed hañ i odrum ſtad kallazt/ ciñ Matt.
glepſandi vargur/ huer at huliñ er i þals ſpamõm/
Fyrſt at þeſsu er nu þañ iñ ſwo varit/ þa haþui huer 20
ſem ciñ beſtañ vord a ſier/ ſwo þ hañ lati ecki teygia
ſig i þra Chriſto/ oc hans blezudum ordum/ elligar
mun Andſkotiñ s° leinge þier vmſater veita/ þat hñ 1. Petri
þae þier vm ſíder ſnuit i ſon myrckuaña þui ongua
erþuidiſmune lætur hñ ſig letia/ eigi haþandi a nott- ſaþnan
nie deigc neina huild/ helldur er hañ alla tíma þus r rn vond
reidubuiñ/ þullþliotr r akaþur/ r o mædiñ tíl vorrar med god
þortopunar oc þyrcdæmingar. allt tíl en

Í þridiu grein/ Lærir oſs Chriſtur hier/ þ alla da veral
tíma þa ſpretti hueitid hia illgreſino/ þ er/ at jaþnan dariñar.

ſic

sie vonder menn hia godum/ allt til heimsins enda/ En þa kalla eg vonda/ sem i þalsligum lærdomi oc vantru þiatrader eru/ swo sem þ eru aller hræsnarar/ oc villu menn/ huerier ed optazt plaga medur ritningu num (þo þ sie þalsliga til dreigit) at þaga oc þryda
Cor. 11. sina villu domа/ Vt að huerium ed S. Paall til Corinitheos eirnin swo seiger/ At þar hliote villu menn til at vera/ swo at þr sem reyndir eru medal ydar/ opinskarir verdi/ Fyrst þ i hia riett Christum mönn/ skulu nu eirnin þalsChristner vera/ huernen a eg mier at hegda vidr þa? hnort skal eg styrckia til at vt þlæma þa/ eda swo at þr verdi lijþne sniptер? Net onguanes
iernen ijñ swo/ helldur hæþuer þier/ nær ed þu þeckir nu
villu þetta illgresit/ at hondla vidur þa medr ritningumñe/
ñ er gi- leidrietta þyrir þm/ oc at a miña þa/ einu siñe/ twyss
nda. uar/ eda þrysuar/ þangat til þu sier/ at þr eru med ollu þallner i þraleitt siñe/ oc vilia eigi sin villu dom að leggia/ Og þa mattu skilia þig þra þm/ oc hallda
Matt. 18. þa/ epter þui sem Christr sialfur/ oc hin heilage Paall
tum 3. 2. hafna þier kent/ þ er sem adra heidingia oc tollheimtu menn/ annat er þier ecki bodit/ þui nær ed hausinnan kemur/ þ er heimsins ending/ þa munn þr hafa sin domara/ sem er Gudz ord/ huert ed þa skal dæma Joha. 12. En eg þu villt þyrre þina sierliga skalþs personu/ sem ein Christin madr/ nockut þramar til giora/ þat þessu-egne meigi til betrunar koma/ þa bid Gud þess aluarligaña/ oc að iñeligum huga/ at hann snue þm oc leide til sannrar trunariñar jatningar/ oc þ hñ virdizt þyrre sina o vm rædiliga millde oss at vera da oc vardueita i þra allre villu/ t þalsligu lærdome/

En hun

Ñ hitt añat þ þr verdi i elldi brender/ i helsleguer/ t vt þlæmder/ þa lat þu þ hina diupsettu skola klercka tijl Kolne/ Paris/ t Canonia gioza/ huerier ed sinum þaudr þiandanum hapa sig tijl eiginligrar þionuztu geþit/ þuiat slickt er ecki Christnū mōm lopat nie bodit/ Ñ þo skal ecki atsijdur/ huer veralldligur valldz stiettar madr glogguar gætur at gepa/ þ muñziñ yrdi a ollū þalspamōm/ oc lygiþullum læriþedrū tijl byrgdur/ swo þ Gudz ord mætti riettiliga kent verda/ Ñ huer valldz stiornar madur take sig pyrir þui vel tijl vara/ þat hañ hapui ecki neitt veralldligt repsingar sucrd vm haund i slikum andligum mala þerlū/ vtan swo sie/ þ hondlat verdi i moti almeñiligum þridi.

Yme lld disputi þat lat hina d settu t ringat a gioza.

J þiordu grein verdur hier eiruin vtuisat i þessari epterliking/ huer piuan hræsniunar er/ oc huer verdlaunin eru sañarligs lærdoms oc truarinnar/ Manzins sonur (seiger hañ) mun aþm deigi vtsenda sina Eingla/ oc þr munu saman lesa ap hans riki allar hneyckslaner/ oc þm sem rangt oc oriett gioza/ munu þr kasta i elldzins opn/ þar man vera gratur oc tana gnistrañ/ þar heper þu hræsniñar þionuztu kaup/ Ñ huer nu at eru truariñar verdlaun/ þa munu riettlater skina sem Sol i riki sins þaudurs/ þessi textū er auglios nog i sialþum sier/ Ñ Gud gepui oss þ/ pyre siñ son Jesum Christum/ at vier mættum medal riettlatra oc truadra/ eñ eigi medur hræsnorunum talder verda/ Ñ Christur sialþur siae pyre verdkaupino oc þat sama sie vnder hans nad oc miskun komit.

Pinā l niñar.

Verðl nin iñar

J Si

Sunnudagin Fyrstan

i niu vikna Fausto/Gudzspiallit aMatthei xv. Capi.

Himinarikit er lickt þeim husbuanda/ sem vtgieck snemma morguns/ verck menn at leiga i vingard sin/ En at giordum samninge vid verck mennina aþ dagligu penings giallde/ sendi hann þa i sin vingard/ Og nærri þridiu stund gieck hann vt/ oc leit adra jdiulausa standa a torgino/ oc sagdi til þra Farid þier i min vingard/ oc huat rietteist er mun eg geþa ydur/ þeir geingu oc burt þangat/ Og hann gieck enn vt aptr vm sietta oc niundu stund/ ok giordi slickt hid sama/ Nærri ellepta stund gieck hann vt/ ok þann enn adra standa jdiulausa/ oc hann sagdi til þra/ Huat þyre standi þier hier/ allan dag jdiulauser: þeir sogdu til hans/ þuiat eingin hefer leigt oss/ hann sagdi þa til þra/ Farid þier oc i min vingard/ ok huat rietteist er/ þ skulu þier þa.

En þa kuelld var komit/ sagdi Herran vingardzins tijl sins rada mans: Kalla þu verckmenninna oc giallt þeim verdkaupit/ Hann

tok oc

tok oc tijl i þra hinum seinarsta / oc allt tijl hins þyrsta/ Þa ed þr komu sem nærri ellefu stund leigdir voru/ medtok oc huer þra sin pening/ Ēn hiner sem þyrster komu þr þeinckstu/ at þeir mundu þa meira/ Ēn huer þra medtok sin pening/ oc þa er þeir hopdu hañ medtekit mogludu þeir i mote husbuandanum/ oc sogdu/ Þesser hiner seinustu hapa eina stund erþuidat / oc þu giordir þa jafna vid oss/ sem borit hopū þūga z hita dagsins.

Enn hañ suaradi oc sagdi tijl eins þra/ Vinur eigi giore eg þier o riett: Ert þu ecki a sattur vordiñ vid mig vm peningiñ: Tak þu huat þitt er/ z far i burt/ Ēn þessum hinum seinazta vil eg gefa s° sem þier Eda lopuazt mier ecki at giora ap minu huat eg vil: Eda ert þu þar þyre rangeygdur/ þo at eg sie godgiarn/ swo verda seinazter hiner þyrstu/ oc þyrster hiner seinustu/ Þuiat marger eru kallader/ eñ þaer vtualder.

Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Jñehalld þessarar epterlikingar/ hondlar Chr tur sialfur med þaum einum ordum i hennar nid

lage/ þui ſwo ſeiger hañ/ Ät marger eru kallader/eñ þæer eru vtualder. Med hueriu eþue/ þat kallanin er ſwo ſem nockut vtalunguñe þra ſkilin.

Kallanina/ þa kallar hañ hier/ ecki þa hinu ſomu/ med huerri þat eiñhuer verdur kalladur til lærdoms ſtiettar/ eda til añara veralldligra embættis giorda/ Helldur þa med huerri ed eiñhuer verdur ladadur i þra þornum saurindū ſyndaña til endurnyiungar liſþdagaña/ huer ed þyrir heilagañ Anda oc rietta tru ſkier.

Medur ordino verdur þeſsi kallan haundlut/ þyre huert ed vier verdum bodader at ganga i vingard þeſsa husbondans/ þuiat ſwo kalla þr oſs bædi Johannis/ Chriſtur ſialfur oc Poſtularner/ þa ed þr predika/ þ vier ſkulum giora idran oc yþuer bot/ þui nalægiazt tekur himnarikit oc iñleida i Chriſtiliga Kirckiu.

Eñ lika ſem þ aller verda vt aþ ordino med rietta Ladader/ ſwo verda þo ecki predikararner aþ ollum heyrdir/ þui þo at þeir ſie eirnin miog marger/ ſem augſyna ſig hlyduga oc lærigiarna/ þa er þo vgganda at þa(nema at þr alite Gudz o þorþienadañ velgiorning/ eirnin þo at þr ſie hiner allra þromuztu/ t meinc at þeim ſkule ſa daglauna peninguriñ eilifþs liſþs med ſinum erþnidis mununi oc verdleikū geþiñ verda) hendi hid ſama ſem verckmennina þr ed þyrſter komu/ huerra at getid er i þeſſari epterlikingu

Þar þyri hlytur þeſsari hiñe ytre kallaniñe/ jaþin vtualningin bædi þyrir at ganga oc ſwo epter hylgia/ þuiat ſwo ſkier þat hellig/ at vier huortweggia

tweggia hid ytra þyrir oꝛdit/ oc hid iñra þyrir andañ fallader/ sieum vt aþ hiarta gudligre þyre saugn hlyduger.

Vtualningina kalla eg/ med huerri þ eiñhuer er vtaliñ oc þyrehugadur tijl lijfsins/ adur eñ þ verall dariñar grunduollur var lagdur/ þuiat þessi vtalningin er stadfanst/ haþandi þetta mercki/ þ Drottiñ þecki vel þa sem hans eru/ Hier tijl heyrir oc þetta/ At eigi vtuoldu þier mig/ helldur vtualda eg ydur/ Item oc lika þessi malsgreinin Pauls Postula/ At hueria hellz hañ hefer þyrehugat/ þa hefer hañ oc fallat.

Huert gæfu lan ed at siduztu nu blijfr hans sem bædi er vtalin oc fallader/ þar i mot/ oc hins sem ecki er vtaliñ/ þo hid ytra kallaꝛ hiner sem bædi eru vtalder oc fallader/ med þui þeir eru oꝛdino hlyduger/ þerandi allz ongua a hyggiu vm verdlauniñ/ eirnin þott þeir erfiride sem mest i vingardinum/ þeir somu komazt yfuer daglauna peningiñ eilijfs lijfs/ Eñ þeir sem at eins eru kallader/ oc ecki vtalder/ þeir hiner somu/ þuiat þeir þorsma husbondãs godgirnet meina at sier skuli gialldazt verdlaunin vt aþ skylldu oc somdum giorninge/ þra þalla swo nadiñe/ oc þa alleinazta hañ daglanna peningiñ/ vt aþ huerium ed Christur seiger/ At huat hellz þeir gioꝛa/ þa gioꝛa þeir tijl þess at þeir haþi alit aþ mõm/ Eñ eg seige ydr at þeir haþa vt tekit sin verdlaun/ Hier vt aþ kemur þ mangl/ oc sa sialfr skylldu heimting vidur hus-

bondañ hueria ed hañ þo agætligaña nidur þaggadi.

I Vtlegging þesa Gudzspiallz.

I Fyrstu Prísar oc þorhæpur þetta Gudzspiall/ med eiñe epterlikingu/ Vad oc miskuñsemi Gudz/ þyre hueria ed hañ hiñ synduga kallar/ eirnin riettlatañ ok saluhialpligañ giorir i þui/ þat husbondiñ gepur þm sem seinazt iñgeingu i vingardiñ/ hinsomu laun/ sem hñ hapdi hinum pyrstum gepit/ Huar med eirnin allr stærileike sa ed kemur vt ap a trunadi vorra verckа burt tekiñ verdur/ ap þui þat launin/ verda ecki epter verdskulldan/ helldur epter husbuandans vilia oc gedpeckne vtskipt/ Huer villdi nu dirpuazt/ at dyrcka sig ap sinum verckum? þui þer allt komit vnder goduilld þessa husbondans/ Hñ sialpur veitir oc gepur hueriom einum/ oc svo mickit sem hañ vill/ þar þyre skal oc allt holld eydmykia sig/ oc vidurkenna saurinde siña verckа/ eñ setia allt sitt traust vpp a Gudz nad oc miskuñsemi/ Opstæki oc stærlæti er oss iñpædt/ medþui at vier treystum þyrir verdleik sialps vorra verckа riettlater at verda/ huer ed þo med ongu moti kañ þullnægiu at giora/ helldr Gud hañ er/ s° sem þ S. Pall kallar hañ/ Fader miskuñsemdaña/ Eñ þessi hin sama meiningin hun hlytur med ollu vr huganum i burt rekin at vera/ oc alleinazta a at lita huspaudursins godgiarnan vilia/ þui at hañ miskuñar þm sem hañ vill/ oc þorherdir þañ huern ed hañ vill/ Og i skauñu mali at skyra/ nær ed hañ

hañ kallar mig/ þyrir sitt orð/ i þeñañ vingard/ þar
med eirnin riettlatañ oc sáluhialpligañ giorir/ þa a
eg hm alleinasta þar þyre þacker at giora/ þuiat þat
er vt aþ Gudz nad/ oc ecki aþ minum neinum verð-
leikum skied/ Slickt hid sama/ nær ed Gud veiter
mier þyrir Jhesum Christum þa nad/ at eg i þessari
gudligre kallan þæ stodugur stadit/ kross motgang
oc adrar kualningar þolinmodliga lidit/ þa skal eg
ecki at helldur minum sialfs kroptum þat sama tíl
reickna/ helldur Gudi þandur þyrir Jhesum Christ
þackir at giora þyre þuilka sina milldi oc godgirne/
medur hre ed hañ hefer mig aumañ syndugann
mañ alitid/ þuiat lika swo sem hañ hefer mig kallat
þyre sitt orð tíl truariñar/ oc i vingard Christninnar
bodit at ganga/ swo hlytur hañ oc eirnin nadina at
veita/ þat eg þæ stodugur stadit/ allt tíl miña æþui
loka/ Philippen. primo. Verd eg nu þyrir vtan mina
verdskuldan kalladur tíl eilþrar sáluhialpar/ z eirnin
þyrir Gudz nad/ an mins styrckleiks/ þar iñe stað-
þestur/ Huat er þa þessi huspaderiñ mier plicktugur
at gefua z med ollu allz eckirt/ vtan huat er hñ sialfs
ur vill/ vt aþ siñe millde mier veita/ Eñ þo hañ sie
ongum neitt skylldugur/ þa vt skiptir hañ þo ecki at
sydur swo rikugligañ þm liggianda þic siod siñar
nadar/ þat eg atsoñu hefue eckirt tíl epne/ huar aþ þ
eg meige i hugar vil edur ammilnan þalla/ þo at eg Christ
væri eirnin sa hiñ meste allra syndugra manna hra kom þ
sem Solina hefer sied/ þuiat þar þyre kom Christur syndug
at hañ sáluhialpliga giordi syndiga meñ/ Hier med saker.
kañ hñ eirnin vt aþ þm spilluirckia sem a krossinum

heingur/eiñ þromañ ꝛ riettlatañ mañ at gioꝛa. Swo
lika hier i mot/ þa hepe eg ongua þa grein nie nockꝛ
þ maleþne/ huar eg meige ſtœra mig vt aþ/ med þui
at i þm eþnum/ ſem riettlœtingina a hꝛœrir/ er eings
iñ verckaña verdleikur þyꝛir Gudi / helldur hlytur
þar alleinaztа nadin at duga/oc er jaþnan swo ſeigi
anda/ Og þo at eg gioꝛda alla þa hlute/huerier mier
eru bodner at gioꝛa/ þa em eg þo eiñ onytur þion/ oc
hepui þ eina gioꝛt/ huat eg ſkylldugur var at gioꝛa/
Eñ þo at eg ſie nu þyꝛe Jeſum Chꝛiſtum riettlœttur/ꝛ
þ nuier ſie hiuar hœdztu heilags Anda giaþner veit
tar/ þa aa eg þo ecki þar þyꝛe at helldur/ at reiſa vpp
hana kambana/ þ er at ſtœra nug þar vt aþ/ þuiat
ſwo er hia ollum moñum i gard buit/ at hañ ſa ſem i
dagſtendur/ ſiae ſwo tijl/ þ hañ hꝛaſe ecki a moꝛgun
helldur er allatima þeſs bidianda aþ Gudi/ at hañ
ſialþur vilie varducita oſs tijl cilijþs lijþs.

Ꝛ añare grein/ gioꝛir Chꝛiſtur i þeſsu Gudz
ſpialle / eiñ atſkilianligañ greinar mun a millum
Gudz vtualningar/ þyꝛir hueria ed aller vtualder eru
þegar i þꝛa veralldarmñar vpphaþui tijl cilijþs lijþs
þyꝛehugader/ og a millum þꝛar kallanar tijl truariñ
ar/ ſem ſkier þyꝛe hiñ ytra oꝛdzins þꝛañburd/ Og
ſeñeliga þa er þar mickil greinar munur a mille/ eþ
at vier yþuerſkodum þ eþne riettiligaña/ þuiat Gudz
vtualning ſtendur ſtadþaunſt/ oc ſkeikar ecki/ ꝛ eingiñ
ſa madur ſem þyꝛir þeſsa vtualning þyꝛe hugadur er
tijl ſaluhialpariñar/ kañ þoꝛtapadur eda þyꝛedœmd
ur at verda/ ſwo ſem þ Chꝛiſtur ſialþur Johannis
tiunda cap. ſeiger. At þeir ſauder/ hueria ed hans

þader

þader hefer hm̃ gefit/ skule hm̃ ecki vr haundum gri
þazt/ Med sama hætti seiger eirnm hiñ H. Paall ap Hiner
þessare vtualningu tijl Roman. viij. At hueria hañ uoldu
hefer þyrir hugat/ þa hefer hñ eirnin kallat/oc huer- þa stad
ia ed hañ hefer kallat/ þa hefer hañ eirnin riettlata ster.
giort/ oc hueria hañ hefuer riettlætta/ þa hefer hañ
oc dyrdarsamliga giort/ Hier heyrum vier þat hiner
vtnoldu verda alleinazta riettlætter oc dyrdarsamli-
ger/ þyre Jesum Christum/ Þetta hid sama stadþester
oc eirnin/ þat hid agætliga epterdæmi i Postulaña Actor
giorningum/ þañ tijd er S. Paall predikadi tijl An-
tiochia/ huert Lucas swo lycktar/ Og þar vrdu swo
marger riettruader/ sem tijl eilijfs lijfs skickader vo-
ru/ Vt ap þessu hinu sama epterdæmi auglysizt oc
eirnin/ þat saluhialpin sie ecki þolgin vnder vorum
verckum helldr i Gudz sialfs vtualningu/ Eñ þessi
Lærdomr iñ ap vtualninguñe/ oc Gudz þyrchugan/
er nærsta hyggiligur þyrir þa/ sem i holdligre vitz-
ku dreckter eru/ t Gudz Euãgelio i so mycklu sem þr
geta motstodu veita/ þui jafnsnart sem þr heyra þen Roma
na sama lærdom/ falla þr i forsman oc þyrclitning/
oc scigia/ þyrst þ er ecki vnder minnm mætti komit
hialpligur at verda/ þa vil eg giora huat mier sialf-
um þeckizt t c̃. þar i mot/ er þ nærsta heilsusamlignr
Lærdomur oc þullur allar hyggunar/ þm sem tijl
eilijfs lijfs eru skickader/ þuiat þr hiner somu swo
snart sem þr heyra/ þ þr verda allenazta hialpliger/
sem ap Gudi þyrchugader eru/ þa litelæta þr sig/ oc
hafa eckert traust a sialfnm sier/ bidia sier nadar oc
miskunnar/ oc allauegaña medur þlyte skunda tijl

Chriſto/ Huat i ſannleik er Gudi ſina heidran at veita
swo ſidan læra þr/ þ Gud gioze mannin vt ap nadine
þyre Jeſum Chriſtum ecki at eins þromann/ riettlatan
oc ſaluhialpligan/ helldur þat hñ vilie eirnin hinum
5 rièttþerduga i ollum þreiſtingum/ oc allzkyns harm-
kuælingum / vernd oc huggunar trauſt veita/ Ên
þeſser þinazt miog þaer/ þar þyrir heyrir þat oc hier
tijl/ ſem Chriſtur ſeiger. At marger ſie kallader/ eñ
ne.19. þaer vtualder/ J Sodoma þordum þanzt eingin vt-
ne. 9. 10 an Loth med ſinu heim kyñe/ Fyrir þlodit myckla þañ
ecki vtan Nohe einn nad hia Gudi med ſinum ſonum
Og tijl þyreheitz Jardarinnar Chanaan komu alleins
azta þr Chaleb oc Joſua/ þar þyre ſkal þier ecki vnd-
arligt þickia/ þo at swo þaer vt ap hiarta true Gudz
15 Euangelio/ oc þui hlyduger ſie/ Huer hañ er eigi ap
Gudi þyrehugadur / ſa getur ecki þennañ lærdom
heyrt/ eigi lidit/ nie medtekit. Johannis viij. cap.
Og er ecki þeſs at minne vor ſkulldin/ þat vier verdum
þyredæmder/ Hier med ſic nu nog ap vtualninguñe
20 ſagt at ſiñe.

e mun Ên huat meinar hañ nu þar med/ed hañ ſeiger/
s kallã At marger eru kallader? An epua þa ſeiger hañ vt
ap þre hinne ytre munzins kallan tijl truarinnar/ ſem
ſkier þyrir Gudz ord/ oc Poſtulunum epter vppruſu-
arci. 16 25 na bodin var/ Fare þier vt (ſeiger Chriſtur) vm al-
lañ heim/ & predikit Gudzſpiollin allre ſkepnu/ huer
hañ truer/ oc verdi ſkirdur/ ſa ſkal hialpligur verda/
Ên huer hañ truer ecki/ ſa ſkal þyredæmdur verda/
alm.18. Huar ap eirnin þ ſkripat ſtendur i Pſalma bokinne/
30 At ium aull launde ſie þra hliomur vtgeingin/ oc þra
ord tijl

orð tíl hiña yðztu heimsins endi marcka/ Nu þo at
þessi kallanin skier tíl margra/ þa er þo optsinnis
brestur a heñe/ eigi þ nockur brestur sie a ordino/þyrr
huert at vier verdum kallader/ helldur þ vier/ i vorñ
vondum tílhneigingñ þordreckter/ verdum ecki hid
iñra ap heilogum Anda þar tíl dregner/ Huar þyrr
at vier þorsmaum oc þyrelitum/ þa hinu ytre kallan-
ina sem þyrir predikan Guðz Euangelij skier/ Swo
þiñazt oc eirnin þrinockrer/ sem med hid þyrsta ed þr
þaat heyra Guðz Euangelion/ þa hegda þeir sier/r
eigi odru visbreyta/ eñ swo sem villdu þr aull Guðz- Matt. 13.
spiollin suolgit geta/eñ seirna meir þa anglysizt þat i
sañleik swo/ nær ed i raunina rekur/þ opsoknar tíme
ypuer kemur/ at sædi þrar somu kallanar sie ecki þall-
it i godañ oc þriosamañ akur/ helldur vpp a hellur oc
hraun steina/ oc þar þyrr sie þ vpp þornat/ Ap þessu
hinu sama seiger oc eirnin S. Paall swo/ At þr vorn Roma. 10
eigi aller Guðz Euãgelio hlyduger/Eñ nær ed Chris
tur seiger nu/ At marger eru kallader/ þa seiger hañ
vt ap hiñe ytre ordzins predikan/ þyrr hueria/ allre al
þyduñc verdur Guðz Euangelion bodat/Eñ nær hñ
seiger/ þaer eru vtualder/ þa er hañ vt ap þyrr hugs-
aniñe vnderstandandi/oc hlytur swo ongu at midur/
su hin ytre munzins predikan sem þyrir ordit skier/
knuin oc þrañdrikum at vera/ helldur eñ þetta/ at
vier lærum/ þat vier verdum hid iñra ap heilogum
Anda þar tíl dregner/ Roman. 10. Fides ex auditu.
Truan kemur vt ap heyrniñe.

Natturan art r sidueniá hræsi naraña.

Í þridiu grein/ Lærum vier vt ap moglan þra
sem þyrer þingut verdlaun erþuidat hopdu allañ
dagiñ/

dagiñ/ art oc ſiduenin allra ſialꝑ birgingaña at keña
ꝑuiat ꝑr eru ecki odrꝛuuiſ ſiñader/ eñ s° ſem ꝑ ꝑeſser
verckmeñ vorꝛu/ huerier vt aꝑ mickille drambſeme oc
rembelæti ꝑorſmadu hina ſeinuztu ſem aꝑ huſꝑaudr-
num ſendir vorꝛu i vingardiñ/at ongum verdlaunum
tÿl ſaugdum/ ꝑeir lata ſier ꝑickia at ꝑeir ſie myckln
betre/ eñ adrer aumer ſynduger meñ/aꝑ ꝑui ꝑrlÿꝑua
hid ytra i mañaña auglite ſidſamligum lÿꝑnade/ oc
giorꝛa maurg verck/ ꝑo ꝑatſie an rietrar truar/ Eñ
hræſuin hun giorꝛir eigi odrꝛu vis/ꝑuiat hun getur ec-
ki latid ſier ꝑar med nægia/ at hun heꝑer eitt ꝑalſligt
yꝑuerunarp/ huar med hun bleckir oc bliudar huers
manz augu/ helldur ꝑyrꝛelitur hun oc ꝑorſmar huern
mañ hia ſier/ Swo lika ꝑorſmadi ſiergædingrnñ/
Luce xviij. ꝑañ ꝑatœka tollheimtu mañ/ huer ed eigi
dirꝑdizt ſin augu vpp at heꝑia tÿl himins/ ꝑat hañ
ſegdi/ Gud vertu mier ſyndugum liknſamur/ Lika
Luce. 18. ſwo ꝑorſmadi oc ſa hiñ elldre broderiñ/ ꝑañ ꝑortapa-
da ſon ꝑaudurſins/ ꝑa ed hañ kom aptur/ Swo oc
Matt. 14. lika ꝑorſmadi Judas ſcharioth/ ꝑa ꝑatœku kuiñu/ſem
Jeſum ſmurdi i huſi Simonis likꝑraa/ ꝑañiñ r lika
ꝑorſmadu oc Gydingarner Chriſtum/ aꝑ ꝑui at hañ
ath oc drack medur tollheimtorum oc berſyndugum
moñum/ Eñ huat ſeiger Chriſtur tÿl ꝑeſsa/ ꝑat toll-
Matt. 21. heimtu meñ oc ꝑortlÿꝑuis kouur ſkulu ꝑyrir ydur iñ-
ganga i Gudz riki / ꝑat ſama ſeiger oc eirnin hier
ꝑeſsi huſꝑaderiñ/ Eñ heꝑui eg ecki mackt tÿl vt aꝑ
minu at giorꝛa huat eg vil: Og i ꝑeſsu hoꝑum vier
Roma. 4. nu aumer ſynduger meñ / ſwo ſem nockra ſierliga
3 c. ꝑordilld ꝑraiñ yꝑuer ꝑa hinu ſtorheilogu/ ſem vt aꝑ

ſialꝑs

sialþs sinum verckum þickiazt sialþbirger vera/þui-
at vier giorum ecki goduerckin vppá þat/at vier viliũ
þorþicna þar med vt aþ Gudi hans himnariki/ hell-
dur þ vier truum a hñ/ sem vmilldañ riettlatañ gior-
ir/ þyre þ verdur oss eirnin vor trua reiknut tijl riett-
lætis Roman. 4. Eñ med þui þ hiner verckheilogu/
heimta sin laun/ ecki vt aþ nadiñe/ helldr vt aþ sialþ
skylldu oc somdum giorninge/ þar þyre hender þa oc
þetta/at þr vt aþ hinum þyrstum verda seinazter/Eñ
þo munu þr samt oc adur ecki yþuer gepna þa iñþæd
du drambseme/ huer ed þeim mun alla tijma epter
þylgia/ helldur einatt adra þyredæma/ oc þordædur
kalla þangat tijl þr sialþuer þordæmder verda.

I Sunnudagiñ añañ i niu vickna þausto Gudzspiallit.

Luce viij. Capitula.

DO þa er margt þolk var tijl sa-
mans komit/ oc er þ dreiþ at hñ vr
stodunum/ sagdi hñ i epterlikingu/
Sa gieck vt sem sadi/ at sa sinu sædi/ oc þa er
hñ sadi/ þiell sumt vtan hia veiginum/ z var
þotum trodit/ oc þuglar loptzins atu þ/ Og
sumt þiell a hellu steina/ oc þa er þ spratt vpp
visnadi þ/ aþ þui þat hapdi eigi vokua/ Og
sumt þiell a medal klungur þyrna/ z þyrnen
sprattu

- sprutti vpp med ꝛ kæpdu þui nidr/ Og sume þiell i goda jord/ oc þ vogy vpp oc bar hundrad þalldan auogyt/ Þa er hañ sagdi þetta/ kalladi hañ/ Huer eyru hefer at heyra/ sa heyre.

Eñ hans lærisueinar spurdu hñ at/ huer ed være þessi epterliking/ Huerium hañ sagdi: Ydur er vnt þess/ at vita leynda doma Gudz rikis/ eñ þm odrum i epterlikingum/ swo at siaandi/ þa siae þr þ ecki/ oc a heyrandi þa skilie þr þ ecki

Eñ þessi er epterlikingin/ sædit er Gudz ord/ Eñ hiner vid veigiñ/ eru þeir sem heyra þ/ sidan þa kemur Diopullin/ oc tekur burt ordit vr þra hiortum/ 6° at þr skulu ecki trua oc verda hialpliger/ Eñ þ sædit sem þiell vpp a hellu steinin/ eru þr/ sem heyra Gudz ord ꝛ medtaka þ med þagnadi/ ꝛ haþa þo eigi neina rot/ þt vm stundar saker trua þr/ ꝛ a þreistingar tijma þa þalla þr þar þra/ Eñ þ sem þiell a millum klungur þyrnaña eru þr sem þ heyra/ oc vt ap a hyggium/ oc audæpum/ oc munadsemdñ þessara lifþ daga velkiazt swo at þr kefiazt nidr/ oc þæra aunguañ auogyt/ Eñ þ sem i goda jord þiell/ eru þr sem heyra

ordit/

ordit/ oc bihalldà þui/ i godu oc sidsomu hiarta/ oc þæra auogyrdi þolin mædi.

I Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Eñ þessarar epterlikingariñar vtleggiare var Christur sialfur/ Huar fyre hier þarf eigi neiñrar vtleggingar vid/ þa er þo merckianda/ þar ordzins þramgang þess sem predikat verdur/ þorhindrar optazt/ añat huort Andskotiñ/ holldit/ eda veralldar heimuriñ.

Eñ þat ordit skule predikat verda/ vtnisar/ vpphafuit þessarar epterlikingar/ At sadsædariñ þ sie predikariñ/ eñ Sædit sie Gudz ord/ Eda giorir nu ecki sadsædariñ sitt embætti hier? Eda er hñ ecki fyre þess saker vtgeingiñ þ hañ sædinu nidursade. Af hverju epne þu skallt vel merckia Gudz eliifpliga god girne/ þviat eingiñ velgiorningur kañ heimenum meire at veitazt/ eñ sa/ ef at hañ verdur yfner hellstur medur ordzins Christi daugguan.

Eñ huersu margbattada tilheyrindur ed þetta ordit heper/ þat sama verdur oc eirnin hier vtskyrt þo skalltu merckia/ þ aull þessi epterlikingin skule skiliazt af þui/ sem sig vilia fyrir Christna meñ halldа.

Jfyrstu þa eru þr nockrer/ sem ordit medtaka/ eñ þo þar epter a ed þr preistader verda af Andskotasnum oc odru vis vpp a gripner/ þa falla þr þar fra aptur i vantrunad/ so at þr kuña ecki saluhialpliger at verda.

Jtem ſwo eru þr oc adrer/ ſeru med ſamri godz
þyſi oc hiner þyrſtu medtaka oc heyra Gudz ord/ Eñ
epter þat ed kroſs oc motgangur tekr yþuer at dynia/
aþ hueriñ þr verda þraſkelþder/ s° at þr ganga ſidan
a bak ſier aptur/ oc yþuergeþua Gudz ord med ollu/
helldur eñ þat þr vilie þyre þeſs saker opſocknan lida.

Jtem s° eru oc þr ſumer/ſem med nærſta merckili
gñ hætti tyllauguduzt ordino/eþ at þat kreþdi ecki s°
þregt þyrelitning allra hluta/ Eñ med þui at ordit
kreþur ſwo þaſt þeſsarar/ rikdomaña z munadſem-
dañ þyrelitningar/ oc þar i mot/ þa vilia þeſshatt-
ar meñ/ ecki aplata/ vt aþ ahyggiu veralldligra oc
þorgeingeligra hluta/ Huar þyre þat ſkier oc at þm
verdur eirnin ordit tyl þorgeþns predikat/Huer hlu-
tur þ eirnin Paule Poſtula gaþ tyl eþne/ at ſkriþa Ti-
motheo þetta tyl/ þar hañ ſeiger/ Rikis mönn þeſsa-
rar veralldar biod þu. zc.

Seinazt þa eru þr eñ adrer/ huerier at eru hin-
er iñeliguztu ordzins tyl heyrindur/ ſwo at þat huat
þr heyra rotþeſta þr hid truligazta ſier i hiortum ſwo
at þr þrañþæra jaþnan riettañ trwariñar auogrt/
oc lida ecki helldur þ neinar opſokner ſkilic ſig i burt
þra þui ordino/ſem þr eitt ſiñ medtoku.

Þu ſkallt oc merckia þat varla hiñ þiordi partur
daudligra mañna er ſa/ ſem elſkar Gudz Euangelion
vt aþ riettum huga/ Huat er Chriſtur ſeiger eirnin
eñ i odrum ſtad/ Þat eigi ſkaltu ottazt/ þu
hin litlmotliga hiord.

Ein

J Ein Stutt vtlegging
þessa Gudzspiallz.

ÞEssa epterlikingina/sem i þessa dags Gudzspiallino handtierud verdur/ Hana hefer Drottin vor Jhesus Christur sialfur nogligana vtlagt/En Gud blezadr þader hans gefur oss þa nad/at vier ecki at eins skilin þessa epterliking helldur þ hun sie eirnin i vorn hiortum vel inskrifut/ swo at vier idkudum hana med jafnadi/ Af þui at Christur sialfur kallar hier med harri raust oc seiger. Huer eyru hefer at heyra/ sa heyre/ Huar vt af/þar vel er merckianda/ at eigi sie þ huerium manne gefit/ at heyra Gudz ord oc vardueita þat/ Nidur at sa oc at vokua þ sama kann vel at skie vt af oss tijl/ en þuiat gunina getur enginn gefit vtan Gud sialfur. 1. Cor. iij. En swo at vier lærum/ þ Gud hlytur jafn þramt hinne ytre ordzins predikan/ eirnin hid inra þyre sin Anda (huern ed ordit med sier þlytur) at vercka i hiartano/ þui verda oss hier þerner tijl heyrendur þyre setter.

J þyrstu seiger Christur vt af þui sædmu sem vtan hia veiginum þiell/ huernen þ væri af monnum þot trodit/ oc þ þuglar loptzins hafdu þat upp etid/ Sædit kallar hann Gudz ord/ En þuglana kallar hann Andskotan huer ed marga vegana oc med þusundz þalligum hætti plagar upp at ræta oc i burt at slita Gudz ord vr mannana hiortum/ oc vill swo mickit seigia/ At miog marger eru þr/ sem Gudz Euangelion heyra/ z sig vilia þyre Christna menn halda/ Hier med

misbruka þr eirnin heilog Sacramenta t Christiligt þrelse/ so at þr hapa eckirt ap nier vtan tonit napnit/ Hid ytra skina þr sem sie þr þrouer oc heilager/ En hid iñra þa munu þeir þuller vera allrar illzku/ Sauskin er þessi/ þat þeir hapua vnder yþuerhylmingu oc nockru alite Gudz ord medtekit/ cñ þat heper ecki nockurn tima i þra hiortum huorcki lifþuandi/ heitt nie kroptugt vordit/ þuiat þalsþuller lærifedur oc vonder villu meñ hapa þar iñlædzt/ t med lygiligre vtleggingu ritningariñar þotum trodit þat hid goda sædit Gudz ordz/ Vt ap huerium þ spamaduriñ Jeremias seiger/ At þeir hapui lygar þramboðit vndernapne Drottins/ Og S. Pall hañ kallar lærdom þulikra predikara hiegoma rædur/ Og slikum lærifedrum hapue þr samlagat sig/ cñ ypuergepit bruñiñ hins lifuanda vatz/ oc viliat mycklu helldur dreckа saurugt vatn mañligra vppsetninga/ oc ohreinþerduge lærdoms villu mañaña/ Epter a kemur oc eirnin Andskotiñ þar tijl/ sa ed þyre þugla loptzins merckizt/ oc med þui haus þienarar/ hiner þalsþullu lærifedur/ þr ed hñ hapa þyre þalsligañ lærdom veg tijl buit/ þer hañ sidan tijl/ oc eignazt algiorliga þra hiortu/ swo at þr verda i burt þra heilsusamligum lærdomi Christi apuegа leidder/ oc hliota sidan med salu oc likama at þalla i Diopulsins snorur/ En þessar hinn sonu viela snoruñar/ er sa middeigis diopulliñ/ ap huerium þat i hinum niutiganda Psalmi sagt verdur/ A medan vier vitum nu/ þat Diopulliñ heper sin viela net vtlagt þyrir oss/ Fyrst þyre sina þalsspameñ/ hucrier med þalsligre vtþydingu ritningar-

Villu meñ

Jeremi. 5. oc 27.

1. Timo. 1.

Middeigis Diopull.

ningariñar a stunda oss at villa/ þar nærst medur
sinum sialþs prettum oc iñblæstri/ þui vill þat hin
nesta naudsyn vera/ at vier skickum swo vorum liþ-
nadi/ þ vier latum med ongu moti teygia oss i burt
þra einþalldligum lærdomi Jesu Christi/ þuiat jaþn
snart sem vier tokum tỹl at yþuer gefa þat orðit/ sem
þyre Christñ bodat er/ þa hliotum vier stragx i diop-
ulsins snorur oc vmsatur at falla/ Eñ ef vier blỹþum
stadfaster i ordino/ þa mun huorcki neiñ falsligur
lærimeistare/ nie diopullin geta oss a talar dreigit/
Og er swo þa visiliga sa meire sem i oss byggir/ eñ
hiñ sa sem i heimenum er 1. Johan. iiij.

Í añare grein/ seiger Christr: ap þu sædum sem
þiell vpp a hellu steinana/ huert ed eirnin vpp vogx/
Eñ med þui þ hapdi onguañ vokua/ þa þornadi þat
t visnadi vpp/ Og tỹl greiner at þ sie þr/ Huerier ed
heyra orðit/ oc med þaungmodi medtaka þ/ eñ hapue
eigi rot neina/ þuiat vm stundar saker trua þr/ oc a
freistingar tỹma/ nær ed kross oc motgangur yþuer
kemur/ þa hauswa þr þar i þra/ Medur huerin þat
Christur vtuisar/ þat sitt Euangelion verdi alldreigi
an motstodu maña predikat/ þra ed þui munu a moti
mæla/ Og s° lika þa þeckizt ecki ein riettperdug trua/
vtan þ hun þyre kross oc kualningar verdi reynd sem
silpur i elldi/ Eñ ef þu vilt nu mina tru þa at þec-
kia/ huort at hun er riettperdug/ eda pleckum lind/
þa hygg at minn lỹþuerne nær ed eg kañ at rata i mot
gang oc harmkuælingar/ huort min trua er þa hrein-
perding t riettlig/ oc þ hun sie þyre Gudz orð i minn
hiarta kroptug oc lỹfuandi vorðiñ/ S° at eg meige

Z ij med

Z ordin stadfast at blỹþu

fra at þ
la i kross
ns motg
gi.

med hinum heilage Paule seigia/ At eg em pulluiss i
Roma. 8. þui/ þ huorcki dandi nie lifþ/ Einglar nie hoþdingstiettir/ eda ypuer valld/ oc eigi hid nalæga/ nie hid
o komna/ eigi hæd/ edur dypt/ nie nockur oñur skepna/ þae oss skilit i þra Gudz kærleika/ huer at er i
Drottne vorum Jesu Christo/ Ja swo at eg mun þa
þrialsliga Gudz ord vidurkeña/ þat þrisa oc predika/
þo at eg skylda eirnin hundradsiñum þar fyre dauda
lida/ oc hlyti þar fyre at missa allt huat eg hier i ver-
10 olldu hepda/ þuiat þat maa eigi odrum vis vera i slikum tijl gelle/ eñ þ eg ypuergefi alla bluti/ z medtaki miñ
Matt. 10. kross/ oc epter fylgi Christo Jesu/ elligar þæ eg ecki verit hans Læriscuiñ/ Þar i mot/ Nær ed min trua
væri eigi hreinperdug/ helldur pleckum litud/ señeliga þa giorda eg ecki minum likama s° myckla armæ-
15 dn/ at eg munda vilia fyre Gudz Euãgelij saker/ gefua mig vti nockra haskasemd tijl lifþs edur lima/ þar
væri mier miñ þua pullur/ modkum vellande/ syndsamligur likame mickils tijl opkær/ Huar fyre eg hly
te oc eirnin þat at heyra/ Huat er Christur eñ i odrum stad seiger/ At huer ed þuña vill sitt lifþ/ sa skule
Matt. 10. þui tyna.

I þridin grein seiger Christur/ vt af odru sædi
þui er giell a millum klungur fymaña/ oc sie epter þ
af fyrrunum nidurkæpt/ Eñ þ sama leggur hañ s°
A hyggia vt/ at þat sie þr/ huerier ed ordit heyra/ eñ ganga oc
rikdomur velkiazt i a hyggium/ rikdomi/ oc sælgætis girndum
z sælgætis þessara lifþdaga/ swo at þeir kefiazt nidur oc pæra
lifþnadur aungua anogrt/ Hier heyrir þu/ at þar seigizt/ at
hindrar þessir meñ heyre Gudz ord/ oc þo verda þr vtskuþ-
rietta tru. ader af

aðer. aþ Christo/ Huer er saukin tíl? Einckum þessi
at þr medtaka ecki Guðz orð aluarligaña? vt aþ riet-
tu hiarta/ oc þ þr verða gleymisku þuller i riettri tru i
kærleikanũ/ oc sidsamligre vmgengne/? þra þalla s°
sýðan Guði tíl skepnaña/ Eñ merck þu nu/ þ nærsta
agætligaña hefer Christur vtmalat hiortun oc lund-
erne audigra maña/ Ĵ þyrstu leggur hañ þm tíl/ at
þr sie a hyggiu þuller/ þuiat vier siaum almeñiligan
na/ at þui meira sem huer æ/ þess þleira vill hñ eiga Agirnin.
Swo sem þ eirnin Ecclesiastes 1 Fimta cap. sagt verð
ur. Auarus non saturatur argento ?c. hiñ agiarne
verdur ecki aþ silfre saddur/ Þar nærst leggur hañ
þm tíl/ astsemi audæfaña/ oc sælgætis girndir þes-
sara líþdaga/ swo sem at segdi hñ/ Mickil audæfui
at eiga/ þa fyrirdæmir ecki manniñ/ þuiat marger
gudhrædder? godþusser meñ/ allt i þra heimsins vpp
hafui/ hafa haft mickiñ rikdom oc audæfui/ oc eru
þo ongu at sýðr komner tíl eilífrar saluhialpar/ Eñ
at setia sitt hiarta tíl rikdomsins oc audæfaña/ oc
sælgætis girnder þessara líþdaga aþ þm at leita oc
ecki helldur þ at medkeña/ at vier sicum setter þionar
oc þoristodu meñ audæfaña/ s° at þatækum? þurft-
tugum sie aþ þm þramfædzla veitt/ þat hid sama fy-
redæmer maniñ/ Eñ med þui at þlestum rikis mõm
er swo varit/ at þr fylgia miog þast sælgætis girn-
dum þessara líþdaga/ oc deyda ecki sitt líkamligt
hollð fyre andañ/ hier med þramleida þr sina líþda-
ga i allre þorsman oc athugaleyse/ þar fyre seiger oc
Christur ecki o skialliga eñ i odrum stad/ þat anduell- Matt. 19.
dara sie wlfballdanum at sminga i gegnum nalar

Huat and a þyrr emer.

auga/ eñ þ rikum mañe iñ at ganga i Gudz rike/Og i stuttu male at segia/ þa hapa hiner riku/ oc þessa heims macktar menn litiñ lopstir i heilagre ritningu ia allz stadar verdur þm kuñgiord epterkomandi þyredœming/ Eñ eigi þyrr þa sauk/ at þr hapa mickiñ rikdom/ eda þeir sie meckruger/ helldur þyrr þat/ at þr hapa i misbrukan þui lika giop/ þar iñe epterþylgiande sunum girndum/ oc giorra sier ongua vine vt ap þm ranglætis Mammona.

Hodrakur

I þriordu grein/ segier Christur vt ap þui sædinu/ sem þiell i godañ akur/r med þusundþalldligum auegrti vppsprattt/ Og vtleggur þ swo/ at þ sie þr/ sem ordit heyra/ oc bihallda þui i einu godu oc sidsomu hiarta/r þæra anogrt i þolinmædi/ Eñ tweñer hluter eru þr/ ed hañ keñer oss hier/ Hiñ þyrste er sa þat japnan sie hier a Jardriki þr miog þacr sem riett

þacr riettr Christner.

Christner eru/eñ þra miog mickillþioldi sem med ond oc likama tijl heluitis þara/ þo þeir hapi Christiligt napn / oc hrose sier mickit vt ap Gudz Euangelio/ Swo sem þ Chiistur sialpur eirnin vottar Matthei vij. capitula. þar hañ segier/ At þ hlidit sie vitt/ oc sa vegriñ breidur/ sem leider tijl þortopunar/ oc þeir sie marger ed hañ ganga/ Eñ sa veguriñ sem leider tijl lijpsins sie harla mior/r hlidit þrangt/oc þr sie þacr ed þ rata/ Hiñ añar hluturiñ sa er Christur tiltreicknar er þessi/ þo at hiñ meire partur mannaña sie oc bliþue japnan vondr/ þa skulu þo hans ord ecki tijl

Gudz ord þerda eigi tijl o nytis predikut.

onytz predikut verda / þui visiliga þa þinzt einshuerstadar godur akur/i huern hid goda sædit Gudz ordz kañ at palla/swo at þa/nær ed þat vpp sprettur/

þæri

þæri þrioſamligañ anogrt/ Huat er eirnin Gud
ſialþur ſagdi þyre munn Eſaia ſpamanz/ At lika ſem Eſaie 55.
regn oc ſnior þellur aþ himne oþan/ oc kemr eigi meir
þangat aptur/ helldur ſwo þ vokuar jordina/ oc yþ-
uer helle hana/ oc lati græna oc þrioþſama verda/ s°
at hun gefui akurkarlinum korn/ oc braud þm er ma-
tar þarf at neyta/ Swo mun oc mitt ord/ þ er vtge-
ingur aþ minum munne/ ecki tomt aptur til mín
huerfa/ helldur mun þ giora allt huat eg villda/ oc
luckazt i þm/ til huerra eg sendi þ/ þo þat synizt nu
swo/ sem Gudz Euangelion verdi til þorgefins pre-
dikat/ oc at varla sie sa neiñ sem þar vt aþ þorbetre-
sig/ þa skulum vier þo þui trua/ þ Gud/ medal swo
mickils þiolda vantruadra/ mune eirnin hafua sina
astuine/ þeir ed hans ord giarnan heyra/ oc þat
vardueita/ þott swo synizt (sem vier
saugdum) at þeirra tala
sie miog litil.

Sunnudagiñ i Fausto
iñgang/ Gudzspiallit
Luce xviij. Cap.

IEſus tok þa tolf til sin/ oc
sagdi til þra/ Siaet þ vier þorum
nu vpp til Jeruſalem/ oc þat mun
allt fullkomnat verda huat skrifat er þyri
spameñina aþ Manzins syne/ Huiat hañ

mun þrannsellder verda heidingium/ ok hleig-
inn/ stryckrur/ oc spottadur verda/ Og epter
þ ed þr hapa hudstryckt hann/ þa lypplata þeir
hann/ oc a hinn þridia deige mun hann vpp aptur
risa/ Og þr þorstodu eckert vt ap þessum hlu
tum/ Huiat þessi ord voru hulin þyrir þm/
oc eigi vissu þr huat þau hopdu at seigia.

Enn swo skiedi þa ed hann tok at nalægiazt
Jericho at þar sat einn blindur mann vid veig-
inn/ bidiandi olmusu/ Og er hann heyrdi þol-
kit ganga þar þrann hia/ spurdi hann at huat þ
væri/ Enn þr sogdu honum/ þat Jesus ap Nada-
reth geinge þar hia/ oc hann kalladi hatt oc sag-
di/ Jesus sonur Dauids miskunna þu mier.
Og þeir sem hia geingu/ hostudu a hann/ swo
at hann þegdi/ Enn hann kalladi þui meir/ So-
nur Dauids miskunna þu mier/ Enn Jhesus
stadnæmdizt vid/ baud þm at leida hann till
sin/ Og er hann tok at nalægiazt hann/ spurde
hann/ hann at/ Huat villtu at eg giore þier?
Enn hann sagdi/ Herra þ eg mætti sia/ Jhesus
sagdi till hans/ Littu vpp/ þin trua giordi
þig hialpligann/ Og japn snart sa hann/ oc hann
þylgdi honum epter/ dyrckandi Gud/ oc allt þat
þolk sem þetta sa/ gap Gudi lop.

Inne

Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

Siñar Pinu/ oc þess krossins sem þa var þyrr hondum/ hans getur Christur optsiñis hia Gudzspi alla moñunum/ oc þat sama hellz þyrr tweggia hlu ta saker.

Hin þyrsta saukin er/ þat hañ þeincker alla veg aña at styrckia breystleik Postulaña/ i gegn krossins hneyckslan/ þuiat holldit skelfizt optur miog þra kross ins a lage/ vtan þ sie medur Gudz ordi vel biuárat/ oc þyrr heilagañ Anda i ordzins jatningu styrckt oc stadfest/ elligar þa fær þ ecki stodugt stadit i preiste niñe/ Og þat Christur sialfur hañ radi bot a slikum breystleik/ oc menti sina med ordino/ z sendi þm þañ anda sem þa styrcker oc stoduga giorir.

Hin oñur saukin er/ at hañ leidrietter vel þyrir oss i riettlætingariñar cþne/ Og þ hañ iñþrycki sem best i vor hugskot þre sonu meining/ at vier verdum alleinazta þyrir hans verdleik/ an allra vorra verck a/ riettlater/ Huar med hañ vill/ þat eingiñ skule cþna blandiñ vera/ lika s° skal ciñ trulyndur predikare iñs knyia þetta hid sama i hugskot siña tijl heyrenda/ at þr einer verdi atlokunum hluttakarar hans verdleiks sem med riettri tru hondla Gudz ord.

Hiner sem likamliga snilld/ riettinde/ oc mackt hapna þramñ ypner adra alþydu/ þeir somu eru hellz þorsmanarar oc oþsocknar meñ ordzins Christi/ Eñ i Lucas Gudzspiollum getur Christur at cins heidiña mañs/ Eñ i hia Mattheo tijl greiner hañ med napne Matt. 9.

Phariseos oc Biskupana/ Hier til heyrir oc eirnin
lmo. 2 betta versit/ þat hoꝛdingianer vrdu a eitt satter/ i
8. gegn Drottne oc hans Christe. Item oc betta/ At hoꝛdingiarner opsocktu migt þyre eckirt.

Lika sem þ Christur hañ þyrirseiger Pinuna oc krosin sinum Lærisueinum/ swo seiger hñ oc eirnin þu þyrir vppriſuna/ Huat at er ein merckilig hugsgan / swo at þeir i krosins morgange þalle ecki i hugar vil.

Eitt agætligt truariñar epterdæmi heꝛer þu a þesum blinda mañe/ þuiat i þyrstu kallar hñ Christum Dauidz son/ medur þre somu naþn gipt/ medkenner hañ/ þ Christur sie sañur Messias/ oc heimsins lausnare/ oc þar þyre mune grunlaust vera/ þat bædi kuñe hañ/oc swo vilie hañ/ hm hialp veita/þar med var hañ hastadur aþ þolkino sem hia gieck/ þat hañ þegdi/ eñ þui var vist þiarre at hñ þeigia villdi/ helldr epter þui sem sidur er þra sem twitaka sin oꝛd/ oc þui meir a nyiar hañ sina bœn oc jatning/ Og þetta hid sama er truariñar nattura/at bidia siñar heilsu giaþar aþ Christo einum saman/ eirnin þo þat allur heimuriñ halldi þar þnert i mot.

Þuilika tru alitur oc Christur/ oc sæmer hana/ aþ þui at hñ er allra milldaztur/ med sinu gulltinge.

J Vtlegging þesa Gudzspiallz.

Þat er

Pina Christi dur opt nis þyr saugd.

Þat er Drottiñ vor Jesus Christur kuñgiorði oc þyrc sagdi Postulunum sꝛo optsiñis sina pisl/ oc epter komandi Sauda/ atsoñu þa hefer þ ecki þyrc vtan eina merckiliga sauk giort verit/ med þui hañ hefer þat ecki alleinazta i þessu Suñudags Gudzspialle giort/ helldur eirnin vida añarstadar/ Og þo eg lati nu hina þria Gudzspialla meñina hia lida/ Eñ huersu opt þa hefer hñ i Gudzspiollum Johannis þetta giort: Ypuerskoda þu somu Gudzspioll i þꝛa vpp haþui/ allt til enda/ oc muntu þ swo þiña/ at sa hiñ trulyndi Lærimeistare Christur/ hefer allaueganna sem verda matti/ sina Postula mentad oc vtbuit/ i gegn krosins hneyckslan/ þar þyre vilum vier oc ypuerskoda/ huar til ed Christur hefer þetta giort/ oc talat swo margt vt aþ siñe epterkomandi Pinu þyre sinum Lærisueinum

Holldit hatar kr sins hney kslan.

I þyrstu er opinbert/ oc liosinu skærara/ þ naturañ oc vort likamligt holld/ nær ed þat verdur ecki vpp lyst aþ heilogum Anda/ þa getur þat ecki stadizt a þreistunar tijma/ þuiat þ elskar sig sialþt/ oc hatar hid beiskazta Krosins motgang/ oc kys sier myckla þꝛamar goda oc gladnæra sællijþuis daga at haþa/ helldur eñ þ skylldi neina motstadliga hlute/ aþ vilugligu hugskoti lida eda a sig taka/ Swo sem þ Nicodemus hlaut eirnin aþ Christo sialþum at heyra/ þa ed hañ a nattarþeli kom til hans/ þyrir hrædzlu saker vid Gydinga/ At þat huat aþ holldno væri þædt/ þ væri holld/ Jebedei syner þꝛ mattu vel seigia þat/ at þꝛ gæti þañ kaleik druckit/ huern ed Christur atti at drecka/ Item oc þ/ at Petur sagdizt vilia

Matt. 20.
Matt. 4.
Luce. 22.

nicd

med Christo i daudan ganga/En þetta var/an Gudz anda/ þm med ollu o moguligt/ helldur var slickt ecki vtan tahrein opstæki/ Nu med þui at Drottin vor Jesus Christur/ hefer vel vitad þenan breyskleik ecki alleinazta i Postulunum/ helldur jafnuel eirnin i ollum oss/ þar þyrfe vill han giora/ sem ein trulyndur meistare oc menta sina med heilsusamligum Gudz ordz lærdomi/ til epterkomandi krossins þianingar swo at þa/ nær ed þar kemur/ at þr sie þa vid buner/ oc þalle ecki i hugar vijl nie aurnulnan/ sem villdi han swo seigia/ Eg veit vel/ huersu torþuellt þ manninum er stadþaustum at blijþua i opsockniñe/ oc med þolinmædi at lijda allzkyns harmkuælingar oc motgang/ Huat er nu iñan skamz tijma vill yþer mig koma/ þat eg a at þleygiazt mitt i hinar þyngztu opsokner/ þuiat þat hlytur allt at þullkomnazt/ huat spameñirner hafa þyrfe sagt vt af mier/ Eda seiger ecki Zacharias swo af mier. Þat sla mun eg hirdirin/ oc þat sauder hiardarinar skulu isundur tuistradder verda/ Huar þyrfe eg seige ydr þ nu þyrfir/ þuiat swo hlytur þ at skie/ swo at þa/ nær ed þat skier/ at þier minnizt þess/ oc skamþyllizt ecki/ helldur truit þui mycklu þramar/ at þat sama sie mins þaudurs vilie/ sem a himnum er/ Sa er ydur þyrfir mun Sauda vill þrelsa/ i þra synd/ oc andardauda/ dioþlinum oc heluite/ Og þo at eg verdi so hadugliga til dandz pindur/ þa mun eg þo a þridia deigi upp aptur risa/ oc ydur huggan veita/ Þu sier nu huernen Christr huggreyster sina Postula/ huar med hann læri i ollum harmkuælingum alleinazta a atluta Gudz godgiarnan vilia/ En

lia/ Eñ þetta hid sama er ecki alleinazta þyre Postu-
laña saker giort/ helid er oss eirnin hin sama visa
þyrekuedin/ þuiat i krossins motgangi skulum vier
ecki þar alita haþa/ þ hinn o milldu aþ samre grimd
mañ illzkazt vid oss/ lika s þat Gydingarner oþ- 5.
sockin Christinm allt i dauda / helldur er alitande go- J motg
dur oc milldiligur Gudz þanners vilie/ huernum ed ginum
swo litz/ þat vier skulum han- gna verda þorsma- Gudz
der/ hrackter/ oc piader i þessum heime. lie alita

I annare grein/ heþer Christur eirnin viliat tyl 21.
teickna i þessu Gudzspialle/ nyttse- oc brukan sin- Nyttsem
nar piningar/ oc þat sama medm / þar hñ seiger. oc bruk
At þ hlytur allt at pullkommazt/ þ skrifat er þyre- Christi þ
spantchina vt aþ Manzins syne/ þyrst þat hlaut at nu.
skie/ þa heþer eirnin vissiliga ecki allinl nyttseme þol- 15.
gin verit i þessari pinu/ Eñ þessa hinu somu nyttse-
me piningariñar vtskyrir S. Paall nærsta meistar-
ligaña i pistlinum tyl Romanos/ swo seigiandi/ At Cap. 5.
lika sem þat þordæmingin er komin/ þyre eins manz
synd ypuer alla meñ/ swo er oc komit þyre eins riett- Adam o
læti/ lyfsins riettlætid ypuer alla meñ. Hier helldur Christur
hiñ heilage Paall Adam oc Christiñ huorn mot odrñ/
oc vtuisar huat vier aþ huorum þyre sig hletid heþñ/
Aþ Adam hofu vier Sandañ/ Eñ aþ Christo lifnut/
Adam heþer dandañ þyre syndina iñleidt/ Eñ Christr 25.
i siñe piningu heþer vnnent dandannm i lyfnut/ þy-
re Adams þall oc o hlydne/ erum vier vordner Dio-
þulsins syner/ Eñ þyre Christum erum vier vordner
Gudz born/ allt sidan er þ Drottin vor Jesus Chri- Gene. 3.
stur haþdi þyrir vorar saker hauggormsis/ þ er Dio- 30.

þulsins/

þulfins/ hoþui i sundur marit/ Nu vel/ Eda er þetta ecki mickil nyttsemi Christz þiningar? Þ vier þyre þa hinn sonu verdum tijl nadarinar tekner? Eda er þat ecki þyre hin mesta velgiorning halldanda? at vier/ þyre pisl oc dauda vors hra Jesu Christi/ erum hiedan i þra/ eigi meir Diopulsins syner helldur erum vordner Gudz syncr/ Hier tijl heyrir oc þat/ huat er hia Esaia spamanne 53. cap. oc swo Osca 13. cap. vt aþ þessari pisl sagt verdur/ Og þuilika nyttseme pisnuinar/ er naudsynligt/ Þ Gudz ordz þionuztu menn aþ stadhalldri oc hid ineligazta samteinge hana lærdominum vt aþ jdranar yþucrbotinne/ oc i sinum sermonum aluarligana þramknyc/ þuiat eckirt meira edur þriosamara huggunar traust/ huorcki a himinn nie a jordu þinzt þar tijl/ þat aumar harmþrungnar samuitzkur kuñe betur med þridadar at verda/ enn medur pisl/ oc vppriſu/ vors herra Jesu Christi/ Hier vt aþ kemur oc þat eirnin/ huat S. Paull tijl Corinth. sciger/ þat hann halldi sig eckirt vita/ vtan Christum þann hinn krossþesta/ Og tijl Galatas seiger hann/ Fiarre sie mier at dyrcka mig/ vtan i krossi Drottins vors Jesu Christi/ þyre huern at mier er heimenn krossþestur/ oc eg heimenum/ Lat nu hina adra dyrcka sig aþ sinum verckum/ En vier vilium hrosa oss vt aþ verdleik vors Drottins Jesu Christi/ oc ecki at sijdur/ þyre heilagre Anda tijl styrck/ þat sama at giora/ huat hann hefer oss bodit/

Nerck nu til.

Corin. 2

Gala. 5.

Huerier þeir vorv sem Christum hotudu z kross zestu.

I þridiu grein er ecki hia þui sneidanda/ helldr med athygle merckianda/ Þ Christur seiger swo skilmerckiligana þyrir/ huerier ed hann skylldu tijl dauda

dœma/

dæma/ einckum/ hans eigin þiod/ med keñimanna
hoꝛdingium/ Phariſeis/ ꝛ ſkriptlærdũ/ Lucas ſetur Luce.
þar eirnin tíl heidna meñ/ Eñ Martheus tíl einckar
þa alla med naꝛne/ ſwo at vier viſsum þeſs klarligar
huerier helltz þꝛ væri/ ſem Chriſtum oc hans lærdom
haꝛua þegar þꝛa vpphaꝛui oꝛſöckt/ oc eirnin allt tíl
heimſins enda oꝛſækia munu/ einckum ſem eru þeir
hiner vollduguztu/ heiloguztu/ oc viſuztu þeſsarar
veralldar/ þuiat þeſser hinu ſomu eru helltz i hollds
ligre vitzku oc mañligre ſkynſeme dꝛecktir/ ſwo at þꝛ
kuña med ongu moti Gudz oꝛd/ huert at motſnuit er
þꝛa ſkynſemi/ at hondla nie atſtilia/ Þar þyꝛe hlytur
oc þeſs hattar meñ at henda/ epter þui ſem Jeremias
x. cap. ſeiger. Stultus factus eſt omnis homo a ſa-
pientia. ꝛc. Yþuer ſkoda þu ſialꝛur texta ñ þeſs ſama
ſtadar/ ꝛ lika eirnin Eſaiam 44. cap. Hier med hlioꝛ
ta þꝛ þ at aſañazt lata/ ſwo þꝛ gioꝛe ecki Pꝛophetañ
Dauid at hiegoma oc lyge manne/ huer ed þuilika Pſalm.
macktar meñ aſakar vm þat/ At þꝛ haꝛi ſett ſig vpp Saukin
i moti Dꝛottne/ oc i moti hans Chriſte/ Þeſsi hiñ ſa- blindlei
me ſpadomur nemur alla volldugа/ viſa/ lærda/ oc kans hiñ
ſialꝛheilaga/ allt tíl heimſins enda lyckta/ Aꝛ þui viſuztu.
a medan Gudz Euangelion burtſkuꝛar/ oc þoꝛdæ-
mir allt þalſligt yþueruarp/ oc hꝛæſni/ eñ kreꝛur all-
einazta godꝛyſt hiartans oc rietta tru/ þar þyꝛe hlioꝛ
ta þeir þat ſama med beiſkaztri oꝛſockn at hata/ med
þui at þꝛ/ þat hid ytra heilagleikſins yþueruarp hall
da alleinazta þyꝛe riettlæti.

Guernen
þ bidian-
da er.

J þioꝛdu grein/ hoꝛum vier aꝛ þeſsum blinda
manne/ citt truariñar epterdæmi/ oc huernen vier eig-
um at

um at bidiazt þyrir/ Þesi hin same haþdi visiliga heyrt sagt aþ Christo/ Þ hañ væri linþur mañ oc godgiarn/ sa er ongum syniade sins þullings/ Og vt aþ þessari aheyrslu þieck hañ swo sem nockurt trunadar trauſt til Christo Jesu/ oc trudi þui sannarliga/ þat Christur mundi eirnin audsyna vid hañ sina miskunsemi/ lika sem Þ hañ haþdi adur þyrre morgum odrū sina miskunn veitta/ Og i þessu hugarins trausti/ þer hañ til oc bidur vm heilbrigdi/ oc þo hañ verdi aþ þolkino miog aunitadr þyrre sins hareyrstis saker/ lætur hañ eigi aþ at helldur/ oc kallar swo leinge/ þangat til hñ heyrir þa hinn gledilegazta rauſt/ At þin trua giorir þig hialpligañ/ Huar vt aþ vier megum vel skilia/ oc lærā/ þat truan hliote at algiora alla hluti/ Lika sem þat eirnin Marci i Miunda capiula seigizt At þm er truer sie allt moguligt. Item eþ at þier heþ diit tru sem mustardz korn/ oc segdut trienu/ rot set þu þig vnt aptur i sionum/ oc þa mundi Þ swo skie.

Huer hañ vill nu bidia nockurs aþ Gudi/ þa skal hñ ecki tonur oc þapeingur/ Þ er an riettrar truar/ birtazt þyrre hm/ þuiat s° þramarliga/ sem þu truer til/ swo þramt þa bœnheyrizt þu/ an sañrar truar er o moguligt Gudi at þocknazt/ til Ebreos xi. cap. Og eþ eirnin þessi þin trua yrdi swo miog þreifud/ at þu hlyter at heyra aþ þinū ouinum/ þat eckirt hialprædi heþer hañ aþ sinum Gudi Psalmo. iij. þa skalltu þo ecki lata þat sama skelþna þig/ oc eigi aþ vpp teckinum hætti þra at huerþa/ helldr kalla þu iaþnan/ Jesus son Saundz miskunna þu mier/ Eñ kalla bædi med hiartano oc muninum/ z bid hñ at hiñazt sinar

miskunn

miskunnsemdar/ oc mun hañ þa bœnheyra þig/ swo sem hañ bœnheyrdi eirnin þnañ hiñ blinda mañ.

Sunnudagiñ Fyrstañ a langa Fausto/ Gudzspiallit.

aMatthei iiij. Capitula.

Þa var Jesus leiddur aþ heilo/ gum Anda a eydimorck/ vpp a þat hañ þreistadur yrdi aþ Diofflinum/ Og þa hañ hafdi fastat i fiorutiger daga/ oc fiorutiger natta/ hungradi hñ/ Og freis/ tariñ gieck tiſl hans oc sagdi/ Ef at þu ert sonur Gudz/ þa seig þu/ at steinar þessir verdi at braudiñ/ Huerium hñ suaradi oc sagdi/ Skrifat er/ þ madrin lifir ecki aþ einusaman braudi/ helldur vt aþ sier hueriu ordi/ þuí sem þraañ geingur aþ Gudz muñe.

Þa flutti Diofullin hañ med sier i borgina helgu/ oc setti hñ vpp a musteriſins bustina/ oc sagdi tiſl hans/ Ef at þu ert Gudz sonur/ fleyg þier hier ofan aþ/ þuiat skrifat er/ At hañ mun bioda sinum Einglum vm þig/ oc þ a hondum bere þ þig/ swo at þu steytir ecki fot þin vid steine. Eñ Jesus sagdi tiſl

Marci.1. Luce 4.

Psalm.9.

di tijl hans aptur/ skripat er/ At eigi skalltu
Deut. 6. preista Drottin Gud thin.

Og enn aptur thlutti Diofullin hann med sier vpp a eitt opt hatt thiall/ oc syndi hann aull riki veralldarinnar/ oc thra dyrd/ oc sagdi tijl hans/ Allt thetta man eg gefua thier/ ef at thu fellur thrann/ oc tijlbidur mig/ Tha sagdi Jesus tijl hans/ Far i burt thu Andskoti/ thui at skripat er. Drottin Gud thin skalltu tijl bidia/ og honum einum thiona/ Tha forlict Diof ullin hann/ oc Siatu thar Einglar komu tijl hans/ oc thionudu honum.

I Inne haulld thessa Gudzspiallzins.

Ⱦ Eins oc th skiedi vt af godum thaudursins vilia/ at Christur væri leiddur a eydi mork/ vpp a that hann preistadur yrdi af Diofinum/ lika swo er th oc eirnn godur thaudursins vilie/ ef at vier verdum preistader er/ thuiat hann var leiddur af heilogum Anda a eydi mork/ swo at thu siaer/ at that huat hellst ed thar giordizt/ tha væri th giort vt af thaudursins godum vilia.

Enn tyrir tweggia hluta saker verdur hann preistadur/ Fyrst at hann gangi thui reidubunare tijl Gudzspialligs embættis/ huert hellst th med uicklum opsocknum samlagat er/ thar nærst that hann audsyndi sina

sinā sigurliīning/ þa eð hañ atti vr at bera/ aþ þm
yþuerbugudum Andskota/ þ hum væri oc vor sigur-
liīning/ Swo sem hañ seiger i Johannis Gudzspi- Joha
ollum/ Verit hrausker/ eg hefi heimiñ yþuerunnit.

Þa þreistingina sem fyrst lockar oc teyger tijl vantruariñar/ oc sidan þar nærst tijl oþneytzlunnar/ hana yþuerniañ hañ swo/ at hañ sagdi manniñ ecki lijþua aþ einu saman brædi/ helldur aþ sierhuerium þui ordi/ sem þramñgeingur aþ Gudz munne/ Huer grein þat tekin er vt aþ Langmals bokiñe Deutronomium: Og þa þreisting/ med huerre hañ vard eggiadur at at þreista Gudz/ hana yþuerniañ hañ med sama moti/ þui þa eð hañ var settur vpp a bust musterisins/ oc med þessum ordum a eggiadur/ þ hañ skylldi þleygia sier þar oþan aþ/ At sinum Enginn baud hañ vm hig/ þa suaradi hañ swo vt aþ ritningunum/ At elgi væri Drottins Gudz þreistanda.

Þu skallt oc merckia/ þ aller villu meñ/ at Andskotans epterdæmi greina ritningarnar helltz tijl stad þestingar siña villu doma/ eñ þat sama þo rangliga oc þalsliga/ þuiat Andskotiñ tekur hier vndan/ J þiinum vegum. Jtem t swo lika þetta/ At þu skulir ganga yþuer eitur orma oc basiliscos.

Hina þridiu þreistingina/ i huerri hañ vard a eggiadur/ med þui at hañ skylldi eignazt allañ heimiñ/ þ hñ aþneitadi þandurnum oc tijl bædi Diofulsiñ/ þa hinu somu þreistne yþuer vañ hañ swo/ at hañ med ollu i burt þra sier rak Andskotañ/ þuiat skriþat er sagdi hañ/ At Drottiñ Gud þiñ/ skallt þu tijl bida/ oc hñ einum þiona.

At ÿꝑnerunnum Andſkotanum komu Ænglar-
ner Chriſto tÿl þionuztu/ Lika ſwo eru þeir oc nalæ-
ger ollum vtuoldum/ ſwo þramt Þꝛ beriazt hꝛeyſtili-
gä i rietti tru/ Þui þar ÿꝛe verda þeir oc þionuztu
ſamliger Andar kallader i Piſtilinum tÿl Ebꝛeos.

¶ Ein Stutt vtlegging þeſsa Gudzſpiallz.

Fyrſtu verdꝛ oſs tÿlteicknat i þeſsu
heilogu Gudz Æuangelio / huꝛnleidis
Þ Chriſtur ſie leiddur aþ heilogum Anda
a eydi moꝛck/ ꝛ þreiſtadur aþ Sioþlinum
Hier med huerſu mañliga hañ ſtriddi vid Sioþul-
iñ/ oc eirnin ÿꝑnernañ þañ Andſkota/oc huernen hñ
heþer med ollu vnder ſina þætꝛ trodit/þañ hiñ griñ-
azta ouun Chriſtiña manna/ Og eþ vier alitum nu
þetta med truariñar augum/ þa reynum vier i ſañ-
leik Þ Chriſtur heþer allt þetta giꝛt oc lidit ÿꝛir voꝛ-
ar ſaker/ þuiat ecki neitt/ er Þ aþ hñ giꝛt/ huꝛt þat
er mickit eda litid/ at hañ haþui eigi þar med þionad
oſs aumum ſyndugum moñum/ Hans þreiſtaner/
hans þauſtur/hans ſiguruiñing/Ja eirnin lika ſialþ
piningin/ oc hans bitur Saude heþer oſs þionat/
ſwo ſem hañ ſialþur ſeiger i Lucas Gudzſpiollum/
Þ hañ ſic komiñ tÿl at þiona odꝛum/ eñ eigi þat hañ
liete ſier þiona/ Huar ÿꝛe eg hlyt eirnin hier i þeſsñ
ſtad/ Chriſtum ſwo ſem eina aſt giþ at medtaka/ aþ
þui at ecki alleinazta þat/ huat hañ heþer giꝛt þa er
mier veitt/helldur er eirnin lika ſialþur Chꝛiſtur mier
aþ Gudi

aþ Gudi þaudur geþiñ ꝛ veittur/ swo at hiedan i þra
sie hañ miñ/ þar med/ þ eg seue hañ sidañ mier þyre
augsyn tijl epterdæmis/ swo eg take miñ kross a mig
oc epterþylge hans þotspornum/ J hinum þyra Pist-
le odrum cap. seiger S. Petur swo/ þat Christur sie
pindur þyrir oss latandi oss þat tijl epter dæmis/ at
þier epterþylgdut swo hans þorspornum/ Eñ nær ed
þu heyrir/ þat hañ sie vt aþ heilogum Anda leiddur
a eydi morck/vpp a þ hañ þreistadur yrdi aþ Sioþli-
num/ huar vt aþ þu skallt læra/þat vtuoldum Gudz
verdi allar þreistaner/ vt aþ godum Gudz vilia tijl
skickadar/ vpp a þ þr vidurkeñc a tijma slikrar þreist-
unar/ huers ed þr þurþua vid/ oc at þeir vt aþ þess
meire stadhelldi læri/ Gud vm hialp oc þullting at
bidia/ þuiat hueriñ sem einum kemur sin naudþurft
tijl at bidia/ swo sem þat Prophetiñ Saud i hinum
Cxx. psalmi seiger/ Ad dominum cum tribularer.ꝛc.
Tijl Drottins kalladi eg/ þa eg anaud þolda/ oc hañ
bænheyrdi mig. Jtem nær þu heyrir huersu volldug-
liga þat Christur hefer Audskotañ ypuerunnit/ oc
hans slægd oc illzku þull vicla rad/ med gudligre rit-
ning vid velle lagt/ þa skal þier tijl hugar koma swo
at þu lærir/ þat eingin þreisting meige ypuerunneñ
verda vtan alleinazta þyre Jesum Christū/ þar med
hlytur oc eirnin huer Christiligr riddare at hafa orug
gañ oc agætañ herskruda/ sem er Gudz ord þa ed hñ
skal vid Sioþuliñ i ein vige ganga Ephe. vi. Þui
huern riett mætti sa nidingur tijl min hafa/ þo at eg
i þreistinguñe være med ongu odru suerdi vopnadur
eñ medur þre ciñe grein gudligrar ritningar i rietre

Gud
lie er
vier
þreis

tru medtekiñe/ Verit hrauſter/ eg hefui heimiñ yfir-
neruñit/ Eñ fo vilium vier yfuerſkoda/ med hueriñ
viela krokū freiſtingaña/ fat Andſkotiñ hefer Chriſ-
to a raſer veitt.

ſins a
ſia oc

J fyrſtu / veiter hañ hñ atrœdi/ med ſorg oc
bukſins ahyggiu/ ꝛ fh ſama giorir hañ vt af ecki alli-
tille ſlægduitzku/ fuiat fwo ſeiger hañ/ Eſat fu ert
Sonur Gudz/ fa ſeig fu/ at ſteinar feſser verdi at
hraudum/ fui fwo marger ſem riettruader eru/ feir
nega Gudz ſyner kallazt Geneſis vj. Eñ Andſkotiñ
vill nu fwo mickit ſeigia/ Ef at fu ert Gudz ſonur/
fwo ſem fu hroſar fig vera/ huar er nu fa hans vm-
hyggia fyre fier? fui fœrir hañ fier nu ecki mat oc
dryck? oc adrar liſfſins naudfurfter? Huat meinar
fu fat Gudi fieke nu vert vm fig? eigi ber hñ allit-
la a hyggiu fyre fier? bidtu fangat tīl ed fier kenur
feit kras i muñ/ Og med feſsu moti aſtundadi And-
ſkotiñ at fraſinua Chriſto af fui trunadar trauſti ſem
hañ hafdi a Gudi/ eñ at fyngia hañ med vantru/ oc
hiegomligre a hyggiu/ ef at verda mœtti/ fat hañ
gœti fwo vm talit hañ/ at hañ yfuer gœfi Gud/ eñ
gior ſier magañ at Afgudi/ Eñ huat giorir Chriſti
niñi hier tīl? feſsum Siofulligum iñblæſtre gefur hañ
kotā eckirt rum/ helldur bliſfur hañ orugglega ſtadfaſti
vti fui a trunadar trauſti/ ſem hañ hafdi af ſinum
himneſka faudur medtekit/ oc ſeiger/ fat madriñ
s. liſfue ecki alleinazta af braudino / helldur af ſier
huerin fui ordi/ ſem fræmgeingur af Gudz muñe/
ſem villdi hañ fwo ſeigia/ Vœr ed vier hofum viſter
nogar / fa veit eg vel/ fh vier verdum vt af matnum
at liſfua/

at lyþna/Eñ þ sama skier þo ecki aþ braudzins alþu/ helldur Gudz ordz vegna/med hueriu þat braudit er helgat/oc kraptur verdur gefiñ tyl at sedia mennina. Eñ huar eckirt brand er fyrehondum/ þat er at skilia engiñ matur eda lutill/ þa hliotum vier fyre Gudz ord at lyþna/ Og huar ed truan a heingur sañarliga Gudz ordi/ þar hlytur oc eirnin vm syder noglig þædzla at koma/ skylldi hun z aþ himne opan koma/ lika sem þat himna miol er þordum daga var gefit Jraels sonum a eydimorcku/ siaþu pañiñ ypperunnar nur Christur nu Andskotañ/ oc þat sama oss tyl hugsgunar/ swo at þa nær ed vier rotum i þuilikar freistaner/ þ vantruan Drottne ecki ypper oss/ helldur þ vier setium þetta Christz epterdæmi fyrir oss/ þat ed med swo morgum Gudz fyreheitum styrckt oc stadfest er/medur hueriñ þ hiñe skadsamliguztu buksins ahyggiu er mætanda/ oc ypperuiñum swo oc vnderfætur trodum/ þañ illzku pullañ Andskota med aull sin viela rad.

At freista Gudz.

J añare grein a stundadi Diofullin/ at vmtelia swo Christum/ þ hañ freistadi Gudz/ oc skylldi fleygia sier at naudsyna lausu opan aþ Mustierino/ eñ swo þat hañ giordi þessa freistne þui þægeligre/ tyl leider hañ ritningina/ eñ þ sama þo falsligaña/ ep at swo mætti verda/ þat hañ med einhuerin moti gæti Christum i slikri ypperlite oc sanda klædnadi o stodugañ giort oc ypperuñit/ swo at hañ bryte a moti Gudz ordum/ Eñ merck nu vel/ þat Diofullin þer ecki a eiñ veg at moñum þorfang at giora/ oc med þui hañ er þusundfalldligur viela smidur/ þa hefer

hann eirnin þusund vegu til þess/ oss a hlaup oc vm-
satur at veita/ þuiat hann veit gioRst i huerium hlut
vier erum sem veykazter/ teckzt hm̃ ecki a ein veg/ þa
þreistar hann japnsuart a annan/ þuiat hm̃ likar sem bezt
voR fyredæming oc o gæfua/ Og med þui hann gat
ecki teygt Christum þar til/ þ hann dyRckadi Magann.
fyRir Afgud/ þa peinckti hann at þetta viela rad skyll-
di hm̃ ecki mistakazt/at hann þeinge vntalit hann s°/þ
hann þreistadi Gudz/ þar fyRe setti hann hm̃ oc vpp a
bust Mustierisins/ swo seigiande/ Ef þu ert Gudz
sonR/ þa þleyg þu þier hier opan af/ þuiat skrifat er/
þat sinum Einglum baud hann vm þig/ z a hondum
sal.90. bæri þR þig/ swo at þu steyttir ecki got þinn vid steine/
En huar fyRe skilur andskotin þat vndan/ at þR skulu
vardueita þig i ollum þinum vegum/ Af þui at þat
var hm̃ a moti/ oc syndizt ecki þar til hentugt vera
sem hann hafdi a fRomat/ Huar fyRe ed Christur mæ-
tir hm̃ eirnin med þesshattar andsuare/ oc seiger/þar
Deut.6. er eirnin skrifat/ At eigi skallu þreista Drottins
Gudz hins/ sem villde hann swo seigia/Gud hm̃ vern
dar sina volldugligann/ oc ecki helldur yfuer gefur
hann þa i neinn a naud/ hefer oc eirnin sem þu seiger
sinum Einglum bodit/ at þR/ ecki/ einazta yfuer mi-
er vmsion hefdi/ helldur eirnin yfuer ollum vtuol-
dnm/ swo at þeir mættu an allrar a steytingar ganga.
Huar fyRe skyllda eg þleygia meir vt a vatnit/ ef eg
gæti a bin edur skipi yfuerfarit/swo z lika hier/huar
fyRe skyllda eg steypa mier opan af Mnstierino/ oc
Eccles.3. gefua mig vti þa haska semd/ nær ed eg hefda stiga
oc kynne swo opan at koma/ þui huer hann elskar haska-

semina

semina (seiger hiñ vise madr) sa mun glatazt i hen-
ne/ Sianu/ þañiñ verdur nu aptur at nyu andsko-
tiñ yþueruñiñ ap Christo/ oc þ sama med eigi e skyrñ
skilrikium ritnungariñar/ med þm hañ o nyter And-
skotans sagner/ z i sialþs hans kiapta/ nidur keyrir/
Eñ vier sk ulum vita þetta giort vera oss til lærdoms
swo at vier lærum med sama skiale Andskotañ at yþ-
ueruiña nær ed swo giordizt þaurþ til.

J þridiu grein lætur andskotiñ eñ ecki ap/hell-
dur þlytur hañ med sier vpp a eitt miog opur hatt
þiall/ oc syner hñ þar aull riki veralldariñar/ oc þra
þrydi/z seiger til hans/ Allt þetta þa vil eg gefa þier
ep at þu þrañ þellur oc tilbidur mig/ Og vt ap þes-
sari grein lærñ vier nu þ Sioþulliñ sie þessa heims Sioþu
herra oc hopdingic/ swo sem þ Christur kallar hñ eir- iñ er he.
nin Johannis xij. cap: Swo oc lika aller þr/ sem a oc hop-
heingia veralldligum oc þorgeingiligum hlutum/ oc gé uera
ecki eru deydder þra heimsins illzku girndñ/ þa heyra dariña
ecki til Christz rikis/ helldur til Sioþulsins rikis/
þui at allt þ/ a huert eg set mitt traust oc trunad/ oc
eg elska þramar meir eñ Gud/ þat sama er visuliga
minn sialþs eiginligur Apgud/ Ep at mitt hiarta
gedþocknazt sialfu sier/ oc hnigur til metorda/ sæl-
lipnis/ rikidœmis/ oc þessa heims mackt ar/ þa eru
þessir sonu hluter miñ Apgud/oc i þm þa gopga eg
Sioþuliñ/ Ja eg man eñ seigia þ meira er/ep eg væ-
ra eirnin hid ytra i maña anglite þrounur/ oc riettper-
dugur/ oc ep at eg reiknade mier þañ sama þrouleik
til þess rieitlætis sem þyre Gudi er/ þa væri slikur
riettperdugleike miñ Apgud/ swo sem þat Esaias

ie. 2. ſeiger. Opera manuum ſuarum adorauerunt/Verck
ſin ſiña handa/ hapa þr tylbedit/ Og lika ſem Au
guſtinus hañ ſeiger. Deus meus/ amor meus/huat
eg elſka/ þat er miñ Gud/ Eñ at elſka ſkepnuñar þra
mar meir eñ Gud/ huat er þat annat/ eñ at tyl bidia
Dioþuliñ/ Eñ hefr nu huerſu miog þ Chriſto miſli
kar þuilik ſkurgoda dyrckan oc gud laſtan/ Far i burt
þu Andſkoti ſeiger hañ/ ſlikur þiñ iñblaſtur er god
þuſu hugſkoti med ongu moti lidandi þuiat ſwo er
ut. 6. ſkrifat/ Drottiñ Gud þiñ ſkalltu tylbidia oc hñ ei
num þiona/ Siaþu/ med þeſsum hætti verdur and
ſkotiñ nu i þridia ſiñe ypueruñiñ/ z af Chriſto a þlot
ta rekiñ/ alleinaſta medur Gudz ordi/ Lika ſem þat
vier hliotum nu fyre Chriſtum allar þreiſtaner/ hei
miñ/Syndina/ Daudañ/ Dioþuliñ oc heluite ypuer
at viña/ s° lika hliotum vier eirnin medur Gudz ordi
vel bryniader oc mentader at vera/huar iñe þ oſs ver
dur/ hialpar oc pulltings fyre heitid/ i Drottne voru
Jeſu Chriſto/ Eñ ef vier erum ecki bryniader medur
þeſsu ſuerdi andarins/ ſem er Gudz ord/þa leidir hñ
oſs jafnſnart/ vtan alla duol af riettum veige/ þan
gat tyl ed hañ getur veitt oſs oc a netiad i ſiñe viela
ſnoru/ ſwo at vier þaum varla nockurn tyma þadan
vt komizt/ J þra hueriu vondu/ Þat Gud þader ſial
fur/ vt af ſiñe o vm rædanligre milldi oc muſkuñs
ſenni/ þa virdizt at vernda oſs oc vardueita/
fyrer arnan ſins eingetna ſonar Drot
tins vors Jheſu Chriſti
A M E N.

Sunnudas

Sunnudagin annan
A langa Fausto/ Gudzspiallit
Matthei xv. Capitula.

OG Jhesus gieck vt þadan/ oc þar burt í landzalþur Tyro oc Sidonis/ Og sia þu/ þat Chanverſk kona gieck vt af þm ſomum takmorckum/ kalladi oc ſagdi tíl hans/ O Drottin/ ſonur Daudz miſkuña þu mier/ mín dotter kuelzt af Dioflinum/ Dañ ſuaradi heñe ongu orði/ Og hans Lærisueinar geingu tíl hans/ badu hañ oc ſogdu / Lattu hana fara / af þui hun kallar epter oſs/ Eñ hañ ſuaradi/ oc ſagdi/ Eg em eigi ſendur/ nema tíl þeirra þadra ſauda af huſe Iſracls/ Eñ hun kom oc tíllbad hañ/ ſeigiande/ hialpa þu mier Drottin/ Dañ ſuaradi/ oc ſagdi/ Ecki er gott at taka braudit barnanna/ oc at kaſta þui fyre hundana/ Eñ hun ſagdi/ ſatt er þat herra/ Eñ þo eta hundarner af molum þeim ſem detta af bordum drottna ſina. Þa ſuaradi Jeſus/ oc ſagdi tíl hennar/ O þu kona mickel er trua þin/ verdi þier ſwo ſem þu vilt/

Og a

Og a þeirre somu stundu/ vard hennar dotter heilbrigd.

¶ Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Eitt merckiligt truariñar epterdæmi þa hefer þu hier af þessari Channerskre konu/ þuiat hun trueer ecki at eins Christo/ helldur medkenner hun eirnin agætligaña huer hañ sie.

Fyrst þa skalltu hugleida vel hennar jatning/ þuiat Christum kallar hun Drottiñ/ oc Sauidz son/ Drotteñ er hañ i þui/ sem guddominum tilheyrer/ oc þaudurnum i ollu sam jafn/ huort þu sier/ at þat er i hans tignar velldi/ hans mackt/ heilagleik/ eda riettlæti/ Eñ i þui sem holldguniñe z mañdominum tilheyrer/ þa er hañ Sauidz sonur/ þuiat vt af Mariu meyiu tok hñ holldligañ likam a sig/ þic sem sannarliga var vt af sleckti Sauidz/ þm ed hañ var fyre heitiñ/ Og giordi sig at boluan fyrir oss/ med huerri þat vier verdum vt af boluaniñe frelsader/ Huer grein þ motstadlig er/ þm twiskirdum villu monnum.

Þu skallt med jafnade merckia/ þat sueþn orar þra Anabaptisti vt af Christo/ þ hañ skuli ecki holldgan tekit hafua af meyiuñe/ verda s° opt yfirunner/ sem þ hañ verdur Sauidz son kalladur.

Nu þulik trua/ hueria vier med riettu megum lofua a þessari Channerskre konu/ huert plagar hun at flyia i freistingunum: Til Jesu Christz/ Huar

her hun

ber hun hier þrãm: huort verdleik sína vercka: þiar-
re er þui huat þa: Hun treystir alleinazta vpp a god
girne vors herra Jesu Christi/ huerri þ hun eirnin s°
þast treysier/ at hun giorir eigi neina minning sína
vercka helldur seiger hun O þu Drottin sonur Da-
uidz/ miskuña þu mier/ Nu heyrir þu hina Chanuer-
sku konu eigi treysta sinum verckum/ helldur miskũ
seme vors Drottins Jhesu Christi/ Huerrar epter-
dæmi ed vier skulum eirnin i þæna akallino epter þyl-
gia/ eþ at vier vilium þat audlazt/ huat vier bidium.

Christur i þyrstu þa ed þessi Chanuersk kona
hun beidde hañ/ Suaradi hañ henne ongu orði/ swo
þ Lærisueinana aumkadi þ hennar vegna/ oc beiddu
þyrir hana/ Eñ huert andsuar þeingu þr: Eg em
eigi sendur (sagdi hañ) nema til þortapadra sauda
aþ huse Israels. Truanda er þu/ þ þessi ræda haþ-
ui miog angrat þa þatækn konu/ eñ þo auruænte
hun sier ecki at helldur/ Og þiell þrãm þyre þætur
Christi/ bidiandi hañ eñ at nyin þullrings/ Huar
hun verdur eñ aptur miog hardliga atalin/ med þui
ed hẽne vard til hundaña samiaþnat/ huerium eigi
hæþdi at geþua braudit barnanna/ atsoñu þa medkẽ-
ner hun sig eina hundtik vera/ eñ bidur þo/ at sier-
skuli eirnin geþazt/ huat hundunum geþit verdur aþ
borðum drottna þra.

Þessa somu tru virder Christur swo mickils/
þ hañ vard jaþnsnart vm taliñ oc seiger til hennar
Verði hier epter þui ed þu villt/ Aþ hueriu þu skalt
merckia/ þat ein riett trua audlazt þlest allt aþ Gudi/
swo þramt hun lætur eigi aþ at bidia.

Ein

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

Epterdæmi truarñar oc kallanar heilagra manna þioña.

Fyrst þa setur oss þetta Gudzspiall þyrir eitt truarinnar epterdæmi / a þessari Chanuerskre konu/ oc tyl teicknar þar med/ þat heidnar þioder skylldu eirnin kalladar verda/ tyl þulikrar truariñar jatningar/ Eñ ein sañ oc riettþerdug trua/ er eckirt añat/ eñ at medkenna/ þ Jesus Christur sie Drottiñ oc Sauidz sonur/ Eþ at eg medkenne hañ nu þyre Drotteñ/ þa true eg eirnin/ þ hañ sie at natturu sonur Gudz/ Ja sialfur Gud/ Swo oc lika þ Gud vor himneskur þader vilie i ongum odrum/ vtan alleinazta i þessum Christo Jesu/ medkendur vera/ lika sem þat hañ sialfur seiger. Johannis xiiij. cap. tyl Pilippo/ Huer ed mig sier/ Sa sier oc eirnin þauduriñ/ Og med þessñ hætti at kalla Christum eiñ Drottiñ/ er ecki swo auduelligur hlutur sem þat heimenum synizt/ helldur er þ i sañleik verckan heilagz Anda/ Swo sem S. Paull hañ seiger/ þat eingeñ kuñe at kalla Jesum Drotteñ/ nema þyre heilagañ Anda/ Eñ nær eg medkenne Christum þyre Sauidz son/ þa hlyt eg eirnin at trua/ þ hañ hafui miña vegna komit i þeñan heim/ oc þ hañ sie/ medur ollum sinum audæfum/ verdleik/ pisl/ oc dauda mier veittur/ swo at eg alleinazta þyre hañ/ þrelsadur prasyndunñ/ mætti verda sonur oc erfuinge allra Gudz andæfa/ Huat er klarliga vtuisa þau þyre heit sem Abraham oc Sauid eru skied/ þulika tru hafdi oc þesse

1 Cor. 12.

Gene. 22. Psalm. 131.

þessi hin Chanuerska kona/ þo at hun hefdi hana ecki af sialfre sier tíl/ helldur af þui hun hafdi heyrt sagt vt af Christo/ oc af þre saugu saugn þieck hun rietta tru/ Fyrst þa medkennir hun Christum at vera Drottin/ sa mattugur væri/ med þui hañ er Gud/ at þrelsa hennar dottur/ swo at hun kneldizt ecki af Dioflinum/ þar nærst medkennir hun Christum eirnin at vera Sanidz son/ sa er komin væri i þennañ heim/ tíl þess at veita ollum hialp oc fulltyng/ þar fyre setur hun oc allt sitt traust vpp a hañ/ lika sem a hañ/ sem bædi vilie oc geti hialpat/ Eda huar fyre skylldi hun elligar hafa fylgt/ oc kallat s° pregt epter hm̃/ ef at hun hefdi ecki þessu truat? Vissiliga þa hlytur þessi kona at hafa haft eitt sañarligt oc riettferdugt trunadar traust a Christo/ oc at hafa vænt sier mickils godz vt af hm̃/ Og i skaunu male at skyra/ þa var ein riett trua þar nalæg/ oc þ kallan heidiña þioda tíl truariñar/ hlaut þar med at tíltreick nazt/ hueriar ed eirnin attu i trnarunnar sampielag, at koma.

I annare grein/ epter fylger nu/ huer at sie natura oc eiginleike riettrar truar/ einckum þessi/ þat hun i naudþurft oc freistungum huergi añarstadar nar ar leitar sier hialpar oc fulltings/ vtan hia Gudi fyre Jhesum Christum/ þuiat truan/ af huerri adur er sagt/ þreyngir konunne tíl/ þat hun med flyte fylgde Christo epter/ hm̃ at tia sina naudþurft/ oc at bidia hñ hialpar ok fulltings/ Eñ huat giorir Christur hier tíl? Ecki mislikar hm̃ tru konunnar/ sierdeilis med þui at hun var eigi af Jsracls dætrum/ helldur ein heidin

Truarin nar art leitar natt

heidín kuiña/ Aþ þui hañ villdi oc leida heidnar þioder til sins Sauda huss/ Johannis x. Eñ þo/ swo at tru konuñar reyndizt/ oc vrdi þess virduligre/ þa þeiger Christur vid hiñe þyrstu bon/ oc suarar ongu ordi/ Huat meinar þu/ at þessari konu haþui þa i hug verit? eda truer þu ecki þ hun haþui miog harm þrungin verit? Eñ þo miñizt hun a þ/ at hun haþdi heyrt godgirne Christz aþ swo morgum lopada/ oc eigi vorn henne þær velgiorder vr miñe lidnar/ sem hañ haþdi vida/ oc allzstadar monnum veittar/ þar þyrr geingur hun ecki vid hid þyrsta nei kuædit i burtaurnænter oc eigi heilsu giaþar siñar dottur/ helldur bidleikar hun vid oc vænter epter godu andsuare. Þess a mille ganga Postularner til hans bidia þyrr hana/ oc seigia/ Lauardur lattu hana i burtu þara/ aþ þui hun kallar epter oss/ Eñ huar giorir Christur nu til? huort lætur hañ konuna stragz þa sina bæn? nei/ helldur synizt þ eñ nu i þun sama orskurdi standa/ at ollum skylldi þ þickia/ sem villdi hñ ecki neina hialp veita. Eñ huar þyrr alitum vier ecki / huert andsuar ed hañ gaþ/ Eg em eigi sendur (seiger hñ) nema til þortapadra Sauda aþ husi Iracls/ Vt aþ þessum ordum þa synizt sem vilie hañ med nockru moti þ swo alyckta/ at eigi hæþu/ þ þessari heidiñe Chanuerskre konu sie nein hialp veitt/ Med þui hañ sie ecki sendur/ nema til þortapadra Sauda aþ husi Iracls/ Og þetta andsuar er at ypueruarpi/ micklu hardligra/ eñ su hin þyrre þognin var/ Eñ þo aurnænter þessi kona sier ecki/ helldur swo sem þat hun treysti algiorliga vpp a Christz godgirne/ z lide ecki þ henne

henne skule þar þra snuit verda/ aþ þui vill hun oc ecki tíl einska Christo stund nie stad/ nær ed hañ skule henne hialpa/ verandi o eguablandin i vonũe þat hañ mundi seneliga sier hialp veita/ þo at hañ tiedi Gudi er sig nockut swo bystañ oc o þydann i male/ Ẽñ þar hnorcki sy þyre lætur hun ecki aþ/ helldur geingur þar þramm at/ tiãde stũ oc þellur hm̃ tíl þota/ oc seiger/ Drottiñ hialpa þu nie stadur mier/ Ẽñ huat skier? Christur hañ stendur ecki alleinazta þastur a sinu þyrra atknædi/ helldr þar at auk/ þa kallar hañ hana hnudnk/ swo sem at væri hun eigi verdug/ þ hun skylldi teliazt a medal siña sanda. Og i sañleik þa er þesi þreistan nogu stor oc mickil/ Og þr sem med sama hætti verda þreistader/ þr hliota at hapa orugga tru z sterckliga at stadþestazt i þre hiñe sonu/ eþ at þr skulu hier ecki i hugar vil eda misþop þalla/ Ẽñ huat giorir nu þesse kuinna? hun med keñer hugarlatliga/ at Christur hapui riettiliga talat/ einckum þ hun sie hundnk oc ein syndug kuinna/ bidur oc ecki þess/ þ braudit sie tekit þra bornunum/ oc henne gepit/ helldur þ hun mætti at eins niota molaña/ swo sem þ hundarner þau aþ bordum siña lanar Drottna/ sem at segdi hun swo/ Miñ kærazte herra/ eþ at þu villt mina sialþs persoun/ min verck/ mina verdleika/ ja minar synder a lita/ þa veit eg vel/ þat mier mun eingin hialp skie aþ þier/ Sier at auk þa er mier eigi o kuñigt/ þ eg mun eigi teliazt medal Gudz barna/ Ẽñ þo ecki at sijdur þa bid eg oc bigera þina godgirne/ nad/ oc mistuñsemi/ beidande oc gratbrænandi at þu vilier þyre þina o vm rædiliga milldi/ lita tíl min aumrar kuinnu/ oc veita mier huggan

Stodugleike konar.

hærmþrungiñe/ ꝛ þ at þꝛelſa dottur mina þra Sioþ-
linum/ Og med þui eg kañ ecki med neinum minum
verdleikum/ þetta at þoꝛþiena/ þa bid eg þig þo at
þu þyꝛir dyꝛdar ſaker þins naþns/ vilier veita mier
miſkunn þina/ Siaþu/ þar er nu hugargæꝛzka Chriſtz
Jeſu yþueruñin/ ſº hũ þær eigi leingur bundizt/ oc
hlytur nu/ at tia oc audſyna þeſsari veſalings konu
ſitt aſtudligt hiarta/ þui ſwo ſeiger hañ/ O þu kona
mickil er trua þin/ verdi þier epter þui ed þu villt.
Slickt hid ſama giorði eirnin Joſeph a Ægipta landi
Gene. 45. þañ tũd hñ haþdi nu leingi tiad ſig byſtañ ꝛ harduð-
igañ ſinum bꝛæðꝛum/ þa ſagdi hñ þo at ſidurſtu tũl
þꝛa med gratandi tarum/ Ég em bꝛoder ydar Joſeph
hꝛæðizt þier ecki ꝛc̃. hier vt aþ lærum vier/ þ Gud
Gud hialp- vilie viſeiligaña i allri naudþurfft oc þꝛeiſtingum
ar i allri hialp veita/ oc þo at hañ ſumtũdis late vm ſtundar
naudſyn. ſaker þreſt a ſinu þulltinge/ þa giorir hañ þ ſama at
eins þar þyꝛc/ at vier ſkulum epter art oc veniu tru-
arinnar/ alleinazta i hia hm̃ at leita hialpar ꝛ huggu-
nar/ ꝛ ecki þyrr aþlata hañ at bidia/ eñ þ vier verdum
bænheyrder.

Kærleik- Jþridiu grein verdur oſs i þeſsu Gudzſpialle
ſins epter þyꝛc ſett eitt kærleikſins epterdæmi/ huer ed ecki ſpyr
dæmi. epter ſiñe ſialfs/ helldur epter naungſins nyttſeme/
hueria ed hañ oc ſtundar aþ ollum hug at þoꝛauka/
Eñ þetta hid ſama giorir nu i þrenſtalagi moder þeſ
ſarar ſtulku/ med þui hun vnderuſar Chriſto med
myckl um grata oc tarþaullum a naud ſiñar dottur/
bidur eigi a adꝛaleid þullings/ eñ ſwo ſem þat væri
hun ſialf kualin aþ Sioþlinum/ Og med þeſsu moti

vppþyl-

ppþyllir hun þat bodorð hins sæla Pauls Postula Ephe. 3.
ar hañ seiger/ Þier þorelldar elstit ydar born/ Þar
med siaum vier oc eirnin þetta hid sama kærleiksins
epterdæmi aþ Postulunum/ i þui þ þr swo innneliga
bidia þyre þessa konu/ z þ hepdi þm nærsta þeckt ves 5
rit/ at hun hepdi stragr med þyrsta aþ Christo bæns
heyrd verit/ Eñ þ skalltu merckia/ at hier i þessum
stad/ þa bidur lyþuandi þyre odrum lyþuanda/ swo
at þu kunnir þa at varazt/ sem hier vt ap vilia sañ Fyrebeidz
prophua akallan þrañlidiña heilagra maña/ Senne la lyþuan
liga þa verdurþ ni eigi neitad/ þ Postularner hapue di heilag
þyre þessa ri konu bedit/ Eñ þ sama skiedi a þra lyþ ra maña.
dogum/ oc ecki epter þra andlat/ Eñ huer hefer þier
nockurn tyma þyrebodit/ at þu skuler ecki bidia þyre
þinum sam Christnum naunga/ eda þ þu skylder ec 15
ki annazt hans naudþurft? Eda krepnum vier ecki
alla tyma þessara vercka/ oc seigium þau alleinazta
god z Christilig vera? Ja truan z kærleikrin/er gior
uallt inne halld þess Gudzspiallzins lærdoms/ sem
vier predikum/ Þar med vitum vier eirnin/ at sa hefr 20
er eigi skraukuat/sem þar seiger/ Þat a þessum twei
mur bodordum heinge allt Laugmalit oc Spameñs
urner/ Suar þyre þ huer sem ein Christin madur skal
vita/ at truan getur ecki stadit/ an kærleiksins/oc þra
vercka sem riettri tru skulu epterþylgia/ oc vier ernm 25
skylduger naunganum at veita/ eñ ef at þau ep
terþylgia henne ecki/ þa er þ ein Sand trua/
swo sem hin heilage Jacobus seiger
i odrum Capitula.

Þridia Sunnudaga langa Fausto/ Gudzspiallit.

Luce vj. Capitula.

OG Jesus hañ rak vt Dioßul/ aß þeim sem mallaus var/ Og þa er Dioßullinn var vt rekiñ taladi hiñ mallause/ oc folkit vndradizt þat/ Eñ nockrer vr aß þm sogdu/ At þyrir Beelzebub dioßla hoßdingia/ þa drißur hañ Dioßlana vt/ Og adrer freistudu hans/ oc socktu aß hiñ epter teickne aß himne opan/ Eñ sem hñ sa þra hugyaner sagdi hañ tíl þra. Huert riki sem i sialfu sier er sundur þyckt/ þat mun eydazt/ oc huert hus mun yfuer añat hrapa/ Eñ ef Andskotiñ er oc i sialfum sier sundurþyckur/ huernen ma hans riki þa standazt/ fyrst þier seigit mig fyre Beelzebub reka vt Dioßlana/ Eñ ef eg a fyre Beelzebub vt at reka Dioßlana/ fyre huern verda þr þa aß ydrum sonum vtrekner: Þar fyre verda þr oc ydrer domendur/ Eñ ef eg rek vt Dioßla medur Gudz fingre/ Sennelíga kemur þa Gudz riki tíl ydar.

Nær ed

Nær ed sterckur heruopnadur vardueiter sitt andyre/ þa er allt med makhuat hañ a/ Eñ eþ annar hñ yþuer sterckare kemur/ yþueruiñur hañ/ oc þletter hañ ollum herklæd-um/ a huer ed hañ treysti/ oc i sundurskipter swo hans herþange/ Huer hañ er eigi med-mier/ sa er a moti mier/ oc huer hañ saman-saþnar ecki med mier/ sa i sundur dreiþuer.

Nær ed o hreiñ andi/ þer vt aþ manni-num/ raþar hñ vm þurra stadi/ leitar at huild oc þinnur ecki/ þa seiger hñ/ Eg vil huerþua aptur i hus mitt/ huadan eg þor vt/ Og þa hañ kemur/ þinnur hañ þat med soplimum hreinsat/ Og þa þer hañ oc tekur med sier/ siau adra anda sier verre/ oc sem þeir eru iñ-komner/ byggia hr þar/ oc verdur swo þess manz hid sidazta/ verra hinu fyrra.

Eñ þat skiedi þa hañ talade þetta/ at kona nockr vt aþ þolkino hoþ vpp sina raust/ oc sagdi til hans/ Sæll er sa kuidur/ sem þig bar/ oc þau briost ed þu mylkter/ Eñ hñ sagdi/ Huat vm þat/ Sæler eru þeir sem heyra Gudz ord/ oc vardueita þat.

Pridia Suñudag

ℑ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Medur jardteickna giordum hefer Christr samlagat truna oc mackrina sinn ordi/ þuiat ecki hefdi swo fyrelitin manz persona/ oc swo litils virtur lærdomur/ matt ap monnum lopadur verda/ vtan þ s^o kroptug teickn/ hefdi þar tijl laugd verit/ Huar vt ap þ Postulunum vard oc mackt gefin tijl at giora Jardteickner.

Ep at eiñhuern fyser at vita þa hinn andligu meiningina/ þa er huer sa mallaus/ sem i vantrunadi er halldiñ/ þuiat hañ kañ huorcki at jata/ nie at medkenna sañleikiñ/ Nema þ Christur hlutskipte hier vorre tungu þre astgiop/ annars þa hrosum vier vesaler Christiligre jatningu tijl porgefins.

Flester vorn þr hier sem tijl reicknudu þ Siopsla hopdingianum/ þuert i mote samuitzkunne/ huat er þr skylldu gudligre mackt tijl reicknat hapa/ oc þ sama er at syndga a moti heilogum Anda/ nema at þu medkenner sonn synd/ ℨ snuizt aptur a rietta gotu.

Flester ap þm æsktu annars teickns/ oc lietu sier ecki þ nægia sem þa giordi hañ/ Eñ swo teickns at leita þ sama heyrir hordoms kynslod tijl/ Swo sem eñ i odrum stad verdur vottad.

Þr sem i þessa dags Gudzspialle leitudu teickns/ hapa eckirt andsuar þeingit/ Og swo mulbatt hñ þa sonnu Gudlastara/ at þr pordu ecki eins at mægta i mote hans skilrikium/ Eñ þetta hid sama hnat hier giordizt

giordizt vel at vardueita/ er nærsta nyttsamligt.

Fyrst/ þa tül leider hañ sitt skilrike/ vt aþ eiñe almenneligre alycktan/ oc þ sama med þessum hætti/ Eþ at andskotans riki væri sundurþyckt/ þa mætti þ truanligt þickia/ at eg munda þyrie Beelzebub Dioplana vt reka/ Eñ þyrst þetta riki er nu ecki sundrþyckt/ þar þyrie þa seige þier rangligaña/ þat eg þyrie Beelzebub vtreke Diopiana.

J annare grein/ þa tekur hañ aþ sama tül eþne sitt skilrike/ oc þ med þessu moti/ Nær ed syuer ydrer (hueria eg vtualdi mier tül Postula) vtreka nu Diopiana/ þa seige þier/ at huat helltz ed þar giorizt/ þa verdi þ allt aþ gudligum krapti oc mætti/ Huar þyrie lasti þier þ þa a mier? sem þier lopuit a ydrum sonum? Senneliga þar mun koma ed þr munu dæma ydur/ þyrie þ ed þier sundrit mig swo sarligaña/ oc þyrie þ þier porsm..d swo uidugliga/ þ Gudz rike sem ydur verdur þrañbodit.

J þridiu grein/ tekur hañ sitt skilriki aþ einu epter dæmi/ þat andskotiñ sie swo oplugur oc mattugur swo sem annar heimsins hopdinge/ oc verdi ecki vt rekiñ/ nema aþ odrum oplugra/ Eñ þyrst hañ oplugur er nu vtrekiñ/ aþ mier hinum oplugra/ þui laste þier mig rangligaña vm þetta/ huat eg þesskonar giorre/ at eg skule þ sama þyrie Beelzebub giora.

J þiordu grein/ þa tekur hañ sitt skilrike vt aþ eiñe atkuædis alycktan/ oc þ sama med þessum hætti/ Huer hñ er ecki med mier/ sa er a moti mier/ Andskotiñ er med ollu i mote mier/ swo þ hñ girnizt allauegaña mier i hel at koma/ huat truanligt er/ þ helltz

verdi þarþyrfe/ at eg mune þat sama nockut kunna at gioꝛa/ þ snuanda væri annat huoꝛt tȳl minnar eda þaudurſins dyrdar.

Ꝛ þimtu grein/tȳl ſetur hañ þeſsum ſkilrikium eina amiñing/ lika ſem ſegdi hañ ſwo/ Þat med ordino þa verdi Andſkotñ yþuer ſtigiñ/ ꝛ hans rike med ollu þorminckat/ Huar þyrfe eþ at þier medtakit ordit þa erut þier hægliga hier epter þrȳ oc oꝛuggger þyrfe hans vm ſatrum/ Þuiat hañ bædi dæmdur oc vtreꝛkiñ/ kañ ydur ecki ſkada at gioꝛa/ Eñ eþ þier/ at hñ eitt ſiñ vtreknum/geþit at nyiu rum i ydꝛum hioꝛtum þa kemur hañ japnſnart aptur/ ſeñeliga ecki þo eiñ ſaman/ helldur heþer hañ ſier i þylge ſiau þa anda ſem mycklu verri eru eñ ſialfur hañ/ oc gioꝛir ſwo hid ſeirna verra hiuu þyrra/ Fyrfe þeſsu hliote þier allaueganna at vackta ydur vel/ ſwo þramt þier vilie et hialpliger vera.

Joh. 12. 10

Ein Stutt vtlegging þeſsa Gudzſpiallz.

Þetta hid ſama Jardteickn Chriſti/ ſem i þeſsa dags Gudzſpialle verdur minning gioꝛd/ þa er eiñ liþande lærdomur oc predikan/ Þuiat vier lærum ecki alleinaꝛta vt aþ þui/ þ Chriſtur hñ ſie godgiarn oc vinſamligur/ oc hueriꝛum manne reidubuiñ ſina hialp oc þullting at veita/ helldur oc eirnin lika þ/ at aller hluter þa ſie Dioþlinum vnder geþner/ huar ed þeſsi Chriſtꝛ verdur ecki medkenn

Chriſtz Godgirne.

medkendur/Og tijl þessarar somu medkeñingar þær
maðriñ ecki komizt/ huorcki med neinum verckum/
nie mañligre vitzku/ nema sa huern ed Gud himnes-
kur þader hañ dregur þar tijl/ swo sem at ritningin Johan
vottar/þar hun seiger/ Þat eingiñ þecki soniñ/ nema
alleinazta þaderiñ/ oc hueriñ ed þaderiñ vill þ opin-
bera/ Eñ þo hefþer Gud latid oss hier i heime nockur
þau mid/þyrfe huer ed hñ leider oss tijl þuilikrar/ kyn-
ningar Einckū sem er hans hid signada orð ꝛ heilagt
Euāgelion/ huert hñ gaf sinū syne/ at hū skylldi ken- Orðit
na oss þ/ oc þ hid sama vill hañ at ætijd verði predi-
kat i þessum heime. Hier med gefur hañ oc þyrfe þ
hid sama siñ heilagañ Anda/ Lika sem vier siaum i Acto. ij
Postulaña giorningum/ swo at huer sem þ heyrir/oc
i riettri tru medtekur/ sa þortapizt ecki/ helldur haf- Johan.
ui hñ eilijft lijf/ Og i þessari somu taulu skal eiruin
þessa dags Gudzspiallit eda jardteickнit reicknat ver
da/ i hueriu ed Christur verdur oss swo þyrfe mynda-
dur/ þ hañ sie sa/ sem vt af skærri nad ꝛ miskunnsemi
hafue þeñañ aumañ/vesalañ/ꝛ hialparlausañ mañ/
i þra Siofslinum þrelsat/ Þuiat þyrfe visst þa megum
vier vel seigia/ at þ hafui verit eiñ vesall madur/ af
þui hañ var blindur sem Mattheus hañ seiger/ þar Matt.
med þa var hñ eirnin dumbe/daufur/oc diofsul oda/
Huat er nu añat vt af þessu hinu sama lærāda/vtan
þ aller hluter þa sie Siofslinū vnder gefner/tijl huer- Andsko
ra ed Christur hñ kemur ecki? Þar i mot/ þ Andskot- iñ hlyti
iñ hliote jafnsnart i burt at ryma / nær ed Jhesus fyrfe Ch
Christr/ fyrfe sitt hid signada orð/kemr tijl vor/ Þuiat sto i bur
þar verdur snart opinbert/ Huat er Christur/ i Jo- at ryma

hannis Gudzspiollum seiger/ þat nu sie komin Sonnur þessarar veralldar/ oc at nu verdi þessa heims hoppingie vtrekin/ Huar þyre ep at vier vilium nu hluttakarar verda godgirninar Christi/ þa hliotum vier adur þyrepsann at medkenna/ þ vier sicum bædi blindir/dumbir oc dauper/þar med hliotum vier eirnin þui at trua/þ predikanin vt ap Christo sie sannarlig einckum þessi/ þ alleinazta han giore oss hælbrigda vt ap allzkyns sottum huort þær eru likamligar eda andligar/ Enn huer er sa ein ap ollum/ ep at han alitur riettiliga oc virdir sier i hiarta/ sina hinu þyre þæding/sa er ecki hliote at vidurkenna/ þ hn sie seten ap Sioplinum? Eda erum vier ecki i syndum getner oc þædder? Enn syndirnar/ huort heyra þær ecki til Sioþulsins rikis? Enn i Sioþulsins riki at vera huat er þ annat/ vtan seten oc halldin at vera ap Sioplinum? Medur sama hætti verdur eirnin at seigiazt vt ap vorum blindleika/ deyþui/ z malleyse/ Blinder erum vier/ oc siaum allzeckirt/ þ er/ at vier truum ecki med þui moti sem Abraham heper sied Christum oc hans Postula Johannis xiij. Lika swo eirnin erum vier dumber oc mallauser til at jata oc at vidurkenna Christum/ ap huerre jatningu þ Postulin seiger/ At med hiartanu verdi truat til riettlætisins/ enn jatningin skier med munninum til salubialparinar/ Og Christur han seiger swo lika i Gudzspiallino/ Huer han medkennер mig þyre monnum/ þan mun eg oc medkenna þyre minum þaudur sem a himnum er. Hier med þa erum vier eirnin dauper ap þui at vier heyrum ecki giarnan Gudzspiallzins sannleika/ Og

vier

vier hliotum þo hañ at heyra/ eþ at vier vilium añars komazt burt vr Andskotans riki/ vti Christz riki/ Eñ huer þær nu swo mycklar oc margar vanseinder burt aþ oss tekit? Sa eincka medal reñariñ millum Gudz oc manna/ sem er Drottiñ vor Jhesus Christur/ þyre huern/ eþ at vier truum/ verdum hialpliger bædi þyre lifþ oc Saal. A M E N.

Jannare grein Lærum vier i þessu Gudzspialle huernen þ aull ord og verck herrans Christi/ verda aþ þessari vondri oc vantruadri verolld medtekin oc vtlogd/ þat hlytur allt vont at vera/ huersu gott sem at er/ huat þessi hiñ godi Christur hañ giorir/ Atsonu eþ at þetta Jardteickn hefdi ecki giort verit fyrir oc i augsyn þra vantruadra Gydinga/ þa hefdu þr diarfliga sagt/ at alldri mundi þ giort hafa verit/ eñ med þui at þr geta þui ecki neitad/ þa seigia þr/ at hñ hafdi giort þ sama sr Beelzebub diofla hofdingia/ Eda er þetta ecki ein hrædilig hadung giord Gudi/ þ sodant gudligt/ dyrdmætt/ ? agætligt verck eda jarteickn/ skuli Diofulsins krapti tijl reicknat verda? Eitt vont tre þ ber onguañ godañ anogt/ Og Cain hañ hlytur swo at hatri hafua/ sin brodur Abel/ þo at eingin sauk sie þar tijl/ at hñ meige þ giora/ Huat vm þr þar þinzt eckirt verck aþ Christo giort/ huersu milldiligt eda gott sem var/ þ hin bolnada vantru hafdi þ ecki þært tijl hins verra vegar/ Eda var þat ecki eitt dasamligt verck gudligs kærleika/ at eta oc drecka med tollheimtomm/ oc bersyndugum mom/ vpp a þ at þr skylldu snuazt þra sinum syndum/ oc giora idran? Eñ þo vard Christur/ fyrir þessa verckssaker/

Matt. 7
Genes. 4

Heim hñ str þar an ord oc ck hfan Christi

saker/ lika swo lyttur oc vanuirdur/ sem Þ hepdi hafi
rci. 2. ein hueria o hæpu giort/ Eda var Þ ecki hins mesta
lops vert/ Þ Christur ap swo mickille kostgæpue pre-
dikadi ord sins himneska Fauders/ sem er heilagt Enã
gelion: þo kunne hañ þar med ongua þauck at þor-
þan. 7 þiena hia himnm hardsuirudu Gydingum/ helldur
hlaut hañ at heyra. Seducit turbas. hñ viller þolkit/
oc annat þessu lickt/ Eñ huernen veitte Þ Postulunũ
m. 9. epter Christz vpp risu: Huernen gieck Þ Paule Postu
la/ sem kiore sier bolnodum at vera ap Christo pyre si-
na brædur/ vppa þat hañ gætt leidt þa oc ladat tỹl
truariñar/ Eñ eckert þieck hañ at giort/ helldur var
hañ samt halldiñ ap Gydingum pyre eiñ stynalldar
to. 26. mañ/ Eñ ap Festo pyrir ædis geingiñ/ Lika swo eir-
nin vegnar þat hier Christo/ Hañ giorir hier nærsta
agætligt verck/ huert ed med riettu hepdi att at lada
Gydingana tỹl truarinnar/ Eñ þeir cigi at eins trua
ecki/ helldur þara Þ: tỹl at lasta oc nida þetta verck/
Hier at auk krepia sumer teickns ap himne/ oc lata
sier eigi nægia hin nalægu teicknin/ Eñ sumer seigia
Þ hñ hapni giort þetta verck/ vt ap Siopulsins krap-
ti/ Og i stuttu male ypner at þara/ Allt huat hellz Þ
Christur hañ giorir/ verckar oc lærir/ Þ sama er hei-
menum morsnuit/ swo hañ kañ Þ ecki o strapþat at
lata/ oc Christur hañ hlytur swo at blỹpua sa asteyt-
1. Petri. 2. ingar steiñ.

Þ pridiu grein/ siaum vier i þessu Gudzspi-
Christur alle med huerri kostgæpui oc hiartans alud Þ Christi
þorsnarar heper þorsnarat siñ lærdom oc verck/ at þau væri gud
siñ lærdõ. lig/ Og þo at hañ gæpui þm at siduztu andsuar sem

epter

epter teickne beidduzt aþ himne/ oc þ hañ visadi þm
vpp a teicknit Jona spamanz/ þa uilbyrgdi hañ þo
hid volldugligazta/þra hadþulla munna/ sem hans
lærdom oc verck Sioþlinum/ oc ecki Gudz krapti tijl
eignudu/ þuiat þ sama var hñ med ongu mote þo-
landa/ þyrst at Gydingarner i mote sialþs siña sam-
uitzkum toludu lygar/ seigiande/ þat hañ hepdi þyre
Beelzebub dioþla hoþdingia Sioþlana vtrekit/huat
þo augliost var/ at hañ haþdi þ sama giort/ swo sem
Marcus ij. capitula: hañ seiger/ medur Gudz þin- Fing
gre/ þ er aþ mætti oc krapti Gudz/ oc heilagr Anda. Gud
Og þetta hid sama er eiginliga syndin a mote heilo- Syn
gum Anda/ þ þu audkendañ oc opinberañ sañleikiñ a mo-
i mote sialþs þiñe samuitzku lastar z opsækir aþ huer logu
re synd þ Christur sialþur hañ seiger/ þat hun verdi da.
huorcki hier nie i epter komanda ijþue þyre gepin.
Eñ med sama hætti þ Christur giorir hier/ swo lika
giorir hañ z eirnin Johañis vij. cap. þa ed Gyding-
arner sogdu/ þ hañ hepdi Sioþul/ þo liet hañ þ hia
þara ed þr kolludu hañ Samuerskañ/ oc þorsuaradi
hitt þ hañ skylldi Sioþuliñ haþa/Eñ vier vilium nu
atsiñe hid stydzta yþnerskoda þau skilrike/medr huer-
ium ed Christur kom Gydingunum tijl at þeigia.

Hid þyrsta er þ Christur sañ proþuar/ medur Sioþ
tweimur epterlikingum/ þ otruanligt oc o moguligt ner er
sic/ at eiñ Sioþull skule annañ vtreka/ þui eþ at þat ki sun
skylldi s° vera/ þa hlytu Sioþlarner a mille sin sund- þyckir
urþycker at vera/ oc þar þyre yrde þa þra rike i eydi- a mill
lagt/Aþ þui at huert þat rike sem i sialfu sier er twis-
trad oc sundurþyckt/ getur ecki stadit/ oc þ hlytur at

þalla/

þalla/ swo lika þær oc eckirt þ hus stadizt/ i hneriu þ
inbyggiararner ern sin a mille sundurþycker.

Hitt anat er/ þ Christur sanþroþuar med einu
opinberu epterdœmi/ at han verdi rangligana nid-
dur oc herþuiliga lastadur aþ Gydingunum/ oc sei-
ger swo/ Eþ at eg rek vt Sioþla þyre Beelzebub/ þyr
ir huern verda þr: þa vtrekner aþ ydrum sonum? Þar
þyre munu þr ydrer domendur verda/ þuiat þeir/ þ
veit eg visiliga/ munu ecki seigia/ þ ein Sioþull re-
ki vt annan/ helldur þ slickt hliote at skie vt aþ Gudz
krapti/ Enn þyrst þ skier vt aþ Gudz krapti/ huernen
þær þa ydar gudlastan stadizt? Hier ætti þier nu eþ
riett væri at medkena þ Gudz riki væri tijl ydar kom-
it/ hueriu ed Sioþulliñ hlytur at vikia/ ? þyngia ydr
ecki med swo hryggiligre Gudz hadung.

Hid þridia er/ þ han tekur sitt skilrike/ aþ einne
obreytire epterliking/ oc seiger/ Amedan þat sterckur
hertygiadur han vardueiter sitt hybyle/ at þa sie þ
huat han amed þride/ en þa ed ein annar hm yþuer-
sterckare kemur/ oc i burt suipter ollum hans herklæ-
dum tc. Og lycktar þ swo/ þat andskotin sie o yþ-
uerminnanligur/ vtan han verdi aþ krapti oc mætti
Gudz yþuerinnin/ En eg heþui/ swo sem þier siaet/
Andskotan yþuerinnit/ oc hn heþer hlotid þyre mier
at ryma/ Aþ þui giorda eg þetta eigi þyre Beelzebub/
s° sem þier seigit/ helldr aþ Gudz krapti/ Og þyrst at
þesu er s° varit/ haþui þier þa ecki/ þetta mitt verck
med nide oc hadungar ordum oskialligana lastad.

Hid þiorda er/ þ han med einu agætu alycktr-
nar atkuædi/ tijl byrgir o tiengan mun Gydinga/ ?
seiger/

seiger/ Huer hañ er eigi medur mier/ Sa er a moti
mier/ huer hañ samanles ecki med mier/ Sa i sundr
dreipuer/ Eñ nu er auglioſt/ þ Andſkotiñ ſie a mote
mier/ med þui hañ giorir ongum gott/ eñ eg kem ol-
lum at gagni/ þar med ſamanles hñ ecki tíl líþſins/
ſwo ſem eg/ helldur a ſtundar hñ i ollu þui hañ getur
at þyrke koma huerium manne/ þar þyrke rymer hañ
oc ecki vt aþ manninum tíl epterlætis vid mig/ vtan
hañ verdi aþ mier þyrke Gudz krapt vtrekiñ.

Hid þimta er/ þ hañ suarar Gydingunum/ s° ſem med nockri hryggiligre ognunar heiting/ lika ſem þ ſegdi hañ ſwo/ Siact vel þyrir ydar epnum/ t hugleidit huat yþuer ydr mun koma/ Andſkotiñ verdur nu vt drepuiñ/ oc Gudz riki bodazt ydur allaueg-
aña/ þyrke mitt Euangelion/ Eþ at þier þyrelitid nu mitt Euangelion/ oc giorir ydur ſwo ſialpua o verdu ga eilíþs líþs/ oc gepit ſwo þm vtrekna Andſkota i ydur rum aptur/ þa ſkuli þier vita/ þ hinar ſidurſtu villurnar/ verda verre hinum þyrrum/ Og hapui ydur hingat tíl at eins eiñ Diopull i vantru oc hræſnis líþnadi aþ vega leidt þa munu ſio myckla verri koma/ þr ed ydar hiortu munu opſitia/ oc i þre þrælkan halda/ at þier komizt alldri tíl eilíþs líþs/ þui vil eg at þier ſicut vid varader/ ſwo at þa/ nær ed þar kemur/ at þier minnizt þeſs/ þat eg ſagda ydur adur þetta þyrir/ Siapu/ med þeſsum hætti tíl byrgir Chriſtur nu þra muña ſem opinberañ ſañleikiñ hopdu laſtad/ giorir oc þat ſama med oyþueruiñanligum ſkilrikium/ kennandi þeſs a mille/ þat huer Chriſtiñ madr ſkule reidubuiñ vera/ tíl at þorſuara ſañleikiñ ſwo opt

þat ſida verda veña hu þyrra eþ Gudz o vr muñc da.

swo opt sem hñ verdur aþ þui illzku þullum eiturligs-
aña oc haduligaña vtlagdur oc i sundurslitiñ/ Eñ
sierdeilis þa ber þat þionuztu monnum Gudz Euan
geliñ/ þr sem sañleikiñ eiga at predika/ z eru þyre þ tñl
þessa embættis kallader/ at þeir skulu adra læra.

¶ Fiorda Sunnudag a langa Fausto/ Gudzspiallit Johannis vj. Capitula.

Marc.6. Matt.14. Luce.9.

EPter þetta þor Jesus yþuer sia þuar hapit Galilee/ sem liggur vid stadiñ Tiberiadis/ oc mickill mañþioldi þylgde hñ epter/ þuiat þeir sau þau teickn sem hañ giordi a þm er siuker voru/ Eñ Jhesus gieck þa vpp a þiallit/ oc settizt þar nidur med sinum Lærisueinum/ Eñ þa var Pascha hatiñd Gydinga nalæg/ Og Jesus leit þa vpp/ oc sa at mickill mañþioldi kom tñl hans/ seiger tñl Philippum/ Huar kaupum vier braud/ s° at þessir neyti: Eñ þetta sagdi hañ tñl at preista hans þar med/ þuiat hañ visse sialfur huat hañ villdi giora Philippus hañ suaradi hñ/ Two hundrut peninga braud/ nægizt þm ecki/ swo at huer eñ þae þo nockut litid/ Eiñ aþ hans Lærisueinum

ſueinum ſem var Andreas broder Simonar Petri ſagdi hñ/ Eitt vngmenne er hier/ſem hefer þíñ bygg braud/ oc two þíſka/ Eñ huat ſkal þetta a medal ſwo margra.

Þa ſagdi Jeſus/ Latid mennina ſetiaz nidur at borda/ Eñ þar var i þm ſtad gras mickit/ Og þar ſettuzt nidur tíl at borda/ karlmeñ at taulu ſwo ſem þíñ þuſunder/ Jeſus tok þa brauden/ oc giordi Gudi þacker/ þieck ſínum Lærisueinum/ eñ þr þeim þm ſem tíl bordzins hofdu ſezt/ ſlickt hid ſama eirnín af þíſkunum/ ſwo mickit ſem huer þra vilde hafa.

Eñ þa ed þr voru metter/ ſagdi hañ tíl ſíña Lærisueina/ Safnit ſaman þær leifar ſem afgeingu/ ſwo at ecki ſpillizt/ Eñ þeir ſofnudu þm ſaman/ oc fylldu tolf karfuer/ med þeſsar leifar af þm þíñ bygg braudñ/ hueriar ed voru at auk þeſs/ ſem þeir hofdu neytt/ Eñ þa er þeſser meñ ſau huert teickn þ Jeſus giordi/ ſogdu þr/ Þeſsi er ſannliga ſa Spamadur ſem i heimíñ ſkal koma/ Eñ er Jheſus fornerckti þ þr mundu koma/ at handtaka hañ/ oc giora hañ at Konunge/ flyde hañ eíñ i burt vpp aptur a fiallit.

☞ Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Christur hñ gepur sinum þædi/ bædi andligaña oc likamliganna.

Andligaña verdr þm ollum þædzla gepin/ sem hondla þ ordit/ huert at predikat verdur vt ap hans munne/ oc a heingia þui hinu sama/ oc treysta vpp a þat ordit/ med þui at Christur sialpur hañ er þat hid sama ord Johannis j. cap. oc þeir hapua swo hm at þacka sina syndaña þyrregepning/ riettlætid/oc eilyfþt lyfþ/Swo var oc þ polkit mettad (þt vier tokum hier allt þyre sumañ part) sem Christo þyrir teicknaña sakker epter þylgdi.

Huerier nu eru andliganna sadder/ oc epter þessum hætti med riettri tru nærsta bygapader/ þm verda eirnin likamligar lyfþsins naudsyniar tyllagdar/ Huat er Christur sañar hier med þessu epterdæmi/oc cñ i odrum stad med opinskarum ordum tyl seiger. Leite hier þyrst (seiger hañ) Gudz rikis/ oc mun ydur allt þetta tyllagt verda. Matt. 6.

Vt ap þessu ollu þa auglysizt nu/Gudz dasamlig godgirni/ Og þui vndarligra sem þ synizt vera i vorre augsyn/ huat hier verdur lesit/ ap þess meire athygle væri þ þa hugleidanda/ sem er þ hañ hapui sadning gepit bædi vondum oc godum.

Eñ þo at Gud hañ gepui sinum þædi/ oc tylseige þ hñ gepna vilie ollum vtuoldū nogliga þædzlu/ þa vill hñ þo samt/ at vier sieum þrifnadar giarner

i viñuñe/

i viñuñe/ epter þui sem þ bodit er/ At i sneita þins andlitz/ skallu þiñar þædzlu neyta.

Philippus oc adrer Postularner/ þr misgruna þat Christr unne geta s° mycklum polks þiolda sadning gefit/ giorandi visiliga þa somu alyckta/ epter hardud mañligrar skynseme/ Eñ hier skylldi ecki tijl skynsemiñar hafua rads verit leitad/ helldr tijl truariñar/ Huert at er eitt epterdæmi likaligs vatrunadar.

Christur hañ brytur brauden/ seiger lof Gudi þaudur/ þ er hañ giorir hm þacker/ Swo lika skulum vier eirnin/ þyrir þa velgiorninga ed hañ daglliga yfuer oss heller/ hm þacker giora.

O geymiliga matar med þerd strafþar hañ/ þui hañ vill þ stycken oc leifuarnar skule saman safnadar vera/ swo at þær kome ecki tijl spillis/ huat at er eiñ laustur mote godum hagsmunum.

Med þui forhefur hñ mickilleik jardreicknsins/ at hañ setur þar tijl toln þra sem sadder vorn/ þniat swo verdur tijlgreint/ þ þim þusunder manna hafui saddar verit/ at þra teknum konum oc bornum.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

Margfalldliga væri þess af Gudi bidianda at s° þægiligur Gudzspiallzins texte/ væri monnum eirnin swo hiartkær/ at þr toludn ecki at eins lofliga vm hañ/ helldr þ þeir lærdu eirnin vt af tijdkan oc sialfu egninu/ at reyna huersu nytsamligur hñ uæri/ s° at vier yrdum

Christr h
vill rietta
odñ þæd
lu gefua

A ij medur

medur Gudz þyrheitum oc hans jardteickna giordū vel mentader i moti þordiarfuanligre bukſins nær-
ingar ahyggiu. Þuiat i þyrſtu verdur hier i þeſsū ſtad ollum riettChriſtnum monnum eitt agætligt ep-
terdæmi þyre ſett/ þ Gud þader hañ vilie þa/ þyre ſīn elſkuliga ſon Jeſum Chriſtum/ milldiliga næra oc vardueita þyre liīþ oc ſaal/ ſem ſetia allt ſitt trunadar trauſt vpp a hañ/ Vt aþ hueriu þ þormerckianda er/ þat Gud hñ heþer/ þegar þra vpphaþui med marg-
ſkyns þyrheitum oc jardteickna giordum vt brynat oſſ i moti boluadri bukſins næringar ahyggiu. Huer ed naliga grandar ollum heimenum giorandi þ eir-
na meſt þyre þañ ſkulld/ at hñ ſetti oſs ſwo vora van-
tru þyre augſyn/ huer ed hm kuñiguzt var/ eñ oſs iñ-
þædd/ Og þ ſama er ein nærſta agætlig i þrott/ oc miog loþlig/ at huer hañ er med ollu þra daiñ ſorgar ahyggiu jardligra audæþna t kuelzt eigi meir i hug-
ar ſott matar oc klæda/ helldur ſetur alla ſina von/ oc trunadar trauſt vpp a Gudz þyrheit/ oc truer ſtad-
faſtligaña/ þ Gud mune gnogligaña ſia þyrir vorū epnum/ þo at þat ſynizt miog þiarlægt i mannanna augſyn/ þar þyre ſkulum vier ypuergeþna herþuili-
ga vantru/ oc medtaka ſañarligt trunadar trauſt tīl Gudz/ hellzt med þui at oſs verda s° morg oc mercki-
lig þyrheit aþ Gudi geþin/ oc eirnin med daſamli-
gum jardteickñum ſtadþeſt/ s° at ſa hlytur med ollu i þorblindudu hugſkote t þraleitu ſiñe halldiñ at vera ſem med þm yrdi eigi vppuackur tīl truariñar/ oc ypuer gæþni bukſins næringar ahyggiu/ þar þyre lætur hañ oc eirnin þau ſaunnu þyrheit i predikonu-
num þol-

hriſtur
ñ bryniar
ſs vt i ge
n bukſi-
s ahygg-
u med
yrheitū
rdteick-
uni.

num þolkino þyrelaugd verda/ ſwo at þyrir þra hug-
leiding yrdi þat vpphuatt tÿl truariñar/ Þrar ſem er
a Jeſum Chriſtum/ þuiat huer kyñe ſwo blyþungur
eda ſteinhardur at vera/ at hañ ſkylldi eige lockadur
verda tÿl truarinnar/ eþ at hañ hugleider huilika as
hyggiu þ Chriſtur hñ bar þyre þeſsu þolki/ oc hueria
ſam pining ed hañ med þui haþdi/ eirnin þo þa þe-
gar/er þui kom huorcki matur nie dryckur tÿl hugar/
Med hueriu hañ audſyner/ þat hañ vite adur þyrre/
hueria hlute vier þurþum vid/ eñ þ vier bidium noc-
kurs aþ hñ/ Eñ þ hañ vpplyþtir ſinum augum/ s°
ſem þ Gudzſpialla madriñ ſeiger/ oc litur a þolkit/
merckir/ þat Chriſtur hañ ſampiniſt oſs i hugamum
oc þ hans þullting ſkuli oſs alla tÿma reidubuit vera
þuiat ſwo er þ ſkilianda/ þa ed ritningin ſeiger/ At
Gud hañ alite oſs med ſinum augum/ þ er/ at hañ
vilie milldiligaña/ vernda oſs oc vardueita i gegn
ollum haſkaſemdum/ ſwo likamans ſem ſalariñnar/.
Og i hinum tiunda Pſalmi ſtendur ſwo. Oculi eius
in pauperem reſpiciunt. Hans augu a lita hñ þatæ-
ka/ Og eñ i odrum ſtad ſtendur ſwo Littu tÿl min oc
miſkunna mier Pſalm. xxiiij. Epter þui at Chriſtur
auglyſer nu i þeſsu jardteickne/ þuilika vera ſina god
girne milldi oc ahyggiu þyrer oſs/ þat hñ vilie vorre
ſalu oc likama gnogliga þyreſion veita/ þui væri þ
atſoñu o ſkialliga giort/ þat vier ſkylldum taka þa ſo-
mu ahyggiu oſs tÿl/ oc treyſta hñ ecki tÿl ſwo myc-
kils/ med þui þo at hañ ſialþur er ſañleikurin oc kañ
eirnin at veita huat hañ heþer tÿl ſagt/ Þo er þetta
ecki at helldur s° ſkilianda/ þat vier ſkulum eigi haþa

neina ahyggiu þyrir vorre saluhialp/ja vm þram alla hlute er at þui at hyggiāda mz hueriu moti vier mætū hellz Gudi/ þyre Christum þacknæmir vera/ þ er/ riettlater/ þromer/oc eilifþrar saluhialpar hluttakendur verda/ med þui at Christur sialfur hañ heimter
Matt.6. eirnin þetta hid sama at ofs i Gudzspiallino/ þar hñ seiger/ Leitid fyrst Gudz rikis oc hans riettlætis/ oc skal ydur allt þetta til leggiazt/ sem at villde hañ swo seigia/ Trua hliote þier/ þui ep at þier truit ecki/ þa
10 munu þier japnan eymd oc anaud þola/ eirnin þo þ allur heimrin/ med sinu ollu rikedæme hñ væri ydar/
Salm.33. s° sem Dauid hñ seiger. Diuites eguerunt et esurierunt. þ er at Rikis menn hlutu hungur oc vesolld at lida/ Hier mætti nu ein huer mæla i mote oc seigia/
15 Fyrst at Gud hañ vill mier swo þædi gepa/ þa vil eg med ollu idiulaus vera/ ꝛ hier epter ecki neitt erþuide hapna. ꝛc. Nei ecki swo/ min kæri son oc þesu er eigi swo varit/ þuiat erþuidit er þier ecki/ helldur
Gene.3. sorgin oc ahyggian þyrebodin/Swo þu skallt i sueita
20 þins andlitz þinar þædzlu neyta/ þo skalltu ecki þar þyre setia þitt/ trunadar traust vpp a erþuidit/ helldr a Gud sialfuann/ Og ep þu giorir þat/ þa þarftu huorcki vm þina þædzlu nie klædnat sorgbitin at vera/ Alleinazta erþuida þu dyggiliga/ oc þ sama vt
25 ap tru epter þinc kallan/ Æñ ahyggiuna lat þu Gudi þuiat hañ mun þier/ þyre Christum/ nogliga þædzlu gepua.

Epterdæmi Gudz kærleika.

I annare grein hopum vier/hier eitt agætt epterdæmi Gudz kærleika til vor/ Fyrst i þui/ þ hañ saddi ecki at eins goda oc þroma/ helldur lika eirnin vonda

huerra

huerra þlockur atsoñu heþer eigi allitill verit medal
þessara þiñ þusunda/ þar nærst eirnin i þui/ þ hañ
med swo mickille hognæri þoler z vnlidur breyskleik
ecki alleinazta Philippi/ helldur eirnin lika hiña an-
nara Postulaña/ Og kennir oss med þessu vercki/ þ
hiner Christnu skulu med þesskonar kærleiksins verc-
kum sina tru i liosc lata oc skulu s° locka adra til slickt
hid sama at giora. Hier med skal z þessi kærleik vera
þullkomligur þo þullkomligur kærleike giorer eigi
gott nema vinñ/ huat er eirin þiarplogs meñ z adr
ber synduger giora/ þui þo elska þa/ aþ hucrium þeir
elskader verda/ Swo sem þ Christur seiger Luce vj. Vor kær
capitula. Eñ þullkomligur kærleike hañ giorir ecki at keskal þ
eins vinum gott/ helldur eirnin lika o vinum/ i hue- komlig
riu epne þ þylgt verdur Christz epterdæmi ja hans vera.
hemneska þandurs/ sa er sina Sol skina lætur yþuer Matt.
vonda oc goda/ oc hañ er sitt regn lætur koma yþuer
riettlata oc ranglata/ Eñ vt aþ þessum þullkomligleik
kærleiksins seiger Christur s° i odrum stad/ Verit þier
þullkomliger/ lika sem þ þader ydar sa a himnum er/
þullkomligur/ þar i þm stad prisar Christur kærleika
sins himneska þaudurs til vor/ swo sem þañ hiñ all-
ra þullkomligazta/ þyre huat hellz z þyre þat eð hañ
heþer tekit oss til nadar/ þa þegar eð vier vorum þo
ouiner/ oc seiger/ þ vier skulum eirnin i brodurligum
kærleika/ sem vt aþ riettri tru þramþlytur/ þullkomli-
ger vera/ þui ep at þu ert riett Christiñ/ oc þu villt
med godum verckum opinskart giora/ huat er bygger
i þinu Christiligu hiarta/ swo at þolkit þyre þin god-
uerck prise Gud himneskañ þaudur/ þa leidrett þu

veyktruada/ oc lat eigi þyrr aþ/ eñ þ þu hefer komit
þm tíl vidurkeñingar riettrar trnar/ Hier at auk þa
gior þu huerium manne gott/ swo o vinum sem vin-
um/ swo ranglatum sem riettlatum/ Og þa vitnar
þu med kærleiksins verckum/ at þu siert eitt gott tre/
þyrst þu þærir swo goda auoxtu.

I þridiu grein/ tíl teicknar þetta Gudzspiall/
huernen þ Christur liet ecki þessum píñ braudum oc
þeim þistum þyrr med þolkino vtskipta/ eñ þat hañ
hafdi adur sinum himneska þaudur (vt aþ huers
godgirne z milldi þ allar skepn verda nærdar z vid-
halldnar/ aþ hiarta þacker giort/ Hnar med hñ keñir
þ vier skulum alla tíma þyre medtekna velgiorninga
med huerium vier verdum dagliga yþuerhellter/ s°
likamligum sem andligum/ lika eins in Gudi þaudur
vt aþ hiarta þacker giora/ þyre hans elskuligañ son
Drottiñ vorn Jesum Christum/ Og ef þu villt vita/
huat ein sannarlig oc riettilig þackar giord er ? Einc-
kum þessi/ At medkenna þ vier hofum alla hlute aþ
Gudi vt aþ skærri nad þyre Christñ/ oc eckirt aþ sialf
um oss tíl/ Þetta hid sama er nu ein riett þackar
giord/ þuiat optazt epterþylger slikre medkenning
ein idulig lofsaugn oc vegsaman/ Ja eda huernen
maa eg minum himneska þaudur/ lof/ heidur/ oc
þacker veita/ nema þ eg medkenne hans velgiornin-
gar/ Ef at eg hefui nu þessa tru/ oc eg medkenne þat
Gud hafui þyre Christum/ Andskotans rike nidur-
brotid oc giort mig at erfuingia sins himneska rikis/
þa mun eg/ vtan allt ef/ samt ollum Gudz vtuoldum
hñ þackir giora þyre þulikañ velgiorning/ swo sem
þ slik art

Þ slik art oc edle rietiruadra maña/ er i hia Esaia xxv.
þagurligaña vtmalat/ oc swo lika eirnin hia Daniel
spamanne ü. cap. Eñ Þ æ ecki alleinazta eittsiñ aþ
mier at giorr vera/ helldur vm alla daga lifs mins/
swo Þ eg o aþlatanliga a at seigia med hinnum Sæla
Dauid/Lopna þu aund min/Drotteñ/ r eg skal lopa Psal.24
Drottiñ vm lifdaga mina/ oc Lopsyngia minum
Gudi s° leinge sem eg hiare. Itē Lopr man eg seigia
Drottni alla tijma/ oc hans Lopr skal jafnan vera i Psalm.3
minum munne/Lika eirnin/ nær eg medkeñi/Þ Gud
hañ veiti mier oc swo i likamligum hlutum fyre sina
blezan fædzlu oc vpphelldi (þo at eg hliote erfiudir
fyre þui at hafa) þa skal eg þo vita/ oc vel i miñe leg-
gia/Þ þetta sie ecki minum erfiudisinnum tijl reick-
nanda/ helldur skal eg aþ ollum hyga Gudi þacker
giora fyre Christum/ Huersu opt þa medkennir hiñ
rietturse Dauid/ þat Gud hafui hñ vm sion veitt/ i Psalm.3
ollum naudsynium i þra barndome allt tijl ellidaga/
Huerium þackar hiñ vise Salomon sina specki r Aþ
Gudi (seiger hañ) er allur visdomur/ Aþ huerium
medkenner hañ sig hafa swo kostuligar hafur/ veg- Prouer.1
ligt godz oc mickil audæfni r Huort vt aþ sinni erfi-
uidi r Nei fiarre var þui/ Helldr seiger hñ/ Þ Guds
blezan oc velsigning giore menn audiga/ Siafu
med sama hætti hæfuer oss oc at medkenna/ at huat
hellz Þ vier forfum huort Þ er i andligum eda li-
kamligum hlutū/ þa sie Þ allt aþ Gudi/ sa er oss vill
fyre Christum alla goda hlute veita/ Huar fyre vier
eigum hñ oc þacker at giora vm alla vora lifdaga.

I fiordu grein/ kenner þetta Gudsspiall/ þat

vier skulum med godum hagsmunum sia þyrir/ vel
l þeing þeingnu þie/ swo at vier misbrukum þ alldri tijl nes
penig ins/ med þui þ Christur skipadi Postulunum at sa
eru med manlesa þau styckin sem apgeingu/ swo at eckirt kæs
dre vm mi tijl spillis/Eñ ep þu hepir meira rikdom medtekit
n gey ap Gudi/eñ s° sem þarpligt er tijl þins heimilis vpp
ndi. helldis/ oc þin paurp krepur/ þa þeinckstu/ at hallda
þui vel tijlsamans/ ecki þo i þre meining þ þu vilier
þier polgna þiesiodu hier saman draga a jordu/ huar
ed ryd oc molur kañ granda/ oc þiopar epter grapua/
helldur swo at þu vtausir þui ecki eda brialer burt i
vondre handtieran/ sem er i kræsiligu sællypue/ op
aathe oc dryckiuskap/ oc o hopligum klædaburdi/ s°
sem þ seigizt Lnce xv.capitula/ ap þm hinum portas
pada syne/Og þ huat þu heper apgangs oc at auk er
þ sama skalltu sem eiñ trur porsionar madur oc hus
bnandi skipta vt medal þatækra i hagkuæmiligann
tijma/ Eda þeinckir þu/ þ sem þier er þrañ ypuer
þina paurp oc likams vpphelldi gepit/ at þu hapuer
þ sama þar pyre/ at þu skuler þinu sællypue/ losta
semduni/ oc rembelæti þar med a lopt hallda? villt
þer þu ep at þu þui truer/ þuiat þu ert ecki/ vtan sem
añar þionuztu madur settur ypuer þetta/ oc þar pyre
heper þu þ/ huat þu heper/ at þu skulir þar med þa
tækum oc purptugum/ biorg veita/oc giora þier swo
vine vt ap þm ranglætis Mammona/swo at þa nær
ed þier giorizt paurp/ at þr hiner somu bere þier þa
godañ vitnisburd/ swo at þu þinner eirnin nad hia
Gudi/ Huat henti hiñ rika mañ/ sem þañ þatæka
Lazarum porsinadi? vt ap hueriñ ed seigizt i Gudz

spiallino

spiallino Luce xvj. capitula. hans matur ꝛ kostuligur klædnadur hepdi ecki pyredæmt hañ/ ep hañ hepdi truat riettiliga/ ꝛ medur packargiord neytt sins matar/ oc gleymt ecki þm vesala kaunapullum Lazaro/ huer ed vti la pyre hans dyrum/ oc girntizt at sedia sig vt ap þeim molum sem piellu ap bordi hins rika manz/ Ēñ huat skier? Hañ porgleymir þm þatæka Lazaro/ oc hefer ongua ahyggiu pyre þui huernen hñ veiter/ Hier med misbrukadi hañ sina peninga ꝛ andæpui/ Huar pyre þ riettazt var/ hñ pyredæmdur yrdi/ Og i stuttu male at seigia/ Vt ap þui sem þu hep er pram̃ ypuer þina paurp/ þar skalltu þinum naunga med tỹl hialpar koma/ oc misbruka þat ecki tỹl ohopsemdar/ oc rembelætis.

J Fimta Sunnudaga langa Fausto/ Gudzspiallit.

Johannis viij. Capitula.

IEsus hañ sagdi tỹl Gydinga/ hañ/ Huer er sa ap ydur þ hñ meige strapþa mig/ vm neina synd? Fyrst eg seige sañleikiñ/ huar pyre true þier mier þa ecki? Huer hañ er ap Gudi/ sa heyrir Gudz ord/ þar pyre heyrit þier þau eigi/ þuiat þier erut ecki ap Gudi.

Ēñ Gydingarner suorudu oc sogdu tỹl hans/

hans/ Eda seigium vier ecki vel/ þat þu siert Samuerskur/ oc hefer Dioþulin: Jesus hin suaradi/ Eg hefui eigi Dioþul/ helldr heidra eg min þaudur/ oc þier vanheidrit mig/ Enn eg leita eigi minar dyrdar/ sa er sem leitar/ oc dœmir.

Sannliga sannliga seige eg ydur/ huer hin geymir min ord/ sa man eigi sia daudann at eilifu/ Þa sogdu Gydingarner till hans/ Nu þormerckium vier þat þu hefer Dioþulin/ Abraham er daudur/ oc spamennirner/ oc þu seiger/ ep at sa er nockur sem geymir min ord þat hann skule eigi daudann smacka at eilifu/ Huort ert þu meire þaudur vorum Abraham/ sa ed þrannlidin er: Og spamennirner eru þrann lidner/ Huern giorir þu sialfuann þig: Jesus suaradi/ Ep at eg vegsama mig sialfr/ þa er min dyrd eingin/ Min þader er sa/ sem mig vegsamar/ huern þier seigit/ ydnarn Gud vera oc þier þeckit hann þo eigi/ Enn eg þecki hann oc ep eg segda þ eg þeckti hann eigi/ þa vœri eg einn liugare/ likur ydur/ helldr þecki eg hann/ oc eg geyme hans ord.

Abraham þader ydar gladdizt/ þat hann skylldi sia min dag/ oc hann sa hann/ oc vard

gladur

gladur vid/ Þa sogdu Gydingar tíl hans/ Þu ert eñ ecki þimtugr/ þo sart þu Abrahã/ Jesus sagdi tíl þra/ Sañliga sañliga seige eg ydur/ Adur eñ Abraham var/ em eg/ Þa toku þr vpp steina/ s° at þr kostudu a hñ/ Eñ Jesus þordadi sier/ oc gieck vr a Ꝺustierino.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Christur hñ setur hier þram̃ gegn þin vantruodzum Gydingum/ sem eirna mest stroþþudu þ/ huat hañ kendi eda giordi/ bædi sañleikiñ lærdomsins oc s° hreinþerdit sins lifþuernes/ vtuisandi swo/ at þui eg þeincke/ þa med ollu ongua sauk at haþa tíl þess/ huar aþ þr mætti hans lærdom þalsligañ kalla.

Vt aþ lifþnadarins breytne matti hañ vel metasig/ þuiat alldreige hapdi hañ þ nockut at haþtz sem stroþþunar væri vert/ Þar med þram̃þlutti hañ likasitt lærdoms embætti/ swo þ hañ predikadi eckirt annat vtan ord sins þaudrs/ Hueria sauk hapdi þa Gydingriñ þar tíl/ þyrst hañ lifþdi swo hreinþerdugliga/ oc predikade þ huat sañarligt var/ at hañ skylldi helldur vilia þorsma þ/ eñ at heyra þ?

Christur hañ tílsetur sialfþur saukina/ oc seiger þar þyre heyre þier þ eigi/ þuiat þier erut ecki aþ Gudi/ Huar vt aþ þu skallt merckia/ holldit þrar natturu vera/ nema þ verdi vpplyst þyre heilagañ Anda/ þa kuñe þ ecki Gudz ord at heyra/ eñ þiarlægt þui at

þ skylldi

þ skylldi medtaka þ/ En Gud hañ gefui þ/ at aller ordzins Christi þienarar væri swo hattader/at þr bædi med athæfuino/ oc ordzins þrañburdi/ væri tijl lika Christiligre Kirckiu gagnsamer.

Gydingarner þa ed þr gatu hier ecki i nockurre lyge Christum strafat/ sneru þr sier tijl smanar orda seigianda hañ vera Samuerskañ/ oc af Sioflinum seteñ/ þuiat swo plaga þr at giora/ sem med sañleiknum eru yfueruñer/ eñ vilia þo ecki yfueruñer vera.

Christur skeytti ecki þui/ þ þr kolludu hañ Samuerskañ/ En sin lærdom forsuaradi hañ med morgñ ordum/ med hueriu epterdæmi/ swo sem hañ vtuisadi/ oc villde ordzins þienorñ fyre augsyn setia/ huersu fræmarliga þr skylldu eiginligar vansemder þeim tijlgiordar/ oc Ordzins lastan lijda.

Meingiordaña gleymska i predikaranum er lofs verd/ En ordzins forsman æ eingin at lijda/ þuiat med þm hætti verdur Fadernin hellig heidradur/ ef at hia ofs sie hans Euangelio sin heidur latin.

Mickill ordzins kraptur hlytr þ at vera/af hueriu ed swo seigizt/ At huer hañ geymir min ord/ sa skal ecki daudañ smacka at eilifu/ Ordit truarinnar gefur hañ hier med tijl at skilia/ vt af hueriu ed hañ eñ i odrum stad swo seiger/ Huer hñ truer a mig/ eirnin þott at Saudur væri/ sa skal lifua.

Hier aptur þa suarar hñ þm laustunar somum Gydingum allufliga/sem þui gegndu/þ Abraham þo hañ hefdi Gudz ord geymt/ þa væri hañ þo samt vnderlok lidin / Og seiger sig eckirt forhleypit talat hafa/ þui huat hellig hañ talar eda seiger/ þa heyre þ tijl sins

tijl sins Faudurs dyrdar oc heidurs/huern eirn ed hñ stnndar at prisa/ Eñ huat Abraham tijl kemur seiger hañ/ þ hñ haþui eirnin vænt epter þm deigc/Huern ed þa sau þeir/Ja r þ hañ haþui hñ i andasyn sied/ r gladur vordit/ Hier at auk seiger hañ sig verit haþa/ adur eñ þ Abraham var/ Huer grein þ skiliande er/ vt aþ Guddominum Christi.

Aþ þessum ordum vrdu Gydingarner swo oþreider/ at þeir heþdi sig ecki stillt getad hañ med griote at beria/ eþ at Christur heþdi ecki haþt sig i burt þra þeim.

Ja þañiñ ottazt holldit Gud/ þañiñ elskar þat Gud/ r þañiñ heyrir þ Gudz ord/Huert at er a moti sialþrædisins vilia.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

Optsiñis hoþum vier sagt/ huat er r eirnin seigiazt mun allt tijl heimsins enda teckta/ þat Gudz ord verdi ecki predikat i þessare boluadri verolld þyre vtan opsoekn r hina þyngztu mot stodu meñ/med þui at Christur er settur tijl teickns/ huerium ed marger skulu a mote mæla/ Luce ij. cap. Þui skal þ ecki neinum vndarligt þickia þo þ ordzins þienara/ kuñe hid sama at henda/ þyrst þr Christo/ sem at er sialþur sañleikurin/ oc sa er allra bezt oc hid iñeligazta kendi ord sins himneska þandurs/ tijllangdu þuilikar opsoekner/ swo at hañ var eirnin i hiñ haduligazta Sauda vt selldur/ Huat er klarliga

Opsockn.

klarliga ma sia i þessa dags Gndzspialle/þuiat Christur hañ verdur hier ecki at cins/ Samuerskur/ oc eñ lygiligur lærimeistare kalladur aþ Gydingũ/ helldr taka þr eirnm vppsteina/ tijl at gryta hañ med/ Fyrst þ ein slik a grcining er nu alla tijma a millum o milldra oc rietrnadra/ oc þat sama muuc swo vera allt tijl heimsins æþnloka/ þar þyre vilium vier med athygle yþuerskoda/ med hueriu moti/ þ huer Christiñ madur/ eñ eirna hellz ordzins þienare/ skal sier hier iñe skicka/ þuiat þullkomliga hliotum vier motgang at lida/ Eñ þo ern samt/ Gudz ordz haduugar meñ nidurþaggandi.

I þyrstu tijlbyrger Christr þra muña/ sem hans lærdom opsocktu/ med sinu ostraþþanligu lijþuerne/ þa ed hñ a þeñañ hatt taladi tijl þra med hinum þæstraþþã giliguztum ordum/ Huer ydar kañ at straþþa migt lijþ- vm nokra synd/ þier o sæmir miñ lærdom oc viliet erne. hañ ecki medtaka/ Huert skial haþui þier tijl þess? Eþ at eg lærda odrn uis eñ eg giorr tijl/ oc giorda allt odrn uis eñ miñ lærdomur er tijl/ þa hefdu þier sañ þropada sauk tijl at þorleggia miñ lærdom/ Eñ nu meige þier med ongu moti þ seigia/ at miñ lijþnadr sie a moti minum lærdomi/ Eñ þo er ydar hardud s° mickil/ at þier viliet ecki at helldur trua/ Siaþn hier eru Gydingarner nu iñe hondlader/s° at þr vita ecki huat þr eiga at seigia þar tijl/ þt Christz lijþuerne þ Esaie. 53. var o straþþanligt/ s° sem þ Esaias eirnm vottar. Nõ est iunctus dolus in ore ei⁹. þ er/ At eingiñ þlærd sie þundin i hans muñe/ þañiñ ætti nu huer Christiñ madur/ oc hellz ordzins þienare stickadur at vera/

swo þ

swo þ eingiñ gæti med sañleik/ hans lifnerne oc at-
hæfni straffat/ sierdeilis med þui þ ordzins o viner
hafa meire gæth a lifnadinum/ eñ a lærdominum
Eda huernen mꝛa eg þinna at vid adꝛa/ nær ed eg er
ecki sialfur straffanar laus? Og þ hañ sem tyl hey-
rir meigi seigia/ Lækner græd þu sialfuañ þig? Ep Luce 4.
at eg skal nu a saka annañ vm hordom eda saurlifn-
nat/ þa hlyt eg sialfur eingiñ hordoms nie prillu lifn-
uis madur at vera/ Ep at eg skal nu þiña at vid adꝛa
vm o hofligt matlifnue oc drykkiuskap/ þa hlyt eg
sialfꝛ eingiñ matar swelgur at vera/ Ep at eg skal nu
stuld oc þiofnad straffa/ þa hlyt eg sialfur eingiñ
þiofur at vera/ elligar vill þat mier i nausum skella/
huat er S. Paull i Pistlenum tyl Romanos seiger/ J Roma. 2
hueriu ed þu dæmer annañ/ þa fordæmir þu sialfañ
þig/ med þui at þu giorir þ sama/ þar ed þu annañ
iñe dæmer/ Hier at auk/ þa mun heilagur Andi þen- Psalm. 4
nañ od hylia i min eyrn/ Huar fyre þa kuñgiorir þu
minar riettlætingar/ oc tekur mitt testamentum i þiñ
muñ? Eñ þu sidsemdina at hatri hafder/ oc fleyg-
dir minum ordum a bak þier aptꝛ/ Nær þu saart þiof
iñ/ hliopst þu med hñ/ oc med hordoms monnum
hafder þu þitt samlag/ Saninde eru þ/ at vier erum
aller saman synduger? saurugir fyre Gudi/ oc hliot-
um a hueriu auga bꝛagdi at bidia vm fyre gefning
dagligra misuercka/ Eñ þo skal hin ytre augsynelig
vm geingne huers Christins manz o straffaulig ve- 1. Timo 3.
ra/ eirna hellꝛ/ þess sem Gudz ord predikar/ swo at
ordzins o viner fae eckirt tyl epne vegna vorrar o sid-
samligrar vm geingne Gudz Euangelion at lasta/

oc eirnin þui haðugliga oþsockn at veita.

Jañare grein/ þrisar Christur sin lærdom swo þ hañ sie visiliga sialfur sañleikurin/ Med hverju hañ vill at nyiu tyl teickna/ þ Gydingarner þorleggi o riettiligaña þeñañ hans lærdom/ med þui hñ hefr ecki añat predikat vtan skærañ sañleikin/ af sinum himneska fauður medtekin/ Og hafui hñ nu hingat tyl med sinum sidsamligazta lyfnadi Gydingunum motstodu veitt/ þa bydur hañ þm nu eigi mina traust sins lærdoms vegna/ hver at i sañleik var hans himneska fauðurs lærdomur/ eñ ecki (swo sem Gydingarner lugu tyl) Andskotans lærdomur/ Eñ nær ed predikarin kañ ecki þetta hid sama swo at fullgiora/ hvat vill hañ þa tyl vegar koma? Hañ blytur af lærdominum sañfrodur at vera/ þ hañ sie Gudz/ fare þ vm lyfnadin sem kañ/ þviat fyre falsligañ vondañ lærdom verda marger meñ tyl Diofulsins leidder/ Eñ fyre mins o Christuligs athæfuis saker/ verd eg at eins fyredæmdur/ Huar fyre ef at eg ætta eitt af þessum at kiosa oc at vm velia/ oc þ kyñe eigi odru vis at vera/ þa kiose eg þo helldur at hafa eitt fulmeñe fyre lærifaudur/ sa er mier kendi þo riettann veg/ Eñ hañ ein huern duganda mañ/ sem mig i fyra Gudz ordum burt leider tyl mañaña vppsetninga/ Matt. 23. 25. oc annara hræsnis verckа/ Og i þessu verdur Christr sialfur mier samsaga/ þar hañ segier/ At hlyda skule þm/ sem sitia a Moyses stole/ þ er þeim/ sem Gudz ord kenna lika sem Moyses/ eñ þo væri ecki epter fyra vondum verckum gioranda/ þviat med þessu moti forleggur hañ vond verck predikarans/ eñ ecki lær-

dominn

domiſt þañ ſem Gudz er/ Huat meinar þu þS. Pæle
hafue tijl þeſs geinget/ þ hañ hrosadi ſig ſitt Euan- C
gelion medtekit hafa/ vt af opinberan Jesu Christi?
Vtan ef hefer hañ þar med viliat kuñgiora Gydings-
vm/ at ſa lærdomr huern ed hñ bodadi væri eigi ſiñ/
helldur Gudz lærdomur/ Og nær vier erum nu ſwo
ſañfroder i þui þ ſa lærdomur ſem vier predikum ſie
eigi vor/ helldur Gudz/ ſwo ſkulum vier hañ þa eir-
nin vt af allre alud oc ſierligre koſtgæfne verida/ þetta
forſnara oc medkenna/ i gegn ollum motmælonum/ ſkiliai
oc hadungar mönnum/ huerſu harduduger oc fyrir- ecki ſt
ter ſem eru tijl vorrar blodz vt hellingar/ ſwo ſem þat þu ſk
Christur eirnin hier huat lærdominum tijl heyrdi hid gialld
predkazta forſnaradi/ einckum þ hañ væri ecki ſetcñ mot i
af Sioflinum/ ? þ hañ taladi ecki helldur vt af hñ. helldr
Eñ huat er hans ſialfs manz perſonu ahrærdi/ vid da ? þ
þ villdi hañ ecki koma/ Og i ſkomu male at ſkyra/ þa
ſkulum vier vors lærdoms ſañ froder vera/ ſwo at
vier medtokum/ lærum eda predikum eckirt annat/
vtan þ ſie ſialfur ſañleikurin/ ſwo ſem þ Christur eir- Joha
nin ſeiger/ vt af lærdomi ſins faudurs/ At þitt ord
er ſañleikur.

Jþridiu grein/ giorir Christur i þeſsu Gudz-
ſpialle ſkial fyre þui/ huar fyre Gydingarner gatu Huar
ecki heyrt Gudz ord/ nie truat a hañ/ oc ſeiger ſwo/ re Gyd
Huer hañ er af Gude/ ſa heyrir Gudz ord: Þar fyre garnet
heyre þier þau eigi/ þuiat þier erut ecki af Gudi/ villdu
Skoda þu i þeſsu ſtad/ huerſu langt bil at er a mille heyra
(i þui malefnu ſem riettlæringina a hrærir) holldz- gudz o
ins alyckunar oc Christz orſkurdar/ Gydingarner fr

dæmdu þ ſwo/ Fyrſt vier erum aþ ſædi Abrahams ꝛ
þedraña þædder/ hoþum eirnin hier med vmſkurdar
ſkiruina/ þar þyre þa erum vier Gudz þolk/oc ſyner/
Eñ huernen dæmer Chriſtur þ ſ einckum ſwo/ þat
Gydingarner ſic syner/ eigi Abrahams/edr þedran-
na/ helldur Sioþulſins/ Og ſañar þat med þeſsu
mote/ at þr heyrdu ecki nie trudu Gudz ordi/ſwo ſem
Abraham/ helldur mycklu þramar þorſmadu ꝛ lauſ-
tudu þ hid ſama/ oc vt aþ hinu meſta hatri oþſockn
veittu/ Huar blÿþur nu ſialþ hælne/ oþſtopi oc rem-
belœti Gydinga ſ huat ſtodar þm nu vmſkurdar ſkir-
nin ſ Huat batar þa nu vnder Langmalino at vera ſ
eda ſiñ vppruna vt aþ þedrunum at haþa ſ þat er
med ollu vt giort ꝛ tÿl þorgeþins/ Nær ed Gudz ord
heyrizt ecki/ oc þat verdur eigi medtekit/ nie þui aþ
hiarta truat/ þuiat ſialþur Abraham hepdi ecki matt
reiknazt i taulu Gudz barna ep at hñ hepdi ecki hond
lat Gudz ord/ oc þui vt aþ hiarta truat/ ſwo ſem þat
ritningin ſialþ vottar þetta hid ſama ſ At Abraham
trudi Gudi/ꝛ þ vard hñ reiknat tÿl riettlœtis/ Hier
med ſeiger oc ritningin/ At eingiñ annar vegur ſie
tÿl eilÿþs lÿþs/ vtan ſa/ þ vier truum a þañ/ huern
ed Gud ſendi i þeñan heim. Johannis xvij. cap. Eþ
at þu villt nu þa at þeckia Gudz born/ þra Sioþul-
ſins bornum/ þa hallt ſwo/ At þr ſem Andſkotans
syner eru/ kuña med ongu moti at heyra/ nie at lida
Gudz ord/ huerſu þromer/ riettuiſer oc heilagliger
ſem þr ſynazt ſkina/ þuiat þr vilia ecki ſin verck þyre
bord borin haþa/ eda þau þordœma lata/ huat er ecki
kañ þo at vera/ Eñ Gudz born þau heyra þ oc med-

taka

taka þeiginsamligaña/ oc rotþesta þ þyre rietta tru sier i hiarta/ Hugrandi þ/ at i þui hinusama ordi/ sie aull vor gæþa oc saluhialp þolgin.

Ꝑ þiordu grein tiaezt oss i þessu Gudzspialle/ kraptur ordzins Christi/ oc þ sama i þui/ þa Christur seiger/ Eþ at eiñhuer heyrir min ord/oc geymir þau/ sa skal ecki daudañ sia at eilifu/ Og styrckti s° sidan þ sama med eidi/ Eñ truer þu at þerta haþui Gydingunum hugþeckt verit? Nei vist ecki/ Þui þyrst þeir hoþdu adur þyrre reicknat hans Lærdom Dioplinũ tijl/ þa heþer þm ecki matt þocknazt þessi þris ꝛ vegsaman hans lærdoms/ helldur haþa þr mycklu þrasmar þar vt aþ vpphuatter verit tijl haturs oc opunsdar/ Eñ s° leinge mattu þr þrutna i gallbitiñe reide/ sem þm likadi/ Señeliga þa helldur Christr þo ongu at sydur sinu þraũ/ oc þeiger ecki yþuer sañleiknum/ huersu sem þr sticknа oc bolgna aþ reide/ Huar þyre vier vilium nu at siñe brædi ꝛ beiska reide allra mannа hia lida latа/ oc hugleida vt aþ þessum texta/huat er Gud vor himneskur þader/ þyre Ord sins elskuliga sonar Jesu Christi/ vilie vercka med þm/ sem þat heyra oc þui trua/ þeir skulu eigi sia (seiger hañ) Saudañ at eilifu/ O hue dyrdmætur oc dasamligur er Gudz Ordz kraptur. Aþ Adam hoþum vier i erfd medtekit Sauda oc fyredæming/ swo at eingiñ allra manna/ gat þessa doms a lyckstan med sinum verckum vmblyd/ þuiat Gudz reide gieck yþuer alla meñ/ Eñ nu kemur Christur/ oc vill keña oss/ med hucriu moti/ þ vier verdum þrelsader/ vt aþ þessu doms apelli/ einckum þyre sitt ord/ i hucriu ed oss

Kra ordz Chris

Fyre er da iñleid

Rom.

verdur bodut hans pisl oc daude/ swo at vier hugs
leiddum/ geymdum oc vardueittum vel þ hid sama/
Ẽn ein mickil oc merckilig Emphasis þat er atkuæ
dis grein þa er þolgin i þessu ordinu/ Meum/ mitt.
Þui hier med vti lykur hañ alla mannaña vpp setnin
ga/ oc eirnin sialpt Moyses Langmal/ oc tỹl eignar
riettlætingina alleinazta sinu Euangelio/ Og eþ at
vier alitum riettuliga þetta hid sama epne/ þa er nær
sia mickill atskilianleike a millum Moyses oc Christz
lærdoms. Moyses hñ tỹl teicknar at eins syndirnar
i þessu þa hañ skipar/ oc bañar þa hluti/ hueria at
eg kañ ecki vt aþ minnum mætti at giora/ eda yþuer at
geþa/ Og þar med geþur hañ ecki eirnin þañ anda/
at eg geti þ sama giort huat hñ vill hafa/ Ẽn Chris
tur hañ geþur eirnin heilagañ Anda tỹl styrcks i sinu
ordi/ s° at eg þrialsliga oc þilingliga giore huat riett
uisligt er/ Ja hañ veiter mier oc þyre sitt Euangeli
on/ þyregeþning syndaña/ riettlætingina/ sonarleiþ
dina/ arþtokuna/ himnarikit/ oc eilỹþt lỹf/ oc þetta
hid sama/ þyre vtan alla verdskulldan miña vercka/
vt aþ skærri nad z miskuñsemi/ Huat er eingiñ man
na/ oc ecki Moyses sialfur i sinu Laugmale kañ at
giora/ Og þo krefur Christur þar igen einskis vt aþ
oss vtan þ vier (seiger hañ) geymum Hans Hans
haus ord/ Ẽn huernen er þ geymanda z einckum s°/
at vier skulum aþ hiarta heyra þ/ medtaka oc vard
veita/ Heimuriñ a stundar at suipta þig þui hinu sa
ma/ þa ed hañ teygir þig tỹl atrunadar trausts sialfs
þiña vercka/ Helldur sia swo tỹll/ at þu biuiser þig
oþlugañ/ hrausta oc hugdiarfuañ/ þar i gegn/ oc

lider þ

lider þ ecki/ at Christr med sinu ordi verdi i burt suipstur þra þier/ helldur hondla þu ordit ap ollu hiarta/ vardueit þ ap riettri tru/ Og ep at þu giorir þat hid sama/ þa muntu lyþua at eilyþu/ þo at swo sie at þu ap legger þeñan þorgeingeligañ likama/ Abrahams er þramlidiñ oc aller Spameñirner/ eñ þo lyþa þeir ongu at sydur hia Gudi/ med þui at þ hapa truat a Jhesum Christum (sa ed var adur eñ Abrahams) oc hñ tylreiknat sitt rietrlæti/ Eñ ep at þu hondlar ecki ordit/ þa muntu eilyþum dauda deyia/ Nu þott þu kaller þar i mot r seiger/ at þ væri eigi neitt ogagn/ at vikia ecki ap þessu ordi/ oc trunad aþui at hapa/ ep at swo marger vitringar/ heilager/ oc macktar meñ stædu ecki þar a moti/ Eñ þo at swo sie/ Huat kemur þ vid þig r Eda veitz þu ecki/ þat Christur er settur tyl teickns/ þin ed ap morgum skal i mote mællt verda/ þu ert eigi betre eñ Christur/ Ep at Gydingarner hapa nu viliat lemia hñ griote pyre sins lærdoms saker/ swo sem at þetta Gudzspiall vtuisar/ þa parptu eigi at vænta/ at þu munner swo o mackslaus eiga at vera/ at þu siert an allrar a vitunar/ helldur hlytur þu eirnin motkast at lyda/ med þui at þionuztu madurin er eigi ædri sinum herra/ Og i skaumu male yþuer at þara/ þa hopum vier alleinazta i ordino herrans Jesu Christi/ þyregepning syndaña/ rietlætingina/ oc eilyþr lyþ/ swo þramt at vier truum þui/ oc latum ecki slita oss þar burt i þra/ þat sama vnne oss Gud Fader allzualldandi/ þyre Jhesum Christum Drottin vorn.

A M E N.

Matt.

Matt.

Ein litil Predikan a Palma Sunnudag/eda þa þolkit geingur iñar.

Þat hid sama Gudzspiallit med sinne vtskyringu sem i dag verdr lesit i heilagre Kirkiu/ þa biñur þu þyrst i vpphafue þessarar bokar/ swo sem at er Sunnudagiñ þyrstañ a Jola þausto rr. Eñ Pássiuna þa sem lesin verdr hana þiñr þu i hinn Nyia Testamentinu Matt. xxvj. cap.

Eñ med þui at meñ plaga nu vm þeñañ tijma/ hellz i þessari vikuñe i mote Pascha hatijdiñe/ innar at ganga tijl heilagr Alltaris/ þa hepi eg hellz þyre þañ skulld goder brædur viliat þui þaþrodu vngu þolki sem eigi betur kañ/ hier med swo sem nockra leidrietning oc vnderuisan a giorꝛa/ huernen þ meñ mætin hellz verdugliga i riettri tru neyta r sier i nyt þæra berging þessa hins haleita Gudz stormerckis/ sem er Sacramẽtum heilagr alltaris/ þui huat maa liotara pickia þyre Gudi oc godum mõm/ eñ þ at madur satar sig Chꝛistiñ at vera/ neyter oc eirnin Gudz Sacramenta/ Eñ veit þo ecki huat Sacramẽtin eru/ oc tijl huers þau eru ap Gudi iñsett/ þar þyre þa skulu þier goder brædr vita i þyrstu at þyrir Sacramentum skirnariñar þa verdũ vier þyre vatnit oc heilagaũ Anda at nyiu endrþædder/ Eñ þyrir valldit Lyckslanna sem Gudz þionuztu monnum er gepit/ oc þyre saña jdran med riettri yþuer bot/ þa verdũ vier epter

þallz

þallit vpp aptur reister/ swo sem at er þa nær ed vier kunnum epter skirnina i Synder aptur at þalla.

Ên þyrir sam eiginleik Drottinligrar kuelldmaltijdar/ þ er þyre þessa berging Gudz likama sem skier i iñargonguñe tijl heilagr Alltaris/ þa verdũ vier vardueitter styrckter oc stadþester/ swo at vier kunnum stodugliga at standa/ oc at strida i gegn syndariñar a hlaupum/ oc Diopulsins riki.

Þar þyre kæruztu viner/ Fyrst þier erut nu þyre skirnina Christo Jesu iñplantader/ Og swo þ at þier mætud med hñ stadþaster bliþþna/ þa lærit vandliga þessi somu ord/ medur hucrium ed Drottiñ vor Jhesus Christur iñsetti sialþur þennañ siñ haleitann kuelldnerd. Ên þessi eru þau ordin sem þa mællti hñ.

¶ Á þre nott ed Drottiñ Jesus hañ var suikiñ/ Tok hñ braudit/ giordi þacker/ braut þat/ gaf sinum Lærisueinum/ oc sagdi/ Taki þier oc etid/ Þetta er miñ Likame/ huer ed þyre ydur verdur vtgeþiñ/ Giorit þetta i mina miñing. Lika eirnin tok hañ oc Kaleikiñ/ epter þ hañ hafdi kuelldmaltijdina vtgiort/ giordi þacker gaf hñ þm/ oc sagdi/ Dreckit aller hier vtaf/ Þetta er mitt blod hins nyia Testamentisins huert ed þyre ydur/ oc þyre marga verdur vthellt tijl syndaña þyrgefningar/ Giorit þetta/ so opt sem þier dreckit hier vtaf/ i mina minning.

☞ Ēn þar skulu þier goder bræd: ollu kappe tīl ve=
ria/ at þier mættud vel kuña þessi hin somu ord vors
Drottins/ ecki þo alleinazta þyre vran/helldur oc eir=
nin swo at þier skiliet oc lika þ hid sama vel/ Huat er
Drottīn vor Jesus Christur villdi medur þessum or=
dum/ swo at þa nær ed þier verdit atspurdir/ kunnit
þar þa suar tīl argeþa/ oc eirnin a hallkuæmum tī=
ma ydar bornum z heima þolki þetta hid sama at ken=
na/ þuiat huer husbondi a sinu heimele er l:ka swo
skylldur tīl at keña sinu heima þolki Christiligar ken=
ningar (seiger hīn Sæle Augustinus) swo sem þat
keñimadrīn sialþr i predikunar stolnum/ elligar mun
hīn ap Gude þulla hepnd þar þyre hliota zc. Ēn swo
at vier mættum vita huad vier ættum at varazt/ oc
huernen þetta Gudz Sacramentum væri riettiliga
handtierandi/ þar þyre þa larum oss hyggia grand=
liga at þui/ huat Pall Postuli seiger/ i sinum þyra
Pistle tīl Corintheos xī. cap. At huer hañ dreckur oc
neyter o verdugur/ sa etur z dreckur sialþī sier doms
a þelli.

Nu miner kæruztu viner/ swo at þier skiliet nu
riettiliga īnsetningar ordin þessa Sacramentisins/
z at þier neytnid ecki þessa storercklis tīl doms apel
lis/þa lærit hier med athygle/ þ sañur skilningur oc
riettilig brukan þessa Sacramentisins/ er þolgin i
tweimur hlutum/Hīn þyre er sa/ at vier giorum þ/
huat Drottīn vor sialþur heper bodit oss/ Hīn añar
at vier truum þui hinu sama huerin ed hañ heper lo=
þat oc þyrheind/ Huat er þier skulut nu þa at heyra

I þyrstu þa tekr Drottīn braudit sier i hendur/
giorir

giorir þacker/ brytr þ/ oc gefr sidan Lærisueinunum
swo seigiandi/ Taki þier oc etid/ Lika eirnin þa tekur
hañ oc kaleikñ/ oc seiger/ Taki þier oc dreckit þar vt
af/ þar fyre þa skulum vier z hlyda þessum ordum/
oc giora þ/ huat er Drottñ skipar oc bydur/ þui þo
at Christur setie þar ongmañ sierligañ týma týl/ nær
ed vier skulum ganga týl þessa Sacramentisins/ sem
er heilagr Alltaris/ Swo lika þa setur hañ oc eirnin
þar ecki sierligar stunder eda daga týl/ huersu opt vis
er skulum a arino þessa Gudz stormerckis neyta/ þa
er þ þo hans heilagur oc gudligur vilie/ at vier skuy
lum einatt oc optsiñis neyta þessa Sacramentisins/
þuiat oss er þ hin mesta nyttsemi oc heilsugiof salar
iñar vegna/ elligar þa hefdi Drottñ ecki þ swo týl
skipat/ þui hañ veit myckiu betur/ eñ sialfuer vier/
huers fullrings/ z huerrar huggunar ed vier þurfñ
vid/ þar fyre ef at vier viliñ vera Jesu Christi sañer
Lærisueinar/ þa skulum vier oc swo giora/ sem þ hñ
sialfur hefer bodit sinum Postulum/ At vier gongñ
þar týl/ bergium þessu braude/ oc dreckum af þessñ
kaleik/ oc holldum oss ecki miog allt forleinge/ fyre
vtan stor týlfelli/ þar i fra.

Þar nærst i annare grein seiger hañ oc swo af
braudino/ Þetta er mín likame/ Og af kaleiknum/
þetta er mitt blod/ þar fyre skulum vier oc trua þui/
at þ sie sannarliga hans likame oc blod/ þuiat Gud
hañ er almattugr/ þar fyre kañ hañ oc allt at giora/
huat hañ vill/ Og hñ kallar þa hluti/ huerier at eigi
eru/lika sem at væri þr/ Epter þui sem Paull Postuli
hñ seiger/ þ er nær ed hañ kallar oc nefner nockurn
þañ hlut/

þañ hlut/ huer ed eigi adur var/ þa verdi hañ stragr at þui hinu sama/ swo sem þ Drottiñ nefnir hñ tijl/ þar fyre nær ed hañ tekur braudit oc seiger. Þetta er miñ likame/ þa er þar stragr Gudz likame/ Og nær hañ tekur kaleikiñ/oc seiger/ Þetta er mitt blod/ þa er þar jafnsnart hans hid blezada blod nalægt/ Þessu hinu sama eigum vier nu at trua/ swo fraamt at vier vilium riett Christner menn vera.

J þridiu grein/ þa seiger hañ siñ likama fyrir oss vtgefiñ vera/ oc sitt blod fyrir oss vthellt vera/ Þessu hinu sama eigum vier eirnin at trua oc at med kenna/ þui lika sem þ/ vier erum aller getner oc fædder i syndum/ huar fyre at vier erum oc eirnin syner reidiñar at natturu/ oc yrdum at eilifu fordæmder/ ef at Christur hefdi ecki fyre sina blezada pinu endrleyst oss/ þuiat vorra vegna tok hañ mañdom a sig/ oc fullgiordi fyrir oss alla þa hlute/ hueria ed vier hefdum att at giora/ oc gatum eigi/ þ er/ At hañ vppfyllti Laugmalit fyrir oss/ r barallañ þañ þiuga oc pislar kross/ huern ed vier med vorum syndum hofdum forfienat/ Og sinu blodi vthellti hañ fyre oss/ vpp a þ oss yrdi syndirnar fyrirgefnar/ Þessu þa eigum vier ollu stadfastliga at trua/ þar fyre eru oc þr menn herfuiliga villter/ sem fyrir sinar synder þeinckia fullnægiu at giora med faustum/ saungum oc aulmusu giordum/ oc med odrum þuilikum godgiordum/ þui þo at vier sieum eirnin skylduger tijl slik godueric at giora/ þa eru þau þo ecki nogligt verdkaup fyre vorar synder/ helldur var alleinazta daudi oc blodugur dreyre Drottins vors Jesu Christi

verdugr

verdugt oppur oc pullnadar porn tíl at apma vorar synder/ oc tíl at arna oss syndaña pyrgepningar/ Líka sem þ i pyrsta Pistle Johānis i odrum capitula seigizt/ At hañ sialpur sie líknan oc por þienum pyrir vorar synder/ oc ecki alleinazra pyrir vorar synder/ helldur japnuel eirnin pyrir allrar veralldariñar.

I piordu grein þa seiger hñ/ Giorit þetta i mina miñing/ þar inne skulum vier eirnin hlyduger vera ordi herrans Jesu Christi/ oc giora þ/ huat hñ heper oss skipat at giora/ Swo skulu þier oc ecki helldr miss gruna (goder brædr) at þar mune eigi vera líkame oc blod Drottins vors Jhesu Christi/ huert ed vier medtokum i þessum kuelldverdi/ þ er i inuargongn tíl heilagr alltaris/ þuiat hañ sialpur sagdi/ oc giordi þetta swo med sinu eigin ordi/ Þar pyre/ þa ed hñ seiger/ Gioret þetta/ swo opt sem þier þ giorit i mina miñing/ þa er þ vissiligt at Jesus Christur hñ giorir en nu þ hid sama/ at þar sie hans líkame oc blod/ s° sem þ var þa þar i þm hinum pyrsta kuelldverdi ed þetta Sacramentum var iñsett/ annars þa gætum vier ecki þ giort huat er hans lærisueinar giordu/ Eñ Jesus Christr hñ skipade oss oc líka/ at giora þtta hid sama i sina miñing/ þ er at vier skulum eirnin tíl vor taka hans holld oc blod/ swo sem þ hñ sialpur gap þ sinum Lærisueinum/ Og latid ecki neitt hiegomligt hial þra heimsku maña ydur o stoduga giora/ sem þ seigia/ At huernen skuli Presturiñ þ mega giora/ eda þui tíl vegar koma/ at þar sie líkame r blod vors herra Jesu Christi/ At sonu pær Presturiñ þ ecki giort ve ap sialpum sier tíl/ helldur gepur Jesus Christur oss

sialpur

ſialfur ſitt holld oc blod/ Epter þui ſem þ hans ord klarliga i nog vtuiſa.

Swo ætti oc med riettu þetta Gudz Sacramentū vnder beggia mynd at medtakazt/ Af þui at Chriſtur gaf ollū ſinum Læriſueinum vnder huorutweggiu myndiñe/ band oc bliſſalade eirnin lika at vier ſkylldum þ ſama giora/Slickt hid ſama band hañ oc med nærſta ſkilmerckiligum ordum vm kaleikiñ/ oc ſagdi/ At vier ſkylldum aller dreckа þar vt af/ Nu þott at ſumer Kommerſker kirckiunnar pormeñ hafui þyrebodit þ leik moñum ſkylldi geſuazt þetta Sacramentum ſub vtraquæ ſpecie/ þ er vnder huorutweggiu myndiñe/ oc þ nægdi þm at þr medtæki þ alleinazta i braudzins mynd/ þa eigum vier þo meir oc bramar at hlyda Gudi/ helldur eñ ſlikum þra iñſettninge/ Huar fyre vier eigum oc med riettu ſwo leikmeñ ſem keñelyduriñ þr aller ſem a Jeſum Chriſtum trua / þetta Sacramentum heilagr Alltaris vnder huorutweggiu myndiñe tijl vor at taka/epter þui ſem Jeſus Chriſtur ſialfur hefer oſs þ bodit oc bliſſalat/ Og gefa þui ongua vackt ſem Gudz ordum er motſtadligt/ þuiat þ er einatt bezt oc lopligazt at giora huat er Jeſus Chriſtr ſialfur hefer bodit oc bliſſalat.

Swo ſkulum vier oc þetta giora i miñing herrans Jeſu Chriſti/ epter þui ſem Paall Poſtuli ſeiger þ er/ at vier ſkulū kuñgiora hans Sanda/þangat tijl ed hñ kemur/þuiat viſſiliga þa unun hñ koma at dæma liſſuendur oc danda/ þar fyre þa ſkulum vier oc eirnin tūdka oc optſiñis kuñgiora hans danda/Einckum ſwo þ hañ hafui oſs med ſinum danda oc med

ſinu

sinu blezada blodi endurleyst/ oc aprekat syndanna pyrgegpning / par pyre skulum vier pui med ongu moti porgleyma / eda a nockurn añañ veg syndaña pyrgegpningar at leita/ helldur eñ pyre pa tru sem er a Jesum Christum.

Nær ed vier kuñgiorum uu s° dauda vors Drottins/ predikum z medkeñum þ hñ hapui oss pyre siñ dauda endrleyst/ þa skulum vier oc lika a þ miñazt/ at hñ hefer ecki alleinazta pyrir oss dauda lidit/ helldur japnuel eirnin pyrir alla rietttruada meñ/ Eñ pyrst hñ elskadi swo alla meñ/ at hñ villdi þola dauda pyre þa par pyre þa eigum vier oc at elska vora samchristna naunga vpp a vors herra Jesu Christi vegna/ Þviat Drottiñ vor Jesus Christur hñ seiger sialpur/ At vr ap þui þeckt aller þ þier erut miner Lærisueinar/ eþ at þier hapit iñbyrdis Christiligañ kærleika ydar a mille/ Og þetta hid sama er nu þ/ huat Paall Postu le seiger/ þ vier aller sieum eiñ likame/ oc eitt braud/ vier huerier ed hlut takarar erum ap eino braudi.

Par pyre/ goder brædur/ s° opt sem þier gangit tijl þessa matborDz Drottins/ oc nær ed þier nu med Gudz pulltinge þaet þetta seirna meir eñ betur at skilia/ þa skulu þier par leita at þridi oc huggan Samuitzkuñar/ oc giorit swo sem Paall Postuli seiger/ þat maduriñ prophui reyne oc ransaki sialpañ sig/ oc eti s° ap þessu braudi/ oc drecki ap þessum kaleik/ þui huer hañ etur oc dreckr ouerdugr hier vt ap/ sa etr oc dreckr sialpum sier doms a pelle/ ap þui hñ giorir eigi neiñ greinar mun at likama Drottins.

Eñ nær ed þier prophuit reynt oc ransakit swo

sialpua

sialfua ydur/ þa finne þier oc formerckit þ/ at þier
erut synduger/ oc hafuit þess þaurf/ þ Jesus Chris-
tur hañ gæfui vt sin likama/ ꝛ hellti vt sinu blodi fyr-
re ydr/ Þetta hid sama þa er nu/ sig rietteliga at præf-
5 ua reyna oc at ransaka/ þuiat Paull Postuli seiger s°/
Ef at vier dæmum oss sialfuer/ þa verdum vier ecki
af Drottne dæmder/ Enn nær ed vier dæmumſt af hñ
þa verdum vier af Drottne typtader/ swo at vier fyr-
redæmunſt ecki med þessum veralldar heime/ þuiat
10 hñ sem ecki medkenner sialfr sina synd/ þañ sama mañ
dæmer Gud/ oc agar hañ med ymisligum pianingū
þangat til ed hañ at siduztu vidrkennir sig/ oc giorir
idran oc yfuerbot/ sie þa verda hñ syndirnar fyre
gefnar.

15 Reyna oc ransaka skulu þier sialfua ydur/ huort
at þier kunnit at giora þ/ huat er Jesus Christur hañ
bydur/ ꝛ at trua þui huat er Christur Drottin seiger/
Þar nærst/ huort at þier forlatid oc giarnsamliga fyr-
re gefit ydrum samchristnū Naunga sinar misgior-
20 der vid ydur/ oc huort þier elskit hñ vpp a Gudz vors
herra Jesu Christi vegna/ Nær ed þier giorit nu swo/
þa medtake þier þetta Sacramentum þ er Gudz stor-
mercki verduger/ Huer hñ tekr þ nu s° til sin/ Sa
hiñ same tekr sier þ til eilifs lifs/ þuiat hñ ecki allei
25 nazta med munne likamans/ til sin tekur likama oc
blod vors herra Jesu Christi/ helldur truer hñ ꝛ eirnin
þm ordum vors Drottins/ þ Jesu Christi likame sie
i daudañ. þ' oss vt gefin oc hans blezudu blodi fyrir
oss vthellt/ Og huer hñ truer nu þessu fullkōliga/ sa
30 etur herrās Christi likama/ oc drekr eirnin hans blod

andlig

andligaña/ Vt aþ þessu hinu sama seiger Christur sº sielfur Johañis i sietta capitula/ At huer hañ etur mitt hold oc dreckur mitt blod/sa blijfur i mier oc eg medur hñ/ Eñ nær ed vier erum i Christo/ þa megum vier vel neyta þessarar blezadrar kuelldmaltijdar Drottins/ huersu opt sem at vier vilium/ vppa þ vier styrckiumzt swo einatt meir oc meir i sañre tru/ oc medtokñ þessa huggan/ þat Jesus Christr sie vtgeþin i pullnadar verdkaup þyrir vorar synder/ oc þ hañ sie oc blijfue medur oss/ oc vier medur hñ.

Og þyrst vier erum nu þyre skirnina Christo Jesu iñplantader/ oc eigum swo i hñ at blijfua/ proazt eplazt oc vægra/ oc hñ samliker at verda/ þa hæpner þ ecki/ at vier at eins i nockurshattar epuablendne þeinckium oss nu stadfastliga blijfuit geta i Christo/ oc at proazt i sañe tru oc kærlika/ helldur þa hliotum vier at hafa þyrir oss sannarligt Gudz ord/ oc hans verck/ vt aþ hueriu ordi vier verdum studning at hafa oc sañfroder i þui at vera/ at oss mune fram para vti andligum anogztum i Christo Jesu/ Eñ þetta hid sama verdur oss nu þyrclagt i þessum kuellduerdi Drottins/ þui þa ed Jhesus Christur gaf oss sin likama tijl andligrar fædzlu/ oc sitt blod tijl dryckiar/ oc anglysti swo kroftugliga medur þui/ at hañ villdi blijfua medur oss/ oc at styrckia oss oc vardueita tijl eilijfs lijfs/ þa swo megum vier fastliga hallda/ oc orugliga a treysta/ þ Jhesus Christur sie krofugur oc eñ andligur styrckur i oss/ swo þ hañ mune gefa oss þar styrckleik tijl/ at vier prounzt/ eñ þuerrum ecki/ nie helldur vpp visnum/ helld: þ vier

blijþum swo sem blomgandi kuister a þui vinudar
treiu sem er Christur/ haþandi þriopgan oc þærandi
anogxt/ swo at vier verdum ecki i eilijþañ elld kasta-
der/ þess hattar trua/sem swo athugar Gudz ord/
hun þær stadizt i ollum preistingum oc samuitzkun-
nar styriolldum/þuiat hun hefer þyrir sier Gudz ord
oc hans dasemdar verck.

Og þessi er nu meiningen oc einþalldligur skil-
ningur þessara orda Drottinligs kuelldverdz/ Þ vn-
der braudi ꝛ viue þa sie sañarligur likame ꝛ sañarligt
blod Drottins vors Jesu Christi/ aþ sialþum Jhesu
Christo swo iñsett/ oss Christnum mo̅num til andlig
rar þædzlu oc eilijþrar heilsu dryckiar. Og eþ þier
verdit atspurder/ hnar til Þ nyttsamligt er/ swo at
eta oc at dricka / þa suarit swo/ At Þ vtnise þessi ord-
in/ Þetta er min̄ likame/ sa ed þyre ydr verdur vtgeþ-
in̄/ Og mitt blod huert ed þyrer ydur verdur vthellt/
til syndaña þyregeþningar/ þui visiliga þa verdur
þyrir þetta Sacramentum/oc þyre þessi þyrcheitzins
ord geþin oc veitt syndaña þyregeþning/ lijþuit oc sa-
luhialpin/ þui hnar ed þyre geþningin syndaña er/
þar er oc eirnin lijþuit oc saluhialpin.

Nu mætti eñ ein̄ huer þramar spyria/ huernen
s^o likamliga at eta/ oc at drecka haþm þuilika mackt ꝛ
þa suarit swo/ Senneliga swo at eta oc at drecka/ þa
verckar ecki þuilika hluti helldur þessi somu ordin/oc
Gudz þyrcheit/ At þetta er min̄ likame/ sa þyre ydur
er vtgeþin̄/ Og mitt blod huert at þyre ydur verdur
vthellt til syndaña þyregeþningar/ Þessi hin somu
Gudz ord eru þui hinu ytra teickninu til laugd/ swo

sem

sem nockut sierligt i þessu Sacramentino/ Huer hañ truer þm ordum/ sa hefer þ/ huat þau sonu orden tilsceigia/ sem er þrigegþningin syndaña.

Marger godþuser gudrækner meñ til bua sig med mycklum þaustum oc odru likamsins bindinde/ þa ed þ vilia tñarganga til heilagr Alltaris/ huat at er nærsta sidsamligt/ miog lopligt/ oc vel til heyreligt/ ep at þar þylger eingin raggsnuin meining med til atrunadar trausts sialps eiginligra vercka tẽ Eñ sa medtekur þetta Sacramentũ verdugliga/ sem hañ hefer sanna tru til at trua þessum ordum/ Miñ likame þrir ydur vtgeþiñ/ Og mitt blod þrir ydur vt hellt til syndaña þrigegþningar. Eñ huer hañ truer ecki þessũ ordum/ eda misgrunar þau/ huersu heilagliga sem hañ lifþuer i mañaña auglite/ sa hiñ same medtekur þ o verdugur/ þui þessi ordin/ þrir ydr vtgeþit/ þau vilia haþa þau hiortu sem riett truod ern.

Sie swo haþui þier nu miner kæruztu viner/ sañañ skilning þessara Jesu Christi nadariñar orda/ oc eina riettiliga atferd huernen þier eigit at ganga til heilagr Alltaris/ Og þetta allt þa ættu þier med athygle at læra/ swo at þier eirnin mættud i hagkuæmiligañ tijma/ neyta þessa Sacramentisins verdugliga/ oc ordum vors Drottins Jesu Christi einatt sidan dag þra deige oruggligar at hnigga/ oc blifþua s° i Christo Jesu/ þærandi agætañ auogxt/ sie þa munt Gud himneskur þader hrein sa ydr aþ allri saurgan swo at þier þadan i þra munut eñ þæra prioþsamliþra auogxt/ swo at Gud verdur þa prisadur i ydur/ oc ydar auogxtur hañ blifþur/ sie þa munu þier oc at

lyckrunum audlazt eilyfft lyf oc eilyfftra ſaluhialp/ i
eine æfinligre dyrd med vomm herra Jeſu Chriſto.
Þat ſama bidr ec Gud almattugan at gefa ydur ollu
ſaman/ oc eirnin mier o uerdugum. A M E N.

5 EJn Aminning tyl þra ſem inar
vilia ganga tyl heilagv Alltaris/ oc
med taka Gudz Likama. Kæruztu Viner/
Med þui at þier erut hier nu tyl ſamans komer i vors
herra Jeſu Chriſti nafne at medtaka hans hid heila-
10 ga Teſtamentum/ þar fyre þa aminne eg ydr/ J fyrſtu
at þier gefuit vel gætur at þui med eine ſtadfaſtre
oruggre tru/ þ þier tylheyrelega tydkit þtta hid ſama
Teſtamentid/ oc ſierdeilis þa hyggit vel at þm ordu/
J huerium þ Jeſus Chriſtur hefuer ſkeinckt oc gefit
15 oſs ſin likama oc blod tyl vorra ſyndana fyrirgefninga
gar/ Og rotſetied vel þau hinu ſomu i ydrum hiortu/
ſwo at þier kunnit þau alla tyma i minne at leggia/ oc
hin þacker at giora fyre ſina o vmrædiliga kærleik-
ſins mylldi/ ed han hefer andſynt oſs/ J þui at han
20 frelſadi oſs fra Gudz fiandum/ Syndinne/ Sau-
danum/ Dioflinum/ oc helvite/ medur fornfæring
ſins ſignada likama oc blezadre blodz vthellung/ þar
fyre ſkal huer ſa ſem verdugliga vill eta af þeſsu
braudi oc drecka af þeſsum kaleik/ trua þeim Jheſu
25 Chriſti ordum ſem han ſagdi/ Þetta er min likame
ſem fyre ydr ſkal vtgefin verda/ þtta er mitt blod ſem
fyre ydur ſkal vthellazt tyl ſyndana fyrirgefningar.
Hitt annat er þtta/ At huer ſem einn ſkal bruka
oc nefta

oc neyta þessa epter Jesu Christi þyre skipan/ sem s° hliodar/ Takit þetta oc etid/ Af kaleiknum sagdi hñ. Taket oc dreckit hier vt af aller/ oc giorit þ i mina mñing/ S. Paall seiger/ s° opt sem þier etid af þessu brauði oc dreckit af þessum kaleik/ þa skulu þier kuñgiora þar med dauda Drottins/ þangat til hañ kemur/ þetta skulu þier giora epter Jesu Christi þyre skipan/ oc at trua hans ordum fullkomliga/ þui S. Paall seiger/ At huer sem etur af þessu brauði/ oc dreckur af herrans kaleik o verdugur/ hañ er sekur i herrans likama oc blode/ Þar fyre skal huer reyna oc ransaka sialfuan sig/ oc bergia swo af þessu brauði oc drecka af þessum kaleik/ þui huer sem etur oc dreckur o uerdugr hier vt af/ hñ etur oc dreckur sier sialfum doms afelli/ þuiat hañ giordi ecki neirn greinar mun at likama Drottins.

Þar fyre liggur eigi allitid a þui/ at huer reyne oc ransake sig sialfuan vel i sinu hiarta z samuitzku/ huerru ed hañ truer/ Og huar fyre hañ vill medtaka þetta hid dyrdmæta Guds Sacramentū. Eñ swo at vier mættum faa þar heilagr Anda nad til/ at medtaka þ til heyreliga/ þa vilium vier aller framfalla a vor kne/ oc bidia Gud fauður eydmiukligaña/ af ollu vorn hiarta/ med þre himneskre bœn Fader vor/ epter þui sem Jesus Christus hañ kendi oss sialfur/ Og hiet þui at vier skylldum fyre sina verdskulldan bœnheyrder verda hia hans blezudum Faudur.

Ending Betrar Partzins.

Ein litil Registur
Vetrar Partzins.

A

Aunnur Christz tijl koma. 12
At vaka. 13
Atskilianleike a mille skirnar Johannis oc herrans Christi. 21
Ap man Laugmalsins. 34. At tijl bidia. 41
Auogrturiñ holldzins. 41
Annarlig trua. 57. Andiñ. 73
A hyggia rikdomur oc sælgætis lijpnadur hindrar rietta tru. 74. Agirnin. 75
Adam oc Christur. 79
At preista Gudz. 84
Andskotiñ hlytur pyre Christe burt at tryna. 93
At skilianleike a millũ Moyses oc Christz lærdõs. 107

B

Buksins sorg oc ahyggia 11. oc 83
Barna vppædit huilickt ed vera a. 32
Barnanna skirn. 36
Barnanna hlydne. 46
Blindum at vera. 93

C

Christur er eiñ konungur. 6
Christur griet. 8
Christur ber ahyggiu pyre oss. 10
Christur sannarligur madur. 32
Christur er sañ Messias. 39

Riettlætid truarinnar. 5
Riett trua. 54

S

Sialps oruggleike er ſkadſamur. 12
Sañarlig ſyndaña vidurkeñing er andlig þatœckt. 15
Sendi bodi Chriſtz þædingar. 25
Suerd i gegnum hiartad ſællrar Mariu. 31
Sauñ trua. 32
Stadurin̄ þar Chriſtur var þæddur. 39
Sam aumkan Chriſti. 54
Saukin blindleikans hiña viſuztu. 80
Stodugleike konunnar. 89
Scteñ vera aþ Sioþlinum. 92
Syndin a mote heilogum anda. 95

T

Tÿl koman Chriſti. 6
Tÿl Philomenem. 8
Tweþalldar hneyckſlaner. 18
Truan. 26
Truarinnar auogrtur. 26
Teicknanna jdia. 35
Teicknin ſtyrckia truna. 35
Truan. 39
Tÿmiñ þa Chriſtur þædazt ſkylldi. 39
Truan giorir oſs at brædrum Chriſtz. 51
Tÿl þaudurſins komum vier alleinazta. ꝛc. 62
Truan algiorir alla hlute. 80
Truarinnar art oc nattura. 88

V

Vor þæding er ſaurug. 25

Vitnisburdur Simeonis aþ Christo. 30
Vitnisburdur Hanne spakonu. 31
Vmskurdar skirnin. 35
Verdlaunin truarinnar. 65
Villu meñ. 73
Vor kærleike skal fullkomligur vera. 100
Vel þeingner peningar eru med godre. tk. 101

Y

Ytre ordzins predikan. 68. oc 73
Ytre munzins kallan. 69

Þ

Þackar giord. 27
Þat hid sidazta verdur verra hinu þyrra/ eþ at vier latum Gudz ord vr minne lida. 96
Þackar giorder þyrir medtekna velgiorninga. 100

VÞd þader Drottins Jesu Christi hefer endur getid oss þyre sina o vmrædiliga miskunsemi i eina lifþuande von/ med þessu þat Jesus Christus reis vpp aþtur þra daudum/ i eina o daudliga/ oc opleckada/ oc o vmrædiliga arfleidd/ a himnum þornarada.

1. Petri 1.

Þar þyre þa vaket/ oc bidiezt þyrir oc siaet vel tijl/ swo at þier sicut reidubuner vid herrans tijl komu/ þer giorit idran huna þyrru synda/ t truid Gudz Euangelio/ Pui þier vitid ecki nema þ su stund sie nærre ed Drottin vilie koma at dæma lifþuendur oc dauda.

Marci. 1.

Marci. 13.

Qui credit in Jesum Christum non perit/
sed habet vitam æternã. Johañis iij.

Stuttar

vtlſkyringar yfra Guðſpiallaſem í yfra Paſchum/ oc þíſſi Aduentuñar a Suñudogunū leſin verda.

Saman ſettar aþ virðuligum manne/ D. Antonio Coruino.

REDEMPTORIS
MVNDI ARMA

A Pascha dagin sialfuan/ Gudzspiallit Marci pvst. Capitula.

OG eptiott daguriñ var vmliðiñ/ keyptu þær Maria Magdalena/ oc Maria Jacobi/ oc Salome dyrdlig smyrsl/ swo þær kæmi at smyria Jesum/ Og miog sneima morguns/ eisi þwottdagaña/ komu þær tijl grafuarinnar/ vm Solar vppruna/ Og þær sogdu sin a mille/ Nuer mun vellta þyre oss steininum/ af grafar munnanum/ Og sem þær litu þangat/ sau þær at steinnin var afuellturr/ Nañ var atsonnu nærsta mickill/ oc þær stigu inn i grafpina/ oc sau eitt vngmenne sitia tijl hægre hlidar/ skryddañ sidre slyppu huitre/ oc þær vrdu otraslegnar.

Eñ hañ sagdi tijl þra/ Eigi skulu þier hrædazt/ Þier leitid at hinum krossfesta Jesu af Nadareth/ hañ reis vpp/ oc er eigi hier/

Siaet

Siaet stadeñ / huar þr logdu hañ / Helldur þare þier burt / seigit hans Lærisueinum oc Petre / þat hañ mune ganga þyr̃e ydur i Galileam / þar munu þier sia hañ / swo sem þat hañ sagdi ydur.

¶ Jnne haulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Godþusañ vilia kuennanna / maa sia i þessu Gudzspialle / þo at likamligur sie / þui huat hier verdur giórt / þa giorizt þ ecki epter ordzins þyresangn helldur epter mañligum plagsid / Og sem þær skylldu haþa att at hugleida þau orden herrans Christi ed hañ lopadi sig a hinum þridia deige / at birtazt þm lifþuandi aptur / þa tokn þær tyl at hugxa vm þat / huer ed vellta munde stemeunm þyr̃e þær aþ graþar munnanum / Huat hælltz at er eitt epterdæmi meñeligs breyskleika.

Christur hañ þorleggur eigi sina hueria hañ vtualde eirnin þott at þr breyti nockut swo likamliga / þat sañþroþnar hañ hier i þessu epne / At hañ sendi siñ Eingel / aþ hueriu ed þær skylldu læra / þ hañ væri vppriſiñ.

Eñ merck nu hnert at hier var Eingilsins embætti / þat hañ ottaslegnar konur huggar oc styrcker med ordino / Hueriu ordi hañ tyl leggur oc eirnin teicknit.

Ordit þat er med ollu Gudzspialligt / Eigi skulu

þier

þier ottazt (ſeiger hñ) þier ſpyriet at hinum krosſ-
feſta Jeſu aþ Nadareth/ hañ er eigi hier vpp aptur
er hañ riſiñ/ Eñ teicknit þ er þetta/ Siact ſtadiñ huar
þr logdu hañ/ Eda er ſlickt ecki otta ſlegnum ſamnitz
kum huggan at veita?

Ein bykuæmelig Andlig meining mun þ vera/
hueria eg ſkylldi eigi elligar tijl teicknat hafa/ Eþ at
þu tekur Eingiliñ þyre huern ſem eiñ Chriſtiligañ
predikara/ þuiat optazt merckia Einglarner i ritnin-
gunum predikarana/ Og huat er Eingilliñ giorir
hier/ þ ſama hliota eirnin predikarañer at giora/ſwo
þramt þr vilia ſinu embœtti riettcligaña þramfylgia

Fyrſt þa ed konurnar ſau hañ/ hrædduzt þær/
Eñ þar epter a verdur þm ottaſlegnum predikadur
glediligur Gudzſpiallzins bodſkapur.

Med ſama hætti ſkal predikariñ i þyrſtu ſkelfua
ſamuitzkurnar/ z þ ſama a hañ at giora þyre Laug-
malſins predikan/ Sidan þa ſkal hañ þm ottaſleg-
num hlutſkipta þeſsum glediliga bodſkap/ vt aþ
Chriſti dauda oc vppriſu.

Eñ þott at konurnar heyrdu þetta allt/þa trudu
þær þui þo eigi/ helldr vorn þær eñ ſamt ottaſlegnar
Huat helltz at er eitt añat epterdœmi mañliga bre-
yſkleika i þeſsu Gudzſpialle/ i hueriu þu matt vel ſia/
huerneñ þ/ at vorer ſialfs kraptar þormega eckirt i
riettlœtingariñar epne/ Ja þeſsi heþer oc hellzt ſauk-
in verit tijl/ Huar fyre þ Gudzſpialla meñirner ha-
fa hlotid ſwo ſkilmerckiliga vt at ſkrifa Drottins
vppriſu.

Auogrt vppriſuñar/hondlar Pœll Poſtuli i Piſt-

linum til Romanos iij. cap. med þaum einum ordū/ Hañ hefer dauda lidit (seiger hañ) fyrir vorra synda saker/ oc vegna vorrar rettlætingar hefer hū vpp aptr risit/ Ef at eiñ huer hugleider uu vandliga þessa grein/ þa verdur þ angliost/ at aull vor saluhialp/ sie komin vnder dauda oc vpprisu vors herra Jhesu Christi.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

Sæneliga þa hafa Gudzspialla meñirner vt af mickille alud oc kostgæfne skrifat historiuna þat er þrasoguna/ af Jesu Christi vpprisu/ oc þat sama fyre merckiligra tijlefna saker/ þuiat þetta er eiñ merckiligur articulus/ oc i vorre truarinnar jatning hiñ þriemzti/ 1. Cor. 15 þ vier truum at Jesus Christr hafui vpp aptur risit þra daudum/ oc sie þrumgetningur vordiñ þra sem sofa/ Eñ þo at þessi articulus sie merckiligur/ þa er hañ þo torþuelldnr at skilia/ eirna hellz kiotligum mañe/ huat er swo marger giorningar/ oc epterdæmi þessarar historiu vtuisa/ s° at ecki giorizt þaurf þleire profanaer skilriki nie audsyningar hier til at Luce. 24. leida/ Eda er ecki swo skrifat i Lucas Gudzspiollum þa ed konurnar komu/ oc kuñgiordu Postulunum/ huat þær hofdu sied/ at þm leizt þ sion huerfing eins Luce. 18. vera huat þær sogdu? Eñ sagdi ecki Christur þm/ sialfur fyrir/ at þ hlyti allt at fullkomnazt huat skrifat var fyre Spamennina af Manzins syne þ hañ skylldi

skylldi seliazt i hendur Gydingaña oc Heidiña manna/ swo at hañ yrdi af þm spottadur/ sidan stryckter oc lifflatiñ/ oc a hinum þridia degi upp aptur at risa. xc. eñ þo trua þr þui ecki at hellder/ z hliota þyressioner/ þreifluaner/ oc a tekningar/ eirnin þyre morg ord z jardteickna giorder tyl truariñar leidder at verda/ þuiat Englunum verdr hier ecki truat/ allt þangat tyl ed Christur sialfur hañ kemur þar tyl/ oc styrckir Postulana i truñe/ þui swo torfuellder sem þessi articulus vt af vpprisuñe er at skilia/ swo nyttsamligur er hñ tyl saluhialpariñar oc rictlætisins/ Af þui þ eingiñ fær rictlatur/ fromur oc saluhialpligur vordit/ nema þ hñ hondle þeñañ articul oc true hñ z Huat er Paall Postuli sannar tyl Romanos medur þaum eñ þo krofftugum ordum/ Christr (seiger hñ) er fyrir vorra synda saker vt gefiñ/ eñ fyre vors riettlætis saker upp aptur risiñ/ Tweir hluter eru þr/ sem Paall Postuli tyl teickuar i þessari grein/ Hiñ fyrste er/ þ hañ Pinunne/ Saudanum/ oc hans blezadri blodz uthelling/ tyl cignar syndanna fyrirgefning/ huer at senneliga kuñe tued ongu odrũ vercki uie verd leikum i burt tekin at verda/ huat eirnin Esaias swo vottar þar hañ seiger/ At hañ sie særdur fyrir vorra synda saker/ oc sleigiñ fyrir vorra misgiorda saker/ Hiñ annar er þ hñ uppriſuñe Christi tyl leggur vort rictlæti/ Huerin ed epter fylger/ þ daudiñ Christi huersu heilsusamligur seu er/ hefdi mier ecki nyttsamur verit/ nema þ lausnariñ sem er Drottiñ miñ Jesus Christur hefdi upp aptur risit fra daudum/ huar fyre ef at eg vil af minum syndum þem sem mig

Fyre risiñ Christ hlutr igz o dz r ti.

Esa

þyngia þrelsadr verda/ þa hlyt eg at trua/at þ hid sama
rnen kuñe þyre eigin mañlig verck nie verdleika at skie/
verdū nema alleinazta þyre pinu oc dauda Drottins mins
ader Jesu Christi/ swo lika ep at eg skal oc eirnin riettlæt-
yndu tur verda/ þa hlytur mier su riettlæting þyre Jhesu
Christi vppriſu at hlutskiptazt/ Eñ þyrst þ vor salu-
hialp er nu vordin þyre Sauda oc vppriſu Jesu Chri-
sti þa vill þ eirnin nærsta naudsynligt vera/ at vier
hondlum þ sama med riettri tru i hiartano/ oc truum
þui orugguliga/ þuiat þ kemr tijl liuillar gagnseme at
trua lijþsoguñe at eins (hueria þr swo kalla/ aþ þui
at Dioþullin veit þ/ oc truir þetta eirnin swo giorr
vera/eñ þ sama batar hñ þo eckert/ Eda huersu mar-
ger meinar þu at þr piñizt vor a medal huerier ed vi-
er Christner kollunzt/ oc medkennum þ Christur sie
vppriſiñ þra daudum/ oc verdum þo samt þyredæm-
der/ Atsoñu þa medkeñum vier vppriſuna/ eñ vier i
burt tokum oc vtskuþum verdleike vppriſuñar/ Med
huerium hlutum giorizt þ r Fyre a trunadar traustid
verckaña/ hueriu ed vier tijl reicknum riettlætid/ Eñ
ep at þu villt þañ hin beinazta veg þrañganga/ oc
eckert aþnam giora verdskulldan Jesu Christi/ þa hly
tur þu at trua/ þat Christur hañ haþi ecki alleinazta
r oc dauda lidit/ oc sie vpp aptur risiñ/ helldur þ hñ haþ
heþer u eirnin þier (þier seige eg) oc ollum syndugum
ſtr þi- moñum hier med þionat/ þuiat þyre daudañ/ heþer
med hañ þinar synder i burtu tekit/ eñ þyre sina vppriſu
vppri heþer hañ þig riettlatañ giorr/Swo oc lika heþer hñ
eirnin þyre sina vpp risu vppbyriat sitt riki/ oc vollds-
t. 28. ugliga auglyst/ þ hañ haþui Synd/ Dauda/ Dio-

þuliñ oc

fulliñ oc heluite yfuerunnit/ oc fat hñ sie aller hluter vndergefner/ far med vilie hañ oc sem eiñ Herra himins oc jardar vardueita sina milldiliga/ oc giora fa hluttakendur sins himneska rikis/ krefiandi allei-nazta fetta af oss/ f vier truum a hañ/ oc fradeyñ syndunum/ oc gongum swo i nyiung lifsdagaña/ Hier til heyrir oc sa hin Siette capitule i Pistlenum at Romanos i huerium ed Paall Postuli/feñan artikul vt af vppriſuñe meistarligaña tracktierar/ eñ sier deilis fo far huar hañ seiger/ Fyrst at vier erum nu deydder med Christo/ fa truum vier oc/ f vier munum eirnin medur hñ lifua oc vitum/ f Christur vppuakeñ af Dauda/ deyr nu eigi optar/ Daudiñ mun eigi meir Drottna yfuer hñ/ fui f hañ hefer dait/ f er hañ eitt sin Syndiñe daiñ/ Eñ f hañ lifir uer/ fat lifsner hañ Gudi/ Swo oc lika skulu fier/ hallda ydur sialfua far fyre/ at fier sieut oc deydder fra Syndiñe/eñ lifsuit Gudi i Drottne vorum Jesu Christo.

I annare grein/ Siaum vier i fesu Gudzspi- Gud
alle med fui f truarinnar articulus af vppriſuñe er lærur
holldino swo torfuelldur at skilia/ huersu milldilig- fron
aña r godgiarnligaña/ f Gud hefer fyre Einglana veita
fionuztu syna latid hm komunum/ sem med smyrslin sina
komu til grafarinnar/ at smyria Christum/ oc sañ- gla.
frædt fær bædi med ordum oc teicknum vm vppriſu sins elskuliga Sonar Jesu Christi/ Huer villdi nu miſtreysta fuilikum swo nadarfullum/godgiornum oc miskuñsomum faudur/med fui hañ vmlidur swo folinmodliga vorn breyskleika/ oc lætur ecki helldr af

dagliga at leidrietta oss þyre sina þaudurliga millde/
oc til betra vegar at koma? Huern skylldi nu þessi
oc þuilik kærleiksins astseme ecki locka oc huetia til
t.26. truarinnar? Konuruar þær sem Smyrslin keyptu/ til
at smyria Christum med/ meintu þar eigi illt med/ e
tilteckna med þui hinu sama/ þyrst þær skunduðu
swo ap þlyti til grapuarinnar/ at þær hepdu Christū
sier hiartkæran/ eñ þ allt huat þær hapazt þar at/
skier epter mañligum plagsid/oc med ollu an rietrar
truar/ þui ep at þær hepdu rietta tru hapt/þa mundu
i 14 þær hapa minzt a þ orðit/ er Christur hapði sagt til
þra/ þ hañ mundi a þridia deigi vpp aptur risa/ oc
ganga þyre þm i Galilea/Eñ þær þorgleyma nu þes-
sem- su orði/ oc bua sig til/ at smyrja Christū/ huat er þm
kam var ecki bodit at giora/ helldur swo sem þ mañlig
yg- Skynsemi plagar optazt/ At hun giorir þ/ huat hun
skal ecki giora/eñ þ hun skal giora/þ sama giorir hun
12. ecki/ swo þat Gud Drottiñ vor hefer eirnin bodit i
Laugmalino/ slikre þauisligre a stundan til nidur-
þryckingar/ At vier skylldum ecki þ giora/ Huat er
oss synizt gott vera/ Eñ þo ecki at sijdur þa er Gud
swo miskunnsamur/ þ hañ eigi þyrir heimsku þullrar
a hyggiu oc vantruar saker i burtu rekur þessar kon-
helldur leidir hñ þær þyre sina Eingla/ þra þre holld-
ligre Gudz dyrckan/ til sialþs siña orda/ Og þ sama
skier swo/ At medan þessar godþusu konur geingu
til grapuarinnar/ oc þær vonu at scigia sin a mille/
Huer man vellra þyrir oss steininum ap grapuar
munnanum/ oc sem þær hugdu at/ sau þær at steiñ-
iñ var apuellt:/ Og japnsnart stigu þær iñ i grapuna
oc sau

oc sau þar sitia citt vngmeñe tíl hægri hlidar/ skryd-
dañ huitre slyppu/oc þær otnduzt/ Eñ Eingilliñ ta-
ladi miukliga til þra/oc hughreysti þær swo seigian-
di/ Hræddizt ecki/ þier spyriet at hinum krossfesta
Jesu af Nadareth/ hañ reis vpp oc er eigi hier/Siae
þier at sa stadur er tomr/ huar ed þr hofdu lagt hans
likama x̄c. Hier heyrir þu nu/ þ Gud sendi siñ Ein-
gil/ ecki alleinazta til þess at vellta steininū af graf-
ar munnanum/ helldur mycklu framan til þess at
hañ leidrietti fyre konunum/ oc kuñgiordi þm dyrd- Huad h
ar fulla Christz upprisu/ huer at eirnin fyre hid skin- skinanda
anda klædit Engilsins mercktizt/Eñ þ skallen merc- klædit Ei
kia/ at hier verdur hid skickanligazta vt skrifat/ med gilsins
huerin moti þ maduriñ verdr riettlættur/ i fyrstu þa merckir.
til teicknazt/ huernen þ konurnar vrdu ottaslegnar/
Eñ pennañ otta oc þulika hræddzlu elur predikan Rom.3.
Laungmalsins/nær mer verda fyre þa hinu sonnu mi Deut.27
nar synder augsyndar/ Atsoñu huern skylldi þ eigi
skelfna/ at oss eru marger þr hluter i Laungmalino
bodner/ huerier oss eru o moguliger at giora/ med
þui þo at su doms alycktan ed þar hia stendur blijfur
o vmskiptilig/þat bolnadur sic sa huer/ sem ecki hell- Deut. 18.
dur allt huat i Laungmals bokiñe skrifat er? Hier ep-
ter fylger nu i añare grein/ Eingilsins (fyre huern Eingiliñ
ed merckiazt predikarar Gudz Enangelij) huggunar mercker
traust oc gledeligur bodskapur þ hañ seiger/ At eigi Predikar-
skuln þier hræddazt/ O sæliga er þetta ciñ gledilig- ana.
oc lystiligur bodskapur/ swo at eigi þarf meir fyrir
syndaña saker i aurmilnan at falla/Eñ huadan þa ke-
mur oss þessi huggan/ oc gledeligur bodskapur?

ma. 4. Aþ Chriſto Drottne vorum/ ſa at vtgepiñ er þyrir vorra ſynda ſaker/ r vpp aptur heper riſit vegna vorrar rietttlætingar/ Medur þeſsari ſomu predikan aþ vppriſiñe/ huggar nu hier eirnm Eingilliñ konurnar/ oc miñr þær a Þ ordit/ huert ed þær hopdu adur heyrt/ vt aþ þeſsari vppriſu/ Hier at auk ſtadfeſtir Eingilliñ ſitt ord med teicknino/ Þ hañ ſyner Þm ſtadiñ þar ed Þr hopdu Chriſtum i lagt/ Eda ſynizt þetta ecki liuþliga þarit at/ at leidrietta konurnar/ oc þolinmodliga at vnlida Þra breyſkleik/ oc ſwo þær at menta/ at þær lærdu riett at hallda vt aþ vppriſu Jheſu Chriſti/ Eñ huat er Chriſtur i þeſsu epne þyre Eingiliñ oc adrar Jardteickner auglyſti vid konurnar oc Poſtulana/ Þ hid ſama vill hañ oc eirnin þyre ſitt ſignada ord veita oſs/alleinazta/at vier ſicum hlyduger/ r truū hans ordi/ oc leitum i ongu odru epne vtan alleinazta i hans verdleik vorrar ſaluhialpar.

teicknit.

Jþridiu grein/ epterþylgir nu/ Þ konurnar verda vt ſendar oc ſkickadar aþ Einglunū tyl at kuñgiora vppriſuna/ eigi alleinazta Lærisueinunum/ helldur eirnin oc fierdeilis Petro/ ſa ed vegna ſinnar aþneitunar vid Drottiñ/ var i mickille hormung ſtaddur/ Vt aþ hueriu vier lærum/ huerſu naudſynlig Þ predikunin vt aþ vppriſuñe hun er/oc þar i mot huerſu aumligt at þar ſie/ huar ed ecki verdur þeckt dyrd vppriſuñar/ Poſtularner Þr ed þyrir ſyndanna ſaker voru i myckllum hormungum/ oc i Saudans angri ſtadder/ gatu med ongu odru epne vtan med predikuniñe aþ Jeſu Chriſti vppriſu þeingit hiartās þridſemi/ Huer getur þeſs þrætt/ at Þr hepdu eigi aller lika

orrnar rda hier ūdz ſen i bodar.

aller lika fro giort/ sem Petur/ er at hr hefdu atspur
der verit? Eda forlietu hr ecki aller Christum? oc i burt flydu fra hm? Matt.
En fyrst hr flydu fra hm/ pa syndguduzt hr/ fro sem
h eirnin Christur seiger/ At
hier munut aller a fessari nott hneyckslan lida a mier 5
En huer sig hneyckslar a Christo/ sa hefer syndina
drygt/ med pui at skripat er/ At sæll er sa/ sem ecki Matt.11
hneyckslar sig a mier/ En fyrst par var nu syndin/
pa hefer par oc eirnin hrædzla oc Saudans angur
verit/ Huar fyre h eirnin/ s° harmi prungnar sam- 10
uitzkur/ hlutu af Gudi huggunar traustid at med-
taka/ fyre predikunina vt af pisl oc uppriss Drottins
vors Jesu Christi/ sem at segdi Eingilliñ s° tøl kuen-
nanna/ Fare hier/ oc flytid ydur burt tøl hra harm-
prungiña Postula/ oc seigit hm/ pat Christur hafui 15
Syndina/ heluitid oc Siofuliñ yfuerunnit/ oc sie
upp aptur risiñ af dauda/ Og h med at hr sie med
godu gedi/ oc nu sie fullkomnat huat fordum hafdi
fyre sagt Oseas spamadur/ Dat daudiñ væri burt
swelgdur i sigran/ Saude huar er hin Spiotz brod- Osee.13.
dur? Heluite huar er hin siguruinning? Og seigit
hm lika/ h Christur mune sialfur ganga fyre ydur i
Galileam/ at kuñgiora ydur hetta/ oc at auglysa sig
par/ oc pat hr sie med hraustum hug oc godu gedi/
verandi ecki efuablandner um hans uppriss/ Med 25
pulikum hætti kennir Eingilliñ hessum konum at
predika/ oc leggur hm fyrir huat hær skulu kuñgiora Vier hir.
Postulunum/ En hu skallt oc merckia/ h kommum Christu
verdur hier kennemañligt embætti upp alagt/ En erum all
huer vigde hær tøl kennemaña? Gud sialfur fyrir feñemei
Q v siñ son/

sín son/ vorn biskup Jesum Christum/ þui huer hñ
truer a Christum/ t heþer þyrc hans ord medtekit hei-
lagañ Anda/ huort þ er helldur kona eda karl/ sa hey-
rir i roln þra mana/ aþ hueriñ þ hiñ Heilage Per s°
5 seiger/ At þier erut þ vtualda sleckti/ t hiñ Konung-
etri. 2. lige keñemanzskapur/ hin heilaga þiod/ þolk eigin
domsins/ swo at þier kuñgiorit hans krapta verck/
sem ydur heþer kallat vr myrckrunum tíl sins hins
e. 2. dasamliga lioss. tc. Eda heþer ecki Hanna spakona
.12. 10 þramit swodant kennemañligt embœtti? Spádu oc
ecki eirnin þyrir þær þiorar dœtur Philippi Gudzspi
v.14. allara? Eñ þ er S. Pœll hñ tíl stedur ecki/ at konur-
nar skule predika i Kirckiu soþnudum/ skier eigi þar
þyrc/ þat konunum skylldi eigi leyþazt at medkenna
15 Christum/ helldur swo þ aller hluter skylldu skickan-
liga tíl ganga/ þui þ er vel tílheyriligt/ at konurnar
þær þeige/ huar ed þr meñ eru i naucru sem lærdoms
embœtti id kunna riettiliga þramm at bera/ Eñ huar þr
hiner somu eru ecki swo nalæger/ Huar þyrc skylldi
20 þa eigi konuñe leyþueligt vera/ at keña þolkino Gudz
ord? Sennelíga sa Eingilliñ/ sem þyrc konurnar by-
dur at kuñgiora Postulunum Christz vppriſu/ heþer
eingiñ vitleysingr verit/ Og i skaummu male at skyra/
þa hliotum vier aller saman karlar t konur/ at vidur-
25 kenna/ þ vier sienum þyrc vppriſu Jhesu Christi þra
daudum/ endurgetner tíl lifþuandi vonar/ þuiat
i þessari somu jatningu stendur vorr riett-
lœti oc saluhi alp i. Petri 1.

Fyrsta Sunnudag epter Pascha Budzspiallit Johã. xv.

NV̄n at kuelldi þess hins sama þwott dags/ þar ed Lærisueinarner voru tiſl samans komner/ at luckt̄ dyrū/ þyrchrædzlu saker vid Gyding a/ kom Jesus þar/ oc stod i midit/ oc sagdi tiſl þra: Fridur sie med ydur/ Og þa ed hū sagdi þetta/ syndi hū þm̄ hendurnar/ oc sina sidu/ Eū Lærisueinarner glaudduzt vid/ þr sau Herran̄/ Jesus sagdi þa eū aptur tiſl þra/ Fridur sie med ydur/ Lika sem þ Faderiū sendi mig/ swo sendi eg oc ydur/ Eū sem hū sagdi þetta/ blies hū a þa/ oc sagdi tiſl þra/ Medtake þier heilagan̄ Anda: Huerium sem þier þyrgefit syndirnar/ þm̄ eru þær þyrgefnar/ oc huerium hellz þier aptr halldit þær/ þa eru þær þm̄ aptur halldnar.

Eū Thomas ciū ap tolp/ sa er kalladizt tortryggur/ var eigi med þm/ þa ed Jesus kom/ Eū hiner adrer Lærisueinarner sogdu tiſl hans: Vier hofum sied Herran̄/ Eū hū sagdi tiſl þra/ Nema at eg siae nagla paurin

i hans

i hans hondum / oc eg lati miñ þingur i hi-
gla þaurin / oc eg leggi mina haund i hans
sidu/þa true eg ecki/ Og epter attadaga/ vo-
ru eñ aptr hans Lærisueinar þar iñe/ ⁊ Tho-
mas med þm̃/ kom Jesus at luckt̃ dyrum/
stod i midit ⁊ sagdi: Fridr sie med ydr/ sidan
seiger hñ tíl Thomam / Rietta þiñ þingur
hingat/ ⁊ skoda minar hendur/ lypt vpp þiñe
hende/ ⁊ legg i mina sidu/ ⁊ vert eigi vantru-
adur helldur truadur/ Thomas suaradi/ oc
sagdi/ Drottiñ miñ/ oc Gud miñ/ Jesus sag-
di tíl hans. Huiat þu saatt mig Thoma/ þa
truer þu/ Sæler eru þr/ ed eigi sia oc trua þo.

Norg oñur teickn þa giordi Jhesus i
auctsyn siña Lærisueina/ huer at eigi eru skri-
þut i þessari bok/ Eñ þetta er skrifat/ swo at
þier truit / þat Jhesus sie Christur sonur
Gudz/ Og at þier s° truader hefdut eilifft
lifft i hans nafne.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Þat Lærisueinarner voru i husum inneluckter/
þar med kunngiora þeir oss eñ aptur at nyiu vorn
bryeystleika/ þui ef at þr hefdu med sannarligre tru
bliggaf-

uiſgaꝛader verit/ þa hefdu þꝛ ecki nu aꝛ miña ſtod-
ugleik þꝛamgeingit þyꝛe alþydu/ eñ ſwo ſem at þeir
þꝛamgeingu/ epter þat ed þꝛ hoꝛdu heilagañ Anda Acto. 5.
medtekit.

Þeim 8° ottaſlegnum/ æſkir Chꝛiſtur hiartans
þꝛidar veitandi þeim þañ hiñ ſama þar epter a eñ
gnogligar þyꝛe heilagañ Anda/ Aꝛ hueriu eꝛne þu
ſier/ þat vier munum allaueganna Jheſu Chꝛiſti vid
þurꝛua.

Senneliga þa geꝛur hañ þm hier med ablæſtri-
num heilagañ anda/ ſa ed a huita Suñu deige/ med
þm ſtadꝛeſtr/ ꝛ i gloanda tungna yþuerlite ſendr var

Epter heilagañ Anda geꝛiñ biꝛalar hañ þm
predikunar embættid/ oc ſeiger/ at med ſama ſkiale ꝛ
þ hañ ſialꝛur ſie ſendur aꝛ Faudurnum/ ſwo ſendi
hañ oc þa.

Eñ hier ſkalltu med athygle merckia huer at er
lycklaña brukan/ þuiat þa hinu ſomu kunna vel at
merckia/ er ecki allitils vert/ Eñ huat er at Leyſa ꝛ At
boda harmþrungnum Samuitzkum þyꝛe jdranar-
iñar predikan Syndaña þyꝛegeꝛning/ oc þa hinu ſo-
mu þyꝛe eckert/ oc þott þ verdi þyꝛe ordzins þienara
þꝛamſagt/ þa ſkier þo þ ſama epter bodi oc þyꝛeſkip-
an Jeſu Chꝛiſti/ oc þ ſwo nærſta/ eꝛ at eiñhuer væri
ſa/ ſem med rietꝛi tru hondlar þañ gledilegañ Gudz
ſpiallzins bodſkap/ hñ mun viſsiliga eirnin audlazt
oc hliota ſyndaña þyꝛegeꝛning/ huoꝛt at hañ heyꝛir
opinberliga eda einſliga þa ſomu oꝛſkurdan aꝛ ſier.

Huat er at binda ꝛ Þat er vantruodum/ har-
udugum ꝛ ſialꝛbirgingum (vtan at þꝛ leidꝛiettizt)
at ſeigia

at seigia þyrir Gudz dom oc reidc/ oc visseliga þyrr dæming/ Lika swo seiger oc Christur/ At huer hañ truer ecki/ sa verdi þyrr dæmdur/ Eñ þessi binding ordzins þienara er swo orugg oc stadþaust swo sem sialfs Jhesu Christi/ þar þyrr/ at þ huat hellz þar skier/ at þa skier þ epter hans þyrrskipan.

Vantrunad Thomasar vtskripar Gudzspialla madrin hid vandligazta/ oc þar sama vt aþ heilagr Anda inblæstri/ huer at vill lata oss vorn breysskleika sem kunnigaztañ vera

Slikum vantrunadi epter þylgdi ein agætlig truarinnar jatning/ Hueria ed Christi verckadi med hinum sæla Thoma/ swo þ hañ seiger/ Drottin miñ oc Gud miñ/ Huat at er ein agæt grein vt aþ Gudz dominum Christi.

Riettri tru tilreicknar Christur saluhialpina/med þui hañ seiger/ At sæler eru þr sem eigi sia/ eñ trua þo/ Eñ þessar somu greiner/ hlytur ein godþusligur Lesare vel at merckia/ sierdeilis i gegn þm sialþbirgingum/ sem þ hallda at saluhialpin hun tilskylldizt vorum verckum.

Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

Breysskleike Postulanna.

Fyrstu siaum vier/ hier eñ aptur at nyiu eitt vantruariñar epterdæmi i Postylunum/ oc þar i mot/ huersu milldiligaña þ Christur vm leid þulikañ þra breysskleik/ swo þ hañ rakþa eigi þyrr þ jaþnsnart i burt þra sie

Vor

Konurnar hopdu kuñgiort þm huat þær hopdu sied
r þ er þm var ap Englinum bodat/ þ Christur væri Luce.1
vpp aptur risiñ ap Sauda/ En epter þui ed Lucas
hañ skripar/ þa hielldu þr þ pyre eina sionhuerþuing
huat er konurnar sogdu/oc trudu þm ecki/ Og þo ec-
ki at sydur þegar þr heyrdu þ/ komu þr tilsamans/
Huernen helltz? Leyncliga oc at lyckt um dyrum/
Huar pyre? Vt ap hrædzlu saker vid Gydinga/ Sia-
þu hier eru þier holldzins kraptar agætligaña vtm a- Hyrt
lader/ Postularner trua ecki Christum vppriſiñ vera/ Posti
þo at konurnar hopdu kuñgiort þm þ/ þar at auk/ na.
vorn þr swo miog ottaslegner/ at þr luckt u sig eirnin
heimogliga iñañ læstra dyra/ Huer kañ nu at seigia/
þat holldit meige nockut i þeim epnum sem sañarligt
rietttlæti ahrærir? Hucrier þ kiotliger eru/þr eru kiot-
liga siñader seiger Sancte Paall/ Fyrst at likamligur Rom.
madur hañ er nu likamliga siñadur/ þa veiter hñ
o hægt at trua a Jesum Christũ/ sa ed þra Saudum
heþer vpp aptur risit/ oc vordiñ hiñ pyrste/ ap vpp-
risu þramlidiña/ lika sem S. Paall hañ vottar/ Acto.
xxvj. cap. Ja til þessa malepnes hlytur heilagur
Andi at koma/ þui ep at hañ verdur oss pyrir ordit
gepiñ/ oc þat hañ giorir oss at nyum skepnum/ þa
munum vier eigi meir ottazt mennina/ swo sem þat
hier giora Postularner/ helldur myckiu þramar Gud
sialpañ/þo ecki vt ap þrælkunarligum/ helldur vt ap
sonarligum otta/ swo at vier mættum bihallda þeim
godþusazta þaudur/r alldri helldur þ meitt athapazt
huar med at vor himneskur þader yrdi pyrir oss til
reide reittr/ Og þennañ sama otta kenir oss Christur
sialpur

sialfur þar hann seiger/ Hræðizt ecki þa sem likamann deyda/ helldur mycklu þramar þann sem mackt hefer til at senda/ Sal oc likam til helvitis/ Enn hverier af þessum anda verda vppbirter/ þr hiner somu standa diarfuer oc þulleinarder i sannleiksins oc Gudz spiallana jatningu/ nær ed þr skulu þyrir sannleiksins saker heilagr Euangelij nockrar harmkuælingar lida/ swo sem þat vier siaum i Postulana giorningum v. cap. Þat þr geingu glader i burt þra radzins augsyn at þr hefdu þess verduger verit at lyda hadung þyrir Jesu Christi nafns saker/ Enn þyrst þat Postularner hafa nu hier enn eigi þuilika tru oc swodann styrckleik/ kemur Christur med bodan sins þrodar/ oc opinberar sig þm/ Swo þat hann gefur þm eirnin sinn heilagann Anda/ sa ed þar epter a huita Sunnudeigi stadfestur vard i þra hiortum/ swo at eckirt yrdi þ vndan tekit/ huar ed þra tru mætti af aukazt/ Hier til þessa malss heyrir oc eirnin hinn Sæle Thomas med sina vantru sa er eigi villde þyr trua/ enn þ hann sæi oc hondum tæki a herrans likama. Hverssu merckiliga/ hefer Postulinn hier i minne halldit/ þ er Christur hafde s° tidir oc optsinnis þyrr sagt/ at hann hlyti pinu oc danda at lyda/ oc a þridia deige vpp aptur at risa? Enn þo ecki at sydur þa veiter Christr hann hier þa sonn þionuztu/ sem hann veitte þm odrum/ þuiat atta dogum þar epter/ kemur hann oc seiger til Thoma/ Riett þina hond hingat/ oc legg hana i mina sidu/ oc vert ecki vantruadur/ helldur truadur/ Hier verdur hiartad Thomasar opnat/ s° þat hann kallar Gud minn oc Drottinn minn/ Vt af þessu ollu epter þylger nu/ þat vier sieum at natturu

Matt. 10.

Lugdirþ heirra af hei um an eru vpp ar.

ntru. omas

at natturu vonder oc vantruader/ oc kuñum ecki aþ sialþs eiginligum þormætti at komazt til truariñar/ nema at oss verdi þyrir Gudz ord heilagur Andi gefiñ/ swo þat hañ veite oss þa þionuztu/ sem þat Christur hñ veitte sinum Postulum. holldzins illgirne.

Jañare grein/ hoþum vier i þessu Gudzspialle anogrt oc nytiseme vppriſuñar/ swo sem at er þridur vorrar samuitzku/ þuiat þrysuar siñum verdur hier þessi þridur Postulunum þramboðadur/ Eñ þat at haþa þrid hia Gudi/ er ecki annat/ vtan at trua þat Christur haþe dauda þolat þyrir oss/ oc þ hañ sie þyrr vors riettlætis saker vpp aptur risiñ þra Saudum s° at þar þyrr kañ oss ecki syndin at a klaga nie at þyrr dæma/ Eñ huer geþur nu þeñañ sama þrid? Jesus Christur Drottiñ vor/ Fyre huad? Fyre sitt ord/ i hueriu ed verdleikur hans piningar oc vppriſu verdr oss o þorþienat gefiñ oc þyrr eckert veitur/ þuiat i þessu sama ordi/ verdur heilagur Andi gefiñ/ sa ed truna verckar i oss/ þa hondlar nu trnan Gudz miſkuñ i Christo Jesu/ oc alïtur Christum/ oc heþer sitt traust a Christo/ oc veit sañarliga þ sier verda allar synder þyrr Jesum Christum þyrrgeþnar/ hnar þyrr skylldi þa ecki samuitzkan þrid haþa? Þo at hun haþrne adur halldit Gud þyrr ogurligañ domara/ þa hell dur hun hañ nu þyrr ein aſtsamligañ þaudur/ sa ed henne vill milldiliga hialpa/ oc vpphelldi veita/ oc þ hid sama þyrr Jesum Christum/ þeñañ þrid þa þrisar oc þorheþur S. Paull i sinum sendibrefum/ oc æskir hañ ollum riett Christnum moñum/ þar hñ seiger/ Nad oc Frid: aþ Gudi vorum faudr/ z Drotme Jañare grein/ hoþum vier i þessu Gudzspialle anogrt oc nytiseme vppriſuñar/ swo sem at er þridur vorrar samuitzku/ þuiat þrysuar siñum verdur hier þessi þridur Postulunum þramboðadur/ Eñ þat at haþa þrid hia Gudi/ er ecki annat/ vtan at trua þat Christur haþe dauda þolat þyrir oss/ oc þ hañ sie þyrr vors riettlætis saker vpp aptur risiñ þra Saudum s° at þar þyrr kañ oss ecki syndin at a klaga nie at þyrr dæma/ Eñ huer geþur nu þeñañ sama þrid? Jesus Christur Drottiñ vor/ Fyre huad? Fyre sitt ord/ i hueriu ed verdleikur hans piningar oc vppriſu verdr oss o þorþienat gefiñ oc þyrr eckert veitur/ þuiat i þessu sama ordi/ verdur heilagur Andi gefiñ/ sa ed truna verckar i oss/ þa hondlar nu trnan Gudz miſkuñ i Christo Jesu/ oc alïtur Christum/ oc heþer sitt traust a Christo/ oc veit sañarliga þ sier verda allar synder þyrr Jesum Christum þyrrgeþnar/ hnar þyrr skylldi þa ecki samuitzkan þrid haþa? Þo at hun haþrne adur halldit Gud þyrr ogurligañ domara/ þa hell dur hun hañ nu þyrr ein aſtsamligañ þaudur/ sa ed henne vill milldiliga hialpa/ oc vpphelldi veita/ oc þ hid sama þyrr Jesum Christum/ þeñañ þrid þa þrisar oc þorheþur S. Paull i sinum sendibrefum/ oc æskir hañ ollum riett Christnum moñum/ þar hñ seiger/ Nad oc Frid: aþ Gudi vorum faudr/ z Drotme Anogrt vppriſuñar. Frid: hia Gudi. Nad z þr dur.

Jesu Christo/ Fyre Nadina/ eþ at vier truum/ hoþ-
um vier syndaña þyregepning/ þar epter þylger oc
þa þessi þyrsagdur þridur/ Huar þyre/ þat hiner
verckheilogu (sem swo verda kallader) kunna ecki
þeñan þrid at haza/ Epter þui sem ritningin vottar?
Eigi er þridur o milldum seiger Drottin/ Huernen
kemur þ tijl? þui þ? a stunda at ybuerkomazt syndan
na þyregepning/ oc þrid hia Gudi þyre verdskulldan
sialþs sina vercka/ huat þm o nioguligt er/ Med þui
at eingin giorir swo mickit gott/ sem hñ er skylldug?
tijl at giora/ Þar þyre hliota þ? oc epuablandner at
vera vm þ/ huort þ? eru Gudi þacknæmer eda eigi/
Eñ huernen skal þitt hiarta i slikre epua blendne kyr?
oc þridsamt geta verit/ nær ed þu ert o vis i þui/
huort at þier eru syndirnar þyregepnar eda eigi?
Huar þyre þ truan/ sem alleinazta a heingur pisl oc
vpprisu Jesu Christi/ ? ecki aþ verdleikum verckañá/
þrañleider þeñan Frid.

I þridiu grein/ siaum vier i þessu Gudzspial-
le/ huernen þ Postularner vorn vtsender tijl at predi-
ka/ Lika sem (seiger Christur) at sendi mig min þa-
der/ swo sendi eg oc ydur/ Eñ huernen er nu Christur
vtsendur/ þat hañ skylldi predika jd?anar ybuerbot ?
syndaña þyregepning/ Eñ þessi hin sama predikañ/
med þui hun strider i mot skynseminne/ huer ed al-
la tijma treyster vpp a sin eiginlig verck oc verdskull
dan/ þa heper hun vpp vakit i mote Christo alla sialþ
birgunga i Jerusalem oc a Gydinga Lande/ swo at
þ? haþa ecki alleinazta sagt þ hñ villre þolkit/ oc væri
Diopul oda/ helldur eirnin epter þ þyre swo mycklar

velgiorder

nar eþ-
blend-
n er þar
hugsko-
d ecki kyr

gat.
som. 5.
Thes. 4
t sẽ ding
ostulaña

Johan. 7
oc 8.

velgiorder þm veittar/ hafa þr at lyckunum lifþla-
tid hñ hinum haduligazta krossins danda/ þo sku-
lum vier ongu at sijdur þ medkenna/ at þessi þyrcli-
tiñ/ vanmirtur/ oc hiñ krossþesti Christur/ hafde af
þandurnum mackt tijl at þyre gefa syndirnar/ Med
sama hætti vrdu eirnin Postularner vtsender/ at þr
predikudu jdran oc syndaña þyregefning i nafne Je-
su Christi medal allra þioda oc attu at vpp hefia þat
sama tijl Jerusalem ꝛc. Þar jafnfraמe skylldu þr oc
eirnin hafa þa somu mackt i ordino tijl at leysa oc bin
da sem Christur hañ hafdi/ þar at auk voru þr eigi
odru vis af þessum heime medtekner/ eñ swo sem þ
þeirra Lauardur medtekiñ var/ s° at þm vrdu/ had-
ungar/ vanmirdur/ oc allzkyns opsokner tijllagdar.
Ja seiger þu/ Huort skal Presturiñ kunna at þyrege-
fa syndirnar? Getur þ nockur giort vtan Gud sialf-
ur? Þar suara eg swo tijl/ At hid sañarligazta sie þ/
at vier hofum fyre Jhesum Christum syndaña þyre-
gefning/ Eñ þo ecki at sijdur hliotum vier eirnin at
hafa þa fienara/ fyre hueria ed þessi hiñ dyrdlig-
azte siodur/ skal kuñgiorazt ꝛ vtskiptazt/ Gudzspiall
zins fienare hañ fyregefur ecki syndirnar af siñe
personu nic af eigñligu valde/ helldur vt af tolskip
an oc ordi Jesu Christi/ þui nær ed þu heyrir Gudz-
piallzins ord/ vt af predikarans muñe/ oc þu truer
þui hinu sama/ sie þat opinberliga eda einsliga/ þa
eru þier visslliga þinar synder fyregefnar/ þuiat þu
alitnir ecki hans personu/ sem þier bodar syndaña
fyregefning/ helldur a tijlskipan oc ordit Jesu Chris-
ti/ Huar af þat eirnin skier/ at þu eigi predikarañ/

Luce. 22

Huer syn-
dirnar fy-
re gefur.

Christz tijl-
skipan oc
ord.

helldur Christum sialfuan heyrir oc medtekur/ suo sem þ hañ i odrum stad seiger/ At huer hañ medtekur ydur/ sa medtekur mig/ Eñ þo at predikariñ sie sa hiñ same/ sem þig medur munzins ordū apleysir/ oc þier fyre ordit syndaña fyregepning tilseiger/ þa giorir þo vissuligaña Christur sialfur þetta hid sama/ sa sem þienaranum hefer fyrir Gudz ord bodit slickt i sinu nafne at giora/ Og hier til heyrir nu þ/ huat Christr seiger/ At huerium hellz þier fyregefit syndirnar/ þm eru þær fyregefnar/ oc huerium þier aptr halldit þær/ þeim eru þær aptur halldnar/ Medur huerium ordum hañ fortklarar sialfuañ sig/ oc huern eñ hañ vill/ at þ fyrcheitid skule skiliazt/ sem til Peturs stode/ þuiat Petur hañ gaf andsuar vt af alfu allra Postulaña. Matthei xvj. þa hañ sagdi/ þu ert Christur sonur Gudz lifanda/ Lika suo verdur oc vnder personu Petri ollum Postulunum valld gefit hunnariki til at lykia oc vpp at luka/ Og at þetta mune s° vera/ þa auglysizt vt af þessu Gudzspialle Eñ i stuttu male at seigia/ þa vorn Postularner vtsender til at predika jdrunina/ oc at fyregefa syndirnar/ eigi af þra eiginligu valldi/ helldur vt af mackt Jhesu Christi/ oc fyre hans ord sialfs.

Annañ Sunnudag epter Pascha Gudzspiallit Johannis x. Capi.

Eg em

EG em godr hirder/ Godur hirder hñ setur sitt lif vt fyre sina saudi/ Eñ leigu lidiñ/ oc hañ sa ecki er hirder/ huers ar sauderner eru eigi eiginliger nær hñ sier wlfiñ koma/ þa yfuer gefur hañ saudina/ oc flyr i burt/ oc wlfrinn gripr saudina z i sundr dreifuer þm/ Eñ leigulidiñ flyr af þui at hñ er leiguleide/ oc gætir ecki sauda sña/ Eg em godr hirder/ oc eg þecki mina saudi/ z eg þeckiunzt af minum/ Swo sem þat Faderiñ þeckir mig/ oc eg þecki Fauduriñ/ oc eg legg mitt lif vt fyre mina saudi. Eg hefi oc adra saudi/ sem eigi eru af þessu Sauda huse/ þa byriar mier z hier til at leida/ z þeir munu heyra mina raudd/ swo at þar verdi/ eitt Sauda hus/ oc eiñ hirder.

I Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ I þessari epterliking seiger Christur vt af sinu embætti/ sem er at predika/ oc hialp at veita.

I þui sem Lærdominum tilkom/ þa hefer eingiñ nockrn tima s° kostgæfiñ verit siñe hiord fædzlu at gefua/ Suer hefer nockurn tima med meire athygle sinum saudum þodr Gudzspiallzins sañleis-

ſa þyrelagt: Þa oadi (ſeiger Mattheus vij. capit. yþuer hans lærdome/ Og hans o viner hlutu ſialþ-ner at viina/ þ hñ kendi gotu Gudz i ſañleika Matthei xij. Hin andliga meiningin hirdirſins oc saud-aña er miog tijd i ritningunum/ ſierdeilis i ſpamanna bokunum/ Huar þyrfe þat væri med athygle vel merckiandi.

Nu kendi Chriſtur ecki alleinazta ſinum sauðum/ helldur þrelſadi hañ þa eirnin/ gefandi ſitt lijf vt þyrir þa/ Hefer hañ ecki þyrir vorar synder Sauða þolat? Eda hefer hañ ciñ ecki afþuecigit med ſinu blezada blodi aull saurinde vorra Synda? Eñius hañ ſkrifadi forðum vt af Fabio Maximo/ þat ciñ madur hefdi med vndan drætti vorn efne tijl lags komit/ Eñ þeſsu verſe mattu helldur ſwo ſnua/ At ciñ madur med ſinum danda hafui komit vorn efne tijl lags/ oc ſwo vt malar þu ſkilmerckiligaña Chriſtz verdleik.

Fullt af huggan er þtta þat Chriſtur ſeiger/ ſina saude ſier kuñuga vera/ lika ſem þ hñ ſialfur þeckizt af þaudurnum/ þui þyrſt þ er viſsiliga satt/ Huer ma þa nei vid þui ſeigia? at eingeñ meinſemd kumne nu Chriſtnum moñum grand at giora/ Swo ſeiger oc Paull Poſtuli tijl Romanos/ Fyrſt at Gud er þyrir oma. 8. oſs/ huer er þa a moti oſs.

Þat hañ ſeiger/ Eg hefui adra saudi/ ſem eigi eru af þeſsu sanda huſe/ þ ſama heyrir tijl kallanar heidniña þioda/ þui þa ed hworertwegginn Gydingar oc heidnar þioder ganga hier epter a tijl ſamans i eina tru/ þa ſkier þat huat hier ſeigizt/ At þar mune

vera ciñ

vera eiñ hirder oc eitt sauda hus/ Huat er tíl reick-
nazt mætti hinum epſta domi/ þui þa ſwo þyrſta ver
dur þar eiñ hirder/ oc eitt sauda hus.

Skilmerckiligaña verda i þeſsari epterlikingu
Leigulidarner vtmalader/ þ er þalſliger lærifedur/
þuiat þr þodra eigi saudina helldur ſialfua ſig/ ſwo
ſem þ Prophetiñ Jeremias xiij. cap. ſeiger/ Og be-
ra naliga ongua a hyggiu þyre sandunum/ helldur
þlyia þr i burt þa wlfunriñ kemur.

Mickla nad hefer þeſsi epterlikingin iñe at hall-
da/ ef at þat/ huat hier ſeigizt vt af Chriſto/ oc lei-
gulidanum / verdur þyre Antitheſin þat er huort i
mot odrum tracktierat.

J Ein Stutt vtlegging þeſsa Gudzſpiallz.

J þeſsare tíl liking/ verdr i þyrſtu/ per An-
titheſin/ halldiñ huor i mote odrum/ Eiñ
godur hirder oc leigumadriñ/ i huerri þat
eirnin beggia þra art oc eiginleike verdur
vt ſkrifadur/ Eñ þu hlytur at merckia/ þat þetta hid
ſanna Gudzſpiall/ er eiñ partur þrar epterlikingar/
ſem Chriſtur/ Johannis x. þrautlagdi Phariſeis/ vt
af dyrunum/ saudahuſino/ hirdirnum/ oc dyra ver-
dinum/ þuiat Phariſei þr heyrdu z kendu Laugma-
lit/ Eñ vnderſtodu þo vizt ecki Moyſen/ sa ed ecki
alleinazta hidytra verckit/ helldr mycklu þrautar þelit
hiartans krefur/ Huar þyre þr kunnu oc ecki eirnin
riettiliga at kenna nie þolkino iñ at mynda truariñar

God hi
der.
Leigulid

riettlæti þat þyrir Gudi duger/ Eñ med þui þ hafa
nu i ſtadiñ þeſſa rietlætiſins kent verckaña rietlæti
z þyrir oñ: medal at leita ſalnhialpariñar/ helldur eñ
enef. 22 þyrc þat sædit/ ſem Abraham var þyrcheuid/ þar
þyrc ſeiger oc Chriſt: eigi oſkialliga/ i þm þyrra parti
þeſſarar likingar/ þ þ: ſie ecki vm rietter dyr iñgeing
ner/ z þyrc þui þa ſie þ: þiofar oc ſpilluirckiar/ þui:
at þar kañ eingiñ meire ſkade/ nie hættare drepſott/ z
fædarc mordingia ſkapur i Chriſtniñe vpp byriadur
verda/ eñ þeſsi/ at keña mõm þ: ſkule treyſta a ſialfs
ſins verckнad/ Vt af huerium Lærifedrum ed S.
hili. 3. Pall ſwo ſeiger/ Vackte þier ydur þyrc hundunum/
huerier Vackid ydur þyrir vondum verckinõm/ Hunda kal:
andar lar hañ hier palſpameñ þ: ſem þyrir eiginligrar nytſ:
rda kal: ſemdar oc anñings ſaker/ vilia eigi tõlſtedia þ prædi:
der. kaſt ſi ule truariñar rietlæti/ eñ verndа oc þram hall:
da i gegn heilſuſamligum lærdome/ verckaña rietlæ
ti/ Og þa hinn ſomu kallar Chriſtur hier Leigulida/
Huar þyrc? Af þui þ: hirda ecki vm saudina/ oc þ
saudaña þortapan ſie þm eigi hiart ſaar/ oc þ i ong:
uar hættur vilie þ: ſig vt gefa/ vegna nytſemdar oc
heilſugiafar saudaña/ þt Leigulidiñ/ s° leinge ſem
Zopho. 2 hñ þornemur þiegroda oc anñing/ þa blyþr hñ/ Eñ
huar hñ þormerckir onguañ abata vera/ þadan flyr
hañ japnſnart i burt/ þott þ saudarner ſkylldu aller
wlfunnum at athu verda/ Eñ s° giotir ecki Chriſt:/ þt
hañ ſeiger/ Eg em godur hirder zc. I ſañleik þa er
Chriſtur alleinazta eiñ godur hirder/ þuiat hñ hefer
med ſinum Sauda afrekat lifſins þod: ſinum san:
dum/ Og vt af þeſsu Chriſtz embætti/ ſiaum vier

ecki

ecki alleinazta/ helldur þo:merckium eirnin aþ sialþu
eptinu/ huern astarhuga þ hañ hefer tíl vo:/ Eñ s°
er hans síñe tíl vo:/ at hañ vill vardueita oss/ eñ eigi
þo:gleta/ hnar med sañar hañ þ:? Med þodringuñe
oc líþplatino/ Þuiat þetta o:d Pascere at þodra/ er
miog tidt i ritningunñe/ oc merckir swo mickit/ sem
riettiliga at kenna Gudz o:d/ oc þ verdur ecki sam-
blandat þalsligum lærdome/ swo sem at þu matt sia
Johan. i sidazta cap. þar Christur seiger/ Petre þo-
dra þu saude mina/ Og i Postulaña giorningum/
Ydur hefer heilagur Ande sett tíl Biskupa at stio:-
na Gudz Christne/ Medur þessu þodre oc slikum lær
dome hefer Christur i fyrstu þionat sinum saudum/
þar nærst hefer hñ þm þionuztu veitt medur sinum
signada Sauda oc blodz vthellingu/ swo at þ: eilíþ:
ligaña vardueitter/ y:du ecki wlþaña atha/ Huer
skylldi nu eigi trua þuilikum hirder? Huer villde ans
nars þoduro æskia? þar fyre hallt nu Christum oc lei-
gulidañ hnorn i mot odrum/ Christur hañ leitar nytt
semi síña sauda/ eñ Leigulidiñ leitar sialþs síñar nytt
semi/ Christur hañ hefer o:d eilíþs líþs/ eñ Leigu-
lidiñ o:d þyredæmingariñar/ Christur hañ líþgar/
Leigulidiñ drepur oc þo:diærþuar/ Christur hñ nær-
ir oc endurbæter/ Leigulidiñ þynger oc þiaer sam-
nitzkuñar/ Christur hñ blíþur i allre naudsyn oc hæt-
tu hia sinum sauda kornum/ eñ Leigulidiñ flyr burt
þa þm/ Og i skauñm male at skyra/ þa er Christur
alleinazta eñ godur hirder/ sa ed fyre síñ lærdom oc
Sáuda/ giorir oss þroma riettlata oc saluhialpliga.

Fodur g
gefa.

Acto. 2

I annare grein/ hofum vier i þessu Gudzspi-

n hug-
narsã-
mala
ein.

alle/ eina agæta huggunarsamliga malsgrein/ i hui
þat Christur a nyiar hier aptur/ þ hañ sie eiñ godur
hirder/ oc þ hañ þecki sina/ oc þ hañ verdi ap sinum
þecktur/ þuiat med þessare malagrein tilteicknar
hañ/ huersu myckla a hyggiu þ hañ bere þyre sinum
saudum/ swo at þr verdi vel geymder oc þiñe nogli-
ga þædzlu/ Og swo at vier værum þulluiser i þui/ at
hañ beri saña a hyggiu þyre oss oc þat hañ vilie oss
vernda/ þa seiger hañ/ at hañ þecki oss/ eigi odr-
vis eñ swo sem þat þaderiñ þecker hañ oc þ hañ þar
imot þeckir þaudrin/ J Christo oc þaudurnum er
señeliga ein r o sundrskiptilig stadþesta/s° þ Christur
kañ ecki at þraskiliazt Faudurnum/ oc þaderiñ ecki
Christo/þui ep at Christur yrdi þraskiliñ Faudrnū þa
væri þar alldreige eiñ Gud/ þetta hid sama vill oc
ait. 3. þaderiñ þar hñ seiger/ Þessi er miñ elskuligur Son/
a huerium eg hepe þocknan/ heyrit honum/ sem hañ
vilde swo seigia/ Christo minum Syne at heyra oc
hm̃ at hlyda/ er mig at heyra/ oc mier at hlyda/ Og
hid sama helldur oc eirnin sonuriñ þa hañ seiger/
han. 10 Eg oc Faderiñ erum eitt/ Jtem til Philippo seiger
14. hañ/ Huer ed mig sier Philippe/ sa sier oc Faduriñ
Vt ap þessum ordum kantu hægliga ap at meta/
huerneñ þat Faderiñ kennir Chrstum/ oc Christur
Faudriñ/Eñ fyrst þat Christur hñ vill nu þeckia oss/
lika sem þ hañ þeckir siñ Faudr/ oc þ þaderiñ þeckir
Chrstum/ þa hliotum vier allt at vera eiñ likame/ oc
eitt deig medur hm̃/ Ja vier hliotum oc eirnin hans
brædur at vera/ Nu vel/ Fyrst at þessu er swo varit/
at eg kañ med Drottni minū Jesu Christo eiñ likame/

eitt

eitt deig/ oc eirnin hans broder at vera/ Huernen skylldę þ þa mega skie/at hñ munde eigi vernda mig/ eda þat hañ mune lata nig huggunarlausañ vera i harmkuælingunne? Nei ongua neiñ man hañ þat giora/ helldur mun hañ hia mier vera/ allt tijl heimsins endateckta/ Og þo at eg væra eigi odruuis staddur/ eñ swo sem eiñ saudur a millum griñra varga/ þa mundi þo haskalaust vera/ ep at þesi Christr hñ þeckti mig/ Eñ med huerin moti skier þat/ at eg em Christi broder/ oc hans likama iñ rættur/ Swo at eg þecki hañ/ lika sem þ hañ þeckir mig? Eñ huernen þecker hñ mig? Adur pyr eñ þ veralldariñar grund uállan var laugd/ vtualdi hañ mig/ oc hapdi pyrr hugat mig tijl eilijpar salubialpar/vt ap skærri nad/ pyre vtan allañ miñ verdleik oc tijlueregnad/ Eñ epter þat/ hñ hapdimañdom tekit/ þa liet hñ kalla mig pyre sitt hid signada ord tijl þeirrar hinnar sonnu salubialpar/ s° at ep eg set mina tru tijl hans/ þa erum vid eitt/ hañ oc eg/ Og þesu s° vt ap hiarta at trua/ þ sama er i sañleik at þeckia Christum/ i huerri kyñingu þ þolgit er vor frielsti oc saluhialp/Swo sem þat skripat stendur i Johannes Gudzspiollum/ At þat sie eilijpt lijp/ at þeir medkenne þig einañ oc sannañ Gud vera/ oc þañ ed þu vtsender Jesum Christū

2. Time

Huat þ

at þeckia Christum

Joha..

I þridiu grein/ hopum vier hier kallan heidiña þioda/ swo at þær hinar sonnu þioder skylldu eirnin komazt tijl siña syndaña vidurkeningar/ z Gudz spialligrar nadar/ swo at Christilig Kirckia vt ap huorum tweggium heidnum þiodum z Gydingum/ samansopnut/ yrdi ein hiord/ oc hepdi eñ hirder/

Kallan heidiña þioda.

þar pyre

þar þyre merck nu hier/ huernen þ þesi kallan hun
skier/ Christur hañ hlytur sialfur þetta at giora/ swo
sem hañ seiger/ Eg hefu eñ adra saudi/ sem ecki eru
af þesu sauda huse/ þa byriar mier oc hegat tīl at
leida/ Fyrst at Christur hañ hlytur nu heidnar þioder
hier tīl at leida/ þa vill oc epterfylgia/ þat hiner heid
nu kuña ecki vt af sialfum sier/ hier tīl at komazt/
Eñ fyrst þi kunna ecki vt af sialfum sier/ hier tīl at
leidazt/ þa er þat augliost/ at vier rietlætunzt/ oc
hialpliger verdum/ vt af skærri nad oc miskuñsemi/
swo sem þ S. Paall hañ seiger/ Vt af nadiñe eru hier
hialpliger vordner/ fyre truna/ oc þat ecki af sialf-
um ydur tīl/ Gudz giof er þat/ eigi vt af verckunū/
s° at eingiñ dyrcki sig þar vt af/ Eñ fyrst vier erum
nu vt af Nadiñe kallader tīl rietlætisins oc salu-
hialpariñar/ huar tīl hrosum vier þa verckunum?
huat verdr þa af mætti sialfrædis vilians? huar fyr
re lidur þu ecki/ at Christo bliþue sin heidran? Eda
villtu eirnin giora þig hier at þiof/ oc ræna Christ sī-
num heidre? Eda nægir þ ecki/ at Pharisei/ oc hiner
verckheilogu verda þiofar kallader/ Tru þu ritnings
uñe/ þ er mitt rad/ ef at þu vilt añars hialpligur
verda/ þuiat hun seiger s°/ At eingiñ þecki þaudriñ/
vtan allcinazta sonuriñ/ oc huerium ed sonriñ vill þ
opinbera/ Merck þat vandliga at hañ seiger/ huerū
ed Sonriñ vill þat opinbera/ Og hier i þesu Gudz-
spialle seiger Christur þat mier/ mier/ mier seiger hñ
byriar at leida þa hier tīl/ Eñ nær ed Christur fyre
sitt signada ord/ oc heilagañ Anda/ leidir oss nu hier
tīl/ þa heyrum vier eirnin hans raust/ oc erum vilis-
ugliga oc

Ioh. 2.

Ioha. 14.

ugliga oc aþ godþusum huga hñ hlyduger/þar verdur oc hiñ gamle Adam nidur þryckter/ oc i stuttu male at seigia/ þa ed þyrsta swo/ verdr liþuat epter Gudz vilia oc þocknan/ Nockrer þeir meina/ vt aþ Lærdom þessari malsgrein (swo at þar verdi eitt sauda hus/ sins ein oc eiñ hirder) mune loþut vera ein eining lærdomss ins oc truariñar kring vm alla heimsins alþu/ eñ þ er ecki vtan hial oc hiegomlig ord/ þuiat þessi malsgrein vard þa þegar vpp þylld/ þañ tijd Gydingar oc heidner meñ vorn þyrr ordit i eina Kirckiu r Communion/ þ er samneyti kallader/ r skal a hinum epsta deige endiliga fullkomnat verda/ nær ed trugoder Gydingar oc heidner meñ þrasktiliazt / haþur kidunum/ þ er vantruodum/ r med tekuer verda i Christz riki/ þat hid sama vñe oss Gud Fader þyrr Drottiñ vorn Jesum Christum. A M E N.

truari
nar er e
vonand

Fridia Sunnudag epter Pascha/ Gudzspiallit.

Johañis vvj. Capitula.

IMnan skamzt þa munu þier eigi sia mig/ oc þa iñan skamzt munu þier eñ sia mig aptur/ þuiat eg þer tijl Faudrsins/ Þa sogdu sumer aþ hans Lærisueinum sin a mille/ Huat er þ/ at hañ seiger oss/ iñan skamzt þa munu þier eigi sia mig/ r

mig/ ⁊ þa iñan skamzt munu þier eñ sia mig aptur/ þuiat eg þer tijl Faudursins: Þa sog du þr/ huat er þ hañ seiger ofs iñan skamzt: Þier vitum eigi huat hañ seiger/ Eñ Jesus þormerckti at þr villdu spyria hañ at/ oc sagdi tijl þra/ þier spyriet at þesu ydar a mille/ þat eg sagda/ iñañ skamzt þa munu þier eigi sia mig/ oc þa aptur innan skamzt munu þier sia mig/ Sañliga sañliga seige eg ydur/ þat þier munut syta oc grata/ eñ heimuriñ man þagna/ oc þier munut hrygguer verda/ eñ ydar hrygd skal snuazt i þaugnut.

Konan nær ed hun skal þæda/ þa heþer hun hrygd/ þuiat heñar stund er komen/ eñ þa ed hun heþer barnit þædt/ miñizt hun eigi þess harmkuælis/ þrie þagnadar saker/ þr madur er i heimiñ boriñ/ Og þier hapit nu hrygd/ eñ eg skal sia ydr aptur/ oc ydart hiarta skal þagna/ oc yduarn þaugnud skal eingiñ ap ydur taka/ Og a þm deigi munu þier mig/ eigi neins spyria.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Þessi grein er vt af þinu oc vppriſu Jesu Christi þui þa ed hin var i groþina lagdur/ satz hañ ecki vmstundar saker/ Ein epter Vppriſina liet hañ at nyiu Sia sig af þeim.

Til þaudursins at þara/ er rikit in at taka/ Eg seige þat rikit/ Vt af huerin ed hañ i odrum stad swo seiger/ At mier er gefin aull mackt a himne oc a Jordu/ Ein huer hin medkeñir þessañ Konungin/ i gegn þm hinum sama munu herhlidin heluitanna eckirt magn hafa/ þyrfe swo volldugum Konunge sem at honum gefur gætir. Matt. 2 Matt. 16

Þott þat Postularner hefdu optsinis heyrt/þat Christur hañ skylldi seliazt i Gydingaña hendur/ oc krosspestur verda/ oc epter krosspestingina vpp aptr at risa/ oc epter vppriſuna/ til þaudursins at þara/ þa vnder stodu þr þo eckirt vt af þui/ huat er Christr sagdi þm hier/ Huert at er eitt epterdæmi likamligs skilningsleysis i andligum hlutum.

Kross verdur Postulunū þyrfesagdur/oc atsoñu eigi allitill/ vtan swo kuñe at vera þ hañ falle licti/ Fyrst at heimuriñ skal þagna oc hæda at oss/ þa ed vier munum grata z harma/ Huer grein at er a moti þm twiskirdum villu moñum/ sem þ hiala at i þui hinu likamliga Christz riki skule vera noglig nægd allra hluta/ z eiñ endi a ollum motgange/ oc hū skule þat sama hafa til sagt þm mañflocki siña astuina.

Til likingin af konuñe þre sem barnit skal fæda/ er full med huggunar traust/ þui þo at hañ tól teickne þar med/ Huiliker at vera eige lifdagar Christiña manna/ einckum fuller o komiña eymda oc armædis/

mædis/ þo lopar hañ at nockur endi skuli verda swo mickilla meinsemda.

Þar japnþrañe huggar hañ oss med ordino/ Eg seige med þui ordino/ i hueriu hañ tijl seiger oss eina æþuinliga þridsemne samuizkunar/ Ydart hiarta skal þagna/ seiger hñ/ oc Yduarn þognut skal einginn ap ydur taka.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

Fyrstu hopum vier i þessu Gudzspialle/ huernen þ Christur hñ sagdi Postulunum þyrir sina Pisl oc vppriss/ t þar vm þriañ huernen hañ þyre vppriſuna villdi sitt riki vppbyria oc i Faudursins dyrd inganga/ þar þyre hlytur oc/ þessi predikan nærsta naudsynlig at vera/ Fyrst at Christur hañ a hrærir hana swo opt oc morgum sinum/ oc a nyiar þyre sinum Lærisueinum/ Og i sañleik þa er þessi predikan miog naudsynlig/ þuiat vort holld er breyskt/ t þar þyre eru þui þessir articuli torþuellder at skilia/ Og þar þyre giorir Christur sem eins trulyndur lærifeistare/ þ hñ helldur jduliga at/ oc lætur ecki ap/ slika articulis sinum Lærisueinum iñ at mynda/ s° at hañ alla vegaña þullnægiu giordi sinu embætti/ Og þessi er vtþydingin/ þat innan skamz þa verd eg Gydingunum i hendur selldur (s° sem þ eg hefi optsinnis sagt ydur) oc tijl dauda dæmdur/ hudstryckter t krossfest:/ Og lika sem þ Jonas hlaut þria daga oc þriar nætur i kuide Hualsins at

Matt. 12.

vera/

vera/ like swo hlyt eg at vera i þria daga oc vm swo margar nætur i leyne Jardar/ oc þetta er þ/ at þier munut ecki sia mig vm stũdar saker/ Eñ iñan skamzt tijma lidins/ þ er a þridia deige/ þa ed eg ris vpp aptur þra daudum/ skulu þier sia mig aptur/ eñ þo þat ecki miog leinge/ þuiat eg hlyt at þara tijl Fandrsins oc at vppbyria mitt riki þ andligt er/ Medur huerium ordum þ Christr vill kenna Postulunum/ huilickt at sie hans riki/ oc huernen i þ hid sama sie iñgangande/ Christz riki/ er eckirt annat/ eñ þ Christr heþer Heimiñ / Syndina/ Saudañ/ Siopuliñ oc helui- stz. tid ypueruñit/ oc þ hañ haþut aþ sinum Faudur allt Epheſe. valld medtekit a himnum oc a Jordu/ swo at hñ þa- oc 4. dan i þra skylldi hiñ volldugazte Konungur vera ypuer þiallino Zion/ oc sina truada styrckia leida oc stiorna med heilogum anda/ Og i þetta hid sama ri- kit heþer hañ hlotid þyrr sina Pisl/ Sauda/ oc blodz uthelling iñ at ganga/ Swo sem þ Sauid Prophete Psal. 10 hañ seiger. De torrente in via bibit/ propterea exal- tabit caput. Aþ læknum þui a veginum man hañ drecka/ oc þar þyrr hoþudit vpphefia ꝛc̃. Aþ lækñ seiger hañ/ þ er aþ kalcik Pislariñar/ a veginum/ þ er i þessu daudligu lijfe/ man hañ drecka/ ꝛ þar þyrr vpp haþiñ verda/ Vt aþ þessu hinn andliga rike vis- si Postularner þa ecki mickit at seigia/ Ja þr þeinckti aller at þ mundi eitt veralldligt riki vera/ allt þar tijl ed heilagr Ande vard þm gefiñ/ sa er þm kendi/ þtta rike at þeckia/ oc huernen i þ mætti hellz komazt oc þar iñe stadfestazt/ þui eþ at vier vilium i þtta rikit iñ ganga/ oc þyrr Christum / Syndina/ Saudañ/

Sioguliñ oc helunnid/ yguerunnna/ þa hliotum vier
þeñan Christum/ gyrc vorn Drottiñ/ Lausnara/ Kon
ung oc Biskup/ at medkeña/ oc at trua/ þ vier sieum
gyrc hans eigit blod gudhægder oc gorlickter vid
Gud eilygligañ Faudur/ oc giorum þ/ huat S. Paall
Timo. 2 tyl Timotheo hñ rædur oss/ Ep at vier lidñ med hm/
þa munum vier oc eirnin Drotna oc rikia med hñ.

J annare grein/ verdur oss hier gyrclagt eitt
Epterdæmi vors skilningsleysis/ oc þ sama a Postu-
lunum/ huiat s° seni þr gatu ecki skilit leyndañ dom
Gudz Euangelij an heilagr Anda/ Swo kunnum
vier oc ecki eirnin / gyrc vora eiginliga krapta/ nie
sialgrædis vilia tyl riettlætisins oc saluhialpariñar
at komazt/ Eñ ap textanñ mattu merckia Postulaña
skilningsleyse/ Christur hañ hapdi sagt þm/ at iñañ
skamzt skulu þier ecki sia mig / oc þa iñañ skamzt tyg-
ma skulu þier sia mig aptur/ huiat eg fer tyl Faud-
ursins/ huat er skiliazt hlytur/ ap hans dauda/ vpp-
Huat þ er risu/ oc andligre rikis stiorn/ Med þui at þara tyl
at þara tyl gaudursins/ er ecki annat/ eñ at vpp gylla alla hlute
gaudur- (Ephe. j.) oc meñuna gyrc heilagañ Anda vpp at bir
sins. ta/ oc hialpliga at giora/ oc swo sem þ Spamadur-
Psal. 67. iñ seiger/ Monnum giapuer at gepa/ Eñ huernen ski-
lia nu Postularner þetta/ huiat þr seigia sñ a mille/
Huat er þ hañ seiger oss/ Innan skamzt munu þier
ecki sia mig/ z þa iñan skamzt munu þier sia mig ap-
tur/ þt eg fer tyl gaudursins/ vier vitum ecki huat
hañ seiger/ Hier med kenna sialguer Postularner/ at
þr skilia ecki/ huat Christur seiger/ þo at hañ hepdi
eirnin optsiñis sagt þm gyrir/ ap siñe pinu oc vpp
risu/

risu/ oc talat margt vt af sinu andliga rike/ Svar þyr
re mig vndrar storliga/ huat er þm mune tijl hugar
koma/ sem holldzins krapta oc sialprædis viliañ/ s°
miog vernda oc þorhepia/ huar ed þr þessar oc adrar
þuilikar ritningariñar greiner lesa eda heyra vt af
skilningsleysse oc o vitmenzskn Postulaña/ þr hliota
allt vndarligar glosur/ e myckla varygd at hapa/ Eñ
eg helld/ at þm mune lika þara/ t þ þor hier Postulu-
num/ at þr vite eigi sialpuer/ huat þr seigia/ Og vt 1. Timot
af þuilikum er skripat i pistle Pals Postula þar hañ
seiger/ At þr vilia vera rituingariñar Lærimeistarar
eñ skilia þo ecki huat þr sialpuer seigia/ eda samsetia/
Eñ þessi er giorvoll malsins iñelikning/ þat holldit
i þni epnum sem rietrlætid oc saluhialpina a hærir/
þorma eckirt/ oc kemur af sialpu sier tijl/ ongu godu
tijl vegar/ nema þat heilagur Andi/ sa ed þyre ordit
verdr gepiñ/ kome tijl þulltings/ þniat swo er skrip-
at i spamanz bokiñe. At þr skulu aller af Gudi lærder Esai. 45
verda/ Af Gudi seiger hañ/ eñ ecki af sialpum sier.

I þridu grein/ þa ed Christur þormerckti/ þat
Postularner vnderstodu ecki hans rædu/ at þr villdu
þar þyre spyria hñ at þui/ mætir hañ þm þyrr/ oc sei-
ger/ þier spyriet at þui ydar a mille/ þ eg sagda iñañ
skamzt munu þier ecki sia mig t ẽ. Sañliga sañliga
seige eg ydur/ þ þier munut grata t syrgia/ þar i mot
þa man heimuriñ glediazt oc þagna/ eñ þier munut
hyggner vera/ Nu sier þu med hnilikre linkend oc
hugarins godþyse þat Christur handtierar vid sina
Postula? Og rekur þa eigi burt þra sier/ þyre saker
þra skilningsleysis/ helldur vnder visar þm hid linþ-

ligazta/ ꝛ tiaer/ huernen Þ hans adur tolud or̃d skyll-
du skilin vera/ Æinckum swo/ Þ Postularner skylldu
ofs oc grata oc syrgia/ oc hrygguer vera/ Huar þyre ? Aþ
erkom- þui Þr̃ mundu sia sin̄ Meistara oc Lauard/ aþ Gyd-
di op- ingunum gripiñ/ krosþestañ/ oc liþplatiñ vera/ Og
kn. þar vt aþ mun hellz koma ydart hugar angur/ ꝛ hin-
mesta anaud/ Æñ eirna hellz skylldi Þm þat verda tijl
angurs/ þat heimuriñ mundi þagna oc glediazt aþ
o þaurnum Chriſtz oc hans Lærisueina/ oc hlacka tijl
þess Þ Þra gratur oc angurtregi mundi sem mestur
verda/ Og swo sem þat Christur þyreseiger hier sina
Pinu oc Sauda/ oc kuñgiorir þar med eirnin þa ep-
terkomandi hrygd siña Postula/ lika swo skiedi Þ sem
han̄ sagdi Þ þyrir/ Æda þeincker þu Þ Chriſto haþui
Matt. 27. Þ liettbær kross verit/ þa ed Þr̃ hæddu at hm̃ a kross-i
num heingianda/ oc sogdu/ Hñ treysti Gudi/ hialpi
han̄ hm̃ nu/ eþ han̄ vill ? Æñ eg mun hia þui sneida/
huat han̄ i odrum stodum aklagar/ swo sem þetta Þ
han̄ seiger i Psalminum/ Æg em madkur/ oc eigi ma-
Psalm. 21. dur/ hrak maña/ oc þorsman þolkſins/ Aller þeir ed
mig san/ hæddu at mer/ skældu sig oc skoku hoþu-
dm. ꝛc̃. Æda er slickt ecki Chriſto sman oc siniuirding
at veita/ oc Postulunum ærna hrygd at giora ? Æñ
þo at Christur haþui hier sierdeilis talat aþ tijma siñ-
ar piningar / huer ed Lærisueinunum var nogligt
epue/ epter komandi hrygdar/ graturs/ ꝛ hormungar
þa villdi hñ þo hier med tijl teickna lagnad oc gæþu-
lan allra Christnadra manna / huilickt ed Þr̃ mun-
du haþa eiga i þessum heime/ S° Þ hiner Christner
munu oþsockuer lijda/ cñ hiner o milldu skulu i sæl-

lijþue

lỹþue sina lipdaga þrañleida/ þar þyrir seiger eirnin hñ vise maduriñ swo. Disciplinam domini/ fili mi/ ne abỹcias/ Typtan Drottins son miñ/ aþræk þu ecki/ oc snuzt eigi þra þo at þu verder ap hñ agadur/ Eda var slickt ecki lupliga at parit/ at leidrietta þyre Postulunum? Eñ huat Christur hefer hier nu sialfur giort vid sina Postula/ þ hid sama vill hañ oc eirnin giora vid oss/ þyre sin ord oc helgañ Anda/ krepiandi alleinazta þ ap oss/ at vier lidum/ þat hañ menti oc læri oss.

J þiordu grein/ er hier merckianda/ þañ tijd Christur hapdi kuñgiort sinum Postulum þa hrygd oc adrar opsockner/ er þr mundu hreppa/ ap hans Piningu þa vill hñ þo eirnin veita þm huggunina/ oc at þeir vite/ huers þr meige vænta epter þennañ hormungar tỹma/ oc seiger/ Ydar hrygd skal snuazt i þaugnut/ þ er þott heimuriñ meine/ nær ed þr hapa lỹplatid mig/ at eg sie þa med olln vt giordur/ þa mun eg þo a þridia deigi vpp aptur risa þra daudum oc ydur huggan veita/ oc þ giora at þier skulut i þridsomu hugskoti vera i ydrum hormungum/ Eñ þo at seirna meir kunne eirnin swo at skie/ at þier munut lida eiga margar þorsmaner mins Euãgelions vegna/ þa skal þo su ydar hormung/ ok pina stutt oc stund lig vera/ eñ sa þaugnudur sem þr hrygd skal epterfylgia man æfinligur vera/ Takit ap þesu dæmi/ Eitt þat konan nær ed hun skal fæda/ þa hefer hũ hrygd þuiat hennar tijme er komiñ/ Eñ nær hun hefer barnit þædt/ þa miñizt hun ecki leingur þess harmkuælis/ fyre þagnadar saker/ þuiat madur er i heimiñ mi-

Sig fæddur/

þæddur/ Og þier hafit nu eirnin hyrgd/ eñ eg man sia ydur aptur/ oc ydart hiarta skal fagna/ oc yduarn faugnut skal eingiñ þra ydr taka/ Þessi likingin sem hier af Christo er fyrelaugd/ hun er nærsta merckilig oc full af huggan/ þuiat fyrst þa tól teicknar Christr med henne/ þ hañ vite visiliga/ þat jatningu sins lærdoms skule kross oc ofsockner fylgia/ swo sañarligt sem þ er/ at ein oliett kona/ kunne ecki an sottar barn at fæda/ Eñ jafnfram þessum krossins motgangi/ þa skal eirnin hiñ Christne myckla huggan hafa i Gudz ordi/ þar med þa mun sa kross stundligur/ oc ecki æfinligur vera/ Hier i mot þa skal heimuriñ myckla gledi oc faugnut hafa/ Eñ sa sami faugnudur skal suarliga enda taka/ S° sem þ Christur seiger i odrum stad/ Wei ydur/ huerier nu hlægir/ þuiat þier skulut ylbra oc yla/ Þott þat hiñ Christne skuli hier ecki an fagnadar vera/ Eñ huada faugnude er þ? Eg vil sia ydur aptur (seiger Christur) oc ydart hiarta skal fagna/ r yduarn faugnud skal eingiñ þra ydur taka/ Þetta hid sama mun visiliga vera fridur samuzkuñar/ oc hiartans faugnudur/ af þui þeir vita/ þat Gud mune þeim vilia liknsamur vera fyre Christum/ oc vardueita þa til eilyfs lifs.

A M E N.

Fiorda Sunnudag epter Pascha Gudz spiallit Johannis xvj. Cap.

6.

Nv nu þer eg til hans / sem mig sendi/ oc eingiñ af ydr spyr mig at: Huert þer þu: Helldur at þui eg tala diþtta til ydar/ þa vppfyllizt yduart hiarta af hrygd / Eñ eg segi ydur sañleikiñ/ At þ batar ydur / at eg fare hiedan/ Þui ef at eg fer eigi burt hiedan/ þa kemur ecki huggariñ til ydar/ Eñ ef at eg fer burt hiedan/ mun eg senda hañ til ydar/ Og þa ed hañ kemur straffar hañ heimiñ vm syndina/ oc vm riettlæti/ oc vm Domiñ/ Vm syndina/ af þui þr trudu ecki a mig/ Eñ vm riettlæti/ þuiat eg fer til Faudursins/ oc epter þ siact þier migiecki/ Eñ vm Domiñ/ þ hofdinge þessa heims er dæmdur.

Eg hefe eñ nu margt at segia ydr/ eñ þier kunnit at siñe ecki at bera þ/ Eñ nær ed sa/ sañleiks andiñ kemur/ þa mun hañ kenna ydr allan sañleik/ Þuiat hañ talar eigi af sialfum sier/ Helldr huat hañ heyrir/ þ talar hañ/ oc huat epterkomanda er/ þ mun hañ kunngiora ydur/ Hañ mun oc prisa mig/ þuiat af minu mun hañ þ taka oc kunngiora ydur/ Allt huat hellz ed Faderiñ hefer / þat er mitt. Þar fyre

sagda eg/ at ap minu mun hañ þat taka/ oc kunngiora ydur.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Eitt almennelegt þyrcheit er þetta/ swo opt sem þ Christur hñ lopar sig senda skulu Postulunum heilagañ Anda/ þui swo segiger Esaias spamadur/ At aller skulu þr verda ap Drottne lærder/ oc Ezechiel Prophete hñ segiger/ Eg man gepa ydur eitt nytt hiarta/ oc nyiañ Anda man eg setia a mille ydar.

Esaie. 54. Zechi. 36

Embætti heilagr Anda er/ at hugga vtualda oc at strappa heimiñ/ At strappa heimiñ segiger hañ/ þ er/ hñ talar ecki þ/ huat hñ er pægiligt.

Fyrst þa strappar hañ heimiñ vegna syndarinnar/ Huada synd er þ? Vegna vantruariñar/ Svar vt ap þu skallt merckia/ þ vantruñe mune eckirt skædara nie skadsamligra vera/ swo þat hun er/ swo sem nockur kuelk oc vnder rot allra synda/ z skañar vercka þar nærst/ strappar hañ heimsins dom/ þuiat hañ hondlar alltid hid versta þyre hid bezta. Og dæmir swo optazt/ at þ/ huat tiguligt er þyre heimenñ/ þa mune þ Gudi peckt vera/ Eñ þar þuert i mot þa þocknazt Gudi alleinazta þr hlutter/ sem aprækiligger/ oc þyrelitanliger eru þyre heimenum/ Og nu þyre longu heper sa klækia pulli heimsins hopdinge tekit tyl at dæmazt oc at peckiazt i þre sinne hræsne.

2. Corin. 1.

I pridia mata/ verdur hañ strappadur vegna þra

þrar þalsligrar riettlætisins meiningar/ Med þui at þ eina er styrckt oc stadfast riettlæti/ at trua þui/ þat Christur hafdi dauda þolat fyre vorar synder/ oc hñ hafdi vpp aptur risit/ oc tijl Faudursins farit/ Ehñ heimurin tijl eignar riettlætid alleinasta verckunum/ oc vid þesshattar verckheilaga/ verdur heilogū anda eigi saman komit/ Huar vt af/ þat vpp kuknar su a greining sem a millum andarins oc heimsins er.

Huat hellst at Christo var bijfalat af Faudurnū/ þat sama liet hañ Postulana heyra/ eñ swodañ leynda doma gatu þr ecki skilit an heilags anda/ þar fyre seiger hañ oc riettiliga/ Huat þier kuñit nu at sinne ecki at bera/ oc lofar þm þar jafnframme med heilogum Anda/ med huers iñblæstri ed þeir skylldu alla hluti skilia/ oc sa er þa skylldi i allan sañleik leida.

Hiner sem vt af þessari grein stadfestingar leita mañligra vpp setninga/ þr virdast mier litlar gætur gefa at þui/ huat hier epter fylger/ þuiat swo seiger hañ/ Þat eigi tale hñ vt af sialfum sier/ Item Vt af minu mun hañ þ taka oc ydur kuñgiora/ Af þessum ordum auglysist nogliga/ þ heilagur Ande mune ecki annat iñsetia/ vtan þ er Christur hefer adr Postulunum yfirskrifat/ helldur mun hañ at eins giora þa medtakendur þeirra somu leyndra doma/ huerier ed adur voru iñsetter.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspialls.

eheit
heilog-
Anda

Prenner hluter ern þr/ huerier oss verda i þessa dags Gudzspialle þyrsetter. Fyrst þa hoþum vier þyrsheitid aþ heilogum Anda huern ed Christur skylldi senda sinum Lærisueinum/ þa ed hann væri tijl Fandursins þarijn/ Og huat er sa hijn same Ande/ þa ed hann kæmi/ mundi giora/ Enn þyrst þa skalltu hyggia vel at þyrsheitino/ þuiat þat sama kemur oss lika swo vel tijl/ sem Postulunum/ þuiat trujan i Postulunum gat ecki stadþaust vordit/ vtan aþ krapti heilagr Anda/ Og lika þar i mot/ þa kunne sa ande ecki at sendazt/ nema þat Christur þæri tijl Faudrsins/ Hier vt aþ mattu læra/ þ vort hollð/ nema þ verdi þyrsheilagann Anda vpplyst/ þa kann þ eckirt annat/ vtan synder at drygia/ oc þo þat giore nu verck at yþuerlitum god oc skinandi/ þa er þo þ sama ecki vtan hræsni/swo sem at þu siamaatt/aþ þm hinum siergoda Gydinge. Luce xviij. cap. Huer ed Gudi þackadi/þyrse þ hann væri eigi swo sem adrer menn ꝛc Jtem oc þtia/ At þr munn eige aller sem tijl min seig ia Drottinn Drottinn inganga i himna riki/ helldur þr sem giora vilia mins Faudurs sem a himnum er/ So er þ oc eirnin vel merckianda/ þ vier kunnum ecki þyrsheitid vor eiginlig verck/ at þau þenann Anda/ helldur þæzt hann alleinazta þyrse Jhesu Christi verdskulldan/ swo sem þ hann sialþur vottar hier/ At þ bati ydur/ at eg þer hiedan þui nema þ eg þari burt hiedan/ þa kemr ecki huggarijn tijl ydar/ sem at segdi hann swo/ Eþ at breyskleike yduars hollds / skal vm vendur verda i styrckleik truarinnar/þa hlytur þ heilagur Andi i ydr at epla/ Enn skal ydur sa hijn sami Andi gepijn verda/

þa hlyt

dit
ecki a-
rtā at
gazt.

tt.7

stur
heila
andi.

þa hlyt eg at þorþiena oc aþrecka yðr þañ anda/ Huar þyrc at eg hlyt at Pinazt oc Sauda at lyðda/ oc epter mina vppriſu/ tyl himnanna vpp at stiga/ Swo at þui þyrre vitie ydar heilagur Ande/ tyl at vpp lysa ydur/ oc at leida i ollum sañleik/ Þa unn oc sa heilagr Andi epla þat sama i ydur oc þyrc ydur/ sem hñ er vtsendur tyl/ Eñ ep ydur þysir at vita huat þat sama munc vera: swo heyrit nu/ þ hañ skal strappa heimiñ/ O wi/ þar er nu holldzins dyrd oc þrelsit sialþrædis vilians oc huat hellz þ mañligrar vizku er/ burt þleygt i saur t o hreininde/ þui huar þyrc skylldi þessi ande strappa oss/ ep at vier værum eigi stroppunar verder? Aller hapa þeir syndgazt/ Rom. tyj. oc eru samt o nytir vordner/ oc sa er ecki eiñ sem gott giorir/ Lika sem þ Esaias hañ seiger/ Þat allt holld sie lika sem gras/ t aull þess dyrd sem akrsins blome/ Þetta hid sama væri nogu swo hardliga oc snudigt talat vid Biskupana oc þa verckheilogu sem voru tyl Jerusalē/ t ecki einazta vid þa helldur eirnin lika nu vm vora daga/ vid Papua domiñ/ ep at þessi Andi hañ hræddizt þa/ Eñ hañ hirder eigi mickit vm vora reide/ þuiat hañ er vtsendur tyl at strappa/ Huat hñ oc eirnin giorir/ Og sa er sæll/ sem hans strappan medtekur/ oc lærir swo þar vt ep at vidurkeña syndina/ þui huar þat sama skier/ þar mun þa heilagur Andi leida oss tyl truarinnar oc Gudz kyñingar/ at vier swo þrelsader þra syndunum/ allenazta þyre Jhesu Christi verdskulldan/ værum syner Gudz oc erpingiar allra himneskra andæpa. Esaie. 40.

Heilagur Andi skal heimiñ strappa.

J annare grein/ siaum vier i þessum stad/ huer-

þyrc

Saukin þurfa þyre þ heilagr Ande skal straþþa heimiñ.

þyre þat heilagur Ande straþþar heimiñ / oc huer saukin sie / einckanliga þyrr syndariñar saker / Nu seiger þu / Eda veit ecki heimuriñ þat hordomur / mañdrap / þiofnadur / oc adrer þesskyns glæper mu nu synder vera? kallar swo er þ / Eñ þetta veit hañ ecki / at þau god verckin / sem an riettrar truar skie / skulu eirnin synder vera / oc þ van truan sie alleinazta pull sauk þra þyredæmingar / þar þyre hlytur heilagur Andi at koma / oc kenna oss huathelltz at syndin sie / Eda huar þyre hyggium vier ecki at þui / Huat er

Syndin er vantruan.

Christur kallar synd? Þuiat þr (seiger hañ) trua ecki a mig / Hier heyrir þu / þat hina stærstu synd a Jordu vera / at trua ecki a Jesum Christum / Eñ þyrst þ van truan er nu hin mesta synd sem a Jordu kañ vera / s° hlytur oc lika þar i mot / eingiñ ædri oc dyrdmætare gripur tijl at vera / eñ þat ein riettþerding trua er / Og lika sem hiñ truadi veit sig vissiliga munu þyre Christum salu hialpligañ verda / s° lika þa giorir hñ? god verckin / Og þau hinu somu verckin eru eirnin þyre truariñar saker Gudi þacknæm / Þuiat augu Drot tins lita tijl truariñar / Eñ vantruan hun treystir vpp a sin eiginlig verck / Huar þyre þo at hiñ vantruadi giore nockut gott / at þui ed synizt at ypuer varpi / þa er þat sama þo ecki Gudi þacknæmt / med þui þ þrañ þlytur ap vantruñe / vt ap huerri Christur seiger swo / At huer hañ truer ecki / sa er þegar dæmdur / Þetta hid sama skilur nu huorcki nie hondlat getur / heimriñ holldit natturañ / oc vor eiginlig skynsemi / Huar þyre þat heilagur Andi hañ hlytur at straþþa oc at kuñ giora þetta hid sama / Hier at auk þa skal heilagur

Jeremi. 5.

Johan. 5.

Andi

Andi strapga heimiñ vm riettlæti/ Huernen skall þ mega skie? Heimuriñ oc mañlig skynsemi/ tjl reicknna þat riettlætid sem Gudz er/ verckunum/ oc þeinckia þ/ nær þr gioza morg verck at ypuerlitnum god/ at þa munu þr riettlater vera/ Swo sem sa Phariseus (Luce xviij.) er sig sialfuan pyre riettlatañ hiellt/ Eñ swo hender þat sig alla tjma/ at þr/ huerier sinn eiginligu riettlæti vilia a lopt hallda/ at þr eru ecki Gudz riettlæti vndergepner/ þar pyre hlytur heilagur Andi/ at kenna/ oc vnderuisan a at gioza/ huat þ sie pyre riettlæti sem Gndi er packnæmt/ Eñ þ sama riettlæti kemr at þadan/ at eg true Christū tjl Faudursins pariñ vera/ þ er/ at hñ hapui pyre minar saker Sauda þolat/ ? vpp aptur risit/ ? sie tjl himnaña vpppariñ/ swo at hañ sendi mier/ oc ollum vtuoldum siū signadañ Anda/ sa ed mier syna skylldi o hreinleik miña vercka/ oc kenna mier at þeckia Gud Siapu/ þuilickt truariñar riettlæti mun sa sami Ande keña/ Eñ sidazt þa mun hañ eirnn strapga heimiñ vm Somiñ/ med þui þat heimuriñ (i þeim epnium sem riettlætid ? saluhialpina a hrærir) kañ eigi riett at dæma/ Eñ þetta skalltu swo skilia/ þ Christo vorum Drottne oc lausnara/ hlytur Andskotiñ/ syndin/ Saudiñ/ oc helnitid at vikia/ þuiat þau eru vissiliga pyre Christum ypueruñin/ Eñ huernen þecker heimuriñ þetta? Atsoñu þa alijtur heimuriñ alltjd verckin oc lætur swo Andskotañ/ huer ed sier pær ym sniuit i Eingil liosins/ þorblinda sig/ swo at hñ getr eigi þeckt truariñar riettlæti/ oc at praskilia sig mañligu riettlæti/ Suar ap þ kemur/ at Christur bljpur

Riettlæ-tid.

Roma. 10

Riettlæ-tid huad an at ken

Domsk

1. Corin.

hier sa

hier sa a steytingar steín/a huern ed marger reka sig/
ace.2. oc þat teickn sem aþ morgum verdur i mote mællt/
Þui huat hellz Christo er tijl reicknauda/ sierdeilis
sem er þetta/ at þyre hañ oc hans ord/ þa sie hopdin-
ge þesſa heims dæmdur/at þat hid sama verdur eig-
inligu riettlæti tijl reicknat/ Huar þyre þat heilagur
Andi hlytur hier eñ at strappa oss/ oc at kenna oss
riett at dæma/ þar heper þu nu sakernar/ Huar þyre
þat heilagur Andi man heimiñ strappa.

I þridiu grein/ er z merckianda/at Christur tijl
teicknar Postulaña breyskleik/ oc seiger swo/ Margt
stulan- hepe eg tijl at seigia ydur/ enn þier kunnit nu ecki at
breysk- þornema þat/ Þ er/ þo at eg tali nu margt/vm truna/
le. vm riettlætid/ vm domiñ/ oc vm hid andliga rikit/ Þ
er eg nun vppbyria/ epter mina vppriſu/ þa skilie
þier þat sama þo ecki/ oc getid Þ eigi hondlat/ a me-
dan þier erut swo kiotliger/ oc þat Andiñ er eñ ecki
med ydur stadfestur/Þui huar ed miñ lærdomur skal
hondlazt/ oc truat verda/ þar hlytur japnþraña hinn
ytra muzins ordi/ eirnin hid iñra heilagur Andi at
vercka/ añars fellur þetta sædit i Jord eigi goda/ oc
att. 13. verdur þotum trodit/ eda aþ þuglum loptzins vpp
etid/ þar þyre hlytur heilagur Ande at koma/ oc nær
ed hañ kemur/ þa man hañ leida ydur i allañ sañleik/
angeli- Euangelion er eiñ orugger z heilsusamligr lærdomur
Gudz/ vt aþ Christo Jesu/ Huer ed ecki alleinazta þa hinu
añleike ytre sidsemina/ helldur eirnin myckru þramar hina
iñre hiartans riettuise oc dugnad keñer/ Huar þyre
äliger Þ hañ verdur eirnin i rituingunum sañleike kalladur
domar Eñ hier i mot/ keña mañliger lærdomar oc Þra vpp-
lyge. seningar

setningar ecki vtan hræsne/ oc skilia allz eckirt vt aþ
hiartans riettuise/ þadan kemur oc þat/at þessi lær-
domur verdur lygn/oc hans Lærimeistarar lygi meñ
kallader/ swo sem at skrifnazt i hinum þimta Psalme Psalmo
Jn ore eorum non est veritas/ At i þra muñe sie ciug 5
iñ sañleikur/ þ er eckirt sannarligt/ Og eñ aptur seig-
ger hañ. Perdes omnes qui loquuntur mendatium.
Glata mun þu ollum þm sem lygar tala/ Eñ þyrst þ
heilagur Andi er sa/ sem leider i allañ sañleik oc ecki i
lygar/ þa kañ huer Christiñ madur þar aþ at þæmerc Concilia
kia/ hvort at hiner gomlu oc Þra Concilia (a hveriū haþavil
Presta motum Þr þrañ logdu Christiligre Kirckiu/.
sinar sniuirdiligar statntur i stadin Gudz Euange-
lia/haþa haþt heilagañ Anda eda eigi/Eþ at Þr hæp-
du Gudz Anda haþt/þa hæpdu Þr ecki neitt þ sam te- 15
kit sem Gudz ordum er a moti/ þuiat heilagur Andi
hñ leider ecki i lygar/ helldr i allaū sañleik/ Eñ huern
en skylldi þ niega hæþa/ at Þr brukndu þeñan textа
tīl verndunar mañligra vppsettninga/ þuiat heilag
tur Andi mun eigi annat kenna/ eñ þ huat er Christur 20
hæþer adur kent/ þar at auk skylldi hañ Postulana oc
adra vtualda skickada giora tīl at hondla Christz lær-
dom/ huat vier getum med ongu moti vt aþ sialþum
oss tīl/ þetta hid sama iñe helldur nū sialþur textiñ/
eþ at Þr nentu annars sinum augum vpp at luka/ oc 25
at þui at hyggia/ oc þat yþuer at lesa/ þui eigi talar
hañ (seiger Christur) aþ sialþum sier/ helldur þat
huat hellz hañ heyrdi/ þ talar hañ/ Jtem/ sa hiñ
sami mun mig þrisa/ þuiat vt aþ minn mun hañ þat
taka/ t yðr kunngiora/Og i stuttu male yþuer at þara/ 30
þa talar

þa talar Christur hier vm breyskleik Postulaña/ sa ed vm vendazt skylldi þyre heilagañ Anda i styrckleik/ t þetta hid sama er vt aþ ollum oss skilianda.

¶ Fimta Sunnudag epter Pascha Gudzspiallit Johannis xvj. Cap.

SAnnliga sannliga seige eg ydur/ Huers þt bidiet Faudrinn i minu naþ ne/ þ mun hñ geþa ydur/ Hingat tijl hapui þier einskis bedit i minu naþne/ Bidi er/ oc þier munut medtaka/ s° at ydar þaug nudur sie þullkomligur.

Þetta hefe eg talat i ordzkuidum tijl ydar/ Sa tijme kemur/ at eg tala eigi leingur i ordzkuidum tijl ydar/ helldur man eg kunn giora ydur opinberliga aþ minum Faudur/ A þinn deigi munu þier t bidia i minu naþne Og eigi seige eg ydur/ at eg mune bidia Faudrinn vm ydur/ Huiat sialfur Faderinn hñ elskar ydur/ þui þier elskudut mig/ oc trudut þui þ eg vœra aþ Gude vtgeingin.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

Med einu

☞ Med einu merckiligu þyrcheite ladar hier Christur sina astuine til bæna akallzins/ Huert ed hñ eirnin stadþester med eide/ swo at þr skylldu þat þyrc ongt oc vissuligt hallda/ Og epter þ til leggur hañ/ þyre heitino bodordit/ swo seigiande/ Bidiet/oc munu þier medtaka.

Vel væri oss þ merckianda/ at hñ seiger i minu napni/ þuiat med þeim ordum giorir hañ swo sem visbending til/ þat hañ sie vor eptirkomandi tulkur medalreñare oc tienadar madur hia Faudurnum/ þar þyre þurþum vier ecki añara tienadar manna vid/ Huer grem at er a moti a kalle heilagra manna/ Vm þiañ alla hluti þa er bidianda/ at vor þaungnudr sie þullkomligur/ Eñ hier med gegur hañ at skilia þaungnut sammitzkuñar/ ap þm ed Paull Dostuli s° seiger/ Fagne þier i Drottne/ eñ aptur seige eg þagne þier/ Eñ þessi hñ same þaungnudr þylger optazt rietttri tru/ oc er swo mickill oc merckiligur/ þ hñ ma vid eingin heimsins audœþui sam japnazt.

Epterlikingin eda i ordzkuidunum at tala er þetta/ huat hellz þu alleinazta holldino þyrcseiger/ ep at þ er ecki ap heilogum Anda ypner blasit/ Og heilagur Andi hañ kemur þui til vegar/ at þat hid sama verdur rietttiliga skilit/ Huat er Gudz ord hepr er iñe at hallda/ Huer at oss knyir eirnin til bæna akallzins.

Þat hañ seiger/ sig ecki þurþna at bidia/ þyre þm/ sem vt ap heilogum Anda eru ypnerblasner þat hid sama er skilianda vt ap hans sialps keñemanzskap/ huers hluttakara ed hañ giorir oss/ swo at vier

megum ſialfuer framűganga tijl nadar ſtolſins oc bidia oſs hialpar.

Eñ ein riett tru hlytur hier at vera/ an huerrar vier kuñum ecki Gudi at pocknazt/ nie purfũ neins af hñ at vænta/ þuiat hañ ſeiger/ At þar fyre elſkar ydur Faderiñ/ at þier elſkit mig/ oc þier halldit þat/ at eg ſie af Faudurnum vt geingiñ.

¶ Ein Stutt vtlegging þeſſa Gudzſpiallz.

odordit z yrebeitid nyer oſs al at bid- a.

Hinnum fyrra Parti þeſſa Gudzſpiallz/ hofum vier eitt bodord oc ſwo fyrebeit/ Medur huerium at vier verdum ladader oc knuder-tijl bæna akallzins/ Og at þui hinum Chriſtna i ſwo morgum eymdum oc a naudũ ſem at hñ þreyngia/ er eckirt huggunar trauſt betra eñ þ/ at hañ ſie jduligur i bæna akallino/ oc tiae Gudi ſina neyd/ oc bidie hañ iñeliga vm þat/ at hñ vilie hñ ſitt pullting oc hialp veita/ Huar fyre þ miog naudſynligt vill vera þ vier biholldum vel lærdome þeſſa Gudzſpiallz z rotſetium hñ i vor hiortu/ s° at vier ſiemm þeſs akafare tijl bæna akallzins/ þui huer væri ſa hñ villdi ſwo ſem añañ o naudſynligañ hlut afrækia gudligt bæna a kall/ med þui þo/ at þat verdur hier i þeſſu Gudzſpialle af Chriſto ſialfum/ s° koſtgæfuiligaña bodit z bifalat/ Bidiet (ſeiger hñ) oc munu þier medtaka/ Þetta hid ſama bodord Chriſti/ bindur oſs oc ſkyllder einſlika/ oc þ hid fyrſta bodordit/ a þui hinu fyrra ſteinſpiallde Moyſi/ Og

at þetta

at þetta sie s°/ þa siaum vier eirnin lika/ eñ i odrum
stad/ einckum þar ed Christur hañ seiger/ Þät vier Joh. 13
hliotum alla tijma at bidia/ oc ecki ap at lata/ Eñ þat
skallin vandliga merckia/ at hañ seiger/ At vier hlio-
tum alla tijma at bidia/ Swo sem þ vier verdum nu
eirnin hier/ þyrir nockurt bodord/ oc sierligañ böþal-
ning Christi knuder tül bæna akallzins/ lika swo loc-
kar oc ladar oss þetta Gudzspiall/ eirnin þar tül/ med
ur einni vegsamligu þyrheite/ þuiat hier verdur oss
þ tül sagt oc lopat/ at vor bæn (sem Christner erum)
skuli ecki tül porgepins vera/ helldur þat vier skulum
vissiligaña bænheyrdir verda/ eda huar þyr skylldi
Christur elligar hapa stadpest sitt þyrheit med eide/
Sañliga sañliga (seiger hñ) ep at þier bidiet Fad-
uriñ nockurs i minu napne/ þa mun hañ gepa ydur
þ/ Jtem bidiet/ r munu þier medtaka/ Nu heyrir þu/
þat vorar bæner skulu ecki tül porgepins vera? Huer
villdi nu hiedan i þra tregur oc seinlatur vera tül bæ-
na akallzins? Christur hañ drifur oss eirnin þar tül
med sinu bodordi/ Og þar vm þrañ (s° at vier skul-
um eigi meina/ þ vort bæna akall komi tül einskis/ þa
lockar hañ oss eirnin hier tül/ medur einu dasemdar-
ligu þyrheite/ Eñ þo hliotum vier nu twenna hlnti
hier vel at merckia/ Hiñ þyrste er þat/ at vier eigum i
ongu odru napne at bidia/ vtan alleinazta i Jhesu
Christi napne/ Eñ þa bidium vier i Christz napne/ Christr er
uær ed vier komum þyr Gud i tru Christi/ r med þm alleinazta
huga oc atrunadar trausti/ þ hañ sie alleinazta vor vor medal
medalgongu madur/ þyr huern at oss eru aller hlu- gongu
ter veitter/ an huers vier eckirt annat porpienum/ madur.

vtan reide oc vanuirdu/ Enn huar þinzt sa nockur heilagur a Himnum oc a Jordu/ sem swo þramistandi/ oc bidie þyrir oss hia Gudi Faudur/ swo sem þ Christur hañ giorir? Þuiat þyre hans verdskulldan oc beidzlu saker/ audlunzt vier ecki allcinazta þyrirgefning syndaña oc riettlætid/ helldur oc eirnin lika þat/ at hañ giorir oss sina brædur oc hlut takendur sins kennemañligs embættis/ Swo at vier sialfner megum þramganga oc bidia af Faudurnum nadar i ollum vorum naudsynium/ oc af hñi miskunar/ hialpar/ oc þulltings at leita/ Hier tijl heyrir nu t þ/ huat hñ seiger/ Eg seige ydur ecki/ þ eg mune bidia Faduriñ þyre ydur/ þuiat Faderiñ sialfur elskar ydur/ af þui þier elskit mig/ oc truit þat eg sie af Gudi vtgeinginn/ Enn medan vier hofum nu einn þuilikañ medalgongu mañ/ Ja medan vier verdum sialfner latner tijl þessa kenne manz embættis þyre Christum/ Huat þurfum vier þa medalgongu þra heilagra vid sem þramlidner eru/ Hiñ aũar hluturiñ er sa/ þ vier hliotum vel tijl at sia/ at vier bidium þess einskis sem a moti Gudz dyrd oc hans vilia sie/ oc þat motsnuit er vorre saluhialp/ þuiat Gud hañ vill ecki bænheyra þañ/ huer ed swo bidur/ huat er af þui auglysizt þar ed hañ i Drottinligre bæn skipar oss swo at bidia/ At verdi þin vilie/ Og i skaumu male at skyra/ Nær ed vier bidium Gud i vorum þreyngiande naudsynum/ eigi alitande verdleik vorra vercka sa at ongu er neytur/ helldur a Jesu Christi verdskulldan/ oc a þ huat hñ hefer bodit t þyrheitid/ þa munum vier visslliga bænheyrder verda/ med þui at aull Gudz-

Aller Christner eru kenne menn.

Huers at bidianda er.

þyrhei-

þyrcheit eru stadþaust oc krosstug i Christo Jesu/ oc
þau eru t eirnin sem S. Paall hñ seiger Ja oc Amen. 2.Corin.1.

J annare greiu/ med þui vier erum swo gætzku
lauser oc o bÿkuæmiliger/ þ vier sialþuer vitum ecki
stundum vora eigin naudþurþt/ swo sem þat Paall
Postuli hañ skrifar tÿl Romanos viij. cap. þui vill
Christur eirnin kenna oss hier/ huers at vier skulum
bidia/ Eñ þess skulum vier bidia (swo sem hañ seig-
er) þat vor þaugnudur sie fullkomligur/ Huada
þaugnude er þetta? Señeliga er þat huorcki stund-
ligur nie likamligur þaugnudr/ helldur andligur/ vt
aþ huerium S. Paall eirnin swo seiger/ Fagne þier Phili.4.
jaþnan i Drottne/ oc eñ aptur seige eg þagne þier/
Eñ huadan at kemur þessi þaugnudur? vt aþ rietri
tru/ Huernen skier þ? Nær ed eg heyre Gudz Euan-
gelium predikat verda/ i huerin at ollum mõn verdr
bodut syndaña þyregeþning þyre Jesum Christum/
þa hlyt eg þui at trua/ eþ at eg vil añars þ mier skule
su sama predikan nyttsamlig vera/ Eñ at trua kañ eg
ecki/ncma at mier verdi þyre ordit heilagur Andi geþ
iñ/ sa ed vercki þessa tru medur mier/ Eñ þyrst at
ordit oc heilagur Audi verckar nu truna med mier/ Huadan
þa þarþ eg ecki eþuablandiñ at vera i þui/ þ Christur þridr sam
hañ haþi mier ecki alleinazta minar synder þyre geþ- uitzkuñar
it/ helldur eiruin lika vt vegat mier eiñ nadarsamlig- kemur.
añ Faudr a himnũ/ sa er virdizt mig at medkeña þyre
sitt barn/ oc at varducita tÿl eilÿþs lÿþs/ Og þar vt
aþ kemur þridur samuitzkunnar/ oc þessi hiñ and-
lige þaugnudur/ vt aþ huerium ed hier i þessu Gudz
spialle verdur sagt. Enn þessi same þaugnuduriñ

hlytur einatt æ meir at vagra oc þroazt/eþ at hañ skal
añars þullkomligur verda/ eigi audru vis/ eñ s° sem
þ vor trua skal uagra oc þor aukazt/ Eñ swo at þesi
þaugnudur vagri oc þroizt/ þ sama mun Gud visi-
ligaña geþa/eþ at vier bidium hñ þess o aþlatanliga
þuiat hañ vill þullkomliga at vier skulum sig bidia/
þo at vier hoþum ecki neitt honum þar i gen at giall-
da/Ja hñ sialþur/swo sem vor skapare/ Eiñ almatt-
ugur Gud/ Fader oc herra/ mun geþa oss alla hlute
Og med þui hañ skipar oss sialþur at bidia/ swo at
þessi vor hiartans þaugnudur mæti þullkomligur
verda/ þa verit miner kæruztu viner/honum hier iñe
hlyduger/ swo at vier mættum i sañleik medur hans
Luce. 1. blezadri modur Mariu meyiu s° seigia/At miñ andi
gledie sig i Gudi minum heilsugiaþara.

Skilnigs-
leysit Pos-
tulaña.

I þridiu grein/ tilteicknar Christur hier eñ at
nyiu gleymsku oc skilningsleyse Postulaña/ oc vottar
þ/at þm haþui hingat til litizt hans lærdomur/ sem
mals hættir/ Og eþ at þr skulu þennañ sama hans
lærdom skilia/ þa hliote hañ eigi leingur þyrr ordz-
kuidn til þra at tala/ helldur opinberliga þm at kuñ-
giora aþ sinum Faudur/ þat er/ at hñ hlyte at senda
þm hiñ heilaga Anda/ sa er þa skickanliga giorir til
at skilia hans ord/ Eñ slickt skilningsleyse oc torþnæ-
me/ hefer ecki alleinazta verit i Postulunum/adur eñ
þat heilagur Andi samstyrcktizt medur þm/ helldur
er þ eirnn ollum meñum uñþædt/ swo at ecki þinzt
Psalm. 13. eiñ sa er hid goda kuñe at skilia edur at giora/ nema
Johan. 3. at hañ verdi þyrir Gudz anda vmuendur i nyia skep-
nu/ Wier holldum oss nærsta sierkloka oc þorsockta

vera/

vera/ ſwo ſem þat Poſtularner ſeigia cirnin i þeſu
Gudzſpialle/ siaþu nu talar þu berliga t mælir ongu
ua orðzkuiðu/ Nu vitum vier at þu veizt alla hlute/
Eñ ſlickt er ecki vtan heimſku þullt opſtæki/ lika ſwo
ſem ed þ var/ at S. Petur ſagðizt vilia med Chriſto i
daudañ ganga/ oc giorði ſier ſwo med þre ſomu op- Matt. 2
ſtæki ſialfñ ſneypu/ i þui hñ afneitaði Chriſto þryſ-
uar a þre ſomu nott adur eñ þ hanin gol/ Huar fyre
at aller þeſsir hluter eru vorra vegna ſkrifaðer/ s° at
vier ſtærum oſs ecki/ helldr þ vier ſkulum litelæta oſs
oc jafnan medkeña/ þat vier ſieum miog aumliger t
ſkilningſlauſer i gudligum hlutum/ oc þat vier kun-
num alldreige an heilagr Anda/ at medtaka leyndan
dom Gudz Euangelij/ þui helldzins vitzka/ er heim-
ſka hia Gudi/ oc þui meir hun i lioſe Lætur ſina ment
oc ſlæguitzku i gudligum hlutum/ þeſs fyramar meir
audſyner hun/ oc opinſkara giorr ſina ſialfheimſku.

Gudzſpiallit a Upp-
ſtigningar deige Drottins
Marci xvj. Capitula.

Eñ ſeinazt/ ed þr Elliſu ſatu
tijll bordz/ opinberaði hñ ſig/ t aui-
taði þra vantru t hiartans harðud/
þ þr hefðu ecki truat hñ/ ſem hñ hofðu ſied
vpprijſiñ/ oc ſagði tijl þra/ Farit yr vm allañ

heim / predikit Gudzspiollin allre skepnu/ Huer hñ truer oc verdi skirdur/ sa skal hialplıgur vera/ Eñ huer eigi truer/ sa skal þordœmdur verda.

Eñ teikninn er þeim munu þylgia / sem trua/eru þessi/ J minu nafne skulu þr diofla vt reka/ Nyar tungur tala/ Nauggorma vpptaka/oc ef þr drecka nockut banuœnligt/ þa skal þat ecki þm granda/yfer siuka munu þeir hendur leggia/ ocmun þeim þa batna.

Og epter þ er Drottiñ Jesus hafdi talat vid þa / vard hañ vppnumiñ til himins/ ok situr til Gudz hœgri handar/ Eñ þr geingu vt / oc Predikudu allz stadar / Drottne samuerckanda/ oc ordit styrckianda/ medur epterfylgiande teiknum.

J Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

Vantrunad Lœrisueinaña straffar Christur hier eñ aptur ap nyiu/ S° at þu siaer þ eckert med mañsnum vera/ ed swo mislike Gudi/ sem vantruan.

Þa hañ hafdi nu atalit sina Lœrisueina/ büfalladi hañ þm predikunar embœttid/ oc band þm at þr skylldu vtfara/ oc predika vm allañ heim/ Af hueriu efne/ ed

epne/ ed þu matt vel merckia/ bædi kallan Postulaña tíl Gudzspialligs predikunar embættis/ oc s° kallan heidiña þioda tíl þyrdeitz heilagz Gudz Euangelij.

Eina merckiliga mals a lyckstan/ hefer þetta iñe at hallda/ huat hñ seiger/ Predike þier Gudz Euangelion/ þui sitt ord vill hañ lata predika/ eñ ecki neitt añat/ swo sem þat hañ sialfur matti sier hrosa/ þat eigi væri þat sitt ord/ helldur Faudursins/ huert ed Lærisueinarner hofdu af hñ heyrt/ At swo mættu þr oc eirnin lika hrosa sier af þui/ þ þr predikudu ecki neitt annat/ vtan ordit Drottins vors Jesu Christi.

Eñ heilagt Euangelion er kraptur Gudz/ swo sem Paall Postuli vottar/ tíl saluhialpar ollm þm þar a trua/ swo at þú meiner ecki þennañ lærdom kraptar lausañ vera.

Ein riettferdug trua hun hondlar Gudzspis allzins þyrdeit/ oc med þui hun treyster alleinazta Christz godgirne/ þa hefer hun eckirt traust a sialfs eiginligum verckum/ oc þar þyrir andlazt hun visiliga riettlætid oc eilifa saluhialp.

Skirnin ma eigi þra þui ordinu sem ein riettferdug tru hun hlytur at hondla/ þraskilin verda/ huar þyrir þat skirnin mætti eigi elligar/ swo heilagligur dasemdar hlutur vera/ Epter þui sem S. Paall hana kallar/ Eiñ vatz saa endurfædingariñar.

Swo skalltu oc merckia/ þ skirnarinnar embættinu/ verdur eigi alleinazta/ þ ordit tíl lagt med huerju hun er iñsett/ helldur jafnuel eirnin þetta sama bodordit/ huert ed stendur Matthei i sidazta capitula þui þar seiger hañ/ Læri þier oc skirit allar þioder/

þar med meinte hañ swo vel Vngbo:n sem gamla Menn.

Þar þyr:e/ þara þ: hiner twiskirdu Anabaptisti villt sem seigia vngbo:nin ecki medtækilig vera tijl at skira:t/ a medan þau kuña eñ ecki skyn a gott at læra/ Eñ þar geþtz swodant swar vpp a/ Huo:t kom ecki vatzskirnin i sladin vmskurdarskirnariñar? Ja señesliga/ oc eþ þ: vilia ecki opskamarliger eda nogu þrasleiter vera/ þa þau þ: eigi þui neitad/ nie þess þrætt at eigi swo væri.

Eñ þyrst þat vngbo:nin vo:u nu medtækilig tijl vmskurdarins/ þui a hinum Attanda deige var bo:dit at vmskera þau/ huer ma nu þa þyrebioda þat/ at vo:r bo:n skulu ecki s° eirnin lika tijl skirnariñar latin vera? Eda vill hañ ecki þat allar þioder skulu skira:t lata? Eda eru ecki eirnin vngbo:nin teliande medal þiodanna.

Eñ vpp a þat gio:di Chri:stur sialþur jardreicknar/ oc gaþ swo sidan þar epter a sinum Læri:sueinum eirnin mackt tijl þær at gio:a/ at hñ stadþesti þar med o:dzins krapt/ huert ed elligar hefdi þott vitrinsgum þessarar veralldar nærsta ouirdiligt/ Eñ þo at þat sama væri nu dasamligaña gio:t/ þa skal þo ecki leingur þ:a krapit vera/ swo at þu heyrir ecki þetta Gudzspiallzins atkuædi. Þar þessi ho:doms kynslod leitar teickns &c.

Eñ þo hlytur þu hier at hallda Jesu Chri:sto allt þetta packnæmt at vera/ huo:t helldur ed þu alijtur o:dzins-vtbreiding/ eda jardteikna gio:ding/ þui at swo seiger Gudzspialla madriñ/ At Dro:ttne samuerckanda/

merckanda/ oc orðit styrckianda med epter þylgiandi teiknum.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

Ær þyrst at allt þ/ huat i heilagre ritningu stríþat stendur/ er vel hugleidanda/ þa er i hia þessu ecki sneidanda/ helldur aþ ollu athygle vel merckianda/ huat hiñ heilage Marcus Gudzspialla madur strípar hier i þessum stad/vt aþ Vppstigningu vors Drottins Jesu Christi (i huerri þat eirnin lika/ swo sem at i hans Pinu ꝛ Vppriſu er þolgin aull vor riettlæting) þat hañ hefer eigi viliat þeigia ypuer þie synd/ þyre hueria þat Drottiñ vor Jesus Christur strapþadi sina Postula/ adur eñ þat hñ var vppnumiñ til himins/ Einckum sem var þra vantrua/ Eñ þessi hin sama þra synd hefer verit bædi mickil oc þung/ Ja eirnin lika swo til japnanda/ þ hun hapui verit bruñur ꝛ vppspretta allrar illgirni Og aþ þui hapui Christur nu/ i þañ tíd ed hñ villdi vppbara til sins himneska Faudurs/ þessa somu synd swo hardliga strapþat i sinum Postulum/ þui at swo seiger Gudzspialla maduriñ/ At þa seinazt er þr Ellipu satu til bordz/opinberadi Jesus sig þm/ ꝛ a vitadi þra vantru oc hiartans hardud/ þ þr hopdu ecki truat þm/ sem sied hefdi sig Vppriſin vera/ Nu heyrir þu huilik synd þetta hefer verit/ einckum vantruan? Og huer væri sa at hañ villdi dirpuazt at aþ neita þui/þat vantruan sie ecki bruñur oc vppspretta allz hins vonda/ sierdeilis eþ at vier holldum þeirre somu tru/

ntruan
pspret-
bruñur
ra syn-

somu tru/ hueria ed ritningin prisar med sinum kropt-
tum/ J gegn adur greindre vantru oc hñar anogrtñ/
þuiat vt ap þessu er hægt at þormeckia hue mickit
gott at truan sie/ oc huersu ogurlig oc hræðilig illzka
þat vantruan er/ Heilog ritning hun skyrir swo vt ap
riettre tru/ z i sañleik þa er heñe eirnin s° varit/ þ hun
hefer eckirt trausst a ollum þm verckum sem maduriñ
giorir/ eda giora kañ/ oc ongua von nie þorfnan
leggur hun þm tijl/ helldur leitar hun alleinazta/ vt
ap skærri nad oc miskuñsemi/ an allz verckaña verd-
leiks/ i hia Christo/ þess riettlætisins sem þyre Gudi
duger/ Og þessi trua er swo mickils mattar/ Fyrst at
hun er riettþerdug/ oc sannarlig/ at hun aprekar eir-
nin þyre Jhesum Christum/ syndaña þyrgefning/
riettlætid/ oc eilijfua saluhialp/ Ja vt ap bornum
Skiþulsins þa giorir hun Gudz born oc erfuingia/
Swo sem þ S. Paall hañ skrifar i pistlinum tijl Ro-
manos viij. cap. Þat þ huerier ap Gudz Anda leid-
der verda/ eru Gudz syner/ þuiat þier hafit ecki med
tekit þrælkunar anda/ swo at þier þurfit nu aptur at
vgga vm ydur/ helldur hafi þier medtekit sonarlig-
añ anda/ þyre huern vier kollum Abba/ elskanligur
fader/ sa sami andi vitnar med vorum anda þ vier
sienum Gudz syner/ Fyrst vier erum nu syner/ þa erfi
vier oc eirnin erfuingiar/ Atsoñu Gudz erfuingiar/
oc samarfuar Jesu Christi. ꝛc̄.

Og at soñu er þessu vm rietta tru a þeñañ hatt
varit/ Eñ hier fuert i mot þa hefer vantruan þetta
sier eiginligt/ oc swo er heñe varit/ at hun setur sier vt
ap sialfs sinum verckum riettlætid ꝛ saluhialpina at

audlazt/

audlazt/eñ ecki þyrfe verdskulldan Jesu Christi/ Hvar med þat pinu oc dauda vors Skottins Jhesu Christi verdur ecki allitill vansome giort/ þviat alleinazta þyrfe hans verdskulldan verdur Gud vor himneskur Fader blidkadur/ Og hvernen mun Christo Jesu vorum hinum elskuligazta herra/ þyngre hadung oc meire lastan veitt verda/ eñ þ vier rænum hñ sinum heidre/ oc tyl leggium þ sama vorum verckum/ hvat er allr einazta hans sialfs eiginligre verdskulldan væri tyl leggianda. Eda seiger ecki ritningin svo/ At hañ/ hañ sialfur sie þorlikun oc þullnadar giord þyrfe vorar synder. Item i þm hinum þyrra pistle tyl Corinthios 1. cap. seiger Paall Postule svo/ þat Jhesus Christr sie oss giordur af Gudi tyl visdoms/tyl riettlætis/ tyl helgunar oc endur lausnar/ þarfyre hliota nu þr sem þessari Jhesu Christi verdskulldan i mote mæla/ oc hemne i sinum ordum nidran veita/ oc sniuirda i ollu þ mest þr geta/ a setiande sier þyrfe sialfs siña verckaña verdleik/ at audlazt riettlætid oc salu hialpina/ visiliga at vera þr hiner somu falsChristner/ vt af huerium þat Christur sialfur hañ seiger i Mattheus Gudzspiollum/ At i hans nafne munu þr koma oc seigia/ Siaþu/ hier er Christur. &c. Og munu svo þat fyrfe/ huorcki riettlætid nie saluhialpina/ sonarleifdina edur arftokuna Gudz barna alldreige audlazt geta/ helldur hafe alleinazta hier iñe sitt hiegoma lof & forgeingiliga hrosan/ at þr einskis annars leita i ollū sinum verckum (lika sem at Pharisei verda eirnin af Christo sialfum a sakader i hia Mattheo vj. capitula) eñ þ at þr verdi heidnader af

Vantru rænen a tyma C stum si heidra

1. Joh

Matt

niōm/

mõm/ Og S. Paall hañ seiger/ At þ: hecki ecki þat
þm.10. riettlætid sem þyre Gude duger/ oc leite þui vid vpp
at rietta sinar eiginligar riettlætingar/ oc eru swo þui
riettlætino sem Gudz er ecki vndergegner/ Hier tỹl
þan.16 heyrir oc eirnin þ sama þyreheitid vt ap heilogum
Anda/ i hueriu Christr hañ seiger/ At þa nær ed heil-
agur Andi kemur/ þa skule hañ strappa heimiñ vm
syndina/ ap þui þeir trua ecki a mig. ꝛc. Hier
heyrum vier eñ nu aptur at nyiu/ þat vantruan sie ein
þunlik synd/ þ heilagur Andi hlaut ap himne at gegn-
azt/ tỹl at strappa meñina þyrir þra vantruar saker/
Huerium villdi þ nu vndarligt pickia/ þo at Christr
swo allz kostar atitade oc japnan strappadi vantru-
na i sinum Lærisueinum/ Eñ rietta tru s° mickilliga
prisadi oc vpphapdi/ Huar þyre þ vel tỹl heyrligt er.
Kæruztu viner þat vier oc eirnin þirrum oss ap ollu
kostgæpui syndiñe vantruarinnar/ eñ vm vepia oss
allanegaña riettri tru/ at vier yrdum þyre hana riett-
later þyre Gude/ s° at vier mættũ audlazt eilipt lỹp.

dz ord Ꝛ Jannare grein/ verdur Postulunum i þessu
skirn- Gudzspialle bỹpalat Gudz ordz predikunar embætti
oc japnþramt ordinu þionuztu embættid skirnarinnar
Eñ þetta hid sama bodord oc bỹpalning Christi/ heid
rar miog oc prisar Postulaña kallan oc þra vtsending
huad er huer Christiñ madur skyllde med kostgæpue
hugleida/ oc vel i miñe leggia/ þui fyrst vier vitum
þat vissiliga at Postularner/ oc adrer ordzins Christi
þienarar eru ecki okiorner ap stalpum sier tỹl vt geing
ner/ helldur þa vtsenda vera ap Gudi sialpum tỹl at
Predika oc at Skira/ þar mun þa vissiliga þyre vtan

allt ep

allt eþ predikunar embættid/ oc heilagra Sacramentis þionuztán i þess meire heidran oc virdingu halldit vera/ þar þyre er huerium Christnum mãne nærsta naudsynligt/ þ hañ med jafnadi vm hond hafi/ lære oc lesi þetta Gudzspiall/ Z huerin at vier lærum/ þ hin stærsta heidrán skuli veitazt ordzins embættinu/ oc heilagra Sacramentis þionuztuñe/ Med þui þat Jesus Christur sialfur Gudz eingetiñ sonur hefer slika hluti sinum Postulum swo streingiliga bodit/ oc þar ofán vppa sinu blezudu ordi fagat oc prydt/ Eñ nu vilium vier heyra þau ord ed hañ taladi til Læris sueinañna/ Fare þier (seiger hañ) vt vm allañ heim oc predikit Gudz Euangelium allri skepnu/ Huer hñ truer/ oc verdur Skirdur/ sa skal hialpligur verda/ Eñ huer hañ truer ecki/ sa skal fyre dæmdur verda/ Tuenner hluter þa verda hier hellz i þessum textа Postulinum sierdeilis bodner/ sem er þetta/ at Predika oc at Skira/ Eñ þo at þetta hid sama verdi auglosligar oc greineligar vtlydt af Mattheo Gudzspialla manne i tuttugazta capitula. þar ed Christur swo seiger/ Gange þier vt oc lærit allar þioder/ oc Skirit þær i nafne Faudurs/ oc Sonar/ oc Heilags Anda/ Z huerium ordum þ vier heyrum eñ at nyiu/ þetta tilent Postulunum hellz bodit verа/ sem er at Predika oc at Skira/ þar fyre hliotu vier nu gloggtar gætur at gefa at þessu bodordi/ fyrst þ Christur hefer þtta af s° mickille alud oc aluorugefne/ oc hid auglosligazta vtskyrt ⁊ tilgreint sem verda mætti/ visiliga þat sama fyre ongua adra sauk/ vtan at hñ auglysti þar med/ at sier þætti mestu varda/ vm ordzins em-

zins embætti oc Sacramentaña þionuztu/ swo þat hñ amiñer oss/ þ vier hoþum þessar hans iñsetning ar i siñe heidran/ oc veitum þm skylldugа vegsemd/ Eñ sierdeilis þa skulu oꝛdzins þienarar vel stunda oc vardueita þetta hid sama Christi bodoꝛd/ þuiat prꝛdikunar embættid er iñsett oc tilskipat aþ sialfum Gudi allzmecktugum/þar þyꝛe ætti at soñu oꝛdzins Christi þienare i sliku gudligu bodoꝛdi ꝛ embætti sier at skicka/ oc ollum lærdome oc sinum liþnadi swo at hegda/ at þyꝛe hans dandemensku/ liuþlynde/ oc o strapþanligt liþuerne mætti oꝛdit Gudz Euangelij prisat oc vpphaþit verda/ Epter þui sem þ S. Paall hañ seiger eirnin/ þat vt aþ þoꝛstodu moñum Gudz leyndꝛa doma verdi heimt/ at þꝛ sie tru lynder/ Eñ hier i mot/ þa skal sa sem tíl heyrandiñ er/ þeinckia þetta embættid aþ Gudi iñsett vera/ ecki einazta þo þat/ at hañ skule med ollu litelæte oc virdingu ordit heyra/ oc þ medtaka/ helldur skal hañ eirnin lika þienarañ/ þyꝛe hans naþns saker/ sem þetta embættid iñsetti/ sæmdum virda oc i heidre halda/ Swo at oss þari ecki lika sem þ þor þeim Gydingunum/ tíl huerra ed Christur sagdi/ Eg heidꝛa miñ Fandur/ eñ þier vanheidrit mig/Og S. Paall hañ seiger/ þa sem oꝛdinn goda oc truliga þoꝛstodu veita/ tweþalldligs heidurs verduga vera/ Og þeñañ sama vitnisburd ber hañ þm tíl Galatas/ at þꝛ haþui hañ swo sem añañ Gudz Eingel medtekit/ oc þat þꝛ eirnin heþdu þꝛa augu (eþ moguligt være) vtstitid/ oc hñ geþit/ Swo skulum vier oc eirnin lika med sama hætti þionuztu skirnariñar/ hallda þyꝛe eina dyrdarsamliga ꝛ gudliga

gudliga astgiorr/ med þui at vier siaum hier/ þ hun er ecki ar monnum tijl þundin eda vppdicktud/ helldr ar sialfum Drottne Gudi vorum iñsetta oc bodna vera/ Hier at auk er cirnin þetta merckianda/ þ ordzins Predikan oc Vatzskirnin skuli ollum monnum at hlutskipte verda/ Og huer væri sa/ ed hier villdi þa med godre samuitzku vngbornin vtelykia/ huer eddo ecki verda ar Christo sialfum vte luckt/ Þui predika eigum vier hueriñ mañe/ oc Skira eigum vier huern mañ/ z þar þyre eru vngbornin med ongu moti skirn tiñe þrafstiande/ þui þo at þau sie eñ ecki bijkuæmelig tijl at heyra hina ytre Ordzins predikan/ þa kañ þo Gud at menta þau hid iñra med sinum Anda þangat tijl at þau vpp vaxra/ oc þein. eyckzt alldur tijl at heyra hid ytra munzins ord.

At Skira er Gudz verck.

¶ Barn skirnin er leyfuelig

J þridiu grein/ epter þ ed Christur hafdi Postulunum bijfalat Ordzins predikan/ S° vill hñ nu cirnin vndernisa þm/ huat þr skulu kenna oc predika/ cinckum heilagt Gudz Euangelion. Gange þier vt (seiger hañ) predikit Gudzspiollin allri skepnu/ Eñ ;z eru nu Gudzspiollin z þau eru eiñ gledilegur bodskapur / i huerium oss syndaña fyregefning / riettlæti/ oc eilijf salubialp/ gefin oc veitt vcidur/ vt af skærre nad fyre Jesum Christum/ an allra vorra verdleika/ Og þessa sonu predikan hlytur nu hañ/ sa sem fyrir Laugmalsins predikan komiñ er tijl siña syndaña vidurkeñingar / medur riettre tru at medtaka/ oc a þessu hinu sama fyreheite ongnañ misgrun at hafa ef at hñ skal þ annars at gagne koma/ S° seiger oc eirnin hiñ heilage Paull. At Euan-

Ordzins Embætti

Roma. 1.

gelium sie kraptur Gudz/ tijl salvhialpar ollum þm ed þar a trua. Hier heyrir þu Postulañ medkeña þ Euangelium sie Gudz kraptur/ Eñ þo hliote þ med riettri tru medtekit at verꝺa/ I ordino er visslliga Gudz kraptur/ vm hvat þu skallt med ongu mote eþvablandiñ vera/ swo þramt at ein riettþerdug trua er annars i þino hiarta/ þviat i þesu Christz fyrirheite er eingiñ brestur/ swo þramt þat i vorre tru er eingiñ vanze nie eþvablendne/ Lika sem þ Christur sialfur hañ kreþur hier sañrar truar/ medþui hañ seiger/ Huer hañ truer oc verdi skirdur/ sa skal salvhialpligur verda/ Eñ huer ed ecki truer/ sa skule fyrre dæmdur verda/ Tuenner hluter eru oss hier merckiande. Hiñ fyrre er sa/ þ Jesus Christur heþer alleinazta sinum Postulum bꝺþalat sitt ord oc Euangelium at predika/ þui hvar ed þ sama verdi vel stundat oc i miñe lagt/ þar munu þa mañaña vppsetningar/ drauma vitraner/ oc adrer onyter lærdomar/ japnsnart at ongu verda/ oc skiotañ enda taka/ þui huern en mætti þat hæþuiligt vera/ at i þm greinum sem heyrir tijl vorrar riettlætingar/ skylldi nockur annar lærdomur/ vtan Gudz ord sialfr tijlstediazt? Eñ i kirckiu þionuztuñe/ oc i odrum gudligum siduenum Christiña maña/ hellzt fyrir vngdomsins saker/ oc þaþrodra maña/ þa mega vel halldazt sidsamligar mañaña vppsetningar/ oc Christuligar skickaner/ Eñ i þesu epninu (sem vora salvhialp oc riettlætingin a ahrærir) þa er alleinazta Gudz ordi sialfu tijlstedianda.

Hiñ annar hluturiñ er þessi/ at oss væri þetta vel merck-

vel merckianda/ þat Jhesus Christur samanteinger hier ordzins predikan/ oc vatzskirnina/ þuiat medur þessu vill hann kenna oss/ þ Skirnin ꝛ Sacramentin/ haþui sin krapt vt aþ ordino/oc þ eirnin at þau mega med ongu moti aþ ordino þraskilin verda. Þui hueria mackt oc atkuædi hepdi vatzskirnin/ Epþ at Gudz ord yrdi þar ecki tyl lagt vissiliga/þa blyþue þ vatn hnat vatn være/ Enn legg þu Gudz ord þar tyl/ oe hygg vel at þui bodordino sem þar er tyl lagt/ þa mun þ sama vatnit/eigi vera einþalldligt vatn/ helldur swo sem S. Paall hann seiger/ Vatzskirnar bunnur endurþædingarinnar/ oc nyungarinnar heilagr Anda/ þar fyre seiger oc Christur sialfur i þessu Gudzspialle/ Huer hann truer oc verdi skirdur/ sa skal saluhialpligur verda. Sacramentin haþua krapt aþ ordino

J þiordu grein tylteicknar Christur/ huer teickned þm skylldu epter fylgia sem trua mundu. J minu naþne (seiger hann) munu þr Sioþla vt reka/ nyiar tungur tala/ hoggorma vpptaka. ꝛc. Swo sem at segdi hann. Nut ord mun þickia fyre heimenum eitt þorsinnanarligt ord/ swo haþui þier oc eirnin/ sem þat sama ord skulu predika/ enn ecki þa mackt nie atkuædi hia monnum/ þat þr munu an jardteickna giorda oc dasemdar verck/ medtaka ydra predikan oc kenningar Huar fyre at eg vil þetta s° giora/ þat eg mun geþa ydur mackt tyl Sioþlana vt at reka/ nyiar tungur at tala/ oc sinka menn heilbrigda at giora. ꝛc. Og huer hann truer ydur/ oc verdi skirdur (epter þ ed ydar ord oc lærdomur verdur nu med epterfylgiande teicknū stadfestur) sa skal sennelliga audlazt fyregeþning Tackning ꝛ jardteikninar styrckia ordit.

sýndaña/ oc eilýþt lýþ/ Eñ huer hañ truer ecki/ sá mun vtan alla apsakan þyrfdæmdur verda. ꝛc. Hier vt ap vill nu epterþylgia/ þ þuilikar jardteikna giord er oc dasemdar verck/ hapui nærsta naudsynlig verit/ Í vpphapinu/ þa ed Gudz Euangelion tok þyrst tíl at predikazt/ Og ep at þessi lærdomur skylldi nockrn þraungang þá/ þa hlaut hañ medur dasamligum oc agætligum jardteickna giordum styrcktur oc stadþest-
Exodi.19. tur at verda/ lika sem þ Laugmalit eirnin þordum/ var stadþest nied myclum dasemdar teicknum oc stormerckium/ Eñ þo vorn þau teicknin/ þyrfe huer ed Laugmalit var stadþest myclu ogurligre/ helldur eñ þau teicknin sem i vpphapui Gudz Euãgelij giord vorn/ Ja þ eru allt hiner liuþligustu hluter/ þr sem i vpphapui Gudz Euãgelij skieder eru/ vidur þa hluste at reikna sem skiedu i vpphapui Laugmalsins.

Swo oc lika er Predikan Gudz Euangelij mycklu liuþligre/ oc langt vm þægiligre predikan/ helldur eñ þat Moyses var med sinum bodordum/ Eñ þ vier skylldum nu a vorum daugñ hirda at æskia þuilikra storrakna/ oc jardteickna giorda/ þa er oss med ollu o leyþuiligt/ þui ep at vier giorum þat sama/ þa mun-
num vier þetta heyra niega ap Christo/ þat þessi
Matt.viij hornunar kynslod hun leitar teickns/ oc henne skal ecki añat teickn gepit verda/ vtan teicknit Jona spamanz. Þui vier hopum eitt Euangelion vt ap Christo Jesu adur fyre þrañ þegar a dogum Postulaña/ medur jardteickna giordum/ oc odrum þleirum stormerckiñ nogligaña stadþest/ og huer hañ vill ecki trua þui hinu sama/ sa mun vissiliga vtan allt ep ecki helldur

medur

medur nockr. m odrum jardteicknum tijl riettrar tru-
ar huorcki leiddur nie ladadur verda.

J þinntu grein/ þa horum vier i þessu Gudz-
spialle/ þañ articul vorrar Christiligrar truar/ sem Vppstig-
ahrærir Vppstigningina Herrans Christi tijl him- ningin
ins/ sampt medur sinum samstyrckingum oc stad- Christi.
þestingu/ þuiat swo iñehelldur textiñ sialfur/ At ep-
ter þ ed hañ hafdi talat vid þa/ vard hañ vppnumñ
tijl himins/ oc situr a Gudz hægri hœund. ꝛc. Allt s°
leinge þa hafdi Christur kent oc predikat/ þangat tijl
ed hñ var epter þ krossþestur/ oc þ hñ a þridia deige
reis vpp aptur þra daudum/ Og atsoñu epter sina
vppriſu þa hafdi hañ sidan œrit nog at giora vidur Matthei
vantru Postulaña/ huerium hañ eirniñ at siduztu tijl vltimo.
teicknadi/ huat hañ villdi þa giora lata/ Oj þa er allt
þetta var nu skied/ ste hañ vpp tijl himins/ oc situr
tijl Gudz hægri handar/ þat er/ at hañ atsier tekur
nyia rikistiorn/ Swo at hañ at eilijfu i jafnrre mackt Huat þ er
med Gudi Faudr/ ste eiñ herra Himins oc Jardar at sitia tijl
geyme/ stiorne/ vernde ꝛ vardueite sina vtualda i þra Gudz hœ-
ollu illu. Þetta hid sama er nu at sitia tijl Gudz hœg- gri handr
re handar/ Hier at auk swo at hans Vppstigning tijl ar.
himins skiede ecki an merckiligrar nyttseme/ þarfyre
þa villde hñ nu senda siñ heilagañ Anda af himnum
ofan/ sa er stadfesta skylldi hans asstuine i riettri tru
oc styrckia i ollum ofsoknum/ herklœda ꝛ hughreysta
i mote ognunar heitingum þra sem ordit Christi hafa Psal. 67.
Lika sem þat Prophetiñ Dauid vottar. Hañ er vpp
fariñ (segir hañ) i hœdina/ oc hefer herleidingina
af herfange leidt/ oc monum giafuer gefit/ Nu vel/

eñ er hñ nu ecki ciñ volldugur Drottiñ/ sa ed ofs hepr er s° vr Dioþulfins herþiotrum leyst oc þrelsat/geþit ofs þar med sin ord oc signadañ Anda/ oc giort swo at Gudz bornum/ Señeliga huer hñ vill nu ecki trua nie treysta vidlikum Gudi oc volldugum herra/ þm hinum sama mun visuliga sin eiginlig vantrua/ snu azt tijl æþninligrar þyredæmingar/ oc þordiorþ unar bædi salar oc likama/ Fyre huerinþat Gud vt aþ siñe mickille nad z mistuñ seme vilie virdazt at vard ueita ofs. Amen.

Sietta Sunnudag epter Pascha/ Gudzspiallit Johannis. xv. Capitula.

Ein þa ed sa Huggare kemur/ huern at eg mun senda ydur aþ mi num Faudur sem er Sañleiksins Andi/ huer aþ Faudurnum þrañgeingur/ hañ mun bera vitne aþ mier/ oc þier munut mier vitne bera/ þuiat þier hafit i þra vpp hafi hia mier verit.

Eñ þetta tala eg tijl ydar/ swo at þier blygdizt ecki/ þuiat þi munu þorboda ydur/ oc sa tijme kemur at huer hañ lijþlætur ydur/ sa meinar sig giora Gudi þægt verck/ Og

þetta

þetta giora þr ydur/ aþþui/ þr þeckia huorcki Fauduriñ nie mig/ Eñ þetta tala eg þui til ydar/ at nær ed su stund kemr at þier miñizt þa þes/ at eg sagda ydur þat/ Eñ þetta sagda eg ydr eigi i vpphaþui/ þui eg var hia ydur

J Innehaulld þessa Gudzspiallz.

Hier a nyiar hañ eñ þyrcheitid vt aþ sendingu heilagr Anda/ vpp a þ vier siaum/ huersu miog at vier þurfum hans hialpar oc þulltings vid/ til at tracktiera oc rettiliga vt at skyra ritningina.

Eñ hañ kallar hañ sañleiksins Anda/ecki alleinazta þyre þa sauk/ þ hañ er sañarligur i sialfum sier/ helldur þat hañ giorir oss sañarliga/ oc i burt dripur alla hræsne vt aþ vorum hiortum.

Þar med seiger hañ/ þ hñ skule aþ Faudurnum vtsendur vera/ Huar til? Þat hañ skule vitne bera/ aþ Christo/ Eñ þyrst hañ skal nu alleinazta vitne bera vt aþ Christo oc hans lærdome/ þa er eige þui truanda/ þ hñ mune neitt þat iñsetia/ sem i mote er Christz lærdome.

Med sama hætti skylldu oc Postularner vitne bera/ oc eigi veit eg þa/ þ neitt þar til sett haþa/ sem Christz lærdome væri motstadligt/ Og swo seiger hñ eñ i odrum stad/ Þier skulut vottar vera þra hluta/ At vitna/ þat er at keña oc at predika/ þuiat vottur iñ Luce. 24.

merckir stundum i ritningunum Læriþandriñ/ Og
saie.55. swo lika seigizt aþ Christo hia spamañunum/ At þyre vitnis mañ setta eg hañ medal polksins.

Med Gudz ordi/ verda samuitzkurnar styrckt⸗ar i gegn allzkyns hneyckslan/ huar þyre at vier verdum swo tijl ordzins i gen skickader/ eñ þer þa/ nær ed vier erum miog kostgæþnir i þui at hondla ordit/ þetta sagda eg ydur (seiger hañ) s° at þier hneyck⸗sludust ecki.

Med morgum ordum þyremynder Christur Postulanum þañ epterkomanda krosins motgang vt aþ huerru þi skylldu læra/ þat godañ þaudursins
ouer. 3. vilia vera/ þa ed vier verdum preistader oc þiader i þessum heime.

Saukina tijl greiner hañ/ huar þyre þ vtualder oc hiner Christnu/ geta ecki samsiñader verit heime⸗num/ sterdeilis sem er þorgleyming Gudz/ Þtta seig er hañ giora þi ydur/ þuiat þi þeckia huorcki Faudri⸗iñ nie mig/ Huer þaðeme heyre eg? þat heimuriñ þecki huorcki Faduriñ nie Christum? Huar blijþur þa krapti sialþrædis yilians? Huer grein at er a moti mañligum kroptum/ su at vel er merkiande.

Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

Epter þui þ Drottiñ vor Jesus Christr hafdi med swo morgum þyrcheitum/ i hiñe siduz⸗tu kuelldmaltijd tijl sagt sinum Læriswein⸗um hijn heilaga Anda/ eñ nu nefner hañ þañ sama heilagañ

heilagañ Anda a naþn/ medur sinu riettu oc eiginligu naþne/ oc vtuisar hueria nyttseme hañ skule heimenum veita/ Og þar þyte seiger hañ swo/ Nær ed sa huggare kemur/ huern at eg mun senda ydur aþ Fandurnum/ sañleikssins Ande. &c. At soñu þa uepner Christur hier siñ heilaga Anda eiginligu naþne/ oc kallar hañ Paracletum/ þat er eiñ huggara/ eda hugsualara/ þuiat huer giorir vorar sannitzkur swo sañþrodar/ þ vier truum oss vera þyre Andañ Gudz sonn/ oc at vier kollum Abba hiartaligt þader/ uema þessi huggariñ? Huer giorir oss hrausta & hugdiarþ na tijl hans truariñar Jatningar? Huer huggar oss oc nalægur er i ollum vorum eymdum oc a naudum/ sem vier hlietum i þessum heime vegna slikrar Jatningar at lijda? Eingiñ añar vtan þessi hiñ same Ande/ sa ed aþ Fandurnum þrañgeingur/ & er eiñ godur Andi/ vm huern Anda ed swo kostgæþuiliganna bidur Prophetiñ Dauid i hinum þintugazta Psalme/ þetta hid sama siaum vier oc i þessu einckanligu epterdæmi Postulanna/ þañ tijd ed heilagur Andi var eñ ecki medur þeim stadþestur/ þui þa ed i naudina var komit þlydu þr oc þorlietu siñ Drottiñ/ oc aþneitndu sinum Lauardi/ þelandi sig nu hier/ s° þar i ymsum leyne husum/ at luckrum dyrum/ Eñ nær ed heilagur Andi var nu stadþestur i þra hiortũ med kendu þr Christum alldiarþliga/ oc hans vppriſu swo at þr hoþdu eirnin a þeim harmkuælum oc krossins motgange / er þr hlutu þar þyte at lijda/ myckia gedþeckne/ swo sem þ vier lesum i Postulaña giorningum v. cap. Eñ þyrst at þessi heilagur Ande

Hugg. iñ.

Roma. Galat.

lagur gioʒir nu aþ embættiſins alþu/ mennina ſañþerd-
e gior- uga oc trugoda/oc þa i jatningu saũleikſins huggar
eñ ſañ oc ſtyrcker/s° hlytur hañ oc eirnin aþ ſamri embættis
uga ʒ alþu vitne at bera vt aþ Chriſto/ Eñ merck vel/ þat
ar. þeſsi Andi ſkal vitne bera vt aþ Chriſto/ þyrſt hũ ſkal
nu vitne bera vt aþ Chriſto/ sennelıga þa mun hañ
eckirt annat keña/ vtan þat Chriſtur heþer adur kent
oc prædikat/ Þ er/ at hañ hlytur Poſtulana (med þui
þeir eru o ſtickanliger tıl at hondla Chriſtz lærdom/
ſtickada at gioʒa/ oc Gudz Enaugelion i þra hiortu
iñ at ſkriþua/ þuiat eiginlig holldzins vitzka kemur
þeſsu ecki tıl vegar/ helldur hlytur hiñ heilage Andi
hier ſitt embætti at þremia/ Swo ſem Þ eirnin Jere-
. 31. mias ſpamadur vottar þar hañ ſeiger. Dabo legem
meam in cordibus eorum. ʒc. Mitt Laugmal mun
eg geþua i þra hiortu/ oc i þra briоſtum iñſkriþa þat/
Og eg ſkal þra Gud vera/ oc þr mitt þolk/ Eigi ſkal
maduriñ leingur ſiñ naunga/ oc ecki helldur annar
ſiñ brodur menta/ ʒ ſeigia medkeñ þu Drottiñ/Hell-
dur ſkulu þr aller medkeña mig i þra hinum ſmærſta
allt tıl hins ſtærſta ſeiger Drottiñ/ Vt aþ þeſsu ollu
auglyſizt nu klarliga/ Þ vier kuñum/ an heilagr An-
da/ huorcki at medkeña saũleikiñ/nie at medtaka vit-
nisburdiñ vt aþ Chriſto Jeſu.

ſtuligt Ꝑ annare greiu/ verdur oſs hier eirnin þyrelagt
bætti embætti Poſtulaña/ swo ſem er Þ/ at þr ſkulu oc eir-
nin vitne bera vt aþ Chriſto/ Eñ at vitna/ þa merckir
ſwo mickit i ritninguñe/ ſem at kenna/ oc at tala/eigi
þat/ huat oſs gott ſynizt/ helldur Þ huat Gud heþer
l. 88. bodit/Med þeſsũ bætti verdur nu Chriſtur i Pſalma

bokiñe

bokiñe kalladur/ Eiñ trur vottur a hinne/ Og i hia Esaia i þiñ oc þimtugazta capitula. Ecce testem populis dedi eum / Ducem et Preceptorem gentibus. Siaþu þ eg gaþ hañ þolkino tíl vitnis manz/ tíl hertoga oc yþverbodara þiodaña/ Eñ þyrst nu heilagur Andi oc Postularner skulu aþ hinu sama epne vitnisburd bera/ þa kuñum vier þa hægliga aþ at merckia/ þat eiñ vitnisburduriñ kañ eigi odrum motsnuiñ at vera/ Huat oc eirnin aþ sialþu epnenu augliost er/ þ hiñ heilage Ande þrambere siñ vitnisburd oc þrañbort hapni þyre Postulana/ swo sem þ Christur hañ seiger Matthei x. At þier erut eigi þr/ huerier ed tala/ helldur Ande ydars Fadurs/ sem i ydur er/ hañ er sa ed talar/ Huat verdur nu aþ þin/ sem hier tíl dags hapa kallat/ þat hiñ heilage Ande/ hapu nockut ædra oc merckiligra opinberat/ eñ þat Postularner/ oc helger þedur opinberudu/ þyre vtan þat sem Gudzspiolliñ hapa inne at hallda/ Eñ huorum a eg nu at trua? Christo edur þessum o nytum ordgialþurs moñum? Christur hañ seiger þat hiñ heilage Andi skule aþ hm vitne bera/ oc lydiñ skickanligañ giora tíl at hondla t at skilia hans heilagt Euãgelion/ oc ecki neitt annat at kenna/ eñ þat Christur hefer adur sialþur kent/ Eñ þessar ordþylur þuætta/ þat hañ bliote nockut annat ædra oc þorfostuligra at kenna/ eñ þat Gudzspialligar ritningar iñe hallda/ Og at *minum domi* þa lizt mier þat bezt vera/ þ vier heyrum oc hlydum hm/ sem swo merckiligañ vitnisburd hefer aþ sinum himneska Faudur/ Þessi er miñ elskuligur Son/ at huerium mier velþocknazt/ heyrit hm/ Mat

hm̃/ En huerium eigi nægir Christz lærdomur/ ap þeim ed ecki alleinàzta Postularner/ helldur japnuel eirnin sialpur heilagur Ande heper vitne bozit/ sa viuelie sier eitt annat lærdoms kyn/ oc standi swo i þre siñe motproan sialpur sitt paar/En ec kyf myckiu helldur i þessu epne þui epter at pylgia huat sannarligt er/ eñ eigi hinu sem o skiluisligt er.

3 þridiu grein/ siaum vier i þessu Gudzspi-
vriñ alle þat lærdomuriñ Christi/ vt ap huerium þat hei-
fer lagur Ande oc swo Postularner hapa vitneborit/ sie
3 E- ecki þeckur nie þacknæmur þessa heims veralldar
elliñ, monnum/ þuiat þeir munu þa hinu somu sem þen-
nañ lærdom vidurkenna oc medtaka/ lika sem adrar
þozdædur/ oc bañsetta meñ i þra sier reka/ oc i burt
skupa/ Ja nær ed þi aleggia Postulunum/ oc odrum
Christz truodum monnum allz hattud Pislar þæri/
þa þeinckia þi/ at þar med hapui þi giort Gudi eina
þæga þionuztu/ En huat seiger Christur hier tijl?
At þetta gioza þeir ydur/ ap þui þeir þecktu huorcki
Fandiriñ nie mig/ þar sier þu nu/ hnert luckulan
ed þetta hid heilaga oc dyrdmæta Gudzspiallzins
ord/ oc hiner tru godu hapa skulu i þessum heime/
þui ep at þu villt Jhesum Christum medkenna/ þa
parptu ecki þess/ at vænta/ þat þu muner hier hapa
no.3 eiga marga hæga sælgætis daga/ þuiat S. Paall hñ
l. 1. seiger swo/ At huer hañ vill gudliga lijpa i Christo
Jesu/ þat sa hliote opsockner at lijda/Og en i odrum
stad seiger hañ/Ep at eg væra monnum gedþeckur/
þa væri eg ecki Christz læriseinn/ Huar pyre/ at þa
gær ed opsocknin pyre Christi napns saker tekr ypuer
at dynia/

ſt dynia/þa hliotum vier medur Gudz ordi herklæd-
der/vtbuner/oc vel mentader at vera/ ſwo at vier vit-
um þat vera/ Gudz nadarſamligañ vilia/ þat vor
trua ſkule ſwo þyre þuilika opſockn reynd oc proput
verda. Og huenar ed vier þeckium þetta/ þa mun-
um vier ecki audiielliga hneyckſlum þyllazt/ helldur
þat polinmodliga oc med godþuſum huga lijda/
huat allt er þat verolldin gionir oſs þyri Jeſu Chriſti
nafns saker/ Þuiat þetta er vor huggan/ at þeir
huerier ed oſs opſockn veita/huerſu hatt ſem þ hreyk
la ſier vpp/ þeckia huorcki Chriſtum nie hans him-
neſka Faudur/ Hier at auk þa vitum vier/ þat horm-
ungar oc harmkuælingar þeſsara lijþdaga/ eru ong-
ua neijñ ſamantakandi vid þa dyrd/ sem a oſs skal
epterkomandi opinberut verda. Og þetta hid
ſama er þat/ huar med vier megum hugſuala oſs
iñbyrdis/ ſwo at vier þramleidum vora lijþ-
daga med þridſomu ꝛ kyrrlatu hugſkote
huerſu miog ſem þat heimur-
iñ hañ geiſar oc olm-
azt vid oſs.

Jl huit Drottins dag
ſialþuañ Gudzſpiallit/
Johannis xiiij.

Huer hñ

HVer hñ elskar mig/sa mun vardueita min ord / oc Fader miñ mñ elska hñ/ oc tijl hans munum vid koma/ok i hia hm̃ vistar veru giora/ Eñ huer han elskar mig eigi / sa vardueiter ecki min ord/Og þ ordit sem þier heyrdut er eigi mitt helldur Faudursins þess sem mig sendi.

Þetta sagda eg ydur/ a medan eg var hia ydur/ Eñ huggarin̄ heilagur Andi/þañ er miñ Fader mun senda ydur i minu nafne/ hañ mun læra ydur alla hlute/ oc miña ydur vpp a allt þ/huat eg sagda ydur.

Fridiñ læt eg ydr/ miñ frid gef eg ydr/ Eigi s° sem heimurin̄ gefur/ þa gef eg ydr. Ydart hiarta hrygguizt ecki nie skelfuizt/ Hier heyrdut þ eg sagda ydur / eg fer burt/ oc kem tijl ydar/ Ef at þier elskudut mig/ þa gledduzt

gledduzt þier vid þat eg sagda/ at eg þer tíl
þaudursins/ Þuiat Faderiñ er mier meire.

Og nu sagda eg ydur þ adur þrire eñ þ
skier/ Swo at þier trydut þui/ þa er þat vœri
skied/ Nieden i þra mun eg eigi tala margt
vid ydur/ Þuiat þessa heims hofdinge ke-
mur/ oc med mig hefer hañ eckirt/ Helldur
s° at heimuriñ þecki/ þ eg elska þaudriñ/ oc
þ eg giore s° sem þaderiñ hefer mier bodit.

Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

Truarinnar auogxtur er kærleikuriñ/ bædi vid
Gud oc swo vid meñ/ swo at þar verdur eigi nei vid
sagt/ þ kærleikuriñ giore ei sialfkrafa huat hellz þat
er ritningin bydur/ þetta hid sama vtuisar oc Paall
Postuli i odrum stad þar hñ seiger/ At huer hñ elskar
siñ naunga/ þ sa hafui laugmalit vppfyllt/ Huat fy-
re þ hiner sem eigi hafa rietta tru oc ecki Christuligañ
kærleika/ þ: somu vppfylla ecki helldur Laugmalit/
eirnin þo at swo synizt/ at þ: giore aull Laugmalsins
verck at yfuer varpi.

Ordit þat sem Christur predikar (seiger hañ)
Faudursins eñ eigi sitt vera/ vtuisande at soñu þar
med/ þ ordino skuli eckert tíl lagt nie af tekit verda.

Fyreheitid vt af heilagr Anda hingat sendingu
er hier

er hier eirnin vel merckianda/ þuiat hans embætti vt skyrir hũ nærsta agætligaña/ með þui hañ seiger/ At hañ skal læra ydur/ oc mina ydur a þa hlute/ hueria eg hefe ádur sagt ydur þyrir/ Nu heyrir þu/ þat heilagur Ande hañ setur ecki neitt tijl þra hluta/ sem Christur hefer adur iñsett/ Huer grein at er a motî þm verndunar moñum mañligra vppfetninga.

Fridur Christz er kyrrleike Samuitzkuñar/ Eñ þañ hiñ sama þrid kañ heimurin ecki at gefa/ Og eingiñ annar vtan Jesus Christur sialfur..

Huersu opt sem hañ seiger sig tijl Faudursins þara skulu/ Swo opt þa tijl teicknar hañ hulickt at vera skule sitt epterkomanda riki einckum hid iñra oc andligt.

Hañ seiger sig þara munu tijl Faudursins/ eñ þo skule hañ aptur koma/ Eñ huenar kemur Christur tijl vor aptur? hañ vitnar vor/ þa ed hañ sendir ofs sitt ord oc siñ signadañ Anda/ þui [illegible]r Gudz ord er/ þar er Christur eirnin hiñ nalægazte/ Swo stendur oc i
Matt. 28. 20. odrũ stad/ Siapu (seiger hañ/ Þ eg em med ydur allt tijl heimsins endateckra.

Stundum talar Christur sem madur/ stundum sem Gud/ at huerin ed þra/ sem heilagar ritningar idka hliota glogguar gætur at at gefua/ þui Þ huat hañ seiger hier/ At Faderiñ er mier meire/ þat sama hlytur hans mañdome tijl at leggiazt/ Eñ vt aþ gudsdominum seiger hñ i odrum stad med þessum hætti/ Eg oc Faderiñ erum eitt.

Hofdingiñ þessa heims/ huersu miog sem Þ hañ olmazt a moti Christo/ þa verdur hañ þo yfuersuñiñ i burt

uñiñ i burt at fara / Hans figuruiñingar verdum vier oc hluttakarar/ fwo framt at vier truum hui.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

¶ Holl ins skil ingsley

ALt jafnt vorn Postularner i Fremeiningu adur eñ h heilagur Ande var i hni auglyst: oc stadfestur h Christz riki mundi eiga at vera eitt stundligt oc veralldligt riki/ Huar iñe hañ skylldi rikia med einum mecktugum velldis sprota/ s° sem h Samd oc Salomon fordum rickti/ Og visiliga fa hefer Judas/ ecki hiñ scharioth/ i fre hiñe siduztu kuelldnualtid/ vnder samre meiningu epter spurt/ huar fyre h hañ villdi opinbera sig hm/ eñ ecki heimenum ? fa hefer Christr viliat sinua honum fra meiningu fessa stundligs rikis/ oc ecki alleinazta hm/ helldur jafn vel eirnin ollum Postulunum/ oc at leida fa tijl hra hluta sem nyttsamligre vorn/ einckum tijl vppfyllingar siña orda/ Og far fyre kennir hañ eirnin fwo i fessu Gudzspialle.

Christi kærleik tijl Gu

J fyrstu/ h anogrtur Christuligs kærleika/ hlioc af hiartanu fram at fliota/ oc fat hañ kunne an riettrar truar eingiñ at vera/ Skialet hier tijl er fetta At huernen skal eg mega fañ elska/ af huerium eg vona mier einskis godz ? Eñ h eg vænti mier allz godz vt af Christo Jesu/ oc h eg set allt mitt trunadar traust vpp a hañ/ h hañ sie min heill oc aull farsæld fat hid sama epler alleinazta ein riettferdug trua/ su sem hans ord hondlar/ ? far fyre veit hun visiliga/ h

liga/ þ Gud þader vill alleinaztá i þessum Christo þecktur z vegsamadur vera/ Og þessi er meiningin/
Han.1. At hver hñ truer ecki þui/ þ vier hliotum vt aþ nægd Jesu Christi alla hlute at medtaka/ Jtem þ vier hopum þyre Christum eiñ nadarsamligañ þandur a himnum/ þar med syndaña þyregepning/ riettlætid/ oc eilifpna saluhialp/ Og at auk allz þessa/ þat Gud Fader vilie oss þyre Jhesum Christum/ milldiligaña vernda/ geyma oc varducita/ i ollum þessa heims haskasemdum oc a naudum/ sa mun atsoñu (sem þessu truir eigi) þennañ sama Christum ecki elska vt aþ hiarta/ helldur myckin þramar sin eiginlig verck/ sina eiginliga vitzku oc riettinde/ Huar ed Christur verdur nu hvorcki medkendur nie elskadur/ þar verda vissiliga eigi helldur hans ord halldin. Þar i mot/ huar ed menn a heingia Gudi/ oc medkenna hañ þyre hiñ nadarsamligazta Faudur/ sa ed alla z hina ædztu velgiorninga hepr oss veitt þyre Jesum Christum þar mun þa oc eirnin vissiliga vera/ sañarligur kærleike tijl Christo Jesu/ Eñ eiñ sañarligur kærleike lætur sier allt þ lika/ huat Gud vill at vera skule/ z vndir gepr sig gudligum vilia/epter huerium hñ skickar oc eirnin sinn lifpuerne/ ja hapandi hina mestu lysting oc gedpellne tijl at heyra þ/ huat er Gud heimter at oss / z þullgiorir sidan þat sama med verckunum/ Þessa somu tru oc þennañ kærleika heimte eirnin Moyses at Jraels þolki/þar hñ seiger/ Heyr þu Jrael Drottiñ Gud þiñ er eiñ/ Þu skallt elska Drottiñ
Deut.6. Gud þiñ vt aþ ollu hiarta þino/aþ allri aund þiñe z̄ Fyrst þa krepr Moyses s° sem eiñ Laugmalsgiapare

tru ar-

truariñar/ ꝛ hiartans trauſtleik tíl Gudz einſamans Truar
ſwo ſem þat hñ ſialfur vilie vm ſion haꝑa þyre hin/
oc þat hañ vilie þm eiñ godgiarn oc nadarſamligur
Fader vera/ þar nærſt krepur hañ oc eirnin kærleik- Kærlei
ſins tíl Gudz (þo at hañ kuñe ecki þyre Laugmalit uriñ tí
at geþazt) ſwo þat Gud ſkule elſkadur verda vt aꝑ Gudz/
ollu hiarta/ aꝑ allri aund/ oc ollum mætti/ Og med
þeſsum hætti vill Moyſes nu burt leida vorn atru-
nad þra ſkepnunum/ vpp a Gud einañſamañ/ Swo
ſidan tendrar hañ oc vppkueiker þeſskonar kærleika
med oſs/ sem þus oc godumlugur/ o neyddur/ oc o
þuingadur þionar Gudi vorum Drottne/ geymer
hans bodord/ oc giotir hans vilia/ epter art oc edle
þeſsa hins ſama kærleika/ Og at þetta ſie kærleik-
ſins edle þinzt eñ augliosligar i Gudzſpiallino vt aꝑ
Sadſædaranum/ þui þ sædit ſem þiell i goda Jord Matt.
ꝛ þærdi auogxt/ sumt hundratþalldañ/ Sumt sext-
ugþalldañ/ eñ sumt þritugþalldañ ꝛc̄. Nu heyrir þu
þat Gudz ord i hiartanu þyre predikunina medtekit/ Roma.
þærir auogxt/ Vt aꝑ Gudz ordi kemur truan/ vt aꝑ
rietri tru kemur kærleikurin tíl Gudz/ oc tíl naung-
a[ñ]s/ Vt aꝑ kærleikanum kemur vppfylling Gudz
bodorda. Og i ſkaum̃u male at ſkyra/ þa þærir truan
oc kærleikurin gudligt ſidferdi/ oc Chriſtiligañ lyf-
nat bædi þyrir Gudi oc moñum. Og þar þyre neyd-
er Chriſtur onguañ i þeſsu Gudzſpialle med Laug-
malinu/ helldur ladar hann Chriſtnu tíl truariñar oc
kærleikſins/ ſwo ſem þa ed viſsiliga munu geyma
hñs ord/ ꝛ ſialfkraꝑa an allrar þuinganar munu vpp
fylla hans vilia/ Og þar þyre eru Laugen/ eigi rietr-

latum/ helldur ranglatum oc o milldum sett/ swo sem þat S. Paall i hinum fyrra Pistle til Timotheo i fyrsta capitula vtuisar.

fit Chri er i tru: a man: hiortñ.

J annare grein lærir þetta Gudzspiall/ huar hellz þ Christur vill hafa sitt riki oc hofdingia sets ur/ einckum i hiortum riettra adra manna/ þui at auk þess þat Christur tilsegier oss hier/ nær ed vier forsmerckium med oss kærleika til Gudz/oc hañ swo sidan med epterfylgiande verckum i liose latum/ at þa mune oc eirnin Faderiñ elska oss/ hier med tilsegier hañ oss þ langt vm ædra oc dyrdmætara er/swo sem þat hañ samt med Faudrnum/ oc krapti heilagz Anda/vilie til vor koma/O huilik hugsan/ O hue mickil nad er slickt/ Wier ættum med riettu/ at lata allar þessa heims forhindraner hia lida/ z mz flyte skunda til Gudz/ oc tilstedia ecki þ nockur hlutur skule duelia oss i þra þessum a setninge/ a medan þat vor nattura er swo giorvoll af syndum spillt/ Eñ siafn þ hiñ miskuñsamasti Gud/ hañ vitiar vor þo fyrre/ oc vill fyrst Christum til vor koma/Eñ huat hellz vill hañ giora/ þa ed hañ kemur til vor? Visar veru vill hñ sier hia oss giora/ þui ef at vier hugleidum vor natturu oc þa hinn fyrre fæding/ señcliga þa swo fiñum vier vor hiortu Siofulsins i bygging vera/ swo at nogu mickit er satt i þui/ þar ed S. Paall hañ seiger/ At vier sieum af art z natturu reidiñar born/ Og Gud Drottiñ allzheriar hñ ma med riettu/ vegna slikrar iñfæddrar vppruna syndar/fyredæma oss vesalar skepnur at eilifu/ eñ skoda þu/af huerri linkend/ nad oc miskuñsemi ed hañ handtierar vid oss/

Gud hañ ill koma il vor.

Ephe. 2.

þui at

þviat hañ fyrirgefur oss ecki alleinazta vppruna
fyndina/ oc allar adrar vorar fynder fyre Jesum Chri-
stum/ helldr gefur hñ oss eirnin siñ hiñ elskuliga son
Jesum Christum/ Drottiñ vorn/ oc gefur hañ fwo/
þ hañ vill eirnin sialfur medur Christo byggia i oss/
s° at Andskotanñ vtreknum/ yrdi vort hiarta hybyle 2.Cor.
oc mustere heilagr Anda/ þar fyre mun hañ sa ed
oss bñuisar hier i þessu lifue swodañ hylli oc þuili-
ka nad/ þ hañ vilie byggia oc sitt riki hafa i oss/ oc þ
hañ virdizt fyre falsligum lærdome oc Diofulsins
freistingum/oc i fra ollu illu at vernda oss oc frelsa/
t eirnin þui tśl vegar koma at vier munum vissliga
i hinu epterkomanda lifue medur hñ lifsins oc rikis
at eilifu/ Alleinazta at vier hofum þar ackt vpp a/ a Matt.
medan vier lifum hier/ þ vier trumm à hañ/ elskum
vorn naunga/ geymum oc elskum Gudz ord/ oc gior-
um alleinazta epter hans vilia/ Hier tśl heyrir oc þ/
huat S. Paall seiger/ At vier sienm Gudz mustieri/ 1. Cor.
Item oc þetta/ þat Gud bygge lifsuc/ oc hræriz/ i
einum oc sierhuerium Christnum mañe/Swo sem at
skrifat stendur i Postulańa giorningum. 16.cap.

I þridiu grein lærir oss þetta Gudzspiall/ huar
tśl þat hiñ heilage Andi skylldi sendur verda/ huern
ed Christur hafdi adur fyrefañ medur morgum
ordum lofat at senda sinum lærisueinum/ þuiat fwo Emb
seiger hañ/ Huggariñ/ hiñ heilage Ande/ huern heilag
Faderiñ mun senda i minu nafne/hñ mun læra ydur Anda
alla hluti/ oc minna ydur a allt þ huat eg sagda ydur/
Vt af huerium ordum þat augliost er/ at heilagur
Ande verdi sendur i peñañ heim tśl at kenna/ Eñ fyrst

at heilagr Andi hlytur nu at keña/ r nalægur at vera
Huar ed Gud skal þyrc Christum medkendur verda/
þui vill þar vt aþ oc epter þylgia/ þ holldit aþ sialfu
sier tȳl/kuñe allz eckirt at skilia vti gudligum epnum/
oc at þat sie (an heilagr Anda vppbirtu) eckirt añat
vtan myrckuriñ ein/ Huat er eirnin Johañis Euan-
gelista vottar/ þar hañ seiger/ At lioſit lyſe i myrckru
num/ r myrckriñ haþui þat eigi hondlat/ Huar er nu
holldzins hrosan? Huat þorma nu vor skynsemi eda
eiginlig vitzka/ Eda þeinckir þu/ þ heilagur Andi sie
Postulunum oc ollum vnoldum tȳl þorgepins tȳl
sagdur/ helldur tru þu þui stadþastliga þat Christur
hañ haþui vel vitad/ at eingiñ mañ kynne an þessa
sama Anda at komazt tȳl Gudz kyñingar/ Huar þyr-
re skylldi hañ elligar haþa þyrheitid honum/ oc vt-
sent hañ? Eñ þyrst nu þat opinbert er/ þat heilagr
Anda embætte vera/ at hañ skuli keña/ eigi eumt/
eda halpt þat oss er naudsynligt at vita/ helldur alla
hluti/ swo legg þier oc eirnin þat i miñe huat hier ep-
terþylger/ At hañ skal miña ydur a allt þat/ huat eg
sagda ydur/ Hier heyre eg ecki/ þ hañ skuli nockut
annat sierligt keña/ eñ þat Christur hefer adur kent/
helldur þat hañ skylldi miña Lærisueinana a þ/ huat
er Christur haþdi adur þyreprañ predikat/ þa ed hñ
var hier a Jordu med sinum Lærisueinum/ Hier tȳl
heyrir oc eirnin þat/ at þyrr sagdur heilagur Ande
skylldi sendazt i Christus naþne/ Eñ þyrst þat hiñhru
lage Ande skal ongua nyung keña/ helldur alleinazta
at giora Postulana bȳkuæmiliga tyl at skilia þrta adr
predikada Gudz Euāgelion/ Huer hefer þa mackt

gepit vor-

jan. 3.
lldit er
ckur.
an. 1.
agur
i er
jazta
n vp-
iñer.

gefit vorum Forfræstum tíl at setia vpp s° margar
staturur oc mana Lærdoma i heilagre kirckiu i gegn
þessum Gudzspiallzins texta: Huar fyre þat huer
Christin madur ma vel vita oc kuna/þat lærdomurin
Christi fullnægie tíl vorrar saluhialpar/ swo sem S.
Petur hann vottar/ Johannis. vj. þa ed hann sagde tíl
Christo/ Þu hefer ord eilifs lifs/ En þat megum
vier vita/ at eingin kann pena sama lærdom at skilia/
nema þ heilagur Andi innskrife hann i manzins hiarta
Swo sem þ Spamadurin Jeremias klarliga vtnis-
sar xxxj. capitula.

I þiordu grein/tílseiger Christur i þessu Gudz spialle Postulunum oc ollum vtnoldum sin fríd/Og þar er ein merckilig atkuædis grein i þessum ordum Meam pacem min fríd/ þuiat Christur sialfur hin giorir med þessu ein atskilianligan greinar mun/ a millum sins fridar/ oc veralldarinnar/ Veralldligur fridur þo at hann sie ein merckilig Gudz giof/swo at huer Christin madur (epter kenningu Pals Postula) er eirnin skylldur tíl at bidia um hann/ þa er hann þo stundligur oc forgeingiligur/þar med plagar þat oc stundum swo at skie/ þ madur hafui hid ytra frid/ en hid innra i samnitzkuine o frid/ En þm hinum innra fridinum er eigi swo hattad/ þui þott hin hafni hid ytra motgang/ oc verdi margfalldliga freistadur oc forsockinn/ þa stendur hann þo stodugur oc stadfasti/ þuiat hann veit med Christo/þ þessa heims hofding-ie hefer ongvan riett tíl sin/ swo veit hann oc þ Gud a himnum mun sier fyre Christum liknar fullur oc nadarsamligur Fader vera/ Hann veit oc at sig munu

Fridur Christi.

Veralldar fridur

Johan. 14.

ecki neitt henda/ vtan þ sie vt aþ Gudz miskunnsamligum vilia/ oc þat þessi kross sem a verdur lagdur amedan vier lifum hier i heime/ vare ecki allæþuina

t.14. Ja hañ veit at þyre þesshattar harmkuælingar byrie oss iñ at ganga medur Christo i himneska dyrd/ þennañ sama þrid lætur oc geþur oss Christur/ Eñ lika swo sem þ Christur geþur þeñañ þrid þyre eckirt/ oc þyre vran allañ verdleik vorra vercka/ vt aþ skærri nad oc miskunsemi/ swo lika hliotum vier oc eirnin i hiartano hañ at hondla oc honum at trua/ þuiat verckin þullgiora hier eckirt/ epter þui sem S. Paall

oma.5. hañ seigir/ At þyrst vier erum riettlættir þyre truna/ þa hofum vier þrid hia Gudi.

I þimtu grein/ Lærir oss þetta Gudzspiall/ at udz ord ikrossins motgange/ oc i opsockniñe sie eckirt hugiter hug gunar samligra oc kroptugra/eñ þ/ at vera vel mentñ i kross adur oc herklæddur med Gudz ordi/ þuiat þyre þañ ardinū. skulld hefter Christur sagt Postulunū sina epterkomandi Pisl þyrir/ oc til teicknat þat hañ hlyte þyre þa hinn somu iñ aptur at ganga i dyrd sins himneska Faudurs/ þar ed hñ seiger swo/ Og nu sagda eg ydr þat þyrir/ adur eñ þ skier/ swo at þier truit þui/ þa þ er skied/ Og med sama hætti seiger oc Paall Postuli/ At huerier hellz hluter þat/ skriþader eru/ þa sie þeir oss til lærdoms þyreskriþader/ swo at vier þyre þolinmædina oc huggan ritningarnñar hefdum vonsRoma.15. ina/ Med þui nu at jatningin Gudz ordz hins heilaga Enāgelū þær ecki an opsocknar verit i þessari veroll(i huerri þat Diopulliñ(þessa hins sama ordzins grimazte ouin) er eiñ mecktugur illzku pullur

hofdinge/

hoꝛdinge/ þar þyrꝛ hæþir huerium sem einum riett
Christnum manne/ þat hann bꝛyne sig vel medꝛ Gudz
oꝛdz hersstruda igegn ollum hans a hlaupum/ swo at Matt. 7
þa nær ed slikur storm vindur/ oc þuilikar motgangs
bylgiur þreistingaña a dynia/ þat vort hus sie þa a
hellu steine vppbygt/ swo at þ tumbi eckí. Huat er
Gud almattugur virdizt oss ollum at veita. Amen.

Sunnudagiñ De Trinitatis/ Gudzspiallit Johannis iij. Ca.

Ytn þar var madur vt aþ Phariseis Nicodemus at naþ ne/ Eiñ Hoꝛdingie Gydinga/ Hann kom tijl Jesu a nattarþeli/ ꝛ sagdi tijl hans/ Rabbi/ vier vitu ar þu ert eirn lœrimeistare komen aþ Gudi/ þuiat eingiñ getur giort þau teickn sem þu gionir/ vtan Gud sie med hꝛm/ Jesus suaradi ꝛ sagdi tijl hans/ Sannliga sannliga seige eg þier þ eingiñ nema hann/ sa at nyiu verdur endꝛþœddr/ þœr at sia Gudz riki/ Nicodemus sagdi tijl hans/ Huernen ma maduriñ þœdazt þa hann er gamall: Huort getur hann

horfuit aptur i sinar modr kuid ⁊ fædzt swo at nyiu: Jesus suaradi/ Sannliga sannliga seige eg þier/ vtan þ einhuer verdi endur fæddur vt ap vatni oc heilogu Anda/ þa kann hann ecki in atganga i Gudz riki/ Huat vt ap holldinu er fædt/ þat er holld/ Og huat vt ap andanum er fædt/ þ er andi/ Undra þu eigi/ þo at eg segda þier/ Þat þier hliotid at nyiu/ at endurfæddazt/ Andin blæs huar ed hann vill/ oc þu heyrir hans þyt/ en eigi veizt þu huadan hann kemur eda huert hann fer/ Swo er oc huer sa sem vt ap andanum er fæddur.

Nicodemus suaradi oc sagdi til hans/ Huernen ma þtta skie: Jesus suaradi oc sagdi hann/ Ert þu meistare i Israel/ oc veizt eigi þetta: Sannliga sannliga seige eg þier/ at vier seigium þ vier vitum/ oc vitnum þ vier sied hofum/ ⁊ vorn vitnisburd medtaki þier ecki. Fyrst þier truit ecki/ þa ed eg seigi ydur vt ap jardligum hlutum/ huernen munu þier mega trua/ ep at eg segda ydr vt ap himneskum hlutum.

Og eingin mun vppstiga til himna/ vtan sa sem opan stie ap himne/ Manzins sonur/ sa sem er a himne/ Og swo sem þat

Moyses

aMorses vppháꝑdi haugguꝛmiñ a eydi moꝛckiñe/Lika swo byꝛiar aManzins syne vpp at hepiazt/ swo at aller þꝛ sem a hañ trua þoꝛtapiꝛt ecki/ helldur haꝑui eilifꝑt lifꝑ.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

Huersu þiarlægt þ holldit er aþ kyñingu Andligra hluta/ Skial oc skilriki tijl þessa er Nicodemus/ sem swo o vitmañliga þoꝛsuaradi holldzins riettlæti i gegn andarins riettlæti/ swo at ongu hoꝑui gegndi/Eñ hañ verdur þo vtskriꝑadur swo sem aþ nockrū angsyneligum verdugleika/ einckum þat hañ væri eiñ Phariseus/ at yꝑueruarpi riettlatur/ oc halldiñ hiñ þremsti medal Gydinga/ eiñ læriꝑader oc leidtoge lydsins/ Eñ þessi hin sama vtskriꝑuingin stodar eckert tijl andarins riettlætis/ swo eþ at eiñ huer hyggur at huersu skilningslaus hañ var i Andligum hlutum/ þa þoꝛfytir þ nærsta miog mañliga krapta.

A nattar tijma kemur hañ tijl Jesu/ medkeñir oc þat slikur iæriꝑader sie alleinazta aþ Gudi vt komiñ/ oc þ hañ haꝑui sina kallan med jardteickna gioꝛdum nogligaña auglyst/ Eñ þyrst at Nicodemus taladi slickt aþ ollum huga/ Huar þyre þa gieck hñ ecki helldur a biostum deigi eñ a nattarþeli tijl eins þuilicks læriꝑaudurs? Aþ þui at hañ var þa eñ tomur aþ riettri tru oc hræddizt þat/ eþ at Phariseí þeingu at vita þat/ hañ taladi vid Christum/ þa munde hañ

vt reckiñ

vt rekiñ verda/ eþ þeirra samkundum.

Eñ þuilikañ breyskleik z sliopleik um leid Christi ecki alleinazta vid þeñañ Nicodemum/ helldur keñir oc vnderuisar hñ/ med hueriu hñ þeinge hellz snuit hñ i þra þui holldzins riettlætis trunadar trausti/ i huerin ed hañ var miog swolgiñ/ oc dreigir hañ swo tyl andarins riettlætis/ Aþ hueriu þu matt merckia/ þa alleinazta riettlætta verda oc Gudz riki sia eiga/ sem endurþædder verda.

Eñ at endurþædazt/ þat er heilogum Anda yþuer at hellazt/ Gudz ordi at trua/ oc endurnyiadur at verda/ oc epter þat at ganga o saurgudum a veige Drottins.

Eñ þiarlægt var þui at Nicodemus hañ skilde þessa endurþæding/ swo þat hañ þeinckti eirnin at Christi mundi tala vm nockra kiotliga endurþæding

Eñ Christur hñ þrañþlytur at nyiu sitt embætti sem einum Lærifaudur ber/ oc vtuisar at þetta hid sama hliote at skie þyre vatn z heilagañ Anda. Huar aþ þu skallt merckia Vatzskirnina þyre samteinging ordzins Christi z hans tylskipan/ eirnin veita heilag-
Johan. 3. añ Anda/ swo at þu skirizt ecki alleinazta hid ytra/ helldr oc eirnin hid iñra/ oc verdur swo ein ny skepna

Holldit þat skilur eckert vt aþ þessu/ þuiat þat
Esaie. 54. er blindt/ oc þarf nærsta þess Anda vid/ þyre huern þat yrdi mentad epter Prophetans spadome/ Huat hellz at er ein agæt grein i mote verndunar moñum sialfrædis vilians.

Nyttsamligt væri nu yþuer at skoda/huer at hlutskipter þessum Anda/ Eingiñ (seiger hañ) þer vpp tyl hims

tÿl himins/ nema Manzins sonur/ sa a himne er/ t
ap himnum kemur/ Nu heyrir þu Christñ alleinazta/
oc onguañ annañ/ med sinum sialps krapti vppstiga
tÿl himins? Eñ huar þyre stie hañ vpp tÿl himins?
vppa þat at hañ alleinazta med sier hertekna i burt=
leidde/ vora herleiding/ oc þat hañ gæpui moñum
giapner/ Hueriar giapner? Heilagr Anda giapner/
Eñ þyre huert medal vtskipter hañ þessum giopum?
fyrir Gudz ord/ oc heilog Sacramenta/ Eñ huern=
en verdur ordit hondlat? Med rettri tru.

Þuiat truan hun riker alleinazta oc ypner Drott=
nar i rettlætingariñar epne/ t vtan þ hun sie nalæg/
þa hrosum vier sem hræsnarar holldzins riettuise tÿl
þorgepins/ Eñ ep at hun er oss med/ þa munum vier
visiliga hapa syndaña þyregepning/ riettlætid t ei=
lÿpt lÿp/ þuiat s° seiger hñ/ At huer sem truer a hñ/
sa skule ecki tÿl skañar verda/ helldr hapa eilÿpt lÿp.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

Þetta Gudzspiall hepr inne athallda eina agæta oc merckiliga orda spurning/ vm holldzins oc andarins riettlæti/ Hid andsliga riettlætid kennir Christur/ Hitt annat þorsuarar Nicodemus/ þo eigi med hre þuernd/ at hañ vilie eigi lata menta oc leidrietta sig/ Huar þyre vier vilium oc hid skickanligazta tracktiera/ huat er tÿl þessa malepnis synizt naudsynligt vera.

I þyrstu

tſkrip-
ing Ni-
ðemi.

Jþyrſtu hugleidum huer perſona ꝛ tignar madr
ed Nicodemus var/ sa ed aþ Gudſpialla manninum
verdur sº ſtilmerckiliga vtſkripadur/ þar med hyggi
um oc at huerſu o bŭfuæmiliga þat hañ talar vm þa
nyiu þædingina/eda aþ þie endurgetninguñe manz-
ins/ þuiat vt aþ þeſsu ollu megum vier liosliga sia/
huat er ſkynſemin ꝛ mañliger kraptar þormega i gud
ligum hlutum/ þuiat ſuo ſeiger Gudzſpialla madr-
iñ/ þar var eiñ madur vt aþ Phariſeis Nicodemus
at naþne/ hoþdinge Gydinga/ Med hnerium ordŭ
hañ vtniſar/ þat Nicodemus haþui (ſuo mickir sem
hiñe ytre oc veralldligre ſidſemiñe tŭl kom) þært eiñ
o ſtraþþanligañ lŭþnat/oc haþt þ alit vegna ſidſam-
liggs lŭþuernes/at hañ haþui sº nær hiñ ædzti halld-
iñ verit medal Gydinga. ꝛc. Hier heþer þu nu vt-
ſkriptina/ þeſskonar manz perſonu/ sem veralldliga
er hyggiu þrom oc riettuis/ Og þo var þar ecki ſuo
mickill ſtyrckleike oc diorþung/ þ þeſsi hiñ godi mañ
Nicodemus þyrdi opinberliga at tala vid Chriſtum/
þo at hañ hielldi hañ þyre eiñ Lærimeiſtara aþ Gudi
vtkomeñ/ oc gæti ecki þær marghattadar jardteicknir
aþ neitad ſem Chriſtr giordi/Huar þyre geingur hier
ecki ſkynſemin þramñ/ oc ſeiger opinberliga Chriſtz
lærdom riettþerdugañ vera ꝛ þuiat þ ſama vill Chri-
ſtur hellz haþa/epter þui sem hans ſialþs ord vtniſa/
At huer hañ medkeñir mig þyre moñum/ þañ mun
eg oc medkenna þyre minum Faudur/ ꝛ ollum Eing-
lum/ Eñ ſkynſemin kañ þetta eigi at giora/ þuiat þat
er langt þrañ yþuer hennar liſt oc hugþrydi/ þ hun
mune vilia þyre ſañleikſins ſaker veralldariñar hatur

Zolldit er
rædzlu
ullt.

Matt. 20.

vpp a

vpp a sig hlada/ Og þar þyre vill Christur eirnin/ þ
sa hiñ gamle Adam skule deydazt i oss/ swo at vier
verdum ein ny skepna/ Eñ huat veit nu holldit oc vor
nattura vt aþ þessari nyrre endurþædingu? allz eck-
irt/ Huat er þessi hiñ verckheilage Nicodemus hier
vtuisar/ Christur hañ talar vm nockra andliga oc
nyia þæding/ Eñ Nicodemus vnderstendur þ/ vt aþ
kiotligre manzins þæding oc seiger/ Huernen kañ
maduriñ þædazt at nyiu/ nær hañ er gamall? huort
þær hañ horþit iñ aptur i siñar modur kuid/ oc þædzt
swo at nyiu? Heyr nu huersu þauisliga þat þessi ver
alldar vitringur oc sidþerdis godur madur talar vm
gudliga hlute/ Ja Christur sialfur hañ hlytur nu at
seigia honum/ huernen þ skier hellz/ at vier verdum
i nyia skepnu endurgetnir/ Eñ huersu þer? Swo þat
hañ skilur eñ nu ecki/ helldur spyr hañ eñ at/ huernen
þ meige skie/ Huerier aþburder eda þaheyrder hluter
siadzt hier nu a þessum Nicodemo? Señeliga eckirt
annat vtan tahreint skilningsleysse/ oc vantrunad/
þar þyre kañ oc ecki hans hin ytre sidsemin/ huersu
heilaglig sem hun synizt/ Gudi þacknæm at vera/
Skialit er þetta/ þat Gud a litur ecki/ hid ytra yþ-
uerlitid/ eda þegurdina/ helldur hiartad manzins
oc truna/ swo sem þat Jeremias hañ seiger/ Drott-
iñ þin augu lita tijl truariñar/ Jtem huat ecki skier
vt aþ riettri tru þat er synd/ Hin iñre riettuisin hlyt-
ar allt adur at vera/ eþ at Gudi skal su hin ytre þack-
æm vera/ Eñ eþ at hin iñre riettuisin þinzt þar ecki/
a seiger Christur jaþnsnart/ Nema þ yduart riett-
eti sie betra/ eñ riettlæti þ:a skriptlærdra oc Phari-
seis/ þa

Jeremi. 5.
Roma. 14.
Matt. 5.

ſeis/ þa kuñe þier ecki iñ at komazt i himna riki/ Ja
swo ſem þ nu þeſsi Nicodemus þanzt ſkilningſlitill
oc menta laus i þm epnum ſem Gudz dyrd oc vora
saluhialp a hrærir/ swo lika erum vier aller ſaman
5. ſwo marger ſem lifþum i þeſsum heime ſkilningſlau-
ſer/ blinder oc ſliopuer/oc erum med ollu ſa hiñ gam-
le maduriñ oc Adam/Ja oc erum swo ſem þ Chriſtur
ſeiger hier/ eckirt annat vtan holldit ſialpt/ Þui þat
huat ap holldino er þædt/ þat er holld/ uema þ ver-
Huat holld kallazt i ritningu ñe. di þyre heilagañ Anda vpp lyſt/ Eñ holldit kalla
eg alla mañliga natturu/ Saal/ likama/ ſkyn oc ſkil-
ningar siñe/ med ſialprædis vilianum/ an heilagr
Anda/Og þnilikur madur r swodañ likame ſyndar-
ñar/ kañ eckirt añat vtan at ſyndgazt huerſu þagurt
15 ſem hañ ſkin i mañaña angſyn/ oc prydi ſig hid ytra
med morgum verckum/ swo ſem þat S. Paall med
Roma. 8. marghattudum ordum i Piſtlinum tyl Romanos
nogliga kenner/ oc þeſsi hiñ verckheilage Nicodemus
ſkilianliga i nog audſyner.

Þar Jannare grein/ kenir Chriſtur nu hier i þeſsu
Gudzſpialle/ þa hinu nyiu þædingina/ Hueria Ni-
codemus þieck eigi ſkilia/ Eñ Chriſtur ſeiger s° vt ap
henne/ at hañ vottar hana at ollu deile naudſynliga
vera tyl saluhialpariñar/ Og ſeiger/ Nema at nockr
Gudz riki at sia. verdi þæddur at nyiu/ þa þær hañ eigi at sia Gudz
25 riki/ Eñ Gudz riki at sia/ er swo mickit ſem rietttlæti
oc saluhialpligur at verda/ þar fyre merck nu vel
huat Chriſtur ſeiger ap þeſsu rietttlæti/ oc huat er Ni
codemus helldur þar i mot/Chriſtur a lyckt þ s°/a
30 eckirt verck/ eingin ſkynſeme/ eingin augſynelig ſid-

ſemd

ſcind/ gioꝛe manniñ riettlataũ nie ſaluhialpligañ/ helldur at þeſs ſic alleinaꝛta þaurþ þ maduriñ verdi at nyiu þæddur/ Þar i mot helldur Nicodemus ſwo/ Eþ at hans hiñ ytre oc ſidſamligur lifþnadur oc oñur vngeigne/ ſie at eins ſamlik Laugmalenu/ at þa mune hañ eirnin þyre þia hiña ſomu vercka ſaker riettlaꝛtur/ þromur/ oc ſaluhialpligur halldiñ vera þyre Gudi/ Eñ þeſsi hin ſama inciningin er nærſta miog reikul oc þalſlig/ þuiat hier hlytur eigi hans meining Nicodemi/ helldur Chriſtz oꝛſkurdan at ypuer viña medþui at huer madur er lygi giarn/ Eñ Gud eiñ þinzt sañarligur/ Þar þyre vilium vier með athygle ypuerſkoda/ huernen at þeſsi hin nyia þædingin/ eda endurgetningin hun ſkier/ Vtan at nockur verdi (ſeiger Chriſtur) at nyiu endurþæddur vt aþ vatne oc heilogũ Anda/ þa kañ hañ ecki iñ at ganga i Gudz riki/ Nu heyrir þu þ i ſkirniñe vppbyriaꝛt ſu hin uyia þædingin/ eda endur getningin/ þuiat hun er eitt teickn hollꝺzins deydingar/ sº ſem þat Sancti Paull hañ ſeiger/ At vier ſictum hñ ſamgreptrader þyre ſkirnina i daudañ/ Og þetta hid ſama er nu eiñ þaꝛturiñ þeſsaꝛar hiñar nyiu þædingar/ Nu verdi oc eirnin i ſkirniñe heilagur Ande/ sa er oſs hañiñ deydda endurlifþgar/ þramkyr/ teyger/ z vmſkiptiliga giorir/ oc verckar swo i oſs/ þat vier erum eigi kiotliga/ helldur andliga ſiñader/ oc þ vier girnunzt eigi jardneſka/ helldur himneſka hluti/ oc liſþum alleinaꝛta/ riettlætino/ Og þtta er hiñ añar þarturiñ þiar hiñar nyiu þædingar/ Vt aþ þeſsu hinu ſama auglyſizt nu nogliga/ þ at endur þædazt ſie eckirt añat/ eñ ſyndu-

Pſal. 115

Skirniñ Roma.

Huat þ at endur þædazt.

num þra at deyia/ oc þyre heilagañ Anda oc trunꝺ rietlætino at lyþua/ Huar eꝺ þetta hiꝺ ſama ſkier nu þar ſiedzt Gudz riki/ oc himnarikis iñgangur ſtendr þar opiñ/ Eñ hueria þrægd þær hier nu rietlæti hinſ þroma Nicodemi? Þat verdr hier med ollu þyre saur oc o hreininde halldit/ ſwo ſem þ S. Paall hielt eirnin ſina rietlæting/ þa er hñ hafꝺi i Judadomnum þyre o þeckta ſaurinde/ Philipen. iij. þuiat þ er ecki/ huat vt af vorre ſkynſeme þramꝑlytur Gudi þægiligt/ helldur þat huat heilagur Andi hañ verckar i oſs/ þuiat þ huat af Andanum er fædt/ þ er Andi/ oc er þyre Gudi mickils vert/ þar þyre ſeiger oc S. Paall ſwo til Epheſios iiij. capitula/ Leggit af ydur hiñ gamla manniñ/ epter þre hiñe fornu breytniñe/ ſem sier ſpillir i girndum villudomſins/ oc endurnyizt i ydrum hugſkotz anda/ Huernen kañ nu ſkynſemin þetta at giora/ eda ſlickt at hondla/ medþui at hun ſtilur ecki þat huat jardligt oc likamligt er/ swo ſem at er þetta huadan at vinduriñ kemur/ eda huert hañ fer? Og i ſtuttu male yfuer at fara/ þa er þeſsi hin nyia fædingin eitt heilagt Anda verck/ eirnin þott at vorer hofþreſtar lofue eñ tiu ſinum meir oc forhefie sitt holldzins rietlæti.

Þriſtur ræckadi s heilag i Anda.

I þridiu grein kemur oſs þetta Gudzſpiall/huer at oſs hefer veitt oc afrekat þeñañ anda/ þyre huern vier endurfædunzt / oc vill oſs hans hluttakendur giora/ Einckum ſem er manzins sonur Jeſus Chriſtur/ hañ ſa ſem alleina er af himnum ofanſtigiñ/ oc vpp aftur farin til himna/ Eñ huar med hefer hañ afrekat oſs oc forfienat þennañ Anda? sierdeilis

med þui

med þui þ hañ var lika vpphapiñ a krossins tre/ swo sem þ hauggormiñ a eydimorckiñe/Eñ huernern var þeim hauggorme hattad? Þañ tijd er Jraels lydur hapdi þordum moglat i mote Drottne a eydimorcku/ huar ap at swo kom/ þ Drottiñ reiddizt þm/oc sendi medal þra hoggorma sem elldi bliesu/ z huer ed bitiñ vard ap þm somum hauggormum/ hñ hlaut at deyia/ Eñ sem Moyses bad þyre þolkino/sagdi Drottiñ tijl hans/ Gior þier hauggorm ap eire/ oc set hñ vpp þyre teickn/ Oc huer sem bitiñ er / oc litur a hañ/ sa skal lifna/ Þessa þyre mynd þyder Christur vpp a sialfnuañ sig/ sem hañ villdi swo seigia/ Eg mun pindur/ lifplatiñ/ oc krossfestur verda/ vpp a þ at Gud himneskur Fader verdi med minum dauda/ vid heim iñ þorlicktur/ Huer hañ er nu ap syndiñe bitiñ/ oc litur a mig/þat er/ hañ truer a mig Jesum Christum sa skal ecki þortapadur verda/ helldur hafa eilifft lifp/ Siapu med þessum hætti leggur Christur oss þyrir at hañ sie sa/ sem oss þyrir gefur allar vorar synder oc hlutskipter oss heilogum Anda/sa er oss giorir nyia skepnu/ syne oc erfuingia Gudz / swo þramt vier truum a hañ / oc þat vier setium allt vort trunadar traust a hañ sialfnuañ/ Eñ þ hid sama veite oc vnne oss Gud almattigur/ at viermættum vt ap hiarta a hañ trua. A M E N.

Numer. 2

Hauggormiñ er Christz þyre mynd.

At trua a Christum.

J Fyrsta Sunnudag epter Trinitatis Gudzspiallit Luce viij. Capitula.

Mockur madur var sa/ sem gi-
ordi myckla kuelldmaltijd/ ok kalla-
di marga þar til/ ok sendi vt sin þion
vm kuelld mals tijmañ/ at hañ segdi þm sem
bodner voru/ Komit/ þuiat nu eru aller hlu-
ter tijl reidu/ Og þr toku aller tijl i sen at ap-
saka sig/ Hin fyrste sagdi tijl hans/ Bugard
keypta eg/ oc hlyt eg at þara vt at skoda hañ/
Eg bid þig/ apsaka mig/ Og hin añar sagde:
Fim akneyti keypta eg/ ok þer eg nu vt/ at rey-
na þau/ Eg bid þig/ apsakadu mig/ Hin þri-
die sagde/ Konu hepui eg mier þesta/ oc fyre
þui ma eg eigi koma/ Og þionuztu madurin
kom aptur/ kunngiordi þetta sinum Lauardi.

Þa vard Husbuandin reidur/ oc sagdi
tijl sins þionuzttu manz/ Far þu snarliga vt
a stræti/ oc gautz borgarinar/ oc leid volada/
vanada/ blinda/ ok hallta hingat in/ Og þio-
nin sagdi/ Herra þ er giort huat þu skipader/
oc þo er en meira rum/ Og Herran sagdi tijl
þionsins/ Far þu vt a þiod brauter/ oc vm
tun garda/ oc naudga þm hier in at ganga/
swo at mitt hus verdi fullt/ En eg seige ydr
þ/ at eingin þra manna sem kallader voru/
munu

munu ſmacka mina kuelldmaltꝛ̃d.

J Jnnehaulld þeſſa Gudzſpiallzins.

☞ Nadariñar kuelldmaltꝛ̃d/ tꝛ̃l reider ſa himneſke Faderiñ/ nær ed hañ ypuer heller þa ueſolu meñ med daugguan ſins ſignada ordz/ Eñ þeſſa hina ſomu kuelld maltꝛ̃d upp byriadi hañ i Chriſto Jeſu/ huern hañ epldi oc uilldi þ hañ uæri eiñ nottur ſiñar nadar medal polkſins/ oc þ hid ſama utuiſade hañ þañ tꝛ̃d þa hañ ſagdi a kroſſinum Fullkomnat er. Eſaie. 5

Eitt teickn oc tꝛ̃l mercki þra bæriligrar nadar er þetta/ þ uier uerdum aller ladader tꝛ̃l hlut tekningar swo dyrdligrar kuelld maltꝛ̃dar Johan.

Eñ uier uerdũ ecki bodner nema ut ap þm/ sem ap Kuſþaudurnum ut ſender eru tꝛ̃l at bioda oſs/ Kuar ap þu ſkalt merckia/ þat enginn kuñe riettiliga at predika nema sa sem þar er tꝛ̃l kallaður

Eñ nu ſkallu oc eirnin merckia/ huilickt at vorꝛ o þacklæti er/ Þui huerſu marger ap þm sem kallader vorꝛu virtuzt at kouma tꝛ̃l þeſsarar o þorꝛpicnadrar kuelldmaltꝛ̃dar: Atſoñu þa eru þr miog þaer/ Helldur siaum vier med huerium hlutum vier plaugum hellꝛ at hylia oc þegra vorꝛt o rietꝛlæti.

Fyrſt eru þr/ sem vt ap akurlanda kaupino ſtundudu epter heidꝛe oc metorꝛdum/ oc ſeigia ſig þui at eins vid marga hapa at þiolſkylldu/ hapandi swo þyꝛe ongu miñe hugran/ eñ þyꝛe ſiñe saluhialp/ Nu þo at þeſsir verdi eirnin þyꝛir orꝛdit i þra aſtſemi þeſs

sara þorgeingeligra hluta vt aþ odrum kallader/ þa þorsma þr þo at heyra þañ sem þa kallar/ oc lata sier lika þ/at þr meige med sæmd z epter læti þyre heimenum eignazt þa hinu somu hluti/ þar þyre þau þr ecki at eins at smacka þessa nadariñar huelldmaltyd/ eñ þui vist þiarre/ at þeir munu iñlatner verda i himnarikit.

Þar nærst þr sem vt aþ agirne þorblindader eru/ oc haþa alleinazta þetta eitt med hondum at þr samandragi mickil audæþni/ Huadan sem þeir geta hellz orckat/ Huar aþ þ ma eigi odru vis skie/ eñ þ þr þorgleyme Gudi/ oc syndgizt vid naungañ/ þar þyre skier þ oc/ at þr kunna eigi at komazt tijl Gudz kynningar.

Sidazt þa eru þr/ sem þyrir astrikis saker kueñaña aþsokudu sig miog at koma/ Hugrandi litt epter þui huat S. Paall bañ seiger eñ i odrum stad/ At þr sem eiginkonur haþa/ sie lika sem haþu þr þær eigi/ þar þyre verda oc eirnin þesshaitar meñ alldreigi iñlatner i Gudz riki.

Eñ huerier verda þa iñlatner z Blinder/ hallter/ oc volader/ huerier hellz ed jaþnsnart plaga at heyra oc epter at þylgia þa er Gud bañ kallar/ syo seigizt z i odrum stad/ At þatækum verda Gudzspiollin predikut.

Eñ þa neydunzt vier tijl þessarar huelldmaltydar/ nær ed Gudz ord verdur aþ predikorunum þramdrigduit/ Huat er S. Paall kallar/ þram at þylgia i hallkuæmañ tijma oc o hallkuæmañ.

Ein stutt

Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

Þessari epterliking verdr þyrst þrís ut Gudz o umrædilig godgirne/ nad/ oc miskunnsemi/ hueria ed Gud hefer oss þyre sinn eskuliga son Jesum Christum/ þyre vtan allan verdleik vorra vercka/ swo margfalldliga ana tiad oc biuisat/ i þui/ þ hun verdur sam iofnut vid eina kuelldmaltid/ þuiat allar kuelldmaltider verda tíl gledskapar oc vnadsemdar/ enn eigi tílstyggdar nie neinrar ogledi tíl reiddar/ einckum s° at vier skulum þar eta oc drecka glader oc kater vera/ Og lika swo sem þat kuelldmaltider verda i þessu stundligu lífue þar þyre tíl reiddar/ at monnum skule þat tíl gamans oc skemtunar verda/ Lika swo eirnin hefer su hin merckiliga kuelldmaltid gudligrar nadar oc hins blezada Euangelij allz ongua brygd/ helldur allan þaugnut oc gledi inn at hallda/ þui huat er Euangelium annat/ i hueriu ed oss verdur swo millidiliga z liufliga þyre Christum Gudz nad tíl bodut/ vtan ein gledilegur bodskapur/ þui þ mega eigi lygar vera/ Huat er Eingilliñ/ þan tid at Christur var fæddur/ kunngiordi þiar hirdorunum/ s° seigiande/ Eg boda ydr mickin þaugnut/ þan er skier ollu polki Og ecki rædur oss Prophetin Sauid helldur o nisliga/ at vier skulum a þessum Saugum nadarinnar glader vera/ þar han seiger/ Hæc est dies quam fecit dominus/ exultemus et letemur in ea. Þessi er sa

Euangelium. Luce. 2. Psal. 117.

dagur/ huern ed Drottin giordi/ þaugnum vier oc verum glader a þm hinum ſama/ Ēn þyrſt at Gud vor elſkuligaztur þader/ hefer nu þeſsa kuelldmaltijd ſwo milldiliga þyre Chriſtum vtan alla vora verdſkulldan tijl reidt/ þa er þat viſsiliga eitt teickn ſins o ſeigianligs gudligs kærleika tijl vor/ ſierdeilis ep at vier hyggium vandliga at þui/ þat ecki alleinazta Gydingar/ helldur eirnin lika aller heidingiar/ ber ſynduger/ oc þiarplogs menn/ verda tijl heñar kallader/ Huar ap þ Chriſtur ma med riettu vel ſeigia/ At
Johan. 3. ſwo elſkadi Gud heimin/ þ hñ hefer ſin eingetin ſon vtgefit þyre hñ/ Nu heyrir þu þ kærleikurin ein hefer hært Gud vorn hiartaligan þandur þar tijl/ þat
udz kær hañ þeſsa Gudzſpiallzins nadarinar kuelldmaltijd
ke, þyre Jeſum Chriſtum tijl reidde/ Ēn þyrſt at kærleikurin hefer nu hrært hañ at tijl reida þeſsa kuelldmaltid/ þa er þat þo ein eitt myckiu meira tijlmercke Guddomligs kærleika/ þ hañ hefer kallat oſs alla þar tijl/ þui huat batadi mig þeſsi s° dyrdarſamlig kuelldmaltijd/ ep at eg væri eigi inkalladur t hlyti s° at ſtanda þyre dyrum vte/ Ēn ſwo at ollum ſie augliost/ þ Chriſtur hefer ecki alleinazta þeſsa kuelldmaltijd tijl reidt/ helldur eirnin lika bodit ollum moñum tijl hennar/ Huat er Gudzſpialla maduriñ tijlteickDoſtular nar þar hañ ſeiger/ Þat herrañ kuelldmaltijdarinar
er lada ſendi vt ſin þion vin kuelldmalſtijmañ/ tijl at ſeigia
ſs tijl þeſ bodzmonnunum at þr kæmi / oc þat at aller hlutar
arar kuell væri nu reidubuner/ Þeſsi þion merckir Poſtulana
malttijd- Hueria ed Chriſtur vrſendi tijl at predika/ þyrſt Gydar. ingunum/ ein ſidan heidnum þiodum/ epter þat ed

Gydingi

Gydingarner þorſmadu Gudz ordz predikan/ oc þr hielldu ſig hefiar o verduga vera/ Efi huilik var nu þra predikan? Einckum þeſsi/ Aller hluter eru nu reidubuner kome þier/ Jeſus Chriſtur hañ hefer kuñgiort oſs ſins Faudurs vilia/ oc var lifplatiñ fyrir vorar ſynder/ oc vegna vorrar riettlætingar hefer hañ vpp aptur riſit/ oc er vppfariñ til himna/ oc aſenda di oſs heilagañ Anda/ oc swo var nu allt þ fullkomnat/ huat til vorrar saluhialpar heyrdi/ Petta hid ſama hafa nu Poſtularner med allre kofigæfni polkino fyrirlagt i ſinum predikonum/ Swo þat Eſaias hañ ſeiger þ ecki o ſkialliga/ At huerſu fyrdiliger eru fætur þra/ ſem oſs boda fridiñ/ oc kuñgiora hid goda/ Huers megum vier þa meira krefia? þuiat heilſugiofin er oſs vt af nadiñe afrekit/ þar med verdum vier vt af nadiñe til saluhialpariñar kallader/ swo þ a ongu odru er brestur/ vtan a vorre til komu/ þar fyrir latum oſs kæruztu viner med flyti ſkunda til Chriſto Jeſu/ oc forſma ecki þeſſa dyrdarſamliga kuelldmaltid/ swo at vier mættum fyrir þa hinu ſomu nad/ ſem oſs verdur swo fyrir ecki veitt audlazt riettlætid oc saluhialpina.

Johan

Conſum

tum eſt

Eſaie.

J añare grein/ siaum vier i þeſsari epterliking/ Gydingaña kallan til Gudzſpialligrar nadar/ Og þar med huernen þr verda i burt rekner/ ? vtſkufad er fyrir ſiñar vantruar ſaker/ þuiat Gydingarner hlutu fyrſt kallader at verda til þeſsarar kuelldmaltidar/ swo ſem þat Chriſtur ſialfur hañ vottar/ þat hañ ſie ecki ſendur/ nema til fortapadra ſauda af huſe Iſrælſ/ Og hiñ heilage Paull ſeiger i Poſtulaña

Gyding

num ætt

fyrſt at

giorazt

Gudz E

uangeliū.

Matt.

to.13. giorningum/ tijl Gydingaña/ Ydur byriadi þyrst at
predikaz Gudz riki/ Eñ huernen hefer nu þessi kal-
lan Gydingunum i eyrum lodat? Aller saman toku
þr tijl huer epter annañ at afsaka sig/ oc þat atsoñu i
al.94. mote rade Sauidz Prophetu/ þar hañ seiger/ I dag
þo at hier heyrit hans raudd/ þa forherdit ecki ydar
ydingi hiortu/ Eñ þessu truligu radi (seige eg) hafa þr
ag hlyd eigi epter þylgt/ helldur toku þr aller tijl at afsaka sig
oc van- oc villdu eigi koma/ Hiñ fyrste seiger hustad hefui
i. eg keyptañ/ oc hlyt eg at fara at skoda hñ/ oc afsakar
sig þar med. Annar hafdi akneyti keypt/ oc sagdizt
verda fara at reyna hau/ ? afsakar sig þar med. Hiñ
þridie seiger/ konu hefe eg nier keypta/ oc þui kañ eg
eigi at koma/ swo sem þ hañ gæti ecki vnder eins ve-
rit Chriſtiñ madur oc konu bidill/ Eñ swo er þessu
epne varit/ þat Gydingarner hafa fegar i þra vpp
hafui verit hardsuirader/ oc o hlydin illmeñe/ Huer-
su opt þa mogludu þr i mote Drottne a eydimorck-
iñe? Huersu opt þa reittu þr Gud tijl reide? Eda ber
cto.7. hiñ heilage Steffanus þm ecki þañ vitnisburd/ þat
Gydingarner hafui breytt vid Chriſtium sem mord-
ingiar oc þalsarar / oc alla tijma heilogum Anda i
mote stadit/ Nu ef at hañ/ sem akurlendit keypti/ hef
di ecki latid þ sama akurlendis kaup forhindra sig i
þra þessari kuelldmaltijd/ þa hefdi þ sama ecki kun-
nat at fyredæma hañ/ fyrst at eigi þr sem myckiar
eigner oc audæfui hafa/ helldur hiner sem sitt hiarta
setia vpp a rikdomiñ/ verda fyredæmder/ epter þui
1.Corin.6 ed Paall Postuli seiger/ At lika sem þr ed eckirt hafa/
Genc. 23. oc þo eignazt alla hluti/ Abraham hañ keypti eirnin

akurlendi

akurlendi ap sonum Beth/ sier tȳl greptrunar/ t annarar notnunar/ skyllde hañ par pyre pordæmdur verda: piarre er pui/ Puiat naut oc saudi/ godz oc garda at kaupa heyrir ecki tȳl Christz rikis/ eda pat annat huat peskonar er/ helldur heyrir p hinum yt̃ra landzlaga riettinum tȳl/ oc par pyre ma slickt med riettu vel giorazt/ Eñ ep eg ireysti swo past vpp a jardneska hlute/ at eg pordeymi par pyre himneskum hlutum/ pat hid sama pa pyrirdæmir mig/ Eñ ep sa tȳme kyñe at koma/ oc naudsyn krepdi/ pa ætta eg po pyrr alla hluti/ huat eg pessa heims hepui/ at yduer gepa/ eñ p eg skylldi pordma pessa hinu dyrdarsamliguztu kuelldmaltȳd/ Med sama hætti seiger hñ eirnin ap pm sem konu hapdi sier kepta/ Pui eigi ingiptur at vera/ er eigi illa giort/ Eñ ep eg elska meir mina eiginkonu eñ Gud/ pat sama pordæmir mig/ Huar pyre p Paall Postuli hañ ámiñer oc eirnin/ At þr sem eiginkonur hapa/ sie swo sem at hapui þr eigi 1. Corin. 7
neinar/ p er/ at eg skal eigi lata mina eignar konu/ hindra mig i pra jatningu Gudz Euangelij/ helldur alla tȳma pyrir Gudzspiallaña saker reidubuiñ vera tȳl at porlata mina eiginkonu/ Eñ huat parp hier marg ordt vm at hapa? At yduerpi pa synazt þtta allt goder meñ/ þr sem apsaka sig hier/ eñ med pui at þr vilia eigi trua Jhesu Christi Euangelio/ pa pellur med riettu pesse doms orskurdan yduer pa/ At eigiñ peirra manna/ sem kallader eru/ skulu smacka mina kuelldmaldtȳd.

I pridiu grein siaum vier i pessari epterliking at epter pat ed hiner premstu/ oc tiguliguztu medal

Gydinga

Gydinga hoꝛdu ꝓꝛsmad þessa kuelldmaltꝛdar/at aller synduger/ꝓꝛtlꝛꝓuis konur / oc tollheimtu menn aꝓ gatna motum oc stræctum boꝛgarinnar verda i stadin Kallan þꝛa kallader/ swo ꝓꝛamt þꝛ medkenna sinar synder/ diña þi oc leita sier nadar hia Christo. Swo lika verda oc a oc all eirnin heidnar þioder (hueriar eigi kolluduzt Gudz syndug polk)tꝛl þessarar dyrdarsamligrar kuelldmaltꝛdar mgnna kallader/ En tweir hluter eru þꝛ hier sem hellz eru merckiande/ I ꝓyrstu þ Gudi vꝛum herra eru allein azta þꝛ þacknæmir sem aumer oc vesaler eru/ þat er/ þiadum/ ottaslegnum oc harmþꝛungnum samuitzkum/ sem ꝓyre Laugmalsins predikan (huat er þessi oꝛd Compelli intrare merckia) kommer eru tꝛl satning ar oc medkenningar sina synda/ þuiat sliker skulu innlatner verda tꝛl þessarar kuelldmaltꝛdar/ þ er/ at þꝛ skulu ꝓyre Gudz Euangelion huggader verda/ swo sem þ hin signada mey Maria heꝓer sungit/ At hina ucc. 1. hungrudu ꝓyllti hann audæꝓum/ oc hina audigu liet hann þaꝓeinga/ En hitt annat er þetta huat þu skallt merckia/ þat epter Christz vꝓrisu/ haꝓue allar spa Osee. 2. saugur/ aꝓ vt rekningu Gydingana/ oc kallan heidna ina þioda/ vꝓꝓyllder verit/ þui at þetta at ganga vt a stræti oc gatna mot/ er eckert annat vtan at predika Gudz Euangelion ollum þiodum/ Swo sem þat Christur sialꝓur seiger i Gudzspiollum Johannis. Joh. 10 Eg heꝓe en adra saudi/ huerier ecki eru vtaꝓ þessu sauda huse/ þa byriar mier oc hier tꝛl at leida/ En þessi sama kallan heidina þioda i riettri tru vel tracktierut / heꝓer nærsta myckla huggan ine at hallda/ þui huer villdi nu epuablandin z i huggerdi vilsam-

vera/

verā/ þyrſt at vier heyrum Þ Gud hefer ſitt folk/ þar er þrām yþuer oſs hafdi ſwo morg priuilegia/ i þrā ſier rekit/ þyrir hia vantriuar ſaker/ Eñ oſs ſyndugā ſem alldri hofdum neitt gott giort/ swo nadarſamliga medtekit/ Huar þyre miner kæruztu/ latum oſs alla tijma hafa þar kapp a/ þyrſt vier erum kallader tijl þeſsarar Gudzſpiallzins nadar ſamligrar fuelldi/ maltijdar/ at vier letiumzt eigi vpp at koma/ swo at vier mættum eilijfligañā ſlā ſmacka/ huerſu sætur oc blidur Þ Drottiñ er.

A M E N.

Fimmtañ Sunnudag epter Trinitatis Gudzſpi/ allit Luce xvj.

Þar var einn riki mañ/ſem klædd/dizt i Pell ok Purpura/ oc ath dagliga ſkinandi kraſer/ Og þar var einn þurfua madur/Lazarus at nafne/ huer ed uti la fyre hans dyrum/ fullur kauna/ Hañ girntizt at fedia ſig af þm molum ſem fiellu af bordi hins rika manz/ oc eingin gaf hñ nockut/ helldur komu hundar/ oc ſleickti hans kaun/ Eñ ſwo ſkiedi Þ hñ voladi andadizt/ oc vard borin af Englunum i fadm Abra/hams/

hans/Eñ hiñ riki andadizt lika/ ꝛ var grepꝛtadur i Heluite.

Eñ sem hñ var i heluite oc kuolunum/ hoꝛ hñ vppsin augu/ leit Abraham a leingdar/oc Lazarum i ꝓadme hans/ Þui kalladi hñ oc sagdi/ O ꝓader Abraham miskuña þu mier/ oc sent Lazarum hingat/at hañ dꝛepi hinu ꝓemsta sins ꝓingurs i vatn/ ꝛ kæli tungu mina/ þuiat eg kuelz i þessum loga/ Og Abraham sagdi tñl hans: sonur/ hugleittu at þu medtokzt hid goda i lifꝛue þinu/ oc Lazarus lika eitt:n hid vonda/ Þui hlytur hañ nu at huggazt/ eñ þu at kueliazt/ Og ꝓañ yꝓuer allt þetta/ er a millñ vor oc ydar mickit djup stadꝓest/ swo at þꝛ sem hiedan vilia ꝓara tñl ydar/ geta þat ecki/ oc eigi þeir helldur þadan ꝓra ydur/ vpp tñl vor komizt.

Og hñ sagdi þa/ Eg bid þig Fader/ at þu sender hañ i mins ꝓaudurs hus/ þuiat eg hefe ꝓiñ bꝛædur/ þ hñ skyꝛe þñ ꝓra/ swo at eigi kome þꝛ i þeñan kuala stad/ Og Abrahã sagdi tñl hans/ Þeir hafa Moysen/ ꝛ Spamenn:a/ heyꝛe þꝛ þñ/ Eñ hñ sagdi/ Nei Fader Abraham/ helldur ef at nockur ꝓrañ lidiña ꝓæri tñl þꝛa/ þa mundi þꝛ idran giora/ Eñ

hñ suaradi

hañ ſuaradi hñ/ Eþ at þr heyra eige Moyſe oc Spamoñunum/ þa munu þr oc eigi helldur trua/ þott nockur þrañlidiña vppriſe.

J Innehaulld þeſsa Gudzſpiallz.

☞ Eiñ nockurshattar audigur madur verdur hier vtſkripadur/ þyrſt ſaker opneyzlu lifnadarins oc þes gurdar alitz klædañá/ Sidañ þar nærſt vantrunadarins vegna.

Þar med lika verdur hier oc eirnin eiñ þatækur voladur madur vpp ſkradur/ s° ſem vt ap siñe þurpstua menſku/ ap mycklu sottar þerle/ ap siñe polinmædi/ oc ap sañarligum atrunadi.

J hinum rika mañe ſkalltu eirna hellz vantrunadiñ merckia/ huer ed alleinazta heþer þui ollat/ þ hañ hapdi allz ongua ræckt a þm þatæka Lazaro/ huiat swo ſeiger hñ sæle Johannis/ Eþ at eiñ huer ſier ſiñ br:odur hungradañ/ oc lykur ſin miſkuñar jdr tźl þyre hm̃/ huernen mꝛ Gudz kærleike blýþua i þm hinum sama mañe. 1. Joh. 3.

Annars þa þyredæmir ecki hæþuiligur klædaburdur oc mogulig naurn matar oc auls/ s° þrame at ein rietterdug trua er þar nalæg/ Þeſs hins ſama heþer þu ett epterdæmi ap hinum sæla Joſeph/ Daniel/ Heſter/ oc odrum þleirum Gudz vtuoldñ Heilogum/ Og Chriſtur ſialfur hañ seiger i odrum ſtad/ At þ sem iñgeingr i manzins muñ saurgi eigi mañiñ/ helldur þ huat vt geingur ap muñinum. Matt. 25.

J Lazaro

Z Lazaro ſkalltu merckia rietta tru oc ſannañ a trunad verit hapa/ Ap þui nema at hañ hepdi med rietri tru bïſgapadur verit/ þa hepdi hañ ecki ellegar ſwo þolinmodliga vmlidit ſitt ſottarþerle/ oc þoꝛ gleymning hins rika manz/ Huar þyꝛe þ truan hun er eiñ grunduollur/ oc s° ſem ein gætzſku rot allra mañ dygda/ swo þ at eckirt verck/ huerſu gudligt ſem at ſynizt at ypuer varpi/ kañ Gudi þeckt at vera/ eþ at hun er ecki med i þylge. Swo ſeiger Paall Poſtule/ At
Roma.12. þ huat hellz ecki ſkier vt ap rietri tru þa ſie þ ſynd.

Beggia þꝛa verdkaup epterþylgir japnſnart þꝛa andlati/ ſwo ſem at er þyꝛe truariñar oc ſyndar ſar/ Hiñ riki madur ſetti ſiñ atrunad eigi vpp a Gud/ helldur vpp a ſin audæpi/ Huerra hñ matti þo vel neyta/ eþ at hañ hepdi med rietri tru bïſgapadur verit/ Swo ſem þ Chriſtur ſeiger i odꝛum ſtad/
Luce.16. Giorit ydur vine vt ap þm ranglætis Mammona/ swo at þa nær ed ydur kañ þriota/ at þꝛ medtaki ydur i eilïſþar tialldbuder/ Eñ med þui hañ þoꝛnæundizt þetta at giora/ þa vard hañ epter ſitt andlat burt boꝛ iñ i hinar ydztu heluitis kualer/ Þar i mot vard hiñ þramlidue Lazarus vegna þꝛar truar ed hñ var med bïſgapadur/ i þꝛe ed hañ oc vmleid alla motſtadliga hlute burt boziñ i þadm Abrahams.

Z þadme Abrahams huilazt þꝛ oc verda i burt borner epter andlatid/ s° marger sem med ſtadþaſtri trv bïſgapader eru/ oc alla ſina von setia vpp a Jeſum Chriſtum/ Þar i mot burt ſuelger oc Heluite allar þa/ ſwo marger ſem ap rietri tru/ Kærleikanum oc ſañre von tomer eru/ oc i daudanum þar ap þoꝛhind

radet

rader verda/ Vt aþ þadme Abrahams er þesse greinin vnderstandandi/ At Saler riettlatra mãna eru i Gudz hendi.

Þetta samtalit Abrahams vid þenãn sælgætis mãn/ þ hyd sama þorleggur oc onyter allãn hyræsnisskap þra mesena oc salutijda sem selldar verda/ huer hellz þ vppruñiñ er vt aþ þalsligum opinberingum þramlidiña mãna/ Ja huer at oc þordæmer oc onyter allar mãnligar vppfeningar/ þær sem i riettlætingariñar eþne verda iñblandadar/ visandi oss vpp a Gudz ord/ Þeir haþa seiger hañ Moysen oc Spamennina/ Heyre þeir þeim.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

Í þessu Gudzspialle verdr oss í þyrstu/ ciñ nockurshattar rikur madur vtskriþadur/ Í huerium þat huorcki heþer verit ein riettilig trua/nie Christiligur kærleike/ þuiat þetta ordit Rikur/ teckzt hier i þañ mata/s° sem þar ed S. Pall hañ seiger tijl Timotheo. At rikum þessarar veralldar biod þu. tc. Og i Gudzspiollum hins heilaga Matthei þar ed Christur seiger/ þat andnelldara sie wlþballdanum at sinunga i gegnum nalar angat/ helldur eñ þ rikum mãne iñ at komazt i himnarikit/ Í þessum oc odrum þuilikum malagreinum merckir þetta ord rikur/ þañ sem med hiartano a heingur rikdommum/ oc eckirt annat stundar/ vtan godz/ gull

Vtskr uing hi rika ma

1. Timo.

Matt. 1

Huat þ at verat ur.

oc peninga/ haþandi a ongum oðrum hlutum neina lysting/ aſt/eda þognut/ nie nockurt yndi/nema a þie drættinum einum ſaman/oc ſetiande ſitt hiarta hug/ oc þancka huergi annars ſtadar tijl/ eñ vpp a þañ Sioþnilliga Mammon/ Og þyre þeſs ſaker kallar S: Paall þa hellz hina veralldar riku/ Aþ þui þ: ha þa meira yndi ꝛ aſtud a veralldligum/ þorgeingeligū oc jardneſkum/ helldur eñ a himneſkum hlutum.

Elligar eþ þ rikidomuriñ væri i ſialfum ſier swo vondur/ eda þ hañ þyredæmdi mañiñ þa væri eirnin Abraham/ Salamon/ oc Maamañ Syrus þorðæmder/ med þui at þ: hoþdu yþuerþliotanlig audæþui/ eñ þ: misbrukudu ecki þau hinu ſaumu/ Huar þyre þ þeſsi hiñ riki madur verdur hier vtſkriþadur eigi ſem gott/ helldur ſem eitt vont tre/ Nu eþ þu villt heyra eins illz tries auoxt: þa heyr nu/ At hñ klæddi ſig i Pell oc Purpura. ꝛc. Fyre klædnadarins ſaker hepdi hñ eigi þyredæmdur vorðit/ eþ at hñ hepdi ecki haþt eina sierliga gedpeckne a þm klædnadi/ oc leitad ſier veralldligs metnadar/ metorðz oc virdingar þarmed/ oc þorgleymt ecki ſwo med ollu hinum þatæka Lazaro/ huer ed ſinkur oc saar vti la þyre hans dyrum/ þuiat Joſeph Egiptalandz hoþdinge bar ꝛ koſtuligañ klædnad oc var med gulligum halsbondum ſkryddur/ oc var þo ongu at ſijdur Gudi þeckur/ med þui at hañ setti ecki sitt hiarta vpp a veralldligt ſkraut oc ſtundlig audæþi/ Eñ þat at þeſsi hiñ riki madur haþui nu huorutweggia sett sitt hiarta tijl klædaña oc ſkinandi kraſa/ þa vtniſa þeſsi epterþylgiandi orð/ At hañ æti dagliga ſkinandi kraſer/ þ er/

ne. 41.

hañ lifde

hañ lifde i mycklu sælgæti oc bylyfue/ Nu sa tyme er tyl a huerium ed hæfuer gladuærum at vera/ oc eirnin lika þar i gen sa tyme a huerium ed maduriñ verdur hyrgd at bera/ epter þui sem at seiger hiñ vise maduriñ/ af þui skylldi huer sem eiñ Christiñ madr/ kuña at skicka sier epter sierhuorre tydiñe/ Swo þat hñ mintizt jafnnan a þañ lærdom Pals Postula/þar hañ seiger/ Fagnit med faugnondum/ oc syrgit med syrgiondum/ Eñ nær ed vt af matnum giorizt o hof lig ætha oc ofneytzla/ oc af aulino suallaraskapurt ofdryckia/ oc þetta hid sama dags dagliga at fremia Swo at hiartad forgleymir sinum Gudi/ leitandi einskis añars i sliku bylyfue vtan siñar vel lystingar þa fær þar eigi odru vfs verit/ eñ þat naungiñ forgleymizt oc eirnin/ s° at eingin a hyggia verdur þar hofd fyre hans naudþurft/ Eñ Gudi oc naungan um at forgleyma/ þ færir fennelíga medur sier eilyfa uæda fyredæming/ Eñ þessháttar illzku dolg oc mat arswelg hofum vier i þessu Gudzspialle vtmalad añ/ þui swo eru hñ klædin hiartgrom t ofneytzlan/ at hañ forgleymir þar fyre sinum Gudi/ oc skeytir allz ecki þatækum uaunga/ swo þ eirnin hundarner giora þessum hinum volada Lazaro meira gott tyl/ eñ þat hañ giorir. Eccle.

Roma

I annare grein/vtskrifazt i þessu Gudzspialle nockurshattar þatækur madur/ Lazarus at nafne/ Eñ i heilagre ritningu fallazt ecki alleinazta sa þatækur/ sem eckert eiginligt godzt/ peninga/ edr audæfi hefer/ helldur hañ huer at vt af hiarta er ollum fardneskum oc forgeingeligum hlutñ fraherfiñ/ oc

Huer ritnin fallar tækañ

atlytur Gudi einum/ swo þ eirnin rikur madur kañ
þessa þatœckt at haþa/oc alla tijma i hiartano vola
at vera/ med þui hañ er reidubuiñ tijl/ nær ed Gudi
swo likar at yþuergepa þ gotz sem hañ eignazt/ Eñ
þesskonar þatœckt var ecki i hans hiarta tijl huers ed
t. 19. Christur swo sagdi/ Far þu oc sel allt huat þu attt/ t
. 10. gef þ þatœkum/ oc þylg mier epter/ Eñ sa hiñ same
. 18. þa ed hñ heyrdi þ/ at hñ skylde yþuergepa sin audœþ
ru/ tok hañ tijl at hyggiazt/ þuiat hañ haþdi mycklar
eigner/ hueriar hañ villdi helldur haþa/ eñ an at
vera/ Eñ vier hoþñ nu hier/ oc siaum þeñan Laza
rus rum bœdi hid ytra t hid iñra þatœkañ/ Og þesi hiñ
rictti same Lazarus er atsoñu eitt gott tre/ huert ed þecki
þatœ azt mœ vt aþ auegztinum/ Eñ huer er þesi auogzt
urñ? sa þat hañ liggur vti þyre dyrum hins rika
manz þullur kauna/ girnandizt at sedia sig aþ þm
molum sem þiellu aþ hans bordi/ Eda er þetta ecki
eiñ agœtur auogztur truariñar/ at haþa i slikri eymd
þuilika þolinmœdi? Eigi hareyster hañ/ nie kueinar
helldur þeiger oc er hliod latur/ oc er eigi odrumis siñ
adur/ eñ swo sem þ hiñ heilage Job var þa ed hañ
. 1. sagdi/ þat Drottiñ gaf/ Drottiñ i burt tok/blezat sie
nafn Drottins/ Swo er oc eirnin lika þetta ein agœt
mañdygd/ oc eiñ merckiligur truariñar auogztur/ þ
hañ bigerar ecki þ neitt huat o hoþligt er/ oc eigi ne
inañ kræsiligañ mat/ helldur alleinazta þra molaña
sem þiellu aþ bordi/ hins rika manz? Eitt vantruar
þullt hiarta hefdi alldreigi kuñat þetta at giora/ þui
at æ þess meira þ hefer/þa vill hat/ þui meira haþa/
in. 33. swo sem þat Prophetiñ Dauid hañ seiger. At hiner

riku lidu

riku lidu vesolld/ oc hungur/ eñ þr sem leita Drottins haþa eigi brest i neinu/ Eñ huernen þær sa hiñ riki vesolld lidit? Atsoñu swo/ þ hñ pickizt alldreige pullnog haþa/ oc kuidir japnan vid þui þ sig mune þriota. Huar þyrc at vier sceñeliga hoþum hier eiñ agætañ mañ r heilagañ/oc ettr tru gott hiarta/huert at i s° myckium sinkleika oc kualrædi/cymd oc anaud hreystiliga ypþeruañ med þolinmædi kræsingar oc mickilmensku allra hoþdingia.

I þridiu grein/ þa hoþum vier i þessu Gudz spialle/ æþuilok oc verdlaun/ bædi hins rika manz/ r eirnin lika þess hins þatæka Lazari/ þr vnder eins haþa þr lyþat bader/ oc i sama tyma haþa þr andazt bader/ Sa hiñ þatæki Lazarus er aþ Einglumñ burt boriñ i þadm Abrahams/ Eñ hiñ rike madur verdur i helvite/ greptradur. Huor þra synizt þier nu vera rikur? Huorum þra geingur nu betur? Senneliga er slickt hin mesta vmskipting/ þuiat hañ sa ed adur þyri var rikur/ er nu armur oc voladur/ Og hiñ sem þatækur var/ er nu rikur/ Huer væri nu sa þat hañ villdi eigi helldur kiosa Lazaro sam iapn at vera/helldur eñ þm rika mañe? Huer væri oc sa þ hñ mundi eigi helldr kiosa at vera inz Laza° i þadme Abrahãs? helldur eñ med þm hinum rika mañe i helvite? Eñ i þadm Abrahams boriñ at verda/ er ecki annat/ vran at soþua oc hvilazt i Gudi/ oc i Gudz valldi allt tyl hins epsta dags vardueittur at verda/ oc i soñu trunadar trausti epter at bida tyl komu Drottins vors Jesu Christi/epter þui sem ritningin seiger/þat saler riettlatra manna eru i Gudz hendi/ Eñ þat at verda i

Verdl
Lazar
hins r
manz.

Abrah
þadmi

Sapien

helmite greptradur/ er at deyia i aurnilnan/ oc i hrell-
elmite ingu eilifps dauda halldiñ at vera/ allt þar tíl ed hin
ptradr sidazta doms orskurdan herrans Christi man vppfei-
erda. giazt/ sem er þessi/ þat aller boluader skulu i eilifþañ
elld þara/ J þessñ aurnilnunar Loga situr oc kuelzt
sa hiñ riki madur oc villdi þeigiñ eiga at þa aþ La-
zaro/ at kæla sina tungu/ Eñ hñ verdur þtta at heyra
Lat þier tíl hugar koma/ þat þu medtokzt hid goda i
lifþue þino/ Swo oc eirnin lika þetta hid sama/ At
þar er a millum vor oc ydar eitt ogurligt diup stad-
þest/ swo at þr/ ed hiedan vilia þara oþan tíl ydar/
geta þ eigi/ oc ecki eirnin helldur þr þadan þra ydur
hingat komizt tíl vor. Hier verdur nu hinum rika
manne giornallt huggunar traust apsagt/oc þ eirnin
atsoñu vppfyllt huat er Christur sagdi Luce. i sietta
Capitula. At Wei sie ydur huerier ed hier hlæit/þui-
at þier munut harma oc syta. Eñ Lazarus hañ skal
eilifþa huggan haþa/ med þui at hañ var med ollu
huggunarlaus i þessu veralldar lifþue/ Eñ þetta hid
sama skalltu sem at veralldar audæþum rikur ert/ vel
i minne leggia oc rotsetia i þinu hiarta/ oc gior þier
cc.16. vine aþ þm ranglætis Mammona/ elligar mun þig
heilagri henda hid sama/ þ er þnañ hiñ rika mañ heþer hent.
ning er J þiordu grein kenner þetta Gudzspiall/ at
lt iñelu- allt þat huat oss er nyttsamligt at vita oc at giora/ þa
huat sie þ grundnallat oc iñelnckt i heilagre rimingu/ oc
l saluhi- þar þyre mune þ oc riettazt vera/ at Gudligre ritnin
parñar gu verdi alleinazta truat/ þuiat þessi hiñ riki madr/
parþr- þa ed honum var aull god von oc huggan apsaugd/
gt. villdi hñ giarnan haþa matt senda Lazarum hingat
i heimiñ/

i heimiñ/ tíl síña þim̃ bræðra/ swo at hñ hefdi tekit
þm vara fyrir/ at eigi kæmi þr i þañ sama kualastad.
Eñ hm̃ gaþst þ suar/ At þeir hafa Moysen oc Spa-
meñina/ heyre þr þeim/ Moyses hañ vitnadi vt af
Christo/ swo at huer hañ heyrdi eigi þm spamanne/ Deut°
þat er Christo Jesu/ sa hñ same skylldi straffan oc
refsing lida/ swo lika bera oc eirnin Spameñirner
þesum Christo vitne/ þui huer ed Moysen oc Spa-
meñuna heyrer/ sem af Christo bera vitne/ sa heyrir
Christum sialfuañ/ Eñ fyrst at Christo er nu allein-
azta heyranda/ huat verdur þa vt af þm mannaña
vppsetningum oc lærdomum/ sem at eru artíder oc Artíde
salumesur (at þui ed þr kalla) fyre framlidnum salum
monnum/ þar fyre hlytur allt þetta af at takazt oc sur.
nidur at leggiazt/ þui i sliku er ecki moñunum hellder
Christo hlydanda/ s° sem þ eirnin himneskr faderiñ
sialfur hañ seiger. Þessi er Son miñ elskuligur/ a Matt.
huerium eg hefe þocknan/ heyre þier hm̃.

I þridia Sunnudag epter Trinitatis Gudzspi, allit/ Luce xv. Capitt.

Þ Ar aller tollheimtarar oc ber-
synduger menn nalægdu sig tíl hans
swo at þr heyrdu honum/ Og hinir
Skriptlærdu oc Pharisei mogludu vm þ/ oc
sogdu/ Þessi hñ medtekur bersynduga menn/

ꝛetur medur þm̃/Ẽn hñ sagdi tíl Þra þessa epterliking/swo seigiandi/Huer sa mañ ap ydur/sem hñ heper hundrat Sauda/oc ep at hñ glatar einum ap þm̃/þorlœtur hñ eigi þa niu oc niutige a eydimorcku/oc per epter þm̃ sem glatadizt/þangat tíl ed hñ þínur hañ/Og þa ed hñ heper hñ þundit/leggr hñ þañ sama vpp med þagnadi sier a herdar/kemur heim ꝛ kallar saman vine ꝛ nabua/og seiger tíl Þra/Samglediezt med mier þuiat eg hepi mín Saud aptur þundit/þañ sem glatadur var/Ẽg seige ydur/at lika s° mun þaugnudur vera a himnum ypuer einum syndugum þm̃ er jdran giorir/meir eñ ypuer þm̃ niu oc niutige rietrlatum/sem eigi þurpua ypuer botar vid/Eda huer su kona sem hepur tiu Peninga/ep at hun tyner einum Penínge/er eigi s° þ hun kueiker lios/oc sopar husit ꝛ leitar vandliga/þangat tíl ed hun þinnur.
Og þa ed hun heper hañ þundit/saman kallar hun vinkonur sinar ꝛ grañkonur/seigiandi/samglediezt mier/þuiat eg hepui mín Pening aptur þundit/huerium eg tynda/Lika swo seige eg ydur/þ þaugnudur mun vera þyre Einglum Gudz ypuer einum syndugum

dugum / þeim ed yfuer bot giorir.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

¶ Audiger / vollduger / vitringar / ꝛ sialfþeilager / þeir hiner somu forsma hellz oc fyrelita Christz lærdom / lika sem þ hñ sie tijl einskis neytur / treystandi s• sem vppa sitt sialfs rietlæti / sina smilld oc eiginliga vitzku / þar i mot þa hondla oc medtaka þeñan sama lærdom tollheimtarar oc synduger / þ eru þr / sem sig medkenna fyre synduga menn.

Kostgæfin oc kappsemin tijl at kenna Gudz ord heimtizt at predikurunum / swo at engiñ meige þui vid beria. Lika swo heimtizt oc eirnin af tijl heyrondunum þat þr af allre alud oc med samre kostgæfui heyre Gudz ord.

Enn þr heyra þ / sem med eyrunum oc hiartano heyra þ oc medtaka / þui swo seiger ritningin. Huer hñ heper eyru at heyra / sa heyre. Item Heyr þu Israel / þiñ Gud / er eiñ eincka Gud. Matt. 13. Deut°. 5.

Þeir synduger oc tollheimtarar sem þiña oc forsmema sinar synder / þeir hiner somu nalægia sig tijl Christo / þarandi einskis añars a leit vtan þess / at þr sadder yrdi / alleinazta med þui ordinu epter huerin þa fyrste / þar fyre þiña þr oc eirnin allaueganna Christz milldi oc godgirne.

Þa hinu somu Christz godgirne vidur synduga / kunna hiner verckheilogu ecki at lijda / Mycklu midr þa geta þr þo hans lærdom oc kenningar lijdit / med

huerium ed hañ veiter ollum syndaña þyregeþning þyre eckert/ þeim ed a hañ trua.

Eñ huilikañ audsyner sig Christur hier vid oss: Einckum eiñ slikañ þat hañ verdur ecki alleinazta/ i þessari o bykuæmiligre moglan Pharisearaña/ eigi þra skelþdur gott at giora/ helldur verndar hañ oc þorsuarar eirnin þat riettiliga giort vera/ huad er hañ þesskonar giordi/ oc þ hid sama med tweimur epterlikingum/ Og i þm hinum somum vtskyrir hañ sina a hyggiu þyrir glotudum saudum/ swo at i ongum malurecks þorme matte þ listeligar vt þryckiazt.

Þat hiner syndugu snuazt tyl yþuerbotar þui samþagna eirnin Einglarner sialþuer/ huar vt aþ þ augliysizt/ huersu dyrdmæt hlutur þ sie i Gudz auglite/ nær ed vier medkeñum vor misbrot/ oc snuunzt þra þornum saurindū lyþnadarins a riettañ veg/ oc tokū til at skicka vorn lyþuerne/ epter gudz orda þyreskipā.

J Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

Psalm 5. Þr syndug er sē aþ ei ginligre il lzku syndgazt.

I Fyrstu þa tracktierar þtta Gudzspiall huernen þ tollheimtu mēn z bersynduger na lægdu sig tyl Christo/ swo at þeir heyrdu hans ord/ Eñ þott þr verdi nu i vernd oc þorsuar medtekner aþ Christo/ þa er þo Christur ecki eiñ þess hattar Gud sem þocknan haþue a syndunū/ oc vilie þ rangliga sie giort/ huar þyre þat naudsyn kreþur/ at vier giornum hier eiñ skiluisligañ greinarmun a millum syndugra/ Þar eru þr nockrer synduger/ sem

/sem vti opinberum illzku verckum/ sto:syndum/ oc vansemdum lijka/ þ: ed þ:oazt z margfalldazt s° miog þar iñe þ þ: þo:gleyma hædi Gudi oc lika allre sidsemd/ swo kañ oc skie at þ: hælizt eirnin oc þicke vænt vm slik sin illzku verck/oc þat þ: leite sier lopsoc
frægdar vt af þm hinum somum vansemdum/ Eñ þ:ouer.2.
þuilik strakmeñe verda fyr:e þau sto:b:ot/ glæpi/ oc illzku verck/ er þ: hafa framit/ eirnin af heimenum fyr:e illmeñe halldin/ Langt er oc frą þui/ þat heilog ritning skuli nockut hafa med þa at gio:a. Af auk þessara eru eñ adrer synduger menn/ huerier hid ytra i manna augsyn/ hafa eitt heilagligt alit/ oc eru þo hin verstu illmeñe i hiartanu/ mote hueriñ þ optazt tala Spameñirner/oc eirnin lika sialf Gudzspiollin.
Esaias Prophete asakar þa vm þat/ At þ: seige hid Esaie. 5.
vonda gott/ oc hid goda vont/ oc þ þ: halldi myr:kr:
iñ/ fyr:e lios/ oc lios sit fyr:e myr:kur. Eñ Sauid vit: Psalm.52.
nar swo af þm/þ þ: seige i hiartano (huersu heilag er z godlatliger sem þ: synazt) At eige sie ueirn Gud þetta hid sama greinizt oc eirnin i Gudzspiallino Matthei v. þar Chr:istur seiger swo. Nema at swo sie þat ydart riettlæti yfuergnæfi meir eñ riettlætid þ:a skriptlærd:a z Pharisæis/ þa munu þier ecki iñgãga i himnarikit/ Og þuilika hr:æsnara kallar Chr:ist: hier i þessu Gudzspialle eirnin riettlata/eigi s° þ þ: sie fy:r Gudi riettlater/ helldur þ þ: halldi sig sialfuer riett: þ: syndug
lata vera/ oc þat þ: þurfue ongrar yfuerbotar vid/ er sem sin:
Eñ sidazt þa eru þar oc eirnin þ: synduger/ sem sin: ar synder
ar synder vidurkenna/ oc a ollum sinum illgio:dum vid: keña
misbockнan hafa/z nalægia sig alleinazta tijl Chr:ist:
to/ oc

to/ oc beidazt nadar ap hm̃/ Slikur ein̄ tollheimta oc syndugur madur var Zacheus/ sa er Christi̇n̄ Drot tin̄ vorn þagnandi medtok i sitt hus/ hondladi hans ord/ oc at lyckstunum baud sig til at gefua þatækum helptina sina andæfa/ oc ef at hn̄ hefdi nockurn sun- kit þa villde hann̄ þ̄ ferfallt aptur giallda/ Og ut ap þuilikum seiger Christur ein̄ i odrum stad/ Eg kom ei- gi at kalla riettlata/ helldur synduga til yfuerbotar/ Ein̄ sliker tollheimtu men̄ oc synduger, nalægia sig nu til herrans Jesu/ Huar fyre? Uppabat þr h eyre hans ord/ þuiat þr fornema sinar synder/ oc eru til syndana uidurkenningar komner/ t þar fyre leita þeir nadar/ s° at þeir mætte ap þianingar byrdi syndana frelsader uerda/ Ein̄ fyrst at Christur veiter þeim nu nadina/ fyregefning syndana/riettlætid/ t eilifa sa lu hialp/ fyre utan alla þra uerdskulldan oc til uerck nat/ allranazta fyre sitt hid signada ord/ þat Christz lærdomur er lifsins lærdomur/ þar fyre er oc eirnin uel til heyriligt/ þat þr nalægi sig at hm̄/ til at heyra hns ord. Eg seige hns ord/ein̄ eigi langmalsins huert ed skelfir oc hræddir samuitzkurnar/ Vt ap þesu ollu lær þu nu/ s° fram̄t þ̄ Christur skal þier nytsamligs- ur uera/ at þu uerdir ad: ein̄ þuilikur toll heimtare t syndugur/ þ̄ er/ at þu komer adur til sannrar uid: kēn ingar þina synda.

Matt. 9. Luce. 19. syndana vidrkenn- ing.

I annare grein fyre myndar oc vtskyrir þetta sa- ma Gudzspiall/ huersu milldur/ liufur/ oc liknsam- ur/ þ̄ Christur sie þesshattar tollheimtorum oc synd- ugum/ sem idran giora illz umlidins lifnadar/ oc þr ed fra huerfua syndunum/oc epter þ̄ snua sinum

lifnadi

þnadi tül betrinnar/ þuiat ecki alleinazta Phariſæi
ottna þ ap Chriſto/ at hañ medtake ſyndunga/oc mat-
izt med þm/ helldur eirnin ſialpur hañ (huerſu illa
ſem þat eirde oc angur beit þa Phariſeos) þorſuara- Christr er
di ſlik ſin verck at hañ giordi þ riettiliga/ Eñ þyrſt at allra synd-
Christur medtekur ſyndiga/ oc ongnañ/ ſwo þramt ugra hug-
hañ idrazt oc beldizt nadar/ i þra ſier rekr/ þa hlytr þ gan.
ocepter at þylgia/ at hañ ſie þyrr ſyndugra manna
ſaker komiñ i þennañ heim/ oc þat hañ eiñ ſie þrelſ- Matt. 1.
are allra syndugra maña. Eñ þyrſt Christur ſialpur
er nu vor Lauſnare/ oc þyre gepur ſyndirnar vt ap
Nadiñe eiñe ſaman þyre vran allañ verckaña verdleik
huer væri sa er eigi villdi a hañ trua? Huer væri ſa
er eigi villdi allt ſitt trauſt a hñ hapa? Eda huer vill-
di ſier eigi allz godz ap hñ vænta? Eñ þu hygg nu
vel at þeſsum tweimur epterlikingum/ J hueriumi
ed hañ augſyner ſiñ kærleika tul vor/oc muntu gnog-
liga þiña par iñe huerſu mickils ed þu matt þier væn
ta vt ap Christz godgirne/ J þyrſtu ſamliker hañ ſig
þm mañe ſem heper hundrat sauda/r ep at hñ glatar
einum ap þm/þa þorlati hañ hina nii oc niutige/ oc
leite at þm ſem tapadizt/þangat tul ed hñ þiñr hañ/
oc þat hañ leggi hañ ſidan ſier a herdar/ þagnandi
þui þat hañ heper ſiñ glatadañ saud aptur þundit/
oc þar þyre gledzt hñ eirnin samt ollum ſinum nabu-
um. Swo ſem at ſegdi hañ i þeſsari epterliking/
þier Phariſæi hapit illañ hug a mier/ þyre þat eg
medtek ſyndunga/ Nu ſkulu þier vita/ þat eg em þyrr
yndugra manna ſaker komiñ i þennañ heim/ At þui
þi geta ſier ſialpuer huorecki radþægt/ nie nockut
þulting

þulltiing veitt/ en hin iñþædda syndin i þeim er þo⁊ mikil oc opþung/ þar ed þ⁊ eru med þiader/ þui þ⁊a nattura er syndum spillt/swo at þ⁊ eru meir hneigdir tijl hins vonda/ eñ tijl hins goda. Genesis vj. cap. Ja swo at þ⁊a sialfræddis vilie/ skynseme oc eiginlig vitzka/ giorir þa swo snart verri sem betri/ med þui at þat huat aþ holldino þædizt þat er hollt/ oc þeir ed kiotliger eru/ þa eru þ⁊ kiotliga sinader/ oc þat likam⁊ ligur madur skyniar eckirt aþ þui huat Gudz er/ þar þyr⁊e hlyt eg swo sem eiñ sañarligur hirdir mina vr⁊ualdra sauda/ at leita þ⁊a þyr⁊e nitt o⁊d/ oc þ⁊a synd⁊ er vppa mig at taka/ oc leida þa swo tijl Gudz/ oc sina syndaña vidurkeñingar/ Og med þui at þat er ecki mins Faudurs vilie/ þat hiñ synduge deyie/ hell⁊ dur þ hañ lifue oc leidriettizt/ þui ma þat eigi od⁊u vis vera eñ swo/ þat Einglarner a himnum gledizt oc samþagne med mier/ nær ed eg hefe pañ hiñ þo⁊ tapada saud aptur þundit/ þat er hinum synduga snuit þra sinum illzku veg/ ⁊ leidt hñ tijl Gudz Enã⁊ gelions/ Eg villda oc eirnin lika/ giarnan leida ydur Phariseos hier tijl/ eñ þier viliet ecki synduger/ hell⁊ riettlater kallazt/ Þar þyr⁊e neydunzt eg tijl at yþuer⁊ gefa ydur/ oc þin hialp at veita sem sig vidurkenna þyr⁊e synduga. Med hinum sama hætti samliker Chri⁊ stur sig konu þ⁊e/ sem aþ tin peningum tyndi einum/ oc þangat tijl leitadi ed hun gat hañ aptur þundit. ⁊ c. Eñ þessar badar epterlikingarnar lycktar hefañ Jes⁊ Christur swo þat hañ seiger. At a himnum sie meire þaugnudur yþuer einum syndugum þm ed yþuerb⁊ giorir/ helld⁊ eñ yþuer niu oc nutige riettlatum se

yþuerb⁊

Johan. 3. Roma. 8. 1. Corin. 2

Ezechi. 18.

ꝑuerbotariñar (at þui ed þm þicker) ecki vidþurꝛa/ Nu vel/ hier hefer þu þañ Christum sem at þier leitar/ þig þinnur/ oc þig at sier tekur/ leidrietter þyre þier/ riettlætir þig/ oc saluhialpligañ giorir/ Tru þu honum/ oc muntu þa i sañleik/ hans hialp ꝛ þulting þinna.

I þridiu grein siaum vier i þessu Gudzspialle art oc edle hræsinnar oc Logins heilagleika/ þuiat þessbattar meñ treysta ecki alleinazta vppa sin eigin verck ꝛ heilagleik/ helldur þorhefia þr sig eirnin lika vpp ypuer alla syndunga/ þorsima oc þyrelita huern mañ hia sier/ En þu ypuerskoda vel saukina/ huar þyre þat hiner Skriptlærdu ꝛ Pharisei hafa moglat hier i mote Chriſto/ Hañ medtekur (seigia þr) syndunga oc etur med þm/ O þu skamarligur oc herþuiligi hræsnare/ þetta hid agæta oc virduliga verck Chriſtz kærleika vidur syndugra ætlar þu at lopna oc prisa/ eñ þu ert slikre heilagre astundan motsinniñ/ oc lastar hana oc nider sem væri slickt ecki riettiliga giort/ Eda synizt þier þ illa vera giort ꝛ þ hinñ syndugu sie snuit tijl ypuerbotar/ oc þ hañ verdi leiddur tijl Gudz kyniñgar/ Chriſto Jesu vorum Lauardi var eigi lysting a mat oc dryck/ helldr a syndugra manna vmuendingu tijl ypuerbotar/ Og þessu hinu sama oc odrum þuiliku kærleiksins epterdæmi væri þier epterþylgianda ep at þu villdir sannarliga riettlatur vera/ swo sem at er med godum keñingum/ leidriettingum/ oc aminningum/ i bæna a kalle pyre odrum at bidia/ swo at riettlætid yrdi ecki alleinazta hia þier/ helldur eirnin lika hia odrum pundit/ En swo er þessu varit/ At þu

Edle ꝛ art hræsiñar

Kærleiksins verck.

ert Gudzspi-

ert Gudzſpiollunñ motſnuiñ/ þar i gen þa eru eirnin Gudzſpiollin a moti þier/ Og eþ þu villt vita ſkialit tijl ſlicks/ þa hlyd þu þeſsu/ þat Gudz Euangelion getur eigi lidit/ þat þu ſetier þitt trauſt tijl verckaña/ Eñ þar i mot kañ hræſnin ſlickt a trunadar trauſt tijl uerckaña ecki at yþuer geþna/ Aþ þeſsu hinu ſama uppkueiktizt hatrid a mille Cain oc Abelſ/ Jacobſ oc Eſau/ Saul oc Sauidz/ Hier mògla nu verckmeñir ner i mote Huſſþaudurnum/ um þ ed hiner ſeinuztu þeingu ioþn uerdlaun uid þa sem þyrſter komu/ Hier motproazt hiñ elldre broderiñ/ yþuer þm hinñ yngra brodurnum sem þortapadr uar/ Og i ſtuttu male at ſeigia/ þa vmgeingur Chriſtur med þm ſyndugum/ ſem ſig vidurkeña þyre ſyndunga/ oc leita nadar/ oc vill eigi helldur haþa þ þr ſkule þortapader verda/ þar i mot þorðæmir hañ hræſnina/ aþ þui þat hunlætur swo a ſiazt/ sem at ſie hun riettlat/ huer at þo i sañleik er bædi illgiorn oc ranglat/ þar þyre mogla nu oc aller ſialfþurgingar/ oc verck heilager i mote Chriſto oc hans Euangelio/ eñ þr þa þo ongu tijl vegar komit. Þuiat Chriſtur þer hina ſonu leid þrañ ed hañ i þyrſtu byriadi.

Huar þyre þ hræſnin er mot ſnum Gudz Euangelio.

Fiorda Suñudag epter Trinitatis/ Gudzſpi allit Luce Sietta Capi.

Verit

SErit miſkunſamer/liſa sem þ ydar þader er miſkunſamur/ Onguan ſkulu þier dœma/ eꝰ at þier dœmizt eigi/ Fordœmit ecki/ eꝰ at þier þyrfdœmizt eigi/ Fyrirgefit/ þa mun ydur þyrfgefazt/ Gefuit/ oc þa ſkal ydr gefazt/ Ein goda þulla/ vel ſkeckna yþuer þliotāliga mæling munu þr gefa i ydart ſkaut/ Huiat med þre hīne ſomu mælingu huerri ed þier mælit vt/ mun ydur iñ aptur mælt verda.

Og hñ ſagdi þm eina epterliking/ Huort kañ nockut blindur blindañ at leida: Eda er eigi ſuo at þr þalla bader i grofina: Lærifueinñ er eigi yþuer āOeiſtaranū/ eñ ſa huer mun algiordr vera/ eþ at hñ er eꝰ ſem hñs meſtare/ Eñ huat ſier þu augn i þins brodurs auga/ eñ at þñ vaglinum ſem i þino auga er gætir þu eigi/ Eda huernen mattu ſeigia brodur þinum/ Broder/ leyþ þu at eg i burt draga augnina vr þino auga/ þar ed þu ſier ecki ſialfur vagliñ i þinu auga: Þu Hræſnare/ drag þyrſt vt vagliñ vr þino auga/ oc ſiaþu þa ſuo tīl/ at þu þaer vt dreigit augnina aþ þins brodurs auga.

Innehaulld þessa Gudzspiallz.

☞ Mistunãr huggædi at hræzt vid naungañ/ þat sama er auogrnir Andarins/ oc riettrar truar/ Hnar vt ap þu matt vel merckia/ at vier verdum hier eigi tijl þorgeþins med epterdæmi hins himneska þaudursins/ tnl þessa hins sama ladadar.

Sömiñ oc þordæmingina vm adra þyrebydur hñ þni/sẽ þar eru ecki tijlsetter/eñ eigi þm sem stiornunar valldit hapa i hendi/ oc i kennemañligre stiett standa/ þuiat veralldligur valldzstiornar madr hepr
Roma. 13. er riett tijl þess at lata repsa hinum ranglata/ s° sem at sia ma i pistlum Pals Postula/ Swo lika hapna t kenemeñirner þar bijpalning tijl/ at þr bodi oc kunngiore bersyndugum oc vantruodum/ vtan at swo sie at þr leidriettizt/ Gudz hepndar dom oc eilijpa þyrr
Matt. vl. dæming.
imo. Anduelldum tijl at þyrrgepa/ þat somer a allañ hatt Christnum manne sem bezt/ þuiat oss verdur ecki elligar þyrrgepit/ ep at vier þyrrgepum ecki eirnin þm sem misgiort hapa vid oss.

Tijl þrialsleikans ladar hañ oss med þesskonar þyrcheite/ þ hñ seiger/ Gepue þier t mun ydur gepit
2. Cor. 9. verda/ þui ep at vier saum sparliga nidur/ þa munum vier eirnin þar epter a seirna meir sparliga vppskera.

Falsliger læriþedur þr keña aull oñur verck/ oc þ sama eirnin med annarligu skiale/ einckum med þui sem er a moti Gudz ordi/ ap moñum tijl vppdicktad/

huerium

huertum verckum ed þᵉ tíl reickna eirnin riettlætid/ þuert i mote ritninguñe/ Eñ huar þ hid fama skier/ þar leider þa blindur blindañ.

Aþ þui er hier at eins Gudz ordi aheingianda/ huert ed alleinazta lopar truariñar riettlæti/ þui þott þ heimuriñ sette sig hier vpp i mote oss/ þa skal oss þat tíl hugar koma/ At þioniñ munne eige æðre vera sinum Lanardi.

Christur hañ þordæmir Hræsnina/ þuiat hun þorgleymir hellz sialþs sinum lytum/ eñ dicktar oc dæmer optazt vm breytne añara manna.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

HJngat tíl hoþum vier haþt i Gudzspiollunum margar keñingar oc marghattud epter dæmi ut aþ þre tru sem er a Christum Jhesum/ oc þ sama med ritningariñar uitnisburdi nogligaña bꝛunisat/ þ syndaña þyre geþning/ riettlætid/ oc eilifþ saluhialp kome alleinazta ut aþ riettri tru/ Swo oc lika þetta/ þ eckert uerck/ huersu dyrdmætt oc merckiligt sem þat synizt uera/ kuñe at giora mañiñ þyre Gudi þacknæmañ/ an þessarar somu truar/ hueria ed nier ut aþ Gudligre ritningu bodum ydur oc kuñgiorum/ þuiat þessi hin sama trua hondlar swo Gudz mylldi oc godgirne i Christo Jhesu/ at hun þullkomliga treystir uppa nerd skulldan Jesu Christi/ oc leitar alleinazta i hia honum siñar heilsugiafar oc saluhialpar/ epter þui sem þ Pistill-

¶ Trua giorir mañiñ þacknæmañ þyre Gudi

Ebr. 11.

iñ tijl Ebreos vtuisar/ At vier hoptum þyre truna at-
gongu tijl Gudz/ Eñ lika swo sem þat ein rietrþer-
dug trua hondlar vid Gud oc medkeñer vorn him-
neskañ Faudur i Christo/ lika swo eirnin hliota verck-
in/ sem añar auogxtur truariñar/ at anglysazt vid
naungañ/ oc hñ tijl hialpar at koma/ swo þiamt þat
skal þyre heimenum angliost vera/ þat þesi vor trua
sie sañarlig/eñ eigi login nie lytum þleckud/ Eñ opt-
ligazt þa eru kærleiksins verck/ þm vppdicktudum
hræsnis verckum motsnuin/ At þui þat hræsnin ep-
ter siñe art oc venu leitar alla tijma þess huat heñar/
oc ecki huat naungans nyttseme er/ Swo at Christur
sialfur hlaut eirnin þyre þess sama saker at seigia tijl
Matt.9. Phariseos/ þr ed hans Lærisueina vm litils hattar
epne þordæmdu/ Fare þier z lærit huat þ er/ At mist-
Osee.6. unñ hepe eg þocknan/ eñ eigi at opþre/ þar þyre eins
oc þ Christur keñir stundum truna/ oc tijl reicknar þre
hinne somu rietlætid/ oc prisar hana eirnin þyre vpp
spretru bruñ allz hins goda/ Johannis vj. swo lika
keñir hñ oc eirnin stundū truariñar auogxt/ecki þ/ at
vier verdum þyrir þa somu auogxtu rietlater/helldr
swo þ þr eru sañarlig teickn oc vitnisburdir rietrar
truar/ hueria ed vier hliotum i hiartanu at hapa/ S.
2. Petri.1. seiger oc hiñ heilage Petur/ Huar þyre kærir brædur
hapit helldur kapsinune a þui/ydra kallan oc vtualn-
ing stadþasta at giora.zc. Eñ þo keñir Christur stund
um þesi somu kærleiksins verck med morgum skil-
merckiligum ordum/ eñ stundum med þaum ordum.
Matt.22. Eñ med þaum ordum hondlat oc kent er þetta par hñ
seiger/ At elska skulir þu Drottiñ Gud þiñ/ ap ollu
hiarta

hiarta þinu/ aþ allri aund þiñe/ oc naunga þiñ swo sem sialfuañ þig. Item oc eñ i odrum stad/ Huat hellz þier viliet at meñirner giore ydur/ þat hid sama skulu þier eirnin þeim giora. &c. Eñ i þessa dags Gudzspialle kenner Christur nogligaña z med morgum ordum kærleikſins verck/ Og lætur þ eigi nægia at hñ seiger s° yþuer allt. Verit miskuñsamer/ helldr þrañtelur hañ eirnin i sierligum atskilianleik partana þessarar miskuñsemdar/ oc seiger/ At eigi skulu þier dæma. &c. Eñ þat skalltu merckia at hier kallazt miskuñsamur swo mickit sem godþus oc godgiorda samur at vera/ oc naunganum hialpligur at vera i huerre hellz naudþurft ed hañ kañ vid at þurfua/ Lika sem sa samaritanus er miskuñ giordi a þm sem þalliñ var medal spilluirckiaña. Vt aþ þessum greinum epterþylger nu/ þ god oc Christilig verck eru eckert añat/ vtan naunganum hialp at veita i allre naudþurft i huerri hellz anand sem hañ kañ staddur at vera/ Eñ þo vilium vier partana þessarar miskuñsemdar eiñ epter annañ yþuerskoda. Miskuñ samur sem vera.

Luce.11.

I þyrstu seiger Christur/ Ecki skulu þier dæma/ swo at þier verdit ecki dæmdir/ Fordæmit eigi/ swo at þier verdit oc ecki þordæmdir/ Med huerium ordum hñ mentar oc þræder huern sem eiñ Christiñ mañ/ eñ sierdelis þo þañ sem ongua valldz stiett hefer med hondum/ þat hañ skule alla tima lata a sialfs sins breytne/ eñ ecki sins naunga/ þo at hañ kuñe at hrasa eda i synder at falla/ swo at hañ villdi japnsnart þorleggia hañ þar fyre/ þuiat swo kañ tijl bera/ at hañ sem i dag stendur/ hrase a morgun/ oc hiñ sa i dag

At dæm. oc Fordæ ma.

er þalliñ/ meige a morgun vppreiſt þa/ þar þyre er þ oc ecki nein hlutdeilld miſkunſemdarinnar/ at eg ſkule jafnſnart ſem eg ſie þ mun naunge kann at hraſa eda ſyndir at falla (hellz eþ þ ſkier þo vt aþ manligum breyſkleik) at dæma hann edur at fordæma/ En þ ſama plaga hiner verck heilogu oc hræſnarar at giora/ huerier oc eirnin optazt þ fordæma/ ſem ecki er hæfuiligt at fordæma. Þar þyre verda oſs ecki hier i þeſſu Gudzſpialle hræſnararner fyreſetter tijl epter at fylgia/ helldr vor himneſkur Fader/ Skialir tijl ſlicks er þetta. At þann tijd hann hefdi vel matt med rietta þyrir vorra ſynda ſaker dæma oſs/ oc fordæma/ þa villde hann þo myckiu helldur audſyna oſs i ſinum ſyne Chriſto Jeſu hina meſtu miſkunſemi/ Swo þat vier hofum nu eirnin mackt tijl Gudz born at verda/ nær ed vier truum a nafn hans eingetins ſonar Jheſu Chriſti. En fyrſt þ Gud hefer nig nu s° tijl nadar tekit/ þo þa fegar ed eg var hans o vin/ Romanos 5. capi. Fyre þui ſkyllda eg þa oc eirnin ecki augſyna minum naunga miſkunſemi med keninguum/ leidriettingu/ amiſingu/ i hænum oc fyrirbeidſlu? Slickt hid ſama er nu oc þetta. At ecki ſkulu þier dæma/ z eigi helldur fordæma hin ſynduga/ helldur hin hialp at veita oc naunganum gott at giora/ En þo verdur þu hier a millum embættiſins/ oc ſialfrar perſonuñar cin atſkilianligañ greinar mun at giora/ þuiat nafn botar lauſum monnum oc alþydu folki er fyrirbodit at dæma vm adra/ eda nockurn at fordæma/ oc þo ſkal valldz ſtiettar maduriñ aungu at ſijdur refſa oc Laga dom ganga lata yfuer hina vondu z ranglatu.

reinar
unziñ a
allū em-
ettiſins
perſo-
ñar.

Slickt

Slickt hid ſama ſkal Gudz ordz predikare eigi dæma neiñ nie þordæma nockurn/ aþ alþu ſialþs ſiñar perſonu/ helldur ſins embættis vegna/ Johannis i xij. cap. þniat Gudz ord er þ ſem þa dæmer/ Vt aþ þeſeu ollu veit ſiergædinguriñ z hræſnariñ allz ecki/ helldr vt aþ drambſemi ſins hiarta dæmer hañ z þordæmir huern mañ/ oc eirnin lika ſtundum i þui hinn ſama þar hañ ſialþur er iñe ſakadur/ Roma. ij. Huar þyrr ed Chriſtur kallar hñ blindañ leidtogara/ ſa ed ſialþ-nañ ſig leider i groþina. Item oc lika þañ læriſuein ſem vera vill yþner ſinum Meiſtara/ oc þañ er ſier augnina i ſins brodurs auga/ eñ vaglſins i ſino auga ſialþs verdur hñ eigi at eins var/ oc þar þyrr er vel verdugt at hñ vt aþ ſinum ſialþs dome oc orſkurd an verdi þordæmdur.

Jannare grein ſeiger Chriſtur/ Fyrirgeþit þa mun ydur þyregeþit verda/ med huerium ordum ed hañ keñir eitt agætt verck muſkuñariñar/ ſwo at vier hliotum eñ aptur at nyiu/ at alita vorn himneſkañ Fandur. Huernen þa hellz? swo þ hañ haþui þyrr ſiñ ſon Jeſum Chriſtñ vtan alla vora verdſkulldan vt aþ nad z miſkuñſemi þyrr latid allar vorar ſynder/ s° at vier vt aþ ollum ſyndum hreinſader/ yrdum erþingar hans rikis/ Nu vel/ er ſlickt ecki hiñ meſte velgiorningur? huar þyrr þ hñ heimter oc eirnin at oſs i þeſu epterdæmi/ þ vier ſkulum oc þyrr geþua þm ſem oſs haþa i moti giort/ oc þ ſama vt aþ ollu hiarta/ Eñ þui erum vier þa i þeſu ſwo gleymſkn ſamer? huar þyrr hotum vier ſwo huer vor añañ oc aupmudu iñbyrdis? Þuiat þat heþer eckert at giora/ oc er ſem

At þyrr geþa.

Hiñ aupmdz ſiuke heþer ongua aþbatan.

eingin aþsakan þo at vier klogum med morgum orð-
um/ at sa hafi giort oss mikil oriettinde/ nu þann
nu þeñan skada af hm̃ þeingit/ Af þui at vier hofñ
med langre vm þyngri syndum reittan Gud Drottin
vorn tyl reide (med þui at vier rænum hann sine heid-
ran) oc þ sama myckla þramar eñ þat vier kunnum
nockurn tyma reitter at verda/ eñ ongu at syndur þa
þyrfe gaf hann oss þo Christus vegna allar vorar synd
er. Swo oc lika ef at Christur hefdi viliat handla
vidur oss epter vorre illgirne/ ɔ epter þui ed vier hof-
um a moti hm̃ giort/ oc vor verdleikur er tyl/ huernen
skylldum vier þa komazt tyl eilyfrar saluhialpar?
Roma.12. Eñ eitt af þessum tæcinnum er þier vtueliande/ añat
huort at þu giorr gott þinum o vin/ oc þyrfe gef hm̃ vt
af ollu hiarta/ swo at þier verdi oc þyrfe Jesum Chri-
stum/ þinar synder þyrfegefnar/ Elligar þat þu hata
þin naunga/ swo at þu æfinliga verdir þyrfedæmd
þessi orskurdan oc alyckta kemur yfner eitt med þre
fem at stendur i Drottinligre bæn.

I þridiu grein seiger Christur/ Gefit/ þa skal
ydur gefit verda/ medur huerium ordum hann rædur
oss at nyiu/ þ vier skulum gott giora hinum þurftu-
ga/ þ er vorum sam Christnñ naunga/ Og af þui at
vort lifuerne an þessarar miskunnsemi/ med huerri
vier aunnumst naungana naydþurft/ oc reicknum oss
hana tyl/ kan eigi at standa/ þui þat er med ollu eitt
Drottinligt verk/ at forgleyma sinum samchristnum
naunga/ þar fyrir ladar hann oss tyl þessarar kærleik-
sins astsemi/ godfyse/ oc miskunnseme/ oc þ sama ecki
allemazta med ordunum einum/ heldur med hinu

skæraztu

ſkærazta þyrfteite lockar hañ oſs þar tijl/ ſwo ſeigiandę/ At eina goda/ þulla/ velſkeckna/ z yþuerþliotanliga mæling mùnu þeir gefa i ydart ſkaut. Item z þetta/ At medur þeirre ſomu mælingu er þier mælit vt/ ſkal ydur aptur ıñmetnd verda. zc. Heyr nu/ at þ huat helltz ed þu gefur/ þa ſkal þier hundrat þallt endurgolldit verda/ Hina ſomu meining hefer oc þat/ huat Salamon ſeiger i ſinum ordzkuidum. Fæneranır domino qui miſeretur pauperis. Huer ed miſkuñ ſyner hinum þatækа/ sa lanar Drottne sitt þie vpp a auiñing. Þui ef þu villt god verck giora/ oc þat huat Gudi er þægiligt/ þa gef þu þatækum/ Lana þurftugum/ oc ſkipt vt a medal voladra þinu þie/ gior eirnin gott þinum o vin/oc ſaman legg ſwo glædur ellдz yþuer hofut honum. Sa tijme mun oc koma/ þat þu þeigiñ villder/ at allt þitt godzt væri vtſkipt medal þatækra/ med þui at ſliku gotzi/ sem a medal voladra vtſkiptizt/ er eigi i burtu kaſtad helldur Drottne/ sa er þat mun rikuliga i odru lıfþue endurgiallda/ tijl lans þeingit. Hier tijl heyrir oc þat/ huat er Chriſtur ſeiger eñ i odrum ſtad. Saman dragit ydur þieſiodu a himnum. Item oc þetta/ Giorit ydur vine vt af þeim ranglætis Mammona. Og i stuttu male at ſeigia. At lika ſwo ſem þat vier breytum vid vorn ſamChriſtiñ unaunga/ einſlika ſwo þa vill Gud eirnin breyta vid oſs. Gud geri oſs þyrir Jeſum Chriſtum rett a d breita, amen. Aav

Prouer.1

Roma.1

Matt. 6

Luce.16

Fimta Sunnudag epter Trinitatis Gudzspi allit/Luce v. Capitula.

VM þat ſtiede/ þa er Folkit þlyckti at hñ / tíjl at heyra Gudz ord/ ok hñ ſtod ſialfur vid ſiaþar þiordiñ Genezareth / oc hañ leit two ſkip ſtanda vid ſioeñ/ Eñ þiſkararner voru ſtigner aþ ſkipunum/oc þwogu netin/ Hñ ſtie þa vpp i añat ſkipit/ þ ſem var Simonar/oc bad hñ at draga nockut þra Landi/ Og hañ ſat ſwo/ ok kendi þolkino aþ ſkipinu.

Eñ ſem hañ gaþ vpp atkeña/ ſagdi hañ tíjl Simonar: Drag þu vt a díupit / oc leyſit vpp net ydar tíjl þiſki drættar. Simon ſuaradi ok ſagdi tíjl hans. Meiſtare/ í alla nott hoþum vier erþuidat/oc þeingum eckirt/ eñ í þino ordi mun eg mitt net vpp leyſa/ Og þa er þeir hoþdu þetta giort / tíñe lucktu þr myckla mergd þiſka/ſwo at þra net riþnudu/ Og þr bentu þa ſínum þielogum / ſem voru a hínu odru ſkipinu/ þ þr kæme þar ok hialpudu þm. Og þr komu/oc hlodu bædi ſkipin þull / ſwo at þau ſuckt at meſtu.

þa ed

Þa ed Simon Petrus sa þetta/ þiell hñ a kne þyre Jesu/ oc sagdi/ Gack þra mier Lauardi þuiat eg em madur syndugur/ Af þui at þelmtur var yþuer hñ komcñ/ ⁊ yþuer alla þa sem med hñ voru/ at þñ þiski drætti er þr þeingu tíjl samans/ Líka ⁊ eirnin yþuer Jacob bñ oc Johannẽ sonu Zebedei sem voru lags meñ Simonar/ Og Jesus hañ sagdi tíjl Simonar/ Ottazt þu eigi/ þuiat hiedan i þra ſkalltu meñ veida/ Og þr drogu sín Skip at Landi/ yþuergaþu allt saman/ oc þylgdu honum epter.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Mickilliga er þra astundan lopandi/ sem med þuilikum astarhita þlyckiazt at Christo/ vpp a þat at þr heyre hans ord. Ja þetta hid sama epterdæmit væri þar þyre Christnum moñuni aþ allri kostgæþui þyre leggianda/ swo at þeir med somum astarpocka/ heyrdu eirnin Gudz ord/ þuiat sa er sæll sem heyrir Gudz ord/ oc varduciter þ.

Christur hañ keñir þolkino hid iñeligazta/ ecki einazta þar þyre at hañ anñe sinum himneska Faudr sem þlesta/ helldur þ hañ augsyne eirnin at aller predikarar eige oc þessu sama dæmi epter at þylgia.

Med jardreickne stadþeste hañ nyttseme siñar

predikun-

predikunar / þuiat ecki hefdi elligar swo þyrelitiñ Lærdomur hafit neina mackt þyre heimenum / huar vt af þu matt vel merckia / i huerre hellz tijdkan þat jardteickna giordirnar eru Gudz orde tijl leggianda.

Med likamligum kroptum nie vruegum (nema at þu hafer þat ordit a huert þu setur þitt traust) þa verdur eingiñ auiñingur giort i neinu epne / huers hlutar at vier hofum hier eitt epterdæmi vt af hinũ Heilaga Petro / Med þui þyrst hañ hafdi adur eckert getad veitt nie þiskat / þo þar epter a þa ed hñ var þ af Christo bijfalat / oc er hañ aleit ordit Christi / veidde hañ swo myckla mergd þiska / þ netin ripnudu eirnin þyrit þioldans saker.

Med sama hætti mun hañ eirnin oss nalægur vera i hueriu hellz sem vier kuñum vid at þurfa (ef at vier a heingiñ hans ordi) þui huat gott vier hellzt þormegum / huort þat er i andligum eda likamligum hlutum / þa skulum vier alleinazta hans nad oc godgirne þyre þat packer giora / Huar þyre þat Psalma skalldit seiger og / Jacta cogitatum tuum in dominũ / et ipse te enutriet. Fleyg þu þiñe hugran vpp a Drott iñ / oc mun hañ þier fædzlu gefa. Psal. 54.

Petur af swo merckiligu jardteickne skelfdur / vill at Christr vikie i burt fra sier dæmandi sig o verdugañ / af þui hñ væri madur syndugur / at hafa samlag vid swo heilagañ mañ / En i þessu sama epne er hñ ecki epterfylgianda / þuiat þyre þess hlutar saker / at vier verdum af syndunum þyngder oc þiader skulum vier sem hellz skunda tijl Christo / þui hñ seiger / kome þier tijl min s° marger sem þier erfiude drygit / Matt. 11.

oc þun-

oc þunga crut þiader/ eg vil endurnæra ydur.

Eñ þm sem syndirnar vidurkenna/ oc tíl hans þlyta/ huat plagar hañ þm at seigia? Einckum þra at þr sie hughrauster oc med godu gedi/ þviat hañ lopar sig at þyriegepa þm syndirnar þyre eckert/ ep at þr trua/ þui swo seiger hañ tíl Petrus/ Ottazt þu eigi/ sem at segdi hañ swo/ þin synd er i burt tekin.

Þat hñ seiger/ At epter þetra skalltu meñ þiska/ þat sama heyrir tíl kallan hins Heilaga Petri/ vm hueria þ Christur villdi/ at huorcki hñ nie hiner adrer Postularner skylldu epuablandner vera/ helldur sañ þroder oc þull orugger vm þa hinu somu.

J Ein Stutt vtlegging þesa Gudzspiallzins.

Fyrstu verdur prisut i þesu Gudzspialle/ su hin myckla kostgæpinng oc aluoru gepne Jesu Christi/ sem hñ hepdi vti sinu predikunar embætti oc þar i gen/su hin mycla astundan þolksins/þeso sem hñ epter þylgde tíl at heyra Gudz ord/ huat e ecki er alleinazta skrifat þyrir þra saker sem predikunar embætid þramþlytia/ helldur eirnin lika vegna þra sem tíl heyra/ swo at huorirtweggiu partarner hapui hier eitt eptirdæmi þyremyndat/ hueriu þr eigi epter at þylgia/ Eñ sem Jesus Christur leit nu þañ mycla almuga er at hñ þlycktizt tíl at heyra Gudz ord/ stíc hañ a þ skip sem var Simonar/ (med þui at hñ var staddur vid siapar þiordiñ Genezaret borgar) oc kendi s° þolkino vr skipino/

Kostgæpne þra s predika.

. hriſti hñ
Feñer Gu-
ðz orð.
Luce. 7.

ſkipino/Eñ huat keñir hañ þa oc predikar? Einckum þ hid ſama/ ed þ: vorv komner tyl at heyra ſem var Gudz ord/ Lika ſwo ſem þ Chriſtur var nu alla tyma reidubuiñ tyl at keña/ oc þo at hñ hepdi eirnin aungvan añan tyl heyrandañ/ vtan Marin Magdalenu eina r liet alldreige neinu ſiñe noekit tyl epne hia lida/ ſwo þ hañ kendi ergi/ helldur ſtundadi hañ myckla þramar at keña ſem hellzt/ ſwo ſkal oc lika huer ſem eiñ Predikare ſitt embætti hid koſtgæfuligazta tyl vara taka/ þeiginſamliga læra r leidretta huern mañ i hugande ecki alleinazta þ/ huat er þetta Chriſtz epterdæmi at hñ heimter ſem at i þeſſa dags Gudzſpialle verdur fyrenyndat/ helldur oc eirnin þ bodord Chriſti ſem Petro var gefit/ Johannis i ſidazta capþar hañ ſeiger/ Fodra þu saude mina/ Eñ at þodra eda þædzlu at gefa merckir s° mickit i þm ſama ſtad ſem at keña oc at predika/ huat oc eirnin ſia maa i hinum tiunda capitula Johannis. Þui fyrſt at Chriſtur vill nu lata ſinum (huerium hañ ſam japnar optazt vid sandina) ſwo keña/ þa hlytur þ hid ſama vr af myckille koſtgæfni at giorazt/ swo at þar verdi ecki neinar o nytar babiliur mañligra lærdoma kendar nie predikadar/ helldur Gudz ord ſkær oc hrein/ Hier tyl heyrir oc þat/ huat er S. Paull i Piſtlinum tyl Timotheo heimter at einum Biſkupe/ þat er Ordzins
Tímo. 3. Chriſti Predikara/ At hañ ſkule medal añara mañkoſta/ eirnin koſtgæfuiñ vera a þ at keña/ Hier tyl heyrir oc/ sa þioneñ af þm ed ſeigizt i Gudzſpiallino.
Matt. 25. Huer ed þ hid eina Pundit sins herra þaldi i iordu/ r giordi hñ þar med onguañ auiñing. At þui ſkylldi

su hin

su hin sama repsingiu/sem sa same hiðn hlaut at lyda eirnin skelpua oss sem predikunar embætid hopum med hönd/ swo at vier vt ap allre athygle giorum par huat oss er vpp a lagt vpp á pat/ at eigi konie ypuer oss pualik hepndar repsing/ par aptur i mot hæpuir eirnin þ tyl heyrendurner pylge dæmum þra manna sem Christo Jesu epterpylgdu tyl at heyra Gudz ord/ swo at þr eirnin lika heyre giarnan predikan/ oc lati swo læra sig oc leidrietta/ þui huat batar pat/ þo at predikarin iduligana keñe oc predike/ ep at eingin vill hlyda/eda medtaka Gudz ord: þier er lika swo bodit tyl at hlyda/ sem þ predikaranum tyl at keña/ Suar pyre pyrst at þr kungiorazt sæler/ sem heyra Gudz ord oc vardueita pat/ þa epter pylger eirnin vissiliga pat/at þr sem eigi heyra Gudz ord oc ecki helldr vardueita þ/skulu pordæmder verda/Par pyre stendur nu hier o hræranliga i pessum texta/ pat at keña/ oc tyl at heyra huort hia odru/ swo at Predikarin ládadur verdi/ med mickille kostgæpni tyl at kenna/oc hñ sem a heyrandin er tyl at hlyda.

Kostgæpne tyl at heyra.

Luce.11.

Jannare grein vill Christur i þessu Gudzspiralle tyl teicknat hapa/ at nær ed Gudz ord verdi heyrt oc medtekit/ at þa s° verdi saluñe sin pædzla gepin/ þo at likamanum gepizt eirnin sitt pædi oc vpphelldi þar vt ap/ Eñ þ skalltu merckia/ at hañ vill pyrir nockurskonar medal petta gepua/ þuiat swo seiger hañ tyl Petro/ Drag þu leingra þrañ a diupit/ oc leysit vpp net ydar tyl þiskidrættar/ sem at segdi hañ swo/ Eg vil atsoñu ydur pædzlu gepa/ eñ þo eingu atstyður skal huer ydar sem eiñ þ erpuidi premia/ sem hañ er

Gud gepi oss pædzlu eñ þ sama þo pyrir nockur medal.

At Erpsuida.

hañ er tȳl kalladur/ Geneſis. iij. Nu ep at þier erþ-
nidit ſwo/ oc ſetied ydart trauſt tȳl min/ þa vil eg ſid-
an ſwo tȳl ſia þ ydart erþnidi ſkule ecki tȳl onytis ve-
ra/ Eñ þetta hid ſama medkeñir nu eirnin hiñ heila-
ge Petur/ oc ſeiger ſwo. Meiſtare/ i alla nott hoþum
vier erþnidat/ oc ecki grand þeingit/ eñ i þinu naþ-
ne vil eg mitt net vppleyſa/ Huer er ſa þat hañ siae
nu eigi vt aþ þeſſum ordum hins sæla Petri/ þ aull
vor rad/ vtueiger/ oc a ſetningur/ oc huat hellzt þ er/
ed vier a ſetium oſs at gioza/ eda lata/ þa kome þ þyr
ir eckirt oc ſie tȳl einſkis/ nema þ verdi i Gudz ordi t
i hans naþne vppbyriat/ Adur þraman tȳl hoþdu
þr alla nottina erþnidat/ oc ecki grand þeingit/ oc at-
Pſal. 126. ſoñu gieck þm ſwo ſem þ ſkriþat ſtendur i Pſalma
bokiñe. At tȳl o nytis kemur ydr ſneña a morna vpp
at riſa/ oc eirnin leinge at erþnida/ med mickille a
hyggiu braudzins at neyta/ þniat ſinum vinum geþr
hañ þ at þm ſoþanda/ Eñ þa er Chriſtur ſagdi þeim
at þr ſkylldu leyſa vpp netin/ oc draga eiñ dratt/ alitu
ecki Lærifucinarner ſialfs ſitt erþnide/ helldur ordit
Chriſti oc þeingu þui mickla mergd þiſka/ ſwo at þra
lagſmeñ/ sem a hinn ſkipinu vorn/ hlutu at hialpa
þm/ oc þr hlodu ſwo bædi ſkipin/ Huer væri nu ſa
at hñ villdi eigi trua þeſſum ſwo dyrdarþullum Chri
ſto/ sa ed ecki at eins vill/ helldur jaþn vel eirnin kañ
hialp at veita? Sia ſwo tȳl/ at þu tru alleinazta a hñ/
oc mun hañ þa bædi saluñe oc likamanum þædzlu
geþna/ Saluñe vill hañ med ſinu ordi Scut° iij.
eñ likamanum med likamligre þædzlu vþphelldi veita/ swo ſem þat hañ med þeſſu jardteickne gnogligaña geþr

aña gefur at skilia/ Hier til heyrir t þ/ sem S. Paall hañ seiger til Timotheo. At milldin eda gudræknin sie til allz nytsamlig/ oc hafui fyrcheit bædi þessa/ oc swo hins epter komanda lifsins/ Slickt hid sama seiger oc lika Christur sialfur Matthei i sietta capi. Leitid fyrst Gudz rikis/ oc mun ydur allt þetta til leggiazt. 1. Timo

I þridiu grein verdur ecki alleinazta i þessu Gudzspialle Petro huggan veitt/ sa er vt af einfalld leik/ eda gleymsku/ elligar ottablendne/ bydur Christo þra sier at vikia/ af þui at hañ væri madur syndugur/ helldur eirnin lika hinum odrum sem kallader voru til Postuligs embættis. Þuiat Christur seiger til hans/ Ottazt þu ecki/ swo sem at segdi hñ/ Huar ed syndin hugleidizt oc verdur medkend / þar er ecki þra mier/ helldur til min flyianda/ af þui at eg em fyrir syndugra mañna saker kominñ i þeñañ heim/ hinn er heilbrigdu þurfua ecki grædarans vid/ helldur þr sem siuker oc vanfærir eru/ Huar fyre miñ gode Petur þu vara þig vid/ at þu seig ecki/ þat eg skule i burt þra ydur vikia/ helldur þ eg veri hia ydur/ þuiat eingiñ Kibballdi nie Vikingur em eg/ sa er med munu hardlynde skylldi styggia eda reka nockurn þra mier/ helldr mycklu þramar þañ same sem þa med liufslyndi/ oc mañgætzku stundar til min at locka/ Og at soñu þa vil eg ydur ecki alleinazta þær ydrar synder fyregefa sem þier vidurkennut/ oc eñ nu ecki vitid huernen at þier meigut hellts af þm þrelsader verda/ helldur mun eg oc eirnin giora ydur at þiskrum manna/ Swo at hedan i þra skulu þier vera miner Pos- C Kalla Postular na.

tular oc Læriſueinar/ oc s° ſem þier hafit hingat tijl
med likamligum neitum þiſka þeingit/ lika ſwo ſkulu
þier nu hiedan i þra medur andligu neti Gudzſpi-
allzins veida menn/ oc vt af þm ſtorbylgiodum ſio
þeſſa heims veralldar iñleida i mitt riki/ Hier alitur
oc Chriſtur ſpadom Prophetans Jeremie i sextanda
capi. þar ed hañ ſwo ſeiger. Ecce ego mittam piſca-
tores multos/ dicit Dominus/ et piſcabuntur eos.
Siaþu at eg mun ſenda þiſke menn marga / ſeiger
Drottin/ oc þr ſkulu þa þiſka/ Og i Gudzſpiallino
Matthei v. verdur Gudz Euangelion ſam iafnar
einn neti þar ed allra handa þiſka kyn verdr iñe veitt/
En lika ſwo ſem þ Chriſtur huggan veitte hier Petro
oc þm hinum odrum ſem med honum voru/ af þui
at mickil hrædzla var ypuer þa komen/ oc med þui
hinu ſama tijl teicknar/ þ hin ſyndugu mune huergi
annarſtadar/ vtan alleinazta hia sier neitt huggun-
ar traust þiña ſwo lika vill hañ oc eirnin med kallan
þeirra Peturs/Jacobi/oc Johañis kent hafa/þ eing
in ſkule ſig iñſetia i predikunar embætrid/ nema at
hñ ſie þar tijl kalladur oc kiozin/Þeſsir þrir Poſtular
voru adr i þre almeneligre kallan/ su at ollum mönn
er ſameiginlig/ ſwo ſem at er þeſsi/Þat i sueita þins
Geneſ. 3. andlitz ſkallu þinar þædzlu neyta/ oc hofdu eirnin i
þre hine ſomu kallan blijfuit ſwo ſem goder oc eins
þalldliger menn/ ef at þr hefdu ecki tijl neins annars
Kraptur embættis kallader verit.
ordzins I þiordu grein hofum vier i þeſsu Gudzſpialle
Chriſti oc matt oc krapt ordzins Chriſti/ oc þar med eirnin hlyd
hlydne þo ne þyrrſagdra Poſtula/ þui jafnſnart ſem Chriſtur
ſtula ña. ſagdi/

sagdi/ At hiedan i þra skalltu meñ þiska/ þa drogu þr stragr sin skip at lande ypuer gapu þar allt saman oc þylgdu honum epter. Hier hliotum vier visuliga at höfenna/ þ Christur hapui ecki alleinazta i eyrun/ helldur mycklu þramar i hiartad þessara Postulaña talat/ Huernen skylldu þr elligar swo skiott hm̃ hapa epter þylgt? Þui þaudur eda modur/ godzt oc garda t sina pẽinga at ypuer gepa/er ecki s° liettpellt verck at madurin̄ kunneþ ap sialpum sier tỹl at giora. Heis lagr Anda verck er þ/ eñ eigi holldzins/ Ap þui þat Christi ord eru andi oc lỹf. Johannis vj. þa er oc eirnin vel hugleidanda/ þ þessi kallan hapui ecki allein azta hliodat i Postulaña eyrum helldr japnuel eirnin iñstigit i þra hiortu/ elligar hepdu þr ecki þaudur oc modur/ konu oc born swo bradliga ypuergepit/ oc eigi helldur Christum þyre Drottin oc Lausnara med kent/ Eñ huat kallazt at ypuergepa oc porlata allá hlute? eckirt añat/ vtan swo tỹl siñis at vera/ þat þu a huerium tỹma/ eda huenar helltz þat Drottne swo likar/ sieret viliugur oc reidubuiñ tỹl at ypuergepua/ oc porlata þina Forelldra/ konu oc born/ oc hm̃ epter at þylgia/ Eñ þo skalltu merckia/ þ Christo swo epter at þylgia er ecki alla tỹma þolgit i verckino/ helldur eirna mest i hiartanu/ þniat vier siaum þa marga Christna meñ/ sem blỹpua hia sinum eignar konum oc bornum/ þr ed ecki verda swo kallader tỹl at epter þylgia Christo/ lika sem at þessir Postular vorn/ Eñ medþui þr eru swo siñader/ at þr vilia allt huat þra er giarnan ypuergepa/ nær ed Gudi swo likar/ oc eigi lata neina skepnu þorhindra sig i þra jatningu Gudz

Alla hlu at ypuo gepua-

Euangelij oc þessa riettlætis sem at er i Drottne vorum Jesu Christo/þa hiner somu þa þylgia Christo lika sº vel epter/ sem at þessir Postular hafa giort/ Enn þat eg villda/ o kalladur af Gudi tijl/ yfuergefa konu oc born/ oc breyta epter þui sem hiner twiskirdu vilu menn giora/ þeir ed Anabaptisti kallazt/ oc hlaupa vm bæie oc allar Landz alfur/ oc vera swo odrum monnum tijl þyngsla/þat hid sama væri ecki Christo hellder myckiu framar Dioflinum epter at þylgia.

Sietta Sunnudag
epter Trinitatis Gudzspi/
allit Matthei v. Capi.

MEma at swo sie/ at yduart riettlæti yfergnæfui meir enn þ hina Skriptlærdra ⁊ Phariseis/þa munu þier eigi inn ganga i himna rikit.

Hier hafuit heyrt huat sagt er tijl hina gomlu/At eigi skalltu mann vega/enn huer hin vegur mann/ sa verdr doms sekr/ Enn eg seige ydur/þat huer hin reidizt brodur sinum/ at sa verdi domsins sekur/ Enn huer sem seiger tijl brodr sins Racha/hin verdur radzins sekur/ Enn huer ed seiger þu afglape/hin verdr sekur helluitis elldz.

Þar fyre

Þar þyre/ nær ed þu oþþtar þína gaþu tijl Altarit/oc þier kemur þar tijl hugar/ þat broder þiñ haþui nockut a mote þier/þa lattu þar þína gaþu þyre Alltarino/ oc þar adur at sætta þig vid brodur þiñ/oc kom þa at oþþra þína gaþu.

Vertu snarliga sampyckur þínum motstodu mañe/ amedan þu ert eñ a veige med hñ/swo at eigi selie þig þiñ motstodu madr domaranum/ oc domarin selie þig þienaranum/ ok verdir þu i dyplytzu kastadr/ Sañliga sejge eg þier/at eigi mun þu þadan vt para/ þangat tijl þu borgar hiñ sidazta pening.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Ein agætlig grein er þetta vt aþ tweþalldligu riettlæti/ Eñ þesskyns riettlæti er tijl/sem er augsynelight ok veralldligt/ medur hueriu vier erum alleinazta þyre monnum riettlater/ Eñ þessu hinu sama riettlætino þær holldligur likame hægliga tijl vegar komit/ med sinum sialþs eiginligum krofftum/ aþ þui at þat er eckirt annat/ vtan hræsne/ Hier tijl heyrir oc þetta. At huer sa madur sem þat sama giorir/ hañ lifþuer þar inne. Rom.10.

Swo er þar oc eñ eitt añat riettlæti/ sem er hid iñra oc hid Andliga/ þuiat þat er þolgit i Anda oc

riettre tru/ oc giorir oss riettlata ecki alleinazta þyre mannaña augsyn/ helldur eirnin lika þyre Gudi.

Þui hinn þyrra riettlætmo epterþylgia Phariſæi oc aller verckhelagar/ eñ þat sama þo med ongre nyttseme tíl sinar saluhialpar/ Og med þui at þeir þara aller sannrar trnar a miss/ þa kañ þat ecki neitt Gudi þeckt at vera/ huat þr mæla eda giora/ At þes-
na. 2. sn hinu sama epne seiger Paall Postuli swo/ At sitt eiginligt Laugmal leitudu þeir vid vpp at setia/ eñ vorn ecki Gudz riettlæti vndergeþner.

Eñ hinu odrn riettlætino epterþylgia hiner vtnoldn / treystandi eigi verckunum / helldur Christz godgirne/ eñ þo þar jaþn þranñe agætliga oc viliuglíga giorandi þ/ huat er Laugmalit heimter oc bydr.

Vt aþ þessum hlutum anglysizt þat Laugmalit eigi ecki swo at yþuernarpinn/ sem þ a i hiartann oc hugar þelinu þramt at vera/ Lika sem þ Paall Pos-
ma. 7. tuli seiger eirnin/ At Laugmalit sie Andligt.

Huer hañ reidizt sinum brodur/ oc huer hñ þor
Joh. 3. hindrar sin brodur med nockurskonar tíl mercki / oc huer hañ lyter / lastar oc suiuirdir sin brodur/sa hin same/ hañ er lika swo jaþnt ein mansiagare þyre Gudi/ sem sa er med sialþs eiginligre hende/ ein huern i helslær.

Þar þyre þocknadizt oc eckirt oþþur i Laugmalino/ swo er oc lika eñ i dag eckirt verck Gudi þægiligt/ nema at þat verdi þramit vt aþ soñn hiarta/ oc godn hugþerdi/huat hellz ed vier þesskyns giornm. Aþ þui þa verum trugoder vid Gud/ oc godgiorda samer vid naungañ/ haþandi sidan ongua a hyggin-

vm þ/

vm þ/ at eigi mune allt vort Gudi þægiligt vera.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

¶ Tueí handa r ettlæti.

I Fyrstu/med þui at Jesus Christr vor Gud oc Lauardur/ þraskilur i þessu Gudzspiallzins alle sitt riettlæti/ i þra riettlætino þeirra Skriptlærdra oc Phariseis/ vt aþ hueriu ed vel ma merckia/ at þar eru tueña handa riettlæti tijl/ s° sem at er riettlæti verckaña oc truariñar/ Verckaña riettlæti er þetta/ nær ed eg an riettrar truar a Christum/ med hræsniñar yþuerunarpi/ set mier at giora Laugmalsins verck/ i þre meiningu/ at þa ed verckit er skied/ epter hinu ytra alitino/ at þa skule Laugmalit vppfyllt vera/ Og þetta hid sama riettlætid heþer hia Gydingunum nærsta tijtt oc almeñesligt verit/ eñ þo sierdeilis i hia Skriptlærdū oc Phariseis/ Skialit tijl slicks er þetta/ þ holldit (hueriu ed hræsnin er iñþædd) kañ at hegda sier s° vel i þessu riettlæti/ oc þui pocknazt agæta vel þ hid ytra alitid/ swo at þ kañ eigi eirnin odrumis at hallda/ eñ þ Gudi vorum Herra mune slik verck þægilig vera/ oc þ hañ vilie þau med himnarikino endurlauna/ Huar vt aþ þ nu kemur hid sinnirdiliga oc hid þordæmiliga trunadar trausstid a verckin vidur huert ed Spameñirnir er haþa ærit nog hapt at giora/ sierdeilis Esaias/ sa ed Gydingana asakade vm þ/ at þr tijl bædi verckin siña handa/ Og eñ i odrum stad seiger hañ. Folk þtta heidrar mig med sinum vorum/ eñ þra hiarta er mier

Riettlæti id verck anna.

Esaie. 2.

Esa. 29.

miog þiarlægt. Huat helldr nu Christur vt af þessu riettlæti? Hañ steypir þui nidur i hid nedzta diup helvitis/ svo þ hañ eirnin afþeiger sinum eigin Læ-risueinum himnarikit/ vtan at þr hafue annat ædra riettlæti/ eñ þ hiner Skriptlærdu oc Pharisei þr hafa/ huernen matte nu Gydingaña riettlæti meir þor-smad oc þyrelitid vera? Og ef at vor sa hiñ Andligte þlockuriñ/ skylldi þanniñ þyre siñar hræsne saker tijl helvitis þordæmdur verda/ þa helld eg/ þ þr mundu elldi vtblasa af oþur mickille reide/ Eñ Christz andi/ sa at vtsendur er tijl at strappa heimiñ/ þyrir saker slikrar vantruar/ hañ virdir ecki mickils þessháttar ogner/ reide/ oc motblastur/ Eñ truariñar riettlæti er þetta/ nær at eg set mitt traust vpp a Jesum Chri-stum/ eñ ecki vpp a min verck/ audsynandi þo ecki at sydur þetta mitt trunadar traust tijl Christo Jesu med vpp þyllingu hans bodorda oc allzkyns godum verck um/ Slickt riettlæti er heilagr Anda verck/ oc kañ ec-ki af holldino hondlat at verda/ Og med þui at þtta riettlætid gepur Gudi sina heidran/ oc alitur allein-azta hans nad oc miskunnsemi/ Huer at oss er i Chri-sto/ oc þyre Jesum Christum gepin oc veitt/ þar þyre þa er þeirnin Gudi þægiligt svo at þ mun visslliga himnarikit hliota/ Eñ þat skalltu oc merckia/ at þtta hid iñra riettlætid kañ ecki at vera an kærleika/ an godra vercka / an sidsamligrar vmgeingne / þuiat þetta er þat goda sædit/ sem at þiell i godañ akur/ oc þærdi sidan mickiñ auogrt. Hier i mot er oc merckia anda / at þ hid ytra riettlætid kañ oc at skie/ swo sem añat holldzins verck/ eirnin þo at truariñar riettlæti

sie þar

uarin-
r riett-
i.

God
ætkin.

sie þar ecki med/ S° sem at vier siaum Matth. xxiij. capitula/ þ Phariſei verda samlickter huitþagudum leidum þrasnlidiña manna/ þau sem hid iñra eru þo full allrar o þecktar/ Eda seiger ecki Christur sialfur hier/ þat Phariſearaña rietlæti/ sie oc eitt nockurſkonar rietlæti/ Eñ med þui at hñ er eingiñ mañgreiñar alitz madur/ þ er/ at Gud skeytir ecki swo mickit vm þa hluti er hid ytra skina þagurt oc lioma/ sem þ hañ krepur hiarta manzins/ truariñar/ oc þess hins iñra rietlætisins anda/ þui vill hañ oc eirnin hinu iñra rietlætino/ med þui at þ alla tima leitar Gudz dyrdar/ til eigna himnarikit/ Eñ hræsniñe þra Phariſearaña eilöþna þyredæming. Acto.

I annare grein/ sañar Christur hier med bodordzins vtskyringu/ ap Laugmalino til teckna/ at þ hid ytra rietlætid/ an þess hins iñra rietlætisins sie þyrc Gude ongu neytt/ Og þar þyrc seiger hañ s°. Þier hapit heyrt huat sagt er til hiña gomlu/ þ eigi skulir þu mañ vega/ eñ huer hañ vegur mañ sa skule Domsins sekur vera. ꝛc. I samre meining seiger eirnin Paall Poſtuli/ At Laugmalit sie andligt/ þat er/ at Laugmalino kunne ecki þullnægia at giorazt/ nema þ andiñ/ truan/ hiartad/ verdi samteingd himum ytre verckunum/ apþui þ Laugmalit krepur ecki at eins hins ytra alitzins/ helldur mycklu þramar þelsins oc gruñ hiartans/ þar þyre setur nu Christur hier i þessu bodordi/ At eigi skulir þu mañ vega/ þiora palla/ oc dæmir ecki alleinazta þa sakada vera sem med hendiñe/ oc vopnunum i helsla/ helldur lika eirnin þa sem med hugrenningunum/ til lunnum/ oc Exodi. Roma.

ordinnum misgiorа a more Naunganum.

Reidi. ☞ Hiñ þyrste palliriñ/ er reide hiartans/eñ þessari reidi er swo varit/ huat er Christur sialþur vottar oc orskurdar/ þat hun sie eigi miñe þui hinu ytra vercki mañdrapsins/ Og med þui at þessi reidin er oss ollum iñþædd/ þar þyre þa mun eingiñ þetta bodordit sañarliga halldit geta/nema at hañ sie þyre heilagañ Anda endur þæddur.

Racha. ☞ Hiñ annar palluriñ er Racha/ med hueriu ordi ed tiltleicknazt/ aull mercki reidiñar/ hatrs oc anþs undar/ s° sem þa/ nær ed eg med ygldre oc illiligre a sionu litt til mins samChristins brodurs/ eda þa nær ed eg vil eigi tala vid hñ þyrir grezku saker/ Og þessi þolska þordæmir mañiñ/lika swo sem giorning uriñ sialþur.

glapi. ☞ Hiñ þridie palluriñ er/ eþ at eg seige til brodur mins/ þu apglape/ med hueriu ordi/ þ allzhattadar hadungar oc hneyckslyrdi verda vnderstadiñ/ Og eþ at þau saunnu ord þrañ koma vt aþ hatri opund oc reide/ þa þyrtedæma þau lika swo manniñ/ sem sialþt verckit mañdrapsins/ Eñ stundum kañ s° skie/ þ þesskonar smanar yrdi þrañ komi vt aþ einu þaundurligu hiarta/ swo sem vier siaum þ Christur sialþur
Matt. 23. hefer kallat Phariseos heimska oc vitlausa/Eñ þ hid sama er ecki illt / nie helldur þyredæmiligt.

☞ Hiñ þriþi palluriñ/ er sialþt mañdrapit med verckino þramit/ swo sem at er þa/nær ed eg læt mier eigi nægia/ reidina sialfa/ ill til litin/ oc smanar yrdin/ helldur læt eg eirnin þat sama epne til handanna koma/Og slæ swo miñ samChristiñ naunga ihel/lika

sem þ

sem þ Cain slo brodur sin/ Og þyrst at þessu epne er swo hattad/ þat Gud i sinum bodordum þyrebydur ecki alleinazta þau hinu ytre illzku verckin/ helldur jaþn vel eirnin þær vondar hiartans tøl hneigingar/ huernen skyllde þa hid ytra riettlæti kuna at riettlæta oc saluhialpligt at giora? Vissuliga þa heyrir þ oc eirnin hier tøl/ hnat S. Johannis hañ seiger/ At huer ed hatar sin brodur/ hañ sie ein mandrapare/ þ er/ at þ nægir ecki/ þo at eigi verdi med hendine i helsleigit helldur hlytur þu eirnin at hapa eitt godþust oc gæzku þullt hiarta tøl huers manz/ ecki alleinazta tøl vinana/ helldur japnuel tøl þina o vina/ Og i stuttu male at seigia/ep at eg vil inkomazt i himnarikit/ þa hlyt eg bædi hid inra oc ytra riettþerdugur at vera/ þuiat hid ytra riettlæti eitt saman/ þullgiozir ecki neitt tøl þessa i sialþu sier. Genes. 1. Joh. 3

J þridiu grein/ Fyrst at Christur sneiger þetta bodordit/ at eigi skalltu man vega/ swo algiorliga tøl brodurliks kærleika/ ladar oc rædur oss nu sidan tøl þessa hins sama kærleika/ oc þat sama med twennu moti. Fyrst med þessum hætti/ þ hañ kenir/ at eckirt verck/ huersu gott eda dyrdmætt þ kan vera/ þa hapi nu Gud þar ongua þocknan a/ nema at þu þarir adr þyrr en þu giozir þ sama verck/ z þozliker þig vid þn þin brodur sem þu hefer i moti giort/ þar fyre getr hañ z eirnin þess oþþursins sem i hinu gamla Testamentino var ap Gudi bodit (huert at nu er aptekit) oc reiknat var medal hina agætuztu vercka/ En þessi er meiningin Christz orda / þo at þier premied hid kostgæþnuligazta alla þa Gudz pionuztu sem ydur er ap

er ap Moyse bodin (huer ed epter mitt lyplat skal ein enda taka) þa kunne þier þo ecki þar med Gudi at þocknazt/ nema at þier sieut adur þorlickter vid þann sem þier hopdut i moti brotid/ Þuiat ecki er swo askilit/ þat þu skulir Gudi þiona/ oc naunganum i mote giora/ Helldur swo/ at þu skulir Gudi þiona/ oc naunganum ecki i mote at giora/ Þui huar er med þorhindran þins sam Christins naunga skier/ kann ecki Gudi þacknæmt at vera/ Þar þyre sagdi Gud oc
see.6. þyre munn Osea spamanz. At miskunnsemi hepi eg þocknan/ enn eigi at offre/ Sænndliga var offret i Laugmalino ap Gudi bodit/ enn þo var þ ap honum þyrclitid/ huar ed naunganum var eigi tyl goda giort oc eigi þecktizt hann þ þyre enn þ allt misbycke beggia þra væri þyregepit/ Enn med sama hætti oc þ Christur talar nu tyl Gydingana vt ap offrino/ swo sem tyl þra/ huerier ed enn þa vorn vnder Laugmalino/ Lika s° er oc i hinu nyia Testamentino eingin Gudz dyrck an nockurstuerd/ nema at þu siert adur þorlicktur vid þann/ sem þu hefer a mote giort/ Enn i þeim odrum hætti kenner hann þier swo/ at þu siert sam þyckur þinum motstodu mane/ a medan þu ert enn a veginum þessara lyfdaga medur hann/ þat er/ ep at þier er ap einhuerium nockur vansemi tyl giord/ oc verdur þu
ucc.24. bedinn þyregepnugar/ þa þyregep honum þ viliugliga/ lika sem þ Jesus Christur hann giordi/ Enn ep s° er at þu verdur ecki bedinn þyregepningar/ þa skalltu þo reidubunn vera tyl at þyregepa. Enn ep þu villt ecki þ sama giora/ þa skalltu vita/ at þin eigin samuitzka mun asaka þig a epsta dome/ swo at þu verdur þa

Domara-

Domaranum/ oc sidan knalaranum i hendur þeingiñ/ oc i dyplytzu kastadur/ Sañliga seige eg þier/ at eigi tiuntu þadan vt þara/ þangat til ed þu gelldur hiñ sidazta pening/ þ er/ at þu munt alldrcige þadan vt þara/ þuiat þetta hid sama latinu ordit/ Donec/ þ þydizt þangat til/ merckir swo mickit hier i þessum stad/ þar þyre hyggi huer sem eiñ Christiñ madur vandliga at þui/ þ hñ alla tima þundiñ verdi i brodrligum kærleika/ swo at hans gudzþionuzta sie Gudi þacknæm/ eñ honum sialfum nyttsamlig.

Siounda Sunnudag epter Trinitatis Gudzspiallit/ Marci viij. Ca.

Aþeim dogum/ þa ed eñ aptur var margt folk til samans/ ok hafdi ecki til matar/ saman kalladi Jesus sina Lærisueina/ ok sagdi til þra/ Mig aumkar yfuer folkit/ þuiat siafu ât i þria daga hafa þr hia mier verit/ ok ecki neitt til matar haft/ ok ef eg læt þa fastandi heim til sin fara/ þa gefazt þr vpp a leidiñe/ þuiat sumer voru langt til komner/ Og hans Lærisueinar suorudu hñ/ Huadan faum vier þau braud hier a eydimorcku swo at vier getum þa mettad

þa mettad/ Og hañ spurdi þa at/ Huersu maurg braud hafui þier: Þeir sogdu hñ sic/ Og hñ skipadi þa folkino nidur at setiazt a jordina/ oc tok þau sic braudin/ þackadi/ oc braut sundur/ ⁊ þieck sinum Lærisueinum at þr legdu þau þrañ/ oc þr laugdu þau þrañ þyre folkit/ þr hofdu og þa eina þiska/ oc þa somu blezadi hñ/ oc baud þrañ at leggia/ eñ þr neyttu/ oc vrdu metter/ oc þr toku vpp þ yfuer var/ sic karfuer med afgangs leifar Eñ þr sem neytt hofdu/ voru nær þiorar þusunder/ oc hañ liet þa i burt fara.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallz.

☞ Huat er þessi Gudzspiallzins Historia iñe helld ur þ hofum vier i odrum stad tijl teicknat/ sem at er Suñudagiñ i Midþ°/ sa er Letare kallazt/ hueriar greiner/ oc iñehaulld ed huer godfus lesare kañ þar sialfur vel af at rada.

Eñ þo er eñ þ nockut/ sem þu skallt hier gætur at gefa/ huat hellz at er vm þiskana oc braudin.

I þessari Historiu verdur lesit/ at hañ hafui sundurskipt Siau braudum/ oc þaum einum þiska fornum/ Eñ i hiñe annare Historiuñe þ hañ hafue vtskipt þiñ bygg braudum oc tweimur þiskum.

Ein stutt

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

Þetta Gudzspiall tracktierudum vier vt af hinum sietta capitula Johannis a Suñudagiñ i Midþausto huern þ: kalla Letare/ i vetrar partinum/ Huer vtlegging þ hier hæþuer vel vid/ at þui einu vndan teknu/ at þar vorv sadder med þim̃ braudum oc tweimur þiskum/ fim̃ þusunder manna/ Eñ hier med Siau braudum oc þaum einum þiskum fiorar þusunder mettadar. Swo er þ oc merckianda/ at Christur hefer sierdeilis þar samtal satt vid Philippum/ huat er hñ hier hafdi vid alla Postulana. Yþuerskoda þu sialfr: þa somu vtlegging/ þui þar verdr med agæte talat vm marga þa hlute/ sem þatækum eru naudsynliger at vita i sinum vanefnum. tt. Eñ þo hefer mier litizt nærsta naudsynligt at vera þessa rædu hier tijl at setia/ þm þaradum tijl huggunar/ sem þyre rangindum/ asgange/ oc oþrike verda annara maña/ þo at godþuser kennemeñ þurfue eige greinda rædu i Kirckiu sopnu dunum þramar at predika/ eñ sialfum likar/ þuiat hun er eigi af neinum Meistara eda Vitringe samsett/ helldur af mier leidum litilshattar manne/ Eñ þo vil eg minum þrám̃burde skipta i þria stade.

Og i fyrstu grein þa er þar tijl mals takanda huar ed heilog ritning seiger swo/ þ vissiliga verdi folkino fyrir margra misgiordra saker/ allz hattadar plagur/ oc ymisligar sotter vpp a lagdar/ Og sum- Deut.

tijdis þa

tꝛdis þa lati Gud eirnin lika hræsnara/ þ er agiarna illzku menn stiornar vallð haþua yþuer siñe hiorð/ oc þ sama hellzt þyre polksins synda saker/ Eñ þo vill Gud at vier skulum samt slikum vallðz moñum hlyðuger vera i ollu þui sem ecki er a mote Gudz ordum oc hans Laugmale/ þuiat þ eru herrans hirdingar spreti/ oc hans repsingar uondur/ oss aþ Gude serter tꝛl þianingar þyre allzkyns synda lyte/ ed uier briotꝛ honum a mote/ Þar þyre þa skylldu goder menn stadþaster blꝛþua i orugggre uon/ sañre þolinmæde/ oc i iduligu bœna a kalle tꝛl Gudz/ bidande swo þess tꝛma ed hañ sialfur hepr a sett/ oc þyre hugat/ þa at þrelsa ut aþ slikꝛ þianingar oki/ Verandi eigi pralei-ter/ eigi þriotzku puller/ nie þralynder/ uid sina yþuer menn talandi þyrgreindum uallðz mom/ eingin þorsmanarlig hadungar ord tꝛl/ huercki a bak me i heyrn/ (huat er sumum huerium er miog tꝛtt hier a lande) helldr skylldu goder menn leggia þm aungua vansemd tꝛl/ þui huat bidr sins tꝛma/ Og seria sina von i godu þolinmædi tꝛl Gudz oc treysta þui þ hñ mune þm/ sem Salamon seiger/ siti hialpræði veita i hallkuæmañ tꝛma/ Og þar þyre giorir sa miog vondzliga/ sem sinuirder/ oc i ordum mder siñ yþuer bodara/ einckum i liotre bakmælge/ hueria ed Gud sialfur hañ hatar/ sierdeilis med þui at swo stendur eirnin skripat i Laugmale Drottins/ Principem populi tui non maledices. þ er/ Hoþdingianum þins þolks skalltu eigi þyrmæla/ Paall Postule seiger eirnin/ þat Vallðzstiornin sie aþ Gudi sialfum iñsett. Og þar þyre skalltu eigi lata þier þat miog þungt

þalla/

þalla/ þo at Valldzmaduriñ/ giore þier ecki allt hid riettazta tijl/ sem at honum bæri/ med sinum þiedrætti t añare a seilne/ s°at þu þar þyre þaller i nockra aurnilnan/ vanhop/ eda vilsemi/ Helldur vert med godu gedi þinum Gudi vnder gefiñ i greindum motgange/ oc skicka þier i ollu þ þremsta þu getur epter hans vilia/ bidiandi hñ med jafnadi litlatligganna/ at gefa þier siñ Anda krapt/ oc styrck tijl þess at þu þeinger stodugur stadit/ med sañre þolinmædi i slikre opsockn/ oc i ollum odrum þessa heims motgange/ Hugrandi swo þo at sliker agirndar meñ þiefletti þig þyre litlar eda allz onguar saker. Eda Psal. 14
kunne þier eiñ huer añar vopuligur skadi tijl at þalla þa munne Gud þo gefa þier þina lofs biorg i þessū heime/ þo at eige sie þiñ ganguere swo stinandi/ nie þinar vister swo kræsiligar/ swo sem at rikis mañs þessarar veralldar þa munn þier þo þær hinar sonnu Gudz astgiafner/ med godū pridi þiñar samuzku/ at þullū sadninge oc ollū gagne verda/ þuiat Drottiñ vor (seiger Dauid) veiter vinsion/oc ber ahyggiu Psal. 93.
þyre sinum vesalingum/ þo at eigi gefui hañ þeim alla tijma stynfylle magans/eda epter þui sem hollost brekar oc bukuriñ beidizt/ þa gefur hñ þm þo med siñe ordzins blezan nogligar nægter matar oc klæda swo at þi munu eirnin nockur apgangs hafa/ þuiat Gudz blezan hun margfalldar/ huers at vier hopum hier citt agætt epterdæmi i þessa dags Gudzspialle/ hellz ef at meñ eru packlater/oc gefa godfuslig aña af sinu riettfeingnu fie epter fongnum soñum olmosu monnum fra naudþurft/ þuiat Gud elskar

þañ/ sem ap godþnsu hiarta gepur hans þatækum/ Eñ styggizt vid þeim/ sem þiesincker/ agiarner/ oc s° nidþaster eru/ þ eigi tijma hinum volada sina lijfs biorg at gepa. tc. Swo lika giora þr oc eigi vel/ sem þyre muna odrum/ oc opunda sin samChristin vt ap þui lanc sem Gud heper gepit honum (huat er nu giorizt morgum miog giarnt a þessu Landi) þuiat huer kotkarlin tekr nu at hata t opnnda huer añañ/ s° ep at nockrum þerst vel at/a einhuerri Jordu/ þa þer hin annar tijl vt ap vondzligre opund oc illre agirne/ þalar sidan t maa vera med þickauper (a mote Laugunum) vndan honum þañ sama bustad/ huad miog illa er giort at þyremuna swo sinum samChristnum/ þar þyre skylde huer godur madur vackta sig vel þyre þulikum vansemdum/ oc bua helldur at sinu/ lata sier þ nægia sem Gud hñ gepur honum/ eñ opunda eigi añañ þo at hñ betur gange/ helldr at bidia Gud med hiartans litelæte at gepa sier sina biorg oc heimi lisins ærligt vpphelldi naunganum at skadlausu.

mærligt
pphelldi
ulu vier
ud bid-
r.

Og visiliga þa mun sa hin same sina bæn audlazt ap Gudi/ þuiat sa hin miskunnsame himneske Fader/ in seiger eigi þm nei/ sem sin vanepne þyre hñ tia/ t han vt ap sonn hiarta bidia i Jesu Christi napne sier sinar naudsyniar at veita/ þuiat Gud herra himneskr Fader/ hñ syniar ecki þm sins pulltings sem hñ elska oc hans ordum trua/ þo at þar þickie stundum þrest a verda/ þa veiter hñ þo þ sama þm hñ bidur i þægiligañ tijma/ þuiat han sialpur veit huat oss kemur þyre beztu.

J annare grein þa eiga þr sem rietter Valldz-

stiornar

stiornar meñ vilia vera eirna hellzt þrañ at þylgia Gudz ordum oc allri Christiligre tilstickan/ svo at dyrdarligt lop herrans Jesu Christi mætti sem vidazt vm landit vt breidt verda/ styrckiande ordzins Christi þionuztu meñ til þess at Gudz ord mætti alþyduñe riettiliga predikut verda/ Og þr hiner somu Valldzmeñ eru sañer Gudz astuinar sem slickt giora/ at þr elska riettindin oc Gudz Laugmal ap ollu hiarta/ lifþ ua i Gudligñ otta/ t leggia þar allt kapp a at Gudz Laugum oc Landzins verdi sem bezt þylgt/ takande eigi þie nie mutur þyre sañinde/ verandi godum miuker oc mistuñsamer/ eñ o milldum harder oc hegninga samer epter Laugunum/ hugrandi s° at slickt valld þa hapui þr ap Gudi eñ eigi ap sialþum sier. tc Eñ hiner adrer sem sialþuer iñpreyngia sier i valldit/ oc vinna þ til stundligra metorda/ oc veralldligra audæþa/ at þr vilia med vondzligum þie drætti/ giora sialþum sier salution þm væri betra at blyþua i lægri stiett/ ap þtt at vandi þylger huerre vegsemd/ Og morg dæmu þiñazt til þess i heilagre ritningu þat ranglater valldzmeñ hapue hardar hepnder ap Gudi þeingit/ Huar þyre þ æstu moñum væri varla epter Valldzstiorniñe bridianda/ eda hirda med þiegiopum valldit a sig at kaupa/ ja adur eñ þ þr eru þo kõner til sins þullz visdoms alldurs/ eda þ þr hapa nockurn sannarligañ stilning i Gudz Laugum oc Landzins/ þa vilia þr hapa volld oc staurþ oc yþuer odrum Drottna/ alleinazta þyre saker siñar sialþs þiar a girne/ s° at þr mættu myckler heimsins mackt ar meñ verda. Eñ huat batar þat mañ seiger Chri- stur)þo

¶ Huer er rietter Valldzmeñ eru.

1. Reg. 15

Matt. 5.

stur) þo at hann eignazt geti allan heimin/ ep at hann giorir salu sine þottapan þar med/þui huat manmannum verra vera enn þ at draga þie med rongu ap þa tækre alþydu sier sialpum tijl apellis doms/oc ma vera tijl allz ongrar nyttseme/ Hellzt med þui at sidan þr þickiazt haþa mackuna þeingit/at þa leggiazt þr/ i lausung/ oc allz kyns opneyzluligan lifnat tijl matar oc klæda i dryckiuskap/ kuenna þar/ þiolþreifne/ hordoma/ oc annat þesskyns þleira/ enn þyrelitande sialps sinar eiginkonur/ þickiande vænt vm sin hag ed þr mega rikia oc rembazt vpp ypuer odrum/ hugleidande eigi hnat epter man koma/ verandi swo opurdaduger at þeir vilia naliga huern þann hoggua/ stinga/skera/ slaa i mote Laugunum/ sem þm nockut a mote giorir/ Ja maa vera eirnin stundum þm saklausa menn alleinazta þyre kuns oc a lygar þeirra/ sem slickt bulldur þm tijl eyrna bera/ J huerium syndum at þr eru ap Sioþlinum swo bleckter oc blindader/at naliga komazt þr alldreige vr þuilikum vansemdum nema at Gudz miskunn veitizt þm at meire.rc. Jtem swo tala eg ecki hier vm þann þiar apla/ oc þm sakgiolldum a mote sem valldz manninum verdur epter Landzins Laugmale oc Kirckiunar riette/ i sin sakþerle oc laga brot med riettu tijl dæmt/ þui þ aa huer epter laugunum at bæta/ sem hann i mote laugunum brytur/ Helldur tala eg hier þm o hopligum þiedræri/ oc voudzligum þiar apla i mote/ sem sumer huerier valldzmenn lika andliger sem veralldliger þuinga med þatæka alþydu/ alleinazta þyre sins sialps sleimeligs auinnings saker/ hueria ed Gud mun dæma a

sinum

sinum vitiunar tíma/ eþ at Þr: rada'ecki bot a slikum vondzligum líþnadi/ þuiat slikur Þra rangþeingiñ þiaraþle verdur sialþum Þm meir tíl vanza/ oc angurþullrar vilseme i hiartanu/ eñ tíl mickilla metorda oc vnadsemdar/ aþ þui at agirndin oc asíundan þiedrattarins/ Lætur Þm onguañ þrid i samuitzkuñe/ swo at sa hiñ same þie girndar ormuriñ nister ꝛ nagar allatíma Þra briost/latandi Þm med iduligre ottablendne ongua-huildar ro i hiartano/ swo at naliga þickiazt þeir alldreige halþ nog vt aþ þienu þeingit geta huersu audiger/ ꝛ vellriker sem Þr eru. Quæ est miseria miseriarum/ huat at er su vesolld sem yþuer geingur allar adrar vesallder/ þui huer kotkarliñ sa ed sinu vner/ hañ er sælli/ eñ sliker þie girndar meñ/ huersu mecktuger oc mickilshattar Þr: eru/ i þra huerre Þra agirndar a naud narducite Gud oss alla.

Esaie. 48

Psal. 33.

J þridiu grein/ þa vite þier goder brædur vel sialþuer/huer yþuer gangur/ed verit heþer hier i þessu þatæka lande nu i lãga tíma/aþ vtlendzkum þiodum/ Og huernen Þ nockur odul/ oc Kirckna ña patrimonia taka nu at þara i sumum huerium stodum huar ed Gudzþatæker oc hans keñe meñ ættu helldur med riettu sitt þramþædi þar aþ at haþa.ꝛc̃. Og þui væri Christiligre alþydu Þ nærsta naudsynligt / at bidia Gud þess iñeliga at hiñ villdi senda oss goda oc Gudliga Landz hoþdingia/ oc sina saña þionuztu meñ þyre Kirckiuñar stiornendur/ swo at huorntweggia valldit hid andliga oc hid veralldliga mætti epter Gudz þyreskipan þramit verda/ Einckum swo þat skolar oc lærdomuriñ mætti vaxa i Landinu /oc

Vm huat alþyduñe. være þarþligt at bidia.

Þ letilig husgangs yþuerþerd mætti eirnin þominck ut verda/ swo at sañer Gudz aulnosu meñ hefdi helldur sitt þrañ þædi a klaustrana oc sumu huerru kircknaña godre/ helldur eñ Þ slik odul skylde vndan Landzins iñbyggiorum komazt vnder annarligar þioder. ꝛc. Eñ lata hina erþnida sem heilbrigder vere hia godum husbændum/ eda odrum dugandi monnum sier tijl kaups matar oc klæda/ helldur eñ at þeir leggizt vti Lausung oc sialþrædis lifnat/ þegnunum tijl eigi allitilla þyngsla med sine yþuer þerd oc liotum lifnadi/ Huar þyre þat stiornar valldinu bœri med riettu swo tijl at sia at þunlikum vansemdum ꝛ o soma yrdi apkomit hier a landi/ þui þo at þyrr sagder leti meñ oc sialþrædis kompanar/ lide hungur oc hardinde/ þa er þat visiliga riettur Gudz hefndar domur yþuer þeim þyre sinar leti oc o hlydne saker/ þuiat Þm byriade helldur s° at giora/ sem Drottin vor hañ bydur/ þat er at elska Gud af ollu hiarta/ lofa hañ ꝛ tijlbidia i riettri tru/ verandi Yþuerualldinu hlyduger oc vndergefner/ þar med Husbændum dygguer oc trulynder i sinu erþnidi/ hugrandi s° at Þr giordu Þ sama eigi at eins daudligum monnum helldur Gudi sialfum tijl þionuztu/ þuiat hin heilage Drall kenner Þm s°/ at vera eigi moglunar samer/ eigi sworuler/ nie þrætugiarner vid sina husbændr/ helldr at Þr sie vilugir/ ꝛ sinum yþuer bodurñ i ollu godu hlyduger/ epterlater oc þionuztu miuker/ sie þa mundi Gud Drottin elskuligur gefa þeim sina blezan/ s° at Þr mundu þa i tijl sertañ tijma af Gudi eirnin goder husbændur oc sæmdar meñ verda/ þui

Prou. 20.

Exodi. 22.

Ephe. 5.

þuer hañ

huer hñ þionar oðrum truliga aþ allri dygð/ sa mun
viſsiliga ſialfur vm ſiðer/ godur husbondi verda/
þuiat goda z trulynda þionuztu lætur Gud alldreige
o launada (ſeiger hiñ viſe madur) þo at þeſsa heims Prou. 1
veralldar meñ Laune þm ſitt ſtarþ oc armædu añat
huort illu eda allz ongu/ Og miog vendzliga giora
þr ſem þui þorþienudu kaupe verckmanzins iñe hal-
da oc vnder ſig draga/ ed hañ hefer med ſurum blod-
ugum sueita ſins erþuidis tijl vnnit/ Þar þyre ætte
huer dugandi mañ at varazt ſlikañ glæp oc v hæþu/
Nu þo at þier þicki verckmaduriñ ecki i ollu s° epter-
latur/ vilia godur/ oc viñudriugur verit haþa/ ſem
þu villder a kioſa/ eñ haþue þier þo hollur oc trur
verit i ſiñe þionuztu / oc erþuidat dyggiliga epter
megne/ þier ſwo þraucranda/ ſem nærucranda/ þa
ſkalltu ſwo þeinckia/ at þu haþuer þañ herra yþuer 1. Time
þier ſem a himnum er oc ollu rædur/ huer ed ecki vill
þat verckmañinum ſkule ſin þorþienut laun þorhin-
drut vera. Aþ þui kallazt oc ſlik þiegirne ein hropan-
di ſynd/ hellzt eþ at viñu hiuen eru dygg oc tru hus-
bændunum i ollu þui þau geta bædi leynt oc lioſt.
Þar þyre giora þr miog ſuiurdiliga vid ſiñ ſamChri
ſtiñ/ ſem hans viñu haþa vm sumarit/ eñ at hauſte
komnu nacktañ vtreka/ swo at þeir launa honum
ongu ſina erþuidis nunne/ huat er goder husbændur
ættu ecki at giora/ helldur at vera Gudhrædder/ ſañ-
ſyner/ oc riettuiſer i allre ſiñe breytne ſwo at þr geþui
þat huerium z giallde ſem þm ber epter Laugunum/
þeim valldzmañinum ſkatt z toll ſem þ heyrir. Hin- Rom. 13
um tiunder oc adrar Laugligar ſkylldur/ ſem þ ber at

haꝑa/Og þat sama vt aꝑ sañre hlydne vid Gud/Eñ
cirna hellz þo Gudz þatækum moñum sinar skylldu
tunder/ matgiaꝑner oc adra þrañþædzlu/ oc mun
Gud Drottiñ blezadur margfallda þa þyre þm alla
hlute/ Huar þyre at þr hiner sonnu giora eige nel sem
þorþienudu saung kaupe Prestaña iñe hallda/oc þeir
sem sinar tiunder uilia eige greidliga giallda/ hueꝛ
iar ed Gud sialfr hefer þegar i þyrstu upphaꝑi skick
at sinum þionustu uõm tijl upphelldis Og uissiliga
mun Gud þm hefnd ueita sem sluckt giora/þt sº sei
aleac. 2 ger Spamaduriñ/ þat Drottiñ munne snipta þa siñe
cleſi. 7. blezan/ sem o truliga/ eda þat hid verſta aꝑ sinu þie
þar tijl uelia/ at giallda hans þionuztu moñum i sitt
uerdkaup/ þo at keñemaduriñ sie nu ecki sº skickan
ligur/ nel mentur/ eda med ollu sº sidsamur sem ue
ra ætti/ þa skylldi þo huck dugandi mañ uirda hañ oc
i heidre haꝑa embættisins uegna þess ed Gud hefer
iñsett eꝑ at hñ er ecki oꝑ fraleitur i sinu athæfu sº þ
hañ fremie huorcke galldra nie þorneskur neinar/
huat ecki er Gudi at þiona/ helldur o hreinum Anda
eda leggi sig uti lausung oc leikaraskap/ eda annañ
uondzligañ saurlifnis lifnat swo at hañ gæte eige
at sinu embætti/ Huar þyre þ Goder keñe meñ skyll
du helldur þo at eigi sie þr swo dimpsetter i heilagre
ritning ute algiorder i bokligum lustum/ skicka swo
sinu lifnuerne þat Gudz ord oc þeirra embætti yrdi ei
gi smaꝑþat aꝑ neralldar mõm þyrir þeirra uondzligs
lifnadar saker/ helldr at þr sie kostgæfner i heilsusa
lugñ kærdome Gudz Euangelij/ þrañ þylgie truliga
þui Gudligu embætti/sem þr haꝑa sig under gefit/

Verandi

Verandi eigi agiarner tijl þiarins / helldur latandi
fier þat nægia/ sem Lauglig skylda seiger þeim tijl. 1. Timo.
Og þeir Kenne meñ sem s° giora/ eru tweþalldligs
heidurs oc vegsemdar verduger.

Attanda Sunnudag epter Trinitatis Gudzspi allit aa Matthei vij. Capit.

Wacktid ydur þyrir þals Spa
moñnum/ huerier ed koma tijl ydar
i sauda klædū / Eñ hid iñra eru þr
glepsandi vargar/ Vt aþ þra auogyta mei
ge þier kenna þa/ Verda nockut þinberin sa
manlesin aþ klungur þyrnunū: elligar þiki
urnar aþ þistlunum: S° lika mun huert gott
tre/giora godañ auogyt/ eñ huert vont tre/
vondañ auogyt/Eige getur eitt vont tre gi
ort godañ auogyt/ Ef eigi helldr getr eitt gott
tre giort vondañ auogyt. Og huert þat tre
sem ecki giorir godañ auogyt skal aþ haug
guazt/oc i elld kastad verda/ Þar þyre meige
þier vt aþ þra auogytum þeckia þa.

Þeir munu eigi aller/ sem tijl min seig
ia Drottiñ Drottiñ iñganga i Gudz Rike/

helldur hañ sem giorir vilia mins paudurs/ þesa a himnum er/ hañ mun iñganga i himnariki.

J Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Eñ med þui at i þessu veralldar lyge/ er eckirt skadsamligra vondzligum lærdome/ þar fyre þa væri allt kostgæfui a leggianda/ at vier lietum hañ ecki auduelliga ygger oss ganga/ þuiat Christur heper ecki an skials/ radlagt oss/ þ vier værum granduarir i þessu efne.

Eñ ecki alleinazta þa radlagdi hañ þat/ at vier værum granduarer i þessu/ helldur tyl teicknar hañ eirnin þær audkenningar/ medur huerium ed þessyns læriþedur mega þeckiazt.

Matt. 24 J fyrstu kallar hañ þa Spameñ/ eñ þo falska vnder visandi þar med / at þr mundu epterkomandi vera i ordzins Christi þionuztu/ eñ þo mundu þr þat sama ordit forfalsa oc þui rangliga vm snua/ þuiat þetta ordit at Spa merckir stundum at kenna eda Predika.

Nu ef at hin Christne byhelldur hier ecki ollu þui sem Christiligum efnum tyl heyrir/ þa er vggianda/ huort hañ mune þa eigi hægliga i villu Somdreigiñ verda/ Eñ ef hañ er vti riettlætingarinnar efne velmentur oc forsecktur/ þa lætur hñ nu eigi þ owo liettliga ygger sig ganga/ þuiat a þetta reka sig

hellz þr

hellzt þr vonder villu þlockar/ Huat a þessum tým-
um sia mar a þm Anabaptistis.

Hañ seiger at þr munc koma i sauda klædum/
þer i myckl hellagleikſins yþnerlite/ huer hlutr ed
hellzt plagar at veykia oc þo mulla hugþerdi alþydun-
nar/ Eñ þo munu þeir ongu at sýdur vera grimer
gleypande wlþuar/ Eda hefer eckiperta wlþna kyn
nu vm vora daga iñskotizt i Chriſtnina oc Kirckiu
soþnudina?

Þar þyre siaþu swo týl at þu kunner vt aþ þra
anogxtum orſkurd at giora/ huiliker at þr eru/ Eñ
þyrir epterdæmis saker hiña twiſkirdu villu manna
seige eg þetta/ Eda vilia þr ecki vera hiner þremſtu
oc heilogustu allra maña? Hroſa þr sier ecki aþ opin
beringunum/oc vm nyiar vitraner/vm anda giptina
oc nyiung Lýþnadarins/ oc huat er þat hellz at þeir
meti sig eigi aþ? Eñ huat þra vilic er med þesſum
hlutum/ oc huers ed þr þara a leit/ kendi oſs sa hiñ
aumlige klauſtra lýþnadur þordum/ þuiat eiñ o gud
ligur lærdomur plagar ecki adra anogxtu aþ sier at
gefa.

Med ſama hætti oc þ eitt gott tre/kañ ecki at bera
vondañ anogxt/ swo lika kañ oc ecki eiñ ſannarliga
gudrækiñ madur/ at þramberа vondzligan lærdom/
oc eingiñ vpphefiarc er hañ neins vondzligs epter-
dæmis/ þar i mot/ Med ſomum hætti þa kañ oc ecki
eitt vondt tre at bera godañ anogxt/ swo lika þær oc
eigi ſa fem þraleitur er/ oc sig hefer i rangſnuit siñe
vt gefet/ þeſs an verit/ at hñ þramberi ecki vondzlig-
añ lærdom/ oc þ hañ ſkule eige vera eiñ vpphefiarc

illz epter-

allz epterdæmis/ Huar þyre at Christur seigter swo vt ap þm hinum vtuoldu/ At godur madur vt ap godum siod sins hiarta/ þrambert nytt oc gamallt.

Hid vonda treid/ huert at er eiñ vppheþiare villudomaña/ oc eiñ þordiarþnare landzins nyttsam ligra hluta/ mun Christur at lycktunum apsenda/ oc i eilipuañ elld burt kasta.

Nu þott at þesshattar menn synezt at ypner varpi goder oc gndræckner/ giore jardteickner/ Spae oc predike j napne Jesu/ þo munu þr vegna hræsnnar/ vantrunadarins/ oc þalsligrar trackterunar Gudz Euangelij Lærdoms/ a hinum epsta dome þetta þa at heyra/ Farit i burt þra mier/ þier illgiorda menn/ eg þecki ydur eigi.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz.

Vpphaþui þessa Gudzspiallz hoþum vier eina nærsta truliga viduorun/ huernen at vier skulum taka oss vara þyre þm þals spamonnum med þui at þessu er s° hattad/ at þr ern optazt i bland med sañarligtum predikorum/ Og i þessari vidnorun giordi Christur swo sem einum oc godum trulyndum hirdir bar/ þuiat eiñ godur oc trulyndur hirdir/ leider ecki alleinazta sin sauda korn i godañ grashaga/ helldr vmskygner hñ þa oc gætir þra vel oc vandliga/ swo at eigi verdi þr ap voigum gripner oc vpp sueigder/ Swo lika a oc

nbætti
ps godz
irdirs.

Vrdzins

Orðzins Christi þienare at giorꝛa/ þat hañ skal með heilsusamligum lærdomi stiorna oc leida þañ Christiligañ soþnud sem hm̃ er a hendi polgiñ/ Og breyta sier swo i þui hinu sama sinu embætti / þat hañ onguañ annañ lærdom/ vtan alleinazta Gudz orð/ þrañbert þyre polkit. Swo sem at herrañ Christur Johan. seiger tijl Petro/ Fodra þu saudi mina/ oc liet sier eigi nægia/ at hañ segdi þat einu siñe/ helldur þ hid sama twysuar siñum anyiande/ swo at hañ skylldi vissiliga vita/huersu mickit ed Christi þætti þar aliggia / at háns orð yrdi hreinþerdugliga hondlat oc predikat/ Swó hæþuer oc eirnu at sia swo tijl/ at ecki verdi japnþramt þessum heilsusamligum lærdome nein lygn þyre palspameñ uñleidd/sem i mote strid er Christz lærdome/ Og swo at vid þessu hinu sama verdi sied/ þat sama er ecki alleinazta predikarans/ helldur huers sem eins Christins manz/ at vera swo mientur z þorsockrur i þeim epnum sem riettri tru tijl heyrꝛ at hañ vt aþ Gudz orði vite at dæma/ huerier ed riettiliga oc hreinþerdugliga Gudz orð/ oc hueri er þ o riettiliga predika/Eda meinar þu at þier sie tijl einskis oc onytis þetta vallð gepit áþ Christo/ at dæma oc orskurda lærdoma z kennıngar huers sem eins Predikara? Eda peinckir þu þat S. Paull hapui þm i Tessalonia tijl þorgepins büþalat/ at þeir skylldu 1. Tessa. þropua alla hlute/ oc bijhallda þo þui einu sem gott væri/Swo lika stripar oc eirnin hiñ sæle Johannis. 1. Johã. þat vier skulum reyna huort andarner eru aþ Gudi/ eda eigi/ aþ þui at marger þals spameñ væri vt geingner i heimiñ/ swo at þu mætt vissiliga þui trua/

at þier

at hier mune þesi orskurdunar mackt/ þyrir merckiligra maleþna saker geþin vera/ Sioþullin er slægur oc hueckiottur/ oc heilsusamligs lærdoms hñ grimazte o vin/ oc heþer þui visstliga i sinu riki bædi lygar oc mañdrap/ Huat er hñ þær swo hulit oc iñleidt (med þui hañ kañ sier sialþum i Eingil liosins vm at skipta) þat eirnin hinet vtuoldu (eþ at moguligt væri) yrdu oc aþnega leidder/ Þetta hid sama veit mi eingin swo grant oc gloggliga sem Christur sialþur/ huer ed hier s° truliga keñer/ þ vier skulum oss vara taka þyre þm hinum somum andskotans eyrindrekum/ oc vtmalar hier þañ Sioþulsins þienara med riginligum litar hætti/ Huar þyre vier skulum ecki þyrelita þessa hans hinu trulignztu vidnorun/ Eñ med huerium hellz litar hæti i vtmalar hañ þa z þat skallu þæ at heyra/. Hañ kallar þa Spameñ/ med hueriu naþne hañ tilteicknar þ þr skule Predikunar embættid þrañ þlytia/ þuiat þetta ordit at spa/ merckir stundum at Predika/ oc heilagar ritningar vt at leggia/ Lika sem þ Paall Postule seiger i hinum þyrra Pistle til Chorintheos xiiij. cap. Hier at ank seiger hañ/ at þr skulu koma i sanda klædum/ þ er/ i mickille oc Gudzspialligre eyduyckt/ i litelatligum buninge/ i myckille gudrækne oc heilagleik/ eñ eru þo eckirt annat vtan falsker spameñ/ grimmer oc glepsandi vargar/ s° sem adrer þoreydendur Siortiñligrar hiardar/ Eñ skulu nu þessir hinu somu Predikunar embættid med hondum haþa/ oc hid ytra i manna augsyn swo sem i sanda klædum hulder þærandi eina sidsamliga z einfalldliga vmgeingne/ þa vill atsoñu

nærsta

ohan.16

Corin.11

latt.24.

spameñ.

t Spa.

Sauda

ædum.

nærsta naudsynligt vera/ þ vier rotþestum vel þessa somu viduorum̃ Christi i vorum/ hiortum/ oc þ vier o aþlatanliga bidium Gud þes at hañ vardueite oss i hreinþerdugum Lærdome oc þat hañ villdi virdazt þyre Jesum Christum/ miskuñsamliga at geyma oc biũuara oss þyrir orda gialþre þuilikra þals spamaña

J annare grein þa er merckianda/med þui þ sialþur Christr keñer swo at vier skulum oss tỹl vara taka þyrir þals spamõm/ ꝛ tỹl teicknar eirnin huar vt aþ vier skulum þa keña/ þuiat vt aþ auogztum þra (seiger hñ.) meige þier kenna þa/Eñ swo at vier mætt um þ eñ gloggligar skilia/tỹl leider hañ eina epterlik ing/ swo seigiande/ Verda nockut vinber lesin aþ þyrnum ꝛ eda þikiur aþ illgrausum. Swo sem at seg di hañ/ Swo moguligt sem þ er/ at lesa vinber sam an aþ þyrnum/ oc þikiur aþ klungre oc illgrosum/ Swo moguligt er þ oc eirnin/at eiñ þals spamadur/ i þm at ecki er Gudz sañarlig medkeñing/skylldi nock ut gott mega kenna/ þo at hañ eirnin hrose sier vm allañ alldur vt aþ Gudz orde/Eiñ þalsligur predika re kañ vel at hrosa sier vt aþ Gudz Euangelio/ eñ þat hañ skylldi riettiliga geta hitt vppa Analogiam fidei/ þ er lærdom Christiligrar truar/ þ sama þær hñ allds reige giorr/ Saurblaud eru þat/ oc saurblaud blỹþs ua þat/ allt huat hellzt ed þr haþa nockurn tỹma vt aþ þuiliku sinu o nytu ordgialþre kent oc predikat. Eñ swo at þessir þals spameñ oc illzku andar verdi þeckter/ þa þarþ þar tỹl at haþa heilagr Anda gipt/ oc agæta Gudz medkenning/ Huar þyre þ vier hin er Christnu/ sem a þesum haska samligum tỹmum

verda aþ

verda ap swo morgum þramandi lærdomum þreis-
tader/ hliotum swo at giora/ þat truan ⁊ kærleikurinn
Truan oc (i hverium þat allur giorvalleike vors lærdoms ines-
Kærleik- stendur) sie vor regla/ hvar med vier eigum at orskur
in. da allzkyns Lærdoma/ Truan a heingur alleinazta-
Corint.a. Gudz ordi/ ⁊ seiger med Þæle Postula/ Ar eckirt an-
nat ueit eg/ vtan Jesum Christum þann hann krosfesta
þat er/ at hun alleinazta i pinu oc verdstulldan Jesu
Christi leitar syndana þyre gesþningar/ riettlætisins/
oc saluhialpariinar/ En kærleikurinn hann vottar ⁊ aug
lyser med verckunum oc giorninginum þessa somu
tru riettþerduga oc lifþuande vera i hiartanu. Þui
hvat hellzt nu þessum Lærdome vt ap riettre tru/ oc
Christeligum kærleika motstadligt er/ þ hid sama er
visiliga ap Sioþlinnum tijl/ eirnin þo at þr sem swo
kenna/ þære þyre sialfþua sig i predikunar embættino
eitt gudligt lifþuerne. Fyrst treid er vont/ þa er
auogxtnrinn vondur/ enn ecki dæmum vier sum trein
vt ap auogxtunum? Siner Konuerstu hopprestar
hapa vm langa tijma predikunar embættid oc heilag-
ra Sacramentis þionuztuna vnder sinu valldi hapt/
oc swodant eitt heilagligt alit þært/ þat þr hapa at
mestu alla heimskringluna vnder sig lagt/ Allt tijl
þess ed nu/ vt ap sierligre Gudz nad/ þ Heilagt Ev-
angelion tok vpp at lysa/ hefer oss krapt verit gefe-
inn vt ap Gudz ordi tijl at þeckia treid ap sinum auegx
ti/ Hier hoþum vier nu Gudz ord/ hvert ed vier setis
um i gegn þra Lærdome vt ap verckunum/ oc þinum
þ swo/ at þra lærdomur er motstadligur Gudz ordi/
oc ap þui gioze hann ecki vtan hræsnara eina/ Og þat

þyre

þyre vegna þra illra auagyrta/ þorleggium vier allar Papuaña illar iñsetningar/ med ollu þui vondu sem þm tijl heyrir/ þo at andskotanum oc hans vtsendorum like þ alldre swo illa. Swo lika þorleggium vier oc þa þlugu anda/ sem vt ap þre Drottinligre kuelldmaltijd hueria ed Christur sialpur iñsetti eitt tomt teickn giora/ þuert i mot skærum oc angliosum ordum vors herra Jesu Christi/ Eñ vier þorleggium þa þyrir auagytar saker Lærdomsins/ þuiat auk þess ed þr þalsliga vtleggia Christi ord / siaum vier eirnin a uogytiñ þess Lærdoms/ Einckum þ þr hapa virdulig Gudz Sacramenta i mickla o virding iñleidt hia olærdri alþydu. Eñ huat skal eg vt ap þeim hinum twistirdu seigia/ þr ed kallazt Anabaptistu? Gæþui þat Gud at auogytur þra lærdoms væri ecki s° opinber/ ma vera at þa hepdi þm i borgiñe Mynstur betur geingit. Og i sturtu male/ þa bijholldum vier þvre Gudz nad/ einu skæru oc angliosu Euangelion i vorn hiarta / oc þar vid vilium vier (medur Gudz hialp) stadþaster bliþna/ Og alla þals spameñ tijl olucku þara lata. Anabaptistu.

J þridiu grein vtleggur Christur sialþnañ sig/ oc tijlteicknar hueriñ hañ vill at þesi ord skule skiliazt. At ap þra auogytum meige þier þeckia þa/ þuiat hañ sialpur giorir a millum hræsnarana/ oc þra sem giora/ hans Faudurs vilia a himnum/ eiñ atskilianligañ greinar mun/ oc tijl teicknar beggia þra verdlaun/ Hiner verck heilogu sialþburgingar oc þlugu andar seigia japnan Domine domine/ hrosa oc eirnu micku vt ap Gudz Euangelio oc heilogum Anda.

Hier at auk dirþuazt þr at seigia/ Drottin hoþu vier ecki i þino naþne spadoma þyrirsagt/ Dioþla vt rekit oc mickil daseindar verck giort. ꝛc. Ēn þ sama er ecki vtan hræsne/ oc hræsni bliþur þ/ huar þyre at þr innu nu oc eingin oñur verdlaun þa vtan swo sem þ Christur seiger. Vikit þra mier þier illgiorda menn/ eg þecki ydur ecki. Og i þessu Gudzspialle seiger hañ. At huert þat trie sem ecki þærir godan anogrt skal aþ haugguazt/ ꝛ i elld kastad verda/ Sia þar heþer þu nu/ þ verdkaup/ ed Christur vill veita anegrti þalsligs lærdoms/ þar igen merck nu oc/ huiliker menn þr eru sem i himnarikit munu iñganga/ þeir sem
Johan.17 giora (seiger Christur) vilia mins Faudurs a himnum/ Ēn huer er vilie Faudursins a himnum? At vier truum a hañ/ huern ed hañ sendi/ þar heyrir þu nu/ at ecki verdur hræsnis verckunum/ helldur truñe a Jhesum Christum himnarikit þyrheitid/ Ēn eigi tolum vier vm þa tru/ sē liþsauguñe tyl kemr/ helldur vm þa hinu somu sem kemur vt aþ aheyrslu Gudz Euangelij/ hueria eirnin þat heilagur Ande verckar medur oss/ þuiat þessi hin sama trua/ swo sem þat hun houdlar i Christo Gudz nad oc miskuñsemi/ oc setur sitt trunadar traust vpp a þa hinu somu miskuñ oc leitar swo þar med i Christi verdskulldan riettlætisins/ Lika s° eirnin verckar hun þyre kærleiksins astsemi/ deydir hiñ þorna Adam/ þra deyr ollum skepnū/ tylbidur/ lopar/ oc vegsamar Gud almattugan med þackar giord/ i huerri hellzt stiett eda liþnadar tegund hañ inne er/ Og i skaumu male at skyra/ þa liþuer hū epter Gudz vilia/ þar þyre mun hañ oc eirnin

þyre Je-

Þyre Jesum Christum audlazt ciliþa Saluhialp.

Hunda Sunnudag epter Trinitatis Gudzspi allit Luce'xvj. Capitu.

QVm hañ sagdi tijl sinna Lœrisueina: Nockur mañ audigr var þar/ sa ed haþdi eiñ Radzmañ/ z sa same vard rœgdur vid hañ/ swo sem at hefdi hañ eydt hans godzi / Og hñ kalladi þañ hiñ sama tijl sin/ oc sagdi tijl hans/ Huernen heyre eg þetta aþ þier: Gior þu reikning þiñar radzmensku / þuiat þu matt eigi leingur radzmensku haþa. Eñ Radzmaduriñ sagde med sialfū sier/ Huat skal eg tijl giora /þuiat miñ Herra tekr aþ mier radzmenskuna/ Eg duge eigi tijl at grafa/ eñ eg skoñunzt min at bidia/ Eg veit huat eg skal tijl giora swo at þa ed eg verd afsettr radzmenskuñe/ at þr medtaki mig i sin hus.

Þar fyre samankalladi hñ z/ alla skuldaa meñ sins herra/ oc sagdi tijl hins fyrsta/ Huersu mickit ertu skylldugur minum Herra: Eñ hiñ sagde hundrat Pipur vidsmiors.

Dañ sagdi þa tíl hans: Tak þitt bref/ oc sezt snarliga nidur/ oc skrifa þimtige/ Epter þ sagdi hañ tíl hins añars/ Eñ huersu mickit ertu skylldugur: Dañ sagdi/ Hundrat mæli kerolld hueitis/ Þa sagdi hañ tíl hans: Tak þitt bref oc skrifa attatige/ Og herrañ lofaði þañ ranglata Radzmañ/ þ hañ hafði giort swo forsialliga.

Þuiat syner þessarar veralldar eru kænare sonum liosins i síñe kynslod. Og eg seige ydur/ Giorit ydur vine/ vt af þm ranglætis Mammona swo at þa nær ed ydur þrytur/ at þr medtake ydur i eilífðar tialld buder.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallz.

☞ Christur hañ vtskyrir sialfur huat er þessi epterliking iñehelldur/ medur þui þat hañ seiger. Sonu þessarar veralldar/ forsialare vera sonum liosins i síñe kynslod/ þar fyre hliota eirnin syner liosins i þui kostgæfner at vera/ þ þr giore sier vine vt af þm ranglætis Mammona/ af huerium þr medtekner verði (nær ed þaurf giorizt) i eilífðar tialldbuder.

Eñ hier þa kennir Christur þat naunganum sie gott giort/ oc ecki þat neitt/ huat er i vorn hug kañ at koma/ nærst riettre tru/ munc sier swo þægiligt vera/ sem Christuligur kærleike/ þui s° seiger hñ eñ i odrum

stad/ Ar

stad/ At þar vt aþ þeckia aller þ̃ hier erut miner Kæ-
risueinar/ eþ at þier hafit kærleikiñ inbyrdis ydar a Joha.
mille.

Eñ þo yþuer alla hlute þraũ þa skallu hier mer-
ckia/ þ̃ truan rietlæti alleinazta/oc vtueige eliþt liþ Joha
þyre Jesum Christum/ Huat er heilagar ritningar et 6.
naliga optazt oc allauegaũ a kenna/ Paall Postuli er i
ollum stodum miog akafur oc kostgæfiñ i þui at tiל
reikna truñe riettlætid/ þo sierdeilis i Pistilinum tiל
Romanos/ oc tiל Galatas. Tiל Romanos seiger hñ
swo. Vier holldum manniñ riettlætazt þyre truna/ Roma
an Laugmalsins uercka. Huar þyre at þ̃ hiner somu
sem iñblanda uerckunum i riettlætingar eþnit/ þara a
miss vid riettañ skilning heilagrar ritningar/ oc þat
swo nærsta miog/at þ̃ audlazt alldri riettlætid/ huer
su sẽ þ̃ synazt þo þromer oc heilager þyre heimenñ.

Nu epterþylgia optazt þessari somu tru/ þau
uerckin/ sierdelis sem eru kærleiksins/ Ja þui þ̃ eina
eru saũarlig goduerck/ medur huerium ed naungan-
um verdur hialp veitt/ þui swo verdur bodit i þessari
epterliking/at vier skulũ giora oss vinc vt aþ þui rãg
lætis Mammona/ þat er/ At vier skulum ollum þm
styrck veita swo morgum sem kunna vorrar hialpar/
radz oc þullting vid at þurfua/ Og latandi ecki þat
nemt epter med huerju ed vier getum vorum sã Christ
num brædrum tiל gagns verit. Eñ þo at vier sieum
med riettu skyllduger tiל at giora ollum gott/ þa er þo 1. Time
eirna hellzt ræckfla hafandi a truariñar heimiliskyñe

Su trua sem hier i heime hefer i þessum
verckum þrioþsaum verit / henne er eitt sannarligt

verdkaup þyrcætlar/ eñ þ ſama þo þyrir eckirt/ þeir munu medtaka ydur (ſeiger Chriſtur) i eilijþar tiallð buder/ þat er/ At þr þatæker meñ/ huerium ed þier añat huort med giofninge eda radum haþit til gagnſ verit munu a hinum epſtadeige vottar vera/ þ kærleik ſins verck/ i huerium þier idkudut ydur/ haþe agætliga vitne borit vt aþ yduare tru/ þar med munu þier þa oc eirnin þ verdkaupit medtaka oc i eilijþt lijf iñganga/ Huat er rieturuodum/ oc þm ed þa ſomu tru med kærleikſins verckum i lioſe lata/ er þyrehugat.

Þu ſkallt oc merckia huer at ſie brukan oc medferd þeſſa Mammona/ þ er audæþaña/ þuiat vier erum at eins þorſtiorar þra ſaunnu audæþa/ huer ed vier hoþum aþ Gudi medtekit/ eñ eigi neiner eignar herrar/ Swo at vier ſkulum neyta þra oc bruka þau tijl vorrar naudþurftar/ sidan þar nærſt tijl naungſins nyttſemdar/ eñ eigi tijl neins ohoþligs bij lijfnis oc o leyfeligrar munad ſemdar.

Ein Stutt vtlegging þeſſa Gudſpiallzins.

Þrent er þ/ huat vier vilium hier huert epter añat tracktiera i þeſsu Gudſpialle/ Fyrſt þa ſiaum vier i þeſsari epterliking/ þat hiñ ranglate Radzmadur verdur loþadur/ eñ þo ecki þyre ſins ſuikrædis saker/ helldur þ hũ haþdi s° ſem sonur þeſsarar veralldar klokliga oc þorſialliga at þarit/ Eñ syner þeſsarar veralldar eru s° ſiñader/

þ þr

þat þr leita i ollum hlutum/ ecki naungsins/ helldur sinnar sialþs eiginligrar nytsemdar/ swo at naliga gagnazt þm huorcki suerju nie matur/ þyre ahuga epter þui sem ordzkuiduriñ seigir/ Og þar hafa þeir alla vtuegu tȳl/ þat þr meige meire eñ nog oc þullar nægter hafa a ollum hlutum/ hirdandi ecki vm þat huort þ skier med riettu eda rongu þat gangi hinum þatœka oc þielausa sem audnar/ Fyrst þeir sialþuer hafua onguañ brest i neinu/ Og þar vt af kemur þat eirnin/at eigner t audœþui (sem merckiazt þyre þrra ordit Mammon/ er ranglœtis þic kallat/ ecki af þui þat skepnuñar sie vondar i sialfu sier/helldur þyre þa misbrukan/ ed þeim verdur eigi vtskipt tȳl þatœkra manna naudþurftar/ Þar þyre leggur Christur oss nu þyre augu þorfialleik oc slœgduitzku þra maña/ sem þeñan heim stunda/ eigi þat hañ vilie lofa þau suikrœdin / huar med þat syner þessarar veralldar samandraga sin audœþui/ helldur þ vier yrdum þar med aminter tȳl at leita med slikre aluoru oc kostgœþne himneskra audœþa/sem þat vier siaum veralldarliñar syne af allre alud leita þorgeingeligra t jardligra audœþua/ Og þo at sa hiñ eiliflige rikdomr iñ/sē vier eigum epter at spyria/ synizt hier þorfmanarligur oc hlœgiligur/ veralldariñar sonum / Lattu þa sapna sier siodum a Jordu/ eñ þu saman drag þier siod a himne/ oc Lat sidan sia/ huorr siñ siod hafa þetur bȳnarat oc vardueitt/ Eñ þessi auminning er nærsta þarfligt/ þat vier vt af allri kostgœþne leitum himneskra audœþua/ af þui at vier erum later oc gleymskusamer/ oc kañ hœgliga at skie/ at vier missum

¶ Ein minnin tȳl sañ o þorge geligra audœþu

rietta tru oc Gudz otta/vtan vier sienm medur þessū
tin er gudligum aminingum vel mentader oc vtbuner/ Eñ
dsaum huat er Christnum manne skadsamligra eñ slik lete oc
þorgleyming a Gudz ordi/ Þar þyrc skulum vier alla
latt.24. tijma vaka/ oc stadþaster blijþua i Gudz otta med
Ecsa.5. idnligu bœna a kalle/ tijl Gudz/ þ vor trua hun þuer-
ri ecki/ helldr þ hun þroizt/ vagri/ oc a aukizt/ oc med
ongu mote at gepa oss i þaū kiotligaū aurunggleik/ þ
vier villdum seigia medur o milldum. Pax et securi-
tas/ þ er/ at allt sie nu i speckt oc pride? Og þ mune
eñ nu vm langa tijma eingin neyd nic hætta i nander
vera/ Eñ þetta lattu þorsmanara oc hædendur Gudz
ordz giora/ huerier ed seigia i sinn hiarta. At engiū
sie Gud/ Eñ þu breyt epter rade Sanidz Propheta/
al.2. þar haū kennir/ þione þier Drottne i hrædzlu/ t þag
nit hñ med otta/ oc prisa þau dyrdmætu audæpni/
huer ed þu pyrir Gudz Enangelion heper audlazt/ þa
muntu an allz voda bihalldiñ verda/ Ja þa muntu t
eirnin stadþastur blijþua a þm hinum saña oc rietta
adal veigenum/ swo at med ollu mune eigi þurpna
at vggà/ þat þu sniuer þier a þaū hiñ vida oc breida
att.7. veigeñ sem leider tijl pyredæmmgariñar/ epter þui
sem þ hiñ vise madurin seiger. Qui timet dominum/
0.14. recte ambulat/ Huer hñ ottazt Drottiñ/ sa geingur
riettaū veg/ eñ huer ed þorsmar hñ/ ba skeikar ap hñs
veige/ Nu vel/ Fyrst at þr ganga a rettum veige/ sem
ottazt Drotteñ/ þa lat þier þessi aminingar ord Jesu
Christi hiartgroen vera/ swo at þu ypner gepir allaū
kiotligaū aurugggleik/ t siert kostgæpiñ t kappsamur
i ollu þui ed þier er ap Christo bodit at gioza/ Swo at

syner

syner þessarar veralldar verdi ecki allatiima i siñe kynslod kostgæþnare þundner/ sonum liossins.

J añare grein/ siaum vier i þessu Gudzspialle i hueriu eþne þat stendur þnilik kostgæþne tijl at leita eilijþra z himneskra audæþa/ Einckum i þessu eþne/ þ vier gionum oss vine aþ þm ranglætis Mammona/ Eñ huernen skal þeita mega samhlioda vorum lærdome z þnat allt hier tijl hoþum vier swo kent/ þ trnan alleinazta giorc oss þroma/ riettlata/ oc salu hialpliga/ Eñ nu skulu þ vor verck giora z Nei aungua neijñ-ma þ swo vera/ Odin lata swo a siazt/ sem vilie þau þ/ eñ verdi þau riettiliga vtlaugd oc vnderstadin þa giora þau riettri trn eckirt aþnam/ Þott Christur tale hier vt aþ godum auogrtum/ þa vill hñ þo ecki at hellder þorleggia þ treid sem þuilika auogrtu þrañleider/ Ja vt aþ hverin skylldi auogrturiñ godur nema þ treid væri adur gott z Þar þyrc hlytur swo at vera/ þat treid sialþt sie þyrcþrañ gott/ eþ at vier vilium godañ auogrt aþ þui hafa/ Med sama hætti seiginm vier eirnin vt aþ goduerckunum/ þui at eckirt verck er Gudi þacknæmt/ nie þægiligt/ huer su dyrdmætt z merckiligt sem þ synizt i mañaña augsite/ nema þ maduriñ sialþur/ sem þat sama verckit giorir/ sie adur riettlatur z Gudi þeckur/ Eñ eþ madurin skal riettlatur oc þacknæmur vera/ þa hlytur hañ at trua a Jesum Christ/ Eñ eþ hañ truer/ þa er vissiliga riettlætid þar nærre/ Þnat hañ heþer þa Gudz nad hondlat i Christo Jhesu/ þyrc hveria oss veitizt riettlætid þyrir vtan alla verdskulldan vorra verckа/ Eñ þyrst þ maduriñ er nu riettlatur/ oc Gudi þacknæmur

☞ God verckin k ña ecki at skie/ nem madurin sialþur s ad riettlatur.

næmur þa eru þc eirnin verckin Gudi þacknæm/ ecki
þyrfe þ at verckin sie i sialfu sier swo verdug/ helldur
af þui at þau giorazt af einum riettlatum manne oc
þyrer Gudi þacknæmum/ Huar fyrir þ Christr ræd-
ofs t amiñer/ at vier skulum giora ofs vine vt af þm
ranglætis Mãmona/ t þ vier giorũ auñur goduerck
þo lijtu. hñ ecki swo miog vpp a þ verckit/ sem vppa
þañ sialfañ vpp sprettu bruñiñ/ vt af huerium ed þ
sama verckit framplytur/ Eñ fyre þa sauk þordæmer
hañ hræsnina oc at hatre hefer/ þ hun keñir verckin
an truariñar/ Eñ huat eru verckin annat an riettrar
truar vtan hræsni? Verckin Langmalsins/ sem af
Gydingunum giordust an riettrar truar/ þocknud-
ust eigi nockurn tijma Gudi/ þott at þau væri af hñ
sialfũ bodin at giora/ eñ mycklu miñe þocknan mun
hñ þa vera a þm verckunum sem af moñum tijl eru
vppdicktud/ Og þo at Christur hñ seige/ Giorit ydur
vine af þm ranglætis Mammon/ þa keñir hñ ofs þo
þar med kærleiksins verck at giora/ eñ ecki tijl reicknar
hañ at helldur riettlætid þesskonar verckum/ helldur
vill hañ at fyre þau hinu somu verckin þ truan verdi
auglyst oc i liosc latin/ af þui at treid hlytur at þecki-
azt vt af auegrtinum/ Eñ þ skalltu merckia/ at Chri-
stur hefer i þessum ordum/ Giorit ydur vine/ af þm
ranglætis Mammon/ alitid kærleiksins verck/ s° at
þa skulu vorar eigner t audæfi vera god oc riettferd
ug/ nær ed vier vtskiptum þm a medal fatækra/ oc
fonum þar med fra þaurf tijl hialpar. Eñ þar i mot
fallazt þau ranglat oc o riettferdug/ nær ed vier leit-
um i þm alleinazta vorrar vel lystingar/ Huar fyre
þ Salamon

Verckin
þau augly
a trunа.

þ Salamon seiger oc. Qui despicit proximum suum peccat/ qui autem miseretur pauperi/ beatus erit. Pro.14.
Huer hñ þyrelitur siñ naunga sa giorir synd. Eñ huer ed miskuñ veiter hinum þatæka/ hñ mun sæll ꝛ holp iñ verda.

J þridiu grein/ hoþum vier nu hier þ verdkaupit/ sem kroptugre oc lüþande tru mun epter þylgia/ sem er þetta/ þat þr þatæker/ huerium ed vier hoþum hier med vorum eignum tül goda giort/ skulu þa uñtaka oss i cilüþar tialldbuder/ þennañ texta/ hneisgia nu nockrar Kirckiu personur/ at þui ed þr lata sig kalla/ þar at/ þ þr stadþeste þar med þañ þra o Christiligañ lærdom/ sem er vt eþ akalle heilagra mañna þramlidiña/ Eñ þyre þui hinu sama þa vara þu þig. þuiat slik akallan tül heilagra manna er a moti hinu þyrsta Gudz bodordi/ oc eirnin lika a morc þm Gudz spiallzins ordum sē þ keña at vier skulum alleinazta Johan.16
akalla Fauduriñ i Jhesu Christi hans signada sonar naþne. Hier med er þ ꝛ lika i mote ordum hins heilaga Pals Postula/ huer ed oss heþer i Pistlenum tül 1.Timo.2.
Timotheo/ eckj vtan alleinazta eiñ medal gongu mañ þyrcsett/ sa er a millum Gudz oc vor handtiera skylldi/ Og þetta Gudzspiallit þat talar eckj vm þramlidna/ helldur vm þa heilaga mcñ sem cñ lüþua/ þa hinu somu eigum vier at giora oss at vinnm/ oc at veita þm vora velgiornnga/ Medur hnerium ? medur þm hinum o riettþerduga Mammon/ þat er/ at vier skulum hyggia vel atþui þ Gud heþer eckj gepit oss vorar eigner oc audæþui tül skrans/ metnadar/ oc munadar semdar/ helldur þat vier erum yþner þm

swo sem

ſwo ſem adrer þorſtiorar aþ Gudi tijl ſtickader/ ſæo at vier medur þm hialp veittum z þionuztu ſyndum þurptugum oc þatækum i þra naudþurpt/ Og eþ at vier giorum nu þetta/ þa munu þr hiner ſomu þar i gen bera oſs vitne a epſta Dome/ þat vier hoþum giarnan oc med godþuſum huga þm tijl goda giort/ oc munu ſwo vera þeſs eigi allind tijleþne/ þat vier verdum medtekner i eilijþar tialldbuder/ Og þeſſa hinu ſomu vtlegging þlyr medur ſier art oc eiginleike þeſe arar rædu/ þui huat er Chriſtur vill þ þyrir þatækra maña ſaker ſkule giort vera/ þat ſama ſeiger hañ/ ſina Chriſtna menn ſialþa giora/ Lika ſem þ hañ oc eirnin i odrum ſtad ſeiger tijl Poſtulaña/ þat þeir ſkulu a þeim deige sitia yþuer tolþ ſtolum/ oc dæma tolþ kynkuiſler Iraels/ Og i stuttu male at ſeigia/ Huat hellz ed vier vt aþ godre tru/ giorum þatækñ moñum gott tijl/ þ ſama mun oſs viſocliga/ gnogliganna endur golldit verda.

Luce. 20.

Fimmta Sunnudag
epter Trinitatis Gudzſpiallit Luce xiv. Capitula.

OG þa ed Jeſus kom ſwo nær at hañ ſa borgina / griet hañ yþuer heñe z ſagdi/ Eþ at þu viſser/ huat tijl þins fridar heyrdi / þa mundir þu a þeſſum deige þar vacktan a hafa/ Eñ nu er þ

huln þyre

hulit þyre þinum augum/ Þuiat þr dagar munu ypuer þig koma/ þ þiner o viner munu byggia heruircke vm þig/ oc vm kringia þig/ oc a alla vegu at þier at þreyngia/ oc þig niðr at jorðu briota. Og eigi munu þr i þier lata stein ypuer steine vera/ ap þui at þu þeck tir ecki þin vitiunar tijma.

Og hañ gieck iñ i mustierit/ ⁊ tok tijl at reka vr þa sem selldu oc keyptu þar jñe/ ⁊ sagði tijl þra: Skripat er/ at mitt hus/ sie bœna hus/ Eñ þier hapit giort þ/ sem annat spillvirckia jñe. Og huern dag þa kẽdi hñ i mustierino/ Eñ keñe maña hopdingiar ⁊ skriptlærðir oc hopdingiar lydsins leitudu þast epter at pyrekoma honũ/ oc gatu eigi þ pundit huat þeir skylldu giora hñ/ Þuiat allt polkit hnie at hñ oc hlyddi hans ordum.

Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Marghattadra mañа verdur hier getid i þessu Gudzspialle/ huert at er eiñ partur þxar Historiu eꝛ a palma Suñudags skiedi/ Þuiat hier verdur getid þœdi Christz Lærisuenna/ ⁊ swo Phariseamañа eirnin ika þra sem selldu oc keyptu/ oc allra þra annara sem

hellzter

hellzter oc ædzter vorn allz Gydinga lydz.

Læresueinarner þr ed Christo sem ausnuñe reid epterþylgdu/ Loþa Gud med harri raust/ swo seigiande/ Blezadur sie sa Konungur sem kemur i naþne Drottins/ Fridur a himne oc dyrd a hædztum hædstum/ Jhuerium ordum þu skallt merckia eina agætzliga Jatning Postulaña vt aþ Christo Jhesu/ þuiat þeir vidurkenna Christum þañ sama Konung vera/ sem þordum daga var Dauid þyrt heitiñ/ oc sa ed þr hoþdu nu vm swo langa tijma vænt þat koma skylldi i naþne Drottins/ tijl at þrelsa Jsraels lyd oc allar þioder/ Hier at auk medkeña þr hñ þañ hiñ sama Konung vera/ sem oss skylldi þridþægia vid fauduriñ/ Huers dyrd þat seirna meir mundi þess meire epter komandi vera.

Pſal.131.

Eñ þ at Pharisæis verdr hier getid/ skier hellzt þyrt þra haturs z oþundar saker/ þui þyrst þr heyrdu at Christo tijl lagdizt heidran Messiæ/ þa oþunduduðu þr miog þ hñ skylldi þ sama heidurs naþn veitt vera/ Meistare sogdu þr/ straþþa þu þina Læriſuci na/ Huar vt aþ þu kant at sia/ hnilik at sie art oc natzura hræsniñar.

Christur hañ suaradi þar þaum ordum tijl/ sem var med þessu mote/ Eþ at þr þegdu/ þa munde steinarner hlioda/ Añarskoste þa kendi hañ i brioste vm þa/ þui þa ed hañ leit borgina griet hañ yþuer heñe/ z sagdi/ Eþ at þu vissir nu huat tijl þins þridar heyrdi/ þa mundir þu a þessum deige hugleida at þui/ Eñ nu er þ dulit þyrt þinum augum.

Nærsta merckiligaña verdur hier Christz godgiru-

girne vtskriþud/ þui þyrst hañ tok at grata i miðium þlockí þra mana ed hñ lopsungu oc sampagnandi vorv/ þa heper hañ þegar i huganum sied hrapan þessarar borgar/ oc Gydinga lyds/ Eda skylldi hañ nu ecki bædi briost godur/ milldur/ oc miskunnsamur kallazt? Nockrar lýþsaugur vtskyra eirnin þ Metellus sa Romueria hopdingie hape gratid herleiding þra Syracusis/ huern giorning ed þi oc reicknudu a medal godra epterdæma/ Eñ eitt langt vm añat skial dro vorn herra Jesum Christum hier týl at grata/ Eñ gæpui þat Gud at vier hugleiddum vel at þui huar þyre hañ heper swo gratid/ þa mundum vier vesaler atlycktunum snua vorum lýþnadi týl betrunar.

Nidurbrotz saukina Jerusalem borgar skalltu vel oc vandliga merckia/ Einckum sem er þessi þat Gydingarner medkendu ecki siñ vitiunar týma/ Eñ huer hepnd oc pina þeincker þu þ blýþua mune allra þra o milldra mana/ sem s° sleimeliga borleggia bodan Gudz Euangelij? Eda eru ecki aller þesser hluter oss týl lærdoms skripader? Epter þui sem Paall Postule vortak.

Eñ þ hañ rak vt þa sem selldu oc keyptu ap Mustiríno/ þa gap hañ pyre þañ sama siñ giorning pullt skial vt ap ritningunum/ oc þar pyre giordi hañ þat sama/ at hañ egndi nied þui hugie þra skriptlærdra Phariseis oc keñe manna i gegn sier. Þuiat týmeñ hans piningar ap Faudurnum týl settur tok þa miog at nalægiazt/ huar pyre/ at þat sama/ huat er Christur giordi hier nied opur valldi/ þat hid sama byriar Predikaranum alleinazta med ordno at pullgiora. Esaie. 36

Ein stutt

J Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallz:

Christur in gioþ þ Gudi.

Þessu Gudzspialle hliotum vier Christum at hondla med twennu mote/ Fyrst s° sem eina gioþ/ þar nærst sem annat epterdæmi/ Eñ nær ed eg hondla hañ sem gioþ/ þa hlyt eg at vita/ þat hañ heþer mier med þessum sinū grati þionuztu synt/ oc þat hañ sie mier giornallur þ hañ er/ tīl eignar geþiñ oc veittur/ Ja eg hlyt oc at vita oc þui at trua/ þat hīñ sie vm mig hugat/ oc a hyggin haþui þyre mier/ ꝛ þ hīñ sie min eymd oc armædi nærsta hiartsar oc hugstæd/ Eñ þetta at vita/ at hīñ sie hugallt vm þig/ oc þ hīñ a hyggiu bere þyre þier/ þ hid sama er þier eitt merckiligt huggunarrauust/ eirnahellzt i þreistingunum bædi i likamligū oc andligum/ swo at huorcki a himnum nie a Jordu þær eingiñ hugsan meire verit/ Þui eþ at þig bita þinar synder/ eþ at þig a sakar þin samuizka/ oc þu hrædizt Gudz reide/ þa alit þu þeñan Christum/ þyre huern þier loþnt ꝛ tīlsaugd er syndaña þyregeþning Esaie. 53. þniat hīñ er sa hiñ same/ sem vorar synder ꝛ siukdom heþer a sig tekit/ oc vorn veykleika heþer borit/ Eñ vid þui skalltu vara þig þat þu þeincker hañ o liknunar saman/ eda hardungañ/ swo sem at leyþdi hīñ ongum tīl sin at koma/ helldur hallu hañ myckla þramar þyre þañ hiñ sama mañ/ huerium at ecki alleinazta misbocknazt þi/ sem þra hīñ þlyia/ oc a annañ veg leita saluhialpliger at verda/ helldur þar hañ heþer

eirnin

eirnin þar þyre ſarliga gratid/ ſwo at vier ſkylldum vt aþ þeſsari ſampiningu þormerckia/ þat hañ ſie reidubuiñ tÿl ollum ſitt þullting at veita/ ſwo þramt vier jdrunzt oc at hatri hoþum vorar ſynder/ oc villd um giarnan aþ þu ſomu ſyndum þrelſader verda/ Hañ/hañ ſialþur ſeige eg er alleinazta ſa/ þyre huern ed Gud þader i ſamuitzkuñar barattu vill þier tÿl hialpar koma/ oc i þitt hiarta ſeigia/ Vert þu hug hrauſtur/ þier eru þinar ſynder þyre geþnar/ Med hinum ſama hætti giorir hñ eirnin i likamligñ þreiſt ingum/ þui eþ at eg i muinum preyngzlum oc harm kuælingum þyre þeñan Chriſtum kalla tÿl Gudz/ þa mun mier viſsiliga þullting koma aþ hñ/ þt Chri ſtur ſialþur heþer ſagt/ At huers þier bidiet Faudur iñ i minn naþne/ þat ſama mun hañ geþa ydur/ Og eñ i odrum ſtad ſeiger hñ/Verit hug hrauſter/eg heþ ui heimiñ yþuceruñit/ þat er þyre mig ſkulu þier ecki alleinazta heimiñ/ oc þat huat i hñ er yþuerminna/ helldur jaþn vel eirnin ſialþañ Saudañ/Sioþuliñ/ oc Heluitid/ Johan. xj. Nær eg hefui nu Chriſtum med ſlikum hætti ſwo hondlat/ þa hæþer mier þar epter a eirnin at læra/ þat eg epter megne oc i ollum hlutum þione lika minum Naunga/ ſwo ſem hñ Chri ſtur heþer hier med ſinum grati mier þionat Ja oc lika med ſiñe piſl oc blezudum Sanda/ swo ſem þat S. Petur hañ ſeiger/ At Chriſtur ſie þyrir oſs pindur latandi oſs hñ epterdæmi/ at vier epter þylgdum hñs þorſpoñ/ Og þeſsi eru þa/ þan ſañarligu goduerck in/ ſem at ritningin hun priſar/ oc þau ed vier erum ſkylduger til at giora/ s°at vor trua hñ verdi augliꝺſ.

Johã. 14

Johã. 16

1. Petri. 2

Jañare grein/ þa hefer Christur i þessu Guds spialle grátid fyrir Gydingaña saker/ huerier at ecki þeckti/ huat er þm sialfum var tíl fridar/ oc audsyn er med þessu holldzins iñfæddañ blindleika oc swo mañ illzku. Huat hellzt er þat nu/ at maduriñ meigi sier af hrosa/ fyrst at swo margar ágætligar predikaner/ oc swo dasamligar jardteickner voru at mesta tíl forgefins giordar af Christo i Jerusalem? Huar bleif hier frelsit sialfræddis vilians/ medur sinum kroptum/ hueria ed vitringar þessarar veralldar leggia þui tíl? Huar fyre medtoku þeir ecki predikuninа vt af Christo? oc medkendu ecki þat hañ sialfur væri sonur Gudz oc sañarligur Messias? Nei þ var folgit fyre þra augsyn/ þo at þr hefdu optsiñis heyrt hans predikan/ oc sied hans jardteickna giordir/ Vt af þessu hinu sama epterfylger nu þat/ at swo leinge sem holldit verdur ecki vpplyst af heilogum Anda/ oc þat oss verdur ecki eitt nytt hiarta gefit (af hueriu þat Ezechiel i sex oc þriatigazta capitula seiger/ þa sie þ æ medan blint/ forhardnat oc illzku fullt/ oc kañ ecki helldur Gud at medkenna i Christo/ þessi htñ same blindleikiñ er ecki hidtra i klædnadinum/ helldur er hañ oss fegar i modkuide tñ fæddur/ Psalm. 51. Huar fyre vier hliotum at nyiu endurfædder at verda/ sem er fyrir Vatn oc
Johan. 3. heilagañ Anda/ swo fram at vier bygerum iñ at ganga i himnarikit/ þessa hinu somu mañ illzku/ oc þeñañ blindleik siaum vier eirnin verit hafa i þeim moñum sem þar selldu oc keyptu/ Hueria ed Jesus vtrak af Mustierino/ þui huer þra var sa sem sig vidkendi/ oc

kendi/ oc idran giordi: þott at þeir væri aþ Christo aminter/ þat hans hus ætti eitt bæna hus at vera/ At swo kominu þa vorn þr eñ nu kiotliger/ þar þyre gatu þr oc ecki helldur huorcki orð nie giordir Jesu Christi þyrir sannar sogur hapt.

I þridiu grein verdur hier þyre þram̃ Gydingu-
num kuñgiord hepnd oc repsing þuliks blindleika oc Hepnd
vantrunadar/ Þiner o viner/ seiger hañ munu her- repsing
uircke byggia vm þig oc sonu þina. ꝛc̃. Og eigi mu- vantru-
nu þr lata i þier eiñ stein yþuer odrum vera/ aþ þui nadarin
at þu peckir ecki þiñ vitiunar tũma/ O hue hryggi-
lig hepndar pina er slickt/ Fyrst þa verda Gydingar-
ner plagader/ medur þui þ þr medkendu ecki Chris-
tum/ oc þat sama er ein andlig plaga/ þuiat þr hapa
augu oc eia ecki at helldur/eyru oc heyra þo ecki. ꝛc̃.
swo at Christur hañ seiger þat ecki o riettliga/ At tũl
doms kom eg i þennañ heim. Johannis ix. Eñ huer
er sa þ kaña meige dupleik þesaarar doms alyckt-
ar? Gud eiñ saman/ Vier skulum ecki/ s° getum vier Roma.
oc eigi hañ ransakat/ Nu þesaari andligre plaguñe
þylgir eirnin hin likamliga/ sem er þesi at þr skylldu
verda vmkringder/ þuingader/ oc a alla vegu at þm
preyngdt/ swo at eiñ steiñ skylldi ecki yþuer odrum
epterlatiñ verda/ Og swo seni þat er aþ Christo þyre
sagt i þessu Gudzspialle/lika swo þa skiedi þat oc eir-
nin/ Og swo hryggiliga heper þessi hepndar plaga
þullkõnut verit/ swo þ eñ i dag er sargrættligt þar
aþ at heyra/ Og ep þig þysir vm þ sama epne at lesa/
þa þinnur þu þ sama hia Josepho sagna manne þar
ed hañ skriþar De bello Judaico. Þar heper þu nu

heyrt þa hęrndar plagana/ medur huerri þ Gyding arner plagader vrdu/ vegna þess þ: þorsinadu Gudz Euangelion/ Eñ huat þeincker þu þ yþuer oss mune eiga at koma? sem vm langa tyma hoþū heyrt Gudz Euangelion/ oc ecki einazta þ at vier hoþum ecki betrad vorn illzku þullañ lyþnad/ Helldur hoþum vier eirnin þær hinar dyrdmætuzm Gudzspiallzins perlur med þotum trodit/ þorsmad oc þyrelitid/ Og ep at vier snuunzt ecki tyl yþuerbotar/ þa hęter Gud visi
Psalm. 7. liga/ swo sem Dauid seiger/ Sinu suerdi vr slidrum ryckt/ oc siñ boga vppspañat oc tylreidt/ Og þat hañ hafue a hm̃ tyl bnit daudans skeyti/ oc sinar aurnar gloandi giort/ Hier heyrir þu þat ecki alleinazta Gyd ingarner/ helldur eirnin lika aller þr męn/ sem ecki snuazt tyl yþuer botar/ skulu plagader verda/ Gud hañ dręgur sumtidis vndan vm stundar saker sina hęrndar plagu/ Eñ þess ogurligre kemur hañ þar epter a sem hañ þrestarleingur/ Huar þyrr þat huer sem eiñ snue sinum lyþnadi tyl betrinar/ giorr sdran oc true Gudz Euangelio/ swo at vier þyrr þorunzt ecki at sidunztu medur saal oc likama.

3 þiordu grein þa þrisar Christur i þessu Gudz spialle sialfs sitt embætti/ ? þat sama med þui/ þ hñ añars dags þar epter gieck iñ i Mustierit/ oc rak þa
Mar. 56. vt þadan sem selldu oc keyptu þar iñe/ seigiande/ Mit hus er eitt bæna hus/ eñ þier hafit giort þat/ at spilluirckia iñe/ Þetta er hid þyrsta/ Eñ hid annat er
Christz bætti. þrta at hañ kendi dagliga i Mustierino/ Þuiat allt þetta heyrdi Christo tyl at giora/ af þui at hañ var sendur i þeñañ heim tyl at predika/ ? at kuñgiora oss

sins

sins Fandurs vilia/ Eñ med þui at Gudz ord/ oc su gudlig þionuzta sem litlu einu þar epter skylldi aþ leggiazt vard nærsta miog þorhindrut i Mustierino tyl Jerusalem/ þyrir agirndar saker Skriptlærdra oc Pharisæis/ þui villdi Christur ecki alleinazta kenna oc predika þar iñe/ helldur eirnin lika allar o veniur oc misbrukaner aþ taka/ medur hucrium þat Gudz þionuztan vard þorhindrut/ Eñ huat hellzt hañ hier þesskonar giorir/ sañar hañ/ oc bꝛuisar med heilagre ritningu/ sig þat sama riettiliga giora/ Huar þyre skylldi Christi ecki swodañ dreingia lyd vt reka/ þyrst hañ er eñ herra bædi likamligs oc andligs Mustesris? Huat er Christur giorir hier nu bædi med þrugan oc lærdome/ þat hid sama er oss alleinazta leyþuiligt med lærdominum at giora/ þui vier eigum ecki annat at giora/ vtan at predika Gudz Enangelium/ Eñ eþ þ sama verdur þorhindrat/ oc þat lærdomur mañligra vppsetninga/ huer ed optazt spyr at sinum sialþs a bata/ saurgar Gudz Mustere/ huert at eru hiortu þra maña sem trua a Jesum Christū/ þa eigū vier þo at bindazt hanba tyl reckiaña/ eñ at strappa med ordum munzins/ Swo at þesshattar soþuendr oc draum þipl mætti skamazt sin/ oc þ alleinazta heil agt Gudz Enangelion blyþue i heidre oc vegsemd hia oss/ Hier tyl heyrir oc þat sem S. Paall hañ seiger. Episcopus potens sit in sermone/ vt contradicentes possit conuincere. Biscup skal vera mattugur i amiñingu þyre heilsusamligar kenningar/ swo at hañ geti yþuerunnit þa sem i mote mæla.

Ee iij

Þañ XI. Sunnudag epter Trinitatis Gudzspi/allit/Luce þviij. Capitula.

IEsus hañ sagde tijl nockurra þra sem treystu vpp a sialþua sig/ lika sem at munde þr riettlatter vera/ oc þorsmadu adra/þessa somu epterliking/ Tweir menn þa geingu vpp i mustierit/tijl at bidiazt þyrir/eijn var Phariseus/en añar bersyndugur tollheimtu madur/ Phariseariñ stod oc badzt a þañ veg þyrir med sialþu sier/ O Gud eg þacka þier/ þ eg em eigi swo sem adrer menn/rœningiar/ O riettþerduger/ hordoms menn/ eda lika sem þessi hijn bersyndu-ge tollheimtu madur/ Eg þasta twysuari viku/ z gef þ tiunder af ollu þui eg a/ Og hijn bersynduge stod langt i burt þra/ z villdi eigi vpp hefia sin augu tijl himins/ helldr bardi hñ sier a briost/ z sagdi: Gud vertu mier syndugum liknsamur/ Sañliga segge eg ydr/ at þessi þor riettlættur i sitt hus/ meir en hijn añ ar. Huiar huer sa sem sig sialþañ vpphefur/ hañ skal nidr lægiazt/ Og huer sialþuañ sig nidur-

niðurlægir / hañ mun vpp hafiñ verða.

J Innehaulld þessa Guðspiallzins.

☞ J Pharisearanum verður hier med forðilld vtskrifadur siergæðingskapur þra manna/ sem alleinazta at ytter varpinu eru riettlater/ þuiat þessi Phariseus hrosar ecki at eins hid obyfuæmiligazta siñe godmensku/ helldur forsmar hañ oc eirnin i hia sier þañ fatæka oc hiñ bersynduga Tollheimtu mañ oc niðrar hñ med hinum versta apellis dome.

Satt er þat/ at þesse Phariseus hañ bidzt hier fyrir/ Eñ þo med swodañ mote at hañ giorir Gudi meire þuingan/helldur eñ heidran i sinu bœna akalle.

Gudi þacker at gioza fyre medteckna velgiorninga/ þ sama þa er Christiligt/ s° lika eirnin naudsynligt/ Eñ þat vnder eins þacker at gioza oc at hrosa sinu eiginligu riettlæti/ þat hid sama er ecki þacker at gioza/ helldur Gudz dyrd at forminckа/ huerrar vier ættum þo eirnrar at leita/ Þui swo seiger Psalmaskalldit/ Eigi oss Drottiñ eigi oss/helldur þinu nafne þa gef þu dyrding. Psal.

Þar fyre suiuirdir þessi Phariseus Gud almattugañ/ þa ed hañ þeincker sig hñ þacker gioza mune Og giorir sig swo sialfuañ medur þui/at þiof/ræningia oc hordoms manne/ þat hañ af neitar sig þañ sama vera/ þuiat hid andliga Laugmalit / verður alleinazta halldit/ vt af riettruodum oc andligum/ Med hueriu sæmdar nafne at þessi skrumare maa hier ecki lofazt. Rom

Eñ hallt mier nu þessum sialþhalnum vpphreyk-inge i gegn þm þatxkñ bersyndara/ Þuiat hñ dirþd iztecki at vpplypta sinum augum tíl himins/ seigi-ande at eins/ Drottiñ vertu mier syndugum liknsam.

Two hlute skalltu a þessum tóllheimtu manne hellzt merckia/ Fyrst þ hañ medkennir sig syndugañ oc þ hañ þormerckir sig eckert þullting haþa i sialþ-um sier/ Þuiat þ er hiñ þyrste pallur tíl heilsu botar-iñar/ at medkenna mickilleik franckdæmisins/ þar nærst/ þ hañ hefer eckert traust a sinum sialþs verck-um/ bidiandi Gud siñar miskunnar/ hvat er eiñe riett-re tru er eiginligt/ Eñ þessa hlute at vardueita oc vel at hallda/ þ sama er nu riettlatum at verda

Eñ latum oss nu heyra Christz orskurdan vm þetta efne/ Eg seige ydur (seiger hañ) at þessi þor riettlatur i sitt hus meir eñ hiñ/ Þui huer ed sig vpp hefur skal nidurlægiazt/ oc huer hañ litelætir sig skal vpphaþiñ verda/ Heyrir þu ecki hier orskurdan hins ædzta domara aþ þm bersyndugum Tollheimtara t þm siergoda Phariseo? At hñ þordæmir Pharisear-añ s° sẽ at yþuernarpi einu riettlatañ/ t þañ ed meir treyski vpp a sin verck/ helldur eñ Gudz godgirne/ Eñ hiñ berskyndinga tollheimtu mañ þa seiger hañ ri-ettlatañ/ swo sem þañ ed eigi hrosar neinum verckum helldr bidiandi Gud alleinazta vm sina miskunnseme.

Eñ aller þesser hlutер/ þa eru vorra vegna skriþ ader/ lika sem þ Paull Postuli hañ vottar/ swa þ vier
15. skyldum eckert traust haþa a vorum sialþs eiginligu-um verckum/ Og þar vier treystum alleinazta vpp a hans hialp oc þullting/ sem verckar alla hlute i ollum

Em stunt

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

Þessu Gudzspialle verdr vnder tweimur manz personum vtskipat tweggia handa riettlæti/s° sẽ at er verckaña oc truariñar/ lika sem þ vier hoptum nu optligaña heyrt/ s° at vier megum nu liosligaña vita/ þ Gudi þocknizt alleina azta riettlæti truariñar/ eñ ecki riettlætid verckaña/ huert at ecki kemr vt apr riettri tru / Huar þ vier viliũ þ/huat hier er tracktieranda skickanliga yþuerskoda.

Ihyrstu vilium vier tracktiera mañ grein þess hræsnarans/ sem med þm berskyndugum Tollheimtara kom i Mustierit tijl at bidiazt þyrir/ Þuiat þessi hiñ same hræsnare verdur hier hid merckiligazta vtskipadur med morgum godum verckum a huerium þat Gud hapdi þo allz ongua þocknan / ap þui at þessi Phariseus var sialpur vantruadur/ Eñ huer skylldi hapa þorlagt hũs bæn/ ep at hun hepdi þrammkomit vt ap þullkõnu hiarta oc sañre tru/ ep at hun hepdi astundat vt at brcida Gudz heidran oc naungsins nyttsemi/ swo at þetta verck hepdi þa matt swo sem Gudligt oc Christiligt prisat vera/sierdeilis med þui at Christr sialpur gap oc bijpaladi oss þetta bodord/ þar hañ seiger/ At vier hliotum alla tijma/ at bidiazt þyrir/oc ecki vpp at letiazt/Eñ þessi bæn hun skiedi ecki i Anda oc sañleika/ Og ecki helldur vard þar Gudz dyrdar iñeleitad/ Þar þyre hlytur hun s° sem a medal añara onytra orda reicknut at verda/ vt

Vtskiptis in Phariseum. Luce. 18. Johan. 4.

aþ hueriu ed spamaduriñ Esaias swo seiger/ At þoll
Esaie. 29. þetta heidrar mig med vorunum/ eñ þeirra hiarta er
langt þra mier/ Eñ þat at þessi Phariseus heþer ecs
ki i siñe bœn Gudz dyrdar a leit þarit/ þa vtuisa nogs
ligaña þessi hans orð/ huer ed swo hlioda/ Gud eg
packa þier/ þat eg em ecki swo sem adrer meñ/ þacks
ar giordin/ medur huerri þ Gudi verdr þacker giord
ar þyre medtekna velgiorninga/ huort þr eru likamlig
er eda andliger/ er eit gudligt oc Christiligt verck/ Ja
huernen megum vier elligar Chræstner meñ kallazt
nema at vier medkennum þa allzkyns velgiorninga/
medurhuerium ed vier verdum aþ Gudi ypuerhellts
er/ oc giorum Gudi þacker þyre þa hinu somu? Eda
þiñur þu ecki þennañ truariñar anogrt sem at er ein
idulig þackar giord i hia Þaule Postula i ollum hans
Ranglig þackar giord. sendi brefum? Eñ hier er þessi þackar giordin hræs
narans ongua neiin hreinþerdug/ helldr tahrein had
ung oc lastan Gudi/ med þui hañ leitadi ecki Gudz
dyrdar þar iñe/ helldr mycklu meir siñar sialþs þræg
dar/ Eige em eg (seiger hañ) swo sem adrer meñ/
Eñ huada þackar giord maa þtta kallazt? Huar verd
ur hier Gudi sin heidran veitt? Huar verdur hier
medkent/ þ Gud sie alleinazta sa/ sem oss giore riett
lata þyre Jesum Christum? Señeliga þa verdur hier
eingin miñung giord þessara hluta/ Þessi hræsnare
þickizt ecki þurfa Gudz vid/ þuiat hañ er aþ sialfs
um sier tijl þromur oc riettlatur i nog/ O hue hrædi
lig drambsemi er slickt/ Eñ swo er þessu epne hattad
þ hræsnin heþer alla tijma drambsemina sier sampyl
giande huar vt aþ hun þorfheþur sialfua sig oc helldr
sig mickels

sig mickels metandi vera/ þyrelitandi alla meñ i hia
sier/ Eigi synizt þessum hræsnara þ nægia/ at hañ
loþar sialþañ sig/ helldur hlytur hñ eirnin at þorsina
oc þyrelita alla adra meñ/oc þm nidran at veita/ Eñ
med huerium lanstum nidrar hañ þm? þ þr sie ræns
ingiar/ o riettþerduger/ oc hordoms meñ/ Sa hiñ
sier godi Phariseus hañ þeinckte swo i sinum huga/
þ med þessum hætti mundi i Laugmalino tijl jaþn
ad vera/þ eþ at hñ alleinazta at ypuerarpino giordi
hid ytra verckit / at þa munde Laugmalino þull
nægia giord vera/ oc þat hañ munde vegna þesskon
ar augsyneligra vercka riettlatur halldiñ þyre Gudi/
þui hañ hugleidde eigi þ/at Laugmalit mundi and
ligt vera/ swo sem Paall Postuli seiger/ þ er/ at þat Rom. 3
freþur ecki alleinazta hiña ytre oc augsyneligu verck
aña/ helldur lika eirnin hiartans med þess tijl hneig
ingum/ oc þui hlytur þat þyre heilagañ Anda at vpp
þyllazt/ Verda ma þ/ at hañ haþui huorcki leyneliga
nie opinberliga annañ ræent nie rutlad/ oc at ongum
gripdeilldum þarit/ Eñ þ hañ styllidi ecki þetta hid
sama þramit haþa i hiartano/ þar tijl er varla nockut
seigiande? Ja hañ ræner oc i þessari þackar giord
Gud siñe heidran/ oc þui miog þiarlægt at hañ sie sa
madur þyre Gudi/ sem hñ medkennir sig vera. Med Matt. 3.
sama hæui heþer oc swo matt vera/þ hñ haþui i hin
um ytre oc veralldligum mala þerlum riettlatur verit
swo sem þ hñ haþui ecki med verckino sialþu hordo
ma drygt eñ i hiartano þa var hañ þo vissiliga eiñ
hordoms madur/ Eñ i þessu hinu sama verdur hañ
med ongu moti vm taliñ/ helldur lætur hañ þat allt

koma

foma nidur a þm þatœka oc berſynduga tollheimtu/ mañe/ huern ed hañ hiellt ſier hundradþallt verra vera/ Ja ſem hañ hafdi nu nog a lopt halldit hans lyþnerne/ þer hañ tyl oc hroſar ſialfum ſier/ þat eigi ſie hañ neiñ matar ſwelgur/ nie opdryckiu madur/ helldur þ hañ þaſte twyſuar ſiñum i viku/ Item þat hañ gefui tiund af ollu ſinu godzi/ oc hlutſkipte giarnan þatœkum vt af sinu/ Eg þeincke at ſlickt meige heita at hroſa ſier? Eñ huat verdur þa af þui ſem Jeremias hñ ſeiger/ At huer hñ hroſar ſier/ ſa hroſe remi. 9 ſier i Drottne/ Eñ þeſsi Phariſeus giorer ecki swo helldur hlytur hañ vt af ſinum verckum ſier at hroſa/ Þar hefer þu vtſkriptina perſonuñat þeſs hins þroſ- ma oc ſidſama Phariſei.

Jannare grein vilium vier eirnin tracktiera/ oc llheim- yfuerſkoda perſonu þeſs hins berſynduga Tollheim manz- tu manzins/ med þui at hun verdur med langt vm s vtſkri- odzu ſkiale vtſkrifut/ eñ þat Phariſearans/ ſem er a þennañ hautt/ þat þeſsi hiñ berſynduge Tollheimtu madur ſtœdi a leingdar miog fiarlœgur/ oc þat hañ hefdi ecki dirfzt at vpphefia ſin augu tyl himins/ helldur þ hañ bardi a ſitt brioſt/ oc ſagdi/ Gud vertu mier ſyndugum liknſamur/ Hier heyrir þu aungua hroſan/ aungua drambſemi/ aungua fyrirlitning/ helldur ſialfs ſins þorminckan oc audurlœging/ swo þ hañ dœmir ſig o uerdugañ vpp at lyta tyl himins/ eda at ſtanda i midiu Muſterino/ lika ſem at þeſsi Phariſeus hañ giordi/ Medr þeſsari hegdan vmiſ- ar ſa hiñ þatœke Tollheimtu madur/ huat hñ hafui i ſinu hiarta vt af ſialfum ſier halldit/ Eñ huat ſkal

þui hamla

þui hamla at vier skodum þtra eigi þramar vt aþ sialþs hans ordum? Gud (seiger hañ) vertu mier syndugum lickn̄samur/ Hier heyre eg þyrst sañarliga jatning syndaña/ huer at swo naudsynlig er/ þ engiñ Christiñ madur/ kañ an þiar hiñar somu med auegxti at heyra þañ gledilega bodskap hins heilaga Gudz Enangelij/ Skialit hier tijl er þetta? þ predikan heilagt Enangelij tijl seiger oss syndaña þyregeþnung þyre Jhesum Christum/ eñ eigi þm sem sialþua sig rietilæta/ helldur alleinazta þm sem sig vt aþ hiarta medkenna þyre syndugá/ lika swo sem þ Christur hañ seiger eirnin/ At eigi kom eg tijl at kalla rietilata helldur syndugá/ þui eþ at eg vidurkenne mig ecki þyrir syndugañ/ huerneñ mega mier þa syndirnar þyregeþnar verda? Hier tijl heyrir oc þat/ huat þr Johañis oc Christr bader i þyrstu Predikudu sem var Penitētia/ þ er jdranar yþuerbot/ þuiat med þesseari somu Laugmalsins predikan/ audsyna þr oss syndirnar/ at vier yrdum s° leidder tijl vorrar sialþs kyñingar/ oc medkendum swo at vier þyrptum hialpar oc þulltings vid/ J somu meinung seiger eirnin Paull Postuli/ swo Gydinga sem Grickie vnder synd vera/ Og i stuttu male at seigia/ þa er syndaña vidrkeñing hiñ þyrste Pallur tijl rietilætisins? huar hellzt þ þessi vidurkeñingin er/ þar verdur heilagt Gudz Enangelion medur auegxti predikat/ s° sem at Christr seiger/ At þatækum (þat er sundurslitnum samuizkum/ sem sinar synder medkeña) verdi Gudz Enangelion predikat/ Eñ huar ed Gudz ord verdur med swodañ hætti predikat/ þar lærir þa/ sa sem tijl heyrandiñ er/ þ hañ

Syndai vidurkeñing.

Matt. 9.

Roma. 3.

Matt. 11.

þ hñ verdi alleinazta vt aþ Naduñe þyre Jesum Christum riettlatur oc salnhialpligur/ oc andlizt s° eilyþr lyþ/ Huar aþ þ swo skier/ at hañ alla tyma bidr med þesum Tollheimtu mañe/ At Gud vertu mier syndugum liknsamur/ med þui at ecki neitt añat verck kañ mier pullting at veita/ Þar heþer þu nu vtskriptina þes hins þatæka bersynduga tollheimtu manz/ huer ed vidurkeñir sinar synder/ oc liknarbeidizt.

Ij pridiu grein/ þa latum nu heyra þañ oðrkurd oc a lyckrtan sem Christur hañ lagdi yþuer beggia þra personu. Aþ Tollheimtu manninum seiger hañ swo/ At þesi þor heim tyl siña husa meir riettlætrur eñ hiñ/ þuiat huer sig sialþuañ þorhefur/ sa skal niðurlægiazt/ oc hner sig litelæter skal vpphafiñ verda/ Eñ huat gegner sliku/ þ madur/ swo nærsta riettlatr heilagur oc godur skylldi þyredæmdur verda aþ Gudi/ oc þar i mot eiñ swodañ bersyndugur madr medtekiñ/ oc hialpligur gior? Heyr nu hnersu at þer/ þesi hiñ þatæki Tollheimtu madur medkeñir sinar synder/ oc i hugar sina syndum spillta natturu/ oc vt aþ þesari sonnu vidurkeñingu þornenur hañ/ þ hñ kunne sier sialþum hnorcki neitt traust/ nie nockut pullting at veita/ Huar þyre hañ hrokazt eigi vpp/ oc treyster a eckirt verck/ haþnandi oc ecki neitt traust a sialþum sier/ litelæter sig sialþuañ/ Eñ leitar þo anngu at fyrir Gudz Naðar/ medur þre von oc þui a trunadar trausti/ þ Guð mune hñ eirnin sinar synder miskunnsamliga þyre geþa/ Og þetta hid sama a trunadar traust þeckizt Gudi nærsta vel/ Swo at þar þyre eirnin kunngiorizt þesi Tollheimtu madur riettlatur/ vpp

latur/ vpp a þat/ at truarmar riettlæti yrdi swo peckt
ap þessu epterdæmi/ þar i mot/ ap þui at þessi Pha
riseus medkenner sig ecki þyre syndugan/ helldur hrok-
azt vpp þyre sina vercka saker / huer ed þo skiedu an
riettrar truar/ oc þyrelitur adra men hia sier/ oc med-
þui hann þorhop sig s° hann med sin verck/ þa skiede
þ riettiliga at hñ vard swo nidurlægdur/ Og ap þui
at hann sat i hinu æðzta sæti þyre þessum heime/ þa
hlytur hñ med vansemd þessum þatæka Tollheimtu
mane rum at gepa/ z skal þui sialpr hallda hid lægz
ta sæti/ þuiat Gud alýtur ecki hans vppdicktud hræs-
nis verck/ Atsonn þa þorleggium vier ecki god verck-
in/ swo þramt at þau giorazt vt ap riettri tru/ oc eru
swo godz tries anogxtur/ Enn nær ed þau skie ecki vt
ap riettri tru/ þa þorleggium vier þau hid diarpligs-
azta/ Og seigium med S. Paule/ Huat hellzt at ecki Roma. 1.
skier vt ap riettri tru/ þa er þ synd/ huersu þagurt sem
þ hid ytra alitid kann at skina/ þui vier vitum þ eing-
in hræsni er Gudi packnæm/ swo sem þat ritningin Job. 20.
vottar enn i odrum stad/ At þaugnudur hræsnarans
vari vm auga bragd/ oc lopstur o milldia standi stutra
stund/ eirnin þo at hans dramblæti nae allt vpp tijl
himna/ oc þat hans hoput tæki vpp vnder skyin/ þa
mun hann þo at sidnztu þyrepara̅zt sem annar o peckt-
er saur/ swo at þr i hia huerium hann heper alit
hapt/ minnu seigia. Huat er ap honum
vordit? Og petta nær gir ap
þessa dags Gudzspialle.

I Tolfta Sunnudag
epter Trinitatis Gudzſpi/
allit Marci vij. Capitu.

DAG þa ed Jeſus gieck burt ap/ tur vt landz alþū Tyri/ þar hū vm Sydonem til ſiaþuarins i Galilea i gegnum midiar bygder þra Tiu ſtadaña/ Og þr leiddu til hans þañ mañ ſem daufur oc mallaus var/ Og þr badu/ at hañ legdi hond yþuer hañ/ Og hū veik hū aþſida burt þra þolkino/ lier ſina þingr i hans eyru/ hræckti vt/ oc a hrærdi hans tungu/ Leit vpp til himins/ anduarpadi/ oc ſagdi til hans: Ephe ta/ þ er opna þig/ oc jafnſnart þa vpplukuſt hans eyru/ þa leyſtiſt eirnin þion hans tungu/ ſwo at hañ taladi riett/ oc hū ſkipadi þū at ſeigia þ eigi neinū/ En þui meir ſem hañ þyre baud þū þ/ þeſs meir þa vid þræg/ du þr þat vt/ þa ſialfa þurdadi þetta nærſta miog/ ſeigiandi/ Allt gior hū vel/ þui dauf/ þua lætur hañ heyra/ oc mallauſa mæla.

I Innehaulld þeſſa Gudzſpiallz.

Vandliga

Vandliga væri þ merckianda/ þat Christur hafi þerdadizt swo vida stundum hingat þa þangat þyre Gudz Euangelij lærdoms 'saker/ Efi huar þyre þ hñ kæme/ þa auglysizt hier klarliga/ sem var tijl at hiall þa ollum moñum

Huat ein afiarlig trua þorma/ þ sama sier þu a þm/ sem þefiaf hiñ dauþa oc mal lausa maf hoþdu tijl Christo/ Og þott at s° væri at þr beiddu hm heilsu botar/ þa hefer hñ þo sialþur hlotid at haþa sina eiginliga tru/ Elligar hefdi hafi þat huat hafi villdi traust alldreige þeingit/ Þar þyrir giorir hafi oc hier sem Postuliñ seiger/ At sa hliote at trua sē tijl geingi Heb.11.

Med hinum sama hætti skulum vier eirnin bidia þyrir dauþum oc mallausum/ þat er/ þyre þm sem ecki eñ nu þeckia nie medkeña Christum s° at þr mætti oc lika koma tijl safleikfins vidurkeningar/ Efi þo þesu a mille er þa samt amiñanda/ þat þr sialþuer hliote at haþa eiginliga tru/ef at þr vilia afiars salu hialpliger verda/ Huat er sia ma i þre epterlikingu vt af tiu meyiunum. Heb.2.

Christz godgirne hann auglysizt allzstadar i hans Jardteickna giordum/ Þuiat eckert prest hafdi hafi hier a þui/ at veita þm vesalinge stragi sina heilbrigdi/ vtuisandi med þui hinn sama efne/ at alldri skule oss sitt þulining bresta / swo þrautt at vier komum/ oc anuætum þess ecki.

Fyrir oñur medol/ sier þu Christum hellzt alla hlute vercka/ oc eirnin lika hier/ þui þar med at hafi spytti vt/ oc ahrærdi tunguna/ giordi hafi þennan vtsaling heilbrigdan.

Þat hañ lýtur vpp týl himins/ oc anduarþar/ þá skier þyrr þañ skuld/ at vier siaum/ huersu hañ samþinigt vorum vantrunadi/ veykleik/ oc kranckdœmi.

Þeirra hiortu sem Christur hañ a hrærir þyrir siñ Anda/ þr somu tala riett vm sýder/ oc vegsama Gud myckilligaña/ Huers eþnis at þu hefer hier á þessum mallausa eitt ágætligt epterdœmi.

Huar þyre Þ Christur villdi/ at þagat væri yþuer þessum giorninge/ Þ sama veit eingiñ riettuligar/ helldur eñ hañ sialfur/ sa sem Þ þyrebaud vt at bera/ þar þyre giora þr sleimeliga/sem hirda miog at grensla epter týlefne þessa hlutar.

Hier heyrir þu eiñ agætañ lopstir aþ Christo Þ hñ giore allt vel/ late daupa þa heyrn/eñ mallausa tala.

Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

innarlig rua.

Þessu Gudzspialle verdur þyrst prisut ein añarlig trua/ huer ed medkeñir Christum þyrir endurlausnara/ setur allt sitt traust vpp a hañ/ oc eirnir sidan þar eptera vtbreider sialfua sig þyre kærleiksins verck/ swo nærsta Þ hun eirnir auñ elur þyrir odrum moñum/bidr þyre þm/ z þra vegna leitar at Chro/s° at þr yrdu z eirnir leidder týl truariñar vidurkñingar/ oc medkendu Jesum Christum þyre siñ eincka Lausnara/ Þetta hid sama siaum vier a þm moñum sem peñañ hñ dumba oc daupa mañ þramleiddu/ oc bidia Christum Þ hñ villdi virdazt at leggia hond yþuer hañ. Handaña

vppleg-

vppleggíng/ var miog tíð i hinu gamla Testamentinu / oc hefer s° líka eirnin blýfuit hia Christo veriu lig/ z haus Postulum / Swo at optazt þa / nær ed þr giordu siuka menn heilbrigda eda þeir gafu heilagan Anda/ þa logdu þr hendur yfuer menn/ Swo sem at lesit verdr Luce i Fiorda cap. Þar Christur legdi hendr yfuer siuka oc læcknadi þa/ Slickt hid sama ma oc sia i Postulana giorningum xiiij. cap. Og i þre hine sauimu bok lesum vier eirnin i Attanda cap. Þar Postularner legdu hendur yfuer nockra af þm/ oc þi hinir somu medtoku heilagan Anda/ En med þui nu at þessum monum var þ kunnigt/ at Christur plagadi optazt at leggia hendur yfuer siuka swo at þeir feinge heilsubot/ þar fyre bidia þr þ han vilde virdazt at leggia hond yfuer þenan hin dauda man/ En þ skalltu merckia/ at þessir menn/ þr hafa hafft rietta tru/ oc eitt sannarligt traust a Christo Jesu/ þui ef at hier hefdi ecki ein riettferdug trua verit/ Huar fyre skylldu þr þa hafa leidt þenan vesaling til Christo z eda huar fyre skylldu þr hafa bedit han/ at giora han heilbrigdan z Siuka menn at leida til Christo/ oc trua ecki þui/ þ hn kune eda vilie þa heilbrigda giora/ þat sama væri ecki Christz riettiliga leitad/ helldr myckla fraunar i sliku hadung giord/ En hier var ein riett sannarlig trua/ huer ed trude z medkendi Christn fyre hin sannarligazta lausnara z heilsugiafara bædi hins ytra oc tíuramanzins/ þ er / swo salarnar sem likamans/ huat er hier vt af ma þeirmerckia/ at þra bænn var ecki afsagt sem til hans geingu/ s° þ hin daufue hafue fyrir þra bænastad heilsubot feingit/ huar fyre

Handaña vppleggíng.

at þtta er oc merckianda/ þ þessi vesalingr hin dauþa
ue madur/ sie þyrir anarliga tru/ tijl sinar heilbrigde
oc eiginligrar truar komin/en þo eigi/þyrer anarliga
tru/ riettlættur/þuiat tijl riettlætisins oc saluhialpar
inar/ hlytur huer sem ein at hafa sina eiginliga tru/
Atsonu þa kan ein anarlig trua þyre mier at bidia/s^o
þ Gud giore mig riettruadan þyre Christum/ en þat
mier verdi syndirnar þyregefnar/ þui hlyt eg at trua
med sialfs minne eiginligre tru/ swo sem at ritningin
Johan.6. seiger/ Huer han truer a mig (eigi seiger han huer
ed treystir a annars tru) sa skal hafa eilijft lijf.

Huernen þ Christr vill sier hegda vid oss.

I anare grein/ fyrst vier hofum heyrt/ huern
en þat huer sem ein ætti at treysta a Jesum Christum/
þa latum nu eirnin heyra huersu þat Christur vill þar
igen/ hegda sier vid sina truada/ Þuiat hier skrifazt
han þ þrenzta sem verda maa/ bædi vinsamligur/
godgiarn/oc vorkunnlatur/ ja swo sem hin nadarsam
ligazte HERra oc Lauardur / þui japnsnart sem
þessir menn/ þr ed hin siuka hofdu tijl hans hafst en
dudu sina bæn/ tekr hn þan hin francka man afsidis
vt af burt þra folkino/ oc gefur andsuar med giorn
ingenum/þ þra bæner skulu alheyrdar vera/ swo lika
oc eirnin allra þra bæner/ sem Faudrin a kalla i hans
nafne/ En þa han hafdi burt leidt han þra folkino/
huat giorer han hm/ Han skyrper vt/ oc ahrærir hns
tungu/ Huar þyre giorir hn ecki medur einfalldligu
ordi han heilbrigdan/ vt af huerium ordzins krafti
Joha. 14. Matt. 8. þ Hundradz hofdingin sagdi/ At hn skylldi at eins
seigia eitt ord/ oc þa mundi hans sueinn heilbrigdur
verda? Swo hefer han oc eirnin þyre þram virad/ þ

a siduztum

a ſiduztum daugum mundu nockrer koma/ þr ed hñs
hid blezada holld at þorſmā hepdu/ ſcigiandi s° vt ap
þui hinu ſama/ Holldit er eigi tīl nockrs neytt/ huat Joh. 6.
þo alleinazta vt ap vorn holldi mā ſcigiazt/ Eñ ſwo
þ vier lærum at keña/ Gud oc mañ eiñ Chriſtum at
vera/ oc þar þyre mune hans holld bædi nyttſamligt
oc heilſuſamligt vera/ vt ap huerin þ rettiliga ſie s°
ſagt. At mitt holld er þ/ huert at eg mun vt gepa þyrir
veralldariñar līfp/ at þui vill Chriſtur ecki þeñan hiñ
daupa mañ med einpalldligu ordi þeilbrigdañ giora
helldur eirnin hrakañ/ hendur/ oc þingur/ þar tīl at
leggia/ Og ſem hñ hapdi allt þetta þar tīl lagt/ litur
hañ eirnin vpp tīl himins oc anduarpar O huerſu Pſal. 110.
eñeliga sæler erum vier/ nær ed Chriſtur medtekur
oſs ſwo/ oc vorra vegna litur vpp tīl himins/ oc and
uarpar/ oc s° ſem eiñ einckanligur oc atſoñu hiñ ædz
ti keñe madur/ sa ed þrañi ſtendur hia þm himneſka
ſaudurnum/ oc þorþidar þyrir oſs/ Chriſtur hñ hep
er bedit þyrir Sancte Petre oc ollum Poſtulunum/ s° Luce. 22.
at þra tru ſkylldi ecki þuerra/ z hans bæn bun heyrd-
izt/ Fyrſt hañ anduarpar nu eirnin ſwo vorra vegna
oc bidur þyrir oſs/ þa munum vier z eirnin viſsiliga
vora bæn audlazt/ Eñ þ at hñ giore þetta vorra vegs
na/ oc oſs tīl goda/ þ ſama vottar hñ hier med giorn
ingenum/ ſwo þramt at vier truum/ þ hñ vilie eins
lika ſwo veita oſs nad oc lickn/ ſwo ſem þ hañ heper
veſsum hinum daupa mañe/ ep at vier medkeñum z
ar med vorn breyſkleika oc ſyndum ſpillta natturu/
oc þ vier hopum rietta tru tīl hans/ Nu epter ſlikañ
heilſuſamligañ oc ſkrautſamligañ tīl bunad/ hepep

hañ vpp hliod oc seiger/ Hephera/ þat er opna þig/ Huernen mæ nu þesi hiñ nadarsamligazte Christur oss vorkunnlatare viskriþadur verda? Hañ þriþur þenañ hiñ daupa mañ oc vekur hm̃ i burt þra polkino/ med hueriu hañ tyl teicknar/ þat hñ vilie hialpa/ seiger at eins eitt orð/ oc giorir hañ swo heilbrigdañ/ audsynaudi swo þar med/ at hñ geti meñ heilbrigda giort/ Fyrst hañ getur nu/oc vill oss eirnin hialp veita/ huer eda hunlikur er sa blindleike i oss/at vier skulum hlaupa añarstadar at bidia vm hialp? þyllting? Huers leitum vier i hia heilogum monnum þrañlidnum? Huadan koma oss þeir þiortu naudhialparar? Eda kañ eñ huer añar i naudiñe at hialpa/nema Psal.120. Gud sialfur þyre Jesum Christum/ Prophetiñ Dauid seiger/ Eg kalladi tyl Drottins þa at eg harmkuæli leid/ oc hañ hœnheyrdi mig/ Eñ þu vmsnyr þessu/oc seiger/Eg akalla heilaga meñ i miñe anaud Eñ huat þa? er at þig henti hin somu dæme/ oc þærhinar þrñ þausu meyiarnar hueriar ed beidduzt Matt. 25. vidsmiors ar þm sem þorsialar voru? Eda skulu þr þig hialpligañ giora/huerier ed sialfua sig kunnu eckj hialpliga at giora/ helldur eru þr alleinazta hialpliger vordner vt ar Nad oc miskunn vors herra Jesu Christi/ Eñ bo vilium vier med þessñ ordum ongua vanæru giora Gudz heilogum monnum/ helldur hopum vier þetta hier tyl leidt þyre Christz dyrdar saker/huer ia ed hañ vill eigi odrum geþa/ Huat Christur er all einazta sa sem kañ oc vill oss heilbrigda giora/ sac þyregeþur syndirnar/ oc riettlætir synduga/ Huar þyre/er at þu kant eckj sañleikiñ at heyra/ nie at med-

keña c

kenꝛa oc þu ert i þin hinu ſama med ollu daupꝛ ꝛ mal-
laus þa gior s°/ at þu dꝛag þig at Chriſto/ oc tia hm̃
þina ſyki/ oc mun hañ lækna þig/ Eþ at þu giorir nu
þetta/ oc þu heþer eckirt miſtrauſt a hans godgirne/
señeliga þa mun hañ oc lika þier hialp veita/ Swo
ſem þat hañ þeſsum veſalings mañe hialp veitti. Eñ
huernen þoꝛ hañ at þui hinu ſama ꝛ Jaþnſnart (ſcig
er Gudzſpialla maduriñ) vpp lukuzt hans eyru/ oc
þionar hans tungu þ vppleyſtizt/ oc hañ taladi riett.

J þridiu grein/ hoþum vier agætligañ anogꝛt
tmariñar a þeim/ huerier ed medkendu vt aþ þeſsu
jardteickne Chriſtum þyꝛe ſañarligaſt Lauſnara/ þui ¶ Chri
at þr ſcigia/ hañ haþui alla hlnti vel giorꝛt/ late dau- lop ſagi
þa þa heyꝛn/ oc mallauſa mæla/ Eda litz þier ec-
ki þtta/ daſamlig lopſaugn vera/ vt aþ Chriſto ꝛ Þar
ed þr ſcigia/ At hañ haþui allt vel giorꝛt/ Huar þinzt
ſa daudligr madꝛ a Jordu ed þtta meigi aþ ſcigiazt ꝛ
Adam vor þyrſte þader/ breytti ſier swo i Paradis/ þ
þyꝛe hans o hlydne/ iñleiddizt i heimiñ daudi ꝛ þyꝛe-
dæming/ Eñ vier ſem þærum þaudurſins natturligr
edle/ huat giorꝛum vier dagliga añat/ vtan þat/ at
vier reitum Gud oc egnum tijl reide/ ſwo þat/ eþ at
hañ væri eigi swo nadugur oc miſkuñſamur/ þa heþ-
di hañ ærit noggañ riett tijl/ vegna voꝛrar o hlydne/ at
ſteypa oſs i hin nedztu diup helviti/ oc i eilijþa þor-
dæming/ Eñ med þui at Jeſus Chriſtur var ſendur
aþ ſinum himneſka Faudr i þeſſañ heim tijl at hial-
pa oſs/ swo giordizt hañ oc eirnin Faudꝛnum hlyd- Philip.
ugur allt i daudañ/ Ja allt tijl kroſsins dauda/ ꝛ heþ
er hid truligazta kent oſs ſañleikſins gotu/ Þui bædi

med verckum oc jardteickna giordum hefer hñ ladat
han. 8. oss tijl sin/ oc þar iñe einskis añars leitad/ vtan sins Faudurs dyrdar/ oc vorrar salughialpar/ Og i stuttu male at skyra/ þa hefer hañ ecki neitt þat epterskilit i sinni embætti/ huat er heyrdi tijl hans Faudurs dyrdar/ oc vorrar salughialpar/ Þar fyrir megum vier med riettu tijl reickna oss sialfum alla o sæmd oc vanuirdu/ eñ Christo Jesu alla dyrd oc vegsemd/ Þui huat hellz vier hofum med vorre o hlydne oc vantru forglatad/ þat sama hefer Christur medur sijne Pisl oc daudans verdskulldan i genfeingit/ Þui þar med ersum vier vid Faudrijñ forlickter/ oc af daufum heyrandi/ oc af mallausum mælandi vordner/ Eñ þ Christur baud folkino at giora þetta jardteickn eigi opinskart/ oc þo i odrum stad bijfalat at kuñgiora þ sama fyre þat kunnum vier ecki nie vilium syna neitt skial/ Huar fyre hañ hafui swo giort/ hañ sialfur veit þ eirna bezt/ Eg at vier hefdum aitt þ at vita/ þa hefdi hañ eigi latid þat swo folgit vera fyrir oss/ Eñ med þui hañ hefer ongua vndernusan giort oss af þessu efne/ þa vilium vier oc ecki grenzlazt epter hans leyndum dom/ helldur mycklu fremar bidiazt hans nadar/ at vier mættum fa at heyra hans ord/ oc þau af hiarta at medtaka/ oc swo sidan dugnat hafa til at vidurkeña þau alldiarfliga/ fyrir þessari vondzligre verolld.

Sprettanda Sunndag
epter Trinitatis Gudz/
spiallit/Luce 5. Capitu.

IEsus hñ sneri sier tíl síña Lœ
risucina/ oc sagdi: Sœl eru þau au-
gu sem sia þ/ huat þier siaet/ Þuiat
eg seige ydur/ þ marger Spameñ/ z Konun-
gar villdu haþa sied/ huat þier siaed/ oc sau þ
eigi/ oc at heyra huat þier heyrit/ oc heyrdu þ
eigi. Og siaþu/ at nockr Lauguitringur stod
vpp/ þrisstadi hans z sagdi: Meistare/ huat
skal eg giora/ s° at eg eignizt eilifþt lifþ: En
hañ sagdi tíl hans/ Huat er skrifat i Laug-
malino/ huernen les þu: Hñ suaradi oc sag-
di/ Elska skaltu Drottin Gud þin/ aþ ollu
þino hiarta/ oc aþ allri aund þine/ aþ ollum
mætti þinum/ z aþ ollu hugskoti þinu/ z þin
naunga swo sem sialfan þig. Jesus sagdi
þa tíl hans/ Þu suarader riett/ gior þat sa-
ma/ oc muntu lifþa/ En hañ villdi riettlœra
sialfuan sig/ oc sagdi tíl Jhesu/ Huer er þa
min Naunge:

En Jesus leit vid z sagdi/ Madur no-
ckur for þra Jerusalem oþan tíl Hiericho/ z
hrasadi i bland rœningia/ huerier ed þletta
hñ klœdum/ z lemstrudu hañ sarum/ geingu
sidan i burt/ z lietu hñ þar epter halfdaudan

liggia. Ēn ſwo bar tijl/ at kēnemadr nockur þor opan hiñ ſama veg/oc er hñ leit hñ/gieck hañ þram hia hm̄/ Slickt hid ſama Leuitiñ þa ed hñ kom nærri þm̄ ſtad/ oc ſa hañ/gieck hñ þar þram hia/ Ēn ſamuerſkur madr nockur þor vm þariñ veg/kom þar nærri hm̄/oc ſem hñ ſa hñ/þa hrærdizt hñ ap miſkuñ ſeini vid hañ/ Og gieck at hm̄/ batt vm ſar hans/ hellandi þar i vidſmiorr z vine/Og lagdi hñ vpp a ſiñ eyk/oc þlutti tijl herbergis / gap oc gætur at hm̄/ Ēn añars dags þa ed hñ þor i burt/tok hñ vpp two Peninga/oc þieck husbuandanum oc ſagdi/Nap þu gat a hm̄ / oc huat hellzt þu leggur meira vt/þa ſkal eg borga þier/nær ed eg kem aptur/Nuer þra þriggia litz þier vera þeſs naunge ſem hraſadur var i bland kæningiana: Ēn hñ ſagdi/Sa er giordi miſkuñar verckit a hm̄/Og Jeſus ſagdi tijl hans/ Far þu/ oc gior ſlickt hid ſama.

Innehaulld þeſſa Gudzſpiallz.

Ætla Chriſtum/ er at medkenna hans velgiorninga þyrir Gudz ord heimenum veitra/ oc þm vt ap þyllum þug at treyſta/ Ēn þeſsi medkēningin er truariñar

ariñar eiginleike/Og þañiñ sa Abrahams dag Drott Jo
ins/ oc vard gladur vid/Swo lika seigizt oc tijl Tho
masar Postula Aþ þui þu saudt mig Thoma/þa trud
er þu/ eñ sæler ero þeir sem eigi sia mig/ oc trwa þo. Joha

Eñ þo er þ nockut/ huat er Postularner mega
hrosa sier vt aþ/ s° sem at var likamlig nauera Chri
sti/ þuiat þr sau hañ ecki alleinazta vera at keña oc
jardteickner at giora / helldur vorn þr eirnin hans
þanrunautar/ oc asiaendur allra þeirra hluta sem þy
re hañ giorduzt.

Einer verckheilogu leita vtaþ verckunum/at þr
meige Gudi þockнazt/swo at þr nreysta naliga vpp a
þau hinu somu/ huat þo vantrunadarins vegna vist
þiarlægt er/ Eñ þat skalltu merckia/ at huat hellzt ed
þess hattar meñ giora/ at þ hid sama giore þeir eigi
vt aþ godum huga/ Sennelega spyr hañ at godum
verckum/ Eñ þo vpp a þ/ s° sem textiñ seiger/at hañ
þreistadi hans.

Christur hañ leggur þrañ þyre þañ sem at verck
unum spurdi/ vercken Laugmalsins/ spyriandi hañ
sialfan at/ huat i Laugmalino skrifnat væri/ Huar
tijl/at hiñ verckheilage suaradi swo/þat elska skalltu Oc
Drottiñ Gud þiñ vt aþ ollu hiarta/ vt aþ ollum þor
mætti. z c. Og Naungañ swo sem sialfan þig/ Eñ
japnsnart þa anzadi Christur þessu þar tijl/ oc sagdi.
Gior þu þ sama/ oc muntu lifna.

At audsyna þ/ huat er giorazt skal/þ sama heyr
ir Laugmalino tijl/Eñ at audsyna þ med hueriu skia
le ed þr kuña at giora þ sem bodit verdur/ þat sama
heyrir tijl Gudz Euangelio/ Eñ fyrst at þessi sialfs
birgingur

birgingur ſpurdi nu alleinaſta at verckunum/ongua hugran haþandi vm þ/ huernen hañ mætti þa hlute vppþylla ſem bodner eru/ þar þyre heyrir hañ riettilega þeſsa Laugmalſins rauſt/ Gior þu þat ſama oc muntu liſþua.

Eñ þo þar jaþn þrañe þyſer hañ at vita/ lika ſem at heþdi hañ med þordilld halldit hid þyrſta bodordit/ ſpyriandi hañ at hino odru/ huern hñ ſkylldi hellzt hallda þyre ſiñ Naunga.

Chriſtur vtuiſar hier med einu epterdæmi/ þañ hiñ ſama vera hellzt hans Naunga/ ſem hans verckaradz/ oc þullings þarþ vid/ huort þ hañ er helldur ſkylldur eda vandalaus/ iñlendzkur eda vtlendzkur/ Og med þui at þeſsi hiñ verckheilage/ hlaut hier atſaña þeſsa Chriſtz a lyckrtan/ þa heyrdi hañ þetta þar igen/ Far þu oc gior ſlickt hid ſama.

Eñ þ ſkalltu merckia/ at i þeſsum bodordunum
7. At elſka ſkalltu Drottiñ Gud þiñ vt aþ ollu hiarta. tẽ. oc Naungañ ſwo ſem ſialþañ þig/ mune iñeluckt vera/ allt Laugmalit? Spadomarner/ eñ þo ecki vppþyllazt mega/ nema aþ þin ſem ypuer helltir eru aþ heilogum Anda/ Eñ huer gepr nu þañ ſama Anda? Jeſus Chriſtus þyrir ordit Gudz Euangelij/ Huar þyre/ þott at Gudz Euangelion verdi predikat/ vtan þin ſem aþ Laugmalino eru ſkelþdir/ þa er ecki vert at lopa ſig vt aþ vppþyllingu Laugmalſins/ Eñ þo at Phariſæi vite hier allz ecki aþ/ þa hliotum vier þo hier aþ at vita.

¶ Ein Stutt vtlegging þeſsa Gudzſpiallzins.

Vpp hafue þessa Gudzspiallz bodaꝛt þat
ockuꝛ gioꝛizt at Postularner þꝛ sie sæler/ Huat
huat er þa i þ sama siñe ed Christi sierdeilꝛre
is sagdi alleinazta tijl Postulaña/þa verdi tula
þ nu þo þyꝛe ollum heimenum opinberliga predikat/ sogu
Eñ þyrst at Postularner verda nu sæler bodadꝛ afþ sæler.
Christo þa latum oss yþuer skoda tijl drattiñ oc sauꝛkis
na huar þyꝛe at slickt hefer skied/ Sæl eru þau augu
(selger hañ) sem sia þ/ huat er þier siaet/ Nu þott
Christur tale hier hid einfalldligazta afþ siñe sialfs
personu/ embœtti/ oc jardteicknum/þa hlytur þo eins
nin hin iñre synin hiartans/ sem at er truan/þar nal
æg at vera eþ Postularner/oc þꝛ huerier sem med þm
sia Christum/ þat er/ þꝛ sem hañ medkeña/skulu añs
ars sæler bodader verda/ Huat hefdi þa batad hin
ytre/ oc su likamliga synin/ nema at þꝛ hefdi eirnin
hafþt hina iñre/ þui eþ at hin ytre synin hefdi stodꝛ
at nockut tijl saluhialpariñar/ þa hefdu þꝛ Pilatus/
Hannas/ Chaiphas/ Herodes/ hialpliger voꝛdner
medþui at þꝛ sau aller Christum likamligum augum
toludu oc mælltu vid hañ/ Eñ Christum med likams
ligum augum at sia giozir meñ ecki saluhialpliga/li
ka sem þ su hꝛosan vt afþ þoꝛ þaudurnum Abraham Joh.
tijl/giozdi Gydingana eigi hialpliga. Hier heyꝛir allt
meira tijl/ huat þa hellzt? Eitt hreinþerdugt hiarta/
þ er Gudz oꝛdi truer/ oc þ er Jesum Christum þyꝛir
sañarligañ Messiam oc heimsins Lausnara medkeñ
er oc truer/ þessi hin sama trua oc jarning var i Pos
tulunum/ þo at heilagur Andi væri þa eñ eigi opin
berliga geþiñ/ helldur þolgiñ þyꝛe þeim/ þui þa ed

Christur

Christur spurdi þa at/ Huort vilie þier oc i burt ganga? Ẽn Petur hñ suaradi vegna þra allra/ HÆRra huert skulum vier þara? þu hefer orð eilifra lifs/ og vier truum oc medkennum/ at þu siert Christur sonur Gudz lifanda/ Eda virdizt þier ecki þessi jatning dyrdarsamlig vera? Med sama hætti segier Petur eirnin þyrir hönd allra Postulaña Matthei xvj. Þu ert Christur sonur Gudz lifanda/ Huer jatning at Christo swo nærsta þeck var/ þ hañ gaf þar slikt andsuar til/ At sæll ertu Simon Jonas son/ þuiat holld oc blod/ hefer þier ecki þetta opinberat/ heldur min Fader sa ed a himnum er/ Vt af þessu ollu auglysizt nu/ þ Postularner hafa ecki alleinazta med likamligum/ heldur jafnuel eirnin med andligum augum sied Christum/ oc med þui þa hafa þr hlotid oc audlazt saluhialpina/ Ẽn þo hafa þeir þa þo[illd]
hafit þrañ yfter adra Konunga oc Spameñ/ þat þr medkendu Christum ecki alleinazta fyre hans ord/ sau eirnin lika hans sialfs personu/ oc jardteickner/ Og þ þr lifdu a þm nadarsamligũ tþmum/ a hueriu[la]
[ña]
[ñ yf]
[Kon]
[a oc]
[ameñ.]
[an.8.]
[an.6.]
[dilld]
tun ed Gudz Euangelion tok til at auglysazt fyre heimenum/ Abraham hañ girntizt eirnin at sia þañ sama dag oc hañ sa hañ i andasyn/ oc vard gladr vid/ Ẽn þ hañ skylldi hafa sied hañ likamliga matti hñ rigi veitazt/ Þar fyre kunnum vier oc eirnin ecki at sia Christum likamliga/ Swo þat hañ skylldi nu medal vor/ sitia standa/ oc ganga/ predika/ jardteickner giora/ eta oc drecka/ af þui hliotum vier at setia vorar hugreñingar þar epter/ at vier mættum sia hañ i vidurkenna andligaña/ Ẽn huar ed þ sama skier/ þa

þullgiorizst þat meoal vor/ sem sagt var vio Egomas
Postula/ At sæler eru þr sem ecki sau hañ/ oc trua þo Joh.

Jannare grein/epter þat ed Christur hapði talat vio sina Lærisueina/ oc kungiorit þa sæla vera trulariñar vegna/ þa hendir þ sig swo/ at Laugvitringr nockur oc verckheilagur/ byrst þar þram þyre adra menñ/ oc spyr hañ at/ þreistandi hans swo seigiande/ Meistare/ huat skal eg þ giora/ at eg eignizt eilyft lyf? Jhverium þ oss verdur hræsnis mana nattura an eiginliga vtskrifut/ þuiat hræsnarar ner trackteira optazt vt af verckunum/ oc vpp a verckin treysta þr/ þar þyre seigia þr oc japnan af verckunum/ Eda virdizt þier þat ecki þaufligt vera? at þeir vilia þyre spurningar heyia af auegxtinū/ eñ þ treid er rotsett? Huat batar þ þo at eg vite/ huat i Laugmalino er bodit? ef at eg veit ecki/ huernen at eg a þat vpp at fylla? Þui þetta at vita/ giorir ecki at eins ongtiañ bata tyl Laugmalsins vppfyllingar/ helldur verckar þ mycklu fiamar reide/ Huat S. Paall vottar eirnitt Roma. 4
Huar fyre at þr hliota/ sem med aluoru girnazt saluhialpliger at verda/ ecki alleinazta epter at spyria/ huat/ eda huilickt verck þr skulu giora/ helldur eirnn huernen/ oc huenar þ Laugmalino skier fullnægia/ af þui at Laugmalit er andligt/ swo sem þ S. Paall hñ seiger i Pistlenum tyl Romanos vij. capitula. Eñ fyrst at Laugmalit er nu andligt/ þa vill þ visiliga ecki at ypueruarpino einu fyre hid ytra verckit/ helldr hlytur þ hid iñra s° sem med andanum/ oc hugskotz þelinu vpp at fyllazt/ Og fyrst at Andiñ z hiartans þelit/ hlytr þar tyl at koma/ huar ed Laugmalit skal

vppfylle

vppfyllt verda/ hvert vt horfuet þa þessi laugspersingsins spurning: Ēn a medal añara orda þa skalltu merckia þat þessi Lauguitringur hafui eitt vitmanligt oc riettiligt andsuar gefit tyl þrar spurningar sē Christur mætti hvm med/ swo þat i laugmalino stædi skrifat/ At Elska skalltu Drottin Gud þin af ollu hiarta þino/ af allre aund þine/ af ollum kroftum þinum/ af ollu hugskoti þinu/ oc þin Naunga swo sem sialfan þig/ Ēn þat einazta vantadi þar a/ hvat er Christur lagdi þar tyl/ Gior þetta þa muntu lifa/ Ēn med þui hann spurdi eigi at/ hvernen oc fyrir hvat/ þat Laugmalino kynne fullnægia at skie/ þar af auglysizt at þessi Lauguitringur hafui vercklheilagr verit/ oc swo þadan i fra blifuit/ Nu þott hann vt af sine hræsnis drambsemi hafui ecki framar spurt epter slikum hlutum þa hliotum vier þo at vita/ hvat Laugmalit er/ oc hvat þat verckar/ Hvat Gudz Euangelion er/ oc hvat þat eirnin epler/ Ēn Laugmalit er nu sa lærdomur/ sem kennir mier/ hvat eg a at gioza/ eda varazt/ oc fullgiorr eckert añat vtan vidrkenning syndarinnar/ Þui hvar hellzt at Laugmalit verdur predikat/ oc eg fornem vt af þre somu predikan/ hvat eg a at gioza eda varazt/ hvar vt af eg forrmercki oc þ eg kann vt af eiginligum krapti ecki neitt þ at gioza sem mier er bodit/ þar med verd eg stragr eydr. ektur/ oc medkenne mina synd oc spillta naturu/ Swo lika trui eg oc eirnin þat/ ar eg knie ecki an heilagr Anda Laugmalit at hallda. Hier tyl heyrir oc þat hid heilaga Gudz Euangelion/ hvert at er ein gledeligur t lystiligur bodskapur vt af Christo/ hvert

Euangelium.

ed mier

ed mier oc bodar þyr̃e Chr̃istum / þat minar synder skulu mier þyr̃egefnar verda/ Og þetta hid sama Gudz Euangelion flytur med sier heilagañ Anda/ sa er verckar rietta tru i mier / swo þat eg viliugliga gior̃e o neyddur r̃ o þuingadur Laugmalino fullnæ̃giu / Eñ vm þessa hlute hirte ecki Lauguitringurin̄/ Huar fyr̃e at Chr̃istur vill r̃ eigi helldr̃/ gefa hundu̇m hid heilaga. Matt. 7.

I þridiu grein / med þui at Lauguitringurin̄ rictlætandi sialfañ sig/ spurdi ny at/ huer sin̄ naunge væri r̃ Setur Chr̃istur hm̃ þat sama dr̃ame sioner i. eine epterliking/ swo at hañ skylldi þat mega skilia/ r̃ seiger swo/ Madur nockur gieck fra Jerusalem ofan tyl Jericho/ oc hrasadi i bland ræningia. r̃c. Og i nidurlagi þessarar epterlikingar/ þar ed Lauguitringurin̄ sialfur medkendi/ at sa sem hinum sara hefdi hialp veitt/ oc misk̃unsemi vid hñ giort/ væri þess naunge sem hrasadur var i bland ræningiana/ kenir Chr̃istur ecki alleinasta/ huer naungin̄ sie/ einckum sa/ sem þins fullkings þarf vid/ helldur alyckter hñ eirnin þat/ at þessi Lauguitringur hafui eñ alldr̃ei gi vardueitt þat annat bodordit/ sem er at Elska sin̄ Naunga/ eñ viss þiarre þui at hñ hafui nockurn tyma halldit þ hid fyrsta/ sem er at Elska Gud/ Huat fyr̃e skyldi hañ elligar hafa sagt/ Far þu oc gior̃ lika swo/ þui ef at hin̄ hefdi þ adur giort/ þa hefdi þess eigi þurft verit at skipa honum/ at hñ skylldi þ giora Og i sinum male yfuer at para/ Huersu fromur sem þessi Lauguitringur hefer synzt at yfuernarpi/ þa verdur hñ þo hier yfuerm̃in̄/ s° þ hñ hafui huorcki

hid þyrra bodorðit nie hitt añat nockurn tíma halldit Huar þyre oss verdur ecki Laugnitringrin þyrefettur tíl epter at þylgia/ helldur sa Samáritanus/ huern át senneliga hefer Gudz kærleike huatt oc kinnit þar tíl/ þ hañ skylldi þm hinum sara slikañ velgiorning audsyna/ Swo lika merck oc þ/ At þessum Laugnitringe gefzt hier med ein heimoglig visbending/ þ Kennemadurin oc Leuitin hoþdu geingit þraim hia hinum lemstrada/ ẽ hñ ongna miskunnsemi audsynt/ Huar med at Christr vill a klagat haþa/ alla þá Kenne men sem vorn tíl Jerusalem/ þ þrelskudu hiorcki Gud/ nie helldur Naungañ/ vtan þr hefdi sin a bata oc nyttsemi þar vt aþ/ Huar þyre þat Spamadurin vt malar þa swo. Pastores eius lupi vespere/ nil relinquunt mane. Hirdar þra eru wlþar at kuelldi/ oc leyþa eckirt at morne.

Jpañ XIIII. Sunnudag epter Trinitatis Gudz/ spiallit Luce xviij. Capitula.

PAt skiede swo / þa ed Christur gieck tíl Jerusalem/ at hñ þerdadizt i gegnum midt Samariam/ oc Galileam/ Og sem hñ gieck in i nockrt kauptun/ mættu hñ tiu likþraer men/ huerier ed stodu langt i burt þra/ hoþu vpp hliod / oc sogdu/

Jesu

Jesu godi Meistare miskuña þu oss / Enn sem hñ leit þa / sagdi hñ tijl þra / Fare þier / ⁊ synit ydur keñe moñunum / Og þ skiedi swo þa er þr geingu. þadañ / at þr vrdu hreiner / Eñ eiñ vr aþ þeim / þa ed hñ sa þat / at hñ var hreiñ vordiñ / sneri hañ aptur / lopandi Gud med harri rauſt / Og fiell þrann a sina asionu þyre þætur Jesu / giorandi hñ þacker / Og þesi var Samuerskur / Eñ Jesus suaradi / ⁊ sagdi / Vuorr voru ecki tiu hreinsader? Enn huar eru hiner niu? þanzt einguñ añar sa aptur sneri oc gæþi Gudi dyrdina / nema þessi vtlendingur / Og hañ sagdi tijl hans / Statt þu vpp / þar hiedan / þuiat þin trua giordi þig hialpligañ.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallz.

☞ Merckilig truariñar epterdæme siazt hier a þessum Likþraum moñum / þui med mycklu trunadar trausti akalla þr Christum / oc sogdu / Jesu gode meistare miskunna þu oss.

Huetier ed hallda Christum miskuñsamañ vera / oc þat hañ hlutskipte þyre eckert sinnum velgiorninge med moñum / þr hiner sonnu hrosa ongum verckum i bæna a kallinu / oc stydiazt eigi vid neina verdleika /

Sal helldur bidia þr vm hialp/ treyſtandi alleinaſta ypp
17.51. a hans miſkunſemi/ Lika sem þ Sauid seiger/ Miſ
kuña mier Gud/ epter mickille miſkunn þine

Huerſu þeckt at Christo er ſlickt a trunadar traust
þ ſama ſañar hañ hier med þessu epterdæmi/ Þuiat
eigi geptur hñ þeim vanheilſu monum þ ſwar/ at hñ
vilie hreinſa þa/ helldur ſwo sem at væri þr þa þegar
hreiner/ oc seiger tyl þeirra/ Fare þier/ oc synit ydur
Kennemoñunum/ Eñ þeñan ſwo pandurligañ aſtar
ęſaic. 36. þocka tyl vor/ tyl seiger hañ oſs pyre Spamanniñ/
þar ed hañ seiger/ At þ mune ſkie/ at adur eñ þr kal-
la/ þat eg man bæn heyra þa

At komaſt tyl rietterar trunar/ er ein nærſta mick-
il Gudz giopp/ eñ þat at blyþua ſtadþaſtur i vpptek-
ine tru allt tyl lyþſins æpuiloka/ þat er ein langt vm
meire aſtgiopp/ þ hid ſama helldur oc eirnin Christur/
Matt. 24 þar hañ seiger/ Huer hañ blyþur ſtadþaſtur allt tyl
æpuiloka/ ſa minn ſaluhialpligur verda/ Eñ huerſu
marger eru þr sem ſtadþaſter blyþua? Senneliga þa
Gala. 1. aſakar Paull Poſtule ſina Galatas vm þtta hid ſama
at þr hepdi hapt vpptokin god/ Eñ þo þar epter a
ſampyckir vordit odru lærdoms kyne eñ þui sem þr
hopdu ap hñ medtekit/ Swo oc lika i þeſsari þraſo-
gu voru tiu ſpitalſker meñ sem heilbrigdina þeingu
pyre truna/ eñ þo var ſa ecki vtan eiñ sem ſtadþaſtur
bleip i þre hiñe saumo truariñar aſtgiop yuer ed aptr
ſneri/ oc giordi packer/ Ap hueriu epne þu sier/ huer-
Matt. 20. ſu sañarliga at þ sie sagt/ At marger eru kallader/ eñ
þaer vtualder.

Eñ ſa sem aptur ſneri/ oc gap Gudi heiduriñ

var vt-

var vtlendzkur/ſwo at þu ſiaer Þ Jracls lyður ætti vt at driþazt/oc Heiduar þioder iñ at latazt i ſampielag ſkap himneſkrar hirdar.

Yþuer o þacklæti Þra ſem eigi ſneru aptur/ hñ þacker at giora/ þær Chriſtur eigi þagat/ helldr ſtraþ þandi Þ hid ſama/ oc aud ſyner huilikur lauſtur þat ſie/ at medkenna ecki Faudurſins velgiorninga/ oc þyre þa hinu ſomu hñ þacker at giora.

Mickill oc merckiligur lofſtir er Þ riettri tru/ at hañ ſeiger/ Far þu/ þin trua giordi þig hialpligañ huat er med ongu moti kañ at þazt i verckaña verdzugleik/ Þar þyre er oſs eirnin riett ſwo at hallda þat truan allemazta audlizt þyregepning ſyndanna/ oc eilifft lif/ Og tijl þeſs eins ſkulu verckin giorazt/ at þau bere vitne vt aþ þeſsum hiartans a trunadi.

Ein Stutt vtlegging þeſsa Gudzſpiallzins.

Fyrſtu þyrfemyndar oſs þetta Gudzſpiall/ agæt oc merckilig epterdæmi truarinnar i þeſsum tiu Likþraum moñum/ hucrier at vnder eins mættu Chriſto/ oc hañ tijl lika eydmiukliga beiddu vm nad/ Og þeſsi ſomu epterdæmi ſamlagazt nærſta vel Þm lærdome/ ſem Chriſtur hafdi þar litlu eirnu adur þyrfkent/ epter þui ſem Lucas vottar/ Þat vier ſkulum ſeigia/ at vier erum o nyter þionar/ eirnin þott at vier hefdum giort allt Þ/ huat oſs var büþalat/ Þuiat vt aþ Þm ſomum ordum auglyſizt/ med þui at þyre Gudi þullnægir

Luce. 17.

Gg iij eckert

eckirt verck þ̃ þyre vtan rietta tru er/ at eckirt verck sie þ̃/ þyre huert vier megum nockut audlazt af Gudi/ sierdeilis þo i þm hlutum sem riettlætingina ahrærir/ Fyre eckirt gepur hñ þat hañ vill gepit hapa/ huar þyre at oss er litandi a hans Madariñar verdleik/ ep at vier vilium nockurs af hñ bidia.

Þui ep at vier alitum verckin þa kañ þat eigi odru vis at skie eñ swo þ̃ vier hliotum epnablandner at vera vm þat/ huort hañ vill hialp veita eda ecki/ med þui at eingiñ daudligra manna giorir s° mickit gott/ sem hañ er skylldugur tñl at giora/ Eñ epnablandiñ at vera vm þ̃/ huort vier verdum bænheyrdir eda eigi/ þ̃ sama er hin verska Gud lastan/ oc stridir i mote þre tru sem er a Christum Jesum/ Huar þyre vier siaum i þessum tiu likþraum moñum at þr trua þat Christur mune þa vissiliga oc þyre eckirt heilbrigda giora/ oc eru i þui med ollu o epna blander/ Þui ep at þr hepdu epnablandner verit/ þa hepdu þr ongua neijñ af swo mickille alud skundat tñl Christo/ Swo at þr toku at kalla/ adur eñ þat þr komu nærri hñ. Eñ swo er þessu epne hattad/ At þr hopdu heyrt sagt af þui huersu mulldur oc godgiarn þ̃ Christur væri/ oc huersu godþusliga þat hañ nadadi þa alla oc þullting veitte sem hans hialpar beiddust/ Og af slikri ordryckt af Jesu hapa þr þeingit eitt sañarligt trunadar traust tñl hans/ þat hañ mundi þa eirnin heilbrigda giora/ Huar þyre at swo bar tñl/ þa ed hañ gieck iñ i nockurt kaupstun/ at tiu likþraer meñ geingu i mote hñ/ eñ þr stadnæmduzt vid þyre mickillar gledi saker/ swo sem at er nattura oc edle riettrar truar/ sem at

¶ Epnalendne er ónd lastan.

sem at villdu þr swo seigia/ Siapu/ hier er hñ/ sa ed oss vill oc kañ heilbrigda at gioza/ huert vilium vier nu leingra ganga? Audsynum þm nadarsamliguz verdr þ tum HERRA vorn franckleika/ oc mun hañ ecki iñ þyre lata oss huggunar lausa i burt þara þra sier/ þar etta tru nærst epter þylger þra bæn huer ed gnogliga vtuisar/ þar stad med þui hun skiedi ecki leyneliga/ helldur med harri næmazt raust/ þ þessir menn hapui vænt sier allz godz vt ap menn vid Christo/ Ehñ hnat seigia þeir? Jesu gode Meistare leita eigi miskuña þu oss/ Huernen hepdu þessir menn matt neins añ skicka siñe bæn swo þagurliga/ nema þr hepde ap ars. Rom heilogum Anda mentader verit? Jesum at vidrkeña viij. þyre siñ Lauard oc Meistara/ er at medkeña þ hñ sie ap Gudi vtsendur/ oc hans lærdom þuilikañ vera/ sa ed med riettu ætti ap huerium mañe medtekiñ at verda/ Ehñ at bidia ap hñ þat hañ miskuñ veite/ er at medkenna/ þ vier vt ap eiginligu riettlæti/ godleika/ oc sialps verckum/ knñum eckirt at andlazt/ helldur þat vier hliotum alla hlute vt ap nadiñe at medtaka/ Og hier verdur swo Gudi sin dyrd sañarliga veitt/ nær ed eg medkeñe hañ sañarligañ vera i þui þ hañ seiger/ At an min kunne þier eckirt at gioza/ Ehñ med þui nu þ þessir tu likþraer menn vætnu sier allz godz ap Christo/ oc hopdu eckirt ep a hñs pulltinge/ heildr mycklu þramar treystandi vpp a hans miskuñsemi þ hañ mundi þa heilbrigda gioza/ þui hliotum vier oc at medkenna þessa þra tru sañarliga verit hapa/ Huar þyre at oss hæþer eirnin þetta at hugleida/ s° at vier med alikum hætti i vorum harmkuælungum kynnum Christz at leita. Joh. 15.

Christz liift.

Luciti.13.

Genes.22.

J annare grein/ siaum vier i þessu Gudzspialle/ eþ at vier sannarliga i rietttri tru leitum Christz/ huilikann ed Christur vill sig þa audsyna vid oss/ enckum eigi odru vis/ en swo sem þat hann audsyndi sig vidr þessa likþrau menn/ J þyrstu þa litur hann ca þa/ Sælerum vier þyrst at Christur litur swo tijl vor med auguum sinnar nadar/ oc þiggur tru i vorum hiortum/

En huar ed þetta swo giorizt/ þa er þat visslligt/ at vier munum bædi þyre sæl oc likama hialpligir verda/ En at þetta hans alijt haþui eigi neina reide teicknat/ helldr nad/ vtuisa þau epterfylgiande ord/ þar ed Christur seiger/ Fare hier oc synit ydur Preste monnum/ þuiat i Laugmalino var þm mackt gegsin tijl at skoda oc ransaka hina likþrau/ En med þui nu at Christur saa tru hinna likþrau manna/ seiger hann ecki þat hann vilie þm hialpa/ helldur swo sem at væri þm þa þegar hialpat/oc bydur at þr gange tijl Prestmannanna/ oc syne sig þm/ huerium biþalat var at skoda likþrana/ Suar giorda hier nu hiner spitelsku menn? Sid sama þat Abrahams giordi/ þa er Gud baud hann at þara i burt aþ sinne ætt jord z Faudurleifd a eitt annat land þat hann villdi hann visa/ þa spurdi hann þo eigi at huert vt hann villdi hann leida/ helldr var Gudi hlydinn/ oc þr i burt aþ sinne þaudurleifd/ verandi i oruggre von vm þat/ at Gud mundi hann eigi illa tijl vegar koma/ Lika swo giorda nu eirnin þessir hiner likþrau menn þr trua/ at þetta ordit Christi sem er. Jte þat er þarf þier/ væri ecki tijl þorgeþins talat/ helldr mundi þat þeim sannarliga heilbrigdi med sier þlytia. Og þar þyre skiede þat oc eirnin swo/ þui s° seigizt i

textanum/

tertanum/ Og þ skiede swo/ þa ed þr geingu' burt
þadan/ at þr vrdu hreiner/ Huer væri nusa at eigi
villdi vænta sier allz hins bezta ap Christo Jhesu?
Sem s° velulingliga/ vinsamliga/oc giarnan hialp
ar/ swo at med rietru þa ætti þyrir þcñañ hans þyd-
leik oc godgirne allur heimuriñ tijl hans at skunda/? Heimrii
licknar leita/ Helldur crum vier (þui verr er) swo er þorþa
allzku þuller/oc hardsnirader þat eingin godþyse þær dnadur.
komit oss tijl þess/ þat vier leinum at Christo/ Huar
þyrr hañ seiger swo cñ i odrum stad/ Ep at þier hepd Luce 17
ut trn swo sem mustardz korn/? segdut tijl þessa alld Matt. 1
in trics/ Ræt þu þig vpp oc rotset vm aptur i sion-
um/oc mundi þat ydur hlydit vera/ sem villdi hañ s°
seigia/ Ydar skal skulldin vera/ cñ eigi min/kuñc þier
at trua/ þa skal mitt hialp rædi eigi bresta/ Cñ huer
Christiñ madur hañ læri þo vt ap þesu jardteickne/
med hueriu hugþerdi hañ skule vera þyrr Christo Je-
su vorum Lauardi/ oc mun hans epnum þa gæþus-
amliga vegna.

J þridiu grein/siaum vier i þesu Gudzspialle
þackar giord hins Samuerska/ huer ed aptur snéri
þa ed hañ sa sig hreinañ vordiñ/ oc vegsamadi Gud
med harri raust/ giorādi hñ þacker þyrir sier veittañ
velgiorning/ Þar i mot siaum vier o þacklæti hinna
añara nin/ huerier rietri trn ap þiellu/ oc Christo þy-
re veittan velgiorning huorcki lop nie þacker giordu/
Vt ap hueriu vier lærum þat marger sie tijl truarñar
kallader. Cñ þi sie þaer sem stadþaster blijþua þar iñe
allt tijl enda/ Eda er slickt ecki vndur? hryggiligt tijl
þrasagnar/ Þ a medal þra tiu manna sem adr hopdu

ꝛꝛꝛ

seiger þyrc muñ Spamanzins Saund/ Ar hc[illegible] þ⁹
þur lopsins/ þat heidrar mig/ Huar þyrc meinar þu
þ Christur haþue swo iñuirdiliga spurt epter þ⁹ um
sem hreiner vom vordner/ oc ecki komu aptur? Señe
liga þar þyrc/ þ hñ a þra o packlæti haþdi ongua go⁹
da þocknan/ Eda huar þyrc meinar þu þ Gudzspi⁹
alla madrin haþi swo skilmerckiliga vtskriþat/ huern⁹
eñ þ hñ Samuerski hepdi med haalopñ aptur kom⁹
it/ vegsamandi Gud/ þallandi þrañ a sina asionu tyl
þota Jesu/ oc hm þacker giorde? Vtan ep þa heper hñ
viliat þar med prisa stadpesting hans truar/ oc þ hñ
aud syndi/ huersu þægiligt at Gudi væri opþur lops⁹
ins oc þackargiordin/ Eñ med þui nu þ rikit er i þra
þm o þack lau Gydingum burt tekit/ oc os Heidn⁹
um þiodum i valld gepit/ þa latum os þulikañ vel⁹
giorning med kenna/ Og Gudi þyrc Jhesum Christ⁹
um o aplatanliga þacker giora/ swo at hañ villdi
virdazt at epla os oc stadþasta giora i rietre tru/ oc
eilipliga at þrelsa.

J þañ XV. Sunnudag
epter Trinitatis Gudzspi⁹
allit a Matthei vj. Cap.

Engiñ kañ tweimur Herrum i
sen at þiona/ Añat huort hañ ap væ⁹
kir þañ cina/ ? elskar hñ annañ/ eda
hañ þydizt þañ cina/ oc þyrcitur hñ annañ.

Eige

Eigo gete þier Gudi þionat / oc þm̃ Mam-
mona / Þar fyre segie eg ydur verit eigi hug-
siuker fyrir ydru lifue / huat þier skulut eta
edr drecka / eigi helldr fyre ydrum likama
hueriu hañ skal klædazt / Eda er ecki lifuit meir eñ
fædztlañ / oc likamiñ meire eñ klædnadriñ /
Litid a fugla himins / þeir eda huorcki sa nie
uppskera / edr ecki helldr safna þr i korn hlodr /
edr sa hiñ himneske Faderiñ hñ fædir þa. Eda
eru þier ecki mycklu fremar eñ þr?

Eñ huer ydar getur med sinne ahyggiu
aukit alin cina at leingd siñe? Og huat tijl e-
ru þier hugsiuker fyre klædnadinũ / Myggit
at akrsins liliu grausum huernen þau vagxa
upp. Þau viña huorcki nie spiña. Eñ eg segie
ydr þ Salomon i allre sine dyrd var eigi swo
skrydr sem eitt af þm̃ / Eñ fyrst at Gud pry-
dir swo grasit þ i dag er a akre / oc a morgun
verdr i ofn kastat / skylldi hñ eigi mycklu fra
mar þ sama vid ydr giora o þier litiltruader?

Þar fyre skulu þier ecki hugsiuker vera /
s° segiãdi / Huat eigũ vier at eta / eda huat
eigum vier at drecka / eda med hueriu eigum
vier at klædazt? Þuiat epter þessu ollu leita
heidnar þioder / Og ydar himneskur Fader
hñ veit

hñ veit at þier þurfit allz þessa vid/ Þar fyr re leitid fyrst Gudz rikis/ oc hans riettlætis/ oc mun ydur allt þetta tíl leggiazt/ Og fyre þui skulu þier ecki auñ ala fyre morgun deigi num/ Þuiat morgun dagurin mun fyre sialfum sier a hyggiu bera/ Af þui at hueri um deigi nægir sin þianing.

☞ Jñeholld þessa Gudzspiallz. ☜

Hier tíl heyrir z þ huat hñ segir. At enginn kuñe tweim: herm i señ at þiona/ Mickit atkuædi er iñe þolgit i þu ordino at þiona/ þui Gudi at treysta/ hm a at heingia/ z at þiona/ þ sama er at rikia/ Eñ þar i mot at þorgleyma Gudi/ skepnunū at treysta/ z þm at þiona/ þ hid sama er meir eñ þrælkadur at vera.

Hier var ar eina cl usu/ han þiñur þu bak i bol tiñe. zc.

Hiner veralldar riku sem epter godzi oc peningum þast sækia/ oc agiarner ern þm verdur sierdeilis hier tíl dreigt/ oc þat sama eigi an tíleþnes/ þuiat þesshattar meñ haþa hellz audæþin z rikidæmit fyre aþgudi/ Þar fyre verda þr at heyra/ swo at þr vite/ at þr munc ongua hlutdeilld haþa eiga i Gudz rike/ vtan swo sie at þr leggi allt sitt trunadar traust vpp a Jesum Christum/ þuiat eigi kuñe þier Gudi at þiona/ oc swo þeim Mammona.

Eñ þo þordæmum vier ecki med riettu fyre þañ skulld/ alla þa sem audiger ern/ helldur alleinazta þa/ sem swo gapa epter þienu oc audæþunum/ at þr haþa þar fyre allz ongua ræckt a sinum Gudi/ Eñ þa hina sem haþa audæþin/ oc neyta þra vel þa somu holldum vier lika swo vel hialpazt mega/ sem þatæka swo þramt þr trua riett/ O HERra Gud/ huersu

þaer þiñazt þr at tolu: Sæll er sa madur (seigir rit-
cle. 3. ningin) sem eigi snapuar epter gullino/ oc ecki vonar
vpp a þesiodu peningaña/ Huer er sa/ swo vier lop-
um hañ: þuiat dasemdar verck giordi hañ i siuu
lyþue.

Hier tyl heyrir oc þ/ at hañ þyrebydur oss alla
ahyggiu þyre stundligum hlutum/ visandi oss tyl
þugla loptzins oc akursins liliu grasa/ Lika sem at
segdi hañ swo/ þat huer sem ciñ i siñe kallan/ stunde
sitt embætti dyggiliga/ oc treysti mier/ oc misgrune þ
ecki/ at eg mune eigi kunna vm hugran at hapua þy-
re ydur.

Huerier Gudi þorgleyma/ oc hans swo merkis-
ligum þyrheitum/ i hucrium þ hañ lopar sig s° alla
tyma a hyggiu at hapa þynr oss/ oc eru miog hug-
siuker vm mat oc klædnad oc adra naudsynliga hlute/
þr hiner somu (epter Christz sialps orskurdan/ skulu
ecki reicknazt i tolu Christiña maña/ helldur a medal
vantruadra/ oc Heidiña þioda.

At Gudz rike/ vm þrañ alla hlute er þyrst leit-
ande/ swo at vier inættum godþuser/ rietttiser/ oc
heilager verda/ Epter þat mun Christur sina astuine
eige ypuer gepa/ Ja huerneñ maa hañ oss ypuer ge-
þa/ þyrst hañ medkenner sialpur/ þat Faderiñ vite/
huerra hluta þat vier þurpum vid: Og ecki einazta
þetta/ at hañ vite þ sama helldur þ hañ mune eirnin
nogligaña veita oss allar vorar naudsyniar/ Señeli-
ga sa ed gepur oss swo milldiliga þ sem meira er vert
einckum sem at er þrægepning syndaña/ riettlætid/
oc eilypt lyp/ Sa hiñ same mun eirnin visuliga ge-
þa oss þat sem minna er.

J Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

JFyrstu kñer Christur oss i þessu Gudzspialle þat sañarlig Gudz dyrckan/ geti ecki jafn þramt sier lidit þa adra þalsligu dyrckan (huar med þr skepnunū þiona i Gudz stad) swo þ hñ leggur hier þañ alycktar orskurd a/ at vier hliotum annat huort med ollu Christner/ eda med ollu heidner at vera/ Ep at eg vil nu Christiñ vera/ þa hlyt eg vt ap ollu hiarta z ollu trunadar trausti at a heingia Jhesu Christo/ Eñ ep eg a heing ecki ap ollu hiarta Christo Jesu/ oc þat eg helld þ skepnuñe sie eirnin nockurn part a heingianda/ þa stendur hier þ doms at kuædi/ at eg sie ecki Christiñ/helldr mycklu þramar Heidiñ/ Med þui nu at Christur beidizt oc heimter vort giorallt hiarta/ þa hliotū vier at læra/ huernen þ vier eigum þessum vorum Lauardi rietti liga at þiona/ Eñ Christo at þiona er eckirt annat vtan at trua þui þat vier verdum þyre hañ saluhialpligr/ þuiat þessi truan giorir oss Gudi þecka oc þacknæma/ z þyre heimenum o strapþanliga/swo at vier giorum þadan i þra ap kostgæþui oc athygle/ huat er oss byriar at giora/ oc stondum med japnadi i Gudz otta. Vt ap þuilikre dyrckan oc þionuztu seiger Sa-
uid vnder Christz personu/ At þolk þ huert at eg þecka eigi þionadi mier/ oc med hlydugum eyrum hlydi þat mier/Eñ hiner añarligu syner þr lugu at mier Vt ap þessu epter þylger nu/ þ eg em s° þramt Christiñ sem þ eg þiona epter þyrr greindū hætti Christo minum

¶ Sañ Gudzdyrckan strider a mote þre sem þalslig er.

Christo þiona.

Psal. 17

minum Lauardi/ Swo skalltu oc merckia/ at vier tijr
reicknum þetta ordit/ Seruire/ þ er at þiona/ allein-
azta riettri tru/ oc sañatligre Gudz dyrckan/ swo sem
Deut. 6. þ Moyses i Lauginals bokiñe Deutronomie seiger.
Drotiñ Gud þiñ skalltu ottazt/ oc hm einum þiona/
J likamligum epnum þa byriar mier at þiona Mam-
ganum/ Og swo eirnin lika i andligum hlutum/ Eñ
i Gudz stad er mier eingin skepna setiandi/ swo þ eg
a heinge heñe i hiartano/ Huersu marger vt ap oss
þeincker þu at med þessum hætti þionc Christo? At-
soñu þa hrosum vier riettri tru/ eñ þr eru uærsta þæt
sem ecki hneigia hiartad tijl skepnuñar/ sierdeilis þo
tijl þrar/ sem hier verdur ap Christo tijl einckut/ sem
Mammõ er sa hiñ sleinclige Mammon / huersuegna þ vier
þeþer mar gonum oc geisinu ypuer elld oc sio/ setium vt vort lijf
ga þiena- oc likama i hættu/ swo at vier mættum komazt ypuer
a. þeñañ Apgud/ Ap huerju er þ? Hin leidiliga van-
tru hun þorblindar oss swo/ at vier truum ecki þat
Christur (sa ed oss heþer þyre sina blezada blodz vt-
helling aprekat eijlijfra audæþa) kuñe oc vilie eirnin
. Timo. 6 geþa oss þau hinu sinndligu/ Huar þyre at S. Paall
heþer sagt þat vel oc riettiliga/ At þr sem riker vilia
verda/ þalle i freistaner oc Diopulsins snorur/ þui at
eingin skepna fraleidir s° miog riettri tru sẽ sa Mã-
mon giorir/ Huar ed Mammon er/ þar er ahyggia
swo at hañ verdi vardueittur/ oc æ meir sauan dreig-
iñ. Þar vt ap fram flytur þrucn agirne/ hueria
Eph ed S. Paall kallar skurgoda dyrckan/ Og þar ap kem-
þ/ at þu hatar Christum/ eñ elskar Mammon/ þuiat
þtta skurgod tijlstedur ecki/ þat þu hlydi geter radum

Sandz

Dauidz þar hñ ſeiger/ þo at þier rikdomur tỹlþalle/ þa ſkallt þu eigi leggia hiartad þar a/ þui hañ nemur añars þitt hiarta i burt/ ſwo at þu hlytur (at þyrelitnum oc þorgleymdum Chriſto) hñ a atheingia/ Lika ſem þat i likamligum hlutum þa kant þu ecki tweimur HERrum i ſeñ at þiona/ oc þu þeinckir þig þo þetta giort gera i andligum hlutum/ Nei þui hinu ſama þær þu med ongu mote tỹl vegar komit/ Eþ at þu aheingur Chriſto med hiartano/ oc ecki þnu liggiandi matar maurum oc þiarſiodum/ þa ert þu Chriſtiñ/ Eñ eþ þu aheingur þeim Mammona ſwo ertu Heidiñ. Pſal. 52.

Vantruna darins a hyggia er þyrebodin

I añare grein þyrebydur Chriſtur i þeſsu Gudz ſpialle þa vantrunadar ahyggiu þyre ſtundligũ hlutum/ oc lỹþſins vpphelldi/ Þar þyre ladar hañ oſs oc lockar med tweimur agætum epterdæmum tỹl rietrar truar. Og þeſsi þyrebodningin epter þylger nærſta ſtickanliga þm þyrra doms orſkurdi/ vt aþ Gudz þionuztuñe/ oc þre Mammons dyrckuniñe/ þuiat eiñ huer heþdi maett taka þ ſwo vpp/ Fyrſt þat eg a ongua ſorg nie ahyggiu at haþa þyre þui huernen þ eg ſkule þiarins aþla oc penungana ſamãdraga/ huat vt aþ eg meigi þrañþædi veita hiwum minum konu oc bornum? Eñ tỹl ſlikrar motmoglunar ſuarar Chriſtur ſwo/ At eigi ſkulu þier ſyrgia (ſeiger hañ) þyrir ydru lỹþue/ huat þier ſkulut eta eda drecka/ oc ecki helldur þyre þui med hueriu þier ſkulut yduarn likama klæda/ Sem ſkylldi hañ ſeigia/ Þier erut hugſiuk er vm þat/ lika ſem þat hañ/ ſa ed ydur heþer geþit saal oc likama/ þat hañ kuñe ecki eirnin at geþa ydur

ngsyke
yr
1.
þene. 3.
erþuidit
r ecki þy:
e bodit.

þædzlu oc klædnad/ Hier verdur þier ahyggia z hugsyki þyre stundligum hlutum þyrebodin/ þo swo at hier giorizt eckirt ap̃ nam þui Gudz bodordi vt ap̃ erþuidino/ sem Adam var vt gepit i Paradiso. At i sweita þins andlitz skalltu þiñar þædzlu neyta/ At viña oc erþuida þat ber mier/ eñ ecki allar landzalþur epter o veniu þra Anabaptistarum/ eda annara leti dreingia yþuer at hlaupa/ lika sem þ aller meñ væri skylldir tijl at gepa mier/ Eñ sidan epter þ þa eg hepne mitt erþuide þramit/ aa eg at skiota allri miñe sorg oc ahyggiu tijl Gudz med þui hugþerdi/ von oc trunadar trausti/ þ Gud sa hiñ trulyndazti þader/ munè mig sitt vesalings barn hier a jordu onguañ sullt nie hungur lida lata/ Hier tijl heyrà nu oc/ þau two epter dæmi þat eina ap̃ þugluin loptzins/ oc hid añat vt ap̃ liliu grausum akursins/ Fuglar himins (seiger hañ) sa huorcki nie vppskera/ oc eigi helldur sapna þr i korn hlaudur/ oc ydar himneskr Fader gepur þm þædzlu. Item/ hyggit at akursins liliu grausñ/ þau viña huorcki nie spinna. Eg seige ydur þat Salamon i allre siñe vegsemd/ var ecki swo pryddur sem eitt ap̃ þm/ Eñ huat er Gud giorir nu vid skynlausa þugla oc lyþlaus grasa blomstur/ skylldi hañ þa ecki eirnin veita oss þat hid sama? Helldur velldur þ at vier erum nærsta miog litiltruader/ swo sem þ Christur seiger hier/ At vier erum i þallnolltum oc þorgeingiligum hlutum/ swo þorblindader/ oc ophardnader þat huorcki nein keñing nie amiñing/ ognan eda pyrheit nie nockurskonar jardteickn þær oss þar þrakomit Buksins ahyggiu vilium vier ecki yþuer gepa/ þar

Vanrunadriñ þorblindar oss.

ap̃ skier

ap skier þ oc eirnin/at vier saman drogum hier a Jord u i mote Christz lærdome matar þeyrur oc liggiande þiarsiodu/ goþgandi swo magañ þyre apgod/ eñ gleymandi sañarligre Gudz dyrckan treystum ecki Gudi/ oc truum eigi a hañ/ helldur hoþum vier alleinazta meire ahyggiu þyre þui/ huernen þat vorar kistur oc korn hlaudur meige þullar verda. Hier sañazt oc þ/ huat Christr seiger eñ i odrum stad/ At huar þiñ þiesiodur er/ þar sie oc þitt hiarta/ Og lika swo sem hañ seiger hier/At epter þessu ollu leite oc Heidnar þioder/ Nu heyrir þu/ þat a hyggiu at bera þyre stundligum hlutum/ sie eitt verck t athæþui heidiña maña/ Eda verda nu ecki þeir hiner agirndar þullu Christner meñ hier med sinum ypuerlutum riettiliga vtmalader/ huerra a þessum tijmum eiñ nærsta otaululigur þiolde er. Matt. 5.

J þridiu grein hoþum vier/ hier eitt agætligt t huggunarsamligt þyrcheit / þar eð vier megum vpp a treysta/ oc vora tru med styrckia/ oc vissiliga vænta ap Gudi þyre Jesum Christum/ þat hañ mune oss i þessum heime eckirt þrot huorcki tijl matar nie klæda þola lata/ þuiat ydar himneskur Fader seiger hañ) veit at þier þurþit allz þessa vid/ Fyrst vor Fader a himnum veit nu huers vier þurþum med/ oc er þar med swo milldur oc godgiarn þat hañ gepur sinum bornum dagliga þædzlu/ huar tijl fuelijnzt vier þa i sorgum oc ahyggium t Huar þyre velkijnzt vier þa i hrygdum oc bugaruile oc angurbitiñe epuablendne t Leitum fyrst Gudz rikis/ oc þess riettlætis sem þyre Gudi duger/ þa mun oss a stundligre uæringu/ oc i Roma. 3.

þui sem tíl líþsins vpphelldis heyrir eingiñ breſtur verda/ elligar þa hlyti Gud annars o sañsaugull at vera/ huat þo o moguligt er at verda meige/oc huern
Joh. 14. en skylldi sa mega oss o satt seigia/ sem at sialfur er sañleikurin/ Eñ hier hliotum vier nu at vita huat er Christur kallar at leita Gudz rikis/ Eñ Gudz rikis at leita er eckirt añat/ vtan at bidia Gud þess þ hñ leide oss tíl riettrar truar/ oc þat haũ i þre hiñe somu tru þyre siñ blezadaũ anda styrcke oss oc stadfeste allt tíl vorra æfiloka/ s° sem þ vier siaum Propheta Dauid optsiñis giort hafa/ sierdeilis i hinum Fimtugazta oc i hundrat oc atianda Psalme/ Nær ed vier vr ap allri kostgæfni oc athygle giorum nu þetta/ þa mun oss ecki alleinazta þessi sama tru vm hucria vier bidium margfaulldut verda/ Og þ sama epter þui
Matt. 7. Christz þyrheite/ sem hañ seiger/ Bidiet þa munu þier medtaka/ helldur skal oc eirnin lika þat skie/ at þier verdi veitt hier i stundligum hlutum/ allt huat þier er þyrheitid/ einckum sem er/ at allt þetta skule oss tíl lagt verda/ Þetta oridit/ at oss skule tíl leggiazt/ vtuisar þ vor þyrsion t erfiuide kome þyre eckirt
Joh. 16. ef at Gud gefur ecki þriofgunina/ Þui huat oss tíl legzt/ þa legzt oss þ tíl o leitad oc o forsied/ Þetta hid sama þyrheit skulum vier vel hugleida t hondla i voru hiarta/ swo at vier i vorum naudsynium/ huort þær ern andligar eda likamligar kuñum at treysta alleinazta Gudi þyre Jhesum Christum/ swo at vier verdũ eigi nockrn tíma vegna heidingligrar ahyggiu þyre stundligum hlutum Chro fraskilder oc sañarligre Gudz dyrckũ/ þ sama vñe oss Gud ollũ Am.

Þañ sex-

Þañ XVI. Sunnudag epter Trinitatis Gudzspiallit Luce vij. Capitula.

DAG þ skiede svo epter þ/ at Jesus gieck tijl þrar Borgar sem kallazt Naim/ ⁊ hans Lærisueinar geingu marger med hñ/ oc mickill þiolldi añars þolks/ Þa ed hñ tok at nalægiazt portid stadarins/ siaþu/ þ þrañ lidiñ madur var borinn vt cincka sonur suñar modr/ Og hun var ecknia/ oc mickill þiollde borgar manna gieck vt med heñe/ Eñ þa ed Drottiñ leit hana/ hrærdizt hñ miskunnar ypuer heñe/ ⁊ sagdi tijl hennar: Grat þu eige/ Og hañ gieck þar at/ oc ahrærdi boruñar/ Eñ þr ed baru stodu vid/ Og hñ sagdi: Þu vngmeñe eg seige þier ris vpp/ Og sa settizt vpp sem þrañlidiñ var/ oc tok at mæla/ oc hñ gaf hñ þa aptr siñe modr/ Eñ aller vrdu ottaslegner/ lofudu Gud oc sogdu: Spamadr mickill er a medal vor vpp risiñ/ ⁊ Gud hefer vitiat sins þolks/ Og þessi saga barst vt af honum vm allt Gydinga land/ oc i aull kringum liggiande hierod.

I Innehaulld þessa Gudzspiallzins.

☞ Margfalldliga verdur oss i þessari fraſogu prisut Christz godgirne/ þuiat hañ huggan veitte oc tül hialpar kom þre sorgbitiñe eckiu/ þott hañ væri þess eigi bediñ/ sem harmadi sonarins dauda.

Eñ med sama hætti oc þ hañ i þessari fraſogu hrærdizt af miskuñar þeli vidur þa eckiu sem a.c. marga vega var þuingut/ lika swo er þ oc med olli epua lauſt/ at hañ mune eirnin med samri godgirne sam pinazt oss/ i þm hlutum sem oss þia þuinga oc kuelia/ Ja huer ma fyre þ nei seigia at hñ samharmi ecki alla tijma vorum kranckdœmū oc harmkuælum/ med þui at hañ sialfur seiger swo/ At huer hañ suertz ur ydur/ sa suertur sialldur mins auga/ Eñ þetta hid sama þa giorir hañ tül þess at styrckia vora tru med. Zacha. 2.

Þar fyre skulum vier eirnin þtta hid sama huat hier giordizt/ setia oss þ fyrir tül epter dœmis/ at eins swo sem þ Christur hñ er verndare oc hialpar madur eckna oc faudur lausra/ alika skulū vier eirnin rœckſlu oc vmsion hafa yfuer þm/ sē i þessu veralldar lijfue suipter eru allre mañligre hialp oc hiastodu/ Hier tül heyrir oc þessi grein/ Veri þier miskuñsamer / swo sem þ Fader ydar a himnum hañ er miskuñsamur. Lucc. 6.

Ordzins krafft sier þu i þessu/ þ Christur taladi varla fiorum ordum fleira/ þa ed hñ vppuackti þañ hiñ framlidna/ oc fieck hañ lifanda moduriñe aptr/ Huer væri sa at þat villdi nu misgruna at oss skylldi ecki fyre þetta hid sama ordit Christi eirnin veitazt

mega

megaþyrgegþnigin syndaña/ riettlætid oc eilyfþt lyfþ.

Þa ed hañ vppuackti þetta vngmeñe ahrærdi hañ borduñar/ swo at þu siaer þat Gud vercki hellzt alla hlute þyre oñur medal.

Med sama hætti oc Þ vngmeñit taladi aptur sem þyrir Christi astgiofþ vppuakit var af dauda/lika swo kuñum vier ecki eirnin vt at skyra Gudz stormercki/ vtan Þ vier verdum adr þrelsader vt af syndunum/oc bygaþader med heilogum Anda oc riettri tru.

Folkit vidrkeñer hier gudligañ velgiorning sier veittañ med þui Þ seiger/ At Gud hafui vitiad sins folks/ þyre huat Þ eirnin packer giorit/ Eñ þo er þtta hid sama eitt epterdæmi o þullkōligrar truar/ þui Þr hallda Christum eige meire hattar eñ swo sem Spasmañ/ At vitia þa teckzt hier i hiña betra mata.

¶ Ein Stutt vtlegging þessa Gudzspiallzins.

Fyrst at i þessu Gudzspialle veittizt oc audsyndizt eckin nockurri nærsta mickill velgiorningur oc kærleike/ þa vilium vier vm þraū allt añat yþuerskoda/vti huerri a naud eymd oc ogæfu þau þessi eckia var nidurþryckt / þuiat þetta allt saman vandliga at hugleida oc vel i miñe at leggia/ giorir þañ veitta vel giorning vt af Christo þess aufliosara oc vegsamligra/ I þyrsta vtskrifar Gudzspialla maduriñ þessa konu af siñe tegund oc stiett/ einckum þat hun væri ein eckia/ Nu er kuiñan af sialfrar siñar natturu eitt veykligt kerkorn/ s° sem

Þ hinn heilage Petur eirnin vottar/ þui þyrſt at þar
etri. 3. kemur/ Þ hann miſsir sinn bonda/ þa hegper hann i þeſ-
ſum heime naliga aungna huggan/ þar fyre er var-
la nockurt annat napn Þ meir klanckue godpus hiortu
oc tijl ſam piningar locki/ helldur enn þeſsi naupnin/
eckia/ þandurleyſinge/ oc modurleyſinge / Ja Gud
ſialpr (ap þui at þeſsir veſalingſmenn verda med ollu
porgleymder ap heimenum/ r lijpa huggunar lauſer/
ber a hyggin fyre þm/ ſwo Þ hann bijpalar oſs ollum
þeſsu ſinu dæmi koſtgæpiliga epter at fylgia/ þniat
eut. 18. ſwo ſtendur ſkripat i hinne Fimtu bok Moyſe/ Drott-
inn Gud ydar/ er Gud gudanna/ oc Drottinn drottnanna
Mickill Gud oc mattugur oc ogurligur/ huer ed ecki
per at mannuirdingum/ oc tekur eigi mutur neinar/
Giorir riett þandralauſum r eckium/ elſkar hinn fram-
anda/ oc gepur hnm pædzlu oc klædnat/ Og þar fyre
ſkulu þier eirnin elſka hinn framanda. rc. Twent er
hier merckianda/ þat eitt/ at Gud will eigi eckiur oc
þandurlaus born ypuergepa / helldur vill hann þau
nadarſamliga vernda oc bijuara/ Hitt annat Þ vier
ſkulum oc eirnin elſka alla veſalinga r fyrelatna menn
En tijl hins fyrra hlutarins þeſs ſem eg hier fram-
ſetta/ þa lita Spanienirner/ oc eirna hellzt Dauid/
þa ed þr vegſama Gud fyrir þandr ecknaña oc þandr
al. 67. leyſingiaña/ lika ſem i Pſalminum/ Syngit lop Gu-
di/ seigit lopſaung hans napne/ giorit hnm gautu/
þm ed hogliga hier kemur/ Drottinn er hans heite/
Glediet ydur fyre hans anglite/ huer at er Fader
þandurlauſra/ oc domare ecknaña/ Og i odrum stad
al. 9. ſeiger hann ſwo/ Hialpare hins þandurlauſa muntu
vera/ Tyl

vera/ Tÿl hins ſÿdara hlutarins lÿtur Piſtill hins heilaga Jacobi/ oc ſeiger ſwo/ Grein oc opleckut audlig þionuzta þyre Gudi Fandur er þeſsi/ at vitia þaudurlauſra barna/ oc eckna i þra hormungum/ oc at vardneita ſig þlecklauſañ þra þeſsari verolld. Jacobi
Eñ med þui at þeſsi kuiña var nu ſnipt ſinum bonda oc eckia vordin/ viſsiliga þa heþer heñe þat eigi allitill kroſs nie motgangur verit/ Þo at hun hefdi nockurt huggunar trauſt a ſinñ einckā sync/vnder þm hun þottizt eiga alla ſina lÿfs biorg/eñ þa ed hñ andadizt/var giornoll heñar huggan vte/ Huer hañ veit nu/ huerſu mickiñ aſtarhug þ moderiñ heþer tÿl ſiña barna/ ſierdeilis tÿl þra ſem at þaudurnñ þrañslidnum epter verda/ oc ein mana eru/ ſa hiñ ſame vnderſtendur vel/ i huerri anaud oc harmkuælingu at þeſsi kona heþer verit/ Og huat ſkal hier þleire ord vm at hafa/ Þui at varla matti meire ogæfa þeſsari veſalings konu at hondum koma/ eñ þ hun var bædi ſnipt ſinum bonda/ oc ſwo synenum med/ oc hafdi þa ſidan allz ongua huggan meire/ Huar þyre þat eymdar anaud þeſsarar konu er i þyrſtu vel hugleidanda/ ſwo ſem þ hun er af Gudzſpialla manninum vtſkrifut.

Jañare grein siaum vier i þeſsu Gudzſpialle/ millde Chriſtz z hans aſtſeme/hueriar tÿl efnit voru/ þat hañ ſwo nadarſamliga leit tÿl þeſsarar konu. Eñ þ ſama er vel hugleidanda/ þo at þeſsi kærleikſins aſtſeme herrans Chriſti tÿl vor/ ſie i allre Gudzſpialligre hiſtorin nærſta miog lofud oc vpp hafin/ þo verdur hun þo hier þramar eñ añarſtadar liofare

oc vegsamligre till synis gepin/ þuiat hier er eingin trua/ sem Christo kunnunar anaud vtleggi/ oc i hia hm nadar leite/ Allt saman þa skier þ/ hnat Christur giorir hier vt ap skærri nad oc kærleiksins astsemi/ oc ap þre hiartaligre sampiningu sem Christur hañ bar till þessarar vesalings eckiu/ Og hier vppfyllizt þ/ hnat sagt er hia Esaia spamañe/ Er adur eñ þ: kalla till min/ vil eg bænheyra þa/ Eñ fyrst at allt þetta skier nu vt ap nadiñe/ huer villdi þa hrosa sier ap sinum verckū/ eirnin þo at hñ hefdi giort þra eigi allt: iñ fiolda/ þar i mot/ huer væri sa þ hañ villdi fyrir sina synda saker i auruilnan palla/ ? eigi skynda med flyte till Christo ? Þessi hiñ same velgiorningr iñ sem þessari eckiu veittizt/ hañ er eiñ lifandi lærdomur/ s°. at vier megum eirnin allz godz vænta ap Christo Jesu/ ep at einazta su hin leidiliga vantru forhindra di oss eigi/ oc fraleiddi oss ecki trunadar traustino a Christum/ Og þuilik epterdæmi kærleiksins Christi/ leidrietta oss oc leida till riettferdugrar truar/ swo þ vier ecki alleinazta vt ap nadiñe heilbrigdir/ helldur eirnin riettlater oc hialpliger verdum/ Og vpp a þuilika tru þreyngir eirnin ønll ritningin/ oc aller Postulaña Pistlar/ Eñ vor likamlig skynseme/ oc meistare siernitringur/ þau vilia ecki slickt skilia/ helldr þeinckia þau sig med verckunum alla hlute audlazt mega/ Og þott at ritningin vottadi þm þ þusund siñum optar/ þat honum (sem ecki vmgeingzt med verckin/ helldur truer a þañ sem riettlætir omilldañ) verdi sin trua reicknut till riettlætis/ þo stundar þ vor o nyt ahyggia fram ar at giora/ oc betur at skilia/ Ap þui gepi huer

Esaie. 65.

Ønll ritningin lopar oc keñir truna.

Roma. 4.

gefi hier sem ein par grant gærir at/ þat han [illegible]
gangi riettañ veg/ oc villizt ecki/ þui sa tíme tekur
mieg at nalægiazt/ þ vier skulum annat huort þyrir
heilsusamligañ lærdom hia Gudi mickilliga at gled-
iazt/ eda vegna þalsligs lærdoms at eliþre hneyck-
slan verda/ Señeliga þa hafdi þessi kona adr þram-
an tíl huorcki hafit tru tíl Christum/ oc ecki helldur
giort þau nein verck/ þat hun hefdi þar med slikañ
velgiorning þorskulldat/oc þo var hefie veitt s° mick-
il nad/ Og hñ sem o bediñ/ oc o krafiñ veitte nu þui-
lika nad t slikañ velgiorning þessari konu/ huat þein
ckir þu þa? þat hañ mune þm vilia veita/ sem hans
truliga leita? Og i stuttu male at seigia/ þa er hañ
reidubuiñ tíl at hialpa/oc fullting at veita/s° þramt
vier truum a hañ/ oc vantreystum hñ ecki/ eñ eincks
anliga þa hialpar hañ/ nær ed naudin er sem mest/ t
baulit geingur sem hædzt/ Ja nær ed þu meinar þat
Gud sialfur / himin oc Jord sie þier a mote oc þu
þeincker þig med ollu vtgiordañ vera/ þa veiter hañ
sem hellzt sitt fullting/ Swo sem at þu sier þat skied
hefer þessa konu/ þui þa ed hennar baul gieck sem
hædzt/ veitte Christur henne hialp/ Þetta er nu þat/
huat Dauid hefer i sinum Psalme sungit. Cum in-
uocarem/ exaudiuit me deus. tc. Þa ed eg kallada/
bœnheyrdi Gud min riettlæting mig/ i miñe harm-
kuælingu/ Psalmo. iiij.

Orðzins fraptur.

J þridiu grein siaum vier i þessu jardteickne/
fraft gudligs Orðz/ oc huat þ hid sama i riettri tru
hondlat verckar med oss/Þuiat Gudzspialla madr iñ
epter þ hañ tíl teicknadi/ huersu þat Christur hafdi

sied aumur

[illegible]mur a þessari konu/ oc huernen hañ hafdi
heñe huggan veitt/Swo skríþar hñ nu eirnin huersu
at Christur vppuackti þ vngmeñe aþ dauda/Og seig
er swo/ Hañ gieck þar at/ oc a hrærdi borñar/oc
þ ed likit barn stodu vid/ oc hañ sagdi/ Vngmeñe eg
seige þier stait vpp/ Hier heyrir þu Christum vera
lifanda HERra swo vel sem daudans/ oc huat hañ
taladi til hins þrañlidna/Eñ huat skiedi? Hiñ dau-
di settizt vpp/oc tok at mæla/ Sianu/ þar hefer þu
fraþt ordzins Christi/swo þ eirnin þrañlidner verda
þyrr þ sama vppuackter/ Eñ huat likamliga erskied
epter Gudzspiallzins þrasaugn vid þtta vngmeñe/
þat sama hlytr dagligaña vidur oss andliga at skie/
Þui huer er sa at hñ sie þ' vtan synd? Eñ syndariñar
verdkaup er dauðiñ/ Þui eþ at vier skulum nu aþ
sindunum kuittazt/ oc aþ eilifþum dauda þrelsader
verda/ þa hlytur Christur med sinu signada ordi þar
til at koma/ Aþ hueriu ordi þ hañ eirnin sialfur swo
seiger/ Huer hañ vardueiter min ord/ sa mun ecki
deyia at eilifþu/ Eñ þetta hid sama ordit hlytur med
riettþerdugre trv at hondlazt oc at vnderstandazt/
Þui huar ed jatningin þessa ordzins er ecki/ þar verd
ur eirnin Christur/ sa sem at sialfur er þetta ord. Jo-
han. j. ecki helldur medkendur/ Eñ huar ed Christur
verdur ecki medkendur/ þar kañ Gud ecki eirnin helld
ur/ huorcki riettiliga lofadur nie dyrckadur at verda/
swo sem at er med þessum ordum ed þtta folk sagdi/
Þat Spamadur mickill væri a medal þra vpp risiñ/
oc þ Gud hefdi vitnad sins folcks/ Þar i mot/ huar
ed ordit verdur hondlat/ þar medkeñizt eirnin Christr

Eñ huar

Gudz
dz fraþs
ir vppue
eirnin
ina þra-
lidnu.

ohan.8.

Eñ huar ed Christr medkeñizt/par verdr Gud lopadr oc dyrckadur/ þ hñ hapn ofs i nadiñe/ eñ eigi i reide vitiád/oc gepit ofs siñ eigiñ elskuligañ son tijl eignar Swo at vier pyre hans Pisl oc blezadañ Sauda prelsudüzt i þra syndunum andardaudanum/ Siopz linum/ oc Helvitino/ þar pyre skulum vier nu giora hñ pyre þulikañ ofs veittañ velgiorning æpinligar þacker/ Og i stuttu male at seigia/ þa ladar þig oc lockar Christz godgirne tijl truarliñar/ eñ truan medkeñir krapt Gudz ordz/ z þesi hin sama medkeñings in lopar oc dyrckar Gud eilipligañ. A M E N.

Gudz hy ing plyt med sier þackar gi ordina.

Þañ XVII. Sunnudag epter Trinitatis Gudz spiallit Luce viij. Capitula.

DOG þat skiede swo / at Jesus gieck jñ i hus nockrs Phariseis hopdingia apuott deigi braudz at neyta z þr hopdu vard holld a hñ. Og siapu at madur nockur vatzsiukr var þar þra ñi pyre hñ. Og Jesus andsuaradi oc sagdi tijl Laugspekingaña oc Pharisæis/ swo seigiandi/ Vuort leypuizt nockut at lækna a þuott dogũ? Eñ þr þaugdu/ Eñ hñ rok þa a hinum siuka/ lækknadi hñ z liet i burt þara/ Suaradi z sagdi tijl þra/ Vuers ydar asne eda naut sem þellur

i pytt/

lyti/ er þat eigi japn snart vtdreigit a þuott deigi: Og þr gatu hñ ongu hier tñl suarat.

Eñ hañ sagdi þessa epter liking tñl þra sem bodner vor:u/ þa ed hñ sa/ huernẽ þr matuzt epter hinũ þremztum sætum / seigiandi swo tñl þra/ Nær ed þu verdur bodiñ ap einhueriñ tñl brudlaups/ þa set þig eigi i hin æðztu sæti/ kañ skie/ þ añar heidarligre cñ þu sie bodiñ ap hñ/ oc kome sa sem þier baud oc hñ/ seigi tñl þin/ Gep þessum rum oc hlioter þu þa med kiñ roda at hapa hid yðzta sæti Helldur swo nær at þu verdur bodiñ/ þa þar þu z set þig i hiñ yðzta sess/ s° at þa nær ed sa kemr er þier baud/ hñ seigi tñl þin/ Vinr poka þier vpp beti/ Þa mun þier virding veitazt hia þinum sessu nautũ/ Þui at huer sig sialpur vpphepur/ hañ mun nidurlægiazt/ oc huer sig litlæter/ hñ skal vpphapiñ verda.

¶ Innehaulld þessa Gudzspiallz.

Matt. 23.

¶ Þott at Christur væri stærilæti oc siergædi þra Phariseis hñ gramazti/ þo þoldi hañ þ at hañ tñl borðz sæti med Pharisearanum/ swo at hñ audsyndi þ/ at hañ væri tñl þess komiñ/ þat hañ þrelsadi alla/ Huat at er eitt epterdæmi gudligrar godgirne.

Phariſei

Phariſei þr medkeña ecki at eins velgiorn/ igin alleinaztа/ helldr leita þr eirnin þlærdarſamliges tíl epnes/ huar vt aþ þu ſkallt merckia/ Chriſtum eigi geta ſampyckañ verit vid Phariſeis/ Og þr (ſeiger Gudzſpialla madurin) hopdu vard holld a honum/ flarædit oc vnderþerlit/ þer alla tíma þeſs a leit/ at þ geti med illzku tauñum gnagat z bakrædt vm adra

Chriſtur þa ed hañ/ þañ hiñ vatzſiuka mañ heilbrigdañ giordi (þuiat hñ þieck þeſs eigi an verit) þ añ ſkylldi eigi allzſtadar birta ſina godgirne ſpurdi yrſt at/ huort at ecki væri leyþuiligt at lækna ſiukañ añ a þuottdeiginum/ Eñ þar þyre ſpurdi hañ þa at þui/ at hñ blygdadi þar med Phariſearana/ þr ed ſig gapu vt medal polkſins þyre Laugmalſins lærimeiſtara/ eñ vonu þo hiner þiarlægiztu þra Laugmalſins riettum ſkilninge/ Swo oc lika vtuiſar hañ hier med/ hnerſu haſkaſamligur hlutur þ ſie/ vm eiñ o lærdañ Preſtmañ oc Predikara.

Med þeſsum hætti/ koſtgæþui huer vm ſig/ (eg tala tíl Preſtaña oc Predikaraña) at þr kuñe nær ed þaurþ giorizt/ ſkial at gepa vt aþ ritningunum/ þyre alla ſina breytne. 1. Pet. 4

Kærleikſins aſt ſemi er ſkamtur oc ſtiornan allra Laugmala/ oc þ swo nærſta/ at eckirt Laugmalſins verck/ huerſu gott ſem at er/ oc med huerſu mycklu ſkrauti oc dalæti þ verdr þramit/ þa kañ þ ecki Gudi at þocknazt/ Þui swo ſeiger Gudz Andi þyre munn Spamanzins/ At miſkuñſemi hepui eg þocknan/ eñ eigi at oþþre/ Item Paall Poſtuli ſeiger/ þat ending bodordzins ſie kærleikurin. 1. Timo

Amote

mote kærleiknum væri þat/ at þu aſtundader a þuottdeige tul hialpar at koma þinum þienadi/ eñ mañinum ecki/Eda er maduriñ ecki þienadinum betre: Huar vt aþ þu matt vel þormerckia þañ rangſnu iñ heilagleik Þra Phariſearaña. Þeſsi hin ſama grein in heyrir t lika tul Christliges þrelſis/ Þuiat alldiarþ liga ma aþ þui briota/ huat er hneckir oc þorhindrar Christuligañ kærleika/ þo at þ ſie eirnin þuottdagsiñ ſialþr Þui s° ſeiger Christr eñ i odrum ſtad/ At manz ins sonur ſie HERra/eirnin þuottdagſins.

Hiñ beinazte vegriñ tul at ſtanda i mot þm verc heilogum/ er þeſsi at vera med ritningunum/oc o ruggum ſtilrikiñ vel mentadr/ ſwo at þr mætti medr þm nidurþaggader verda.

Su epterlikingin at eigi ſkylldi keppazt epter hinum þremztu sætum/ heyrir þar tul at nidurkepia med ſtærilæti Þra Phariſearaña.

¶ Ein Stutt vtlegging þeſsa Gudzſpiallzins.

SJdur twenna hattar meñ heþer Christur at ſyſla i þeſsu Gudzſpialle/ Fyrſt vid Phariſeos/ſem vord hielldu a hñ/huort hñ heþdizt þ nockut at/ þar ed þr mætti tul epne aþ taka/ hañ at laſta/ J odru lage þa haþdi hañ at ſyſla vid nockurn þañ mañ ſem vatzſuikur var/ Þar þyre latum oſs þyrſt ypuerſkoda/ huat hañ heþer at ſyſla vid þa Phariſeos/oc hulika þr audſyna ſig vid Chriſtum. Eñ s° bzeytu þr leider Phariſæi vid Christum/ þat þr

þat þꝛ villdu ſem þeguazter epter þꝛa o art ꝛ illvndꝛ
geta laſtad þau verck ſem Jheſus giordi/ Og
lærdomur leizt þm allz ongu neytur/ aþ þui þ han
var þꝛa hræſne morſtadligur/þar vt aþ kom eirnin þ
at þm pocknadizt alldꝛeigi huat er Chꝛiſtur kendi/ þo
at þꝛ sægiu eirnin hans guddomligar jardteickner/
hueriar þꝛ gatu ecki med ſañleik aþneitad/ þa villdu
þꝛ þo ecki geþa Gudi dyrdina/ helldur ſogdu at þ ſa Matt.
ma ſkiedi þyꝛir Beelzebub Dioþla hoꝛdingia. Eñ ſlik
ar þra gudlaſtaner/ vmſatur/oc vnder hyggiu/oc illz
ku þullañ þiandſkap/þiñur þu nuog vida i Gudzſpi
alligre hiſtoriu vt ſkriþadar vera/Og med ſama hæt
ti þ Phariſæi oþſockru alla tíma Chꝛiſtum/ þoꝛdæm
du hans lærdom/lauſtudu hans verck ꝛ jardteickner/
lika ſwo heþer Chꝛiſtꝛ eirnin ſett ſig alla tíma i mote
þm/ ſwo ſem i gegn hinum griñuztu o vinum ſins
lærdoms/ þui eþ þu hyggur at Gudzſpialligre hiſ
toriu/ þa þiñur þu þ/ at þar heþer verit ein jdulig a
greining a millum herrans Jeſu Chꝛiſti/oc hiña þoꝛ
blindadꝛa Phariſæis/ þat matti eigi helldur audru
vis vera/ þuiat hañ var þm ſa a ſteytingar ſteñ/ oc
þ teickn/ hueriu ed aþ heimenum ſkylldi i mote mællt 1. Pet.
verda/ Huar þyre þ o tíl heyꝛiligt heþdi verit/ þ hañ Lucc.
ſkylldi vndan þm haþa latid/ i þm hlutum ſem þau
durſins dyrd a hræꝛdi/ þat var nog/ at hañ vtſkyrdi
med giorningunum / ſiñ lærdom vt aþ Chꝛiſtiligu
þolinmædi/ i þm epnum ſem ſialþs hans perſonu a
hræꝛdi/ Eñ med þui þat Phariſei epter vana ſinum
hielldu hier voꝛd a hñ/ huoꝛt at hañ villdi giora þeñ
añ hiñ vaꝛſta mañ/ sem þar var þrañi þyꝛe hñ

oañ á þuottdeigi/ þa hefer hñ þñ á ſiaanda
,añ heil:igdañ/ oc tíl teicknat ſwo med þeſu
,ardteickne/ Þ bædi Gudz lang oc maña ſkylldu þie-
na tíl hægia oc vikia Chriſtiligum kærleika/ Þnott-
,ci dagurin var at ſoñu Gydingunum bodin at hallda/
oz- Eñ þo ſkylldi þtta bodord ecki vt þann verda tíl kær-
ſa leikſins þorhindrunar/ Skialit tíl þa/ þa tíl teicknar
Chriſtur i odrum ſtad þar hañ ſeiger/ Þat þuottdagz-
irc. 2. in ſie þyrr manzins ſaker giordur/ eñ madurin ecki
imo. 3. þuottdagſins vegna. Og S. Paall hañ ſeiger Þ end-
ing bodordzins ſie kærleikurin vt aþ hreinu hiarta/ r
godre ſamuitzku/ oc þalſlauſre tru/ Þar þyrr nær at
eg ſie min Natunga komin verd i nockra a naud/
þa ſkylldunzt eg at audſyna hñ kærleikſins verck/
eirnin þott at hundrat ſinnum væri Þ þuottdagr/ med
þui Þ kærleikſins aſtſemi er ein regla r yþuerſtiornan
allra laga/ Eñ hygg þu at ſialfur/ huort at Chriſtur
lækndi ecki riettiliga i kapp vid þa Phariſeos þañ
vatz ſiuka mañ/ þyrſt hañ ſa Þ at þm bihagadi ecki
ſa giorningur/ þui eþ naut eda añar gripur væri þall
iñ i dy þytt eda þeu á þuottdeige/ huort þeinckir þu Þ
Þr mundu þañ ſama grip lata þar iñe liggia/ oc bida
tíl þeſs Þ þuottdags helgin væri vtlidin r Nei þiar
re var þui/ Enar þyrr ſkylldi þa Chriſtur ecki mega
veita þat mañinum ſem Þr giordu nautum oc odrum
iſtiligt þienade. Lika s° ſkulum vier brúka vort þrelſe/ huert
at vier hoþum i Drottne vorum Jeſu Chriſto/ Swo
14 Þ vier aunnunzt hiñ breyſktrtuada/ geþandi gætur at
þui/ Þ vier giorum hm eigi ſkamþylling neina/ Eñ i
mot þm þorhordnudum ſialþ birgingum Þr ed vorn
lærdom vt

lærdom vt ap̃ Christiligu prelse/ hapa nu swo leinz
heyrt/ oc porsma po pañ hiñ sama/ pa skulum vier
samt brnka vort prelse/ Pui po at vier giorum peim
nockut tijl vilia/ eda latum sumt hialida pyre pra sak
er/ pa komum vier po aungu tijl vegar par med/ Pui
samt pa blijgua pr oppraer oc hardsuirader/ Sie swo
rru Pharisei i mote Christo/ z Christr a moti Pharise
is/ oc po er kraptur sañleiksins swo mickill/ p Phari-
sei hliota at peigia.

J annare grein staum vier i pesu Gudzspialle/
huersu miukliga p Christur giorir vid peñañ hiñ vatz Christ
sinka mañ/ swo p hañ preipar vm hañ/ læknar hañ/ giorir
oc lætur i burt ganga/ Hier praman tijl heper hañ diliga
hapt at sysla vid Pharisеos/z hepdi giarnan kent pm hiñ va
huernen p Laugen ætti at piena/oc i naudsynium tijl sinka.
at hægia oc at vikta kærleikanum/ eñ hans lærdom
hapa pr huorcki viliat heyra nie medtaka/ ap pui pr
voru med hiartans blindleik slegner/ Og ecki allen- Deut.
azta p/ at pr villdu eigi heyra hm̃/ helldur poru peir
eirnin tijl/ oc leitudu sier radz/huernen pr gæti hellzt
pyre parit honum/ Huat er sierdeilis pa skiedi ed hañ
a puottdeige hapdi i Gydinga samkundu giort pañ Marci.
heilbrigdañ sem visna haund hapdi/ Eñ po ongu at
sidur er Jesus pesum vatz sottar mañe swo vinveit
tur/p hũ giorir hñ vt ap riettum kærleik heilbrigdañ/
oc bydr i burt at ganga/ Eñ pesi hiñ vatzsinke madr
heper visuliga hapt eitt pullgott traust a Christo Je-
su/ med pui p hñ pylgde hm̃ epter iñ i Phariseárans
hus/ Ja pyre vist pa væri hñ ecki heilbrigdur vordiñ/
z at hñ hepdi ecki hapt gott traust a Chr̃o/ med sama

bæ tti z þ blindleike þra Phariseis ætti at skelþua oss/ hverier at augum hoþdu oc san ecki/ þr ed eyrun hoþ du oc skildu ecki/ hiartad oc trudu þo eigi/ Lika swo skal eirnin milldi oc godgirne Jesu Christi/hueria hñ tiade þessum vaztsottar mañe/ hræra oc klockua/ s° at vier vpphepiñ vort hiarta/ z setium allt vort trun adar traust a Christum / þuiat þar þyre er þetta/ oc oñur þulik jardteickn skriþut/ at vier skulum vt aþ
m.15. þm somum læra/ huat Christur er þyre mañ/ oc huar þyre þ hans Fader sendi hañ i þeñañ heim/ oc hua: huerium Christnum mañe sie aþ hñ vonanda/ Hey: er hañ nu synt siñ goda þessum vatzsiuka mañe/ þyre þat hañ haþdi gott traust tíl Christo oc trudi a hañ/ Huar þyre skylldi hñ þa (s° þramt vier truum a hñ) aþseigia oss siñ goda? Eda er hans kraptar hvnd
ie. 59. ui styttri eñ hun var? swo at hañ kuñe nu eigi leingr at hialpa? Nei þiarlægt er þui/ Hans miskuñscmi blöþur vni alldur oc at eilöþu oc eingiñ brestur er a hans þulltinge/ helldur a þui þ vier medkeñum ecki vorn breyskleika/ oc þat vier vilium eigi helldur trua. Huar þyre at þa nær ed vier medkeñum vorar vans mættingar/ sierdeilis i þm hlutum sem tíl salariñar heyra/ oc leitum i tru nadar oc liknar hia Christo/ þa kañ þ eigi odruuis at vera/ eñ þ vier þaum vora bæn oc audlunzt vorn vilia/ Eñ þ hlytur þar med at þyl gia/ at vier kostgæþum eirnin þes/ at slikre nad med tekiñe/ þat vier audsynum oc lika þañ sama kærleik huern ed Christur audsyndi þessum vatzsiuka mañe/ vorum samChristnum naunga/ i huerre hellzt a naud ed hañ kañ staddur at vera.

...num blindleika/ ſwo at huorcki hefer
Chriſti nie fetta jardteickn hrært þa tíl tr...
vill nu Chriſtur þrám gefa ſwo ſem nockra heilræ...
ſkemtan i geſtaboðinu / einckum med þui hañ for-
erckti/ þat hr keptuzt epter hinum æðztu sætum/
Og ſeiger ſwo/Nær eð þu verður boðiñ af einhuerj-
um tíl brudkaups/ þa ſet þig ecki i hid æðzta sæte/
kañ vera/ at añar þier ærligre ſie boðiñ/ oc kome ſa
ſem þier baud oc honum / seigi tíl þin. Vinur gef
ſsum rum.zc. Eñ med þeſsum orðum hefer Chri-
ur viliat ſwo ſem i nockurn mata ſtrafſa mañuirð-
gar hra Phariſæis/ þuiat þeir ſocktu miog epter
þeſsa heims virdingum/oc hafa a heingt ſliku ſkrau
med hiartano/Swo ſem hñ seiger eñ i oðrum stad/
At aull ſin verck giore hr vpp a h/at hr ſiaezt af moñ
um/Og i Mattheus Gudzſpiollum þa eð hañ kendi
oſs/ huat riettiliga væri at bidia/ at faſta/ oc aulmu-
ſu at gefa/ swolika þa aminte hañ þar eirnin/ h vier
ſkylldum taka oſs vara fyre ſlikum Phariſeis/ oc þat
vier giorðum ecki i hre meiningu godnerckin/ ſem hr
hafa giort/ oc leggur ſwo ſidan fetta þar tíl/ At hr
hafui vt tekit ſin verðlaun/ Eñ þo hefer hañ i and-
ligre meiningu viliat keña med þeſsu/h huer ſem eiñ
ſa er kalladur verður tíl brudkaups gudligrar nað-
ar ſie ecki vppblaſiñ/ oc hañ halldi ecki meir vt af ſier
eñ ſwo ſem at hæfniligt er/ helldur breyte ſier fram-
ar riettiliga i ollu/ z sie alla tíma i Gudz otra/ſwo at
hañ miſse ecki þau medtekin andæfi oc aſtgiafuer/
þuiat ſwo hlytur h i Chriſtz riki tíl at ganga/ at huer

strafſar
þa virði
gar gie-
nu Pha
ſeis.

Matt. 2
et 6.

...æfei / hat. ...vppheꝛſiñ verda/ J
ſtad/ Huer hañ vill ydar a mille vera e
...ueiſt ſa ydar þienare/ Þetta hid ſam ſañ
Chriſtur medr þui þa ed hañ tok eitt vngbarn oc ſet
mitt a mille Poſtulaña/ꝛ ſagdi/Nema at ſwo ſie
ſnuizt/ oc giorizt ſem þetta vngberne/ þa kuñe þ
ecki iñ at ganga i Gudz riki/ Huernen gieck þ þe
Phariſeo/ ſem hiellt ſig vera vpp ypuer þm berſyn
ucc. 18. duga Tollheimtu mañe/ Einckum ſwo þ hiñ ſyndu
ge var ſagdur riettlatur eñ Phariſeariñ ranglatur
Huer hañ ſetur ſig nu medur þeſsum berſyndu
hid ydzta ſæti/ vidurkeñer ſinar ſynder ꝛ beidꝛ
ar aþ Chriſto/ ea mun aþ Chriſto i hiñ æðzta ſæſs
er i eilijfþt lijf þ ſettur verda.

Þañ XVIII. Suñu dag epter Trinitatis Gudz ſpiallit aMatthei xvij. Ca

NUm er Phariſæi heyrdu þ/ at
hñ hafdi nidrþaggat þa ſaduceos/
ſaman ſoþnuduzt þꝛi eitt/ Og einn
Lauguitringur vt aþ þm ſpurdi hñ at/þꝛeiſt
andi hans/ aMeiſtare/ huert er hid hæðzta
bodord i Laugmalino? Eñ Jeſus ſagdi tijl
hans: Þat at þu ſkallt elſka Drottiñ Gud
þiñ/

þíñe/oc aþ ollu þínu hugſkote/ [illegible]
þyrſta oc híd ſtærſta bodord/ Eñ hitt annat
þeſsu líckt/ Þat elſka ſkalltu naunga þíñ/ ſ
ſem ſialfuañ þig/ Vt í þeſsum tweimur bod-
ordunum heíngur allt Laugmalit oc Spa-
meñirner.

Eñ þa cð Phariſæi voru ſwo tíſl ſamãs
komner/ſpurdi Jeſus þa at oc ſagdi: Huat
virdiſt ydur aþ Chriſte/huers ſon þat hñ ſie:
Þeir ſogdu hñ Dauidz/Hañ ſagdi tíſl þra/
Huernen kallar Dauid hñ þa í anda etíñ Der-
ra/þar hñ ſeiger/Drottíñ ſagdi mínũ Drott
ne: Sit þu tíſl minnar hægri handar/þan-
gat tíſl/ at eg legg o vine þína/tíſl ſkarar þín-
na þota/Eñ þyrſt Dauid kallar hañ Herra/
huernen er hñ þa hans ſonur: Og eingíñ gat
ſuarat hñ ordi/oc eigi dirþdiſt nockr vpp þra
km deigi/hañ þramar at ſpyria.

¶ Jnnehaulld þeſsa Gudzſpiallz.

☞ Swo ſem ett ąñat epterdœmi þa heþer þu hier
vt aþ illgirne þra Phariſæis/þui þott at þr sœi Chri
ſtum hid koſtuligazta þorklara ſialfuañ ſig/ vt aþ ol-
lum þra haſka ſamligum ſpurningum oc vondzlig-

giorꝛa illgirne ſins hiarta/ þara þui ſidan
at þreſt[illegible]ons/ oc a ſuikradum at ſitia vid hañ.

Eñ þeſsi illgirnin hefer ſitt vanſemis lyte/ med
hueriu hun þagar ſig optazt/ huat er eirnin ſia ma i
þeſsari Hiſtorꝛiu/ Þniat Phariſæi þr ſpyria hier ecki
epter þm hlutum ſem litils ero verder/ helldur epter
þui hino æðzta bodorꝛdino eigi odꝛu uis/ eñ ſuo ſem
þr hefdi hid þrenzta halldit aull hin oñur/ sia nu
hier/ Þetta er ſa sanda klædnaduriñ/ oc ſu hræſnm/
hucria ed þr falſſPoſtular heimenum vpp a leggia/
med þui þr ero hiner griñuzstu vargar.

Chꝛiſtur/ þott hañ yrdi þreiſtadur/ þa ladar hñ
þo med ſiñe godgirne oc hoguærd alla menñ til jdꝛa-
uar oc yþuer botar/ ſuo ſem medur þui þ hañ vtuiſar
hiſert at ſie hid æðzta bodorꝛdit/ Einckum ſem at er
t. 6. þetta hid Fyrſta/ At elſka ſkalltu Dꝛottiñ Gud þiñ vt
af ollu hiarta. ꝛc. Hueriu ed hñ til leggur þar epter
a þ bodorꝛdit/ ſem er vt af kærleiknum vid naungañ.

Hid þyrſta bodorꝛdit vtuiſar/ huernen þat vor
hugarlund a ſtickut at vera þyre Gudi/ Þuiat þ he-
imter ecki neina þleckum lytta kærleikſins aſtſeme/
helldur krefþr þ hiartans/ salariñar/ ꝛ allra krapta/
ſuo at þu ſiaer at ſa hliote/ huer ed þetta bodorꝛdit vill
þullkomliga hallda/ laus oc huttur at vera/ i burt þꝛa
allre aſtſemi til ſtundligra hluta/ Huat hid ſama er
2. þ þa/ at huer vor eiñ þær halldit? Aller ſyndgunzt
vier/ oc miſgiorꝛum aller/ þar þyre þurfum vier at
hafa rietta tru oc heilagañ Anda/ medur huerium þ
vier þann hondlat Chꝛiſtum hañ Laugmalſins vpp

þyllara/

ſuara/ ec þat yallom g. [illegible] er eig
Kærleikuriñ verdur hier rietta [illegible]
þu ſiaer/ þ eitt meigi ecki odru þraſtulat [illegible]
þat þau verckin meige at lyckturum god verck he
þm ſem Naunganum verdur med hialpar/ þuiat þ
ſama verdur ecki tyl þorgeþins ſagt/ At i þeſsum
tæimur bodordunum heinge allt Laugmalit/ oc ſpa
ſangurnar.

Chriſtur hñ er eiñ sonur oc herra Sauidz/ sonr
er hañ þ mañdominum tyl kemur/ Eñ hans Drotz
iñ oc HERra eþ at þu hyggur at Gud dominum.

tſoñn þa er þtta nu ein agæt grein/ fyrſt i mote þm
n dirþnazt at aþneita guddomiñ Chriſti/ þar nærſt
mote þm endrſkirdum Anabaptiſtis þr ed þ flaþra/
ac hañ haþni eckirt vt aþ likamligu holldi Mariu
meyiar a ſig tekit.

Þa ed Phariſei vorn nu yþuer uñer þangnudu
þr vt aþ/ ſwo at auglioſt væri/ þ þr yrdu alla tyma
yþuerbugader/ ſem ſañleiknum i mote mogla/ þo at
heimenum like þ alldre ſwo illa.

Ein Stutt vtlegging þeſsa Gudzſpiallzins.

Yna Laugmalſins ſpurning hoþum vier
þyrſt i þa dags gudzſpialle/ vti huerri ſpur
ning vier hliotum at merckia/ huerier þeir
haþa verit ſem þetta ſpurſmal þraũbarn/
huer ed var þra aſetningur/ Atſoñn þa haþa þer
verit Phariſei þr ſem bezter ok heilagligazter þottu

ingra ly [illegible] pi to [illegible]
[illegible] liðu mickit vt aþ þm/ Eñ sierdeil
[illegible] spursmal Phariseaṛaña vegna/ nock
[illegible]tar Lauguitringur þraṁ borit/ þuiat þr ottudu-
at þm munde þara sem hinum Saduceis/ Eñ slickt
þarþ eigi at vndra þo þat huer verckheilogu late spy
ria epter þui hinn æðzta oc mesta bodorði i Laugma-
lino/ þuiat vt aþ verckunum hrosindu þr sier/ þyre
verckin þeinckti þeir riettlater oc saluhialpliger at
verda/ Og swodan þalslig meining var swo iñgraþ
in i þra hiortum/ þat Spameñirner þordum/ Sidan
Christur oc Postularner hoþdu ærit nog at giora v
þa/ þessari þalsligre meiningu i burt at koma/ þo
væri hia þlestum tijl þorgeþins/ þar þyre giora hi-
þyrr greinder Phariseı / epter þui sem almeneligur
11. 12. orðzkiudur vtuisar/ Og eñ i oðrum stað aþ sialþum
Christo tijl teickna ðr er/ sẽ er þessi/ þat vt aþ gnægo
Hiartans mæli muñuriñ. Og aþ þui þr vnderstodu
ecki kraþt truariñar/ þa hlutu þeir i hræsne at þall
huer ed alla tijma motstendur rietta tru/ þar vt aþ
kemur oc þat eirnm/ at þr haþa Christo riettþerdu-
um Lærimeistara sañleiksins oc truariñar/ swo gey
seliga oc hardliga i mote stadit/ Og þo at þr ætti sa
tal vid Christũ/ þa var þat þo eigi vnder godre mei-
ingy/ swo sem at vier siaum i þessu Guðzspialle/ þui
swo helldur textiñ/ þat eiñ Lauguitringur vt aþ þu
ta spurði hañ at preistandi hans, &c. Eñ þ skilur me-
it/ i godre meiningu at spyria epter þui hñ veit eck
oc þ at preista añars/ Huer hñ spyr i godre meinin
hañ spyr þar þyre/ at hañ vill læra þ/ huat hañ v er
ecki

re þa sauk/ þat hañ vil geta veitt
hañ preistar/ Og vt aþ m Phari
leſum vier i þeſsu Gudzſpialle/ Er ed e
der godre meiningu/ helldur preiſtud
lærum vier at þorrmerckia illgirne holldzins
natturu/ Huer at oſs er ſwo iñ rætt oc ged
med jaþnadi epterþylger/ þat vier kuñum med
mote ilcikiñ at vidurkeña/ eda Christo at tru
ma at vier vmſkiptumzt þyre Gudz ord oc heilag
Anda i nyia ſkepnu/ þuiat Gudz Andi hlytur at l
ad leida oſs/ eþ at vier vilium ecki æþuinligaña
hardnader oc þorblindader blyþua.

Jannare grein þa hugleid nu at ſpurning
oc ſwo lika at Christz andſuare/ þui þo at Pha
haþui ecki vt aþſkæru hugþerdi þrañ borit þetta ſ
nial/ þa var þo þeſsi Laugnitringur ecki s° mot
ſamur/ þuiat hñ þockuadizt nærſta vel Christz
ſuar/ ſwo ſem þ eirnin Christur ſialfur ſagdi/ at
vœri ecki langt þra Gudz riki epter þui ed Mar
Gudzſpialla madur vottar/ Eñ ſpurningin var b
ſi/ huert at vœri hid œdzta bodord i Laugmalinu
þar tyl andſuaradi Christr ſwo/ Elſka ſkaltu
iñ Gud þiñ aþ ollu hiarta þinu/ aþ allre ann
aþ ollu hugſkote þinu/ Og ſetur þeſsi ord þa
þetta ſic hid œdzta oc þyrſta bodord/ Eñ hitt añat
þeſsu lickt/ þ Elſka ſkaltu naunga þiñ ſwo ſem ſial
uañ þig/ Og þat i þeſsum bodordum heinge
Laugmalit oc Spadomarner. O huerſu lopl
andſuar var ſlickt eþ at Phariſæi hefdu kunn

ſama/ Pui[illegible]ſtur han þram reiu
gau-tvo hiu[illegible]dzu bodordin/helldur
ain þ/ at a þm hangi allt Laugmalit oc
er/ Eñ þetta hliotñ vier ſvo at ſkilia.
er ſvo ſem S. Paall ſeiger Andligt/þ er/
innum ytre verckunum verdur Laugmalit ec/
þþyllt/ helldr freþur þ hiartans tilhneigingar
þ at hiartans tilhneigingar ſkulu giorualliga
eidazt til Gudz kærleika ſvo at vier ecki nockurt
ie a heingium neinu vercki/ eda annare ſkepnu/ þa
tum vier at haþa rietta Tru/ Eñ þeſsa ſomu tr
ur heilagur andi þyrir Gudz ord i mier at vercka.
ñþa nær at eg heþui nu rietta tru þeingit þa giore
vilingur oc o naudigur/ ecki vt aþ hrædzlu/ helldr
kærleika þ ſama ſem Laugmalit at mier heimter/
giore eg oc ecki alleinazta þat huat hid þyrra ſpi/
t Moyſi/ helldur eirnin lika huat hitt annat aþ
freþur/ þuiat vt aþ ollu hiarta treyſti eg oc truę
Drotteñ Gud miñ þañ vera/ſem unig þyre vtan allañ
iñ verdleik oc til verckna/ alleinazta vt aþ Nadiñe
þyre Jheſum Chriſtum vilie ſaluhialpligañ giora.
Hier at auk þa elſka eg miñ Naunga ſvo ſem ſialfañ
mig Svo þ eg ſamharma allri hans naudþurft/
þatoc ft/ armædi oc hormung/ oc allt huat hañ liþr/
þa er ſem liþe eg þ ſialfur/ Þar vt aþ kemur nu þat/
nær at eg giore vt aþ kærleika huat Naunganum er
þægiligt/ oc þordazt þat huat hñ til miſpyckis oc o
vilia er/ at vppþyllingin Laugmalſins verdur kær/
leikanum til reicknut/ Þetta hid ſama ſier þu i Piſt/
lum til Romanos þar ed S. Paall ſeiger ſvo/ A/
huer